МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА АУДИТУ

До 60-річчя ЗУНУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XIV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

5 ГРУДНЯ 2025 РОКУ

ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І КОНТРОЛЬ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

2025

- *АУДИТ*
- *КОНТРОЛЬ*
- *ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ*

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та обліку

Кафедра аудиту ФФО ЗУНУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

КАФЕДРА АУДИТУ

ЗБІРНИК

МАТЕРІАЛІВ XIV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І КОНТРОЛЬ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ»

5 грудня 2025 р.

м. Тернопіль

УДК 657
О-17

Рекомендовано до друку
Вченою радою Західноукраїнського національного університету
(протокол № 5 від 9 січня 2026 р.)

О-17 Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції (м. Тернопіль, 5 грудня 2025 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 665 с.
ISBN 978-966-654-809-5

Програмний комітет:
Десятнюк О. М. – голова програмного комітету конференції, доктор економічних наук, професор, ректор, Західноукраїнський національний університет;
Кізима А. Я. – співголова програмного комітету конференції, к.е.н., доцент, декан факультету фінансів та обліку, Західноукраїнський національний університет;
Панасюк В. М. – співголова програмного комітету конференції, доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри аудиту, Західноукраїнський національний університет;

Організаційний комітет:
Лучко М. Р. – голова організаційного комітету, доктор економічних наук, професор кафедри аудиту, Західноукраїнський національний університет;
Черешнюк О. М. – заступник голови організаційного комітету, к.е.н., доцент кафедри аудиту, Західноукраїнський національний університет;
Кулик Р. Р. – к.е.н., доцент кафедри аудиту, Західноукраїнський національний університет;
Шестерняк М. М. – к.е.н., доцент кафедри аудиту, Західноукраїнський національний університет;

Редакційна колегія:
Malkina Yana – doctor PhD, Business Schools «Y schools», Troyes, France;
Szmitka Stanisław – doctor Phd,, Akademia Finansów i Biznesu Vistula Filia w Olsztynie i Kętrzynie Polska;
Wascinski Tadeusz – Dr. hab., inz prof., Wydzial Zarzadzania Politechnika Warszawska, Polska;
Pylypchuk Natalia – PhD, auditor, Grant Thornton UK LLP, London;
Проданчук М. А. – доктор економічних наук, доцент, кафедра обліку, аналізу і аудиту, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича;
Петрик О. А. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту, ДВНЗ «Київський національний економічний університетім. Вадима Гетьмана».

Збірник містить тези доповідей учасників XIV Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» (м. Тернопіль, 5 грудня 2025 р.) з актуальних проблем і основних напрямів розвитку аудиту, аналізу та контролю відповідно до потреб управління підприємствами, установами, організаціями. Автори зосереджують увагу на характерних тенденціях, закономірностях і перспективах використання новітніх закономірностях, тенденціях і перспективах використання новітніх напрямів розвитку обліково-аналітичної системи в Україні та світі.

Збірник праць XIV Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» буде корисним для студентів, слухачів магістратури, аспірантів, науковців та практиків.

УДК 657

ISBN 9 978-966-654-809-5

Відповідальність за зміст, достовірність та доброчесність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакції збірника.

©Автори тез, 2025
©ЗУНУ, 2025

ЗМІСТ

Десятнюк О. М. ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 13

Krysovatyy A. THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INCREASING AUDIT EFFICIENCY AND EXPANDING FINANCIAL INCLUSION 17

Калаур І. Р. КОМПЛАЄНС ТА АУДИТ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ НОРМ 22

Brodovska O. INFORMATION AND ANALYTICAL SYSTEMS FOR MANAGERIAL DECISION SUPPORT: A MODELLING APPROACH 26

Островерхов В. М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЧНИХ ІНДИКАТОРІВ РИЗИКІВ 31

Панасюк В. М. РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА СИСТЕМУ АУДИТУ ТА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ 36

Кізима А. Я., Бутнарь А. В. БАГАТОВИМІРНІСТЬ АУДИТУ: ВИДИ, ЦІЛІ ТА АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 42

Лучко М. Р. ПРОБЛЕМИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ 47

Петрик О. А. АТЕСТАЦІЯ АУДИТОРІВ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРОФЕСІЇ 52

Szmitka S. ANALIZA JAKO PODSTAWA PODEJMOWANIA DECYZJI W WARUNKACH NIEPEWNOŚCI I RYZYKA 57

Pylypchuk N. THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN AUDIT: METHODOLOGICAL ASPECTS AND PROFESSIONAL JUDGMENT 62

Malkina Ya. LES OUTILS DIGITAUX AU SERVICE DE L'AUDIT : DÉFINITION, APPORTS 66

Сохацька О. М. АУДИТОР VERSUS ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНСУЛЬТАНТ: ВАРТО ГОТУВАТИ ЇХ ЯК ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 6.0 70

Krysovatyy A., Ptashchenko O. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN AUDITING AS A TOOL FOR DEVELOPING FINANCIAL INCLUSION 74

Кириленко О. П. БЮДЖЕТНА ПРОЗОРІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ 78

Бречко О. В. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ФІСКАЛЬНИЙ АСПЕКТ 81

Дем'янишин В. Г. РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ .. 85

Желюк Т. Л. НАУКОВІ ТА ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 89

Попович П. В. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОДЕЛЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 95

Москалюк Н. Б. АУДИТ ЯК БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 100

Panasyuk N. THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN THE VERIFICATION OF NON-FINANCIAL (ESG) REPORTING OF ENTERPRISES 104

Крисоватий І. А. ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 110

Сушко Д. С. ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ У ПРАКТИКУ АУДИТУ 114

Пташенко О. В., Бродовська О. Г. ІНКЛЮЗІЯ В ЕКОНОМІЦІ: ЗНАЧЕННЯ АУДИТУ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ ДОСТУПНОСТІ 118

Жуковська А. Ю. ІНКЛЮЗИВНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКИ ... 122

Levchyk P. INCOME TAXES IN GERMAN TAX LAW: A SYSTEMATIC ANALYSIS 127

Wysocka M. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA UCHODŹCÓW Z UKRAINY 134

Semaniuk V., Trubitsyna O. AUDIT OF RISKS OF SUSPENSION OF TAX INVOICE REGISTRATION: REGULATORY AND ACCOUNTING-ANALYTICAL ASPECTS 139

Васильчишин О. Б. НОВІТНІ ВИКЛИКИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 144

Shevchuk O. A. ROLE OF ACCOUNTING IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF THE ELECTRONIC TRANSACTION SYSTEM IN THE DIGITAL ECONOMY 150

Szmitka S., Jędrzejczyk Ł. INTEGRACJA NOWYCH TECHNOLOGII I INNOWACJI W ROLNICTWIE: ANALIZA WPŁYWU NA WYDAJNOŚĆ I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARSTW WIEJSKICH 155

Diemich I. FORENSIC AUDIT AS A TOOL FOR COUNTERING FINANCIAL FRAUD IN THE ENTERPRISE SECURITY SYSTEM 168

Grajdura G., Ćwiąkała-Małys A. FINANCING CONTROLS OF A PUBLIC SUPPORT POLICY WITH THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES AND VARYING COSTS OF SUCH CONTROLS ON THE EXAMPLE OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY 172

Ляхович Г. І., Саченко С. І. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ 177

Кізима Т. О., Руцький О. А. ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ: РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ОЧІКУВАНЬ І ДОВІРИ 181

Пунда А. В. АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 185

Малюга Н. М., Цегельник Н. І. ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТУ Й АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КОМПЛАЄНС-СИСТЕМ..... 190

Алексеєнко Л. М., Савчук Н. В., Артеменко Л. Б. ФІНАНСОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ТРАНСМІСІЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ 198

Черешнюк О. М. КОНТРОЛЬ У ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ..... 203

Kurtsev O. DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AUDIT OF LOGISTICS PROCESSES 208

Кулик Р. Р., Новак Ю. Р. АУДИТ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В КОНТЕКСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ТРАНСФЕРТНИМ ЦІНОУТВОРЕННЯМ ТА МИТНОЮ ВАРТІСТЮ 211

Крисько Ж.Л. ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ 217

Квасовський О. Р. ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОАКТИВАМИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ 223

Єршова Н. Ю., Ковальова Д. А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СТАНУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА ТОВ «АВТОЗЕНІТ» ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ... 227

Єршова Н. Ю., Юзова А .В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЙ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»..... 231

Кізима А. Я., Проказюк Т. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 235

Мельничук В. В. ПРОБЛЕМИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ЗІ ЗРУЙНОВАНИМ І ВТРАЧЕНИМ МАЙНОМ У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ 241

Shchyrba I. REGULATORY AND PRACTICAL DIMENSIONS OF AUDITING ACTIVITIES IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW 246

Гончарова В. Г., Коновалова А. В. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МСФЗ В УМОВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ..... 251

Мельничук І. В. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БАЛАНСОВОГО УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ФОРМА ЗВІТНОСТІ 258

Шершенюк О. М. ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В АУДИТІ 264

Бобрівець В. В., Іванечко Ю. М. ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ АУДИТУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ ТА РОЗПОДІЛЕНИХ РЕЄСТРІВ..... 267

Пунда А. В., Гуляк А. В. АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК: СУТНІСТЬ, ОЦІНКА ТА МЕТОДИ ЗНИЖЕННЯ..... 272

Панасюк В. М., Кирдель І. М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 277

Сохацький О. Ю., Шухманн В. А. ВИКОРИСТАННЯ АЛГОРИТМІВ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИЯВЛЕННЯ ШАХРАЙСТВА В АУДИТІ..... 283

Булавинець О. В. СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В АУДИТІ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ..... 288

Гайдучок Т. С. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ У КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 292

Питель С. В., Романчук І. Б. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЧИСТИХ АКТИВІВ ТА АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ КАПІТАЛУ В УМОВАХ КРИЗИ 296

Федорович І. М., Захарків І. В. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ МІЖНАРОДНИХ ДОНОРІВ НА ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ 300

Кириленко С. В. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ В АГРОСФЕРІ..... 305

Семенюк О. В., Рибойчук І. І. АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ 308

Шестерняк М. М., Данькових Н. ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЦИФРОВІЗАЦІЯ, ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗМІЦНЕННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ESG-ПІДХОДІВ 314

Шестерняк М. М., Зіник Ю. ВНУТРІШІЙ АУДИТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА..... 320

Шестерняк М. М.. Копець М. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... 326

Булкот Г. В., Булкот М. М. ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОГОГІЙ..... 332

Булкот Г. В., Курачик В. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ..... 336

Куничик Т. О., Цегельник Н. І. ОБЛІК, АНАЛІТИКА ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА..... 340

Макарчук Л. О., Малюга Н. М. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ345

Булкот Г. В., Мазуркевич А. О. ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 349

Гуменюк К. М., Голоюха Г. Б. КЛАСИФІКАЦІЯ АУДИТОРСЬКИХ РИЗИКІВ ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ 353

Пилипчук А. Л., Фоміна О. В. ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВА АРХІТЕКТУРА ОПЕРАЦІЙ З ФІНАНСОВОЮ ДОПОМОГОЮ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА 357

Мельничук І. І. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТАНДАРТУ ISSA 5000 ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ОСНОВИ ДЛЯ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 361

Зарудна Н., Чайковська В. ІНТЕГРАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО РИНКУ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ 367

Счастний В. О. АНАЛІТИЧНІ ПЛАТФОРМИ БІЗНЕС-ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ЦИФРОВОГО ОБЛІКУ 375

Лещенко Д. К. ОЦІНКА НЕФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У ВНУТРІШНЬОМУ АУДИТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН 380

Кучабський Н. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС 386

Боберський О. КОМПЛАЄНС-СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ 392

Носатий Д. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 395

Білий А. Т. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 399

Сушицька Т. М., Гайдучок Т. С. АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ОБЛІКОВО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД 402

Бєкєтов О. В. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ХЕДЖУВАННЯ 409

Сороколіт М. В. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ 412

Роговенко Б. Д., Радчук В. І. КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА СТРАТЕГІЧНА РОЛЬ 416

Бербека М. СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА 422

Грабчак Т. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВА 427

Грабчак Т. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ 434

Королішин М. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ 440

Буковський М. М. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ 446

Папірняк Т. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ . 451

Аляпушкін Є. ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА 454

Аляпушкін Є. СУЧАСНИЙ СТАН ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ 458

Дупак Н. РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ 461

Дупак Н. СУЧАСНИЙ СТАН ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ 464

Черешнюк О. М., Ладика В. І. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ 467

Черешнюк О. М., Ладика В. І. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ 471

Мазур Д. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ..... 475

Мазур Д. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ..... 479

Комісарчук Д. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ..... 483

Комісарчук Д. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.. 486

Бельзецька М. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ..... 488

Бельзецька М. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ 492

Хрущик Р. Б., Грегоращук А. Б. АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ: ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ..... 496

Радчук І. З., Сіліч Т. М. ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ГОЛОВНИМИ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ 502

Булашенко А. Є. АУДИТ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 507

Дорош Л. В. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК АУДИТУ..... 511

Дорош М. І. АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО КОМПЛАЄНСУ..... 515

Басін А. О. ЦИФРОВИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ERP-СИСТЕМ В ІТ-ІНДУСТРІЇ..... 519

Сивак А. П., Біла Ю. А. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 524

Малінка І. Л., Дедушко О. І. ЦИФРОВІЗАЦІЯ АУДИТУ У ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПАНІЯХ 528

Розумний О. М., Алієв Е.Ш. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ АУДИТУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 532

Shchyrba M. ACCOUNTING POLICY OF AN ENTERPRISE AS AN OBJECT OF AUDIT UNDER MARITAL WAR 536

Задніпровський О. Г. ВИКОРИСТАННЯ ХЕДЖУВАННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКУ РОЗРИВУ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ 541

Білобровко О. О., Башуцька О. С. МОДУЛЬ FI В СУЧАСНІЙ ERP-СИСТЕМІ SAP S/4HANA: ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ЙОГО ПІДСИСТЕМ 546

Jurczak D. GEOPOLITYCZNE I STRATEGICZNE UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO 550

Lominskyi V. I. ACCOUNTING FOR COSTS OF THE IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES 556

Слободяник Ю. Б. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ І АУДИТОРІВ ДЛЯ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ 561

Результати перевірки на плагіат матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» 565

Десятнюк О. М.
доктор економічних наук, професор, ректор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Система податкового адміністрування в умовах становлення цифрової економіки поступово трансформується від паперово-орієнтованих процедур контрольних дій до моделей, заснованих на електронному обміні структурованими даними. Така трансформація передбачає ширше застосування автоматизованих систем, підвищення оперативності опрацювання інформації та посилення прозорості взаємодії між суб'єктами господарювання і державними інституціями. В Україні для збільшення контрольних і аналітичних цілей зазначені процеси актуалізуються через розвиток електронного аудиту та його імплементацію [3]. Фіскальна політика тісно пов'язана з розвитком Е-аудиту. Фіскальні цілі визначають, навіщо модернізувати податкове адміністрування, адже державі важливо забезпечити стабільні надходження, зменшити втрати від помилок та підвищити результативність контролю без надмірного зростання адміністративних витрат. Саме тому акцент поступово зміщується від паперових процедур і фрагментарних перевірок до цифрових інструментів, які дозволяють працювати з даними швидше, точніше й більш прозоро.

Е-аудит у цьому контексті виступає інструментом реалізації фіскальної політики, оскільки підтримує ризик-орієнтований підхід до контролю і пріоритет отримують ті платники та операції, де ймовірність порушень є вищою. О. Л. Денисенко, К. В. Безверхий, К. О. Назарова стверджують, що запровадження Е-аудиту в Україні в умовах воєнного стану може забезпечити

низку функціонально важливих результатів для системи податкового адміністрування. По-перше, воно створює передумови для поглиблення та інституційного закріплення ризик-орієнтованих підходів під час планування й проведення податкових перевірок суб'єктів господарювання, що підвищує адресність контрольних заходів. По-друге, використання цифрових інструментів і структурованих масивів даних сприятиме зростанню оперативності та точності контрольних процедур, оскільки частина перевірок може виконуватися автоматизовано на основі формалізованих правил і аналітичних алгоритмів [1].

Державна податкова служба України продовжує апробацію функціональних можливостей системи електронного аудиту. Станом на 6 червня 2025 року у межах тестового режиму до системи було подано 261 стандартний аудиторський файл SAF-T UA від 34 платників податків, що свідчить про поступове розширення практики використання цього інструмента та накопичення даних для перевірки технологічних і методичних процедур опрацювання. Окремо зазначається, що 44 файли SAF-T UA надійшли від великих платників, з якими ДПС уклала меморандуми про участь в експерименті із запровадження процедури Е-аудиту, що підкреслює роль великого бізнесу як ключового учасника тестування та відпрацювання стандартів взаємодії в межах нової цифрової моделі податкового контролю [2]. Водночас, для бізнесу впровадження електронного аудиту означає зростання вимоги до цифрової досконалості обліку та необхідності посилення внутрішнього контролю з метою збереження цифрових даних. Впровадження цифрових інструментів контролю електронної звітності формує комплекс взаємопов'язаних факторів, які одночасно трансформують систему обліку й управління. Водночас цифровізація створює і нові виклики, а саме виникають додаткові витрати та інформаційні ризики, пов'язані з ліцензіями, підтримкою, оновленнями програмного забезпечення, навчанням персоналу, кібербезпекою, збереженням і захистом даних і електронних підписів. У таблиці 1 подано дослідження переваг та

ризиків, які виникають у період адаптації інформаційних ресурсів до цифрових вимог електронної звітності і електронного аудиту.

Таблиця 1

Переваги та загрози для бізнесу при впровадженні Е-звітності та Е-аудиту

Напрям вдосконалення	Переваги для бізнесу	Загрози для бізнесу
Якість даних	Уніфікація довідників та стандартизований підхід до заповнення даних	Додатковий час для впровадження
Автоматизація процесів	Зменшення ручного введення, економія часу бухгалтерії	Додаткова вартість впровадження
Комплаєнс та внутрішній контроль	Контроль підписів та відправки, зберігання квитанцій, зменшення штрафних ризиків за рахунок дисципліни	Потрібні додаткові внутрішні стандарти, навчання, розмежування доступів
Документообіг	Електронні сліди та структуровані дані полегшують підготовку до перевірок і захист	Неповні або некоректні дані в системах стають доказом проти бізнесу
Кібербезпека	Можливість централізованого контролю доступів і дій користувачів	Ризик втрати даних, потреба в резервному копіюванні, розробці політики безпеки

Запровадження Е-аудиту в Україні може створити значний позитивний ефект для економіки. Передусім це підсилить відкритість податкового адміністрування і створить правила контролю більш зрозумілими та однаковими для всіх учасників ринку. Як наслідок, покращиться інвестиційна привабливість країни, а взаємодія між державою та бізнесом стане більш прогнозованою, що сприятиме зростанню взаємної довіри.

Е-аудит також здатен перетворитися на дієвий механізм підтримки бюджетної стабільності, оскільки дозволяє ефективніше виявляти ризикові операції та зменшувати втрати від порушень і помилок.

Список використаних джерел

1. Денисенко О. Л., Безверхий К. В., Назарова К. О. Електронний аудит платників податків в умовах воєнного стану: нові виклики для бізнесу. Ефективна економіка. 2023. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_19
2. Запровадження Е-аудиту. URL: https://tax.gov.ua/diyalnist-/natsionalna-strategiya-dohodiv/904232.html
3. Національна стратегія доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р. URL: https://mof.gov.ua/uk/national_income_strategy-716
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII в поточній редакції від 19.10.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text
5. Слюніна Т. Л., Плетньова Є. С. Впровадження електронних перевірок (е-аудит) та їх особливості. Бізнес Інформ. 2025. № 4. С. 382-388

Krysovatyy A.
D.Sc. (Economics), Professor
Head of the academic council,
Head of the S. I. Yuriy Department of Finance
West Ukrainian National Universit
Ternopil, Ukraine

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INCREASING AUDIT EFFICIENCY AND EXPANDING FINANCIAL INCLUSION

The development of the digital economy and the growth of financial transactions significantly change the conditions for the functioning of control and supervision systems. Auditing in the modern environment goes beyond the traditional verification of financial statements and is increasingly focused on risk analysis, assessing the effectiveness of processes and ensuring trust in financial information. At the same time, the problem of financial inclusion is becoming more relevant, which involves equal access to financial services for different social groups, regardless of income level, place of residence or digital literacy. In this context, artificial intelligence is gaining particular importance as a tool capable of transforming both audit activities and mechanisms for expanding financial accessibility.

The use of artificial intelligence technologies in auditing opens up new opportunities for processing large data sets, automating analytical procedures and detecting atypical transactions that are difficult to identify using traditional methods. Algorithmic analysis of financial information allows you to increase the accuracy of audit conclusions, reduce time spent on inspections and reduce the influence of the subjective factor. This is especially important in the context of the digitalization of financial services, when the number of transactions and users is growing much faster than the capabilities of classic control tools. At the same time, artificial intelligence contributes to the formation of a more inclusive financial environment. Analytical

models used in the financial sector allow you to assess the solvency of clients based on alternative data sources, expanding access to financial products for individuals and groups that previously remained outside the formal financial system. In such an environment, audit plays a key role in ensuring transparency, fairness and compliance of the use of intelligent technologies with ethical and legal norms. Thus, the combination of artificial intelligence, audit, and financial inclusion forms a new paradigm of control and trust in the financial system.

Based on individual elements of research [1-4], it is possible to identify individual features of the use of artificial intelligence technology in auditing and determine the impact on the expansion of financial inclusion. Thus, the introduction of artificial intelligence into financial and control processes leads to qualitative changes in the methodology and practice of auditing. Unlike traditional automation tools, artificial intelligence technologies are based on the ability of systems to analyze significant arrays of heterogeneous data, identify hidden dependencies and adapt to changes in the environment. It is this property that determines their key role in increasing the efficiency of audit procedures, especially in the context of digitalization of the financial sector.

One of the basic features of the use of artificial intelligence in auditing is the transition from selective verification to a continuous analysis of financial transactions. Algorithmic models allow you to cover the entire array of transactions, which significantly reduces the risk of undetected errors or violations. This approach changes the very logic of audit control, as the emphasis is shifted from formal confirmation of reporting indicators to a deep analysis of financial flows and behavioral patterns of market participants.

Another important feature is the ability of AI-based systems to identify atypical transactions not only by formal features, but also by taking into account the context. This allows auditors to assess risks taking into account the specifics of business models, regional characteristics and socio-economic factors. As a result, the audit becomes more analytical and turns into a tool for preventive risk management.

The use of artificial intelligence is also essential for expanding financial inclusion. Analytical algorithms allow using alternative sources of information to assess the financial behavior of individuals who do not have a full credit history or access to traditional financial institutions. This contributes to the inclusion of wider segments of the population in the financial system and the formation of more equitable mechanisms for access to financial services.

In this context, audit serves as a balance between technological efficiency and social responsibility. Artificial intelligence, on the one hand, increases the speed and accuracy of decision-making, and on the other hand, requires control over compliance with the principles of transparency, non-discrimination and legality. A feature of modern auditing is the need to assess not only financial results, but also the correctness of the functioning of intellectual models, their compliance with regulatory requirements and ethical standards. Another important aspect is the reduction of information asymmetry between participants in financial relations. Thanks to the use of artificial intelligence, auditors receive tools for deeper data analysis, which increases trust in financial information and contributes to the stability of the financial system. This is especially relevant for segments focused on small businesses and socially vulnerable groups of the population, where risks are higher and access to quality control is traditionally limited.

Based on the above, we will define the role of artificial intelligence in auditing and the possibilities of expanding financial inclusion. Thus, one of the key roles of artificial intelligence in auditing is the transformation of approaches to data analysis. Algorithmic models allow processing of significant amounts of financial information without the need for selective checks, which significantly reduces the likelihood of missing significant errors or violations. As a result, the audit acquires a systemic nature, focused not only on confirming reporting, but also on a deep understanding of financial processes and risks.

The role of artificial intelligence in improving the quality of risk-based auditing is also important. Analytical algorithms are able to detect hidden relationships between

indicators, analyze the behavioral characteristics of participants in financial transactions, and form predictive assessments. This allows auditors to move from reactive control to proactive risk management, which is especially relevant in conditions of instability in financial markets.

Along with improving the efficiency of auditing, artificial intelligence performs an important socio-economic function, contributing to the expansion of financial inclusion. Thanks to the use of alternative data sources and intelligent models for assessing financial behavior, financial institutions are able to involve individuals and groups that previously remained outside the formal financial system in their services. In this process, auditing ensures control over the correctness of the application of such models, preventing discriminatory practices and violations of the principles of justice. The role of auditing in the context of the use of artificial intelligence also consists in ensuring transparency and trust. Intelligent systems, despite their effectiveness, require proper control by specialists who are able to assess the validity of algorithmic decisions and their compliance with regulatory and ethical requirements. Thus, auditing acts as a balancing mechanism between technological innovations and public interests. In addition, artificial intelligence helps to reduce information asymmetry between participants in financial relations. Deeper data analysis and improved financial information quality strengthen trust in financial institutions, which is an important prerequisite for expanding financial inclusion. For small businesses, the self-employed and socially vulnerable groups, this means increased access to financial resources and protection from opaque decisions.

Thus, the role of artificial intelligence in increasing the efficiency of auditing and expanding financial inclusion lies in a complex combination of technological, economic and social aspects. Its implementation is not limited to the automation of procedures, but forms a new model of audit control, focused on analytical depth, prevention and social responsibility. It is in this combination that artificial intelligence becomes a tool not only for increasing the efficiency of financial control, but also for the sustainable development of the financial system as a whole.

References

1. Krysovatyy A., Ptashchenko O., Kurtsev O., Arutyunyan O. The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development. *Problemy Ekorozwoju/Problems of Sustainable Development* 1/2024, 164-172, URL: https://ph.pollub.pl/index.php/preko/article/view/5755/4346
2. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713
3. Gallego-Losada, M.-J., Montero-Navarro, A., García-Abajo, E., & Gallego-Losada, R. (January, 2023). Digital financial inclusion. Visualizing the academic literature. *Research in International Business and Finance,* Vol. 64. URL: https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101862
4. Василюк М.М., Вітер С.А., Здирко Н.Г., Гайдучок Д.С. (2025) Аудит фінансової звітності у світлі міжнародних стандартів та принципів сталого розвитку. *Сталий Розвиток Економіки* № 4 (55), 2025, С. 5-13, DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-1

Калаур І. Р.
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права і процесу
заслужений юрист України,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОМПЛАЄНС ТА АУДИТ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ НОРМ

У сучасних умовах розвитку бізнес-середовища дотримання правових норм є не лише обов'язковою юридичною вимогою, а й критично важливим фактором забезпечення стійкості та конкурентоспроможності організацій. Порушення законодавчих актів здатне призвести до значних фінансових, репутаційних та операційних втрат, що робить необхідним впровадження системних механізмів контролю та превентивного управління ризиками. Комплаєнс, як цілісна система внутрішніх процедур і політик, формує основу правомірної поведінки організації, інтегруючи корпоративні стандарти, етичні норми та вимоги чинного законодавства. Він дозволяє не лише запобігати порушенням, а й системно управляти потенційними ризиками, що виникають у процесі ведення господарської діяльності.

Аудит у цьому контексті виступає ключовим інструментом оцінки ефективності системи комплаєнсу. Його завдання полягає у незалежному аналізі дотримання організацією правових вимог, перевірці адекватності внутрішніх процедур контролю та виявленні потенційних зон ризику. Поєднання аудиту та комплаєнсу формує комплексний підхід до забезпечення правової дисципліни, що дозволяє організації не лише реагувати на порушення, а й своєчасно запобігати їм, підвищуючи рівень прозорості та надійності управлінських рішень.

Особливого значення набуває інтеграція комплаєнсу та аудиту в умовах посилення нормативного тиску, ускладнення корпоративного права та підвищення вимог до фінансової та операційної звітності. Аудиторська перевірка системи комплаєнсу дозволяє оцінити її ефективність, визначити слабкі місця та розробити рекомендації щодо оптимізації контролю, що сприяє мінімізації юридичних та фінансових ризиків. Крім того, ефективна взаємодія комплаєнсу та аудиту підвищує рівень довіри з боку державних органів, партнерів та інвесторів, забезпечуючи організаційну стійкість у довгостроковій перспективі [1, 2, 3].

Саме тому, в таблиці 1 представимо принципи комплаєнсу та аудиту у контексті дотримання правових норм.

Таблиця 1

Основні принципи комплаєнсу та аудиту у контексті дотримання правових норм

Принцип	Характеристика принципу
Принцип законності	Організація повинна забезпечувати виконання всіх нормативно-правових вимог, а аудит контролює правильність їх застосування. Дотримання законності зменшує ризик адміністративних та фінансових санкцій і формує основу правової дисципліни
Принцип системності	Система комплаєнсу та аудит повинні функціонувати як єдиний механізм контролю. Це означає інтеграцію внутрішніх політик, процедур, корпоративних стандартів та аудиторських перевірок у цілісну структуру, що забезпечує постійний моніторинг дотримання правових норм
Принцип превентивності	Комплаєнс спрямований на запобігання порушенням законодавства, а аудит дозволяє своєчасно виявляти ризики і проблемні ділянки
Принцип незалежності	Аудиторська перевірка має здійснюватися незалежно від внутрішніх підрозділів організації, щоб забезпечити об’єктивність оцінки дотримання правових вимог. Незалежність гарантує, що результати аудиту є достовірними і неупередженими

продовження табл. 1

Принцип комплексності	Комплаєнс і аудит охоплюють усі аспекти діяльності організації, пов'язані з дотриманням правових норм: фінансову, податкову, трудову, корпоративну та інші сфери. Комплексний підхід дозволяє виявити як явні порушення, так і потенційні ризики
Принцип документованості	Забезпечує відстежуваність, можливість перевірки і формує доказову базу для підтвердження відповідності організації законодавству
Принцип прозорості	Сприяє підвищенню довіри та зміцнює репутацію підприємства
Принцип адаптивності	Система комплаєнсу та аудит повинні постійно адаптуватися до змін у законодавстві, внутрішніх процесах підприємства та зовнішньому середовищі. Актуалізація політик та процедур дозволяє оперативно реагувати на нові юридичні ризики
Принцип ефективності	Ефективність оцінюється здатністю системи запобігати порушенням і сприяти стабільній роботі підприємства
Принцип інтеграції управлінських рішень	Результати аудиту повинні безпосередньо використовуватися для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення процедур комплаєнсу, зміцнення контролю та підвищення юридичної безпеки підприємства

Джерело: сформовано з урахуванням [1, 2, 3]

Особлива цінність інтеграції комплаєнсу та аудиту проявляється в умовах складного регуляторного середовища, коли зростає значення юридичної дисципліни для мінімізації фінансових, репутаційних та операційних ризиків. Такий підхід дозволяє підприємству не лише дотримуватися законодавства, а й формувати культуру корпоративної відповідальності, підвищувати ефективність внутрішнього контролю та забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Таким чином, комплаєнс та аудит у правовому контексті слід розглядати як стратегічні інструменти управління ризиками. Їх системне застосування створює фундамент для забезпечення законності, зміцнення фінансової та юридичної безпеки, а також підвищення ефективності корпоративного управління, що підтверджує актуальність та практичну значущість дослідження цієї теми.

Список використаних джерел

1. Гура В. Система комплаєнс як спосіб подолання корупції. *Економіка та суспільство*, 2023. (52). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-5277

2. Дячков Д., Потапюк І., Капран І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*, 2021. (24). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7

3. Чернишова В. Ю. Вплив комплаєнс культури на ефективність функціонування публічного адміністрування. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2023. № 1. С. 172–177.

Brodovska O.
Doctor of Economic Sciences,
President of Financial Company LLC “Magnat”,
Honoured Worker of Education and Science of Ukraine

INFORMATION AND ANALYTICAL SYSTEMS FOR MANAGERIAL DECISION SUPPORT: A MODELLING APPROACH

Contemporary management and administration operate in an environment characterised by increasing complexity, uncertainty and information overload. Economic volatility, institutional transformations, digitalisation of public and corporate governance, and growing interdependence between organisational processes significantly complicate managerial decision-making. Under such conditions, traditional approaches based on fragmented information and intuitive judgement are increasingly insufficient to ensure effective and timely management outcomes.

The growing relevance of information and analytical systems in management is primarily driven by the need to structure, integrate and interpret large volumes of heterogeneous data. Modern organisations generate extensive information flows related to financial performance, operational activities, human resources, regulatory compliance and external environmental factors. Without systematic analytical processing, such data remain underutilised and do not contribute effectively to decision-making processes. Information and analytical systems address this challenge by providing a structured environment for data collection, processing and interpretation.

In the context of management and administration, information and analytical systems perform not only a technical but also a conceptual function. They support the transformation of raw data into analytically meaningful information that can be used to identify trends, assess performance and evaluate alternative courses of action. This

analytical dimension is particularly important in complex managerial systems, where decisions often involve multiple objectives, constraints and stakeholders.

Modelling plays a central role in enhancing the analytical capacity of information systems. Through modelling, complex managerial processes can be formalised, key variables identified and relationships between different elements of the system represented in a structured manner. Models enable decision-makers to simulate potential scenarios, assess the consequences of different managerial choices and reduce uncertainty associated with strategic and operational decisions. As a result, modelling becomes an essential component of decision support rather than a purely theoretical exercise.

The relevance of information and analytical systems combined with modelling approaches is especially evident in public administration, where decisions often have long-term social and economic implications. In such contexts, the ability to justify decisions analytically, ensure transparency and demonstrate consistency with policy objectives is critical. Information and analytical systems provide a foundation for evidence-based management and contribute to greater accountability in administrative decision-making.

Information and analytical systems perform a crucial role in managerial decision support by integrating data processing capabilities with analytical and modelling tools. Their effectiveness depends not only on technological infrastructure but also on the conceptual design of analytical models embedded within these systems. Modelling serves as the core mechanism through which information is transformed into structured knowledge suitable for managerial interpretation and decision-making.

Within information and analytical systems, models are used to represent managerial processes, organisational structures and interactions between key variables. These models may take various forms, including process models, economic and financial models, optimisation models and scenario-based simulations. Regardless of their specific form, they provide a simplified yet analytically meaningful representation

of complex managerial realities, allowing decision-makers to focus on essential relationships rather than isolated data points.

A key function of modelling in decision support systems is the evaluation of alternative managerial scenarios. By simulating different courses of action, models enable managers and administrators to assess potential outcomes, identify trade-offs and anticipate risks before decisions are implemented. This is particularly important in environments characterised by uncertainty and resource constraints, where the consequences of managerial errors can be significant. Modelling thus reduces reliance on intuition and supports more rational and evidence-based decision-making.

Another important analytical function of modelling is performance assessment. Information and analytical systems allow managers to compare planned and actual results, identify deviations and analyse their underlying causes. Through modelling, these deviations can be linked to specific managerial decisions or external factors, providing deeper insight into organisational performance. This analytical capability enhances managerial learning and supports continuous improvement in administrative practices.

In public administration, modelling within information and analytical systems plays a vital role in policy analysis and administrative decision support. Models enable the assessment of policy alternatives, evaluation of resource allocation options and analysis of potential social and economic impacts. By incorporating modelling tools into decision support systems, public authorities can improve the transparency and justification of administrative decisions, thereby strengthening public trust and accountability.

However, the effectiveness of modelling in information and analytical systems depends on several critical conditions. These include the quality and reliability of input data, the methodological soundness of the models used and the capacity of decision-makers to interpret analytical outputs correctly. Without these conditions, models may produce misleading results or be applied in a purely formal manner, limiting their value for decision support.

The application of information and analytical systems supported by modelling approaches has significant implications for the quality of managerial decision-making and the level of transparency in management and administration. In complex organisational environments, decision-makers are increasingly required to justify their choices based on objective analysis rather than subjective judgement. Information and analytical systems contribute to this requirement by providing structured, consistent and analytically grounded inputs for decision-making processes.

From a managerial perspective, these systems enhance decision quality by improving the coherence and reliability of information used in planning and control. Modelling enables decision-makers to assess alternative strategies, evaluate potential outcomes and identify risks before implementing decisions. As a result, managerial decisions become more predictable, consistent and aligned with organisational objectives. This is particularly important in strategic management, where decisions often involve long-term commitments and significant resource allocation.

In administrative contexts, information and analytical systems supported by modelling approaches strengthen transparency and accountability. The formalisation of decision-making processes through analytical models allows decisions to be traced back to explicit assumptions, data sources and evaluation criteria. This traceability reduces arbitrariness in administrative actions and facilitates external oversight. In public administration, such transparency is essential for ensuring legitimacy, compliance with regulatory frameworks and public trust.

At the same time, increased reliance on information and analytical systems introduces new challenges related to governance and responsibility. Decision-makers may face the risk of overdependence on model outputs without sufficient critical assessment. Models inevitably simplify reality and may not fully capture social, institutional or behavioural factors influencing managerial outcomes. Therefore, analytical systems should be regarded as decision support tools rather than substitutes for professional judgement and administrative responsibility.

The effectiveness of information and analytical systems also depends on organisational readiness, including analytical competencies of personnel, quality of data governance and integration of systems into managerial workflows. Without these conditions, the potential benefits of modelling-based decision support may remain unrealised or lead to formalistic decision-making practices that undermine transparency rather than enhance it.

In conclusion, information and analytical systems combined with modelling approaches play an increasingly important role in supporting managerial decision-making and enhancing administrative transparency. Their value lies in the ability to structure complex information, support analytical reasoning and justify decisions in a systematic manner. In the context of ongoing institutional and organisational transformations, these systems represent a key element of modern management and administration, provided that their use is accompanied by methodological rigor, organisational capacity and responsible governance.

References

1. Al-Hattami, H. M., Kabra, Jawahar. D. (2019). The Role of Accounting Information System (AIS) in Rationalizing Human Resource Related Decisions: A Case Study of Selected Commercial Banks in Yemen. *International Journal of Management Studies*, 4 (2), 84–91. doi: https://doi.org/10.21003/ea.v193-03 10.18843/ijms/v6si2/12

2. Nitsenko, V. S., Mukoviz, V. S., Sharapa, O. M. (2017). Accounting of transaction expenses of economic entities. *Scientific Bulletin of Polissia,* 2 (4 (12)), 71–78. doi: https://doi.org/10.21003/ea.v193-0310.25140/2410-9576-2017-2-4(12)-71-78

3. Zwaid J.G., Kareem H.B., Abed R.A., Fatima K. (2023). Implementation of accounting information systems and information technology (IT) in the sustainability of developed economic units. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies,* 4(13), 79-86. URL: https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.286380

Островерхов В. М.
кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЧНИХ ІНДИКАТОРІВ РИЗИКІВ

В умовах воєнного стану та обмеженості бюджетних ресурсів питання ефективності використання публічних коштів набуває критичного значення для національної безпеки України. Державний фінансовий контроль, як ключовий елемент управління публічними фінансами, потребує трансформації від ретроспективних перевірок до проактивного моніторингу в режимі реального часу. Сучасна парадигма контролю базується на цифровізації процесів та мінімізації людського фактору на етапі виявлення порушень, що стає можливим завдяки впровадженню та удосконаленню автоматичних індикаторів ризиків (AIP).

Трансформація сфери публічних закупівель в Україні характеризується поглибленням цифровізації, що підтверджується дослідженнями М. Кравченка та І. Гольцової. Науковці наголошують, що подальший розвиток електронної системи закупівель має спрямовуватися не лише на забезпечення прозорості, але й на створення інтелектуальних інструментів аналізу великих масивів даних [1, с. 68]. Саме автоматичні індикатори ризиків виступають тим інструментом, який дозволяє органам державного фінансового контролю (зокрема Державній аудиторській службі) здійснювати моніторинг тисяч процедур одночасно, виокремлюючи ті, що мають ознаки порушень законодавства.

Правове підґрунтя для використання ризик-орієнтованого підходу закладено Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового нагляду в Україні» [4] та Законом України «Про публічні закупівлі» [5]. Проте методологічне наповнення цього процесу зазнало суттєвих змін у 2024 році. Важливим кроком стало прийняття Наказу Міністерства фінансів України від 27.09.2024 № 476 «Про затвердження Методики визначення автоматичних індикаторів ризиків, їх переліку та порядку застосування» [2]. Цей нормативний акт актуалізував перелік індикаторів, адаптувавши їх до нових схем зловживань та технічних можливостей системи Prozorro.

Методика застосування AIP базується на алгоритмічному аналізі даних, що містяться в електронній системі закупівель. Система автоматично перевіряє відповідність параметрів закупівлі заданим критеріям (тригерам). Спрацювання індикатора не є прямим доказом порушення, проте слугує сигналом для аудитора про необхідність детального аналізу тендерної документації або дій замовника.

Втім, аналіз практики застосування AIP свідчить про наявність низки проблем, які знижують ефективність контролю. По-перше, існує проблема «хибнопозитивних» спрацювань, коли індикатор реагує на формальні невідповідності, які не несуть корупційних ризиків. По-друге, статичність алгоритмів дозволяє недоброчесним замовникам підлаштовувати умови тендерів таким чином, щоб оминати автоматичні фільтри.

Т. Череватий у своєму дослідженні справедливо зауважує, що ефективність публічних та оборонних закупівель вимагає постійної оптимізації шляхів контролю [6, с. 153]. Враховуючи особливості здійснення закупівель в умовах воєнного стану, визначені Постановою Кабінету Міністрів України № 1178 [3], методика контролю має бути гнучкою та враховувати специфіку «швидких» закупівель.

Для удосконалення методики контролю через застосування AIP пропонується реалізувати наступні кроки:

1. Впровадження динамічної ваги індикаторів. Наразі більшість індикаторів мають рівнозначний вплив на прийняття рішення про початок моніторингу. Доцільно запровадити систему бального оцінювання (scoring), де кожному індикатору присвоюється певна вага залежно від потенційних фінансових втрат. Наприклад, індикатор «дискваліфікація всіх учасників, крім переможця» повинен мати вищий пріоритет, ніж індикатор щодо технічних помилок в оголошенні. Це дозволить аудиторам фокусуватися на закупівлях із найвищим рівнем ризику («червона зона»).

2. Інтеграція з зовнішніми реєстрами та базами даних. Діюча система AIP переважно аналізує внутрішні дані Prozorro. Проте для якісного виявлення ризиків, пов'язаних із бенефіціарами, податковим боргом або зв'язками між учасниками, необхідна глибша інтеграція (крос-чекінг) з реєстрами Державної податкової служби, Єдиним державним реєстром судових рішень та базами даних YouControl або Opendatabot. Це дозволить автоматично виявляти змови та конфлікт інтересів на етапі подання пропозицій.

3. Розробка специфічних індикаторів для процедур воєнного часу. Постанова № 1178 дозволяє широке застосування прямих договорів та спрощених процедур [3]. Необхідно розробити алгоритми, які б аналізували обґрунтованість дроблення предмету закупівлі для уникнення відкритих торгів, а також порівнювали ціни в прямих договорах із середньоринковими показниками (бенчмаркінг цін).

4. Застосування елементів штучного інтелекту (Machine Learning). Перехід від жорстких алгоритмів «якщо – то» до моделей машинного навчання дозволить виявляти аномалії, які не описуються стандартними правилами. Наприклад, нейромережа може аналізувати текстову частину тендерної документації на предмет дискримінаційних вимог, сформульованих у нетиповий спосіб, що складно зробити за допомогою пошуку за ключовими словами.

5. Механізм зворотного зв'язку. Методика повинна передбачати постійне оновлення алгоритмів на основі результатів проведених моніторингів. Якщо

певний індикатор систематично дає хибні сигнали (за результатами перевірки аудитором порушення не підтверджується), його алгоритм має бути автоматично скоригований або його вага знижена.

Отже, удосконалення методики контролю державних закупівель через розвиток системи автоматичних індикаторів ризиків є безальтернативним шляхом підвищення ефективності роботи органів фінансового контролю. Реалізація запропонованих заходів дозволить не лише збільшити відсоток виявлених порушень, але й, що важливіше, попередити незаконне витрачання бюджетних коштів на етапі проведення процедури. Це сприятиме зміцненню фінансової дисципліни замовників та підвищенню довіри міжнародних партнерів до української системи публічних фінансів.

Список використаних джерел

1. Кравченко М. О., Гольцова І. Б. Перспективи подальшого розвитку цифровізації публічних закупівель в Україні. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».* 2024. № 27. С. 67–71. URL: https://doi.org/10.20535/2307-5651.27.2023.297222
2. Про затвердження Методики визначення автоматичних індикаторів ризиків, їх переліку та порядку застосування: Наказ М-ва фінансів України від 27.09.2024 № 476: станом на 30 жовт. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1474-24#Text.
3. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 : станом на 5 груд. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-п#Text.

4. Про основні засади здійснення державного фінансового нагляду в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12.
5. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19.
6. Череватий Т. В. Ефективність публічних та оборонних закупівель в Україні: реалії та шляхи оптимізації. *Modern Economics.* 2024. № 43(2024). С. 151–158. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024).

Панасюк В. М.
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА СИСТЕМУ АУДИТУ ТА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

В умовах глобалізації економічного простору та євроінтеграційного поступу України відбуваються докорінні зміни в архітектурі корпоративного звітування. Традиційна фінансова звітність, яка протягом тривалого часу слугувала основним джерелом інформації про діяльність суб'єктів господарювання, сьогодні поступово втрачає свою виключну роль. Інвестори, кредитори, державні регулятори та суспільство загалом висувають нові вимоги до прозорості бізнесу, акцентуючи увагу не лише на фінансових результатах, а й на сталості розвитку, соціальній відповідальності та екологічній безпеці. Відповіддю на ці виклики стає концепція інтегрованої звітності, яка поєднує фінансові та нефінансові показники, відображаючи здатність організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Актуальні тенденції наукових досліджень, як зазначає О. С. Федорова, свідчать про зміщення фокусу з суто фінансового обліку на формування звітності зі сталого розвитку [8]. Це зумовлено тим, що ринкова вартість сучасних компаній все менше залежить від матеріальних активів і все більше – від нематеріальних чинників: репутації, якості людського капіталу, інноваційного потенціалу та якості корпоративного управління. Інтегрована звітність виступає інструментом, що дозволяє систематизувати ці різнорідні дані в єдиний документ, надаючи стейкхолдерам цілісну картину бізнес-моделі підприємства.

Впровадження інтегрованої звітності в Україні є складним та багатоаспектним процесом. Г. Скиба, І. Каліна та І. Беженар у своїх дослідженнях справедливо вказують на те, що ключовими викликами для сталого розвитку обліку в Україні залишаються питання прозорості та методологічної невизначеності [7]. На відміну від чітко регламентованих фінансових показників, нефінансова інформація часто має описовий характер, що ускладнює її верифікацію та зіставність. Проте, незважаючи на виклики, перехід до інтегрованого звітування є незворотним, оскільки він безпосередньо пов'язаний із забезпеченням конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародних ринках капіталу.

Важливим аспектом цього процесу є розгляд інтегрованої звітності як стратегічного інструменту. В. П. Гринь підкреслює, що така звітність виконує функцію стратегічних облікових комунікацій, дозволяючи підприємству вести діалог із зацікавленими сторонами [1]. Це особливо актуально для державних підприємств та компаній, що мають суттєвий вплив на економіку та екологію регіонів. Розкриття інформації про стратегію, ризики та можливості дозволяє знизити інформаційну асиметрію та підвищити довіру до менеджменту.

Нормативно-правове підґрунтя для запровадження елементів інтегрованої звітності в Україні закладено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6]. Зокрема, вимоги щодо подання Звіту про управління великими та середніми підприємствами фактично імплементують базові принципи розкриття нефінансової інформації. Звіт про управління вимагає опису не лише фінансового стану, а й екологічних та соціальних аспектів діяльності, що є кроком назустріч повноцінній інтегрованій звітності.

Значний вплив на розвиток національної системи звітування справляє європейське законодавство. Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року (CSRD) встановлює нові, більш жорсткі вимоги до звітності про корпоративний сталий розвиток [2]. Цей документ передбачає обов'язкове розкриття інформації про вплив діяльності

компанії на навколишнє середовище та суспільство («подвійна суттєвість»), а також запроваджує вимогу щодо обов'язкового аудиту такої звітності. Враховуючи статус України як кандидата на вступ до ЄС, положення цієї Директиви найближчим часом будуть імплементовані в національне законодавство, що вимагатиме суттєвої перебудови системи аудиту та державного фінансового контролю.

Вплив інтегрованої звітності на систему аудиту є фундаментальним. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5] вже містить вимоги щодо перевірки аудитором узгодженості фінансової звітності та Звіту про управління. Однак повноцінний аудит інтегрованої звітності вимагає від аудиторів нових компетенцій. Якщо раніше предметом перевірки була історична фінансова інформація, то тепер аудитор повинен надавати впевненість щодо прогнозних показників, оцінки кліматичних ризиків, дотримання прав людини у ланцюгах постачання тощо. Це призводить до необхідності трансформації аудиторських фірм у мультидисциплінарні практики, де поруч із бухгалтерами працюють екологи, юристи, інженери та експерти з соціальних питань.

Для системи державного фінансового контролю поширення практики інтегрованого звітування відкриває нові можливості підвищення ефективності управління публічними фінансами. Державна аудиторська служба України та Рахункова палата традиційно фокусувалися на аудиті відповідності (законності витрачання коштів) та фінансовому аудиті. Інтегрована звітність створює інформаційну базу для якісного проведення аудиту ефективності.

У державному секторі концепція створення вартості трансформується у створення суспільного блага. Інтегрована звітність дозволяє контролюючим органам оцінити, наскільки ефективно державні підприємства та установи використовують наявні ресурси (фінансові, матеріальні, людські) для досягнення стратегічних цілей держави. Наприклад, аналізуючи звітність державного енергетичного підприємства, державний аудитор може оцінити не лише

прибутковість, а й ефективність інвестицій у модернізацію мереж (виробничий капітал), програми перекваліфікації персоналу (людський капітал) та заходи зі зменшення викидів (природний капітал).

Крім того, інтегрована звітність сприяє посиленню контролю за управлінням ризиками у державному секторі. Вимоги щодо розкриття інформації про бізнес-модель та стратегію змушують менеджмент державних компаній більш відповідально ставитися до ідентифікації загроз. Для органів державного фінансового контролю це означає можливість переходу від ретроспективного контролю (виявлення порушень постфактум) до превентивного моніторингу ризиків, що можуть призвести до втрати державних активів або недоотримання доходів бюджетом.

Важливим аспектом впровадження інтегрованої звітності в систему контролю є цифровізація. Європейський досвід свідчить про необхідність запровадження єдиного електронного формату звітування (ESEF) на базі таксономії XBRL. Це дозволяє автоматизувати процеси збору та аналізу даних, що є критично важливим для органів державного фінансового контролю в умовах обмежених людських ресурсів. Автоматизований аналіз інтегрованої звітності дозволить виявляти аномалії та відхилення у нефінансових показниках, які можуть свідчити про неефективне управління або корупційні ризики.

Однак, на шляху імплементації інтегрованої звітності в систему державного контролю існує низка перешкод. По-перше, це відсутність уніфікованих національних стандартів нефінансового звітування, адаптованих до специфіки державного сектору. По-друге, це кадровий дефіцит – недостатня кількість фахівців у сфері державного аудиту, які володіють методиками оцінки ESG-показників. По-третє, це необхідність суттєвих інвестицій у модернізацію IT-інфраструктури контролюючих органів для обробки великих масивів неструктурованих даних.

Підсумовуючи, слід зазначити, що розвиток інтегрованої звітності в Україні є каталізатором якісних змін у системі аудиту та державного фінансового

контролю. Цей процес вимагає гармонізації національного законодавства з вимогами Директиви ЄС 2022/2464, розробки методичного забезпечення для аудиту нефінансової інформації та підвищення кваліфікації аудиторів. Трансформація звітності дозволить забезпечити прозорість використання ресурсів у процесі повоєнної відбудови України, підвищити інвестиційну привабливість національної економіки та посилити довіру суспільства до інститутів державної влади.

Список використаних джерел

1. Гринь В. П. Інтегрована звітність як інструмент стратегічних облікових комунікацій. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 2(96). С. 47–53. URL: https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-47-53.

2. Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС щодо звітності про корпоративний сталий розвиток. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng/

3. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266.

4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19.

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

7. Скиба Г., Каліна І., Беженар І. Сталий розвиток обліку в Україні: виклики, прозорість та інтегрована звітність. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 2 (53). С. 595–602. URL: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-84.

8. Федорова О. С. Актуальні тенденції наукових досліджень щодо формування звітності зі сталого розвитку. *Економіка, управління та адміністрування.* 2025. № 3(113). С. 53–64. URL: https://doi.org/10.26642/ema-2025-3(113)-53-64.

Кізима А. Я.
кандидат економічних наук, доцент, декан факультету фінансів та обліку
Західноукраїнський національний університет
Бутнарь А. В.
здобувач освіти доктора філософії, кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

БАГАТОВИМІРНІСТЬ АУДИТУ: ВИДИ, ЦІЛІ ТА АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Суспільні трансформації, що відбуваються в економічній, соціальній, інституційній та технологічній сферах, суттєво ускладнюють умови функціонування організацій і характер управлінських рішень. Зростання нестабільності зовнішнього середовища, посилення ризиків, ускладнення господарських зв'язків і підвищення вимог до прозорості діяльності зумовлюють потребу в різноманітних інструментах аналізу та контролю. У цих умовах аудит розвивається не як єдина універсальна процедура, а як сукупність різних видів, кожен з яких виконує визначену аналітичну та контрольну функцію.

Багатовимірність аудиту проявляється через існування в практиці різних його видів, орієнтованих на досягнення специфічних цілей управління. В умовах суспільних змін керівництво організацій потребує інформації не лише про фінансові результати діяльності, а й про ефективність управлінських процесів, використання ресурсів, рівень ризиків і відповідність діяльності стратегічним орієнтирам. Задоволення таких різноспрямованих інформаційних потреб зумовлює використання різних видів аудиту, кожен з яких забезпечує аналіз окремих аспектів функціонування організації.

Важливо підкреслити, що поява та поширення різних видів аудиту є відповіддю на ускладнення управлінських завдань і зміну характеру суспільних

відносин. Вони не трансформуються один в одного, а виникають, інституціоналізуються або втрачають актуальність залежно від потреб управління. У цьому контексті аудит доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних видів аналітико-контрольної діяльності, що забезпечують комплексне бачення стану організації.

Різні види аудиту відрізняються не лише об'єктами перевірки, а й цільовими орієнтирами та аналітичними можливостями. Фінансовий аудит зосереджений на підтвердженні достовірності фінансової звітності та дотриманні нормативно-правових вимог. Його результати створюють базу для оцінювання фінансового стану організації та рівня фінансових ризиків, що є важливим для прийняття управлінських рішень у нестабільних умовах.

Управлінський аудит орієнтований на оцінювання ефективності управлінських процесів, організаційної структури та системи внутрішнього контролю. Його метою є виявлення управлінських дисбалансів, неефективних процедур і внутрішніх резервів розвитку. Аналітичні можливості управлінського аудиту дозволяють встановити причинно-наслідкові зв'язки між управлінськими рішеннями та результатами діяльності організації, що набуває особливої ваги в умовах суспільних трансформацій.

Окрему групу становлять види аудиту, спрямовані на оцінювання ризиків і відповідності діяльності організації встановленим вимогам. Вони забезпечують ідентифікацію потенційних загроз, аналіз факторів ризику та формування рекомендацій щодо їх мінімізації. У сукупності різні види аудиту створюють інформаційно-аналітичну основу для комплексного управлінського аналізу.

В умовах суспільних трансформацій особливого значення набуває питання співвідношення різних видів аудиту в системі управлінського аналізу. Використання лише одного виду аудиту не дозволяє сформувати повне уявлення про стан організації, оскільки кожен з них охоплює лише окремі аспекти діяльності. Фінансовий аудит зосереджується на результатах, управлінський – на процесах, інші види аудиту – на окремих функціональних або ризикових зонах.

Така обмеженість зумовлює необхідність комплексного підходу до використання аудиторської інформації в управлінні.

Застосування різних видів аудиту в сукупності створює можливості для поглибленого аналізу причин відхилень між запланованими та фактичними результатами діяльності. Аудиторська інформація в цьому випадку використовується не лише для констатації фактів, а й для інтерпретації управлінських рішень, що їх зумовили. Це дозволяє перейти від фрагментарного аналізу окремих показників до системного оцінювання ефективності управління в цілому.

Важливою аналітичною перевагою використання різних видів аудиту є можливість порівняння результатів, отриманих у межах різних аудиторських процедур. Таке порівняння дозволяє виявити суперечності між фінансовими результатами та управлінськими практиками, між формальним дотриманням вимог і фактичною ефективністю управління. У результаті аудит перетворюється на інструмент виявлення глибинних проблем, які не фіксуються традиційними методами аналізу.

У процесі суспільних змін зростає роль аудиту як джерела інформації для оцінювання управлінських альтернатив. Результати різних видів аудиту можуть використовуватися для порівняння можливих сценаріїв розвитку організації, оцінювання ризиків, пов’язаних із реалізацією управлінських рішень, та вибору найбільш обґрунтованих варіантів дій. Це особливо актуально в умовах невизначеності, коли управлінські рішення мають довгострокові соціально-економічні наслідки.

Крім того, використання різних видів аудиту сприяє підвищенню якості внутрішніх управлінських комунікацій. Аудиторські висновки створюють спільне інформаційне поле для керівників різних рівнів, що полегшує узгодження управлінських рішень і зменшує ризик прийняття несистемних або суперечливих дій. У цьому сенсі аудит виконує не лише контрольну, а й координаційну функцію в системі управління організацією.

Наявність різних видів аудиту зумовлює необхідність їх узгодженого використання в системі управління організаціями. Результати фінансового, управлінського та інших видів аудиту не повинні розглядатися ізольовано, оскільки лише їх поєднання дозволяє отримати повне уявлення про стан організації, ефективність управлінських рішень і перспективи розвитку. Саме взаємодія різних видів аудиту формує багатовимірність аудиторського аналізу як інформаційної основи управління.

В умовах суспільних трансформацій така багатовимірність набуває особливої значущості. Зростання складності управлінських процесів і невизначеності зовнішнього середовища потребує використання різних аналітичних інструментів, кожен з яких доповнює інші. Аудит у цьому контексті виступає не окремою процедурою перевірки, а системою взаємопов'язаних видів контролю й аналізу, спрямованих на підтримку управлінських рішень.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що багатовимірність аудиту в умовах суспільних трансформацій проявляється через існування та взаємодію різних його видів, кожен з яких має власне цільове та аналітичне призначення. Такий підхід дозволяє підвищити якість управлінського аналізу та забезпечити більш зважене й адаптивне управління організаціями в сучасному соціально-економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Шалімова Н.С. Розвиток підходів щодо класифікації аудиту. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету.* 2008. Вип. 13. С. 305-312. URL: https://dspace.kntu.kr.ua/items/84042828-c8ca-44a1-bcad-26915164336d
2. Панасюк В. Цифровізація вітчизняного аудиту: тренди і перспективи. *Інфраструктура ринку.* 2021. № 52. С. 190-194. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/52_2021/36.pdf

3. Spira L. F., Page M. Risk management: The reinvention of internal control and the changing role of internal audit. *Accounting, Auditing & Accountability Journal.* 2003. Vol.16(4). P. 640-661. URL: https://doi.org/10.1108/09513570310492335
4. Mujalli A. Factors Affecting the Implementation of Risk-Based Internal Auditing. *Journal of Risk and Financial Management.* 2024. Vol. 17(5). P. 196. URL: https://doi.org/10.3390/jrfm17050196

Лучко М. Р.
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

У період війни аудиторська діяльність в Україні вимагає перегляду концептуальних засад. Тому до аудиту як до професійної діяльності людини, що потребує постійного вдосконалення методик та підвищення кваліфікації аудиторів та їхніх помічників, та системи знань, сьогодні ставляться нові вимоги. І характерною їх особливістю безапеляційно є те, що чинні МСА вже не встигають за реаліями сьогодення та діючими практиками аудиторських фірм.

Безапеляційним є той факт, що на сьогодні аудит фінансової звітності перебуває на етапі глибокої трансформації та потребує кардинальних змін. На нашу думку, основні виклики сьогодні зумовлені насамперед війною та геополітичною нестабільністю України, стрімким розвитком науково-технічного прогресу, інформаційних та комп'ютерних технологій. Беззаперечно, зазначене зумовлює нові вимоги до аудиту фінансової та нефінансової звітності.

В рамках наших тез виділимо ключові групи проблем, котрі зараз, на нашу думку, є найактуальнішими та потребують швидкого реагування.

Загальновідомо, що розвиток аудиту завжди піддавався впливу економічного середовища. І саме воно визначало головні тенденції та активатори його прогресування. На сьогодні специфічні виклики для України, а отже апгрейдери – це умови війни. Відтак, в українському контексті аудит стикається з унікальними та критичними труднощами, котрі не мають світових аналогів і дають раціональне (на жаль, негативне в контексті життя людей) зерно для розвитку методологічних й методичних засад аудиту.

Насамперед звернімо увагу на оцінку безперервності діяльності. В умовах руйнування інфраструктури діючих підприємств, їх вимушеного переміщення з окупованих на неокуповані території, постійних обстрілів, енергетичної кризи та «блекаутів» аудиторам вкрай складно підтвердити, що підприємство зможе функціонувати безперервно протягом наступних 12 місяців. Доведено, що зазначені негативні явища завдають суттєвих збитків підприємствам, котрі за діючими методиками обліку не відображаються у фінансовій звітності в складі непередбачуваних витрат, оскільки ні стандарти (положення) бухгалтерського обліку, а також податкове законодавство не вимагають обов'язку цього. Це проблема, котра вирішується не думкою в Звіті аудитора, а лише його припущенням про можливість безперервної діяльності, відтак – суттєво модифікує його.

Окремим питанням у цьому контексті стоїть фізична інвентаризація активів. На практиці, у випадку якщо аудитор не може бути особисто присутнім під час інвентаризації або ж брати у ній участь чи спостерігати за нею (для прикладу, різні дати проведення аудиту або ж через воєнні дії, форс-мажорні обставини або віддаленість фактичного місця знаходження аудитованого підприємства), МСА 501 вимагає застосування альтернативних аудиторських процедур. Ці процедури мають надати достатні докази того, що запаси дійсно існують та перебувають у належному стані. До таких процедур відносимо перевірку подальшої реалізації, методи кількісного примирення залишків запасів, пряме підтвердження від третіх осіб, дистанційні методи огляду. На підприємствах, що знаходяться не в зоні бойових дій, застосування таких процедур є можливим, але надто працемісткою аудиторською процедурою, реальний час проведення якої неможливо встановити, а відтак – визначити вартість аудиторських послуг. Разом з тим, об'єкти на окупованих територіях, в зоні бойових дій чи на територіях, що піддаються бомбардуванню, неможливо перевірити ще й фізично. Це змушує використовувати інші дистанційні методи,

які не завжди дають 100% впевненості аудитору. Наприклад, використання сільськогосподарських дронів для підтвердження посівних площ.

Особливою проблемою слід виділити знецінення активів. Є підстави вважати, що визначення реальної вартості пошкодженого майна або активів для встановлення збитків, доступ до яких обмежений, є професійним викликом для аудиторів насамперед через відсутність активних ринків для порівняння.

Як свідчать дані, геополітична ситуація та економічні реалії сьогодення вимагають від бізнесу бути етичним, не лише прибутковим, але й відповідальним за прийдешні дні. Відповідно до цього, звітність зі сталого розвитку (ESG) як об'єкт аудиту, має й матиме суттєвий вплив на аудиторську діяльність. Громадянське суспільство та й окремі акціонери, інвестори й інші зацікавлені особи все частіше вимагають аудиту нефінансової звітності та нефінансових показників (для прикладу, викиди CO2, соціальна відповідальність бізнесу, зворотній вплив на суспільство). Як свідчать результати досліджень, проблема полягає найбільш в тому, що практичні методики перевірки таких даних ще не до кінця стандартизовані. У зв'язку із викладеним вище, звітність зі сталого розвитку як об'єкт аудиту потребує більш практичних підходів до її загальної стандартизації.

Як нами вже вказувалося та є підстави вважати, складні оціночні судження в аудиті повинні мати вплив на формування думки аудитора. Так, практикою вдалося помітити певні закономірності в тому, що оцінка справедливої вартості фінансових інструментів та нематеріальних активів стає все складнішою, що підвищує ризик суб'єктивізму та помилок. Окремою проблемою стоїть визначення вартості внесків учасників для формування Статутного капіталу підприємства.

Як було нами з'ясовано, впровадження в реалії життя цифровізації та штучного інтелекту (AI) - це одночасно і проблеми аудиту, й можливості аудитора. Відповідно до цієї тези, викликами з цього питання виступає не просто застосування нових інструментів в роботі аудитора, а й, в першу чергу зміна

самої методології аудиторської перевірки. У зв'язку з викладеним вище, набуває особливої ваги якість та чистота даних в роботі аудитора. На практиці AI буде ефективним лише тоді, коли дані бухгалтерського обліку аудитованого підприємства структуровані та достовірні. Відповідно до цього, аудитори не витрачатимуть дедалі більше часу на встановлення якості стану бухгалтерського обліку, на певне "очищення" даних перед початком перевірки. Також, у цьому розумінні, при переході на хмарні обчислення та автоматизовані системи перевірки, аудитори насамперед повинні оцінити ризики витоку даних та злому бухгалтерських систем та програм. За нашим переконанням, особливої уваги заслуговує виділення питання аудиту алгоритмів. Є впевненість у тому, що коли підприємства використовуватимуть AI, для прикладу, для автоматичного визначення вартості резервів або ж з метою оцінки активів, аудитор має перевірити не лише зазначені їх вартості, а й логіку самого алгоритму для розрахунку. Відтак, виникатиме питання, чи достатньо в самого аудитора таких знань, адже діючі програми підготовки аудиторів до складання іспитів не містять таких питань.

Один відомий класик сказав, що кадри вирішують все навіть якщо їх про це не просять. Є очевидним і беззаперечним фактом те, що війна принесла, окрім багатьох бід, ще й кадровий голод, а відтак це вимагає зміни компетенцій, оскільки професія аудитора переживає відтік кадрів. Ця системна проблема значної міграції висококваліфікованих кадрів і молоді за кордон, посилена економічними наслідками війни, призводить до шаленого дефіциту фахівців в економіці, а також внутрішніх бар'єрів (фінанси, непевність, брак інструментів розвитку) у молоді, яка прагне реалізувати свій потенціал, але не бачить можливостей вдома. Як явище, така криза гальмує економічний розвиток, оскільки країна втрачає кадровий потенціал і робочу силу, які б могли створювати валовий внутрішній продукт. Молоді спеціалісти часто обирають IT або консалтинг через вищі навантаження в аудиті. Адже сучасний аудитор повинен бути не лише бухгалтером, але й аналітиком даних (дата-саєнтистом),

володіти знаннями SQL, Python, Power BI. Це стає такою ж необхідністю, як і знання НС(П)БО, МСБО, МСФЗ, МСА. Адже сьогодні аудит трансформується з ретроспективного погляду в минуле у прогностичний аналіз ризиків діяльності з метою підтвердження достовірності фінансової звітності підприємств різних форм власності.

Петрик О. А.
доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

АТЕСТАЦІЯ АУДИТОРІВ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРОФЕСІЇ

Не зважаючи на значні труднощі воєнного стану, сучасний етап розвитку економіки України характеризується активною інтеграцією принципів сталого розвитку у систему корпоративного управління, фінансової та нефінансової звітності, як у бізнесі так і у державному секторі. Це є запорукою їх подальшого успішного, конкурентоспроможного майбутнього. В умовах євроінтеграційних процесів, гармонізації національного законодавства з нормами Європейського Союзу та імплементації міжнародних стандартів звітності зі сталого розвитку (зокрема вимог ESRS, GRI, IFRS Sustainability Disclosure Standards) суттєво зростає роль аудиторів у забезпеченні довіри до такої інформації. Окремі суб'єкти господарювання вже на добровільних засадах готують звітність зі сталого розвитку, яка для низки підприємств згодом стане обов'язковою та потребуватиме надання впевненості аудитором щодо її достовірності, повноти та об'єктивності. Цей процес потребує підготовки та атестації фахівців, які володіють відповідними знаннями та навичками. Атестація аудиторів зі сталого розвитку набуває особливої актуальності, як інструмент підтвердження професійної компетентності фахівців, здатних здійснювати перевірку нефінансової звітності, оцінювати екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності суб'єктів господарювання, а також забезпечувати належний рівень професійного судження та етичної відповідальності. Разом з тим, в Україні процес формування системи атестації аудиторів у сфері сталого розвитку

перебуває на етапі становлення та супроводжується низкою викликів нормативного, методологічного та інституційного характеру.

Вже тривалий час знаходиться на обговоренні проект Закону про внесення змін до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" та деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері аудиторської діяльності, яким запроваджується новий для України термін "аудитор з надання впевненості із сталого розвитку (далі – аудитор із сталого розвитку) – аудитор, який підтвердив кваліфікаційну придатність до надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку, має відповідний практичний досвід та реєстрові дані про визнання кваліфікаційної придатності до надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку якого містяться у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності» (далі – Законопроєкт) [1]. Офіційний перелік аудиторських послуг буде включати новий їх вид – надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку та відповідниу формат і процедуру аудиторського звітування. Планується у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності виокремити розділ «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право виконувати обов'язкові завдання з надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку», що накладає додаткові вимоги та відповідальність на фахівців.

Законопроєктом передбачено, що «аудитор може підтвердити кваліфікацію аудитора із сталого розвитку та/або ключового партнера з аудиту, та/або ключового партнера обов'язкового завдання з надання впевненості щодо звітності зі сталого розвитку, та/або інспектора» [1, стаття 4]. Його розділом IV визначаються основні вимоги до атестації аудиторів сталого розвитку. Зокрема, «теоретичні знання щодо звітності із сталого розвитку підтверджуються шляхом успішного складання іспиту за такими напрямами: 1) законодавчі засади звітування із сталого розвитку та стандарти звітності із сталого розвитку; 2) аналіз сталості; 3) оцінка фінансового впливу питань сталого розвитку на підприємство; 4) законодавчі засади надання впевненості щодо звітності із

сталого розвитку та стандарти надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку. Професійна компетентність аудитора до надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку підтверджується шляхом складання аудитором іспиту із сталого розвитку, який має засвідчити здатність особи застосовувати теоретичні знання за напрямами, зазначеними в цій частині, на практиці» [1, стаття 19].

Відтак, особливої наукової та практичної значущості набуває дослідження нових вимог до професійної підготовки, атестації та безперервного професійного розвитку аудиторів зі сталого розвитку, а також визначення конкретних заходів формування національної системи їх атестації з урахуванням міжнародного досвіду та потреб післявоєнного відновлення економіки України.

Для вирішення питань структури, змісту підготовки та процедури проведення іспитів для аудиторів сталого розвитку в Україні варто звернути увагу на досвід ACCA щодо вимог до видачі професійного диплому зі сталого розвитку (далі – диплом ACCA ProDipSust), який у 2024 році розроблений для професійних бухгалтерів та аудиторів, що працюють у практиці або бізнесі та прагнуть отримати всебічне розуміння сталого розвитку, а також відповідну акредитацію [2]. Щоб отримати диплом ACCA зі сталого розвитку необхідно здійснити навчання за чотирма курсами, за кожним із них здати іспит із отриманням сертифікату, а також пройти завершальну процедуру атестації – скласти інтегрований іспит-кейс, спрямований на підтвердження компетенцій у сфері сталого розвитку та вміння їх застосовувати у ключових сферах. Зокрема, програма підготовки включає такі чотири курси (модулі) із фінальним тестуванням та підтвердженням успішного навчання сертифікатами [2]:

1. Сталий розвиток: рамки та етика (включає набуття грунтовних знань про рамки сталого розвитку, набуття розуміння глобальних відмінностей та етичних стандартів для організацій та працівників);

2. Сталий розвиток: стратегія та управління (передбачає навчання перетворення цілей сталості компанії у бізнес-дії та політики, оцінку ризиків та моніторинг результатів, налаштування систем вимірювання ефективності);

3. Сталий розвиток: звітність (орієнтовано на навчання по формуванню звітів, що відповідають IFRS Sustainability Standards, створення розуміння того, що робить звітність корисною для інвесторів, вказівки щодо відображення сталості у фінансовій звітності);

4. Сталий розвиток: перевірка та гарантія (навчання включає усвідомлення потреби у гарантії (assurance), ознайомлення з викликами процесу перевірки, вивчення циклу перевірки сталого розвитку).

Завершальним етапом отримання диплому сталого розвитку ACCA ProDipSust є складання інтегрованого іспиту-кейсу тривалістю, що включає вирішення різних типів завдань (розрахункових та дискусійних із висловленням професійного судження) на основі використання різноманітних інформаційних даних про сталий розвиток). ACCA запровадила вдалу практику підготовки до іспиту – проведення практичних занять, вирішення кейсових завдань та організацію вебінарів для повторення матеріалу та його узагальнення претендентами.

Аналіз змістовних вимог щодо підготовки та атестації аудиторів сталого розвитку, які зазначені у Законопроекті [1] та програмі ACCA ProDipSust [2] дозволяє зробити висновок, що вітчизняна версія вимог є дещо слабшою та потребує доповнення. Підставою є те, що аудитор звітності зі сталого розвитку має поєднувати класичні аудиторські компетентності з міждисциплінарними знаннями ESG, аналітичними та етичними навичками, знаннями IFRS Sustainability Standards, ESRS (CSRD), GRI Standards та інших стандартів і регламентів. Тому, на нашу думку, у Законопроєкті варто додати окремий п’ятий напрям підготовки та оцінювання знань майбутніх аудиторів сталого розвитку, а саме, «Сталий розвиток: концептуальні засади та професійна етика», який має стати базовим для вже запропонованих у документі. Це зумовлено тим, що

рекомендований нами напрям забезпечить формування концептуального, світоглядного та етичного підґрунтя, загального розуміння сталого розвитку та його компонентів (екологічного, соціального та управлінського). Без розуміння цього неможливо інтерпретувати вимоги стандартів звітності зі сталого розвитку, коректно визначати суттєвість, оцінювати вплив діяльності підприємства на сталий розвиток і навпаки. Глобальні рамки сталого розвитку є первинним джерелом формування законодавства та стандартів нефінансової звітності. Ці знання дозволять аудиторам розуміти логіку стандартів, їх зв'язок із цілями сталого розвитку та глобальними викликами, а також сформують здатність не механічно застосовувати норми, а професійно їх тлумачити з урахуванням контексту глобальних цілей сталого розвитку.

Отже, атестований аудитор звітності зі сталого розвитку має бути професійно атестованим фахівцем нового типу, який поєднує компетентності аудиторської експертизи, знання міжнародних стандартів сталого розвитку, навички аналітики нефінансових даних і високі етичні стандарти, має достатні знання з юридичних, екологічних, кліматичних, управлінських та фінансових сфер діяльності бізнесу, що у сукупності забезпечить довіру до інформації звіту про сталий розвиток підприємств в умовах євроінтеграції України та глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел

1. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері аудиторської діяльності URL: https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57280
2. ACCA. Професійний диплом зі сталого розвитку (ProDipSust). URL: https://www.accaglobal.com/gb/en/qualifications/glance/professional-diploma-in-sustainability/who.html

Szmitka S.
Doctor Phd, prof. EAMiSNS
AFiB Vistula Filiya w Olsztynie i Kętrzynie
Olsztyn, Polska

ANALIZA JAKO PODSTAWA PODEJMOWANIA DECYZJI W WARUNKACH NIEPEWNOŚCI I RYZYKA

W literaturze naukowej niepewność w procesie podejmowania decyzji jest zazwyczaj interpretowana jako stan, w którym jednostka lub organizacja nie dysponuje pełną, rzetelną lub jednoznaczną informacją o warunkach realizacji decyzji, możliwych konsekwencjach lub prawdopodobieństwie wyboru pomiędzy alternatywnymi sposobami działania. W takich okolicznościach rezultatów podejmowanych decyzji nie da się dokładnie przewidzieć, co komplikuje proces racjonalnego wyboru. Dlatego też, zdaniem większości naukowców, niepewność jest integralną cechą działalności zarządczej i jest nieodłącznie związana z procesami gospodarczymi, politycznymi, naukowymi, a także z codzienną praktyką człowieka. Jednocześnie, pogłębiona analiza problemu niepewności wymaga identyfikacji jej kluczowych źródeł. Przede wszystkim jest to niepewność informacyjna, która powstaje z powodu braku niezbędnych danych, ich niedokładności, niekompletności lub wewnętrznych sprzeczności. Nie mniej istotna jest niepewność środowiskowa, spowodowana dynamiką i nieprzewidywalnością zewnętrznych warunków operacyjnych, w szczególności zmian sytuacji rynkowej, politycznej czy rozwoju technologicznego. Osobne miejsce zajmuje czynnik ludzki, związany z ograniczoną racjonalnością decydentów, obecnością błędów poznawczych, indywidualnych orientacji wartości i wpływów emocjonalnych. Ponadto istotną rolę odgrywa niepewność temporalna, która przejawia się w niemożności dokładnego przewidzenia przyszłych zdarzeń i odroczonym charakterze konsekwencji podejmowanych decyzji.

Zatem łączne oddziaływanie tych czynników tworzy złożone środowisko decyzyjne, w którym niepewność nie jest zjawiskiem losowym, lecz obiektywnym warunkiem współczesnego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podejmowanie decyzji w warunkach ryzyka opiera się na założeniu, że dla każdego możliwego scenariusza zdarzeń istnieje możliwość określenia lub oceny prawdopodobieństwa jego wystąpienia. Umożliwia to sformalizowanie niepewności i przełożenie jej na płaszczyznę ilościową, co jest warunkiem koniecznym do zastosowania ekonomicznych i matematycznych metod analizy. W tym przypadku każda alternatywa charakteryzuje się wskaźnikiem integralnym, który łączy oczekiwany wynik i poziom ryzyka, a ich porównanie pozwala na wybór wariantu decyzji zarządczej, który najlepiej spełnia założony cel lub dany wskaźnik efektywności przy minimalnym dopuszczalnym poziomie ryzyka.

Ocena prawdopodobieństwa realizacji poszczególnych scenariuszy zdarzeń jest zazwyczaj przeprowadzana na podstawie danych statystycznych lub ocen eksperckich, zwłaszcza w przypadkach braku wystarczającej bazy informacyjnej. Podejście eksperckie pozwala uwzględnić doświadczenie zawodowe, intuicję i wiedzę specjalistów, co jest istotne w złożonych i dynamicznych warunkach podejmowania decyzji.

W ramach każdej alternatywy wartości wskaźników efektywności, z uwzględnieniem odpowiadających im prawdopodobieństw, są traktowane jako zmienne losowe. Zmienne takie podlegają pewnemu prawu rozkładu prawdopodobieństwa, które odzwierciedla możliwe rezultaty realizacji decyzji i częstotliwość ich występowania. Rozkład prawdopodobieństwa w tym kontekście to zbiór możliwych wartości efektywności decyzji zarządczych wraz z odpowiadającymi im prawdopodobieństwami wystąpienia różnych sytuacji zdarzeń.

W przypadku większości transakcji finansowych i inwestycyjnych za typowy uważa się rozkład normalny prawdopodobieństwa, czyli rozkład Gaussa, co tłumaczy się wpływem znacznej liczby niezależnych czynników na wynik końcowy. Jednocześnie w praktyce oceny ryzyka konkretnych projektów inwestycyjnych można

stosować także inne rodzaje rozkładów, w szczególności rozkład Laplace'a, rozkład Studenta czy rozkład trójkątny, których wybór zależy od charakteru projektu, dostępności danych i specyfiki analizowanego ryzyka.

W procesie tworzenia macierzy decyzyjnej uwzględniającej prawdopodobieństwa realizacji poszczególnych scenariuszy zdarzeń można wykorzystać różnorodne narzędzia analityczne, w szczególności metody analizy scenariuszowej, modelowania symulacyjnego, budowy drzew decyzyjnych oraz inne podejścia ilościowe i jakościowe. Metody te umożliwiają systematyzację możliwych wariantów działania, ustalenie relacji między alternatywami a konsekwencjami ich realizacji, a także sformalizowanie wpływu czynników losowych na wyniki podejmowania decyzji.

Na podstawie macierzy decyzyjnej, skonstruowanej w warunkach ryzyka, uwzględniającej prawdopodobieństwa różnych sytuacji, obliczany jest integralny poziom ryzyka dla każdej alternatywy. Takie obliczenie pozwala ilościowo ocenić stopień zmienności możliwych rezultatów oraz porównać warianty alternatywne ze sobą pod kątem ich wiarygodności i stabilności oczekiwanych efektów. Do oceny integralnego poziomu ryzyka najczęściej stosuje się wskaźnik odchylenia standardowego (standardu), który odzwierciedla bezwzględny poziom rozproszenia wyników wokół ich wartości średniej, a także współczynnik zmienności, który charakteryzuje względny poziom ryzyka i pozwala na porównanie alternatyw o różnych skalach oczekiwanej efektywności.

W niektórych rodzajach transakcji finansowych, w szczególności w transakcjach inwestycyjnych i portfelowych, oprócz powyższych wskaźników, w celu bardziej dogłębnej oceny ryzyka można zastosować dodatkowe wskaźniki. Należą do nich: współczynnik korelacji, który odzwierciedla zależność między stopami zwrotu z różnych aktywów, współczynnik beta, który charakteryzuje wrażliwość danego aktywa lub projektu na zmiany sytuacji rynkowej, a także inne specjalistyczne wskaźniki ryzyka.

W procesie analizy porównawczej wartości integralnych poziomu ryzyka dla każdej z alternatyw decyzyjnych, przy założeniu niezmienności pozostałych czynników, preferowana jest alternatywa charakteryzująca się najniższym poziomem ryzyka. Takie podejście pomaga zwiększyć trafność wyborów zarządczych i zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych konsekwencji w procesie wdrażania podjętych decyzji.

Przemyślane podejście do podejmowania decyzji w warunkach ryzyka daje możliwość uzyskania względnie obiektywnych, probabilistycznie uzasadnionych wyników oceny skuteczności alternatywnych opcji działania. Jego zastosowanie pozwala na sformalizowanie procesu wyboru, ilościowe porównanie oczekiwanych rezultatów z poziomami ryzyka oraz ograniczenie wpływu czynników losowych na ostateczną decyzję zarządczą. Dlatego metody te są szeroko stosowane w zarządzaniu finansami, analizie inwestycyjnej i planowaniu strategicznym.

Jednocześnie istotnym ograniczeniem tego podejścia jest to, że z reguły abstrahuje ono od indywidualnych cech podmiotów podejmujących ryzykowne decyzje finansowe. W praktyce każdy uczestnik procesu kieruje się własnymi subiektywnymi preferencjami dotyczącymi ryzyka, które odzwierciedlają jego osobisty stosunek do ryzyka. W zależności od cech psychologicznych, doświadczenia i celów, podmioty mogą wykazywać awersję do ryzyka, neutralny stosunek do niego lub, przeciwnie, skłonność do zachowań ryzykownych.

Ignorowanie tych subiektywnych czynników może prowadzić do sytuacji, w których formalnie optymalna pod względem ilościowym decyzja nie jest postrzegana jako akceptowalna przez konkretnego menedżera lub inwestora. W związku z tym we współczesnych teoriach podejmowania decyzji coraz większego znaczenia nabiera połączenie obiektywnych, probabilistycznych metod analizy uwzględniających aspekty behawioralne, co pozwala na pełniejsze odzwierciedlenie rzeczywistych uwarunkowań podejmowania decyzji i zwiększa ich praktyczną wykonalność.

Wybór ryzykownych decyzji finansowych z uwzględnieniem indywidualnych preferencji inwestora w zakresie ryzyka opiera się na zasadzie Bernoulliego, zgodnie

z którą decydent wiąże wynik nie tylko z jego wymiarem pieniężnym, ale przede wszystkim z subiektywną użytecznością, jaką ten wynik dla niego niesie. Zgodnie z tym podejściem, tę samą korzyść finansową można oceniać inaczej w zależności od osobistego stosunku inwestora do ryzyka, jego doświadczenia, oczekiwań i cech psychologicznych. To subiektywne postrzeganie ryzyka decyduje o tym, czy inwestor będzie skłonny unikać ryzykownych alternatyw, zachować wobec nich neutralność, czy też przeciwnie, preferować je. Opierając się na zasadzie Bernoulliego, J. Neumann i O. Morgenstern opracowali sformalizowany model podejmowania decyzji w warunkach ryzyka, znany jako funkcja użyteczności Neumanna–Morgenstern. Model ten, oparty na systemie aksjomatów racjonalnego zachowania, głosi, że podmiot podejmujący decyzję z uwzględnieniem własnych preferencji w zakresie ryzyka dąży do maksymalizacji oczekiwanej użyteczności, a nie oczekiwanego dochodu jako takiego. W związku z tym, z całego zbioru możliwych alternatyw, wybiera tę, która zapewnia największą wartość oczekiwanej użyteczności, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo różnych wyników.

W tym kontekście analiza stanowi fundamentalną podstawę podejmowania decyzji w warunkach niepewności i ryzyka. Polega ona na systematycznym gromadzeniu, przetwarzaniu i interpretowaniu informacji w celu zmniejszenia poziomu niepewności, oceny potencjalnych konsekwencji alternatywnych rozwiązań i wyboru najbardziej rozsądnego sposobu działania. Dzięki podejściu analitycznemu możliwe staje się jasne ustrukturyzowanie problemu, rozróżnienie kontrolowanych i niekontrolowanych czynników wpływu, identyfikacja głównych źródeł ryzyka i obszarów zwiększonej niepewności.

Ponadto analiza pozwala ocenić prawdopodobieństwo poszczególnych zdarzeń i skalę możliwych konsekwencji, a także porównać alternatywy według określonych kryteriów wykonania. W sytuacjach ryzyka metody analityczne opierają się głównie na ilościowej ocenie prawdopodobieństw i oczekiwanych wyników, natomiast w warunkach niepewności nacisk przesuwa się na tworzenie możliwych scenariuszy zdarzeń i określanie granic potencjalnych wyników.

Pylypchuk N.
PhD, DipIFR, Auditor
Grant Thornton UK LLP
London, United Kingdom

THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN AUDIT: METHODOLOGICAL ASPECTS AND PROFESSIONAL JUDGMENT

The ongoing digital transformation of economic activity has substantially influenced approaches to management, administration, and financial control. Business entities increasingly rely on integrated information systems, automated workflows, and advanced analytical tools to support operational and strategic decision-making. These changes have led to a gradual reconsideration of audit methodologies, requiring auditors to adapt traditional procedures to a more complex, data-driven environment.

The expansion of digital technologies in audit practice is closely connected with changes in the structure and quality of available information. Financial reporting is now supported by enterprise resource planning systems, cloud-based accounting platforms, and automated administrative processes. As a result, auditors are required to assess not only financial data but also the reliability of systems generating such information. This increases the importance of understanding system architecture, data flows, and internal control mechanisms embedded within digital environments.

Audit data analytics has become one of the most widely used digital tools in modern auditing. By enabling the examination of entire datasets, analytics tools allow auditors to move beyond traditional sampling approaches. This enhances the ability to identify unusual transactions, recurring patterns, and inconsistencies across reporting periods. In practice, the use of analytics contributes to a more informed risk assessment and supports the selection of audit procedures that are better aligned with the specific risk profile of the audited entity.

At the audit planning stage, digital analytical procedures provide valuable insights into business performance and financial trends. Automated comparisons of financial and non-financial indicators assist auditors in identifying areas that require increased professional attention. Such procedures support the development of audit strategies that are responsive to changes in business models, organisational structures, and external economic conditions. Consequently, audit planning becomes more flexible and focused on areas with higher inherent risk.

During the execution phase of the audit, digital tools support substantive testing and the evaluation of internal controls. Automated testing procedures increase consistency and reduce the likelihood of manual errors. Continuous auditing techniques allow certain controls and transactions to be monitored throughout the reporting period rather than solely at year-end. This approach is particularly relevant for organisations with high transaction volumes or decentralised administrative functions.

The use of artificial intelligence technologies in management and administration represents a further stage of digital development. AI-based systems are increasingly applied in areas such as budgeting, forecasting, performance evaluation, procurement management, and compliance monitoring. These systems assist management by processing large volumes of structured and unstructured data, identifying correlations, and generating predictive insights. From an audit perspective, the growing reliance on AI changes both the nature and the sources of audit evidence.

Artificial intelligence also influences the design and operation of internal control systems. Automated approval processes, anomaly detection mechanisms, and predictive risk models may strengthen control environments when appropriately governed. However, the complexity of AI-based systems may reduce transparency, particularly when decision-making logic is not easily interpretable. Auditors must therefore assess the governance frameworks surrounding AI usage, including oversight responsibilities, data quality controls, and procedures for monitoring system performance.

In audit practice, AI-supported analytical tools enhance risk assessment by identifying relationships and patterns that may not be evident through conventional procedures. The ability to analyse financial and operational data simultaneously supports a more holistic understanding of business activities. This is particularly important in highly automated administrative environments, where managerial decisions are increasingly supported by algorithmic models rather than purely human judgment.

Despite the advantages associated with digital technologies and artificial intelligence, professional judgment remains a central element of the audit process. Digital tools provide indicators rather than definitive conclusions. Auditors are required to interpret analytical results, evaluate management explanations, and determine whether identified exceptions represent material misstatements or acceptable business outcomes. Professional scepticism is especially important when management relies heavily on automated systems to justify financial results.

Another critical issue relates to the risk of over-reliance on digital tools. Insufficient understanding of system assumptions, data limitations, or model design may lead to inappropriate audit conclusions. Auditors must therefore ensure that the use of digital and AI-based tools is aligned with audit objectives and that their limitations are clearly documented. Adequate documentation is essential to support audit judgments and to demonstrate compliance with auditing standards during inspections and quality reviews.

The effective integration of digital technologies into audit practice requires continuous professional development. Auditors must develop competencies in data analysis, information systems, and digital risk assessment alongside traditional accounting knowledge. Professional organisations and audit firms play an important role in supporting this development by updating training programs and providing methodological guidance on the use of digital tools and artificial intelligence in auditing.

From a regulatory perspective, the increasing use of digital technologies raises questions regarding transparency, accountability, and ethical responsibility. Issues related to data governance, bias in automated models, and responsibility for system-generated decisions must be addressed within both management practices and audit methodologies. Clear regulatory guidance is necessary to ensure consistent application of auditing standards in digital environments.

In summary, digital technologies and artificial intelligence have become integral components of modern management, administration, and audit practice. Their appropriate use enhances audit effectiveness, supports more accurate risk assessment, and improves the quality of audit evidence. At the same time, these technologies do not replace professional judgment. The reliability of audit conclusions continues to depend on the auditor's ability to critically evaluate digital outputs, apply professional scepticism, and adhere to ethical and professional standards.

References

1. International Auditing and Assurance Standards Board. International Standards on Auditing (ISA). IFAC, 2023.
2. Appelbaum D., Kogan A., Vasarhelyi M. The Impact of Data Analytics on the Audit Process. Accounting Horizons, 2017.
3. European Commission. Digitalisation and the Audit Profession. Brussels, 2022.
4. Sutton S., Holt M., Arnold V. Artificial Intelligence and the Transformation of the Accounting Profession. Journal of Information Systems, 2016.

Malkina Ya.
Docteure en économie
Professeure intervenante, SCBS
Group ESC Troyes, Y SCHOOLS
Troyes, France

LES OUTILS DIGITAUX AU SERVICE DE L'AUDIT : DÉFINITION, APPORTS

La digitalisation des processus de comptabilité et **de contrôle** repose sur un ensemble d'outils technologiques permettant d'automatiser les tâches, de centraliser les données et d'améliorer la prise de décision. Ces outils, de plus en plus intégrés, constituent le socle technique et organisationnel de la transformation numérique des entreprises.

Les principaux outils digitaux au service de la comptabilité, du contrôle de gestion et de l'audit sont :

- ERP (Enterprise Resource Planning) : SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, Odoo
- Business Intelligence (BI): Power BI, Tableau Software, QlikView
- Big Data et analytique avancée: bases de données massives, langages de programmation (Python, R), plateformes Hadoop
- RPA (Robotic Process Automation): UiPath, Blue Prism, Automation Anywhere
- Intelligence Artificielle (IA) et machine learning

Les ERP (Enterprise Resource Planning) constituent des logiciels intégrés permettant de centraliser l'ensemble des informations de l'entreprise, qu'il s'agisse de la comptabilité, des achats, des ressources humaines ou de la logistique. Leur objectif est de fournir une base unique et fiable pour le pilotage des processus. La Business Intelligence (BI) désigne un ensemble d'outils transformant les données en

informations décisionnelles, notamment à travers le reporting, les tableaux de bord interactifs et la visualisation des données.

Dans le cadre de l'audit, les technologies les plus pertinentes sont la Data Analytics, la RPA et l'intelligence artificielle (Figure 1).

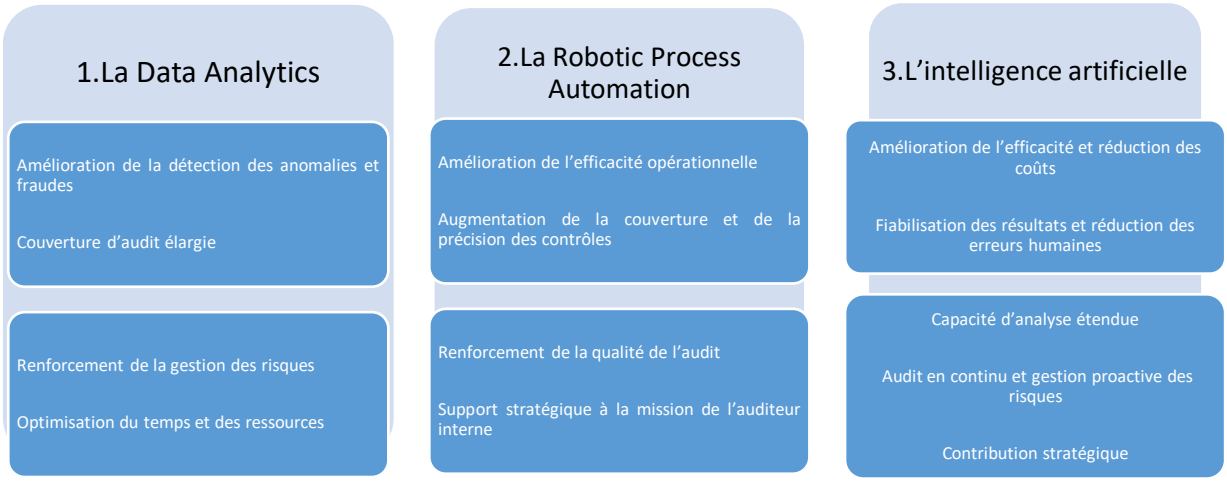

Fig. 1 Les outils digitaux au service de l'audit

La Data Analytics. La Data Analytics désigne l'ensemble des techniques informatiques, statistiques et algorithmiques utilisées pour analyser des ensembles de données afin d'identifier des tendances, des corrélations, des anomalies et des indicateurs utiles à la prise de décision. En contexte d'audit, il ne s'agit pas uniquement de traiter des données historiques, mais également de mettre en œuvre une surveillance continue des opérations afin de détecter rapidement les risques et les irrégularités.

Dans la Figure 1. p.1 sont présentés les apports des technologies en audit [3,4,8].

La Robotic Process Automation (RPA). La RPA désigne l'utilisation de logiciels robots capables d'exécuter automatiquement des tâches répétitives, structurées et fondées sur des règles prédéfinies, auparavant effectuées par des humains. Dans le contexte de l'audit, la RPA est considérée comme un levier d'automatisation de processus tels que la réconciliation des transactions, le contrôle des seuils de risque, la vérification de données financières et le suivi continu des opérations.

Ces robots imitent les interactions humaines avec les **interfaces utilisateur** de systèmes informatiques pour traiter des données, lancer des transactions, ou encore générer des rapports. Dans les apports en audit les études récentes montrent que la RPA offre de multiples bénéfices à la fonction d'audit (Fig.1 p.2) [2,5].

L'intelligence artificielle. L'intelligence artificielle (IA) se définit comme l'ensemble des systèmes informatiques capables de simuler des fonctions cognitives humaines telles que l'apprentissage, le raisonnement, la reconnaissance de schémas et la prise de décision [1]. Elle repose sur des algorithmes capables de traiter des volumes massifs de données, de les analyser et de produire des recommandations ou des actions automatisées en temps réel.

Dans le contexte de l'audit, l'IA est complémentaire à la RPA**,** c'est-à-dire l'automatisation robotisée des processus. Cette technologie permet aux auditeurs de déléguer les tâches répétitives et chronophages à des robots logiciels, tout en se concentrant sur les analyses nécessitant jugement, esprit critique et interprétation. Plusieurs bénéfices majeurs de l'intelligence artificielle sont identifiés et présentés à la Fig. 1 (p. 3). [1,6,8].

Conclusion. En somme, la RPA, combinée à l'IA, le Big Data et l'Analytique avancée transforme la fonction d'audit interne en renforçant son efficacité, sa capacité de contrôle et sa valeur ajoutée stratégique. La littérature internationale a largement documenté ces évolutions.

Cependant, la réussite de cette transformation dépendra de la capacité des organisations à anticiper les contraintes techniques, humaines et réglementaires associées à cette technologie. Parmi les défis et points de vigilance, on peut citer le besoin de compétences spécialisées, car l'utilisation efficace de l'IA nécessite des auditeurs formés en data science, en statistiques et aux outils numériques, ainsi que la sécurité et la conformité, les investissements et infrastructures nécessaires, la dépendance technologique et la complexité des systèmes, sans oublier les risques éthiques et de conformité.

Bibliographie

1. Alassuli, A. (2025). *Impact of artificial intelligence using the robotic process automation system on the efficiency of internal audit operations at Jordanian commercial banks*. Banks and Bank Systems, 20(1), 122–135. https://doi.org/10.21511/bbs.20(1).2025.11
2. Alassuli, A. (2025). *The impact of technological advancements in accounting information systems on achieving alignment between financial accounting theory and practical application at Jordanian commercial banks*. International Review of Management and Marketing.
3. Alles, M. G., & Gray, G. L. (2020). *The pros and cons of using big data in auditing: A synthesis of the literature and a research agenda*. Journal of Accounting Literature, 44, 102–121. https://doi.org/10.1016/j.acclit.2019.06.001
4. Dushyirehamwe, A. M., Utami, H., & Irafahmi, D. T. (2024). *Data analytic in internal auditing: A scoping review*. Journal of Applied Business Taxation and Economics Research, 4(1), 77–92. https://doi.org/10.54408/jabter.v4i1.334
5. Eulerich, M., Waddoups, N., Wagener, M., & Wood, D. A. (2024). *The dark side of robotic process automation (RPA): Understanding risks and challenges with RPA*. Accounting Horizons.
6. Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). *The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing*. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 14, 115–122. https://doi.org/10.2308/jeta-51730
7. Zamain, N. S. A., & Subramanian, U. (2024). *The impact of artificial intelligence in the accounting profession*. Procedia Computer Science. Elsevier. https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.06.102
8. Zouirchi, H. (2024). *Application de l'intelligence artificielle sur l'audit financier*. International Journal of Digitalization and Applied Management.

Сохацька О. М.
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТОР VERSUS ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНСУЛЬТАНТ: ВАРТО ГОТУВАТИ ЇХ ЯК ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 6.0

Не дивлячись на вплив технологічної революції спочатку 4.0, потім 5.0 і сьогодні 6.0, структура міжнародного інвестиційного ринку не змінюється з часів прийняття Вашингтонського та пост-Вашингтонського консенсусів через створення ООН, МВФ, СБ. Досі на ринку в обігу знаходяться біля 55-70 % боргових фінансових інструментів і лише близько 30-45 % титулів власності, що має враховуватися учасниками ринків, зокрема і при наданні аудиторських послуг. Це є основною особливістю сучасної ринкової економіки, такий собі айсберг (всі всім заборгували астрономічні суми: держави, регіони, бізнес, домогосподарства). Тому при визначенні фінансової безпеки усіх учасників аудитори мають враховувати цей аспект.

Чітко вираженим трендом на міжнародному ринку фінансових послуг, коли для врахування названих вище аспектів та інвестиційних ризиків, аудиторськими фірмами залучаються інвестиційні консультанти, і навіть створюються спеціальні відділи. Це робиться не тільки з метою диверсифікації видів послуг, але і для охоплення нового сегменту, на якому аудитори, як правило, не працюють. Аудитор, аналізуючи первинні документи обліку клієнта, підтверджує або спростовує достовірність фінансової звітності. Безперечно, він бачить боргове навантаження фірми, оцінюючи ступінь внутрішньої фінансової безпеки та ризики, що супроводжують цей процес.

Аудитор - це одночасно не тільки ревізор та контролер, він може вказати на внутрішні можливості та загрози для бізнесу клієнта. Але питань власності, її розподілу між стейкхолдерами він, як правило, не розглядає. Це сфера інвестиційних консультантів, які є радниками для клієнта щодо можливої перспективи існування бізнесу загалом. Загальновідомим фактом є той, що інвестиційний консультант має дати відповідь на три короткі запитання:

1) тримати (мінімально підтримуючи бізнес);

2) купувати (інвестувати, докуповувати частки аналогічних бізнесів, здійснювати злиття/поглинання);

3) продавати бізнес якомога швидше.

Відтак, для відповіді на ці запитання інвестиційний консультант працює не тільки з фінансовими звітами. Він має володіти методиками здійснення фундаментального та технічного аналізів. Фундаментальний (базовий) аналіз передбачає: аналіз галузі, в якій працює бізнес клієнта; в цілому оцінити ринок продукції клієнта (сировина, продукція з доданою вартістю тощо; яку частку ринку (національного, міжнародного) займає підприємство; ціни (залежність від курсу валют) експорт/імпорт; законодавчі обмеження, ліцензії, акцизи, система оподаткування; конкурентний статус; інновації, швидкість їх впровадження; участь у Інтернет просторі та соцмережах; якість торговельної марки, впізнаваність бренду; екологічність, корпоративну соціальну відповідальність перед власними працівниками (рівень зарплат та соціальних пакетів) та перед територією, де розміщено підприємство. Саме цей аналіз дає відповідь, як саме отримано фінансові результати, зазначені у звітах. Як бачимо, аналіз такого масиву Big Data з різних джерел займає у інвестиційного консультанта значний за обсягом час. У цьому випадку суттєвою допомогою є такі інструменти технологічної революції 6.0, як машинне навчання та ШІ.

Технічний аналіз передбачає знайомство інвестиційного консультанта з біржовими графіками цін у часі на сировину, що використовує клієнт, валюту (якщо є учасником зовнішньоекономічної діяльності) так і на самі титули

власності (акції) та борги (депозитні сертифікати, облігації, казначейські ноти та векселі, ОВДП, військові облігації тощо). Технічний аналіз уже давно використовує алгоритми ШІ, Big Data аналітику, нейронні мережі, блокчейн-аналіз, хмарні обчислення, аналіз ринкових настроїв, активно впроваджуються квантові обчислення та інші важливі цифрові інновації, зокрема інтелектуальні системи візуалізації даних. Результати цього аналізу дозволять інвестиційному консультанту оцінити ринкову капіталізацію бізнесу (за умови котирування його акцій на біржових ринках) та вартість боргів. Надавати рекомендації щодо структури капіталу та інвестиційної політики загалом, що, своєю чергою, дозволить чіткіше визначити час щодо часток власності (тримати-купувати-продавати).

Вище зазначене, означає, що підготовка аудиторів та інвестиційних аналітиків суттєво відрізняється і здійснюватися має, як в системі вищої освіти, так і через міждисциплінарні магістерські програми, а також через професійну сертифікацію. Саме це має стати предметом обговорення на конференції. Цікавим є погляд ШІ на цю проблему, який проаналізував україномовний контент з цієї проблематики та узагальнив результати з таким трактуванням «На поверхні ці ролі близькі, бо обидві вимагають аналізу фінансової інформації. Але з точки зору принципу незалежності, це – потенційно конфліктні ролі» [1]. Вважаю, що це невірне трактування. Конфлікту тут не може бути, оскільки кожен виконує свою роль, один ревізор, контролер, інший - радник.

Спільна співпраця цих аналітиків можлива, потрібна. і на ринку запит на таких фахівців є значним. Україні потрібно формувати біржові ринки основних активів, для підвищення їх вартості, особливо в контексті вступу до ЄС. Тим більше, що навіть поверхневий Інтернет аналіз послуг аудиторських фірм в Україні показав, що тренд залучення інвестиційних консультантів підтримується у нас навіть в умовах широкомасштабної війни росії. Деякі фірми залучають юристів для аудиту власників, як це практикує фірма «Аудитор. Консультант. Юрист», що працює на ринку з 2007 року і має право виконувати звіти на запит

Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку та Нацкомфінпослуг [2]. Інші прямо у назви включають консалтинг, наприклад львівська аудиторська фірма «Аудит Консультант», яка працює з власниками контрольованих іноземних компаній, звіти яких є обов'язковими з 2024 року [3].

Підсумовуючи, вважаю, що проблема ця варта обговорення на міжнародній науковій конференції з залученням представників аудиторських фірм, а також профільних науковців, юристів, інвестиційних консультантів, в результаті якого можна сформувати аналітичну записку для МОНУ та НАЗЯВО щодо їх сприяння відкриттю міждисциплінарних магістерських освітніх програм.

Список використаних джерел

1. Український чат GPT. URL:https://chatgpt.com/g/g-S8ztDuUKM-ukrainskii-chat-gpt
2. Офіційний сайт аудиторської фірми ТОВ «АФ» «Аудитор. Консультант. Юрист». URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/35531560/
3. Офіційний сайт аудиторської компанії «Аудит Консультант» URL: https://consulting.lviv.ua/services#kikId

Krysovatyy A.
D.Sc. (Economics), Professor
Head of the academic council,
Head of the S. I. Yuriy Department of Finance
West Ukrainian National Universit

Ptashchenko O.
D.Sc. (Economics), Professor
Professor of the Department of Economic Cybernetics and Informatics
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN AUDITING AS A TOOL FOR DEVELOPING FINANCIAL INCLUSION

Global processes of digital transformation are significantly changing the architecture of financial systems, the nature of financial services and approaches to their control. The growth of the number of digital transactions, the emergence of new financial products, as well as the active involvement of the population in online finance are forming a qualitatively new environment in which traditional audit tools are losing sufficient effectiveness. Under these conditions, artificial intelligence becomes particularly important as a technological basis for the modernization of audit activities and at the same time as a factor in the development of financial inclusion.

Financial inclusion implies not only formal access to financial services, but also fairness, transparency and safety of their use for different social groups. Audit is designed to guarantee compliance with these principles, ensuring trust in financial institutions and resource allocation mechanisms. At the same time, in a digital environment where decisions are increasingly made automatically, audit faces new

challenges associated with the scale of data, the complexity of algorithms and the need to assess not only financial results, but also the logic of decision-making.

Artificial intelligence in this context is not just an automation tool, but a qualitatively new element of audit methodology. Its application allows analyzing financial processes at a deeper level, taking into account the behavioral and socio-economic characteristics of participants in financial relations, as well as timely identifying risks that remain unnoticed within the framework of classical approaches.

Based on individual studies [1-6], in Table 1 we present the features of using artificial intelligence in audits as a tool for the development of financial inclusion.

Table 1

Features of using artificial intelligence in auditing as a tool for developing financial inclusion

Artificial intelligence application area	Content and functional characteristics	Impact on audit effectiveness	Significance for the development of financial inclusion
Intelligent analysis of financial data	Processing large arrays of structured and unstructured information using learning algorithms	Provides comprehensive control of operations and reduces the risk of missing material violations	Increases the transparency of financial processes, which is critical for the trust of socially vulnerable groups
Identification of atypical transactions	Identification of deviations taking into account the context and behavioral models	Allows timely identification of risks and potential abuses	Protects users of financial services from hidden risks and unfair practices
Automated risk assessment	Formation of risk profiles based on multifactor analysis	Increases the validity of audit conclusions	Promotes more equitable access to financial resources for people without a classic financial history
Analysis of alternative data sources	Using non-financial indicators to assess financial behavior	Expands the analytical capabilities of the audit	Allows previously excluded population groups to be involved in the financial system

Continuation of Table 1

Control of algorithmic solutions	Audit of the logic and results of the work of intelligent models	Ensures compliance of decisions with regulatory and ethical requirements	Prevents discrimination and bias in financial decisions
Forecasting financial consequences	Modeling of possible scenarios for the development of financial processes	Strengthens the preventive function of audit	Allows early minimization of negative consequences for users of financial services
Increasing transparency and trust	Formation of reasonable and understandable analytics for stakeholders	Strengthens the role of audit as a tool of trust	Creates the prerequisites for sustainable involvement of the population in the financial system

Source: compiled by the authors taking into account [1-6]

Based on the above, we note that the role of artificial intelligence is not limited to increasing the efficiency of audit procedures. Its integration into audit creates important prerequisites for the development of financial inclusion, as it helps reduce information asymmetry and increase the transparency of financial decisions. Control over the use of intelligent models allows ensuring fairness and non-discrimination of financial processes, which is especially important for socially vulnerable groups of the population and entities that traditionally have limited access to financial resources.

Therefore, the introduction of artificial intelligence into audit forms a new model of financial control, focused on analytical depth, prevention and social orientation. Such an approach not only increases the efficiency of audit activities, but also contributes to the expansion of financial inclusion, strengthening trust in the financial system and ensuring its sustainable development in the conditions of modern digital transformations.

References

1. Gallego-Losada, M.-J., Montero-Navarro, A., García-Abajo, E., & Gallego-Losada, R. (January, 2023). Digital financial inclusion. Visualizing the academic

literature. *Research in International Business and Finance,* Vol. 64. URL: https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101862

2. Krysovatyy A., Ptashchenko O., Kurtsev O., Arutyunyan O. The Concept of Inclusive Economy as a Component of Sustainable Development. *Problemy Ekorozwoju/Problems of Sustainable Development* 1/2024, 164-172, URL: https://ph.pollub.pl/index.php/preko/article/view/5755/4346

3. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713

4. Івахненков, С. В. (2023). Застосування штучного інтелекту в аудиті. Наукові записки НаУКМА. *Економічні науки*, 8(1), 54–60. https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.54-60

5. Кондратюк О. М., Руденко О. В., Чернобровкіна А. Є. Можливості та перспективи використання штучного інтелекту в аудиті. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.89

6. Фаріон В., Гомотюк А., Назар Р. Використання штучного інтелекту для прогнозування фінансових показників. *Економічний аналіз*. 2024. № 34(2). С. 327–337. URL: https://doi.org/10.35774/econa2024.02.327

Кириленко О. П.
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

БЮДЖЕТНА ПРОЗОРІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Однією із засад демократичного управління є транспарентність, яка характеризується відкритістю, прозорістю та доступністю інформації про діяльність органів влади і управління. Транспарентність необхідна громадянському суспільству, що складає основу для формування підконтрольності і підзвітності державної та місцевої влади. Таким чином, транспарентність можна розглядати як ключову ознаку демократії.

Відкритість діяльності органів влади передбачає надання громадянському суспільству повної інформації про процеси ухвалення рішень та рух грошових коштів. Інформація, яка оприлюднюється, повинна бути доступною, тобто зрозумілою і легкою для пошуку. Крім того, користувачі інформації повинні мати змогу перевіряти достовірність тих даних, які надає орган влади. Найважливішою ознакою транспарентності є підзвітність органів влади, що передбачає відповідальність їх за свої дії або бездіяльність.

Основними позитивними наслідками практичного застосування принципу транспарентності в діяльності органів влади є підвищення ефективності управління, посилення зв'язків влади з громадськістю, що досягається за допомогою різноманітних інструментів, підвищення довіри населення до влади, обмеження можливостей для прийняття корумпованих рішень і зловживань.

Однією з найважливіших сфер державного управління є фінансова і, в тому числі, бюджетна система. Саме в бюджетах відбувається акумуляція і рух публічних коштів, що потребує застосування принципу транспарентності або

бюджетної прозорості. Наприкінці XX століття було створено міжнародну некомерційну організацію «Міжнародне бюджетне партнерство», яка уже понад 20 років проводить аналізування рівня бюджетної прозорості більше ніж 120 країн. Метою діяльності даної організації є забезпечення відкритості бюджету для громадянського суспільства, що сприятиме більш ефективному використанню державних коштів, зокрема їх спрямування на подолання бідності населення та покращення якості державних послуг. Моніторинг рівня бюджетної прозорості окрім міжнародних, здійснюється також і національними організаціями, зокрема в Україні у сфері транспарентності місцевих фінансів діє Громадське партнерство «За прозорі місцеві бюджети». Аналітичні матеріали та визначені партнерством показники бюджетної прозорості можуть бути використані органами місцевого самоврядування для вдосконалення управління бюджетним процесом на місцевому рівні. Індекс прозорості місцевих бюджетів визначається за методикою, розробленою на основі українського законодавства, а також міжнародних стандартів прозорості публічних фінансів. Основними є три параметри: «відкритість інформації, прозорість ухвалення рішень та залучення громадян, застосування інноваційних практик» [1].

За результатами 2025 року середній індекс прозорості бюджетів в обласних центрах становив 40% із 100%, що відповідає задовільному рівню. Перші позиції у рейтингу посіли такі міста: Вінниця (70%), Тернопіль (62%), Івано-Франківськ (53%), Одеса (51%) та Житомир (50%). Разом з цим, у більшості обласних центрів було досягнуто лише задовільний рівень прозорості (19-48%) [1].

Середній рівень інформаційної відкритості бюджетних даних у 2025 році становив 51%, причому 13 міст перевищили середній показник; найкращий результат у Тернополі (72%). Проте рівень залучення громадян до бюджетного процесу в 22 обласних центрах був меншим за 40%. Інноватівність бюджетного процесу залишається занадто поодинокою за середнього показника 34% і жоден з обласних центрів не продемонстрував інноватівний рівень бюджетної прозорості, хоча і немає зовсім непрозорих обласних бюджетів. В зоні ризику

непрозорих місцевих бюджетів опинилися такі міста: Херсон, Краматорськ, Чернігів, Полтава та Харків (19–27%) [1].

Основні висновки Громадського партнерства «За прозорі місцеві бюджети» полягають у такому:

- для міст з низькими показниками бюджетної прозорості характерний низький рівень дотримання базових вимог законодавства про доступ до бюджетної інформації;
- спостерігаються тенденції щодо поступового зменшення рівня залученості жителів до процесу ухвалення рішень, що при наявності необхідної законодавчої бази «свідчить про відсутність не стільки умов, скільки політичної волі щодо реалізації інструментів участі» [1];
- інноваційні практики, які неунормовані в законодавстві, «поступово починають більш активно просувати цифровізацію: створюють окремі платформи, сайти, розділи щодо бюджетів, публічних обговорень, бюджетів участі, платформ відкритих даних, закупівель тощо» [1].

Підводячи підсумок необхідно зазначити, що транспарентність державного управління і, зокрема, бюджетну прозорість необхідно розцінювати як необхідну умову для розвитку демократії. Відкритість, достовірність і доступність інформації про бюджет становить підгрунтя для здійснення ефективного державного і громадського контролю за рухом публічних коштів. Підвищення рівня бюджетної прозорості набуває особливого значення для зміцнення довіри міжнародних партнерів до України, особливо в сучасних складних умовах воєнного стану. Наявні у бюджетній практиці як негативні, так і позитивні тенденції потребують глибокого дослідження, а сформовані громадськими інституціями рекомендації – застосування у державному управлінні.

Список використаних джерел

1. Інформують, але не залучають: міста-лідери та аутсайдери Індексу прозорості бюджетів. URL: https://probudget.org.ua/

Бречко О. В.
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва і торгівлі
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ФІСКАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Цифровізація фінансових відносин призвела до появи нового сегмента економіки – ринку цифрових активів, що базується на технологіях блокчейн та децентралізованих фінансах (DeFi). З економічної точки зору цифрові активи виконують функції інвестиційного активу, інструменту збереження вартості та засобу обміну, що зумовлює їх значний вплив на фінансові ринки та податкові надходження в казну держави. Відсутність правового та фіскального регулювання цифрових активів формує «податкові втрати», оскільки значна частина доходів від операцій з криптоактивами не декларується. За даними Coinmarketcap [1], обсяг світового ринку криптоактивів у пікові періоди перевищував 4 трлн дол. США, що свідчить про його макроекономічну значущість. У таких умовах легалізація цифрових активів стає важливим інструментом розширення податкової бази та підвищення фіскальної спроможності держав.

У світовій практиці сформувалося декілька базових підходів до моделей оподаткування цифрових активів:

1. Модель оподаткування приросту капіталу, за якої криптоактиви прирівнюються до майна або інвестиційних активів.
2. Модель оподаткування доходу, де прибуток від операцій з цифровими активами включається до загального оподатковуваного доходу.

3. Транзакційна модель, що передбачає оподаткування кожної операції купівлі-продажу.
4. Змішана модель, доповнена обов'язковою фінансовою звітністю та автоматичним податковим обміном.

З економічної точки зору найбільш ефективними можна вважати моделі, які поєднують помірне податкове навантаження з високим рівнем добровільного декларування та цифрового контролю. Порівняльна характеристика підходів до фіскального регулювання цифрових активів в розрізі країн світу наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Підходи до фіскального навантаження на цифрові активи у розрізі країн

Країна / регіон	Податковий статус	Основний податок	Фіскальний акцент
США	Майно («property» для цілей оподаткування)	Податок на приріст капіталу	Декларування та контроль звітності бірж та посередників зі сторони IRS [3]
Європейський Союз	Немає єдиного режиму, уніфіковані підходи в рамках регулювання ринку та податкової прозорості	Податок на дохід / приріст капіталу	Регуляція через MiCA [4]
Велика Британія	Інвестиційний актив	Податок на приріст капіталу (Capital Gains Tax)	Податкова звітність та чіткі гайдлайни (податкові роз'яснення і правила HMRC) [5]
Азія (Індонезія, Японія, Сінгапур, Південна Корея)	Фінансовий інструмент	Податки на транзакції, спеціальні правила оподаткування для бірж	Комбіновані підходи щодо оподаткування, м'які та пільгові податкові режими
Україна	Віртуальний актив	ПДФО, податок на прибуток	Детінізація економіки

Україна входить до країн з високим рівнем використання криптоактивів населенням, що формує значний потенціал для бюджетних надходжень.

Прийняття Закону України «Про віртуальні активи» [2] створило правову основу для функціонування цього ринку, однак відсутність спеціальних норм у Податковому кодексі стримує його фіскальну реалізацію. Наразі доходи фізичних осіб від операцій з цифровими активами оподатковуються за загальними правилами, що передбачають 18 % податку на доходи фізичних осіб та 5 % військового збору. Проте такий підхід не враховує специфіку визначення собівартості цифрових активів, курсову волатильність та складність документального підтвердження витрат. Окрім того, важливим завданням держави буде гарантування передбачуваного податкового режиму для інвесторів та уникнення надмірного податкового тиску, що штовхатиме становлення крипторинку в «сіру» зону. Для цього необхідно запроваджувати перехідні періоди з пільговими ставками, податкові стимули для компаній, що створюють інфраструктуру цифрових активів та спрощенні механізми декларування доходів від операцій з ними.

За оцінками експертів, запровадження спеціального режиму оподаткування криптоактивів може забезпечити додаткові надходження до державного бюджету України на рівні 10–15 млрд. грн. щорічно, що є важливим джерелом фінансування в умовах воєнної та післявоєнної економіки.

До ключових проблем фіскального регулювання та легалізації цифрових активів належать:

- висока волатильність та труднощі з оцінкою їх ринкової вартості;
- складність ідентифікації платників податків та висока анонімність транзакцій;
- транснаціональний характер крипторинку, використання офшорних юрисдикцій;
- ризик подвійного оподаткування;
- обмежені можливості податкового контролю без міжнародної координації.

З економічної позиції надмірне податкове навантаження може призвести до міграції криптобізнесу в юрисдикції з м'якшим регулюванням, тоді як надто ліберальний режим – до втрати бюджетних надходжень. На нашу думку, для України оптимальною є модель, що поєднує: чітке визначення бази (ринкова вартість на конкретну дату) та об'єкта оподаткування з моменту виникнення податкових зобов'язань; зниженні та помірні податкові ставки, як стимул до декларування; цифрову податкову звітність; гармонізацію з міжнародними стандартами прозорості FATF [6] та OECD [7]. Реалізація такого підходу сприятиме детінізації крипторинку, зростанню бюджетних надходжень та інтеграції України в європейський та глобальний фінансовий простір.

Отже, легалізація цифрових активів неминуче вимагає врегулювання фіскальних аспектів – без цього держава втрачає доходи, а ринок залишається у «сірій» зоні. Тому в контексті імплементації податкових норм важливим залишається перехід від повної невизначеності до поступового формування комплексної податкової політики щодо криптоактивів, яка орієнтуватиметься на пошук балансу між контролем і свободою, між податковими інтересами держави і привабливістю вітчизняної юрисдикції для бізнесу та інвесторів.

Список використаних джерел

1. Crypto Market Overview. Coinmarketcap. URL: https://coinmarketcap.com/charts/
2. Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 р. № 2074-IX.
3. Internal Revenue Service (IRS). Virtual Currency Guidance. Washington, 2024.
4. European Commission. Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA). Brussels, 2023.
5. Global Legal Insights. Blockchain & Cryptocurrency Regulation. London, 2024.
6. FATF. Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and VASPs. Paris, 2021.
7. OECD. Taxing Virtual Currencies: An Overview of Tax Treatments and Emerging Tax Policy Issues. Paris, 2020.

Дем'янишин В. Г.
доктор економічних наук, професор,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Протягом останнього десятиріччя в Україні досягнуто великого прогресу у створенні та розбудові сучасної ефективної системи управління публічними фінансовими ресурсами та здійснення державного фінансового контролю за їхнім формування і використанням для забезпечення відповідності цієї системи вимогам ринкової економіки та визначальним пріоритетам поступального розвитку Української держави.

Невід'ємною складовою цього процесу була потреба у цифровізації управління, на необхідність якої акцентована увага у Стратегії реформування управління державними фінансами на 2022-2025 роки, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1805-р від 29 грудня 2021 року. У ній було поставлено завдання щодо запровадження єдиних ІТ-стандартів, розробки Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи системи управління публічними фінансовими ресурсами, переходу на впровадження розмаїтих електронних послуг, включаючи впровадження сервісної моделі надання ІТ-послуг, зорієнтованої на користувача, унеможливлення впливу людського фактора на здійснення автоматичної обробки інформації, а також захисту інформації від будь-якого зовнішнього впливу.

Постановою Кабінету Міністрів України № 1467 від 7 листопада 2021 року було схвалено Стратегію цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами до 2030 року, метою

якої є розбудова сучасної та високоефективної системи управління комплексом інформаційних технологій для здійснення підтримки і подальшого перспективного цифрового розвитку ефективної, раціональної та прозорої системи управління й контролю публічних фінансових ресурсів.

У межах поставленої мети перед Державною аудиторською службою України було визначено цілий комплекс завдань, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей цифровізації, які ця служба успішно виконує.

Так, було розроблено положення про інформаційну структуру системи управління та контролю публічних фінансових ресурсів, що містить обчислювальні потужності діючих центрів обробки даних Державної аудиторської служби України, типові процеси реєстрації способів надання звітності підчас переходу на централізовану модель управління інформаційними технологіями у системі управління та контролю публічних фінансових ресурсів.

Також підготовлено заходи щодо створення єдиного централізованого сховища даних, запроваджено механізм управління безперервності та доступності, а також процес управління змінами та релізами. Крім цього, здійснено послідовну передачу ІТ-установі механізму адміністрування єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи управління публічними фінансами для закінчення робіт із створення хмарної інфраструктури управління публічними фінансами, що містить обчислювальні потужності діючих центрів обробки даних Державної аудиторської служби України.

Удосконалено інформаційні системи і програмно-технічний комплекс Державної аудиторської служби України для ефективного виконання завдань і функцій. Створено та забезпечено функціонування галузевого центру управління кібербезпекою єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи системи управління та контролю публічних фінансових ресурсів.

Однак, у процесі цифровізації системи управління та контролю публічних фінансових ресурсів мають місце невирішені проблеми, на яких Державній аудиторській службі доцільно акцентувати свою увагу, зокрема:

- «низький рівень автоматизації та інтеграції процесів між інформаційними системами суб'єктів системи управління державними фінансами;
- фрагментація інформаційного ландшафту інформаційних систем;
- неузгодженість розвитку інформаційних технологій та інформаційних систем;
- відсутність комплексної політики захисту інформації;
- відсутність єдиних підходів до проектування інформаційних систем, які дають змогу ефективно інтегрувати між собою інформаційні системи суб'єктів системи управління державними фінансами;
- відсутність інтеграції між інформаційними системами суб'єктів системи управління державними фінансами в режимі он-лайн;
- часткове дублювання функціоналу, рішень і відповідних інформаційних потоків в інформаційних системах;
- використання різних форматів обробки інформації, що призводить до неможливості реалізації принципу інтероперабельності інформаційних ресурсів» [2].

Етапи реалізації стратегії цифровізації передбачають:

- «створення центру управління проектами, який здійснюватиме комплексне формування та верифікацію вимог до створення, модернізації та підтримки інформаційних систем для потреб суб'єктів системи управління державними фінансами, а також забезпечуватиме подальший контроль за впровадженням і застосуванням таких інформаційних систем у системі управління державними фінансами;
- побудову, розгортання приватної хмари та операційного центру безпеки системи управління державними фінансами із подальшою міграцією до такої хмарної інфраструктури інформаційних систем суб'єктів системи управління державними фінансами;
- створення каталогу засобів інформатизації, визначення функцій з питань інформаційних технологій, що мають бути консолідовані, і функцій з

питань інформаційних технологій, які продовжують реалізовувати центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Кабінет Міністрів України через Міністра фінансів» [2].

На перспективу до 2030 року передбачаються створення високорівневого і низькорівневого дизайнів приватної хмари та операційного центру безпеки системи управління та контролю публічних фінансів. Буде забезпечення консолідація інформаційних ресурсів системи управління та контролю публічних фінансових ресурсів на центральному рівні й адміністрування таких інформаційних ресурсів ІТ-установою.

Важливим заходом, що слід здійснити Державною аудиторською службою України, є впровадження інтегрованої автоматизованої системи підтримки прийняття рішень органу державного фінансового контролю «е-аудитор». Передбачається впровадження управління інформаційною безпекою, а також побудова сучасного операційного центру безпеки системи управління публічними фінансами.

Список використаних джерел

1. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-р#Text.

2. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-р#Text.

Желюк Т. Л.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

НАУКОВІ ТА ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Інтеграція України до європейського простору вимагає від держави запровадження прозорих, підзвітних і ефективних механізмів управління публічними ресурсами, зокрема у сфері медицини. Внутрішній аудит у цьому разі виступає ключовим інструментом наближення національної системи охорони здоров'я до стандартів Європейського Союзу. Наукові та прикладні засади проведення аудиту закладів охорони здоров'я ґрунтуються на розумінні внутрішнього аудиту як інструменту підвищення ефективності, результативності управління сферою охорони здоров'я. Внутрішній аудит у закладах охорони здоров'я є інструментом незалежної, об'єктивної оцінки системи внутріорганізаційного управління, використання ресурсів, організації внутрішнього контролю та управління ризиками. У цьому контексті ключовою є місія внутрішнього аудиту, яка полягає у неупередженому аналізі якості управління із застосуванням системного, структурного, ризико-орієнтованого, інноваційного підходів та надання керівництву незалежних і об'єктивних висновків і рекомендацій.

З наукової точки зору внутрішній аудит у галузі охорони здоров'я виконує комплекс взаємопов'язаних функцій, серед яких ключовими є оцінювальна, консультаційна, превентивна та аналітична. Оцінювальна функція передбачає дослідження стану системи внутрішнього контролю, процедур управління ризиками та управлінських процесів з метою виявлення недоліків, проблемних

зон і резервів підвищення ефективності. Консультаційна функція виявляється у наданні керівництву пропозицій щодо удосконалення політик, процедур, організаційної структури й механізмів управління, що сприяють досягненню стратегічних цілей закладів охорони здоров'я України в цілому. Превентивна функція полягає в орієнтації на запобігання випадкам незаконного, нераціонального та нерезультативного використання фінансових та інших ресурсів, мінімізації помилок, порушень і зловживань. Аналітична функція пов'язана з узагальненням результатів перевірок, виявленням тенденцій, типових недоліків та системних проблем, що дає змогу розробляти обґрунтовані управлінські рішення та підвищувати якість державної політики у сфері охорони здоров'я.

Важливою науково-методичною засадою сучасного внутрішнього аудиту є застосування ризико-орієнтованого підходу з урахуванням ризиків, безпекових загроз а також з урахуванням потенційних наслідків таких подій. Ризико-орієнтований підхід дозволяє зосереджувати ресурси внутрішнього аудиту на найбільш критичних сферах діяльності, у яких існують підвищені ризики незаконного, неефективного або нерезультативного використання ресурсів, зниження якості медичних послуг чи порушення прав пацієнтів. Таким чином, внутрішній аудит переходить від суто формального контролю до стратегічного інструменту управління ризиками та забезпечення стійкого функціонування системи охорони здоров'я.

Прикладні засади проведення внутрішнього аудиту в закладах охорони здоров'я охоплюють розроблення та застосування процедур, методик, стандартів і регламентів аудиторської діяльності, які відповідають затвердженому Міністерством охорони здоров'я плану проведення аудиту відповідно до національних нормативних вимог [1]. Внутрішній аудит має здійснюватися на основі систематичного та послідовного підходу, що передбачає чітке планування аудиторських завдань, визначення критеріїв оцінки, збору та аналізу доказів, документування результатів перевірок і формування висновків. У процесі аудиту

застосовуються методи фінансового аналізу, документальної перевірки, вибіркового контролю, інтерв'ю, спостереження, тестування процедур внутрішнього контролю, аналізу відповідності діяльності встановленим стандартам та індикаторам ефективності.

Одним із ключових практичних аспектів внутрішнього аудиту в медичних закладах є оцінка ефективності використання фінансових та матеріальних ресурсів, яка здійснюється відповідно до затверджених Міністерством фінансів України Стандартів [2] та з врахуванням нової моделі фінансування, що передбачає фінансування гарантованого пакету медичних послуг відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [3] та Бюджетної декларації на 2025–2027 роки [4], яка задекларувала створення єдиного медичного простору та Програми медичних гарантій, яка на кожен рік визначає перелік гарантованих до фінансування медичних послуг. Це передбачає аналіз структури витрат, дотримання бюджетної дисципліни, раціональності закупівель лікарських засобів, медичного обладнання, витратних матеріалів, а також ефективності використання основних засобів і нематеріальних активів. Аудитори досліджують обґрунтованість витрат, прозорість процедур закупівель, дотримання принципів конкуренції та запобігання конфлікту інтересів. Особлива увага приділяється виявленню фактів нецільового фінансування, а також організаційних недоліків, які можуть призводити до втрат для бюджету або зниження якості медичних послуг. При оцінюванні використання коштів, отриманих в рамках фінансування за договорами з Національною службою здоров'я України (НСЗУ) необхідно враховувати зміни 2025 року, що передбачають використання коригувальних коефіцієнтів вартості декларації та індивідуальних коефіцієнтів звернень надавача первинної медичної допомоги, що «полягає у зменшенні капітаційної ставки (тариф, за яким фінансується надання меддопомоги одному пацієнту за певний період, незалежно від кількості звернень цього пацієнта) для випадків, коли медичний заклад має певні ризики збільшення вартості надання

медичної допомоги або розташований у регіонах з низьким рівнем доходів населення. Індивідуальний коефіцієнт звернень передбачає фактичне зменшення запланованої вартості послуг на частку пацієнтів, які не зверталися по послуги протягом останніх трьох років, що має на меті збільшити ефективність роботи закладів щодо профілактики захворювань серед пацієнтів » [5].

Особливо важливим при оцінюванні ефективності використання коштів врахувати щорічні зміни до Програми медичних гарантій. Так, у 2026 році передбачено низку змін, які нівелюють можливі зловживання при наданні медичних послуг в рамках гарантованих пакетів медичної допомоги.

По-перше, медичний заклад має повністю та безоплатно для пацієнта забезпечувати його всіма медичними виробами, необхідними для надання послуг у межах програми медичних гарантій. Якщо заклад не має можливості надати потрібні медичні вироби, він не повинен ані надавати відповідну послугу за програмою медичних гарантій, ані подавати її до оплати до НСЗУ.

По-друге, надавачеві медичних послуг забороняється покладати на пацієнта обов’язок самостійно купувати чи передавати закладу будь-які медичні вироби (зокрема імпланти, витратні матеріали, обладнання), які згідно з програмою медичних гарантій мають бути надані самим закладом у процесі лікування.

По-третє, якщо пацієнт за власним бажанням обирає медичний виріб із додатковими споживчими, технологічними або естетичними властивостями, що не є необхідними для досягнення стандартного клінічного результату, заклад повинен забезпечити можливість його отримання виключно шляхом придбання такого виробу безпосередньо у надавача медичних послуг. Відмова пацієнта купувати подібний «покращений» виріб не може бути підставою для відмови в наданні медичної допомоги за програмою медичних гарантій, для скорочення її обсягу, свідомого погіршення якості чи відтермінування лікування.

По-четверте, у випадках, коли пацієнт користується індивідуальними медичними виробами для тривалого чи постійного застосування, за умови

дотримання вимог інфекційного контролю та безпеки, заклад зобов'язаний дозволяти їх застосування під час надання медичних послуг. Факт використання таких виробів має бути відображений у первинній медичній документації. При цьому застосування цих індивідуальних засобів не зараховується як виконання надавачем обов'язку щодо забезпечення пацієнта медичними виробами в межах програми медичних гарантій.

По-п'яте, медичний заклад повинен гарантувати належну якість медичних виробів, що використовуються під час надання допомоги. Це досягається шляхом їх закупівлі та обліку відповідно до чинного законодавства та умов договору з НСЗУ.

Наукові засади внутрішнього аудиту в охороні здоров'я також передбачають аналіз ефективності системи управління, включно з організаційною структурою, розподілом повноважень і відповідальності, системами планування, моніторингу та звітності. Аудитори оцінюють, наскільки управлінські рішення є обґрунтованими, своєчасними та прозорими, чи забезпечується належний рівень координації між структурними підрозділами, чи існують механізми контролю за досягненням поставлених цілей. Важливим об'єктом аудиторського дослідження є система управління якістю медичних послуг, зокрема наявність і ефективність внутрішніх протоколів, стандартів лікування, клінічних маршрутів пацієнтів, а також процедур розгляду скарг та пропозицій громадян.

Окрему групу прикладних завдань внутрішнього аудиту становить оцінка політик і процедур, спрямованих на запобігання корупційним проявам, конфлікту інтересів та іншим порушенням деонтологічних норм у закладах охорони здоров'я. Внутрішній аудит аналізує наявність і дієвість антикорупційних програм, кодексів етики, механізмів захисту викривачів, каналів анонімного інформування про порушення. На цій основі формуються рекомендації щодо посилення прозорості й підзвітності, удосконалення

процедур прийняття управлінських рішень, підвищення рівня довіри з боку пацієнтів та суспільства в цілому.

Окремим напрямом виступає дослідження системи управління якістю медичних послуг, зокрема наявності, наповнення та практичної дієвості внутрішніх протоколів і стандартів лікування, клінічних маршрутів пацієнтів, процедур реєстрації й розгляду звернень, скарг та пропозицій від громадян.

Таким чином, можна стверджувати, що наукові та практичні аспекти проведення аудиту в закладах охорони здоров'я формують комплексне бачення внутрішнього аудиту як невід'ємної складової системи публічного управління. Виконуючи свою місію, внутрішній аудит сприяє зміцненню та підвищенню результативності системи внутрішнього контролю, удосконаленню управлінських механізмів, попередженню незаконного, неефективного використання ресурсів. Це, у свою чергу, створює необхідні передумови для сталого розвитку галузі охорони здоров'я та підвищення якості надання медичних послуг.

Список використаних джерел

1. План діяльності Міністерства охорони здоров'я України з внутрішнього аудиту на 2026 – 2028 роки.URL: https://surl.lu/jmyrsp
2. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 10 грудня 2014 року № 1199, від 13 липня 2017 року № 627. URL:https://surl.lt/ihrryq
3. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL: https://surl.li/wwtsuv
4. Бюджетна декларація на 2025–2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 р. № 751. URL: https://surl.li/ampiye
5. Новації Програми медичних гарантій у 2025 році. Ризики та можливості URL:https://surl.li/atfxww

Попович П. В.
доктор технічних наук, професор,
завідувач кафедри транспорту і логістики
Західноукраїнського національного університету
м. Тернопіль, Україна

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОДЕЛЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Суспільні трансформації, що відбуваються в сучасному світі, суттєво змінюють умови функціонування систем управління та адміністрування. Глобалізаційні процеси, цифровізація економіки, зростання нестабільності зовнішнього середовища, а також кризові явища, пов’язані з воєнними викликами та соціально-економічними зрушеннями, ускладнюють управлінські процеси та підвищують вимоги до якості управлінських рішень. За таких умов традиційні підходи до управління, засновані на статичних моделях і обмеженому інформаційному забезпеченні, дедалі частіше виявляються недостатніми.

У процесі суспільних трансформацій зростає обсяг управлінської інформації, підвищується складність взаємозв’язків між елементами управлінських систем та посилюється вплив факторів невизначеності. Це зумовлює потребу в інструментах, здатних забезпечити оперативну обробку даних, комплексний аналіз ситуацій та обґрунтування управлінських альтернатив. Саме в цьому контексті цифрові технології та моделювання управлінських процесів набувають особливої актуальності як інструменти підтримки управління в умовах динамічних змін.

Цифрові технології створюють можливості для інтеграції різнорідних інформаційних потоків, автоматизації управлінських процедур та підвищення прозорості процесів прийняття рішень. Використання цифрових платформ, інформаційно-аналітичних систем і засобів візуалізації даних дозволяє

розширити інформаційну базу управління та забезпечити більш повне уявлення про стан і тенденції розвитку організацій. Водночас самі по собі цифрові технології не гарантують підвищення ефективності управління без належного аналітичного осмислення отриманої інформації.

У цьому зв'язку особливого значення набуває моделювання управлінських процесів, яке дозволяє формалізувати складні управлінські ситуації, відобразити взаємозв'язки між ключовими параметрами та оцінити можливі наслідки прийняття управлінських рішень. Управлінське моделювання створює підґрунтя для аналізу альтернативних сценаріїв розвитку, прогнозування результатів і зниження ризиків, що є критично важливим в умовах суспільних трансформацій.

Сутність використання цифрових технологій у системі управління полягає у створенні інформаційно-аналітичного середовища, яке забезпечує підтримку процесів прийняття управлінських рішень на різних рівнях. Цифрові інструменти дозволяють автоматизувати збір, обробку та аналіз великих масивів даних, що формуються в процесі функціонування організацій. У результаті управлінські рішення дедалі частіше ґрунтуються не на інтуїтивних оцінках, а на систематизованій аналітичній інформації.

У сучасних умовах цифрові технології охоплюють широкий спектр інструментів, зокрема інформаційно-аналітичні системи, цифрові платформи управління, системи підтримки прийняття рішень, засоби бізнес-аналітики та візуалізації даних. Їх використання сприяє підвищенню оперативності управління, зменшенню інформаційних розривів між різними рівнями управлінської ієрархії та підвищенню прозорості управлінських процесів. Водночас ефективність цифрових технологій значною мірою залежить від здатності управлінців інтерпретувати отримані дані та використовувати їх у процесі прийняття рішень.

Управлінське моделювання є важливим доповненням до цифрових технологій, оскільки дозволяє структуровано відобразити складні управлінські процеси та взаємозв'язки між їх елементами. Моделі управлінських процесів

можуть мати різну природу (економічну, процесну, сценарну) і використовуються для аналізу альтернативних варіантів розвитку, оцінювання наслідків управлінських рішень та прогнозування результатів діяльності. Моделювання дозволяє зменшити рівень невизначеності та підвищити обґрунтованість управлінських рішень в умовах суспільних трансформацій.

Поєднання цифрових технологій і управлінського моделювання створює можливості для формування комплексного підходу до управління. Цифрові інструменти забезпечують доступ до актуальної та різнорідної інформації, тоді як моделі дозволяють узагальнити цю інформацію, виявити ключові закономірності та оцінити можливі сценарії розвитку. Такий підхід сприяє переходу від реактивного управління до більш проактивного, орієнтованого на прогнозування та стратегічне планування.

Важливо зазначити, що використання цифрових технологій і моделювання в управлінні потребує відповідних організаційних і кадрових передумов. Йдеться про наявність цифрових компетентностей управлінського персоналу, адаптацію організаційних процесів до використання цифрових інструментів та забезпечення узгодженості між інформаційними системами. Без цього цифрові технології та моделювання можуть залишатися формальними елементами управління, не забезпечуючи очікуваного аналітичного ефекту.

Значення цифрових технологій і моделювання управлінських процесів у сучасних умовах визначається їх здатністю підвищувати якість управлінських рішень у середовищі підвищеної складності та невизначеності. У процесі суспільних трансформацій управлінські рішення дедалі частіше приймаються в умовах дефіциту часу, неповноти інформації та високого рівня ризиків. За таких обставин цифрові інструменти й управлінські моделі виконують функцію аналітичної підтримки, яка дозволяє систематизувати інформацію, оцінити альтернативи та зменшити ймовірність помилкових рішень.

Використання цифрових технологій у поєднанні з моделюванням управлінських процесів сприяє підвищенню адаптивності систем управління.

Завдяки цифровим платформам і аналітичним інструментам управлінці отримують можливість оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, коригувати управлінські дії та переглядати пріоритети розвитку. Моделювання, у свою чергу, дозволяє оцінити потенційні наслідки таких коригувань і визначити оптимальні сценарії розвитку організацій у коротко- та довгостроковій перспективі.

Особливої актуальності цифрові технології та моделювання набувають у контексті стратегічного управління та адміністрування. В умовах суспільних трансформацій стратегічні рішення потребують не лише аналізу поточного стану, а й прогнозування можливих змін і їх впливу на діяльність організацій. Управлінські моделі дозволяють формалізувати стратегічні цілі, оцінити взаємозв'язки між ключовими параметрами та визначити межі допустимих управлінських рішень. Це сприяє підвищенню обґрунтованості стратегічного вибору та зниженню стратегічних ризиків.

Водночас впровадження цифрових технологій і управлінського моделювання супроводжується низкою обмежень і викликів. Серед них – недостатній рівень цифрових компетентностей управлінського персоналу, фрагментарність інформаційних систем, обмежена якість вихідних даних та опір організаційним змінам. За відсутності системного підходу цифрові інструменти можуть використовуватися формально, не забезпечуючи очікуваного підвищення ефективності управління. Це зумовлює необхідність комплексного підходу до цифрової трансформації управлінських процесів, який поєднує технологічні, організаційні та кадрові аспекти.

Перспективи використання цифрових технологій і моделювання управлінських процесів у контексті суспільних трансформацій пов'язані з подальшим розвитком аналітичних можливостей управління, інтеграцією інформаційних систем і поширенням практик даних-орієнтованого прийняття рішень. У міру накопичення досвіду використання цифрових інструментів і

управлінських моделей зростатиме їх роль у формуванні гнучких, адаптивних і стійких систем управління.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що цифрові технології та моделювання управлінських процесів виступають важливими інструментами підвищення якості управління в умовах суспільних трансформацій. Їх поєднання забезпечує комплексний підхід до аналізу управлінських ситуацій, підтримує процеси стратегічного й оперативного управління та створює підґрунтя для формування більш обґрунтованих і адаптивних управлінських рішень у сучасному соціально-економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Колісник О., Гуріна Н., Дружинська Н., Головчак Г., Фоміна Т. Інноваційні технології в бухгалтерському облікові та аудиті: до питання використання технології блокчейн. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2023. № 3(50). С. 24-41. URL: https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4082

2. Островська Г.Й., Шерстюк Р.П., Ціх Г.В. Управління бізнес-процесами в умовах цифрової трансформації підприємств. Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія. м. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А, 2024. С. 254-275.

3. Панасюк В., Монастирськии Г. Цифровізація економічних процесів як чинник розвитку регіонального бізнесу. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2025. Том 10. № 2. С. 205-208.

Москалюк Н. Б.
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету

АУДИТ ЯК БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Суспільні трансформації, що відбуваються в умовах глобалізації, цифровізації, економічної нестабільності та воєнних викликів, суттєво ускладнюють процеси управління організаціями як у публічному, так і в приватному секторі. Зміна пріоритетів розвитку, зростання рівня невизначеності та посилення впливу зовнішнього середовища актуалізують потребу в інструментах управлінського аналізу, здатних забезпечити комплексне оцінювання діяльності суб'єктів господарювання. За таких умов аудит дедалі частіше виходить за межі вузького контролю фінансової звітності та набуває багатоцільового характеру.

Важливість аудиту в процесі суспільних трансформацій зумовлена необхідністю отримання об'єктивної, достовірної та релевантної інформації для прийняття управлінських рішень. Традиційні підходи до оцінювання результатів діяльності організацій, орієнтовані переважно на фінансові показники, виявляються недостатніми в умовах зростання складності управлінських процесів. Аудит у цьому контексті розглядається як інструмент, що поєднує контрольну, аналітичну та інформаційну функції, сприяючи підвищенню якості управління.

Багатоцільовий характер аудиту проявляється насамперед у розширенні спектра його завдань. Окрім перевірки дотримання нормативних вимог та достовірності облікової інформації, аудит виконує функцію глибшого аналізу управлінських процесів, ефективності використання ресурсів, рівня ризиків та

внутрішніх резервів розвитку організацій. Це дозволяє розглядати аудит як складову системи управлінського аналізу, що забезпечує керівництво аналітичною інформацією для стратегічного та оперативного планування.

У сучасних умовах аудит дедалі частіше інтегрується з управлінським аналізом, утворюючи єдине інформаційно-аналітичне поле для прийняття рішень. Така інтеграція зумовлює зміну підходів до трактування ролі аудитора, який виступає не лише контролером, а й аналітичним партнером менеджменту. Водночас це не нівелює незалежність аудиту, а, навпаки, підвищує його значущість у системі управління, оскільки результати аудиторських процедур використовуються для оцінювання альтернатив управлінських рішень та прогнозування наслідків їх реалізації.

Особливе значення багатоцільовий аудит набуває в умовах кризових явищ та суспільних зрушень, коли зростає потреба в оперативній і всебічній оцінці стану організацій. Аудиторська інформація в таких умовах слугує основою для виявлення слабких місць у системі управління, визначення критичних ризиків та формування заходів щодо їх мінімізації. Таким чином, аудит виконує не лише ретроспективну, а й перспективну функцію, орієнтовану на підтримку управлінських рішень у динамічному середовищі.

З огляду на це, аудит доцільно розглядати як багатоцільовий інструмент управлінського аналізу, здатний адаптуватися до змін суспільного середовища та забезпечувати інформаційну підтримку процесів управління в умовах трансформацій. Саме такий підхід створює підґрунтя для подальшого осмислення функціональної багатовимірності аудиту та його ролі в системі сучасного менеджменту.

Розкриття багатоцільового характеру аудиту вимагає уточнення його функціонального наповнення в системі управлінського аналізу. У сучасних умовах аудит виконує не лише контрольну функцію, пов’язану з перевіркою достовірності інформації та дотримання встановлених вимог, а й аналітичну, інформаційну та превентивну функції. Сукупна реалізація цих функцій

забезпечує комплексне бачення стану організації та створює умови для обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

Аналітична функція аудиту проявляється в поглибленому дослідженні причинно-наслідкових зв'язків між управлінськими рішеннями та результатами діяльності організації. Аудиторські процедури дозволяють не лише фіксувати відхилення, а й аналізувати фактори, що їх зумовлюють, оцінювати ефективність використання ресурсів і виявляти внутрішні резерви розвитку. У цьому аспекті аудит доповнює традиційні інструменти управлінського аналізу, розширюючи їх інформаційну базу та підвищуючи якість аналітичних висновків.

Інформаційна функція аудиту полягає у формуванні достовірної та систематизованої інформації для різних рівнів управління. В умовах суспільних трансформацій, коли управлінські рішення приймаються в ситуації обмеженого часу та підвищеної невизначеності, роль такої інформації суттєво зростає. Аудит забезпечує менеджмент релевантними даними щодо стану внутрішніх процесів, рівня ризиків і відповідності діяльності організації визначеним цілям, що сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень.

Превентивна функція аудиту набуває особливої актуальності в період суспільних змін і кризових явищ. Завдяки своєчасному виявленню потенційних загроз і проблем аудит створює передумови для попередження негативних наслідків управлінських помилок. У цьому контексті аудит виступає інструментом раннього реагування, який дозволяє менеджменту не лише усувати вже наявні порушення, а й запобігати їх виникненню в майбутньому.

Багатоцільовий характер аудиту також зумовлює його тісний зв'язок із процесами стратегічного управління. Результати аудиторських процедур можуть використовуватися для оцінювання досягнення стратегічних цілей, коригування стратегічних пріоритетів і формування альтернативних сценаріїв розвитку організації. Це підсилює роль аудиту як елементу інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічних управлінських рішень в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

З огляду на зазначене, багатоцільовий характер аудиту зумовлює необхідність його системного осмислення як складової управлінської інфраструктури організації. У сучасних умовах аудит перестає бути автономною функцією контролю та дедалі більше інтегрується в процеси планування, аналізу та оцінювання результативності управлінських рішень. Це вимагає переорієнтації підходів до організації аудиторської діяльності, підвищення аналітичної складової аудиторських процедур та розширення кола інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень. Відповідно, ефективність аудиту все частіше визначається не лише точністю виявлення порушень, а й здатністю формувати аналітичні висновки, релевантні для стратегічного та оперативного управління в умовах суспільних змін.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що в умовах суспільних трансформацій аудит набуває ознак багатоцільового інструменту управлінського аналізу, який поєднує контрольні, аналітичні, інформаційні та превентивні функції. Такий підхід дозволяє розглядати аудит не як ізольовану процедуру перевірки, а як важливу складову сучасної системи менеджменту, спрямовану на підвищення ефективності управління та адаптивності організацій до змін зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Савченко В.М. Організація обліку та аудиту у контексті використання новітніх цифрових технологій: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2025. № 18. URL: https://reicst.com.ua/pmt/issue/view/issue_18_2025

2. Панасюк В. Цифровізація вітчизняного аудиту: тренди і перспективи. *Інфраструктура ринку.* 2021. № 52. С. 190-194.

3. Бурлан С. А., Прокопович Л. Б. Аудит у сучасному інформаційному середовищі. *Ефективна економіка.* 2023. № 1. URL: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.1.17

Panasyuk N.
Doctor of Economics,
General Manager of Gruppo CS: Professional Training Agency
Italy

THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN THE VERIFICATION OF NON-FINANCIAL (ESG) REPORTING OF ENTERPRISES

The modern global economy is witnessing a fundamental transformation in the philosophy of corporate value creation. The traditional shareholder-centric model, which prioritized short-term financial returns, is rapidly being superseded by stakeholder capitalism. In this new paradigm, an enterprise's long-term viability is inextricably linked to its environmental stewardship, social responsibility, and governance quality (ESG). Consequently, non-financial reporting has ceased to be a voluntary marketing exercise and has become a critical component of the corporate reporting ecosystem, driven by regulatory frameworks such as the EU's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) and the standards of the International Sustainability Standards Board (ISSB).

However, the rapid proliferation of ESG disclosures has exposed a significant vulnerability in the corporate reporting chain: the reliability of data. Unlike financial reporting, which has been standardized for nearly a century, non-financial reporting often relies on immature data collection systems, leading to the risk of «greenwashing» – the selective or misleading disclosure of positive environmental impacts. As noted by L. Bohatchyk et al., the accounting and reporting of ESG indicators are essential instruments for increasing business transparency in the context of sustainable development. Yet, transparency without verification is meaningless. Therefore, the integration of ESG metrics into the corporate management system requires a robust, independent verification mechanism to ensure that the disclosed data is accurate,

consistent, and comparable [5]. This necessitates a strategic evolution of the internal audit function.

The role of the internal auditor is undergoing a profound metamorphosis. The historical view of the auditor as a «financial watchdog» primarily focused on compliance and retrospective error detection is insufficient to address the complex, forward-looking risks associated with sustainability. M. Sheta, M. Osman, and A. Elamer characterize modern internal auditors as «sustainability champions», highlighting their transformative role in ESG assurance. Their systematic review suggests that internal auditors are uniquely positioned to bridge the gap between operational management and the board of directors regarding sustainability issues [8].

This transformation implies that the internal audit function must expand its scope beyond financial controls to encompass the entire value chain of ESG data. This involves evaluating the design and operating effectiveness of internal controls over non-financial reporting (ICFR). According to M. Shesterniak, control and audit are integral components of the management system that ensure the alignment of organizational activities with strategic goals [7]. In the context of ESG, this alignment is achieved through:

- governance assessment involves evaluating whether the company's governance structure adequately oversees climate-related risks and opportunities;
- strategy validation includes assessing whether the declared sustainability goals are supported by realistic operational plans and budget allocations;
- process verification entails testing the reliability of the systems used to collect, aggregate, and report non-financial data, from utility bills to carbon emission calculations.

Verifying non-financial information presents unique methodological challenges that differ significantly from traditional financial auditing. ESG data is often qualitative, derived from disparate sources (HR systems, engineering logs, supply chain surveys), and subject to varying measurement standards. R. Bulyga and I. Safonova argue for the development of a specific «business audit in ESG format». They

contend that the methodology for verifying corporate reporting must grow to encompass the specific nature of ESG risks, requiring a holistic approach that integrates financial and non-financial audit procedures [2].

To illustrate the methodological shift required, it is necessary to compare the key characteristics of traditional financial audit with the emerging requirements of ESG verification (Table 1).

Table 1

Comparative analysis of methodologies: financial audit versus ESG audit

Dimension	Traditional Financial Audit	ESG / Non-Financial Audit
Object of Verification	Historical financial transactions, monetary balances.	Future-oriented targets, physical metrics (CO2, waste, water), social impacts.
Materiality Concept	Single materiality (impact on the company's finances).	Double materiality (impact on the company AND the company's impact on the world).
Data Structure	Structured, quantitative, derived from ERP systems.	Unstructured, semi-structured, qualitative, derived from IoT, sensors, and external stakeholders.
Regulatory Framework	Mature (IFRS, GAAP, ISA).	Evolving (GRI, SASB, TCFD, ESRS, ISAE 3000).
Auditor Competencies	Accounting, tax law, financial analysis.	Engineering, environmental science, human rights, data analytics.

Source: author's own work

The multidisciplinary nature of ESG auditing is particularly evident in industries with a high environmental impact. O. Kolosova et al. analyze a model for verifying information in the non-financial reporting of oil and gas companies. In such sectors, the verification process is highly technical, requiring auditors to validate complex engineering data on methane leaks, gas combustion intensity, and water recycling rates. The authors emphasize that accurate verification in the energy sector is not just a matter of compliance, but a prerequisite for maintaining a 2social license to operate» and avoiding catastrophic reputational damage. [1].

The value of internal auditing in the ESG sphere extends far beyond regulatory compliance; it has direct and measurable economic consequences for the enterprise. In

an era when capital allocation is increasingly dependent on sustainability criteria, the reliability of ESG data becomes a financial asset.

Groundbreaking research by S. Yan et al. explores the relationship between ESG performance and the cost of debt, specifically focusing on the role of internal audit. Their findings support the «signaling theory», suggesting that a high-quality internal audit function acts as a credible signal to external lenders. By reducing information asymmetry between the borrower and the lender, internal audit provides assurance that the company's ESG claims are valid. This reduction in perceived risk leads to tangible financial benefits: companies with robust internal audit verification of ESG performance enjoy lower interest rates and better access to debt financing [3]. This demonstrates that the cost of maintaining a specialized ESG audit function is effectively offset by the savings in the cost of capital.

A relatively underexplored but increasingly critical area of ESG verification is its intersection with taxation. Governments worldwide are utilizing tax policy as a primary lever to drive the green transition, introducing "green taxes" and incentives for sustainable behavior. This makes ESG data financially material for tax reporting purposes.

O. Leha et al. identify that ESG factors and their reflection in tax reporting pose significant challenges for audit [4]. The internal auditor must verify compliance in several key areas:

1. Environmental taxation. Verification of the accuracy of carbon tax calculations, plastic packaging taxes, and border carbon adjustment mechanisms. Errors here can result in direct financial penalties.

2. Green incentives and credits. Ensuring that the company meets all the complex criteria for receiving tax credits for investments in renewable energy or energy-efficient modernization. Incorrect applications may be considered tax fraud.

3. Transfer pricing. Analyzing how value creation related to ESG functions is distributed within the group. For example, if a subsidiary develops green technology

that benefits the entire group, the internal auditor must ensure that this contribution is reflected in the transfer pricing policy.

The integration of environmental, social, and governance factors into the core strategy of modern enterprises is a paradigm shift that fundamentally redefines the role of internal audit. Based on a comprehensive analysis of recent scientific research, it can be concluded that the internal auditor is transitioning from the role of a retrospective observer of financial compliance to that of a forward-looking strategic partner necessary for creating long-term value. By creating rigorous controls over non-financial data, internal auditors provide the critical assurance needed to bridge the trust gap between corporations and their stakeholders.

Research confirms that such an expanded role requires significant methodological evolution, a transition to «ESG business auditing» that encompasses dual materiality and combines technical expertise with financial acumen. In addition, the ESG audit function has direct economic benefits. It acts as a mechanism for reducing information asymmetry, thereby lowering the cost of debt and facilitating access to green capital markets. Furthermore, internal auditing of ESG processes serves as an important line of defense against new tax risks associated with environmental regulations and incentive systems. Therefore, the development of specialized ESG competencies in internal audit departments is not only a regulatory requirement but also a strategic necessity for Ukrainian companies seeking to increase their competitiveness and ensure sustainability in the European economic space.

References

1. Analysis of the information verification model in non-financial reporting of oil and gas companies / O. Kolosova et al. *E3S web of conferences.* 2023. Vol. 419. P. 01019. URL: https://doi.org/10.1051/e3sconf/202341901019.

2. Bulyga R. P., Safonova I. V. Business audit in ESG format: up-growth of the corporate reporting verification methodology. *Accounting. Analysis. Auditing.* 2022. Vol. 9, no. 5. P. 6–21. URL: https://doi.org/10.26794/2408-9303-2022-9-5-6-21.

3. ESG performance and the cost of debt: exploring the role of internal audit / S. Yan et al. *Applied economics.* 2024. P. 1–21. URL:https://doi.org/10.1080/00036846.2024.2421458.

4. ESG-faktory ta yikh vidobrazhennia v podatkovii zvitnosti: vyklyky dlia audytu / O. V. Leha ta in. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk.* 2025. № 10. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15314566.

5. Oblik i zvitnist esg-pokaznykiv yak instrument pidvyshchennia prozorosti biznesu v umovakh staloho rozvytku / L. Bohatchyk ta in. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences.* 2025. T. 346, № 5. S. 464–472. URL: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-68.

6. Panasyuk, V. Cloud Technologies and Blockchain in Auditing: A New Stage in the Development of Control Systems. JoFFL 2025, 1, 25-38.

7. Shesterniak M. Kontrol i audyt v systemi upravlinnia. *Stalyi rozvytok ekonomiky*. 2025. № 4 (55). S. 188–196. URL: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-26.

8. Sheta M., Osman M. N., Elamer A. A. Sustainability champions: the transformative role of internal auditors in ESG assurance – a systematic review and future directions. *Journal of accounting literature*. 2025. P. 1–41. URL: https://doi.org/10.1108/jal-09-2024-0255.

Крисоватий І. А.
доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор традиційно відіграє стратегічну роль у формуванні економічної безпеки та сталого розвитку, поєднуючи виробничі, соціальні й екологічні функції. Водночас сучасні процеси цифровізації суттєво змінюють умови ведення аграрного бізнесу, впливаючи на структуру управління, облік господарських операцій та механізми фінансового контролю. У таких умовах зростає потреба в адаптації аудиторського контролю до нових цифрових реалій, що характеризуються використанням електронних даних, автоматизованих систем обліку та цифрових платформ управління.

Цифрова економіка трансформує не лише технічні інструменти аудиту, а й саму логіку контрольних процедур в аграрному секторі. Значні обсяги даних, сезонність виробництва, залежність від природно-кліматичних факторів і специфіка державної підтримки аграрних підприємств потребують застосування більш гнучких, аналітично орієнтованих та технологічно інтегрованих підходів до аудиторського контролю. За цих умов аудит поступово переходить від переважно ретроспективної перевірки до системи безперервного моніторингу та оцінки ризиків на основі цифрових інструментів, що відобразимо в таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості трансформації аудиторського контролю в аграрному секторі в умовах цифрової економіки

Напрям трансформації	Характерні ознаки процесу	Зміни в аудиторському контролі	Практичне значення для аграрних підприємств
Цифровізація облікових даних	Перехід до електронних первинних документів і автоматизованих облікових систем	Використання цифрових доказів та аналітики даних замість вибіркових перевірок	Підвищення оперативності та точності аудиторських висновків
Інтеграція інформаційних систем	Поєднання бухгалтерських, виробничих і управлінських платформ	Аналіз взаємопов'язаних процесів у режимі реального часу	Комплексна оцінка фінансово-господарської діяльності
Зміна підходів до оцінки ризиків	Урахування технологічних, кібернетичних і операційних ризиків	Застосування ризик-орієнтованого та безперервного аудиту	Своєчасне виявлення потенційних порушень
Автоматизація контрольних процедур	Використання алгоритмів і програмних засобів контролю	Зменшення ручних перевірок і людського фактору	Зниження витрат на аудит і підвищення його ефективності
Використання аналітики великих даних	Обробка значних масивів виробничої та фінансової інформації	Поглиблений аналіз відхилень і закономірностей	Краще управління ресурсами та фінансовими потоками
Адаптація до специфіки агровиробництва	Сезонність, природно-кліматичні чинники	Розширення аудиторських процедур нефінансового характеру	Об'єктивніше відображення результатів діяльності
Посилення ролі професійного судження	Необхідність інтерпретації цифрових результатів	Поєднання технологічних інструментів із експертною оцінкою	Підвищення якості управлінських рішень
Підвищення прозорості та підзвітності	Доступність даних для зацікавлених сторін	Формування розширених аудиторських висновків	Зміцнення довіри інвесторів і партнерів

Джерело: сформовано автором на основі [1-5]

Зауважимо, що аудиторський контроль поступово виходить за межі традиційної перевірки фінансової звітності та набуває системного характеру, орієнтованого на безперервний аналіз даних, оцінку ризиків і підтримку управлінських рішень. Така еволюція зумовлена як зростанням обсягів цифрової інформації, так і специфікою аграрного виробництва, що поєднує фінансові, біологічні та природно-кліматичні чинники.

Використання цифрових технологій у процесі аудиторського контролю сприяє підвищенню прозорості господарських операцій, зниженню впливу людського фактора та більш точному відображенню результатів діяльності аграрних підприємств. Водночас це потребує адаптації методологічних підходів до аудиту, розширення професійних компетенцій аудиторів і переосмислення ролі професійного судження в умовах автоматизованої обробки даних. Саме поєднання технологічних можливостей із експертною оцінкою забезпечує належну якість і достовірність аудиторських висновків.

Таким чином, трансформація аудиторського контролю в аграрному секторі є не фрагментарним оновленням окремих процедур, а комплексним процесом, спрямованим на формування сучасної системи контролю, здатної відповідати викликам цифрової економіки. Її результатом стає підвищення ефективності управління, зміцнення довіри зацікавлених сторін та створення передумов для сталого розвитку аграрної сфери.

Список використаних джерел

1. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713, https://ajaronline.com/index.php/AJAR/article/view/713/441

2. *Глобалізація та трансформація: національний та світовий виміри*: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2025. 273 с. URL: https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/mon202504.pdf

3. Грицай О. І., Папіш В. І. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-88

4. Коваль О.В., Лишак О.М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. No 2. DOI: http://doi.org/10.32702/23072105.2024.2.67

5. Халатур С., Масюк Ю., Бреславець С. Цифрова складова фінансового планування діяльності аграріїв як інструмент зменшення впливу нестабільних умов господарювання. *Економіка та суспільство*. 2024. №65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-133

Сушко Д. С.
кандидат економічних наук, доцент,
аудитор, судовий експерт,
доцент кафедри Менеджменту маркетингу та публічного адміністрування
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»
м. Київ, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ У ПРАКТИКУ АУДИТУ

Сучасний аудит переживає суттєву трансформацію під впливом цифровізації економіки та розвитку інформаційних технологій. Традиційні методи перевірки, які базувалися на вибірковому аналізі фінансових документів і ручній обробці даних, поступово змінюються інтегрованими цифровими рішеннями, що забезпечують більш точну, швидку та обґрунтовану оцінку фінансової та операційної діяльності організацій. Така трансформація не лише підвищує ефективність аудиту, а й розширює його функціональні можливості, включаючи аналіз великих даних, виявлення аномалій та прогнозування потенційних ризиків.

Цифрові рішення у практиці аудиту охоплюють широке коло технологій: програмні платформи для автоматизованої обробки бухгалтерської інформації, аналітичні інструменти для оцінки фінансової стабільності, алгоритми штучного інтелекту для виявлення нетипових операцій, а також технології машинного навчання для прогнозування ризиків. Використання таких інструментів дозволяє аудиторам не лише перевіряти достовірність фінансових показників, а й оцінювати ефективність систем внутрішнього контролю, дотримання корпоративних політик та відповідність нормативно-правовим вимогам [1, 2].

Особливої значущості інтеграція цифрових рішень набуває у контексті управління ризиками та забезпечення прозорості фінансової інформації. Сучасні

інструменти дозволяють здійснювати безперервний моніторинг діяльності підприємства, виявляти потенційні порушення в реальному часі та надавати керівництву обґрунтовані аналітичні дані для прийняття стратегічних рішень. Це створює умови для переходу аудиту від формальної контрольної функції до активного механізму підтримки фінансової стабільності та управління ризиками в цифровому середовищі.

В таблиці 1 наведемо особливості такої інтеграції цифрових інструментів.

Таблиця 1

Особливості інтеграції цифрових рішень у практику аудиту

№	Особливість	Характеристика та практичне значення
1	Автоматизація рутинних процедур	Заміна ручної обробки даних автоматизованими процесами: підготовка звітів, узгодження транзакцій, перевірка відповідності нормативним вимогам. Підвищує швидкість та точність аудиту.
2	Аналіз великих даних (Big Data)	Можливість працювати з великими обсягами структурованої та неструктурованої інформації для виявлення тенденцій, аномалій і ризиків. Забезпечує комплексну оцінку фінансового стану підприємства.
3	Виявлення аномалій та ризиків за допомогою ШІ	Алгоритми штучного інтелекту і машинного навчання автоматично ідентифікують нетипові операції та потенційні порушення, зменшуючи ризики фінансових і репутаційних втрат.
4	Покращена точність та прозорість	Кожна операція та перевірка залишає цифровий слід, що забезпечує відстежуваність процесів, достовірність результатів і підвищує прозорість аудиту для зовнішніх і внутрішніх користувачів.
5	Безперервний аудит і моніторинг у реальному часі	Можливість постійного контролю фінансових і операційних даних, що дозволяє виявляти порушення відразу після їх виникнення та оперативно реагувати на ризики.
6	Інтеграція з іншими інформаційними системами	Зв’язок із ERP, бухгалтерськими платформами, банківськими сервісами та корпоративними базами даних забезпечує узгодженість аудиторських процедур та доступ до актуальної інформації.
7	Підвищення ефективності управлінських рішень	Аналітичні інструменти цифрового аудиту дозволяють формувати прогнози, оцінювати ключові показники ефективності та рекомендувати управлінські дії.

продовження табл. 1

8	Сприяння дотриманню комплаєнсу	Інтегрує перевірку відповідності діяльності законодавству та внутрішнім стандартам підприємства, зменшує юридичні ризики та підвищує корпоративну відповідальність.

Джерело: сформовано з урахуванням [1, 2, 4]

Інтеграція цифрових рішень у практику аудиту є ключовим напрямом трансформації сучасної аудиторської діяльності. Впровадження автоматизованих систем, аналітичних платформ, алгоритмів штучного інтелекту та технологій обробки великих даних дозволяє аудиторам не лише підвищити точність і оперативність перевірок, а й здійснювати комплексну оцінку фінансового стану підприємства та ефективності внутрішніх контролів. Такий підхід суттєво зменшує ризики людських помилок, покращує прозорість аудиторських процедур і сприяє своєчасному виявленню потенційних порушень та фінансових ризиків.

Таким чином, цифрові рішення в аудиторській практиці сприяють підвищенню ефективності, точності та надійності аудиту, забезпечують прозорість фінансової звітності та мінімізують юридичні, фінансові й операційні ризики. Інтеграція цифрових технологій перетворює аудит на сучасний інструмент стратегічного управління, що відповідає вимогам цифрової економіки та забезпечує стійкий розвиток підприємств у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Грицай О. І., Папіш В. І. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-88
2. Коваль О.В., Лишак О.М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. No 2. DOI: http://doi.org/10.32702/23072105.2024.2.67

3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

Пташенко О. В.
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної кібернетики та інформатики,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна
Бродовська О. Г.
доктор економічних наук,
президент компанії ТОВ «Фінансова компанія «Магнат»
м. Київ, Україна

ІНКЛЮЗІЯ В ЕКОНОМІЦІ: ЗНАЧЕННЯ АУДИТУ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ ДОСТУПНОСТІ

Інклюзія в економіці є важливою складовою соціально орієнтованого та сталого розвитку, оскільки передбачає залучення всіх груп населення до повноцінної участі у фінансово-економічних процесах незалежно від рівня доходів, місця проживання чи соціального статусу. В умовах трансформаційних змін економічного середовища та зростання нерівності у доступі до фінансових ресурсів проблема фінансової доступності набуває стратегічного значення для забезпечення економічної стабільності та соціальної справедливості.

Особливу роль у формуванні інклюзивної економіки відіграє аудит як інституційний механізм забезпечення прозорості, підзвітності та довіри у фінансовій системі. Аудиторська діяльність сприяє зменшенню інформаційної асиметрії між учасниками ринку, підвищенню якості фінансової звітності та зміцненню фінансової дисципліни, що створює сприятливі умови для розширення доступу населення та малого бізнесу до фінансових послуг. Через посилення контролю за дотриманням стандартів і принципів доброчесності аудит опосередковано впливає на рівень фінансової включеності та захист економічних інтересів вразливих груп. Саме тому в таблиці 1 наведемо

особливості інклюзії в економіці з урахуванням ролі аудиту у забезпеченні фінансової доступності.

Таблиця 1

Особливості інклюзії в економіці та роль аудиту у забезпеченні фінансової доступності

Аспект інклюзії в економіці	Зміст та характеристика	Роль аудиту	Вплив на фінансову доступність
Соціальна рівність	Забезпечення рівних економічних можливостей для різних соціальних груп незалежно від доходу чи статусу	Перевірка дотримання принципів справедливості та недискримінації у фінансових операціях	Розширення доступу до базових фінансових послуг для вразливих верств населення
Прозорість фінансової системи	Відкритість і зрозумілість фінансової інформації для користувачів	Підтвердження достовірності фінансової звітності та зменшення інформаційної асиметрії	Підвищення довіри населення до фінансових установ
Довіра до фінансових інституцій	Сприйняття фінансових установ як надійних і стабільних	Незалежна оцінка фінансового стану та управлінських процесів	Активніше залучення населення до використання фінансових продуктів
Доступність фінансових послуг	Можливість користування банківськими та небанківськими послугами для широких груп населення	Контроль ефективності внутрішніх процесів і ризиків фінансових установ	Зменшення бар’єрів для отримання кредитів, заощаджень та страхових послуг
Захист прав споживачів	Запобігання зловживанням і фінансовим порушенням	Виявлення порушень та недотримання нормативних вимог	Підвищення рівня фінансової безпеки клієнтів

продовження табл. 1

Розвиток малого та середнього бізнесу	Підтримка підприємницької активності як складової інклюзивної економіки	Оцінка фінансової стійкості та прозорості бізнесу	Полегшення доступу МСП до фінансування
Сталий економічний розвиток	Поєднання економічного зростання з соціальною відповідальністю	Аудит нефінансової та інтегрованої звітності	Формування довгострокової фінансової доступності

Джерело: сформовано автором на основі [1-5]

Узагальнення особливостей інклюзії в економіці, наведених у таблиці, дає підстави стверджувати, що фінансова доступність є багатовимірним явищем, формування якого неможливе без належного рівня прозорості та довіри у фінансовій системі. Представлені аспекти демонструють, що інклюзивна економіка не обмежується лише розширенням кола користувачів фінансових послуг, а передбачає створення справедливого, безпечного та підзвітного середовища для всіх учасників економічних відносин.

Аудит у цьому процесі виступає ключовим інституційним інструментом, який забезпечує контроль за достовірністю фінансової інформації, дотриманням нормативних вимог та захистом прав споживачів. Завдяки незалежній оцінці фінансового стану та управлінських практик фінансових установ аудит сприяє зменшенню інформаційної асиметрії, мінімізації ризиків і підвищенню рівня фінансової дисципліни. Це, у свою чергу, формує довіру з боку населення та бізнесу, що є необхідною передумовою їх активної участі у фінансових процесах.

Таким чином, роль аудиту у забезпеченні фінансової доступності виходить за межі суто контрольної функції та набуває системного значення в контексті розвитку інклюзивної економіки. Посилення аудиторських механізмів сприяє не лише підвищенню ефективності функціонування фінансових інституцій, а й формуванню соціально орієнтованої економічної моделі, в якій економічне

зростання поєднується із забезпеченням рівних можливостей та сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Desyatnyuk, O., Krysovatyy, A., Ptashchenko, O. and Kyrylenko, O. (2024). Enhancing financial inclusivity and accessibility of financial services through digital technologies. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. pp. 65-69. ISSN 1804-7890 https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140142/papers/A_13.pdf
2. Gallego-Losada, M.-J., Montero-Navarro, A., García-Abajo, E., & Gallego-Losada, R. (January, 2023). Digital financial inclusion. Visualizing the academic literature. *Research in International Business and Finance,* Vol. 64. URL: https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101862
3. Ghosh, S. (December, 2022). Financial inclusion and banking stability: Does interest rate repression matter? *Finance Research Letters,* Vol. 50. URL: https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103205.
4. *25 років інклюзивного поступу: фінансово-економічний та управлінський виміри*: кол. моногр. / Нестеренко С. С., Дубас Р. Г., Пшенична М. В. та ін. Київ: Університет «Україна», 2025. 212 с. ISBN 978-966-388-731-9, DOI 10.36994/978-966-388-731-9-2025-212
5. Василюк М.М., Вітер С.А., Здирко Н.Г., Гайдучок Д.С. (2025) Аудит фінансової звітності у світлі міжнародних стандартів та принципів сталого розвитку. *Сталий Розвиток Економіки* № 4 (55), 2025, С. 5-13, DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-1

Жуковська А. Ю.
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ІНКЛЮЗИВНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКИ

Сучасні соціально-економічні трансформації, посилені глобалізаційними процесами, демографічними змінами, зростанням соціальної нерівності та наслідками війни, актуалізують потребу в переосмисленні підходів до управління організаціями. У центрі цих змін перебуває людиноцентрична парадигма менеджменту, що передбачає врахування різноманітності потреб, можливостей і ресурсів різних соціальних груп. За таких умов особливого значення набувають інструменти управлінської діагностики, здатні оцінювати не лише економічні результати діяльності організацій, а й соціальний вимір управлінських рішень. Саме це зумовлює зростання наукового інтересу до інклюзивного аудиту як потенційного механізму забезпечення інклюзивності в системі менеджменту.

Важливість проведення інклюзивного аудиту пов’язана з обмеженістю традиційних форм контролю, які зосереджуються переважно на фінансових показниках і формальній відповідності встановленим нормам. Водночас такі аспекти, як доступність організаційного середовища, недискримінація, участь працівників у прийнятті рішень, справедливий розподіл ресурсів та можливостей, часто залишаються поза межами системного аналізу. Ігнорування цих чинників може призводити до зростання соціальних ризиків, зниження ефективності використання людського капіталу та погіршення організаційної стійкості.

Інклюзивний аудит доцільно розглядати як міждисциплінарний інструмент управлінського аналізу, що поєднує елементи управлінського, соціального та нефінансового аудиту. Його сутність полягає в оцінюванні ступеня врахування принципів інклюзії в управлінських процесах, кадровій політиці, корпоративній культурі та системі прийняття рішень. На відміну від класичних аудиторських підходів, інклюзивний аудит орієнтований не лише на виявлення порушень, а й на ідентифікацію бар'єрів, асиметрій доступу та прихованих управлінських дисбалансів, що обмежують участь окремих груп у діяльності організації.

У системі менеджменту організацій інклюзивний аудит може виконувати діагностичну, аналітичну та превентивну функції. Він створює інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення соціальної ефективності менеджменту, зниження конфліктності в колективах та зміцнення довіри між керівництвом і персоналом. У цьому контексті інклюзивний аудит тісно пов'язаний із концепцією зацікавлених сторін, оскільки передбачає врахування інтересів працівників, клієнтів, партнерів і місцевих громад поряд з економічними цілями організації.

Управлінська цінність інклюзивного аудиту полягає в його здатності розширювати традиційні межі оцінювання ефективності менеджменту. У класичних моделях управління результативність діяльності організації здебільшого ототожнюється з досягненням фінансових показників, оптимізацією витрат та зростанням продуктивності праці. Водночас соціальні аспекти управління часто розглядаються як допоміжні або другорядні. Інклюзивний аудит дозволяє змінити цю логіку, інтегрувавши соціальний вимір у систему управлінського аналізу та прийняття рішень.

З позицій системного підходу інклюзивний аудит може розглядатися як інструмент оцінювання узгодженості між цілями організації, її внутрішніми процесами та очікуваннями зацікавлених сторін. Він сприяє виявленню дисбалансів між формально задекларованими цінностями та реальною управлінською практикою, зокрема у сфері кадрової політики, організації праці,

комунікацій та корпоративної культури. У цьому контексті інклюзивний аудит виконує роль механізму зворотного зв'язку, що дозволяє менеджменту своєчасно коригувати управлінські рішення.

Важливим аспектом інклюзивного аудиту є оцінювання доступності управлінських процесів для різних категорій працівників. Йдеться не лише про фізичну доступність робочого середовища, а й про доступ до інформації, можливостей професійного розвитку, участі в ухваленні рішень та справедливого оцінювання результатів праці. Такий підхід дозволяє ідентифікувати приховані бар'єри, які не фіксуються традиційними методами аудиту, але суттєво впливають на ефективність використання людського капіталу.

У межах інклюзивного аудиту особливого значення набуває аналіз управлінських практик з позицій недискримінації та рівності можливостей. Оцінюється не лише наявність формальних політик, а й фактичні умови їх реалізації. Це дає змогу виявити розрив між нормативними вимогами та управлінською реальністю, а також визначити напрями вдосконалення внутрішніх процедур і регламентів. У результаті інклюзивний аудит може слугувати основою для формування більш гнучких та адаптивних моделей менеджменту.

Значення інклюзивного аудиту для системи менеджменту організацій посилюється в умовах зростання невизначеності та соціальної напруги. Управлінські рішення, що не враховують інклюзивний вимір, можуть призводити до зниження рівня довіри в колективах, посилення конфліктності та втрати мотивації персоналу. У цьому сенсі інклюзивний аудит виконує превентивну функцію, спрямовану на запобігання негативним соціальним наслідкам управлінських дій.

Крім того, інклюзивний аудит створює підґрунтя для формування інклюзивної організаційної культури. Його результати можуть бути використані для коригування системи мотивації, розвитку лідерських компетентностей

керівників та впровадження практик участі працівників у процесах управління. Таким чином, інклюзивний аудит сприяє переходу від формального декларування соціальної відповідальності до її реального впровадження в управлінську діяльність.

У міжнародній практиці інклюзивний аудит формується в межах ширших підходів до сталого розвитку, корпоративної соціальної відповідальності та нефінансової звітності. За кордоном його елементи використовуються для оцінювання соціального впливу організацій, управління різноманіттям персоналу та забезпечення рівного доступу до можливостей. Водночас навіть у країнах із розвиненими управлінськими системами інклюзивний аудит перебуває на етапі методологічного становлення та не має універсально стандартизованих підходів.

В Україні інклюзивний аудит наразі існує переважно на рівні наукових дискусій і концептуальних напрацювань. Відсутність нормативного закріплення, методик і практичного досвіду його застосування зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування його ролі в системі менеджменту організацій. Водночас сучасні соціальні виклики та курс на європейську інтеграцію формують запит на інструменти управлінського аналізу, здатні поєднувати економічну результативність із соціальною відповідальністю.

Перспективи використання інклюзивного аудиту в Україні пов’язані з поетапним впровадженням його елементів у межах управлінського та соціального аудиту, розвитком відповідних управлінських компетентностей і адаптацією міжнародного досвіду до національних умов. У довгостроковій перспективі інклюзивний аудит може стати важливим інструментом підвищення соціальної ефективності менеджменту та формування інклюзивних організаційних практик.

Список використаних джерел

1. Коляденко С.М., Ілліна О.В. Соціально-інклюзивний аудит в громадсько-активній школі. *Інклюзія і суспільство.* 2024. Випуск 1 (16). С. 37-44. URL: https://doi.org/10.32782/2787-5137-2024-1-5
2. Жуковська А. Ю., Дяків О. П. Інклюзивний менеджмент: зарубіжний досвід та перспективи запровадження в Україні. *Інноваційна економіка.* 2024. № 3. С. 36-46. URL: http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1272
3. Жуковська А. Ю., Панасюк В. М. Інклюзивний менеджмент: генезис виникнення, інструменти реалізації та соціально-економічна ефективність. *Інноваційна економіка.* 2025. № 3. С. 64-77. URL: https://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1559
4. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.
5. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

Levchyk P.
Ludwig Maximilian University of Munich
Munich, Germany

INCOME TAXES IN GERMAN TAX LAW: A SYSTEMATIC ANALYSIS

Introduction

Income taxes constitute a central component of German tax law and at the same time represent a significant source of revenue for the state. They are linked to the generation of income or profit and thus differ from other types of taxes (e.g. transaction and wealth taxes). Income taxes are designed to tax the natural and legal persons' economic ability to pay and have a substantial impact on the economic decisions of taxpayers.

The aim of this paper is to present the income taxes in German tax law in terms of their fundamental structures and to classify them systematically. To this end, the general principles of income taxation are first explained. This is followed черешнюкby an outline of income tax, corporate income tax and trade tax, each focusing on their essential features. Finally, the interaction between the individual income taxes is examined to illustrate their interdependencies and their significance for the overall tax burden.

Fundamentals of German Income Taxes

The German system of income taxation is fundamentally composed of individual income tax, corporate income tax and trade tax, which are closely interrelated both substantively and systematically. Despite their common objective, these taxes differ with regard to their legal design, tax base and burden effects. At the same time, they interact closely in tax practice, frequently resulting in an overall tax burden for taxpayers that can only be properly assessed by taking all relevant income taxes into account. A systematic understanding of income taxes therefore requires both an

isolated examination of the types of income taxes and an analysis of their interaction [1].

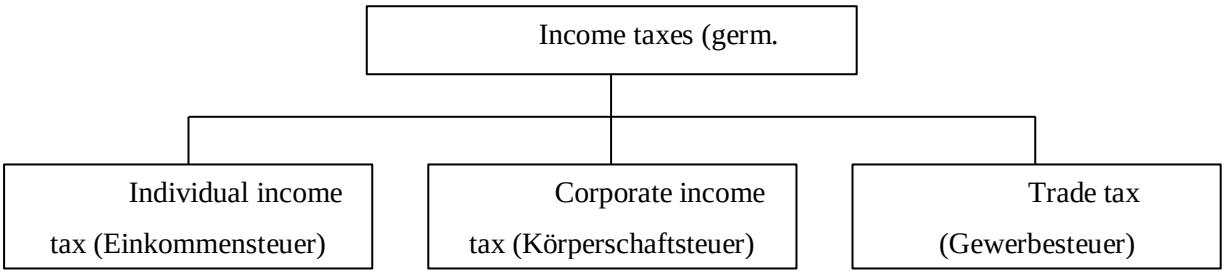

Figure 1. Types of income taxes

A defining characteristic of income taxes is that they are generally based on the periodically generated economic result of a taxpayer. What is decisive in this context is the income earned or the profit generated during the relevant assessment period. Income tax applies to the income of natural persons, while corporate income tax applies to the income of legal persons. Trade tax, by contrast, is an object-based tax that is levied on the operation of a business as such.

Income taxes are firmly embedded in the German tax system and are levied on the basis of federal statutory provisions. From a constitutional perspective, they are primarily shaped by the ability-to-pay principle, derived from the principle of equality under Article 3(1) of the German Basic Law, according to which tax burdens should reflect individual economic capacity [3].

Individual Income Tax

Individual income tax is the central income tax applicable to natural persons under German tax law. It taxes the income earned during the assessment period and is based on the taxpayer's ability to pay. The legal basis for individual income tax is the Income Tax Act (Einkommensteuergesetz, EStG).

Natural persons who have their residence or habitual abode in Germany are subject to unlimited income tax liability. In this case, taxation generally extends to all income earned by the taxpayer during the assessment period in accordance with the worldwide income principle (i.e. "Welteinkommensprinzip") [1]. By contrast, persons

without a residence or habitual abode in Germany are subject only to limited income tax liability, which applies exclusively to certain types of domestic income.

German income tax law distinguishes seven types of income, which are exhaustively listed in Section 2(1) EStG. These are divided into income from profit sources and income from surplus sources. In the case of profit income, taxable profit is determined either by comparing business assets or by applying the cash basis method, whereas for surplus income, income is calculated as the excess of receipts over deductible expenses [4].

Starting from the total amount of income, taxable income is determined after taking into account statutory deductions (so-called “Nettoprinzip”). Of particular importance is the basic tax-free allowance, which ensures that the subsistence minimum remains tax-free. Only the portion of income exceeding the basic allowance is subject to income tax.

The income tax payable is calculated using a progressive tax tariff. This tariff provides for increasing marginal tax rates as income rises and reaches a proportional top tax rate of 42% or 45% above certain income thresholds [4]. The progressive structure of the tariff serves to implement the ability-to-pay principle and results in a higher relative tax burden on higher incomes.

Corporate Income Tax

Corporate income tax is the income tax levied on legal persons and certain associations of persons. The legal basis for corporate income tax is the Corporate Income Tax Act (Körperschaftsteuergesetz, KStG).

Corporate income tax subjects primarily include capital companies such as stock corporations and limited liability companies. Corporations with their registered office or place of management in Germany are subject to unlimited corporate income tax liability and are taxed on their worldwide income. Corporations without a registered office or place of management in Germany are subject to limited tax liability on their domestic income [5].

The determination of taxable corporate income is generally based on the provisions of the Income Tax Act. The starting point is the taxable profit determined in the course of profit calculation. This profit is adjusted by specific corporate tax provisions, in particular by off-balance-sheet additions and deductions. Unlike income tax, personal circumstances of the shareholders are disregarded for corporate income tax purposes, as it is a tax independent of personal factors.

Corporate income tax is levied at a uniform proportional tax rate. The current corporate income tax rate is 15%. In addition, a solidarity surcharge is imposed on the assessed corporate income tax, increasing the effective tax burden at the corporate level.

Trade Tax

Trade tax is a real tax that is levied on the operation of a business and is independent of the taxpayer's personal ability to pay. It constitutes an autonomous income tax and primarily serves to finance municipalities. The legal basis is the Trade Tax Act (Gewerbesteuergesetz, GewStG).

Every domestic business operation is subject to trade tax. Taxable persons include natural persons, partnerships and corporations, provided they carry on a business within the meaning of Section 15(2) EStG, which requires an independent, sustainable activity carried out with the intention of generating profit and participation in general economic transactions. Freelance activities as well as income from agriculture and forestry are therefore not subject to trade tax [6].

The basis for determining trade tax is the trade income, which is derived from the profit calculated under income tax or corporate income tax rules. This profit is modified by statutory additions and deductions in order to create an objectified tax base. The purpose of these modifications is to determine trade income as independently as possible from the individual financing structure of the enterprise.

Trade tax is calculated by applying a uniform federal tax assessment rate to the trade income. The actual tax burden is then determined by multiplying the tax

assessment amount by the municipal multiplier set by the respective municipality. As a result, the amount of trade tax can vary significantly depending on the location.

Interaction of Income Taxes

Individual income tax, corporate income tax and trade tax are designed as independent types of tax, but they are closely interconnected in substantive and economic terms. The interaction of these income taxes largely determines the actual tax burden of taxpayers and shapes the structure of income taxation in German tax law.

For natural persons operating a business, the profits earned are subject to both income tax and trade tax. In order to avoid excessive multiple taxation, income tax law provides for a partial crediting of trade tax against the assessed income tax. Nevertheless, an additional tax burden usually remains, particularly in municipalities with high multipliers.

For corporations, a cumulative tax burden arises from corporate income tax and trade tax. Trade tax cannot be credited against corporate income tax, meaning that it constitutes a definitive additional burden for corporations. In addition, distributed profits are taxed at the shareholder level under income tax law, resulting in multi-tier income taxation.

The differing interaction of income taxes leads to legal-form-dependent tax burdens. In particular, the choice of legal form has a significant impact on the overall tax burden and can create tax planning incentives. The interaction of income taxes is highly important for entrepreneurial decision-making.

Overall, it can be observed that although German income taxes follow a common underlying concept, they are not designed as a fully harmonized unified system. Rather, the parallel application of several types of tax results in complex tax burden structures.

Conclusions

This paper has presented the income taxes in German tax law regarding their fundamental structures and systematic interrelations. It has shown that individual income tax, corporate income tax and trade tax are independent types of tax which

together shape income taxation in Germany. Each of these taxes is based on different taxable persons and tax bases and exhibits specific burden effects.

Income tax, as a personal tax, forms the foundation of income taxation for natural persons and is guided by the ability-to-pay principle. Corporate income tax, by contrast, represents an objectified income tax for legal persons and is characterized by the separation between the corporate level and the shareholder level. Trade tax complements the system as an object-based tax and leads to an additional tax burden, particularly for corporations.

The interaction of income taxes results in differentiated tax burdens that depend largely on the legal form and the nature of the income. These system-related differences demonstrate that German income taxes do not constitute a fully harmonized unified system but are instead characterized by parallel and partially cumulative tax burdens.

Looking ahead, income taxes will continue to be the subject of tax policy debates. In particular, the role of trade tax, as well as issues relating to the overall tax burden and legal-form neutrality, are regularly discussed in the context of reform considerations. A sound understanding of the systematics and interactions of income taxes therefore remains of central importance for both tax practice and academic analysis.

References

1. Rose, G., & Watrin, C. (Eds.). (2009). Ertragsteuern: Einkommensteuer – Körperschaftsteuer – Gewerbesteuer (19th rev. ed.). Erich Schmidt Verlag.
2. Dinkelbach, A. (2019). Ertragsteuern: Einkommensteuer, Körperschaftsteuer, Gewerbesteuer (8th revised and updated ed.). Springer Fachmedien Wiesbaden.
3. Schwarz, P., Pahlke, A., & Keß, K. (n.d.). *Section 3 of the German Fiscal Code (AO): Taxes and ancillary tax charges – Ability-to-pay principle* (marg. nos. 49–50). In Haufe Tax Office Commentary. Retrieved [Dezember 26, 2025], from https://www.haufe.de/id/kommentar/schwarzpahlkekess-ao-3-steuern-steuerliche-nebenlei-321-leistungsfaehigkeitsprinzip-HI9396794.html

4. Income Tax Act (Einkommensteuergesetz, EStG). (2009). Version promulgated on October 8, 2009 (Federal Law Gazette I, p. 3366), as last amended by the Annual Tax Act 2024 of December 5, 2024 (Federal Law Gazette I, No. 387).
5. Corporate Income Tax Act (Körperschaftsteuergesetz, KStG). (2002). Version promulgated on October 15, 2002 (Federal Law Gazette I, p. 4144), as last amended by the Annual Tax Act 2024 of December 5, 2024 (Federal Law Gazette I, No. 387).
6. Trade Tax Act (Gewerbesteuergesetz, GewStG). (2002). Version promulgated on October 15, 2002 (Federal Law Gazette I, p. 4167), as last amended by the Annual Tax Act 2024 of December 5, 2024 (Federal Law Gazette I, No. 387).

Wysocka M.
doktor nauk ekonomicznych, adiunkt
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
Olsztyn, Polska

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA UCHODŹCÓW Z UKRAINY

Powtórna rosyjska agresja na Ukrainę w lutym 2024 roku wywołała zwiększoną, w porównaniu z 2014 rokiem, emigrację ludności cywilnej. Od początku działań wojennych Polska jest liderem w przyjmowaniu imigrantów z Ukrainy. Już po dziesięciu miesiącach agresji, tj. na koniec grudnia 2022 roku, polsko-ukraińską granicę przekroczyło blisko 9,5 mln uchodźców (Straż Graniczna, 2023). Ta zmasowana migracja spowodowała nowe wyzwania natury społecznej i ekonomicznej zarówno dla kraju przyjmującego, jak i osób przybyłych do Polski.

Uchodźctwo z Ukrainy jest przymusową emigracją określaną jako uchodźstwo wojenne, bowiem zostało wywołane zbrojną napaścią. Dla niektórych uchodźców pobyt w Polsce ma charakter czasowy liczony do zakończenia działań wojennych, a dla innych zaś jest pobytem dłuższym bez określenia czasu powrotu, nawet po zakończeniu działań wojennych. Z badań M. Wodzickiego i in. (2022) wynika, że ponad 30% przybyłych do Polski uchodźców z Ukrainy zamierza pozostać w Polsce po zakończeniu wojny. Niezależnie od deklarowanego czasu pobytu w Polsce, osoby mające status uchodźcy, potwierdzony nadaniem im identyfikacyjnego numeru PESEL-UKR, korzystają z ochrony czasowej oraz otrzymują wsparcie socjalno-organizacyjne wynikające z treści zawartych w Konwencji Genewskiej (*Konwencja*…1951, art. 23) oraz w Ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (*Ustawa*…2022, poz. 901) (Łojko i in. 2022). Obecnie z ochrony czasowej korzysta około 1 mln uchodźców z Ukrainy, a 462 tys. posiada ważne zezwolenia na pobyt czasowy (Urząd do Spraw Cudzoziemców 2025). W styczniu 2025 roku struktura obywateli Ukrainy

posiadających status PESEL-UKR była następująca (Osiecki 2025 na podstawie Myck i in. 2025):

- osoby poniżej 7 lat 86462,
- osoby w wieku 7-17 lat 269617,
- osoby w wieku 18-61 lat 572028,
- osoby powyżej 61 lat 65135.

Przepływy migracyjne są bogato opisane w literaturze przedmiotu, jednakże tym co jest nowe i niewystarczająco opisane, jest skala zjawiska. Stąd też celem naukowym podjętych badań i sygnalnie zaprezentowanych w tym artykule była identyfikacja i ocena aktywności uchodźców wojennych z Ukrainy na rynkach pracy w północno-wschodnich województwach Polski, tj. w woj. warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim oraz podkarpackim. Respondentami było łącznie 200 osób (po 50 w każdym województwie) – obywateli Ukrainy mający status uchodźcy wojennego.

W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego oraz techniki CAPI (Computer Assisted Personal Interview) i CAWI (Computer Assisted Web Interview), a także w pojedynczych przypadkach technikę CATI (Computer Assisted Telephone Interview). Ankietowane osoby były rekrutowane przez ankieterów terenowych w okolicach zakładów pracy zatrudniających obywateli Ukrainy oraz miejsc ich zamieszkania. Stosując technikę CAPI ankieter zadawał pytania w czasie spotkania „twarzą w twarz", natomiast wywiad internetowy wspomagany komputerowo (CAWI) przeprowadzano za pomocą ankiety w formie online (Zielińska-Szczepkowska i in. 2023).

Wśród ankietowanych imigrantów dominowały kobiety (75,5% ogółu ankietowanych). Zdecydowana większość respondentów (197 osoby) była w wieku produkcyjnym. Przeszło 2/3 z nich, to osoby dobrze wykształcone, bowiem ukończyli szkoły na poziomie średnim i wyższym (odpowiednio 21,0% i 52,5%).

158 osób z ogółu ankietowanych jest aktywnych zawodowo. 73 z nich ma stałą umowę o pracę, która wykonują w pełnym wymiarze godzin. Pozostałe osoby są zatrudnione sezonowo (38 osób), dorywczo (19 osób), na okres próbny (25 osób), na

czas określony (2 osoby) oraz o charakterze tymczasowym (1 osoba). Niestety, co piaty uchodźca, niezależnie od wymienionych form zatrudnienia, pracuje „na czarno" (praca nierejestrowana).

Poważnymi mankamentami pracujących uchodźców jest wykonywanie pracy niezgodnie z wyuczonym zawodem i z poziomem wykształcenia oraz wykonywanie pracy nierejestrowanej, tzn. zatrudnienie „na czarno" (tak oświadczył co piaty respondent). Obydwa przypadki są bardzo niekorzystne zarówno dla zatrudnionych, jak i zatrudniających. Dla pracobiorców dlatego, że nie mogą wykazać swoich kompetencji, przez co mają mniejszą satysfakcję z wykonywanej pracy, a tym samym są mniej produktywni. Z kolei pracodawcy mają pozorne i chwilowe korzyści wynikające z niższego wynagrodzenia oraz z płacenia mniejszych składek ubezpieczeniowych. Z drugiej strony tacy pracodawcy przyczyniają się do tworzenia tzw. wtórnego rynku pracy charakteryzującego się niższym wynagrodzeniem, mniejszymi możliwościami rozwoju zawodowego oraz mniej stabilnym zatrudnieniem. Okoliczności te mogą skutkować zwiększoną rotacją, co jest bardzo niekorzystne w obecnym, ale także i w perspektywie co najmniej do 2050 roku, ustawicznym braku siły roboczej.

W kontekście zasygnalizowanych sytuacji dodać należy, iż polscy pracodawcy podejmują znaczne ryzyko związane z niepewnym (niestabilnym) zatrudnieniem, np. ze względu na chęć wcześniejszego powrotu do macierzystego kraju, a także ze strukturą uchodźców. Jak wcześniej wspomniano, większość z nich to kobiety z dziećmi, w tym w wieku przedszkolnym. Zatem stabilność i pełnowymiarowe zatrudnienie kobiet uzależnione jest dostępem do żłobków i przedszkoli (ANTAL 2022).

Wynagrodzenie za wykonywaną pracę jest głównym źródłem utrzymania, choć nie jest to ich jedyne źródło utrzymania. Część z nich (35 osób) korzysta także z zasiłków socjalnych, a 48 ogółu ankietowanych wspiera się własnymi oszczędnościami.

Uchodźcy wykonujący pracę rejestrowaną objęci są ubezpieczeniem społecznym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Według najnowszych danych liczba ubezpieczonych na koniec czerwca 2025 roku wynosiła 818 tys. Po trzech latach swojej obecności na rynku pracy w Polsce, uchodźcy z Ukrainy znacząco przyczyniają się do rozwoju polskiej gospodarki. W 2024 roku wygenerowali oni 2,7 % Produktu Krajowego Brutto (Dolitte 2025).

Uogólniając sytuację uchodźców wojennych z Ukrainy na rynku pracy w Polsce można stwierdzić ich wyraźnie pozytywną aktywność zawodową. W 2022 roku oszacowany wskaźnik zatrudnienia po pierwszych 5 miesiącach od wybuchu wojny, wynosił 30%, a w roku 2025 już 69% (Dolitte 2025). Pozytywny rezultat w zakresie wypracowania 2,7% PKB Polski jest uzyskiwany pomimo wykonywania przez nich pracy niezgodnie z wyuczonym zawodem. Można stwierdzić, iż zmniejszają w ten sposób luki w możliwościach zatrudniania rodzimych pracowników. Poza tym, z racji posiadania przez nich relatywnie wysokich kompetencji, można spodziewać się zachowań kreatywnych i innowacyjnych. Nie bez znaczenia są zwiększane wpływy budżetowe wynikające z opodatkowania pracy oraz opłacania składek ZUS. Ożywienie wystąpi z pewnością także na rynku szeroko rozumianej konsumpcji oraz zostanie wzbogacone życie kulturalne i sportowe.

Bibliografia

1. ANTAL. 2022. Możliwości zatrudnienia pracowników z Ukrainy. Wyniki badania. Antal Market Research, Warszawa.
2. Deloitte. 2025. Uchodźcy wygenerowali aż 2,7 proc. PKB Polski w 2024 r.; pobrano 27.12.2025 z https://www.deloitte.com/pl/pl/about/press-room/uchodzcy-wygenerowali-az-2-7-proc-PKB-Polski-w-2024.html
3. Konwencja dotycząca statusu uchodźców sporządzona w Genewie z dnia 28 lipca 1951 roku. Dz. U. 1951, nr 119, poz. 515 i 517.
4. Łojko M., Wysocka M., Zielińska-Szczepkowska J. 2022. Zakres i kierunki wsparcia państwa na rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy, [w:] G. Uścińska,

C. Sadowska-Snarska (red.), Praca i polityka społeczna w zmieniającej się rzeczywistości. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.

5. Myck M., Król A., Oczkowska M. 2025. Three Years On – Ukrainians in Poland after Russia's 2022 Invasion; pobrano 22.12.2025 z https://cenea.org.pl/wp-content/uploads/2025/02/20250220_c.pdf
6. Osiecki G. 2025. Ilu jest Ukraińców w Polsce? Najnowszy raport zaskakuje. CenEA; pobrano 27.12.2025 z Money.pl: https://www.money.pl/gospodarka/ilu-jest-ukraincow-w-polsce-najnowszy-raport-zaskakuje-7127315017648928a.html
7. Straż Graniczna (2023). Statystyki SG. Komenda Główna Straży Granicznej; pobrano 22.12.2025 z https://www.strazgraniczna.pl/pl/granica/statystyki-sg/2206,Statystyki-SG.html
8. Ustawa z dnia 12.03.2022 o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Dz.U. 2022 r., poz. 583 z późn. zm.
9. Urząd do Spraw Cudzoziemców. 2025. Obywatele Ukrainy w Polsce – raport; pobrano 22.12.2015 z https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne2
10. Wodzicki, M., Pichola, I., & Patorska, J. 2022. Uchodźcy z Ukrainy w Polsce Wyzwania i potencjał integracji. Deloitte Polska; pobrano 20.12.2025 z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-Uchodzcy-z-Ukrainy-w-Polsce-Report.pdf
11. Zielińska-Szczepkowska J., Wysocka M., Łojko M. 2023. Ukraine war refugees in labour market. Evidence from North-East Poland. „Studia Sieci Uniwersytetów Pogranicza" 2023 (7), s. 279-295; DOI: 10.15290/sup.2023.07.21

Semaniuk V.
Doctor of Economic Sciences, Professor
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine
Trubitsyna O.
Master of economics, international accounting
United Kingdom

AUDIT OF RISKS OF SUSPENSION OF TAX INVOICE REGISTRATION: REGULATORY AND ACCOUNTING-ANALYTICAL ASPECTS

In the context of modern transformation processes occurring within the fiscal system of Ukraine, the administration of indirect taxes, particularly the Value Added Tax (VAT), has acquired the characteristics of a high-tech process utilizing automated control tools. The implementation and continuous modernization of the Monitoring System of Risk Assessment Criteria have fundamentally changed the architecture of relationships between the state and taxpayers. Whereas control was previously exercised primarily in the form of desk and field audits *post factum*, today a mechanism of preventive blocking of economic activity operates through the instrument of tax invoice registration suspension. In this context, the role of the audit changes significantly; the traditional approach, which was limited to verifying the correctness of account correspondence and the arithmetic of declarations, is losing its relevance. Taking the foreground is the tax security and compliance audit, the purpose of which is to confirm the enterprise's ability to function under conditions of strict regulatory pressure. In accordance with the norms of the Tax Code of Ukraine, the timely registration of tax invoices is an unconditional obligation of the taxpayer, the failure of which leads to financial sanctions and the loss of business reputation [4]. Therefore, the task of the auditor is to assess the enterprise's internal control system regarding its ability to ensure the uninterrupted registration of tax documents.

The issue of the functioning of the tax invoice blocking mechanism is the subject of deep analysis in scientific circles; researchers I. Drozd and G. Nazarova, examining the regulatory aspects of this process, rightly note that the existing mechanism contains a number of systemic risks for compliant taxpayers. The authors point to the problem of a formal approach by controlling bodies to the analysis of enterprise activities, where the algorithms of the Monitoring System of Risk Assessment Criteria do not take into account the specifics of complex production cycles or business seasonality. This creates a situation of legal uncertainty, which the auditor must identify at the planning stage of the engagement [2]. In turn, I. Bulavko and L. Chyzhvska emphasize the consequences of registration suspension, classifying them into financial, operational, and reputational categories. Financial consequences include not only fines but also the freezing of working capital in accounts within the electronic VAT administration system and expenses for legal assistance. Understanding these consequences allows the auditor to assess the materiality of the risk to the enterprise's business continuity [1].

The methodological basis of the audit in this sphere is based on the provisions of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1165, which defines the monitoring algorithm. The audit engagement must simulate the process of a tax invoice passing through control stages: from verification for signs of unconditional registration to the analysis of risk criteria. The auditor must analyze the client's «tax history» in detail, particularly the tax burden indicators and the growth rates of tax payments, which are indicators of a positive history. However, the greatest attention should be paid to verifying compliance with the risk criteria of business operations. The most common reason for blocking is the so-called «misgrading» (commodity mismatch), when the system records a discrepancy between the commodity codes (UKTZED) at the «entry» (purchase) and «exit» (sale). For manufacturing and construction enterprises, this is a critical control point. The auditor must verify whether the enterprise has submitted the Table of Taxpayer Data to the controlling body, which

explains the technological process of converting resources into a finished product, and whether a decision on its acceptance has been made [5].

To systematize audit procedures and increase the efficiency of the verification, it is advisable to use a risk matrix, which allows for matching blocking criteria with specific auditor actions (Table 1).

Table 1

Matrix of audit procedures regarding the identification of risks of tax invoice registration suspension

Risk Criterion (according to CMU Resolution No. 1165)	Essence of the Accounting Problem	Audit Procedures and Sources of Evidence
Absence of goods in the Table of Taxpayer Data (mismatch of UKTZED codes)	The system does not see inventory balances in the «virtual warehouse» or does not understand the nature of their origin.	1. Analysis of technological maps and specifications. 2. Verification of the status of the Data Table in the Electronic Cabinet. 3. Reconciliation of warehouse accounting data with the Electronic VAT Administration System data.
Insufficiency of material and technical base	Lack of information on assets (warehouses, workshops, transport) necessary for activity.	1. Verification of the completeness of Form No. 20-OPP submission. 2. Inventory of fixed assets. 3. Analysis of lease and leasing agreements.
Riskiness of the counterparty	Operations with taxpayers showing signs of fictitiousness or «carousel fraud» (schemes).	1. Conducting Due Diligence on counterparties. 2. Verification of the availability of consignment notes (TTN) and warehouse documents. 3. Analysis of the business purpose of the transaction.
Insufficiency of labor resources	Discrepancy between staffing and the volume of work performed.	1. Analysis of the staffing table and reporting on the Unified Social Contribution. 2. Verification of civil law contracts and outsourcing agreements.

Source: Compiled based on [4-6]

A critically important stage of the audit is verifying the completeness and reliability of information submitted in the notification on objects of taxation. Practice shows that a significant portion of blockings occurs precisely because the taxpayer has

not notified the State Tax Service about the presence of warehouse premises, owned or leased transport, or production equipment. The Monitoring System of Risk Assessment Criteria, not seeing these resources, automatically draws a conclusion about the unreality of the business operation. The auditor must perform a reconciliation of accounting data (Account 10 «Fixed Assets», Account 11 «Other Non-Current Tangible Assets», Off-Balance Sheet Account 01 «Leased Non-Current Assets») with the data contained in the taxpayer's electronic cabinet. The detection of discrepancies requires the auditor to provide a recommendation regarding the immediate submission of updated information to avoid risks in the future.

A separate block of the audit engagement is the analysis of the effectiveness of the administrative appeal procedure for decisions on the refusal to register tax invoices. The mechanism for submitting explanations and copies of documents is regulated by Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 520; the auditor assesses the quality of the preparation of these explanations by the enterprise's accounting service. It is important to verify whether the explanations reveal the full content of the business operation, whether they confirm the reality of asset movement, and whether the provided copies of documents are of high quality and legible. Insufficient substantiation of explanations is one of the main reasons for refusal to unblock; therefore, the auditor must assess the competence of the personnel responsible for this area of work [6].

It is also worth emphasizing the importance of analytical support for the management of tax settlements. I.-L. Mohyla, in her research dedicated to the accounting and analytical support of tax settlements (using Personal Income Tax as an example), rightly observes that without building a detailed analytical accounting system, it is impossible to ensure effective control over tax liabilities. This thesis is absolutely relevant for the audit of VAT as well; the auditor verifies whether the enterprise's accounting system is configured in such a way as to ensure automated control over UKTZED codes at all stages of inventory movement, which allows for minimizing errors in tax invoices [3].

Thus, the audit of risks of suspension of tax invoice registration is a complex, multi-component process requiring the auditor to combine deep knowledge of tax legislation, an understanding of the algorithms of the STS information systems, and financial analysis skills. The result of such an audit should be the construction of an effective internal control system at the enterprise, capable of preventively identifying blocking risks and responding promptly to the challenges of the fiscal environment, thereby ensuring business stability.

References

1. Bulavko I. M., Chyzhevska L. V Zupynka reiestratsii podatkovykh nakladnykh / rozrakhunkiv koryhuvan: peredumovy ta naslidky. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. 2024. № 1 (57). S. 12–19.

2. Drozd I. K., Nazarova H. B. Rehuliatorni aspekty reiestratsii podatkovykh nakladnykh z podatku na dodanu vartist: problemy, ryzyky, perspektyvy. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu.* 2025. №2 (61). S. 3–15. URL:https://doi.org/10.26642/pbo-2025-2(61)-3-15.

3. Mohyla L. A. Otsinka oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia rozrakhunkiv za podatkom na dokhody fizychnykh osib. 2025. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.14789727.

4. Podatkovyi kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy of 02.12.2010 no. 2755-VI : as of 26 November 2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

5. Pro zatverdzhennia poriadkiv z pytan zupynennia reiestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy of 11.12.2019 no. 1165 : as of 27 September 2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-п#Text.

Pro zatverdzhennia Poriadku pryiniattia rishen pro reiestratsiiu/ vidmovu v reiestratsii podatkovykh nakladnykh/ rozrakhunkiv koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh : Nakaz M-va finansiv Ukrainy vid 12.12.2019 № 520: stanom na 19 hrud. 2024 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1245-19#Text.

Васильчишин О. Б.
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

НОВІТНІ ВИКЛИКИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Поняття економічної безпеки сформувалося як елемент ширшої категорії національної безпеки й розвивалося разом із появою державності та становленням економічних відносин. Особливої ваги воно набуває в періоди криз, суспільних трансформацій і воєн, коли пріоритетом стає захист ключових інтересів країни та її базових цінностей. Хоча витоки цього поняття можна простежити ще з давніх часів, системне наукове осмислення та напрацювання практичних механізмів забезпечення економічної безпеки активно розгорнулися у ХХ столітті. В Україні ж інтенсивні дослідження в цій площині посилилися наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття.

У нормативному полі України перші згадки про економічну безпеку та відповідні індикатори зафіксовано в Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України [1]. Надалі цей документ втратив чинність у 2013 році, коли були затверджені Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [2]. У нових рекомендаціях рівень економічної безпеки пропонувалося визначати через інтегральний індекс, сформований на основі дев’яти зважених субіндексів: виробничого, демографічного, макроекономічного, енергетичного, зовнішньоекономічного, інвестиційно-інноваційного, продовольчого, соціального та фінансового. Розрахунки за кожною складовою спиралися на оцінювання понад 130 показників, сформованих як зі статистичних даних, так і з результатів опитувань.

Варто зауважити, що події 2007-2013 років у політичній та економічній площині суттєво вплинули на підходи до вимірювання економічної безпеки. Зокрема, глобальна фінансова криза відчутно вдарила по українській економіці та стала одним із чинників банківської кризи 2008 року. Окрему роль відіграла й доларизація економіки: з одного боку, вона частково пом'якшувала кризовий тиск, а з іншого генерувала довгострокові дисбаланси та вимагала коригування методичних підходів до оцінювання економічної безпеки.

Однак поява нових факторів ризику, зокрема викликів гібридної війни, стрімкого розвитку цифровізації та фінтеху, поширення криптовалютних інструментів [3], а також загострення екологічних криз зумовила потребу оновити підходи до оцінювання економічної безпеки. Саме тому у 2021 році було затверджено Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року [4]. Водночас методичний документ щодо розрахунку рівня економічної безпеки, який застосовувався паралельно зі Стратегією, остаточно втратив чинність лише 11 серпня 2025 року.

У Стратегії наголошується, що траєкторія розвитку української економіки впродовж попереднього десятиліття не забезпечувала належного захисту національних економічних інтересів. У 2010-2019 роках рівень економічної безпеки характеризувався як незадовільний, причому за більшістю складових спостерігалося погіршення, а в 2012 та 2014-2015 роках показники досягали небезпечних значень. За розрахунками Міністерства економіки України середній рівень економічної безпеки за цей період становив близько 40%, що відповідає зоні незадовільного стану (за результатами перерахунку за ключовими економічними компонентами). У 2019 році цей показник оцінювався на рівні 43%, а за підсумками першого півріччя 2020 року 41% [4]. Загалом на момент ухвалення Стратегії у 2021 році значення базових складових економічної безпеки залишалися низькими, що підвищувало ймовірність масштабних дестабілізаційних процесів у довгостроковій перспективі.

З огляду на нинішній рівень економічної безпеки держави, одним із пріоритетних напрямів, на нашу думку, має стати адаптація дієвих міжнародних підходів до регулювання економічної безпеки як елемента національної безпеки, зокрема в частині протидії та розслідування економічних (фінансових) правопорушень. Практика низки країн, а саме Австрії, Грузії, Італії, Польщі, США, демонструє, що ефективною може бути модель, коли в державі функціонує єдиний спеціалізований орган, відповідальний за боротьбу з правопорушеннями у фінансовій сфері та протидію економічній злочинності.

У розвинених країнах створення окремого правоохоронного органу, який фокусується саме на розслідуванні фінансових злочинів, є доволі поширеним підходом. В Україні аналогічний інституційний крок було зроблено у 2021 році, а саме ухвалено Закон України «Про Бюро економічної безпеки України», який передбачив формування Бюро економічної безпеки (БЕБ). До ключових функцій БЕБ віднесено: виявлення економічних ризиків на основі аналізу структурованих і неструктурованих даних; оцінювання загроз економічній безпеці та підготовку рішень щодо їх мінімізації; підготовку пропозицій щодо змін у нормативно-правових актах для усунення передумов виникнення протиправних схем у сфері економіки; запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, які посягають на функціонування економіки держави; а також збирання й аналітичне опрацювання інформації про правопорушення, що впливають на економічну безпеку, з визначенням механізмів недопущення їх повторення в майбутньому.

Факт створення такої інституції, на нашу думку, означає, що під час оцінювання (та розрахунку) стану економічної безпеки доцільно враховувати результативні показники діяльності БЕБ. Зокрема, у 2024 році робота інформаційно-аналітичних підрозділів БЕБ була зосереджена на виконанні пріоритетних завдань: ідентифікації ризиків учинення кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності БЕБ, прогнозуванні їх

поширення, а також напрацюванні сценаріїв реагування з метою нейтралізації та попередження таких загроз.

Протягом 2024 року детективами БЕБ розслідувалось 6 805 кримінальних проваджень, із яких у звітному періоді розпочато проваджень безпосередньо детективами БЕБ 3108 проваджень. Водночас детективами БЕБ здійснювалось досудове розслідування у 7 441 кримінальному правопорушенню. Зокрема кримінальні правопорушення проти власності становили 895, а кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності становили 5 547 [6]. Дані результати протидії й знешкодження наслідків економічних злочинів, що є загрозою національної безпеки, є вагомим показником рівня забезпечення економічної безпеки.

У травні 2023 року на саміті країн G7 у Японії вперше було прийнято спеціальну заяву з питань економічної стійкості та економічної безпеки, де було зазначено, що загальноприйнятого визначення економічної безпеки нема, оскільки виклики розвитку суспільства, диджитилізація, зміна дієвості міжнародного права потребує постійної інклюзії в дане поняття. Крім того на даному саміті було окреслено сім сфер, які потребують обєднання держав для розроблення дієвих стратегій, що забезпечуватимуть необхідний рівень економічної безпеки, а саме: побудова стійких ланцюгів постачання; створення сталої критично важливої інфраструктури; розв'язання проблем неринкової політики та практик; боротьба з економічним примусом; протидія шкідливим практикам у цифровій сфері; співробітництво у розробці міжнародних стандартів; запобігання витоку конфіденційних критично важливих та нових технологій. При цьому Європейська комісія у своїй Стратегії економічної безпеки 2023 року визначила чотири сфери ризику, що є актуалними для забезпечення економічної безпеки із врахуванням новітніх світових викликів: стійкість ланцюгів постачання; загрози критичній інфраструктурі; безпека технологій та витоку; перетворення економічної залежності чи економічного примусу на зброю [7].

Країни Центральної, Східної Європи використали членство у Європейському Союзі для підвищення рівня економічної безпеки. У найбільш сприятливому становищі виявилися ті країни, які вийшли на максимально високий рівень економічної свободи, зуміли стримати експансію державного втручання в економіку та інтегрувати свої країни до глобальних та регіональних ланцюжків цінності. Проте, сам факт членства в ЄС без внутрішніх правових, економічних трансформацій, якісної макроекономічної політики та захисту економіки від державного інтервенціонізму не гарантує створення в країні надійної системи національної економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економіки України 02.03.2007 № 60. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07#Text

2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 № 1277 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text

3. Васильчишин О.Б. Основні напрямки впливу криптовалют на монетарну політику та фінансову безпеку банківських систем. Економічний аналіз. 2017. Т. 27. № 4. С. 152–160.Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text

4. Стратегія економічної безпеки України до 2025 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text

5. Васильчишин О., Титор В., Цар А. Імплементація зарубіжного досвіду щодо розслідування фінансових злочинів. Економічний аналіз. 2020. №30. с.17-23. URL: file:///D:/Users/Oksana/Downloads/1990-6565657907-1-PB.pdf

6. Звіт Про діяльність Бюро економічної безпеки 2024 рік (відповідно до статті 35 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України»). URL: https://esbu.gov.ua/storage/app/sites/32/2025/Zvit-ESBU-2024.pdf

7. Романчук Я. Індекс економічної безпеки 2025. – Міжнародний Інститут Свободи, 2025, 32 с.

Shevchuk O. A.
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine

ROLE OF ACCOUNTING IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF THE ELECTRONIC TRANSACTION SYSTEM IN THE DIGITAL ECONOMY

Digitalisation endows accounting with new functional dimensions, among which informativeness occupies a central position. The essence of this dimension lies in the formation of a system of reliable, comprehensive, and real-time information capable of meeting the needs of diverse stakeholders. In contrast to the traditional model, where accounting data primarily served internal management purposes and regulatory oversight, the digital economy enables users to generate customised information requests on demand. Consequently, the role of accounting shifts toward the continuous and rapid processing of electronic data flows, particularly those arising from electronic transactions conducted across digital platforms, payment systems, and online marketplaces.

Electronic transactions significantly intensify the informational function of accounting, as they generate large volumes of structured and unstructured data in real time. Each transaction leaves a digital footprint that must be accurately recognised, classified, measured, and recorded within accounting systems. Under such conditions, accounting becomes a critical mechanism for ensuring data integrity, traceability, and auditability throughout the entire transaction lifecycle. Errors, delays, or distortions in electronic transaction data may lead not only to financial losses for individual entities but also to systemic risks affecting financial markets, public finance, and institutional decision-making. Therefore, the growing reliance on electronic transactions substantially increases the responsibility of accounting for data quality, accuracy, and reliability.

At the same time, modern information and communication technologies assign an integrative function to accounting. Data collection, storage, processing, and utilisation increasingly occur within unified digital information systems based on Big Data analytics, cloud computing, and artificial intelligence. These systems integrate transaction-level data from multiple sources–such as electronic invoicing platforms, banking systems, procurement portals, and tax administration systems–into a single accounting information environment. As a result, accounting becomes a core integrative infrastructure that connects financial, operational, and non-financial data, thereby supporting both financial reporting and managerial decision-making.

In this context, integrated reporting, which combines financial and non-financial indicators, acquires particular importance. Digital technologies allow electronic transaction data to be automatically transformed into various reporting formats tailored to the requirements of regulators, investors, public authorities, and civil society. Thus, accounting plays a pivotal role in enhancing transparency, accountability, and comparability of economic activity not only at the corporate level but also at the national and supranational levels.

An inseparable component of digital transformation is the communicative role of accounting. In contemporary conditions, virtually all business and public-sector processes–from contract execution and public procurement to interactions with tax authorities, supervisory bodies, and international institutions–are implemented through electronic channels. Accounting acts as an intermediary that ensures the timely transmission of transaction-related information in the required volume, structure, and format. Electronic transactions necessitate seamless interoperability between accounting systems and external digital platforms, which significantly reduces information barriers but simultaneously imposes strict requirements on data processing speed, standardisation, and communication quality. The effectiveness of public governance and fiscal management increasingly depends on the reliability and timeliness of accounting information derived from electronic transactions.

The institutional role of accounting in the digital economy is manifested in its capacity to adapt to the demands of globalisation and standardisation. Public institutions, international organisations, and national governments impose new requirements on accounting systems aimed at harmonising international standards with national regulatory frameworks. Electronic transactions, by their cross-border nature, intensify the need for unified accounting rules, digital tax compliance, and interoperable reporting standards. In this process, accounting functions as an institution capable of reconciling formal and informal rules of information processing while ensuring transparency, consistency, and sustainability of economic relations. Digital technologies enable a single accounting database to generate multiple reporting outputs adapted to the information needs of specific institutions. This significantly facilitates interaction between the state, business entities, financial institutions, and the public, especially in areas such as electronic taxation, public finance management, and international financial reporting.

The optimisation role of accounting is expressed through business process reengineering, algorithmisation of information flows, elimination of data duplication, and the creation of efficient electronic document management systems. These elements are critically important for the functioning of public-sector entities and large organisations operating in a digital environment dominated by electronic transactions. Automated accounting procedures reduce transaction costs, enhance operational efficiency, and improve the overall quality of financial governance.

Equally important is the protective function of accounting. Digitalisation generates not only new financial risks but also cyber threats associated with electronic transactions, data breaches, and unauthorised access to information systems. Accounting and control mechanisms are designed to ensure financial security, detect and prevent fraud, forecast insolvency risks, and safeguard digital information resources. In the public sector, this function acquires particular significance, as it concerns not only the protection of individual economic entities but also public trust in

state institutions, transparency in the use of budgetary funds, and the protection of societal interests in the digital economy.

Electronic transactions form the core of modern economic interactions, and their effective processing is impossible without advanced accounting systems capable of integrating data from multiple digital platforms. Under these conditions, accounting ensures not only the formal recognition of transactions but also their economic substance, traceability, and compliance with regulatory requirements. This reinforces the role of accounting as a guarantor of trust among market participants, public institutions, and society as a whole. Any deficiencies in accounting information related to electronic transactions may lead to distortions in financial reporting, ineffective public decision-making, and increased systemic risk.

The communicative function of accounting acquires particular relevance in an environment where interactions between businesses, governments, and international institutions are increasingly mediated by electronic channels. Accounting ensures the interoperability of digital systems and the timely exchange of standardised information, thereby reducing informational asymmetries and administrative barriers. This is especially important in the public sector, where the effectiveness of fiscal policy, public procurement, and budgetary control directly depends on the quality of accounting data derived from electronic transactions.

From an institutional perspective, accounting plays a crucial role in harmonising global standards with national regulatory frameworks. Digitalisation enables flexible adaptation of accounting information to the requirements of various stakeholders while maintaining methodological consistency. This capacity supports the development of integrated reporting models and strengthens the institutional resilience of economic systems in the face of globalisation and digital transformation.

Furthermore, the optimisation and protective functions of accounting become increasingly significant in the digital environment. Automated processing of electronic transactions contributes to the reengineering of business processes, reduction of transaction costs, and improvement of operational efficiency. Simultaneously,

accounting serves as a critical instrument for managing financial and cyber risks, ensuring data security, preventing fraud, and maintaining public confidence in digital financial infrastructures.

In conclusion, accounting in the digital economy evolves into a strategic institution that supports sustainable economic development, effective public governance, and social trust. Its ability to manage electronic transactions in a transparent, secure, and standardised manner determines not only the efficiency of individual organisations but also the stability of financial systems and public institutions. Therefore, further development of accounting theory and practice should be closely aligned with advancements in digital technologies, regulatory harmonisation, and the growing role of electronic transactions in shaping modern economic relations.

dr Szmitka S.
prof. AFiB Vistula
dr Jędrzejczyk Ł.
Akademia Finansów i Biznesu Vistula Filia w Olsztynie
Olsztyn, Polska

INTEGRACJA NOWYCH TECHNOLOGII I INNOWACJI W ROLNICTWIE: ANALIZA WPŁYWU NA WYDAJNOŚĆ I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARSTW WIEJSKICH

Wstęp

Współczesne rolnictwo stoi przed licznymi wyzwaniami związanymi z rosnącym zapotrzebowaniem na żywność, zmianami klimatycznymi oraz presją na ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko. W odpowiedzi na te wyzwania sektor rolniczy intensywnie poszukuje rozwiązań zwiększających wydajność produkcji przy jednoczesnym ograniczaniu oddziaływania środowiskowego i chłonności zasobów. Nowoczesne technologie w postaci rolnictwa precyzyjnego, systemów Internetu rzeczy (IoT) czy zastosowanie dronów, stanowią obiecujący kierunek rozwoju, dostarczając narzędzi do unowocześniania i usprawniania procesów produkcyjnyc.

Cyfryzacja rolnictwa jest jednym z elementów koncepcji rolnictwa 4.0 będącego odpowiednikiem rewolucji przemysłowej 4.0 w sektorze agrarnym. Transformacja cyfrowa umożliwia dokładniejsze oraz bardziej efektywne zarządzanie gospodarstwem, oparte na danych i automatyzacji procesów decyzyjnych. Oddziaływanie technologii cyfrowych uwidocznia się w obszarach zwiększenia produktywności gospodarstwo, optymalizowania wykorzystania zasobów, a także w istotnej sferze zmniejszania wpływu rolnictwa na środowisko naturalne

Celem niniejszego artykułu jest analiza wpływu wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych na wydajność i konkurencyjność gospodarstw wiejskich,

ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa precyzyjnego, dronów oraz systemów IoT. Badanie obejmuje ocenę ekonomicznych aspektów zastosowania innowacji oraz ich roli w zrównoważonym rozwoju. Ponadto w artykule zaproponowano strategie wdrażania technologii, które mogą być wykorzystane przez różne typy gospodarstw rolnych w celu zwiększenia korzyści i zachowania relatywnie niewysokich kosztów.

Rolnictwo precyzyjne jako fundament innowacji w rolnictwie

Rolnictwo precyzyjne polega na zarządzaniu gospodarstwem przy wykorzystaniu technologii informacyjnych, pozycjonowania satelitarnego czy też na gromadzeniu i analizie danych. Koncepcja ta zakłada dostosowanie praktyk rolniczych do zmienności przestrzennej upraw i warunków glebowych, aby w ten sposób zoptymalizować nakłady i zarazem osiągnąć możliwie jak najwyższe plony. Implementacja technik rolnictwa precyzyjnego może zmniejszyć zużycie nawozów o 15-30%, środków ochrony roślin o 20-35%, przy jednoczesnym zwiększeniu plonów o 10-15%.

J. Lowenberg-DeBoer i B. Erickson przeprowadzili kompleksowy przegląd badań dotyczących ekonomicznych aspektów rolnictwa precyzyjnego, obejmujący dane z 234 gospodarstw z Europy i Ameryki Północnej. Autorzy ci wykazali, że średni okres zwrotu z inwestycji w podstawowe technologie rolnictwa precyzyjnego wynosi od 3 do 5 lat, przy czym najszybszy zwrot (2-3 lata) odnotowano dla systemów automatycznego prowadzenia maszyn oraz zmiennego dawkowania nawozów

Systemy IoT i ich zastosowanie w rolnictwie

Internet rzeczy (IoT) w rolnictwie obejmuje sieć połączonych urządzeń, czujników i systemów umożliwiających gromadzenie, przesyłanie i analizę danych dotyczących warunków uprawy, stanu roślin, zwierząt czy maszyn. Poprzez zastosowanie takich technologii można śledzić ważne parametry oraz ich zmiany na bieżąco i na tej podstawie podejmować adekwatne decyzje – również w sposób wspomagany przez technologię. Główne obszary zastosowań IoT w rolnictwie obejmują: monitorowanie warunków glebowych, zarządzanie nawadnianiem, doglądanie upraw, zarządzanie inwentarzem żywym oraz doglądanie infrastruktury

gospodarstwa. Wykorzystanie systemów IoT może wpłynąć na zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwie nawet o 25-30% oraz zwiększenie efektywności produkcji o 15-20% Badania przeprowadzone przez Farooq i współpracowników wśród 120 gospodarstw znajdujących się w Hiszpanii i Włoszech wykazały, że wykorzystanie inteligentnych systemów nawadniania opartych na IoT prowadzi do oszczędności wody na poziomie 30-60% w porównaniu z konwencjonalnymi metodami, przy jednoczesnym zwiększeniu plonów o 5-15%. Autorzy oszacowali, że średni czas zwrotu z inwestycji w takie systemy wynosi od 2 do 4 lat, w zależności od skali gospodarstwa i rodzaju upraw

Wykorzystanie dronów do monitorowania i zarządzania uprawami

Technologia dronów, czyli bezzałogowych statków powietrznych, znalazła szerokie zastosowanie w rolnictwie, obejmujące m.in. monitoring stanu upraw, wykrywanie chorób i szkodników, mapowanie pól oraz aplikowanie środków ochrony roślin. Główną zaletą tego rozwiązania jest możliwość szybkiego pozyskiwania szczegółowych danych na dużych obszarach przy relatywnie niskich kosztach. Badania obejmujące 78 gospodarstw w Niemczech i Francji wykazały, że wczesne wykrywanie problemów fitosanitarnych za pomocą dronów pozwala na zmniejszenie strat plonów o 10-25% oraz na wydajniejsze stosowanie środków ochrony roślin o 15-20%. Szacunkowo dla gospodarstwa o powierzchni powyżej 100 ha zwrot z inwestycji w system dronów następuje w okresie 1-2 lat. Drony okazują się wyjątkowo użyteczne w przypadku upraw wysokowartościowych, jak choćby winorośl czy drzewa owocowe. Badania prowadzone w regionie Bordeaux we Francji wykazały, że wykorzystanie dronów do monitorowania winnic umożliwiło zredukowanie zużycia fungicydów o 30% przy jednoczesnym utrzymaniu lub zwiększeniu jakości i ilości plonów.

Metodologia badań

Prezentowane badanie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem mieszanej metodologii, łączącej analizę ilościową danych ekonomicznych z jakościową oceną strategii wdrażania innowacji. Proces badawczy obejmował następujące etapy:

- systematyczny przegląd literatury obejmujący publikacje z lat 2012-2023, dotyczące ekonomicznych aspektów wdrażania technologii cyfrowych w rolnictwie;
- badanie ankietowe przeprowadzone wśród 215 gospodarstw rolnych z Polski, zróżnicowanych pod względem wielkości (50-500 ha) i profilu produkcji. Ankieta obejmowała pytania dotyczące stosowanych technologii, kosztów ich wdrożenia, osiąganych korzyści oraz napotykanych barier;
- pogłębione wywiady z 4 ekspertami branżowymi, które koncentrowały się na identyfikacji najlepszych praktyk oraz strategicznych aspektach wdrażania innowacji;
- analiza 5 studiów przypadku gospodarstw rolnych, które z sukcesem wdrożyły zaawansowane rozwiązania technologiczne, obejmująca szczegółową analizę ekonomiczną inwestycji oraz ocenę ich wpływu na funkcjonowanie gospodarstwa.

Dane ilościowe poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem pakietu SPSS, obejmującej statystyki opisowe, analizę korelacji oraz modelowanie ekonometryczne zależności między inwestycjami w technologie a wskaźnikami efektywności gospodarstw. Dane jakościowe z wywiadów i studiów przypadku poddano analizie tematycznej w celu identyfikacji głównych czynników sukcesu oraz barier we wdrażaniu innowacji.

Wyniki badań

1. Wpływ technologii na wydajność i konkurencyjność gospodarstw

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród 215 gospodarstw rolnych z Polski wykazały istotny i jednocześnie pozytywny wpływ wdrożenia nowoczesnych technologii na szereg wskaźników ekonomicznych (tabela 1). Gospodarstwa, które zaimplementowały co najmniej dwa zaawansowane rozwiązania technologiczne (np. elementy rolnictwa precyzyjnego, podstawowe systemy IoT), odnotowały średni wzrost produktywności o 16,4% oraz obniżenie kosztów operacyjnych o 12,7% w porównaniu z okresem sprzed wdrożenia technologii.

Tabela 1

Wpływ wdrożenia technologii na wskaźniki ekonomiczne gospodarstw (n=215)

Wskaźnik	**Średnia zmiana (%)**	**Odchylenie standardowe**	**Istotność statystyczna**
Produktywność (plony/ha)	+16,4	5,8	p<0,01
Koszty operacyjne (ogółem)	-12,7	4,3	p<0,01
Zużycie nawozów	-18,9	6,4	p<0,001
Zużycie środków ochrony roślin	-15,6	4,9	p<0,01
Zużycie wody	-22,3	7,5	p<0,001
Zużycie paliwa	-10,2	3,5	p<0,01
Zysk operacyjny	+19,1	6,8	p<0,001

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych wykazała, że najwyższy zwrot z inwestycji uzyskiwany jest w przypadku systemów zmiennego dawkowania nawozów (ROI=28,4%), podstawowych systemów nawigacji GPS (ROI=23,9%) oraz systemów monitorowania upraw (ROI=19,6%). Nieco niższy, ale wciąż znaczący zwrot z inwestycji odnotowano dla prostych systemów IoT służących do monitorowania warunków polowych (ROI=17,2%).

Badanie wykazało umiarkowany związek między poziomem adaptacji technologii a wielkością gospodarstwa (r=0,63, p<0,01), co świadczy o tym, że większe gospodarstwa mają większą skłonność do korzystania z zaawansowanych rozwiązań technologicznych. Jednakże zidentyfikowano również grupę średnich gospodarstw (100-200 ha), które z powodzeniem wdrożyły wybrane technologie, koncentrując się na rozwiązaniach o najwyższym potencjalnym zwrocie z inwestycji w stosunku do ich specyfiki produkcji.

2. Ocena wpływu innowacji na zrównoważony rozwój

Na podstawie analizy wyników badań ankietowych stwierdzono, że wdrażanie nowoczesnych technologii w gospodarstwach rolnych przynosi nie tylko korzyści ekonomiczne, ale również istotne efekty środowiskowe, przez co realizuje cele zrównoważonego rozwoju. Badania wykazały, że gospodarstwa stosujące elementy

rolnictwa precyzyjnego osiągają istotne redukcje w zużyciu zasobów i emisji zanieczyszczeń (tabela 2).

Tabela 2

Wpływ wdrożenia technologii na wskaźniki środowiskowe gospodarstw (n=215)

Wskaźnik	**Średnia zmiana (%)**	**Odchylenie standardowe**	**Istotność statystyczna**
Emisja gazów cieplarnianych (CO_2e/ha)	-14,2	4,9	p<0,01
Wymycie azotanów	-23,5	7,6	p<0,001
Bioróżnorodność (wskaźnik złożony)	+9,8	3,7	p<0,05
Jakość gleby (zawartość materii organicznej)	+7,3	2,9	p<0,05
Efektywność wykorzystania wody (kg plonu/m^3)	+26,4	8,3	p<0,001

Źródło: opracowanie własne

Analiza pięciu studiów przypadku wykazała, że najlepsze efekty osiągają gospodarstwa łączące różne technologie w spójny system. Przykładem jest gospodarstwo z województwa wielkopolskiego (250 ha), które po zastosowaniu systemu zmiennego dawkowania nawozów zintegrowanego z podstawowymi elementami monitoringu odnotowało 24% zmniejszenie zużycia nawozów azotowych oraz 17% zwiększenie efektywności ekonomicznej produkcji w ciągu dwóch lat od wdrożenia. Innym przykładem jest gospodarstwo z województwa lubelskiego (180 ha), które dzięki zastosowaniu technologii precyzyjnego nawadniania zmniejszyło zużycie wody o 28% przy jednoczesnym zwiększeniu plonów o 12%.

Wywiady z czterema ekspertami branżowymi również dostarczyły informacji na temat społecznych aspektów wdrażania technologii, w tym na temat:

- zwiększenia atrakcyjności pracy w rolnictwie dla młodego pokolenia (3 z 4 ekspertów);
- rozwoju nowych kompetencji i umiejętności wśród rolników (4 z 4 ekspertów);
- kreowania możliwości współpracy między gospodarstwami (3 z 4 ekspertów);
- wzmocnienia odporności gospodarstw na zmiany klimatyczne (4 z 4 ekspertów).

3. Strategie wdrażania technologii w gospodarstwach różnej wielkości

Na podstawie analizy pięciu studiów przypadku oraz wywiadów z ekspertami zidentyfikowano optymalne strategie wdrażania technologii dla gospodarstw różnej wielkości (tabela 3).

Tabela 3

Rekomendowane strategie wdrażania technologii w zależności od wielkości gospodarstwa

Wielkość gospodarstwa	**Rekomendowana strategia**	**Technologie**	**Szacowany okres zwrotu**
Duże (>300 ha)	Stopniowa transformacja cyfrowa	Podstawowe systemy rolnictwa precyzyjnego, wybrane elementy IoT, usługi dronowe	3-5 lat
Średnie (100-300 ha)	Etapowe wdrażanie wybranych technologii	Systemy nawigacji GPS, aplikacje mobilne wspomagające zarządzanie, proste systemy monitoringu	4-6 lat
Mniejsze (50-100 ha)	Selektywne wdrażanie rozwiązań o najwyższym ROI	Proste systemy nawigacji, usługi dronowe na żądanie, pojedyncze aplikacje monitorujące	5-7 lat

Źródło: opracowanie własne

Dla dużych gospodarstw (powyżej 300 ha) optymalnym podejściem jest stopniowa transformacja cyfrowa, obejmująca wdrożenie podstawowych systemów rolnictwa precyzyjnego oraz wybranych elementów IoT. W jednym z analizowanych przypadków, gospodarstwo o powierzchni 420 ha w województwie kujawsko-pomorskim, po etapowym wdrożeniu systemu precyzyjnego nawożenia oraz monitoringu upraw z wykorzystaniem dronów, odnotowało zwiększenie efektywności produkcji o 21% w ciągu trzech lat, przy okresie zwrotu z inwestycji wynoszącym 4,2 roku.

W przypadku gospodarstw średniej wielkości (100-300 ha) bardziej efektywną strategią jest etapowe wdrażanie technologii, rozpoczynające się od rozwiązań o najwyższym potencjalnym zwrocie z inwestycji, czyli na przykład systemów zmiennego dawkowania nawozów czy podstawowych systemów nawigacji. Analiza studium przypadku gospodarstwa o powierzchni 180 ha w województwie lubelskim

wykazała, że po implementacji systemu nawigacji GPS oraz prostego systemu monitoringu upraw, gospodarstwo to zmniejszyło zużycie środków ochrony roślin o 17% oraz zwiększyło wydajność pracy o 23% w ciągu dwóch sezonów.

Mniejsze gospodarstwa (50-100 ha) powinny natomiast skoncentrować się na selektywnym wdrażaniu rozwiązań o najwyższym potencjalnym ROI, dostosowanych do specyfiki produkcji. Analiza studium przypadku gospodarstwa o powierzchni 75 ha w województwie podlaskim wykazała, że implementacja prostego systemu nawigacji GPS do ciągników przyniosła oszczędności w zużyciu paliwa na poziomie 12% oraz zwiększenie efektywności pracy o 15%, przy okresie zwrotu z inwestycji wynoszącym około 2 lat.

Czynniki sukcesu we wdrażaniu innowacji w gospodarstwach

Przeprowadzone badania umożliwiły rozpoznanie kilku czynników warunkujących zastosowanie nowych technologii w gospodarstwach rolnych z powodzeniem.

Pierwszą ważną własnością są kompetencje cyfrowe – wszystkie analizowane gospodarstwa, które z powodzeniem wdrożyły technologie, zainwestowały w rozwój umiejętności cyfrowych właścicieli i pracowników. W jednym z badanych przypadków, gospodarstwo zorganizowało serię szkoleń wewnętrznych, co według właściciela przyczyniło się do 30% skuteczniejszego wykorzystania zakupionych technologii. Trzech z czterech ekspertów wskazało kompetencje cyfrowe jako jeden z głównych czynników powodzenia cyfrowej transformacji.

Drugim istotnym aspektem okazało się być strategiczne podejście do danych. Gospodarstwa, które wdrożyły spójny system gromadzenia i analizy danych, osiągały lepsze wyniki niż te, które stosowały technologie w sposób fragmentaryczny. Wiąże się to z faktem, iż wartość technologii cyfrowych wynika przede wszystkim z umiejętności przekształcania zebranych danych w konkretne decyzje zarządcze.

Następnie, wyższe wyniki osiągały gospodarstwa, które zadbały o zintegrowanie różnych technologii w spójny system. W jednym z analizowanych przypadków, gospodarstwo początkowo napotkało trudności z wykorzystaniem danych z systemu

monitoringu upraw, dopóki nie zostały one zintegrowane z systemem zarządzania gospodarstwem.

Czwarty czynnik sukcesu stanowiła współpraca z dostawcami technologii. Cztery z pięciu analizowanych gospodarstw aktywnie współpracowały z dostawcami technologii, co według właścicieli ułatwiło proces wdrażania systemów. Dwustronna wymiana wiedzy jest niezwykle ważna, bowiem rolnicy poznają możliwości technologii, a dostawcy mogą dokładniej zrozumieć specyfikę produkcji rolnej.

Bariery w adaptacji nowych technologii

Pomimo niewątpliwych korzyści wynikających z wdrażania nowych technologii w rolnictwie, badania wykazały istnienie pewnych barier ograniczających tempo ich przysposobienia. Zidentyfikowano następujące bariery:

- finansowe – wysokie koszty początkowe inwestycji w zaawansowane technologie stanowiły główną barierę dla 74% badanych gospodarstw, szczególnie tych o mniejszej skali produkcji; respondenci wskazywali na ograniczony dostęp do kapitału oraz niewystarczające wsparcie finansowe w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich;
- kompetencyjne – 65% ankietowanych wskazało na niewystarczającą wiedzę i umiejętności jako istotną przeszkodę w adaptacji technologii, który to problem był szczególnie widoczny w gospodarstwach prowadzonych przez starsze pokolenie rolników oraz w regionach o ograniczonym dostępie do szkoleń;
- infrastrukturalne – 58% respondentów deklarowało problemy z infrastrukturą cyfrową na obszarach wiejskich, w tym ograniczony dostęp do szerokopasmowego Internetu oraz niestabilne pokrycie sygnałem GSM, jako czynniki utrudniające wdrażanie rozwiązań opartych na IoT;
- niepewność co do zwrotu z inwestycji – 45% uczestników badania wskazało na trudności w oszacowaniu potencjalnych korzyści i okresu zwrotu z inwestycji jako czynnik ograniczający skłonność do wdrażania nowych technologii.

Implikacje dla polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na potrzebę kompleksowego wsparcia transformacji cyfrowej sektora rolnego, które powinno obejmować między innymi dostosowanie instrumentów wsparcia finansowego. Mianowicie, programy rozwoju obszarów wiejskich powinny w większym stopniu uwzględniać specyfikę inwestycji w technologie cyfrowe, dostarczając odpowiednich instrumentów finansowych o preferencyjnych warunkach oraz uproszczonych procedurach aplikacyjnych. Szczególnie istotne jest wsparcie dla małych i średnich gospodarstw, które napotykają największe bariery finansowe. Konieczne jest także wzmocnienie systemu edukacji i doradztwa rolniczego o komponenty związane z technologiami cyfrowymi, obejmujące zarówno aspekty techniczne, jak i ekonomiczne. Inwestycje w rozwój kompetencji cyfrowych są równie ważne jak inwestycje w samą infrastrukturę technologiczną. W tym drugim przypadku jednak należy podkreślić, że wzmocnienie szerokopasmowego Internetu na obszarach wiejskich powinno stanowić priorytet polityki rozwoju regionalnego, jako warunek konieczny dla pełnego wykorzystania potencjału technologii cyfrowych w rolnictwie.

Wnioski

Przeprowadzone badania potwierdzają, że zastosowanie nowoczesnych technologii w rolnictwie sprzyja zwiększeniu wydajności, konkurencyjności i zrównoważonemu rozwojowi gospodarstw rolnych. Rolnictwo precyzyjne, systemy IoT oraz wykorzystanie dronów stanowią podstawowe elementy transformacji cyfrowej sektora rolnego, bowiem dają rolnikom narzędzia do ulepszenia procesów produkcyjnych, zwiększenia ich wydajności, w dłuższej perspektywie również obniżenia kosztów oraz minimalizacji wpływu na środowisko.

Analiza ekonomiczna wykazała, że inwestycje w technologie cyfrowe charakteryzują się wysokim potencjalnym zwrotem, szczególnie w przypadku systemów zmiennego dawkowania nawozów, podstawowych systemów nawigacji czy monitoringu upraw. Jednocześnie zidentyfikowano istotne różnice w potencjale adaptacyjnym gospodarstw różnej wielkości, co świadczy o potrzebie dostosowania strategii wdrażania technologii do specyfiki i skali produkcji.

Badania wykazały również, że integracja nowych technologii wymaga podejścia uwzględniającego nie tylko aspekty techniczne, ale również rozwój kompetencji, wiedzy, odpowiednie zarządzanie danymi oraz współpracę z dostawcami technologii opartą zwłaszcza na dwustronnej wymianie informacji. Zidentyfikowane bariery w implementowaniu innowacji, obejmujące aspekty finansowe, kompetencyjne oraz infrastrukturalne, wskazują na potrzebę systemowego wsparcia transformacji cyfrowej rolnictwa. W ramach zrównoważonego rozwoju natomiast technologie cyfrowe wykazują potencjał w zakresie wydajniejszego wykorzystania zasobów, redukcji emisji zanieczyszczeń oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Jednocześnie zwiększają atrakcyjność pracy w rolnictwie i wzmacniają odporność gospodarstw na wyzwania ekonomiczne i środowiskowe.

Dalsze badania powinny koncentrować się na długoterminowych efektach wdrażania technologii, w tym na ich wpływie na strukturę agrarną, organizację łańcuchów dostaw oraz rozwój obszarów wiejskich. Istotnym kierunkiem badań jest również analiza społecznych aspektów cyfryzacji rolnictwa, w tym wpływu na zatrudnienie, kompetencje oraz relacje między uczestnikami rynku rolnego.

Rekomendacje praktyczne

Na koniec sformułowano pewne praktyczne rekomendacje dla różnych interesariuszy sektora rolnego. Gospodarstwa rolne powinny opracować strategię cyfryzacji, uwzględniającą specyfikę produkcji, dostępne zasoby oraz długoterminowe cele biznesowe zanim podejmą decyzję i poczynią inwestycję w zakup nowoczesnych technologii. Zaleca się rozpoczęcie od szczegółowej analizy potrzeb i identyfikacji obszarów o najwyższym potencjale zwrotu z inwestycji. Rekomenduje się także etapowe wdrażanie technologii, zwłaszcza w przypadku gospodarstw średniej i mniejszej wielkości, by stopniowo kształtować kompetencje oraz rozłożyć w czasie koszty inwestycji.

Rekomendacje skierowane do instytucji publicznych obejmują dostosowanie instrumentów wsparcia do specyfiki gospodarstw, wzmocnienie systemu doradztwa poprzez rozwijanie kompetencji doradców rolniczych w zakresie technologii

cyfrowych oraz zwiększenie dostępności specjalistycznego doradztwa technologicznego, zwłaszcza na obszarach o niskim poziomie innowacyjności. Priorytetem polityki rozwoju regionalnego powinny być również inwestycje w infrastrukturę Internetu szerokopasmowego oraz poprawa pokrycia sygnałem GSM na obszarach wiejskich. Jest to bowiem warunek konieczny dla cyfryzacji rolnictwa.

Trzecią grupą interesariuszy, do których kieruje się rekomendacje, są dostawcy technologii, którzy powinni rozwijać ofertę produktową uwzględniającą specyfikę i możliwości finansowe gospodarstw różnej wielkości, w tym rozwiązania modułowe i skalowalne. W celu zwiększenia dostępności technologii dla mniejszych gospodarstw zaleca się rozwój modeli biznesowych opartych na usługach (np. rolnictwo precyzyjne jako usługa), umożliwiających osiągnięcie niższych kosztów początkowych inwestycji. Dostawcy technologii powinni też zapewniać możliwość dostosowania oferowanych rozwiązań do lokalnych warunków produkcyjnych, regulacyjnych oraz infrastrukturalnych oraz wspierać szkolenia rolników poprzez opracowywanie stosownych materiałów i programów szkoleniowych.

Bibliografia

1. Bartnik G., Kasperek D., Pieniak D., Gil L., Małek A., *Drony w rolnictwie – możliwości i ograniczenia,* [w:] *Współczesne oblicza transportu i logistyki*, red. S. Skrzypek-Ahmed, A. Dmowski, Lubelska Akademia WSEI, Lublin 2024.
2. Beluhova-Uzunova R.P., Dunchev D.M., *Rolnictwo precyzyjne – koncepcje i perspektywy*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej" 2019, nr 360(3).
3. Farooq M.S., Riaz S., Abid A., Abid K., Naeem M.A., *A Survey on the Role of IoT in Agriculture for the Implementation of Smart Farming*, „Ieee Access" 2019, no. 7.
4. Kernecker M., Knierim A., Wurbs A., Kraus T., Borges F., *Experience versus expectation: farmers' perceptions of smart farming technologies for cropping systems across Europe*, „Precision Agriculture" 2020, no. 21(1).

5. Lowenberg-DeBoer J., Erickson B., *Setting the record straight on precision agriculture adoption*, „Agronomy Journal" 2019, no. 111(4).
6. Primicerio J., Di Gennaro S.F., Fiorillo E., Genesio L., Lugato E., Matese A., Vaccari F.P., *A flexible unmanned aerial vehicle for precision agriculture*, „Precision Agriculture" 2012, no. 13(4).
7. Puri V., Nayyar A., Raja L., *Agriculture drones: A modern breakthrough in precision agriculture*, „Journal of Statistics and Management Systems" 2017, no. 20(4).
8. Witkowska E.A., *Systemy informatyczne a Internet rzeczy w kontekście zarządzania gospodarstwem rolnym*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie" 2022, nr 46.
9. Wolfert S., Ge L., Verdouw C., Bogaardt, M. *Big data in smart farming – a review*, „Agricultural Systems" 2017, no. 153.
10. Woźniak M., *Polska jako kraj o potencjale do intensywnego rozwoju inteligentnego rolnictwa*, „Intercathedra" 2021, nr 47(2).

Diemich I.
Criminal psychologist, polygraph examiner,
specialist in combating fraud and dishonest practices
Argentina

FORENSIC AUDIT AS A TOOL FOR COUNTERING FINANCIAL FRAUD IN THE ENTERPRISE SECURITY SYSTEM

In the modern economic space, which is characterized by high turbulence and uncertainty, the issue of asset preservation comes to the fore. For domestic enterprises, the situation is complicated by the consequences of military operations, which create an additional burden on the management system and open new vulnerabilities for abuse. Financial fraud has turned from isolated cases into a systemic threat that can undermine the financial stability of even a powerful business from the inside. Traditional approaches to control, based on retrospective analysis of reporting, are losing their effectiveness in the current conditions. Standard audit procedures often do not allow identifying carefully disguised embezzlement schemes, since they are aimed at identifying material distortions, not malicious intent. That is why ensuring the financial security of business entities in wartime requires the introduction of specialized investigative tools, such as forensic audit. As N. Koval and K. Korniyuk note in their research, external destabilizing factors only catalyze internal threats, making business vulnerable to misuse of resources [1, p. 153].

To build an effective protection system, it is necessary to clearly understand the nature of the threat. V. Shykun and D. Bulyk define financial fraud as a set of intentional actions of officials or employees of an enterprise aimed at deception, abuse of trust and manipulation of data in order to obtain illegal material benefit [5, p. 72].

From the point of view of criminology and auditing, the mechanism of fraud is best described by the model of the “fraud triangle”, which includes three components:

pressure (motivation), opportunity and justification. In the current crisis in Ukraine, these factors take on a specific color:

1. Pressure - a decrease in real incomes of the population and psychological stress encourage personnel to search for additional, often illegal, sources of enrichment.

2. Opportunity - weakening of internal control due to remote work, chaos in business processes and frequent changes of suppliers create ideal “loopholes” for abuse.

3. Excuses – violators often rationalize their actions by force majeure.

Forensic audit is not just checking numbers, it is an investigation. G. Solomina characterizes forensics as a specialized activity in financial investigation, the result of which is not only the identification of facts of violations, but also the formation of an evidentiary base for the judicial settlement of disputes [3, p. 145].

The key difference between forensics and traditional auditing is the purpose and methodology. According to the research of O. Ryabchuk and A. Vyshnyak, if the purpose of financial auditing is to express an opinion on the reliability of reporting (where the materiality of the error is important), then the purpose of forensics is to confirm or refute suspicions of fraud, where even a small amount may indicate the presence of a systemic criminal scheme [2]. The forensic auditor works with a presumption of possible dishonesty, actively searching for hidden connections and anomalies.

The arsenal of forensic audit methods is multidisciplinary and includes:

−analytical procedures (use of specialized software to analyze large data sets, for example, searching for duplicate payments, transactions during non-working hours, or checking the compliance of digital arrays with Benford's law (to detect artificially generated numbers);

−computer forensics (recovery of deleted files, analysis of document metadata, study of corporate correspondence for risk-marker keywords);

−operational methods (interviewing personnel, analysis of non-verbal behavior, control purchases).

O. Stetsyuk and V. Chubay emphasize that an effective financial security system should be based on preventive mechanisms [4, p. 122]. According to the results of forensic audits, the enterprise should implement a set of measures:

1. Transformation of the internal control system. Introduction of the principle of segregation of duties, when the functions of initiating a payment, its approval and reflection in accounting performed by different persons.

2. Compliance policy. Development and implementation of a Code of Ethics, a policy on gifts and conflicts of interest. Clear "rules of the game" minimize the "justification" factor in the mind of a potential violator.

3. Feedback mechanisms. Creation of protected channels (hotlines) for anonymous reporting of facts of corruption or fraud. World practice shows that this is one of the most effective channels for detecting abuses.

4. Regular monitoring. Conducting surprise inventories and inspections in high-risk areas (purchasing, sales, cash transactions).

Thus, in modern realities, forensic audit is transformed into a necessary element of the risk management system. Integration of financial investigation methods into the activities of security services and internal audit allows enterprises to move from a reactive model of behavior (fighting the consequences of theft) to a proactive one (eliminating the prerequisites for fraud). This not only preserves the assets of the owners, but also increases the investment attractiveness of the business, demonstrating transparency and manageability of processes.

References

1. Koval N. I., Korniiuk K. V. Zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpryiemstva v umovakh viiny: problemy ta osoblyvosti. Agrosvit. 2024. № 4. S. 152-158. URL: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.4.152.

2. Riabchuk O. H., Vyshniak A. M. Rol forenziku ta audytu v borotbi z finansovym shakhraistvom. Scientific bulletin of PUET: economic sciences. 2025. № 2(116). URL: https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-18.

3. Solomina H. V. Forenzik – instrument finansovoho rozsliduvannia diialnosti pidpryiemstva. Naukovyi visnyk mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Ekonomika». 2018. Vyp. 2 (10). S. 144-149.

4. Stetsiuk O., Chubai V. Sposoby zapobihannia ta vyiavlennia finansovoho shakhraistva na pidpryiemstvi. Molodyi vchenyi. 2023. № 3 (115). S. 120-127. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-23.

5. Shykun V., Bulyk D. Finansove shakhraistvo na pidpryiemstvakh ta metody yoho zapobihannia. Economic journal of lesya ukrainka volyn national university. 2023. T. 1, № 33. S. 70-79. URL: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-01-70-79.

mgr Grajdura G.
European Court of Auditors
dr hab. inż. Ćwiąkała-Małys A. prof. UWr
Uniwersytet Wrocławski
Wrocław, Polska

FINANCING CONTROLS OF A PUBLIC SUPPORT POLICY WITH THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES AND VARYING COSTS OF SUCH CONTROLS ON THE EXAMPLE OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY

COMMON AGRICULTURAL POLICY AND ITS MAIN CONTROL MECHANISM

The Common Agricultural Policy (CAP) is the European Union's (EU) policy on agriculture that is funded from the EU budget. It provides direct payments to farmers, decoupled from actual production, and funds different market and rural development measures. Launched in 1962, CAP underwent a series of significant reforms and accounts for approximately 25% of the EU budget in the current financial framework 2021-2027.

Almost the entire CAP is implemented under the principle of shared management between the European Commission and the member states. The Commission acts in a supervisory capacity, ensuring that the management and control systems in the member states remain fully compliant. Individual payments are managed at national level by each member state separately. EU countries are responsible for setting up a management and control system that can prevent, detect, and correct irregularities. The legal framework for management and control activities is defined in the relevant regulations - the requirements mainly determine the functionality of the control system, while its detailed shape is a matter for the EU country.

A key element of the CAP management in the member states is the Integrated Administration and Control System (IACS). The IACS allows for automated checks on declared area and livestock claims, and supports manual controls, including administrative penalties. The system requires regular development to tailor its functionalities to specific regulatory novelties and availability of improved technological tools. In 2018, the Commission conducted a detailed analysis of administrative burden arising from the CAP and of the effectiveness and efficiency of IACS that allowed to identify following common IT components of the system:

- farmer's register with data on farmer's identities, holdings and changes in them,
- animal register with data on animal births, movements and deaths,
- entitlement register, allowing the determination of the amount of direct payments,
- The Land Parcel Identification System (LPIS) - a reference database of the agriculture parcels used as a basis for area related payments,
- claims databases,
- control processes.

The IACS may be considered as a flagship example of how advanced information technologies and modelling are used in the financing and administration of a public support policy, both for payment control and for broader monitoring and evaluation.

COSTS OF MANAGING THE CAP THROUGH THE "IACS" VARY SIGNIFICANTLY BETWEEN EU COUNTRIES

This article analyses available information on the costs of managing the control system of the CAP through the IACS in two implementation periods: 2014-2022 and 2023-2027. The evolution from period to another reflects a fundamental shift in the CAP: from rule-based compliance enforcement toward results-driven performance management, underpinned by technological innovation. The expected effect of these changes was simplification of administrative procedures and lower control costs

The already mentioned Commission's analysis of IACS estimated the total annual administrative costs for IACS implementation in 2014-2022 period across the EU at 1,7-1,9 billion euros, representing around 3% of the total CAP budget or close to 4% of CAP expenditure managed through IACS. The evaluation found also a considerable variation in the costs between member states. Across the EU, annual IACS costs per agricultural holding range dramatically from 18 to 4 000 euros per holding, with an EU average of 168 euros per holding. The wide dispersion between the EU countries is illustrated on Figure 1.

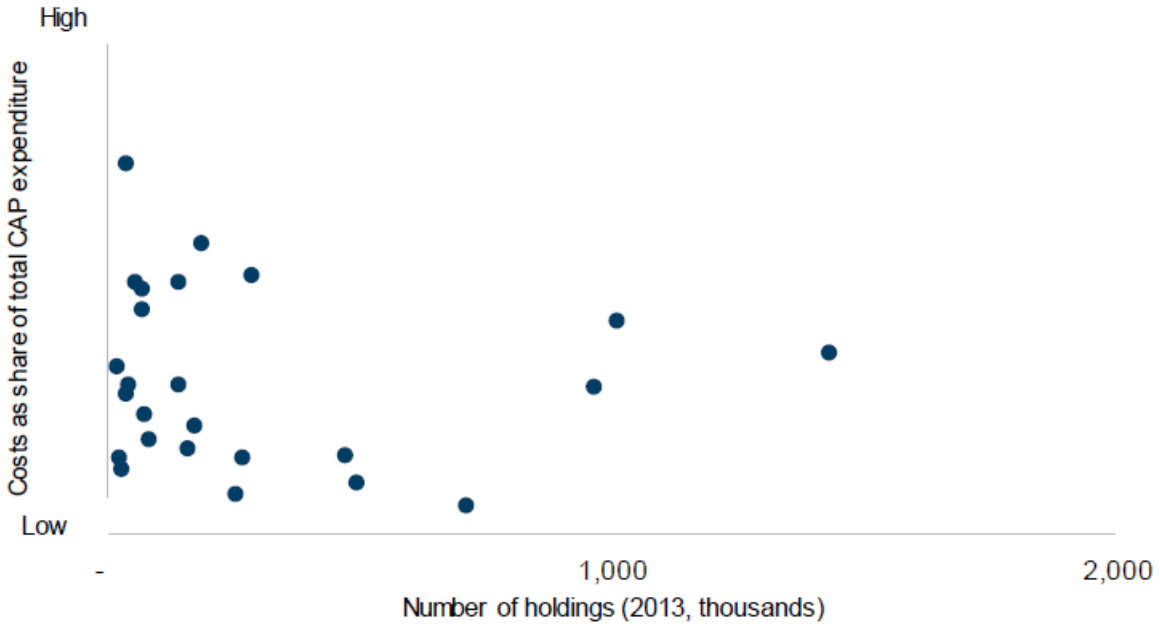

Figure 1. IACS costs as share of total CAP expenditure versus number of agricultural holdings (each point represents a different member state)

Source: *Analysis of administrative burden arising from the CAP. Final Report*, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2019, p. 61.

A more than 200-fold difference between the lowest and highest, reflects fundamental structural differences in how member states implement IACS and economies of scale benefits. Smaller countries face disproportionately high administrative costs because fixed IT infrastructure do not vary with the number of beneficiaries. This creates an inherent disadvantage for smaller member states that cannot amortize infrastructure investments across larger farm populations. Those differences are even more visible if we analyse the distribution of costs between the

three main phases of IACS use: its set-up, its maintenance and the cost of financial management and control (Figure 2). On average, the total cost of IACS is composed of 14% of set-up costs, 12% of running costs and 74% relate to actual financing and control management.

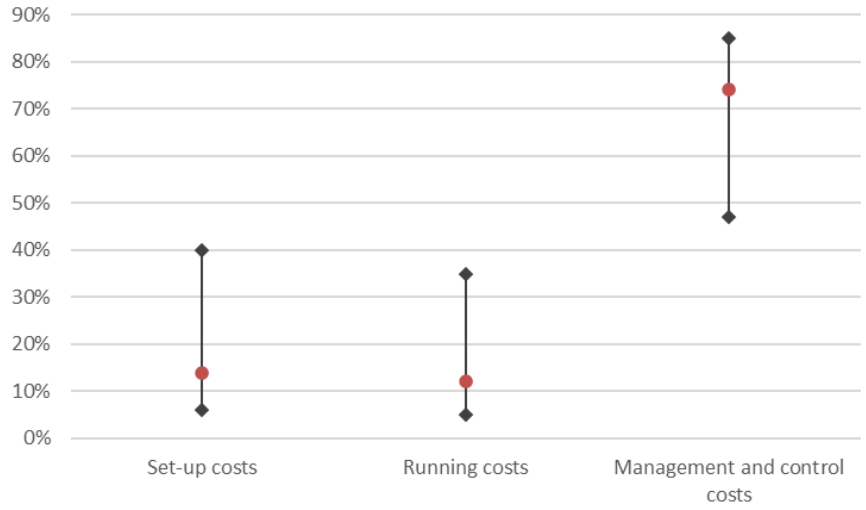

Figure 2. Share of costs of three phases of IACS use in the total IACS costs in the member states (range between minimum and maximum and the average)

Source: own analysis based on *Analysis of administrative burden arising from the CAP. Final Report*, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2019.

The new delivery model shifts greater responsibility to member states for designing interventions, theoretically allowing for tailored approaches that reduce unnecessary bureaucracy. But there is currently no published evidence demonstrating that the CAP 2023-2027 has lowered IACS costs in member states. The most recent Commission's study conducted comprehensive analysis across all 27 member states and assessed administrative burden extensively but found no quantified data showing IACS cost reductions compared to the previous 2014-2022 period.

CONCLUSIONS

The IACS is a system that enables comprehensive controls of a large-scale EU policy, but it also incurs a wide range of costs, which are often disproportionate to its actual usage. The main reason for this situation may be common requirements imposed

on each country, established at EU level, without considering local specificities. There is also no indication of practical cooperation between the member states in the search for synergies. To alleviate the burdens of IACS, future initiatives could concentrate on legislative reforms, enhanced digitalisation, and streamlined administrative processes.

Bibliography

1. *Analysis of administrative burden arising from the CAP. Final Report*, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2019.
2. Lakner S., *Die Gemeinsame Agrarpolitik der EU. Vergangenheit, Reformen und Gegenwart,* Springer Gabler, Wiesbaden 2025.
3. Sotte F., Brunori G. (Eds.), *European Agricultural Policy. History and Analysis*, Springer Nature, Switzerland 2025.
4. *Study on simplification and administrative burden for farmers and other beneficiaries under the CAP*, European Commission, Brussels 2025.

Ляхович Г. І.
доктор економічних наук, професор
кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту
Західноукраїнського національного університету
Саченко С. І.
кандидат економічних наук, доцент
кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківського навчально-наукововогоінституту менеджменту
Західноукраїнського національного університету
м. Івано-Франківськ, Україна

УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Управління та адміністрування є основними процесами, що забезпечують ефективність функціонування будь-якої організації, установи чи державного органу. В умовах глобалізації, цифрової трансформації та постійного соціально-економічного розвитку важливою стає компетентність управлінців, зваженість рішень і здатність систем адаптуватися до нових умов.

Метою статті є пояснення ключових понять «управління» та «адміністрування», визначення їхнього взаємозв’язку, а також висвітлення актуальних тенденцій у цій галузі.

Управління охоплює діяльність, спрямовану на досягнення заданих цілей шляхом планування, організації, мотивації та контролю ресурсів і персоналу. Це керований процес впливу суб’єктного управління на об’єкти з метою досягнення оптимального функціонування системи.

Адміністрування розглядається як практична складова управління, з акцентом на виконанні управлінських рішень, забезпеченні внутрішнього

порядку, виконанні нормативно-розпорядчих функцій і контролі за дотриманням встановлених регламентів.

Таким чином, управління визначає стратегічний курс організації, тоді як адміністрування відповідає за його реалізацію на операційному рівні.

Класична теорія управління виділяє такі основні функції:

- Планування - постановка цілей і визначення шляхів їх досягнення;
- Організація -формування структури процесів, розподіл ресурсів і ролей;
- Мотивація - стимулювання персоналу до ефективної діяльності;
- Контроль - моніторинг результатів і корекція дій у разі відхилень.

Синхронна робота цих функцій гарантує стабільність управлінського процесу, покращує його ефективність і допомагає досягати стратегічних цілей.

До принципів сучасного управління належать:

- Обґрунтованість рішень на основі наукового підходу;
- Системний підхід і комплексний вплив;
- Гнучкість у відповідь на зміни середовища;
- Прозорість та підзвітність;
- Розумне використання ресурсів;
- Особиста відповідальність керівників і команди за результати.

Дотримання цих принципів сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень та розвитку сильної організаційної культури.

Серед сучасних моделей управління набувають актуальності такі підходи:

- Стратегічне управління - орієнтація на довгострокові цілі та гнучке реагування на ринкові зміни;
- Проєктне управління -концентрація ресурсів на чітко визначених завданнях із конкретними термінами й результатами;
- Управління за результатами (Management by Objectives) - акцент на вимірюваних показниках ефективності;

- Електронне адміністрування - цифровізація процесів, що включає автоматизацію документообігу та прозору комунікацію між підрозділами.

Ці підходи сприяють швидшому прийняттю рішень, економії часу й ресурсів, а також покращують взаємодію між керівниками і співробітниками.

Взаємозв'язок управління та адміністрування полягає в їхній взаємодоповнюваності. Управління прокладає стратегічний шлях розвитку, тоді як адміністрування реалізує його на практиці. Без ефективного адміністрування навіть найкращі управлінські рішення можуть залишитися нереалізованими, а без стратегії управління адміністрування перетворюється лише на механічне виконання процедур без аналізу перспектив.

Управління та адміністрування виступають взаємодоповнюючими складовими, що забезпечують ефективність функціонування будь-якої організації.

Сучасні тенденції у сфері управління зосереджені на гнучкості, впровадженні інновацій, цифрових технологій і налагодженні дієвої комунікації. Успішний керівник повинен поєднувати стратегічне бачення із дисципліною та організованістю, притаманними адміністратору, що дає змогу забезпечувати стійкий розвиток організації та її конкурентоспроможність в умовах постійних змін.

Список використних джерел

1. Друкер П. Ф. Ефективний керівник. Київ: Основи, 2020. 288 с.
2. Менеджмент: підручник / за ред. О. В. Кузьміна, О. Є. Мельник. Львів: Львівська політехніка, 2021. 540 с.
3. Файоль А. Загальна та промислова адміністрація. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
4. Mintzberg H. The Nature of Managerial Work. New York: Harper & Row, 2017. 320 p.

5. Robbins S. P., Coulter M. Management. 15th ed. Pearson Education, 2021. 720 p.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII.
7. Національна стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки. Офіційний вісник України. 2022.
8. Харрінгтон Дж. Управління процесами: Як досягти найвищої ефективності. Київ: Альпіна Паблішер, 2020. 304 с.

Кізима Т. О.
доктор економічних наук, професор кафедри фінансів ім. С. Юрія
Руцький О. А.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ: РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ОЧІКУВАНЬ І ДОВІРИ

Повномасштабна війна в Україні стала потужним каталізатором глибинних трансформацій системи управління публічними фінансами, які виходять за межі традиційних фіскальних інструментів та охоплюють інституційні, поведінкові й соціально-економічні виміри. Умови воєнної економіки характеризуються підвищеним рівнем невизначеності, обмеженою доступністю інформації, зростанням фіскальних ризиків і залежністю від зовнішніх джерел фінансування, що актуалізує проблему довіри до публічних інститутів та формування економічних очікувань основних суб’єктів фінансових відносин.

З позицій інституційної теорії публічні фінанси розглядаються як система формальних і неформальних правил, що визначають процес мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів держави [4]. В умовах війни ці правила зазнають суттєвих змін, зумовлених необхідністю оперативного перерозподілу бюджетних ресурсів, розширення дефіцитного фінансування, застосування надзвичайних податкових і боргових інструментів. Водночас ефективність таких трансформацій значною мірою залежить від здатності держави забезпечити інституційну стійкість та передбачуваність фінансової політики.

Особливу роль у процесі управління публічними фінансами відіграють економічні очікування, які формуються під впливом макроекономічної динаміки, бюджетної політики, інформаційних сигналів органів влади та загального рівня суспільної довіри. Згідно з положеннями поведінкової економіки, очікування економічних агентів не завжди є раціональними та можуть суттєво відхилятися від об'єктивних макроекономічних показників [2]. У воєнний період негативні очікування здатні посилювати інфляційні процеси, стимулювати тінізацію економіки та знижувати ефективність податкової мобілізації.

Звернемо увагу, що податкова мобілізація в умовах війни виступає вагомим інструментом формування дохідної бази бюджету, ефективність якого визначається не лише фіскальними заходами, а й рівнем інституційної довіри та економічних очікувань платників податків.

Довіра до публічних інститутів виступає ключовим нематеріальним активом системи публічних фінансів. Високий рівень довіри сприяє підвищенню добровільної податкової дисципліни, розширенню внутрішнього ринку державних цінних паперів та підтримці реформ у сфері бюджетного управління. У контексті війни довіра набуває стратегічного значення, оскільки забезпечує готовність домогосподарств і бізнесу фінансувати державні потреби, у тому числі через інвестиції у військові облігації та участь у фіскальних ініціативах уряду.

Проведені дослідження підтверджують доцільність інтеграції положень поведінкової фінансової теорії в аналіз процесів формування та використання публічних фінансів, особливо в умовах воєнної економіки. Обґрунтовано, що врахування поведінкових ефектів, соціально-психологічних чинників та особливостей сприйняття фінансових рішень економічними агентами дозволяє поглибити розуміння механізмів функціонування системи публічних фінансів, підвищити результативність взаємодії між державою та громадянським суспільством і удосконалити інструментарій фінансової політики. Застосування поведінкового підходу в поєднанні з інституційним аналізом формує підґрунтя для зміцнення довіри до публічних інститутів, стабілізації економічних очікувань

та забезпечення більшої стійкості системи управління публічними фінансами в умовах глибоких суспільних трансформацій [1].

Інституційні трансформації управління публічними фінансами в Україні в умовах війни проявляються також у зміні підходів до прозорості, підзвітності та фінансового контролю. Зростання обсягів міжнародної фінансової допомоги актуалізує необхідність дотримання високих стандартів фіскальної відкритості та ефективного використання публічних ресурсів [5]. У цьому контексті комунікаційна політика держави відіграє важливу роль у формуванні довіри та стабілізації економічних очікувань.

Наукові дослідження свідчать, що поєднання інституційного та поведінкового підходів дозволяє глибше пояснити механізми функціонування публічних фінансів у кризових умовах [3]. Інституційні зміни, не підкріплені довірою та позитивними очікуваннями, мають обмежений ефект і можуть призводити до зростання соціально-економічної напруженості. Тому стратегічним завданням державної фінансової політики в умовах війни є не лише фіскальна консолідація, а й формування стійкої інституційної довіри.

Таким чином, інституційні трансформації управління публічними фінансами в умовах війни слід розглядати як комплексний процес, у якому економічні очікування та довіра виступають ключовими чинниками ефективності фінансових рішень. Їх урахування дозволяє підвищити адаптивність системи публічних фінансів, забезпечити фінансову стійкість держави та створити передумови для післявоєнного відновлення економіки.

Список використаних джерел

1. Кізима Т., Лободіна З., Горин В., Кізима А. Поведінкові фінанси як методологічний концепт дослідження сфери публічних фінансів в Україні. *Світ фінансів,* № 4 (73). 2022. С. 8-21. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/b806f8c7-6446-4b67-a3b7-c6f6ad8081f9/content

2. Akerlof G., Shiller R. (2009). *Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why it Matters for Global Capitalism.* Princeton: Princeton University Press. P. 155-157. URL: https://cognitioncommerce.ca/wp-content/uploads/2025/01/animal-spirits-how-human.pdf

3. Musgrave R., Musgrave P. *Public Finance in Theory and Practice*. New York: McGraw-Hill, 1989.

4. North, D. C. (1990/2012). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance***.** Cambridge: Cambridge University Press. URL: 10.1017/CBO9780511808678

5. OECD (2022). *Building Trust to Reinforce Democracy: Main Findings from the 2021 OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions, Building Trust in Public Institutions*, OECD Publishing, Paris. URL: https://doi.org/10.1787/b407f99c-en

Пунда А. В.
кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасні реалії функціонування українського бізнесу докорінно змінили підходи до оцінки його стійкості. В умовах воєнного стану аудит ефективності системи ризик-менеджменту перестав бути суто контрольною процедурою, перетворившись на інструмент стратегічного виживання. Як слушно зауважують Н. Ситник та Ю. Чепіль, забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах війни вимагає перегляду пріоритетів: від класичної максимізації прибутку до збереження активів, кадрового потенціалу та здатності адаптуватися до критичних змін зовнішнього середовища [7]. Саме тому аудиторська перевірка сьогодні має фокусуватися на тому, наскільки система управління ризиками здатна забезпечити цю життєстійкість та безперервність діяльності.

Методологічним фундаментом перевірки залишається міжнародний стандарт ISO 31000:2018 «Менеджмент ризиків». Цей стандарт визначає принципи, рамки та процеси управління ризиками, проте його застосування в українських реаліях вимагає специфічної адаптації. Аудитор повинен оцінити, як саме підприємство імплементує принципи стандарту, зокрема принцип «динамічності» та «врахування людського фактору». Перевірці підлягає здатність менеджменту приймати обґрунтовані рішення в умовах неповної інформації та високої невизначеності. Важливим аспектом аудиту є аналіз того, чи переглядаються карти ризиків у режимі реального часу, реагуючи на зміни лінії фронту, енергетичні блекаути чи логістичні розриви [2].

Центральним, найбільш чутливим елементом аудиту в таких умовах стає аналіз управління фінансовими ризиками. О. Кібиш у своїх дослідженнях акцентує увагу на тому, що аудит виступає критично важливим інструментом для оцінки управління борговими зобов'язаннями. В умовах падіння маржинальності та касових розривів аудитор має перевірити не лише фактичний стан розрахунків, але й якість комунікації з кредиторами, наявність планів реструктуризації боргів та стратегій хеджування валютних ризиків [1].

Окремим складним питанням є перевірка дотримання облікових стандартів в умовах невизначеності. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», підприємства зобов'язані проводити оцінку фінансових активів на предмет знецінення. Аудитор повинен ретельно дослідити, чи врахував менеджмент при формуванні звітності ризик неповернення дебіторської заборгованості від контрагентів, що знаходяться в зоні бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Ігнорування цього факту або формальний підхід до створення резервів може призвести до викривлення показників фінансового стану та введення в оману інвесторів [6].

Окрім фінансової складової, значної ваги набуває аудит договірної та податкової дисципліни, де ціна помилки суттєво зросла. П. Перерва, О. Лега та І. Сіренко звертають увагу на необхідність інтеграції інструментів податкового ризик-менеджменту безпосередньо в договірну політику. Аудитор має дослідити, чи враховує підприємство податкові ризики при укладанні угод з новими контрагентами, чи існують дієві механізми перевірки ділових партнерів (KYC) на предмет санкцій або зв'язків з державою-агресором. Окремим об’єктом перевірки стає юридична захищеність договорів у частині форс-мажорних застережень та можливості їх документального підтвердження. Ефективна система ризик-менеджменту повинна попереджати податкові донарахування та штрафи, які в умовах дефіциту обігових коштів можуть стати фатальними для бізнесу [3].

Нарешті, неможливо говорити про сучасний ризик-менеджмент без урахування технологічного фактору та кібербезпеки. В. Черелюк підкреслює, що організаційне забезпечення управління ризиками сьогодні нерозривно пов'язане з цифровізацією. В ході аудиту необхідно оцінити надійність ІТ-інфраструктури не лише як технічного засобу, а як основи операційної діяльності. Перевірці підлягають: наявність хмарних рішень для збереження баз даних (ізольованих від фізичних ризиків), захищеність каналів зв'язку для віддаленої роботи персоналу та використання цифрових інструментів моніторингу загроз у реальному часі [8]

Для систематизації критеріїв перевірки у таблиці 1 виділили ключові індикатори ефективності у вигляді матриці аудиту.

Таблиця 1

Індикатори ефективності системи ризик-менеджменту підприємства

Область ризику	Ключове питання аудиту	Індикатор ефективності системи
Фінанси та борги	Чи здатне підприємство обслуговувати борг та оцінювати збитки?	Наявність плану реструктуризації, резервів під збитки та коректна переоцінка активів.
Безпека активів	Чи захищені активи фізично та юридично?	Наявність плану евакуації активів, релокації та страхування військових ризиків.
Контракти та податки	Чи враховані податкові наслідки та форс-мажори?	Якісні форс-мажорні застереження, перевірка контрагентів на зв'язки з країнами-агресорами.
ІТ та цифровізація	Чи збережеться керованість при втраті офісу?	Наявність хмарних бекапів, захищених каналів зв'язку та швидке відновлення даних.

Джерело: складено авторами самостійно

Підсумовуючи, можна стверджувати, що в умовах воєнного стану аудит ефективності системи ризик-менеджменту набуває рис комплексного консалтингу з питань безпеки. Це синтез перевірки фінансової стійкості,

правової захищеності та технологічної надійності. Результати такого аудиту мають дати власникам та менеджменту чітку відповідь: чи здатна вибудована система захисту забезпечити безперервність діяльності підприємства попри екстремальні зовнішні виклики, та які корективи необхідно внести негайно для збереження бізнесу.

Список використаних джерел

1. Кібиш О. Аудит як інструмент управління фінансовими ризиками при боргових зобов'язаннях підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-46
2. Міжнародний стандарт ISO 31000:2018 «Менеджмент ризиків. Принципи та настанови». URL: https://www.iso.org/standard/65694.html.
3. Перерва П., Лега О., Сіренко І. Інтеграція інструментів податкового ризик-менеджменту в договірну політику підприємств. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси».* 2025. № 3. С. 33–42.
4. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
5. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ М-ва фінансів України від 30.11.2001 № 559 : станом на 3 січ. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text.
7. Ситник Н. С., Чепіль Ю. Б. Фінансова безпека підприємства в умовах воєнного стану. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 11. С. 67–73.

8. Черелюк В. О. Організаційне забезпечення ризик-менеджменту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 88. С. 110–118.

9. Черешнюк О. М. Аудит реалізації проектів в умовах публічного адміністрування: сучасні виклики та підходи. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45

10. Черешнюк О. М. Застосування штучного інтелекту для ризик-орієнтованої практики аудиту. Матеріали ІІ Всеукр. Науково-практичної конференції «Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки IADTE 2025». Свалява. ЗУНУ. 2025. С. 382-384.

Малюга Н. М.
доктор економічних наук, професор
професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Цегельник Н. І.
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТУ Й АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КОМПЛАЄНС-СИСТЕМ

Суспільні трансформації останніх років – цифровізація бізнес-процесів, посилення регуляторних вимог, зміна очікувань стейкхолдерів щодо прозорості та доброчесності, розвиток ESG-порядку денного – істотно змінюють зміст аудиту й аналітичних процедур. Аудит дедалі менше сприймається як «постфактум-перевірка» фінансової звітності й дедалі більше – як елемент системи корпоративного управління, управління ризиками та комплаєнсу. У цьому контексті комплаєнс-система виступає не допоміжною функцією, а «інфраструктурою довіри», що забезпечує відповідність законодавству, внутрішнім нормативним документам підприємства, контрактним зобов'язанням, етичним нормам і вимогам нагляду. Міжнародний стандарт ISO 37301 прямо визначає комплаєнс-менеджмент як систему, що підлягає плануванню, впровадженню, оцінюванню та постійному вдосконаленню, а її «відповідність» і «результативність» стають предметом вимірювання та підтвердження [1]. Відповідно, трансформуються й аудиторські підходи: змінюються об'єкти перевірки (від операцій до систем), джерела доказів (від документів до даних), методи (від вибіркового контролю до аналітики й

моніторингу) та очікувані результати (від «висновку» до управлінської цінності для комплаєнсу).

Логіка інтеграції аудиту і комплаєнсу добре узгоджується з моделлю «трьох ліній», у якій функції ризик-менеджменту та комплаєнсу зазвичай належать до другої лінії, а внутрішній аудит – до третьої, забезпечуючи незалежне надання впевненості щодо адекватності й ефективності управління та контролів [2; 3]. Водночас сучасні підходи підкреслюють не «ієрархічний поділ», а належну координацію ролей: комплаєнс формує правила, моніторить ключові ризики та підтримує культуру доброчесності; аудит – оцінює, чи працює система контролю, чи вбудовані комплаєнс-вимоги у процеси, і чи забезпечується доказовість та відтворюваність контролів у цифровому середовищі. Оновлені Глобальні стандарти внутрішнього аудиту (2024) і перехід до їх застосування з 9 січня 2025 року актуалізують саме цю «системну» роль аудиту: внутрішній аудит позиціонується як незалежна функція, що додає вартості через поєднання надання впевненості та консультацій, а також через фокус на управлінні ризиками, контролі й корпоративному врядуванні [2; 13]. Для комплаєнсу такий підхід зумовлює переорієнтацію ролі внутрішнього аудиту: він виступає не «контролером комплаєнсу», а інструментом оцінювання якості та зрілості комплаєнс-архітектури.

Важливо, що трансформація аудиту відбувається і на рівні зовнішнього аудиту. Нормативно-правове поле України визначає вимоги до аудиторської діяльності та обмеження щодо несумісності певних послуг, що прямо впливає на межі участі аудитора в комплаєнс-проєктах та необхідність уникати конфлікту інтересів [8]. Окрім правових рамок, методологічний «каркас» забезпечують Міжнародні стандарти аудиту. Так, МСА 315 посилює ризик-орієнтованість планування, зокрема через глибше розуміння інформаційних систем і контролю, що у цифровому середовищі безпосередньо перетинається з комплаєнс-ризиками (санкційними, податковими, антикорупційними тощо) [4]. Відтак аналітичні процедури перестають бути лише «допоміжним» інструментом: вони переходять

у статус головного засобу ідентифікації аномалій, профілювання ризиків, перевірки логіки процесів та оцінки ефективності контролю.

У комплаєнс-логіці центральним стає поняття «комплаєнс-ризику» як імовірності юридичних санкцій, фінансових втрат або репутаційного збитку через невиконання вимог. Саме тому комплаєнс-система дедалі частіше проектується як «контрольна тканина» підприємства: політики і процедури вбудовуються у бізнес-процеси, а контрольні точки автоматизуються в ERP/CRM, електронному документообігу, системах закупівель та розрахунків. COSO, розвиваючи підхід ERM, окремо наголошує на прикладному управлінні комплаєнс-ризиками на основі цілісного ризик-менеджменту, інтегрованого зі стратегією та результативністю [6]. Для аудиту це означає зміну фокусу: замість перевірки «паперової відповідності» аудит оцінює дизайн контролів, їх фактичне виконання та наявність цифрових слідів (логів, трасування транзакцій, контрольних звітів), а також здатність комплаєнс-системи виявляти порушення на ранній стадії.

Показовим є розвиток податкового комплаєнсу як напряму державної політики. В Україні реалізується експериментальний проєкт щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в ДПС, запроваджений постановою КМУ № 854 від 25.07.2024 (чинність з 31.07.2024) [7]. Публічні комунікації ДПС підкреслюють аналітичну природу комплаєнс-підходу: акцент робиться на виявленні ризиків і профілюванні, а не на «тиску» чи формальному контролі [14]. Для суб'єктів господарювання створюється додатковий стимул до зміцнення внутрішнього комплаєнс-контролю і відповідного аудиту: якість податкової аналітики, повнота цифрових даних, обґрунтованість бізнес-логіки операцій та документування контрольних процедур прямо впливають на ризиковий профіль.

На рівні інструментарію головною рушійною силою трансформації є дані. У цифровому середовищі аудит дедалі частіше спирається не тільки на вибірку первинних документів, а на аналіз масивів транзакційних даних (журнали

операцій, продажі, склад, зарплата, банківські виписки), метаданих (час, автор, версії документів), а також контрольних звітів систем. Українські дослідження з «діджитал аудиту» на базі Big Data підкреслюють, що великі дані забезпечують можливість ширшого охоплення, виявлення аномалій і більш обґрунтовані рекомендації, зокрема для безперервного моніторингу [12]. Водночас це змінює й вимоги до аналітичних процедур: вони мають бути відтворюваними, документованими, а їх параметри – керованими (наприклад, пороги суттєвості, правила виявлення відхилень, логіка сегментації клієнтів і операцій). У комплаєнс-системі це має принципове значення, оскільки будь-який «алерт» повинен бути інтегрований у доказовий ланцюг: від первинного сигналу – до перевірки, ухвалення управлінського рішення та реалізації коригувальної дії.

Штучний інтелект і автоматизація поглиблюють трансформацію аудиторських та аналітичних процедур. Дослідження про взаємодію аудиту й AI акцентують, що технології змінюють аудиторські процеси через автоматизацію рутинних процедур, зростання можливостей аналітики та потребу в нових компетентностях аудитора (розуміння алгоритмів, якості даних, кіберризиків) [9]. Для комплаєнс-систем такий підхід зумовлює розширення предмета аудиторської оцінки: аудит охоплює не лише результативність контролю, а й надійність цифрових механізмів його реалізації, зокрема налаштування прав доступу, розмежування повноважень, процедури обробки винятків, захист даних та наявність ризиків обходу контролів. У результаті аналітичні процедури інтегруються як складова технологічного аудиту комплаєнсу.

Окремий напрям трансформації – аудит комплаєнс-систем як спеціалізований об’єкт. У сучасній літературі зустрічаються підходи до організації аудиту системи комплаєнс через визначення елементів комплаєнс-програми, формування критеріїв відповідності та підготовку рекомендацій щодо вдосконалення процесів [11]. У контексті корпоративної прозорості та протидії правопорушенням комплаєнс-аудит розглядається як інструмент зміцнення

врядування і запобігання зловживанням [10]. Тут важливо підкреслити багатоцільовий характер аудиту: по-перше, це надання впевненості щодо адекватності комплаєнс-контролів; по-друге, це консультаційна підтримка – наприклад, оцінка «прогалин» у політиках, навчанні персоналу, процедурі розслідувань, механізмах повідомлення про порушення; по-третє, це аналітичне забезпечення управлінських рішень – через індикатори комплаєнс-ризиків, тренди інцидентів, ефективність реагування та коригувальних заходів.

Трансформації проявляються і в державному секторі, де комплаєнс логічно пов'язаний з підзвітністю та доброчесністю. Дослідження з організації внутрішнього аудиту в установах підкреслюють необхідність системного підходу до контролю нефінансових активів, що в умовах цифровізації зумовлює потребу в посиленні аналітичних процедур та стандартизації контрольних кроків [12]. У практичному вимірі аналітичні процедури повинні охоплювати не лише фінансові показники, а й нефінансові дані, зокрема реєстри активів, результати інвентаризацій, операції з переміщення та списання, а також відповідність здійснюваних процедур внутрішнім регламентам.

В результаті трансформації аудиту в контексті комплаєнсу можна виділити кілька принципових зрушень, які формують нову якість аналітичних процедур. По-перше, змінюється предметність: аналітика переходить від «аналізу фінансової динаміки» до «аналізу ризиків і поведінкових аномалій» у транзакціях, контрагентах, процесах. По-друге, змінюється масштаб: від вибіркових тестів до тестування популяцій і безперервного моніторингу там, де це технічно можливо і економічно доцільно. По-третє, змінюється доказовість: у цифровому середовищі першочерговими стають логи, контрольні звіти систем, цифрові підписи, часові мітки, тобто те, що підтверджує не лише факт операції, а й факт контролю. По-четверте, змінюється роль аудитора: від «перевіряльника» до фахівця з оцінки систем, даних і управлінських рішень у межах комплаєнс-архітектури.

Водночас така трансформація породжує й виклики. Комплаєнс-система може залишатися формальною, якщо не визначені критерії ефективності й не налагоджено цикл «планування – виконання – моніторинг – покращення», що прямо закладено в логіку ISO 37301 [1]. Аналітичні процедури можуть генерувати хибні сигнали за низької якості даних або за відсутності належної методології. Зростає значення етики та незалежності: особливо коли внутрішній аудит одночасно залучають до дизайну контролів і потім очікують від нього незалежної оцінки. Тому практичним імперативом стає належне розмежування ролей за моделлю «трьох ліній», а також дотримання стандартів внутрішнього аудиту щодо незалежності, професійної компетентності та якості [2; 3; 13].

Підсумовуючи, розвиток комплаєнс-систем перетворює аудит і аналітичні процедури на стратегічний механізм забезпечення довіри та керованості організації. У цифрову епоху комплаєнс уже не може бути «папкою політик», а аудит – «разовою перевіркою»: вони стають взаємопов'язаними елементами єдиної системи управління ризиками та контролю, що працює на основі даних, аналітики та безперервного вдосконалення. Саме такий підхід дозволяє організаціям відповідати на виклики суспільних трансформацій – від регуляторного тиску до вимог прозорості та доброчесності – і водночас підвищувати ефективність управління та стійкість розвитку.

Список використаних джерел

1. ISO 37301:2021 – Compliance management systems – Requirements with guidance for use : website. ISO. URL: https://www.iso.org/standard/75080.html (дата звернення: 03.12.2025)

2. Global Internal Audit Standards, 2024 Edition : PDF. The Institute of Internal Auditors. URL: https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/globalinternalauditstandards_2024january9.pdf (дата звернення: 02.12.2025)

3. The IIA's Three Lines Model: An Update of the Three Lines of Defense : PDF. The Institute of Internal Auditors, 2020. URL: https://www.theiia.org/globalassets/documents/resources/the-iias-three-lines-model-an-update-of-the-three-lines-of-defense-july-2020/three-lines-model-updated-english.pdf (дата звернення: 03.12.2025)

4. МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення» : переклад / Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/download/page/4976 (дата звернення: 04.12.2025)

5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2020 року. Частина I : PDF / IFAC. URL: https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2024-03/Ukr_IAASB_HB_2020%20Part_%D0%86.pdf (дата звернення: 03.12.2025)

6. Applying the COSO ERM Framework (Compliance Risk Management) : website. COSO. URL: https://www.coso.org/erm-framework (дата звернення: 03.12.2025)

7. Newsletter № 6/2024: State Tax Service implements Experimental Project regarding tax risk (compliance risk) management system : website. State Tax Service of Ukraine. URL: https://tax.gov.ua/en/legislation/taxes-and-levies/newsletter/829961.html (дата звернення: 05.12.2025)

8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення: 01.12.2025)

9. Ракуть Д. О. Аудит і штучний інтелект: як технології змінюють професію аудитора. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2025. № 1(135). С. 54-58.

10. Хаванов А. В. Комплаєнс-контроль як інструмент забезпечення корпоративної прозорості та захисту бізнесу від корупційних загроз. *Економіка та інновації*. 2025.

URL: https://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/563/521 (дата звернення: 03.12.2025)

11. Боберський О. В. Організація аудиту системи комплаєнс. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/4681/4720/10738 (дата звернення: 03.12.2025)

12. Садовська І., Нагірська К. Організація внутрішнього аудиту нефінансових активів державних установ. *Економіка та суспільство*. 2024. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-70-167. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5411 (дата звернення: 02.12.2025)

13. 2025 Global Internal Audit Standards : огляд : PDF. KPMG, 2025. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ke/pdf/thought-leaderships/2025/ethiopia-market-cae-aci-forum/2025%20Global%20Internal%20Audit%20Standards.pdf (дата звернення: 02.12.2025)

14. Податковий комплаєнс: фокус на довіру та ефективність : новина. ДПС у Львівській області. 15.12.2025. URL: https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/962484.html (дата звернення: 01.12.2025)

Алексеєнко Л. М.
доктор економічних наук, професор
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Західноукраїнського національного університету,
м. Івано-Франківськ, Україна
Савчук Н. В.
доктор економічних наук, професор
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна
Артеменко Л. Б.
кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

ФІНАНСОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ТРАНСМІСІЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Фінансова інтеграція в єврозоні (ЄЗ) залишається фундаментальним структурним фактором, що визначає ефективність і рівномірність трансмісії монетарної політики (ТМП) Європейського центрального банку (ЄЦБ), особливо в умовах підвищеної глобальної невизначеності. Рада керуючих ЄЦБ схвалила рекомендації Цільової групи високого рівня щодо спрощення, які передбачають: зменшення кількості елементів у рамках зваженого за ризиком капіталу та коефіцієнта важеля; запровадження суттєво спрощеного пруденційного режиму для менших банків, що сприяє розвитку діючого режиму ЄС; створення європейського механізму управління, який забезпечує цілісний погляд на загальний рівень капіталу; завершення формування союзу заощаджень та

інвестицій, включаючи завершення банківського союзу, для стимулювання транскордонної інтеграції та створення ефективніших ринків капіталу [1].

Запропоновані комплексні заходи спрямовані на спрощення рамок для збереження стійкості європейської банківської системи та забезпечення ефективного досягнення цілей мікропруденційними, макропруденційними органами та органами з врегулювання криз. Це сприятиме європейській гармонізації та фінансовій інтеграції. Важливим є спрощення структури вимог до капіталу банків та буферів (так званих «капітальних стеків»). Під час об'єднання буферів необхідно зберегти існуючі повноваження та компетенції органів влади. Для підвищення якості капіталу банків запропоновано посилити здатність додаткового капіталу першого рівня (Additional Tier 1) поглинати збитки під час нормальної діяльності банку, що відповідатиме стандартам Базеля та збереже стійкість.

Щодо рамок врегулювання банківських криз, то передбачено узгодження вимог до врегулювання, що застосовуються до всіх банків, із тими, що діють для глобальних системно важливих банків. Це слід робити без зменшення компонентів балансів банків, які можуть використовуватися для поглинання збитків та рекапіталізації у разі кризи, зберігаючи відповідність міжнародним стандартам ЄС, підвищуючи прозорість і передбачуваність правил. Стосовно нагляду має бути завершеним Єдиний набір правил (Single Rulebook) та гармонізація норм щодо ліцензування, корпоративного управління та операцій із пов'язаними сторонами. Крім того, наглядовим органам слід надати більшу гнучкість щодо частоти перегляду внутрішніх моделей банків. ЄЦБ опублікував звіт «Оптимізація нагляду, збереження стійкості», який обговорює поточну програму підвищення ефективності, продуктивності та орієнтації на ризики європейського банківського нагляду.

Подальше спрощення загальноєвропейського стресового тестування шляхом оптимізації його методології та обсягів, визначення цілісного підходу на загальний рівень капіталу в банківському союзі та міжкраїнові гетерогенності,

створення повністю інтегрованої системи звітності на європейському рівні для статистичних, пруденційних та резолюційних цілей сприятиме фінансовій інтеграції в єврозоні.

Композитні індикатори фінансової інтеграції (КІФІ) на основі цін та обсягів агрегують дані з вибірки індикаторів, специфічних для окремих ринків, тим самим надаючи комплексний огляд фінансової інтеграції в зоні євро. КІФІ на основі цін побудовано з вибірки індикаторів на основі цін, які охоплюють чотири основні сегменти: грошовий ринок, ринок облігацій, ринок акцій та банківський ринок [2]. Усі вхідні ряди, що використовуються для складеного індикатора фінансової інтеграції на основі цін, вимірюють дисперсію цін, причому вищі значення дисперсії цін зазвичай свідчать про нижчий ступінь фінансової інтеграції. У прикладному контексті проблема полягає в тому, як пов’язати перетворені вхідні ряди з теоретичним станом ідеальної інтеграції – кожен індикатор може надавати інформацію лише щодо відносного ступеня фінансової інтеграції, досягнутого протягом конкретного періоду спостереження. Зокрема, (перетворений) індикатор може демонструвати зростаючу тенденцію для свого набору даних, сигналізуючи про покращення фінансової інтеграції, але попри цю тенденцію – фактичний стан інтеграції може бути низьким порівняно з іншими сегментами ринку або з станом ідеальної інтеграції.

Передача монетарної політики розпочинається на фінансових ринках, де фінансова інтеграція забезпечує ефективну та однорідну реакцію цих ринків у єврозоні. Фінансова фрагментація порушує цей процес, оскільки умови кредитування в кожній державі-члені стають ідіосинкратичними та не узгоджуються із загальною монетарною політикою. Це може послаблювати передачу монетарної політики до цін і обсягів виробництва. Незважаючи на значну увагу до цієї проблеми в політичних дискусіях, емпіричні дані щодо впливу ступеня фінансової інтеграції на передачу монетарної політики в ЄЗ залишаються обмеженими [3]. Зокрема, бракує кількісних доказів того, як фрагментація послаблює передачу до цін і виробництва.

В умовах глобальної невизначеності, рівень якої, за попередженнями ЄЦБ, є безпрецедентно високим через геополітичні ризики та економічні шоки, ефективність конвенційних монетарних заходів значно знижується [4]. Коли економічна невизначеність висока, домогосподарства та підприємства відкладають довгострокові інвестиції, що притуплює їхню реакцію на зміни процентних ставок [5]. Крім того, несподіване зростання невизначеності економічної політики негативно впливає на банківське кредитування, а геополітичний ризик призводить до зниження прибутковості банків, особливо менших та слабо капіталізованих, які стикаються з вищими витратами на фондування. Таким чином, на ТМП у єврозоні діють дві протилежні сили: ФІ посилює її, а глобальна невизначеність пригнічує. Це створює стратегічну необхідність для єврозони як інституції продовжувати структурні реформи, що поглиблюють інтеграцію, як необхідний механізм для збереження базової ефективності монетарної політики.

Список використаних джерел

1. Governing Council proposes simplification of EU banking rules. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.pr251211~aa5c9271b8.en.html.
2. Financial integration and structure in the euro area Statistical annex. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/fie/pdf/ecb.fie251120_annex.en.pdf.
3. Joao B. Duarte, Mariana N. Pires. Financial integration and the transmission of monetary policy in the euro area. *Working Paper Series*. 2025. N 3165. 49 p.
4. Tulai O., Alekseyenko L., Dmytryshyn M., Yatsukh R., Zapolskyi O., Bilan O. Adaptive Information of the Financial System to the Challenges of Global Uncertainty. In: Hamdan, R.K. (eds) *Tech Fusion in Business and Society . Studies in Systems, Decision and Control*. 2025. Vol 234. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-84636-6_14.

5. Alekseyenko L., Tulai O., Dmytryshyn M., Stetsko M., Kvasnytsia O., Vilchynskyi V. Information Assistance for Regulation of Financial Market Business Intelligence in the Context of Global Reset. In: Hamdan, A. (eds) *Achieving Sustainable Business Through AI, Technology Education and Computer Science. Studies in Big Data*. 2024. Vol 163. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-73632-2_58.

Черешнюк О. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОНТРОЛЬ У ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах ускладнення логістичних мереж, підвищення вартості ресурсів, зростання мінливості попиту та посилення ризиків зовнішнього середовища, контрольні механізми набувають визначального значення для мінімізації втрат і забезпечення заданого рівня логістичного сервісу. Актуальність дослідження контролю в логістичних системах зумовлена зростанням ролі логістики як критично важливої складової забезпечення безперервності виробничих і сервісних процесів та стійкості ланцюгів постачання. Недостатня контрольованість операцій транспортування та управління запасами призводить до систематичних відхилень від планових показників, порушення контрактних зобов'язань, збільшення операційних витрат і викривлення облікових даних.

Додаткову актуальність проблематиці надає цифрова трансформація логістики, що супроводжується впровадженням інформаційних систем управління, електронного документообігу, технологій ідентифікації та відстеження. У зв'язку з цим зростає потреба у розробленні ризик-орієнтованих контрольних процедур, що поєднують моніторинг у реальному часі, аналітичні методи виявлення аномалій та системи раннього попередження відхилень на ключових ділянках логістичного процесу [4, с. 44].

Окремий аспект актуальності пов'язаний із підвищеними загрозами втрат і зловживань у логістичних операціях. До таких належать невідповідність фактичних і облікових залишків, маніпуляції з вагою, кількістю та якістю

поставок, несанкціоновані відвантаження, завищення тарифів та подвійне відображення витрат, що негативно впливає на достовірність фінансової звітності, результати управлінського аналізу та рівень комплаєнсу. Відтак контроль у логістичних системах виступає не лише інструментом підвищення ефективності операцій, а й засобом забезпечення надійності інформаційної бази управління та обліку.

Оптимізація управління ланцюгом постачань, на думку Р. О. Мадяр, спрямована на підвищення керованості та економічної ефективності всієї системи руху матеріальних і інформаційних потоків, а саме від планування закупівель до доставки кінцевому споживачу. Передусім, вона дає змогу прискорити цикл планування і водночас розширити горизонт прогнозування, оскільки рішення ухвалюються на основі більш повних, достовірних і своєчасних даних [3, с. 32]. Найперше це стосується інформації про запаси, виробничі можливості, попит, графіки транспортування, ризики зриву поставок. Завдяки цьому компанія швидше реагує на зміни ринку й менше залежить від ретроспективної інформації.

Також контроль логістичних витрат спрямований на зниження сукупних витрат у закупівлях і постачанні. Йдеться не лише про пошук дешевшої ціни, а про вибудову стратегічних відносин з контрагентами і відбір надійних постачальників, оцінювання їхньої спроможності виконувати умови, оптимальний вибір номенклатури та умов закупівель. Важливою складовою є координація взаємодії в режимі близькому до реального часу. Наприклад обмін статусами замовлень, підтвердження відвантаження, зміни графіків, що зменшує ризик простоїв і штрафів та підвищує прозорість процесу.

Інше завдання стосується зменшення виробничих витрат через кращу синхронізацію виробництва з постачанням і збутом. Коли потоки сировини, комплектуючих і готової продукції оптимізовані, підприємство уникає надлишкових переміщень, простоїв обладнання і втрат часу на погодження.

А. В. Левкович стверджує, що для підвищення результативності логістики на підприємстві, доцільно сформувати систему управлінського обліку логістичних витрат на основі сучасних методів калькулювання й аналізу та інтегрувати її з автоматизованими інформаційними рішеннями, які забезпечують оперативний збір і обробку даних [2, с. 153].

Оптимізоване планування дозволяє краще узгоджувати обсяги виробництва та закупівель із фактичним попитом, зменшуючи надлишкові запаси, витрати на зберігання, псування й списання. У цьому контексті широко використовується підхід, коли матеріальні ресурси надходять у потрібній кількості та в потрібний момент, мінімізуючи потребу в великих страхових запасах.

Підвищення якості обслуговування клієнтів, що проявляється у швидшому виконанні замовлень, стабільніших строках доставки, гнучкості під зміни вимог і кращій доступності товарів є важливим фактором впливу на споживачів через організацію контрольних функцій. Чим оперативніший і більш адаптивний процес постачання, тим вищий рівень сервісу, адже клієнт отримує точніші обіцянки щодо термінів, менше стикається з дефіцитом, а компанія краще утримує конкурентні позиції на ринку.

Таким чином, контролю в логістичних системах визначається необхідністю підвищення адаптивності та стійкості ланцюгів постачання, забезпечення прозорості та простежуваності матеріальних потоків, удосконалення ризик-орієнтованих контрольних процедур і підсилення інформаційної підтримки управлінських рішень на основі цифрових даних. Це формує науково-практичний запит на розроблення методичних підходів до організації контролю, визначення релевантних показників і контрольних точок, а також оцінювання результативності контрольних механізмів у різних типах логістичних систем.

Вітчизняні науковці В. Дерій, Л. Кручак та М. Гуменна-Дерій зазначають, що контроль логістичних витрат доцільно організовувати в режимі реального

часу за об'єктами й етапами робіт, виконавцями та логістичними операціями, а саме постачання, транспортування, складування, розподіл і збут), за потреби залучаючи аутсорсингових фахівців для підвищення ефективності та економії ресурсів. Аудит логістичних витрат і ресурсозбереження (внутрішній та зовнішній) дає змогу виявити причини відхилень, визначити відповідальних осіб і забезпечити належне реагування від профілактики зловживань за підтримки законодавчого та державного контролю до заохочення за обґрунтовану економію [1, с. 116].

В умовах ускладнення ланцюгів постачання та цифрової трансформації контроль у логістичних системах стає ключовим інструментом забезпечення стійкості, мінімізації втрат і збереження необхідного рівня сервісу. Ризик-орієнтовані контрольні процедури з моніторингом у реальному часі та аудитом відхилень підвищують прозорість логістичних операцій, знижують витрати й водночас зміцнюють достовірність облікових даних і фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Дерій В., Кручак Л., Гуменна-Дерій М. Контроль за витратами та економією ресурсів у процесі логістичної діяльності будівельних підприємств: методика, організація. Вісник економіки. 2021. Вип. 1. С. 111-127
2. Левкович А. В. Облік і контроль логістичних витрат у системі управління логістичною діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Левкович // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. - 2015. - Вип. 49. - С. 146-155
3. Мадяр Р. О. Контроль логістичної діяльності на підприємствах в умовах глобалізації. Економіка та держава. 2018. № 12. С. 31-34
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

5. Черешнюк О. М. Аудит реалізації проектів в умовах публічного адміністрування: сучасні виклики та підходи. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45

Kurtsev O.
PhD in law, Associate professor,
Associate professor of the Department of International Economics and Management
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
Kharkiv, Ukraine

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AUDIT OF LOGISTICS PROCESSES

Modern logistics processes operate in an environment of high dynamics, globalization and constant growth of information flows. The development of e-commerce, the complexity of supply chains and the growth of requirements for speed and reliability of delivery determine the need to increase the transparency and manageability of logistics activities. In these conditions, the audit of logistics processes acquires particular importance, as it provides control over the efficiency of resource use, compliance with internal regulations and minimization of operational risks. Traditional approaches to logistics auditing, based on selective document review and retrospective analysis of indicators, are increasingly proving insufficient for assessing complex and multi-level processes of movement of material, information and financial flows. That is why digital technologies are becoming a key tool for transforming audit activities in the field of logistics. Their application allows integrating data from different stages of the supply chain, conducting operational monitoring of processes and obtaining more substantiated analytical conclusions.

Digital solutions, including automated accounting systems, analytical platforms, big data tools and visualization tools, significantly expand the capabilities of logistics process auditing. They provide not only increased accuracy of inspections, but also a transition to preventive control focused on early detection of deviations, inefficient operations and potential risks. This is especially important in conditions where even

minor failures in logistics can lead to significant financial losses and loss of competitive positions.

The use of digital technologies in the audit of logistics processes also contributes to increasing the transparency of management decisions and strengthening trust between supply chain participants. Audit, supported by modern digital tools, is becoming an important element of the management system, providing not only control, but also information support for the strategic development of the enterprise.

That is why, based on research [1, 2, 3, 4], we will form an idea of the individual features of the use of digital technologies in the audit of logistics processes. Modern logistics audit is increasingly focused on the use of digital technologies, which is due to the need to ensure transparency, speed and comprehensiveness of inspections. The peculiarity of the modern approach is that digital tools allow the auditor to work with large volumes of data, integrate information from different stages of the supply chain and assess processes in real time, which significantly increases the accuracy and efficiency of control.

One of the key features is continuous data analytics. The use of automated accounting systems and big data platforms allows audit services to conduct a comprehensive analysis of operations, identify hidden patterns and detect deviations from regulations or internal policies. This means that the audit ceases to be selective and reactive, and becomes a proactive risk management tool. Another important feature is the increased integration of audit processes and logistics management. Digital technologies allow you to combine data from warehouses, transportation systems, procurement and resource accounting in a single environment, which contributes to a more comprehensive assessment of the effectiveness of the supply chain. This approach allows the auditor not only to record errors or violations, but also to provide recommendations for optimizing logistics processes based on actual data.

A feature of digital audit is also the ability to predict risks and model scenarios. The use of artificial intelligence and machine learning algorithms makes it possible to predict potential supply disruptions, warehouse overloads or transport delays, which

allows you to prevent losses and increase the efficiency of management decisions. An equally important aspect is increasing transparency and trust in logistics processes. Digital platforms provide access to analytical information for all stakeholders: from company management to external partners and regulatory authorities. This creates conditions for more effective control and at the same time strengthens the company's reputation in the market.

Thus, the application of digital technologies in the audit of logistics processes is characterized by the following main features: integrity and depth of analytics, integration of control and management, preventive risk assessment and event forecasting, as well as increased transparency and trust in processes. These features form a new qualitative level of audit activity, where control becomes more strategic, analytical and focused on the sustainable development of logistics systems.

References

1. Desyatnyuk O., Krysovatyy A., Ptashchenko O., Kyrylenko O., Kurtsev O. (2025) A Framework for Digital Logistics Transformation: Innovation Implementation with Financial Interest Protection. (2025). *African Journal Of Applied Research*, 11(7), 45-65. https://doi.org/10.26437/1tt1jf75
2. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713
3. Бурак М. П, Яремко І. Й. Автоматизація аудиту фінансової звітності у воєнний період. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 60. С. 1-7. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-13
4. Янковська К. Вплив цифрових технологій на проведення аудиту. *Аграрна економіка*, 2023. Т. 16. № 3. URL: https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.03-04.068

Кулик Р. Р.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Новак Ю. Р.
кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного туризму та готельно-ресторанного бізнесу
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В КОНТЕКСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ТРАНСФЕРТНИМ ЦІНОУТВОРЕННЯМ ТА МИТНОЮ ВАРТІСТЮ

В умовах глобалізації економічних процесів та інтеграції України до європейського ринку, імпортні операції залишаються однією з ключових складових зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. Однак, саме ця сфера перебуває під пильним контролем фіскальних органів, оскільки несе в собі значні ризики розмивання податкової бази. Для аудитора перевірка імпортних операцій сьогодні трансформується з простої звірки митних декларацій з інвойсами у складний процес аналізу відповідності цін принципу «витягнутої руки» та обґрунтованості митної вартості.

Актуальність теми зумовлена існуючим конфліктом інтересів між різними фіскальними цілями держави, який аудитор повинен врегулювати. З одного боку, митні органи зацікавлені у максимізації митної вартості товарів для збільшення надходжень від ввізного мита та імпортного ПДВ. З іншого боку, податкові органи в межах контролю за трансфертним ціноутворенням перевіряють, чи не є ціна імпорту завищеною (у операціях з пов’язаними особами), що призводить до заниження податку на прибуток. Ця дихотомія створює для бізнесу ситуацію «подвійного тиску», де будь-яке цінове рішення може бути оскаржене одним із контролюючих органів.

Фундаментальна проблема аудиту в цій сфері полягає у відмінності методологічних підходів до визначення вартості товару, закладених у Податковому [4] та Митному [2] кодексах України. Митна вартість є базою для нарахування митних платежів і визначається, як правило, на момент перетину кордону. Натомість ціна в контрольованих операціях для цілей трансфертного ціноутворення визначається за результатами звітного року і має відповідати діапазону ринкових цін.

Як зазначають дослідники В. Тищенко, О. Найденко та С. Ачкасова, митні ризики у трансфертному ціноутворенні виникають тоді, коли митний орган коригує вартість товару в бік збільшення, вважаючи контрактну ціну заниженою [5, с. 43]. Для аудитора це сигнал про можливі проблеми: якщо митниця не визнає ціну угоди (перший метод визначення вартості), то чи може ця ціна вважатися ринковою для цілей трансфертного ціноутворення? Аудитор має проаналізувати рішення про коригування митної вартості та оцінити його вплив на податок на прибуток. Підприємство, сплативши підвищене ПДВ та мито при імпорті (через рішення митниці), відображає ці суми у складі собівартості запасів. Однак податкова служба може не погодитися з такою собівартістю при розрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток, якщо вважатиме, що ціна придбання перевищує рівень «витягнутої руки».

Згідно з п. 39.2 Податкового кодексу України, контроль за трансфертним ціноутворенням поширюється на операції з пов'язаними особами-нерезидентами та нерезидентами з низькоподаткових юрисдикцій [4]. М. Пасічний підкреслює, що трансфертне ціноутворення стало пріоритетом податкової політики, оскільки дозволяє контролювати виведення капіталу за кордон [3].

Аудиторська перевірка в цьому контексті має включати такі етапи:

1. Ідентифікація контрольованих операцій. Аудитор перевіряє структуру власності контрагентів та обсяг операцій (вартісний критерій у 150 млн грн річного доходу та 10 млн грн з одним контрагентом).

2. Функціональний аналіз. Аудитор повинен дослідити функції, які виконує імпортер, використані ним активи та прийняті ризики. Часто помилки виникають саме тут: наприклад, імпортер бере на себе валютні ризики, але ціна товару сформована так, ніби всі ризики несе постачальник.

3. Вибір методу трансфертного ціноутворення. Найчастіше використовується метод порівняльної неконтрольованої ціни або метод чистого прибутку. В. Фесенко зауважує, що для міжнародних груп компаній критично важливим є узгодження обраного методу з корпоративною політикою та локальним законодавством [6]. Аудитор має перевірити коректність вибірки зіставних компаній (бенчмаркінг) та розрахунок інтервалу рентабельності.

При перевірці імпортних операцій аудитор спирається на Митний кодекс України [2]. Особливу увагу слід приділити складовим митної вартості, які імпортери часто «забувають» включити до бази оподаткування, що призводить до штрафів. До таких складових належать: роялті та ліцензійні платежі, витрати на пакування, інженерні роботи, виконані за межами України, та вартість страхування.

Аудит документального забезпечення передбачає перехресну звірку даних:

- зовнішньоекономічний контракт: аналіз умов поставки Інкотермс-2020. Важливо перевірити, чи правильно розподілені витрати на логістику між покупцем і продавцем і чи включені витрати на доставку до кордону України у митну вартість;
- інвойс та митна декларація: перевірка кодування товару (УКТЗЕД). Неправильний код може призвести до заниження ставки мита, що є суттєвим порушенням;
- транспортні документи (CMR, коносамент): підтвердження фактичного переміщення товару.

В. Хомутенко та А. Хомутенко звертають увагу на важливість використання методичних прийомів судової економічної експертизи при аудиті.

Зокрема, у спірних випадках аудитор може застосовувати методи моделювання ціноутворення для підтвердження того, що умови контракту відповідали ринковим на момент укладання угоди, навіть якщо згодом ринкова кон'юнктура змінилася [7, с. 32].

Військова агресія РФ проти України внесла суттєві корективи в ланцюги постачання та структуру імпорту. В. М. Панасюк та співавтори зазначають, що реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану характеризуються ускладненою логістикою та валютними обмеженнями [1, с. 26].

Для аудитора це означає необхідність перевірки додаткових зон ризику:

1. Валютний контроль. Дотримання граничних строків розрахунків (які неодноразово змінювалися НБУ). Аудитор має перевірити наявність дебіторської заборгованості за імпортними контрактами, де товар не був поставлений вчасно.

2. Форс-мажорні обставини. Перевірка наявності сертифікатів ТПП у разі порушення умов контрактів.

3. Втрата товару. Імпортні товари могли бути знищені внаслідок бойових дій. Аудитор повинен перевірити правильність списання таких активів та коректність нарахування компенсуючих податкових зобов'язань з ПДВ (або правомірність їх ненарахування згідно з п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ).

4. Критичний імпорт. Аналіз операцій з товарами, що звільнялися від оподаткування (генератори, енергообладнання, товари для оборони), на предмет цільового використання та наявності підтвердних документів.

Найскладнішим завданням аудиту є гармонізація даних для різних фіскальних цілей. Аудитор повинен рекомендувати клієнту впровадження інтегрованої системи внутрішнього контролю, яка б враховувала вимоги як трансфертного ціноутворення, так і митного законодавства.

Зокрема, коригування прибутковості для цілей трансфертного ціноутворення (наприклад, донарахування доходу до рівня медіани ринкового діапазону) може здійснюватися шляхом подання уточнюючої декларації з

податку на прибуток. Однак, таке коригування фактично означає, що ціна товару була іншою. Аудитор має оцінити ризик того, що митний орган використає дані звіту про трансфертне ціноутворення як підставу для перегляду митної вартості в минулих періодах (пост-митний аудит).

Також слід враховувати «правило 30%», яке стосується імпорту від «ризикових» нерезидентів. Аудитор повинен перевірити, чи збільшив платник податків фінансовий результат до оподаткування на суму 30% вартості товарів, придбаних у таких нерезидентів, якщо ці операції не були обґрунтовані документацією з трансфертного ціноутворення.

Отже, аудит імпортних операцій у сучасному економічному середовищі вимагає від аудитора мультидисциплінарних знань. Неможливо якісно перевірити імпорт, аналізуючи лише бухгалтерські проводки. Необхідний глибокий синтез знань податкового права, митного регулювання, логістики та методів економічного аналізу.

Ключовим висновком є те, що ефективний аудит імпорту має базуватися на ризик-орієнтованому підході. Аудитор повинен ідентифікувати зони конфлікту між митною та трансфертною вартістю і допомогти підприємству сформувати таку політику ціноутворення, яка була б прозорою та обґрунтованою для обох регуляторів. В умовах воєнного стану роль аудитора посилюється також функцією контролю за дотриманням валютного законодавства та обґрунтуванням витрат, спричинених форс-мажорними обставинами логістики. Лише комплексний аудит дозволяє мінімізувати штрафні ризики та забезпечити фінансову стійкість підприємства-імпортера.

Список використаних джерел

1. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану / В. М. Панасюк та ін. *Journal of strategic economic research*. 2023. № 1. С. 25–34. URL: https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.1.3.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.

3. Пасічний М. Трансфертне ціноутворення у системі пріоритетів податкової політики. Економіка та суспільство. *2024. № 65. URL: https://doi.org/10.32782/*2524-0072/2024-65-126.

4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

5. Тищенко В., Найденко О., Ачкасова С. Митні ризики у трансфертному ціноутворенні. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 1 (52). С. 42–48. URL: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-6.

6. Фесенко В. Управління ризиками та аудит трансфертних цін: ключові аспекти для міжнародних груп. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-70.

7. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Методичні способи та прийоми проведення судової економічної експертизи відповідності контрольованих операцій принципу «витягнутої руки». *Криміналістичний вісник*. 2023. Т. 40, № 2. С. 30–42. URL: https://doi.org/10.37025/1992-4437/2023-40-2-30.

Крисько Ж. Л.
кандидат економічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Резилієнтність медичних установ у сучасних умовах формується як комплексна характеристика, що поєднує здатність системи охорони здоров'я протистояти внутрішнім і зовнішнім шокам, швидко адаптуватися до змін та забезпечувати безперервність і доступність медичних послуг. За визначенням ВООЗ, резилієнтні системи охорони здоров'я – це системи, які здатні передбачати, реагувати, пристосовуватися та відновлюватися після потрясінь, не втрачаючи основних функцій [1]. У контексті фінансового забезпечення означає спроможність установ підтримувати стабільність бюджетів, оптимально розподіляти ресурси, ефективно управляти витратами та запобігати фінансовим втратам. ВООЗ зазначає, що в глобальному масштабі до 20-40 % ресурсів в медецині витрачаються неефективно, що істотно підриває стійкість систем і обмежує можливості забезпечення населення якісними послугами [2].

Світовий банк в аналітичному звіті про фіскальний простір для охорони здоров'я наголошує, що більшість країн стикаються з неефективним використанням ресурсів через застарілі механізми обліку, слабкі процеси контролю, дублювання адміністративних функцій і нераціональні закупівлі [3]. Підкреслено, що посилення управлінського контролю, модернізація інформаційних систем і впровадження цифрових технологій є ключовими інструментами підвищення фінансової стійкості сектору. Стратегії, спрямовані на підвищення прозорості витрат і вдосконалення обліку, дозволяють

скорочувати втрати, підвищувати ефективність бюджетного планування і створювати додатковий ресурс для інвестування в пріоритетні напрямки розвитку системи охорони здоров'я.

На рівні міжнародної політики цифрову трансформацію охорони здоров'я сьогодні розглядають як стратегічний фактор, що визначає конкурентоспроможність та адаптивність систем у довгостроковій перспективі. Глобальна стратегія ВООЗ з цифрового здоров'я 2020-2025 наголошує, що цифрові технології здатні значно підвищити ефективність систем охорони здоров'я за рахунок покращення доступу до даних, автоматизації процесів, зниження ризиків людських помилок, забезпечення безперервності обслуговування та підтримки рішень на основі доказів [1]. Крім того, цифрові інструменти дозволяють інтегрувати клінічні, фінансові та адміністративні дані, створюючи умови для комплексного фінансово-облікового контролю та більш ефективного розподілу ресурсів.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у звітах 2024-2025 років приділяє особливу увагу фіскальній стійкості систем охорони здоров'я. Згідно з прогнозами, без структурних змін у підходах до обліку та управління витрати на охорону здоров'я в країнах ОЕСР можуть зрости до 11-12 % ВВП у найближчі десятиліття [4]. У звіті ОЕСР «*Digitalisation of Public Health*» зазначено, що цифровізація є ключовим інструментом контролю за витратами, оптимізації управлінських рішень та підвищення прозорості бюджетних процесів [5]. Впровадження цифрового аудиту, електронного документообігу, автоматизованих систем обліку та аналітики великих даних дозволяє зменшувати обсяг втрат і недоцільних витрат, значно зміцнюючи фінансову стійкість медичних організацій.

Аналітичні огляди *Deloitte* свідчать, що керівники медичних установ у всьому світі визначають цифрову трансформацію як один із найважливіших факторів розвитку лікарень і систем охорони здоров'я на найближчі роки [6]. Зокрема, серед ключових пріоритетів відзначають інвестиції в технології

управління даними, розвиток телемедицини, автоматизацію адміністративних операцій, створення цифрової інфраструктури для обліку та контролю, а також модернізацію моделей фінансування з використанням цифрових методів розрахунку вартості медичних послуг. В огляді «*Digital transformation in healthcare*» підкреслюється, що цифрові рішення дозволяють значно скоротити операційні витрати та підвищити продуктивність персоналу, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість медичних організацій [7].

Український досвід підтверджує здатність цифровізації посилювати стійкість системи охорони здоров'я. Зокрема, дослідження С. Квітки та М. Миргородської показують, що цифрова трансформація системи охорони здоров'я, включно з розвитком електронних сервісів, підвищує якість життя населення, забезпечує більш ефективне надання послуг і сприяє прозорості використання бюджетних коштів [8]. Автори зазначають, що цифрові інструменти дозволяють оптимізувати маршрути пацієнтів, зменшувати адміністративні витрати та формувати нові механізми моніторингу якості медичної допомоги.

Зауважимо, що розвиток електронної системи охорони здоров'я в Україні відіграє важливу роль не лише у сфері клінічних послуг, а й у фінансово-облікових процесах. Зокрема, інтеграція даних про обсяг наданих послуг, фінансові транзакції, кадрове забезпечення та закупівлі формує основу для більш точного бюджетування та підвищення прозорості фінансових операцій медичних установ.

Особливо вагомим елементом фінансової резилієнтності є прозорість закупівель, що напряму залежить від ефективності цифрових рішень. Українська електронна система публічних закупівель *Prozorro* стала однією з найуспішніших антикорупційних реформ, що отримала міжнародне визнання. За даними Київської школи економіки, завдяки *Prozorro* середня економія бюджетних коштів при закупівлях становить 5-10 %, а для окремих категорій товарів – до 20 % [9]. Дослідження *O. Chmel* показало, що у закупівлях

лікарських засобів економія досягає 4-14 % залежно від групи препаратів [10]. Це створює значний додатковий фінансовий ресурс, який може бути спрямований на інвестиції у цифрові технології, персонал і модернізацію обладнання.

Цифрова трансформація суттєво змінює зміст фінансово-облікової діяльності медичних установ. Інтегровані цифрові системи управлінського обліку дозволяють деталізувати витрати за видами медичних послуг, програмами фінансування, підрозділами закладу та маршрутами пацієнта. Цифрові індикатори (*e-indicators*) та аналітичні панелі (*dashboards*) дозволяють відстежувати ключові параметри ефективності, зокрема, витрати на одного пацієнта, рівень завантаженості ліжкового фонду, структуру дебіторської заборгованості, рентабельність відділень, використання медичного обладнання. Така деталізація забезпечує керівникам можливість запобігати перевитратам, прогнозувати зміни бюджетів і швидко реагувати на фінансові ризики.

Аналітика великих даних також є інструментом зміцнення резилієнтності, оскільки дозволяє виявляти аномалії у витратах, моделювати сценарії розвитку подій, оцінювати потреби в ресурсах та формувати обґрунтовані управлінські рішення. Дослідження *Deloitte* підтверджують, що медичні організації, які використовують цифрові алгоритми прогнозування, демонструють кращу здатність до адаптації в умовах кризових впливів, зокрема пандемій чи військових загроз [6].

Важливим аспектом є кадрова резилієнтність, яка безпосередньо пов’язана з фінансовими механізмами. Цифрові системи обліку робочого часу, навантаження, обліку понаднормових оплат та управління графіками дозволяють оптимізувати фонд оплати праці, запобігати кадровому вигоранню та підтримувати стабільність персоналу. За даними ОЕСР, використання цифрових інструментів *HRM* у медичних закладах зменшує адміністративне навантаження на персонал на 15-25 %, що дозволяє підвищити продуктивність працівників і рівень задоволеності роботою [4].

Отже, фінансово-облікові аспекти резилієнтності медичних установ формуються через:

– інтеграцію цифрових платформ управлінського обліку;

– прозору систему закупівель і скорочення неефективних витрат;

– аналітичну інфраструктуру на основі великих даних;

– цифровий аудит та автоматизовані механізми контролю;

– оптимізацію кадрової політики на основі *HR*-аналітики;

– проактивну модель бюджетування та прогнозування.

Таким чином, цифрова трансформація не є лише технологічною інновацією. Вона стає фундаментальною передумовою формування резилієнтних, ефективних, прозорих і стійких медичних установ, здатних забезпечити безперервність діяльності навіть за умов глобальних і локальних викликів.

Список використаних джерел

1. World Health Organization. Global strategy on digital health 2020-2025. Geneva : WHO, 2021. 50 p. URL: https://www.who.int/publications/i/item/9789240020924
2. World Health Organization. Technical efficiency – costing and technical efficiency in health financing. WHO Health Financing and Economics. URL: https://www.who.int/teams/health-financing-and-economics/economic-analysis/costing-and-technical-efficiency
3. World Bank. Improving health system efficiency and fiscal space for health : Background paper for the Second Annual UHC Financing Forum. Washington, DC : World Bank, 2017. URL: https://thedocs.worldbank.org/en/doc/5d7befa83cbafe469a1f9a5d591eb443-0140062021/related/Background-Paper-Second-Annual-UHC-Financing-Forum-FORUM.pdf
4. OECD. Fiscal Sustainability of Health Systems. Paris : OECD Publishing, 2024. 207 p. URL:

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/01/fiscal-sustainability-of-health-systems_c2f837ac/880f3195-en.pdf

5. OECD. Digitalisation of public health. Paris : OECD, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/digitalisation-of-public-health_97204768-en.html
6. Deloitte. 2025 global health care executive outlook. Deloitte Insights, 29 Jan. 2025. URL: https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/health-care/life-sciences-and-health-care-industry-outlooks/2025-global-health-care-executive-outlook.html
7. Deloitte. Digital transformation in healthcare. Deloitte Insights, 26 Oct. 2021. URL: https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/health-care/digital-transformation-in-healthcare.html
8. Квітка С., Миргородська М. Цифрова трансформація системи охорони здоров'я: фактори впливу на якість життя населення. *Аспекти публічного управління*. 2024. Т. 12, № 1. С. 14-21. DOI: 10.15421/152402.
9. KSE Center for Economic Strategy. The Prozorro impact. Kyiv School of Economics, 2023. 13 p. URL: https://cep.kse.ua/article/impact-of-prozorro/impact-of-prozorro-en.pdf
10. Chmel O. Prozorro e-auctions: savings on public procurement of medicines in Ukraine : MA thesis. Kyiv : Kyiv School of Economics, 2018. 68 p. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2019/03/Oleksandra-Chmel23.pdf.pdf

Квасовський О. Р.
кандидат економічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОАКТИВАМИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

У контексті стрімкої діджиталізації фінансових ринків та інтенсивного поширення криптоактивів як новітньої форми інвестування та зберігання вартості, проблематика належного оподаткування таких активів в умовах обмежених бюджетних доходів набуває надзвичайної актуальності. Популярність децентралізованих фінансових інструментів, смарт-контрактів, NFT, DeFi-платформ та інших форм цифрових активів трансформує їх на інструменти фінансової мобільності та транскордонних потоків, що створює потенційні ризики недоотримання фіскальних надходжень і тінізації обігу [1, с. 149–151]. Відтак, постає нагальна потреба в адаптації податкового законодавства до реалій діджиталізації фінансового ринку з метою уникнення як значних бюджетних втрат, так і надмірного фіскального навантаження, яке може стримувати інтенсивний розвиток цифрової економіки.

Разом з тим, зарубіжна практика проявила низку проблемних аспектів, пов’язаних з оподаткуванням операцій із криптоактивами. По-перше, недостатньо відпрацьовані понятійно-категоріальні підходи: криптовалюти та інші цифрові активи не завжди чітко класифіковані як інструменти фінансового ринку, грошові кошти, майно або цінні папери, що унеможливлює однозначне визначення об’єкта оподаткування, податкової бази та моментів виникнення податкових зобов’язань. По-друге, вказані операції часто здійснюються з високим ступенем анонімності або псевдонімності, що ускладнює податковий контроль, і без ефективних механізмів фінансового моніторингу генерує

суттєвий ризик приховування доходів. По-третє, відсутні або недостатньо деталізовані законодавчі норми щодо обліку відповідних операцій, визначення податкової бази (при здійсненні купівлі, продажу, обміну, отриманні у вигляді доходу, майбутніх капіталізованих прибутків, майнінгу тощо), що створює правову невизначеність як для платників податків, так і фіскальних органів, а також підвищує ризики потенційних правових спорів [2; 3].

Світовий досвід оподаткування операцій з криптоактивами демонструє декілька успішних моделей, які могли б бути адаптовані до реалій України. Так, в дослідженні К. В. Єфремової та Д. А. Кобильнік, проаналізовано успішні фіскальні практики Франції та Німеччини, які передбачають здійснення податкового контролю за операціями з цифровими активами, у тому числі в рамках регламенту MiCA, а також запровадження звітності за стандартами Crypto-Asset Reporting Framework (CARF) і положень адаптованих правил адміністративної співпраці, що забезпечують прозорість та інформаційну взаємодію між податковими органами [4]. У країнах Балтії, зокрема в Литві, застосовують класифікацію, яка дає змогу фіскальним органам чітко ідентифікувати податкові події (realisation events) та момент оподаткування, що спрощує податкове адміністрування [3]. Також окремі зарубіжні науковці пропонують уніфіковану морфологічну таксономію криптоактивів, що дає змогу полегшити формування єдиної термінології і, як наслідок, – формування чіткіших податково-регулятивних норм [5].

З огляду на наведене вище, вважаємо, що доцільно здійснити імплементацію аналогічних підходів до оподаткування операцій з криптоактивів в Україні. Зокрема, варто запровадити податково-законодавчі норми, які чітко класифікують цифрові активи, визначають податкові події (realisation events), момент настання податкових зобов’язань, запроваджують обов’язкову звітність суб’єктів господарювання, що здійснюють операції з криптоактивами (зокрема, біржі, провайдери послуг обміну, платформи DeFi), як суб’єктів фінансового

моніторингу, забезпечують прозорість і можливість обміну інформацією між податковими органами відповідно до міжнародних стандартів.

На нашу думку, у контексті нещодавніх ініціатив щодо змін до Податкового кодексу України з метою врегулювання оподаткування цифрових активів, варто провести їхню ґрунтовну і системну правову й економічну експертизу. Це зумовлено тим, що хоча й, на думку окремих вітчизняних науковців, таке податкове нововведення матиме значний потенціал для наповнення бюджету [6], проте присутні суттєві ризики його успішної практичної реалізації через складність класифікації криптоактивів, неврегульованість питань обліку, звітності операцій з ними, визначення податкових подій, а також через можливість подвійного або, навпаки, несправедливо заниженого оподаткування таких активів внаслідок застосування схем ухилення. Тому запропоновані зміни до Податкового кодексу потребують детального комплексного опрацювання з урахуванням успішної зарубіжної податкової практики, яка передбачає чітку типологію цифрових активів та інструментів, запровадження дієвих механізмів контролю, а також прозорої системи звітності й обміну інформацією.

Таким чином, технологія оподаткування цифрових активів в Україні має бути побудована на принципах транспарентності, максимальної правової визначеності, адаптивності до технологічних змін, а також з урахуванням міжнародних стандартів і прогресивних податкових практик. Без цього оподаткування криптоекономіки може призвести до незначних, порівняно із затратами на фіскальне адміністрування, бюджетних надходжень, тінізації обігу криптоактивів або ж, навпаки – до надмірного податкового навантаження, що гальмуватиме розвиток цифрових інновацій.

Список використаних джерел

1. Белінська Я., Калита Т. Розвиток підходів до оподаткування криптоактивів у сучасному світі. *Економічні горизонти.* 2024. № 2–3(28). С. 149–157. URL: https://eh.udpu.edu.ua/article/view/305896?utm_source=chatgpt.com

2. Мельниченко О. В., Новак О. С., Фоміна О. В. Проблеми та перспективи розвитку оподаткування операцій з криптовалютами. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. № 3(53). С. 28–33. URL: https://pbo.ztu.edu.ua/article/view/273305/268757?utm_source=chatgpt.com
3. Remeika R., Grigonis Š. Kripto turto apmokestinimo vertinimas ir problematika. Vilnius University Open Series. 2023. P. 135–149. URL: https://www.journals.vu.lt/open-series/en/article/view/33982/32488
4. Єфремова К. В., Кобильнік Д. А. Правові підходи до оподаткування операцій з цифровими активами в ЄС: досвід для України. *Право та інновації*. 2024. № 4 (48). С. 7-14. URL: https://pti.org.ua/ndipzir/uk/article/view/1209/908
5. Ankenbrand T., Bieri D., Cortivo R., Hoehener J., Hardjono T. Proposal for a Comprehensive (Crypto) Asset Taxonomy: preprint. 2020. URL: https://arxiv.org/abs/2007.11877
6. Серебрянський Д., Бірюк Д. Оподаткування операцій з криптоактивами та його вплив на бюджетний потенціал в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2024. № 5. С. 157–164. 2024. URL: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/535/543/1853?utm_source=chatgpt.com

Єршова Н. Ю.
доктор економічних наук, професор,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
Ковальова Д. А.
здобувачка другого рівня вищої освіти
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СТАНУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА ТОВ «АВТОЗЕНІТ» ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Взаємовідносини з клієнтами та контрагентами відіграють вирішальну роль у фінансово-економічній діяльності компанії. Вони перетворюють продані товари та послуги на ліквідні активи. Стабільність грошового потоку, платоспроможність та здатність компанії своєчасно виконувати свої зобов'язання безпосередньо залежать від систематичного та ефективного управління цими рахунками. Правильне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю забезпечує фінансову основу для безперервності бізнесу, отримання прибутку та реалізації стратегічних та інвестиційних планів. Водночас стан та динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості відображають якість ділових відносин між компанією та її партнерами та впливають на довгострокову довіру, задоволення та лояльність клієнтів. У сучасному нестабільному та конкурентному фінансовому середовищі вдосконалення обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості стає дедалі актуальнішим та важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності компанії. Дослідження організації обліку, внутршінього контролю, аналізу стану розрахунків з покупцями і замовниками проводили достатньо багато вітчизняних вчених: Лучко М.Р., Гуцаленко Л.В.,

Коцупатрий М.М., Лишиленко О.В., Малюга Н.М., Вакульчик Д.В., Плаксієнко В.Я., Єршова Н.Ю., Давідюк Т.В., Садовська І.Б., Maha Al-Mahmoud, Singh R.P. та багато інших [1-4]. Різні проблемні аспекти обліку, контролю й аналізу дебіторської заборгованості висвітлені в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, але ця тема і досі не втрачає своєї актуальності враховуючи розвиток сучасних технологій, які застосовуються в процесі обліку, контролю та аналізу.

Альянси з покупцями та замовниками не лише встановлюють ділові стосунки, але й створюють зовнішню основу для співпраці, яка сприяє взаємовигідній екосистемі для всіх учасників, але й створюють зовнішню основу для співпраці, яка сприяє взаємовигідній екосистемі для всіх учасників. Звідси – клієнтоорієнтація як узгодження інтересів компанії та її клієнтів для забезпечення стабільного грошового потоку та мінімізації дефіциту ліквідних коштів. Але, підвищення залежності від великих замовників є шляхом до надмірного боргового навантаження. Для нівелювання такого виду ризиків, завданнями бухгалтерського обліку контроль фінансових вимоги до покупців (отримання платежів). Економічна основа цих платежів полягає у створенні дебіторської заборгованості, яка відображає активи компанії та її право на оплату від її ділових партнерів. Один з можливих негативних наслідків для фінансового здоров’я підприємства це розбалансування з його комерційними кредитами, отриманими від постачальників.

Обліково-контрольна діяльність в системі розрахунків є фундаментальним елементом фінансового управління для бізнес-одиниць. Вона забезпечує своєчасні платежі, достовірну кредитну інформацію та мінімізує ризик неплатоспроможності. Ця система будується на важливих складових системи: законах, кодексах та нормативній документації (стандартах), що регулюють ведення обліку, підготовку фінансових звітів та звітності, проведення внутрішнього контролю. Звернемось до таблиці 1.

Таблиця 1.

Динаміка та співвідношення наслідків розрахунків з контрагентами для підприємств України

Роки	Підприємства з кількістю найманих працівників до 9 осіб				Підприємства з кількістю найманих працівників від 10 до 49 осіб			
	дебіторська заборгованість		поточна кредиторська заборгованість		дебіторська заборгованість		поточна кредиторська заборгованість	
	тис.грн	у %	тис.грн	у %	тис.грн	у %	тис.грн	у %
2021	1490132,8	33,3	767694,7	20,6	686378,5	15,3	511830,8	13,7
2022	1491925,7	29,2	733030,2	17,7	854611,8	16,8	674866	16,3
2032	1630385,2	30,0	855293,7	19,5	842685	15,5	638603,3	14,6
2024	1874312,9	32,0	966367,5	19,8	921675,2	15,7	798582,5	16,4

Джерело: розраховано за даними [5]

Збільшення та накладання боргів для фінансової та операційної діяльності бізнесу призводить до нестачі саме грошей, що у подальшому обумовлює труднощі з плануванням, зменшенням доходів, ризиком погіршення фінансового здоров'я. Організація внутрішнього контролю на ТОВ «Автозеніт» включає комплекс заходів, що охоплюють увесь цикл операцій з покупцями: від укладання договору до остаточного погашення заборгованості.

Контроль розрахунків здійснюється через внутрішні регламенти підприємства, що базуються на вимогах законодавства та принципах управлінського обліку. До основних інструментів належать:

– інвентаризація дебіторської заборгованості відповідно до [5];

– аналіз строків погашення заборгованості для оцінки її ліквідності та формування резерву сумнівних боргів;

– використання автоматизованих систем обліку, що забезпечують оперативний контроль платежів і формування звітності.

Процедури внутрішнього контролю стану розрахунків з покупцями і замовниками на ТОВ «Автозеніт» спрямовані на забезпечення своєчасності та

достовірності обліку розрахунків з покупцями та замовниками; мінімізації ризиків непогашення дебіторської заборгованості; відповідності операцій чинному законодавству та внутрішнім регламентам підприємства.

Список використаних джерел

1. Вакульчик Д.В., Погорєлова Т.П. Економічна суть розрахунків з покупцями і замовниками. *Молоді науковці аграрники: традиційні й нові аспекти дослідження*. Матеріали науково практичної конференції молодих вчених і студентів. 2021. Том 1. С. 61-63.

2. Maha Al-M., Haitham N. Sustainability and Accounts Receivable Management: A Mini-Review. SSRN. 2020. №6. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3538711

3. Singh R. P., Singh R., Mishra P. Does managing customer accounts receivable impact customer relationships, and sales performance? *Journal of Retailing and Consumer Services*. 2021. №. 60. P. 360-375.

4. Єршова Н. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення діагностики ділової активності для прогнозування розвитку бізнес-структур. *Проблеми підвищення якості системи обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в сучасних умовах господарювання* : матеріали Всеукр. інтернет-конф., 18 травня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 78-80.

5 Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 13.10.2025).

6 Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань : затв. Наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. – URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14 (дата звернення 21.10.2025).

Єршова Н. Ю.
доктор економічних наук, професор,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Юзова А .В.
здобувачка другого рівня вищої освіти
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЙ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Фінансова звітність виступає ключовим інформаційним інструментом, що комплексно відображає склад активів і капіталу підприємства, його фінансові результати, а також динаміку змін фінансового стану. Дані звітності слугують інформаційною базою для формування управлінських рішень, оцінювання рівня інвестиційної привабливості та ідентифікації фінансових ризиків, пов’язаних із господарською діяльністю суб’єкта економювання. Питання теорії та практики аналізу й аудиту фінансової звітності знайшли відображення у працях вітчизняних науковців, зокрема М. І. Бондаря, М.Р. Лучка, Ю. А. Вериги, Н. Ю. Єршової, Н. М. Проскуріної, С. В. Приймака, В. П. Пантелеєва, С. О. Левицької та інших дослідників [1-4]. Множинність користувачів інформації, що враховуються у фінансовій звітності, являє собою складну та комплексну модель, яка оптимально збалансовує інтереси учасників ринку. Найважливішими методами аналізу фінансових звітів у всьому світі є горизонтальний аналіз (порівняння ключових показників за різні періоди часу для виявлення динамічних змін), вертикальний аналіз (визначення процентної структури статей балансу, таких як співвідношення поточних активів до загальних активів), аналіз тенденцій (аналіз довгострокових тенденцій на основі динамічних змін), аналіз фінансових коефіцієнтів. Перехід від періодичних

фінансових звітів до фінансової звітності в режимі реального часу (RTFR) дозволяє негайно візуалізувати фінансові показники. Сучасні проблеми в аналізі фінансової звітності представлені на рис. 1.

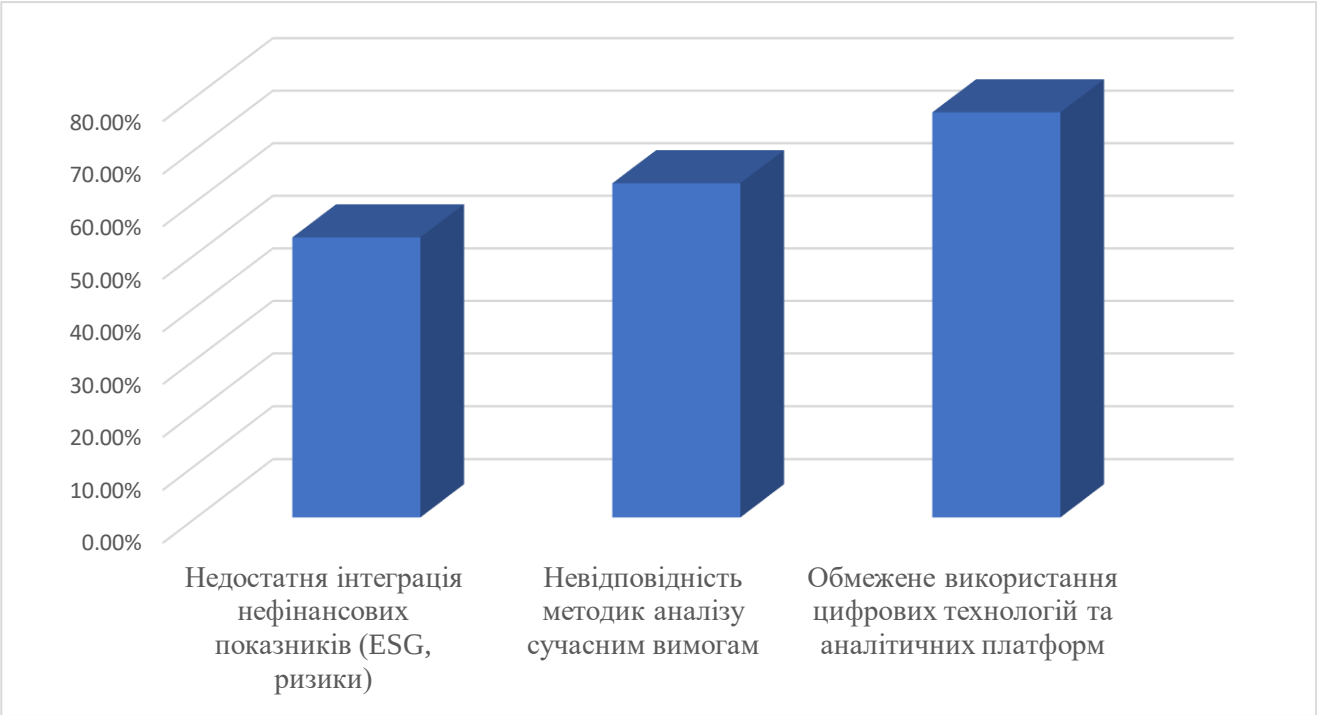

Рис. 1. Сучасні проблеми в аналізі фінансової звітності

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Вона пов’язана насамперед із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів та інвесторів. Компанія має достатню ліквідність, але її залежність від постачальників призводить до низької стабільності. Надлишок запасів зв'язує значну частину оборотного капіталу та призводить до коефіцієнта ліквідності нижче середнього (вузьке місце ліквідності). Операційний цикл короткий, тоді як її фінансовий цикл залежить від затримок платежів постачальникам. Рекомендовані інноваційні підходи щодо удосконалення організації та технологій аналізу фінансової звітності ТОВ «Бердичівський хлібокомбінат» представлені на рис. 2.

У рамках пропонованих напрямків удосконалень для ТОВ «Бердичівський хлібокомбінат», ми розширюємо перелік аналізованих показників у спеціальних таблицях, які ведуться в Excel, а також розроблене «Положення про організацію аналізу фінансової звітності», «Аналітична панель ліквідності». Сформоване Технічне завдання на розробку аналітичного дашборду «Ліквідність підприємства».

Список використаних джерел

1. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. Показники EBIT та EBI в аналізі фінансової звітності: методичний підхід. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 52. С. 14-20.

2. Eka Pratama A., Dimyati M., Eka Pratiwi,Y. Working Capital Turnover, Operating Cost Ratio, and Inventory Turnover on Company Performance. *Assets: Scientific Journal of Accounting, Finance and Taxes*. 2020. № 4(1). Pp. 42–49. https://doi.org/10.30741/assets.v4i1.566.

3. Iershova N. Accounting and analytical support of budgeting with the purpose of achieving its flexibility and performing a control function in the process of financial forecasting. *Financial and credit systems: prospects for development*. 2024. №4(15). P. 43-52. https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-4-04

4. Єршова Н. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення діагностики ділової активності для прогнозування розвитку бізнес-структур. *Проблеми підвищення якості системи обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в сучасних умовах господарювання* : матеріали Всеукр. інтернет-конф., 18 травня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 78-80.

5 Михайлик О. Застосування економіко-математичного моделювання для діагностики фінансового стану підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-87

Кізима А. Я.
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
декан факультету фінансів та обліку
Західноукраїнський національний університет
Проказюк Т. В.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану експортна діяльність набуває критичного значення для національної економіки України, забезпечуючи надходження валютної виручки та підтримуючи стабільність платіжного балансу. Ключовим елементом державної підтримки експортерів є механізм бюджетного відшкодування податку на додану вартість (ПДВ). Ефективність та своєчасність цього процесу безпосередньо впливає на ліквідність підприємств та їх здатність фінансувати наступні операційні цикли. Однак, на практиці суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності стикаються з низкою проблем, що ускладнюють отримання відшкодування.

Питання адміністрування ПДВ та підтримки експортерів в умовах війни перебувають у центрі уваги наукової спільноти. Вагомий внесок у розробку цієї проблематики зробили В. М. Панасюк та група співавторів, які дослідили реалії обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій, акцентуючи на змінах фіскального регулювання під час воєнного стану [2]. У свою чергу, В. Пономарьова та О. Артюх проаналізували проблемні аспекти відшкодування ПДВ на сучасному етапі, виокремивши ключові бар'єри для бізнесу в процесі взаємодії з фіскальними органами [7]. Водночас, питання автоматизації процесів

розблокування податкових накладних та мінімізації впливу людського фактору потребують подальшого вивчення, що і зумовило вибір теми дослідження.

Згідно з Податковим кодексом України, операції з вивезення товарів за межі митної території України оподатковуються за нульовою ставкою. Це дає право платнику на отримання бюджетного відшкодування вхідного ПДВ, сплаченого постачальникам. Проте в умовах воєнного стану адміністрування цього податку зазнало суттєвих змін, спрямованих як на наповнення бюджету, так і на боротьбу з фіктивним податковим кредитом [4].

З початком воєнного стану адміністрування ПДВ зазнало кардинальних змін. На першому етапі (березень-травень 2022 року) реєстрація податкових накладних та відшкодування ПДВ були фактично призупинені. Ситуація змінилася з прийняттям Закону України № 2260-IX від 12.05.2022 р., який відновив функціонування системи електронного адміністрування (СЕА ПДВ) та повернув право на бюджетне відшкодування [6]. Однак, відновлення процедури не означало повернення до довоєнних правил гри. Експортери зіткнулися з посиленим фіскальним контролем, який реалізується через кілька механізмів.

Найгострішою проблемою для експортерів залишається функціонування автоматизованої системи моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків (СМКОР). Постанова КМУ № 1165 регламентує ці критерії, проте алгоритми їх застосування часто є непрозорими. В умовах війни багато підприємств вимушено змінили структуру витрат, перелік постачальників або логістичні ланцюги (наприклад, переорієнтація з морських портів на залізничні перевезення через західний кордон). Система СМКОР часто ідентифікує такі зміни як «нетипові операції» або «пересорт», що призводить до автоматичного зупинення реєстрації податкових накладних [7]. Наслідки блокування є руйнівними:

– підприємство втрачає право на податковий кредит за заблокованою накладною;

– неможливість включення сум ПДВ до розрахунку бюджетного відшкодування;

– відволікання ресурсів (часу бухгалтерів, юристів) на підготовку пояснень та копій документів для розблокування;

– ризик отримання статусу «ризикового платника податків», що фактично паралізує діяльність.

Ще одним проблемним аспектом є камеральні та документальні перевірки, які застосовуються для процедури підтвердження сум до відшкодування. В умовах воєнного стану терміни проведення камеральних перевірок часто порушуються. Окрім того, податкові органи все частіше ініціюють позапланові документальні перевірки, посилаючись на наявність податкової інформації, що свідчить про можливі порушення валютного законодавства. Зокрема, жорсткий контроль за дотриманням граничних строків розрахунків (які для окремих видів агропродукції скорочено до 90 днів) стає інструментом тиску. Якщо експортер не отримав валютну виручку вчасно (навіть через форс-мажорні обставини на кордоні), це може стати підставою для затягування процедури відшкодування ПДВ [2].

Навіть після успішного проходження перевірок та узгодження суми відшкодування, експортери стикаються з проблемою фактичного отримання коштів на рахунок. Державна казначейська служба України здійснює платежі в порядку черговістності, де пріоритетними є потреби оборони та соціальні виплати. Відшкодування ПДВ часто опиняється в другій або третій черзі. В умовах високої інфляції (яка спостерігалася в 2022-2024 роках) затримка виплати на 3-6 місяців призводить до реального знецінення цих коштів на 10-15%. Це змушує бізнес залучати кредитні ресурси під високі відсотки, що знижує рентабельність експорту [3].

Для удосконалення механізму відшкодування ПДВ та підтримки експортного потенціалу країни пропонується реалізація комплексу заходів:

1. Модернізація та адаптація алгоритмів СМКОР. Необхідно переглянути критерії ризиковості з урахуванням воєнних реалій. Пропонується запровадити «презумпцію доброчесності» для експортерів, які мають позитивну податкову історію протягом останніх 3 років та забезпечують надходження валютної виручки. Для таких платників блокування накладних має застосовуватися лише у виняткових випадках з ручним, а не автоматичним контролем.

2. Запровадження механізму «Податкових казначейських векселів» (як опція). Враховуючи дефіцит «живих» коштів у бюджеті, доцільно надати платникам право добровільно обирати отримання відшкодування у формі державних облігацій або податкових векселів. Такі інструменти могли б використовуватися для:

- сплати інших податків (податку на прибуток, митних платежів при імпорті сировини);
- розрахунків з державними контрагентами;
- використання як застави при отриманні банківських кредитів. Це дозволило б розшити проблему неплатежів без емісії гривні.

3. Автоматизація повернення ПДВ без перевірок для «білого бізнесу». Повернення до практики автоматичного відшкодування для платників, що відповідають певним критеріям (рівень зарплати, відсутність податкового боргу, відповідність навантаження по галузі), є критично необхідним. Це знизить корупційні ризики, оскільки рішення прийматиметься системою, а не інспектором.

4. Уніфікація баз даних Митниці та Податкової служби. Забезпечення повного автоматичного обміну даними між ДМС та ДПС щодо фактичного перетину кордону товарами дозволить пришвидшити камеральні перевірки та унеможливить схеми з фіктивним експортом, водночас спрощуючи життя чесним платникам [1].

Підсумовуючи викладене, слід констатувати, що проблема відшкодування ПДВ в умовах воєнного стану вийшла за межі суто податкового адміністрування

і стала питанням національної економічної безпеки. Існуюча система, попри відновлення функціонування, залишається надмірно фіскально орієнтованою. Масове блокування податкових накладних через негнучкість алгоритмів СМКОР до змін у логістиці та ланцюгах постачання, а також хронічні затримки казначейських виплат фактично вимивають обігові кошти у експортерів, знижуючи їх конкурентоспроможність.

Для вирішення цієї ситуації необхідний перехід від політики «тотального контролю» до партнерських відносин з бізнесом. Ключовим вектором реформ має стати лібералізація критеріїв ризиковості та впровадження презумпції доброчесності для прозорих платників («білого бізнесу»), що дозволить автоматизувати процеси та мінімізувати корупційні ризики. Водночас, враховуючи дефіцит бюджетних коштів, критично важливим є запровадження альтернативних фінансових інструментів, таких як ПДВ-облігації або казначейські векселі. Це дозволить державі виконувати свої зобов'язання без додаткової емісії гривні, а бізнесу – використовувати ці інструменти для податкових заліків або як заставу для кредитування. Лише комплексна реалізація цих заходів дозволить зберегти експортний потенціал України та забезпечити стабільне надходження валютної виручки, необхідної для фінансування оборони та підтримки макроекономічної стабільності.

Список використаних джерел

1. Блокування податкових накладних та як із ним боротися. *Податки & бухоблік*. 2024. № 73. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/september/issue-73/article-130255.html (дата звернення: 22.11.2025).

2. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану / В. М. Панасюк та ін. *Journal of strategic economic research.* 2023. № 1. С. 25–34.

3. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: https://tax.gov.ua (дата звернення: 22.11.2025).

4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 22.11.2025).

5. Пономарьова В., Артюх О. Проблемні аспекти відшкодування ПДВ на сучасному етапі. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 2 (27). С. 153–160.

6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX : станом на 25 листоп. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text (дата звернення: 25.11.2025).

7. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних : Постанова Каб. Міністрів України від 11.12.2019 № 1165: станом на 27 верес. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-п#Text (дата звернення: 22.11.2025).

Мельничук В. В.
кандидат економічних наук, доцент
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ЗІ ЗРУЙНОВАНИМ І ВТРАЧЕНИМ МАЙНОМ У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Руйнування виробничих потужностей, складських приміщень, транспортних засобів та інших матеріальних ресурсів, яких зазнають українські підприємства внаслідок війни, створили безпрецедентні виклики не лише для економічної діяльності, а й для системи оподаткування. Якщо за звичних умов втрата активів мала поодинокий характер і врегульовувалася стандартними обліковими процедурами, то сьогодні масштаби пошкоджень та знищення майна фактично вивели цю проблему у площину масового економічного явища, що потребує спеціального правового та методичного підходу.

Під впливом бойових дій підприємства опинилися у ситуації, коли традиційні механізми документування втрат, визначення їх вартості та податкових наслідків виявилися непридатними або недостатніми. Багато суб'єктів господарювання фізично втратили доступ до майна, до бухгалтерських документів, до можливості провести інвентаризацію. Податкові норми, які будувалися на припущенні стабільності облікового процесу, автоматично втратили застосовність у тих регіонах, де відбувалося повне знищення інфраструктури або окупація. У результаті підприємства опинилися між необхідністю виконувати обов'язки та неможливістю їх виконання, що призвело до суттєвих розбіжностей.

Питання оподаткування втрат активів, відшкодування збитків, документування руйнувань та визначення податкових наслідків у кризових

умовах привертали увагу багатьох українських учених, а саме Л.Г. Ловінської, Н.С. Данлевської, І.В. Жук, Н.М. Малюги [4] тощо. Попри значний внесок учених у розроблення теоретичних і практичних підходів до відображення втрат майна, їх документального підтвердження та податкового трактування, варто зазначити, що низка важливих аспектів у наявних дослідженнях залишається поза увагою або висвітлена лише частково.

Одним із ключових практичних викликів є документальне підтвердження факту знищення або втрати майна. Традиційні первинні документи (акти списання, акти ліквідації, акти інвентаризації) у багатьох випадках неможливо сформувати через реалії сьогодення. Запроваджені державою механізми фіксації збитків – повідомлення через застосунок «Дія», акти обстеження від військових адміністрацій, дані з Реєстру пошкодженого та знищеного майна, фото- та відеофіксація – допомагають вирішити цю проблему. Однак на практиці податкові органи не завжди визнають ці документи достатніми, особливо коли йдеться про визначення податкових наслідків зі списання або ліквідації основних засобів. Така невизначеність підвищує ризик донарахувань, що ускладнює роботу підприємств у період обмежених ресурсів. В своїх працях Ловінська Л. Г. зазначає, що теперішня система регулювання бухгалтерського й податкового обліку не була розрахована на такі випадки знищення активів, що створює нормативні порушення у застосуванні законодавства України. У таких умовах підприємства вимушені адаптувати загальні норми Податкового кодексу до нетипових ситуацій, що нерідко призводить до помилок [3, с. 45].

Суттєві труднощі виникають і при визначенні податкових наслідків за податком на прибуток. Вітчизняне законодавство не містить окремої норми, яка б регулювала втрати, спричинені воєнним станом. В своїй діяльності підприємства змушені застосовувати правила щодо ліквідації основних засобів або списання запасів, хоча війна не є типовою підставою для вибуття активів. Найбільш проблемним є питання визнання витрат. У випадках, коли підприємство є достатньо великим, додаткові труднощі створюють різниці за

ПКУ, що часто нівелюють економічну логіку операцій. Погоджуємося з думкою Жук І. В. , яка вважає, що застосування загальних правил ліквідації основних засобів до активів, знищених унаслідок бойових дій, є економічно нелогічним, адже підприємство не приймало рішення про їх ліквідацію. В умовах війни виникла потреба у спеціальному механізмі, який би дозволяв коректно віднести втрати до витрат без ризику податкових донарахувань [1]

Не менш гостро постає проблема оподаткування ПДВ у разі втрати майна. Згідно з чинною нормою, знищення товарів або основних засобів підпадає під критерії використання їх у негосподарській діяльності. Це, у свою чергу, зобов'язує платника нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання. Формально така позиція випливає з буквального тлумачення закону, проте в умовах війни вона виглядає надмірною та економічно необґрунтованою, адже підприємство фактично не використовує активи ні в господарській, ні в будь-якій іншій діяльності. Окремі роз'яснення податкових органів допускають ненарахування ПДВ при підтвердженні форс-мажору, але практика їх застосування залишається непослідовною, що знижує рівень правової визначеності.

Окрему групу податкових питань становлять компенсації за зруйноване майно, які можуть надходити від держави або міжнародних фондів чи організацій. Відповідно до загальних правил, такі надходження визнаються доходом, що формує базу оподаткування податком на прибуток. Водночас компенсації не є результатом господарської діяльності підприємства, а мають відшкодувальний характер. Однак ряд науковців, серед яких Данілевська Н.С., підкреслюють, що компенсації не формують економічної вигоди підприємства, а лише відшкодовують попередні втрати [2]. Наразі в чинному законодавстві відсутні спеціальні норми, що звільняли б такі надходження від оподаткування, хоча подібні механізми використовуються в інших країнах, які переживали масштабні руйнування.

Проблемним також є й питання відновлення майна за рахунок компенсаційних коштів, зокрема у частині формування первісної вартості, амортизації та можливості податкових коригувань. У випадку, коли компенсації надходять через тривалий час після втрати активу, підприємству доводиться коригувати раніше сформовані показники, що спричиняє як методологічні, так і практичні труднощі. Ускладнює ситуацію й те, що в обліковій та податковій площині компенсації розглядаються по-різному, що породжує ризики виникнення тимчасових та постійних різниць.

Узагальнюючи дослідження вітчизняних авторів і практику застосування норм Податкового кодексу України [5], можна констатувати, що система оподаткування операцій зі зруйнованим і втраченим майном є недостатньо адаптованою до умов воєнного часу, а чинне законодавство не забезпечує ні справедливого розподілу податкового тягаря, ні належного захисту інтересів підприємств. Доцільними видаються такі напрями вдосконалення:

- законодавче визначення переліку допустимих документів для підтвердження втрати майна у воєнний період;
- запровадження норм щодо операцій з майном, знищеним унаслідок бойових дій;
- звільнення компенсацій від оподаткування податком на прибуток або встановлення спеціального режиму їх визнання;
- уніфікація підходів бухгалтерського та податкового обліку до ліквідації активів, що дозволить уникнути дублювання різниць.

Отже, сучасні умови теперішньої економіки засвідчили, що існуючі податкові механізми не забезпечують належного й послідовного регулювання операцій зі зруйнованим та втраченим майном. Масштабність руйнувань, неможливість проведення стандартних процедур інвентаризації та обмежений доступ до первинних документів створюють ситуацію, за якої підприємства вимушені діяти у правовій невизначеності та підвищених податкових ризиках. Не менш проблемним є трактування компенсацій, які у

своїй сутності не формують нової економічної вигоди, але в окремих випадках підлягають оподаткуванню відповідно до чинних норм. За таких обставин очевидною є потреба у комплексному нормативному оновленні, яке має передбачати чіткий порядок документування втрат, спеціальні правила податкового відображення операцій із зруйнованими активами, узгодження бухгалтерського та податкового трактування ліквідації майна та визначення окремого підходу до компенсаційних виплат.

Список використаних джерел

1. Жук І. В. Обліково-аналітичне забезпечення підприємств у кризових умовах: сучасні виклики та напрями адаптації // Економіка і прогнозування. 2024. № 1. С. 45–58.
2. Данілевська Н. С. Компенсації за зруйноване майно: правова природа та податкове трактування. Фінанси України. 2023. № 7. С. 89–101.
3. Ловінська Л. Г. Фінансова звітність підприємств в умовах надзвичайних ситуацій. Київ : ДУТ, 2023. 212 с.
4. Малюга Н. М. Контроль та аудит втрат майна у воєнних умовах: проблеми доказовості. Бухгалтерський облік і аудит. 2023. № 10. С. 12–20.
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями).

Shchyrba I.
PhD in Economics, Associate Professor
Research Fellow at the Department of Finance, Accounting and Banking
Nottingham University Business School
Nottingham, United Kingdom

REGULATORY AND PRACTICAL DIMENSIONS OF AUDITING ACTIVITIES IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

The introduction of martial law in Ukraine has precipitated a profound transformation of the regulatory and operational environment in which auditing activities are performed. These transformations have been driven by the necessity to preserve the continuity of audit as an institutional mechanism of financial control under conditions of heightened economic uncertainty, constrained access to resources, and elevated systemic risk. In such circumstances, auditing assumes an increasingly critical role in enhancing the transparency, credibility, and decision-usefulness of financial information, as well as in mitigating information asymmetry among stakeholders.

The state regulatory framework governing auditing activities during the period of martial law is characterized by an adaptive and hybrid nature, combining elements of temporary regulatory relaxation with a reinforced emphasis on audit quality and professional accountability. The principal legal framework continues to be defined by the Law of Ukraine On the Audit of Financial Statements and Auditing Activities [1]. However, in response to force majeure conditions caused by military hostilities, certain provisions of this legislation have been temporarily adjusted in order to ensure the operational viability of the audit profession.

One of the central directions of regulatory adjustment has involved the partial relaxation of selected professional requirements applicable to auditors, particularly those related to continuing professional development, qualification procedures, and the application of disciplinary measures. Such regulatory flexibility reflects the objective

constraints faced by audit practitioners operating under conditions of restricted mobility, forced relocation, and limited access to professional and educational infrastructure [2]. Importantly, these measures are explicitly temporary and are aimed at safeguarding the institutional sustainability of the audit market rather than at reducing professional standards.

At the same time, the easing of certain formal requirements does not imply a weakening of quality assurance mechanisms. On the contrary, under martial law conditions, the role of the Audit Chamber of Ukraine as the central institution of professional self-regulation, quality control, and disciplinary oversight has become more pronounced [3]. This reflects a broader shift toward institutional reliance on professional judgment and risk-based supervision rather than rigid procedural compliance.

An analysis of ongoing regulatory transformations suggests a gradual transition from a predominantly rules-based regulatory model toward a risk-oriented approach to audit regulation. Within this framework, priority is accorded not merely to formal adherence to prescribed procedures, but to the auditor's capacity to exercise independent, well-reasoned, and professionally justified judgment when forming an audit opinion. This evolution is consistent with international approaches to audit regulation in crisis environments and aligns with International Federation of Accountants (IFAC) guidance emphasizing the application of professional judgment under conditions of exceptional uncertainty.

Issues related to auditor independence have acquired heightened relevance within the regulatory landscape. Martial law generates additional threats to independence, including increased economic pressure from audit clients, heightened self-interest and familiarity risks, and constraints on access to alternative sources of audit evidence. Under such conditions, the effective application of independence requirements increasingly depends on auditors' ethical resilience and their ability to apply professional judgment in accordance with the IFAC Code of Ethics.

A further important regulatory dimension concerns the temporary modification of legal liability mechanisms. Legislative provisions limiting the application of sanctions for certain violations objectively attributable to wartime conditions are intended to prevent excessive regulatory pressure and to preserve the functional capacity of the audit services market [2]. This approach reflects an acknowledgment of the exceptional operating environment while maintaining the fundamental principles of professional responsibility.

From a practical perspective, the conduct of audit engagements under martial law has been accompanied by significant transformations in audit methodologies, procedures, and professional practices. Military hostilities create multidimensional uncertainty that permeates all phases of the audit process, from engagement planning and risk assessment to the formulation of the audit report.

One of the most significant practical challenges faced by auditors is restricted access to audit evidence resulting from infrastructure damage, enterprise relocation, and the loss or destruction of primary documentation. In response, auditors are increasingly required to rely on alternative audit procedures, enhanced analytical techniques, and external confirmations in accordance with the requirements of the International Standards on Auditing, particularly ISA 500 Audit Evidence [4].

Risk assessment assumes particular prominence under wartime conditions, as armed conflict intensifies both inherent and control risks due to disruptions in entities' internal control systems. A central practical issue in this context is the evaluation of the going concern assumption in accordance with ISA 570 Going Concern, which substantially increases the likelihood of material uncertainty disclosures and modified audit opinions [5].

The expanded use of remote audit techniques and digital technologies represents another significant practical development. While such tools support the continuity of audit engagements, they simultaneously raise concerns regarding information security, data integrity, and the reliability of electronic audit evidence. Moreover, the human dimension of auditing under martial law -including psychological stress, personal

safety risks, and forced migration of professionals - further accentuates the importance of professional competence, ethical conduct, and organizational resilience within audit firms [6].

The findings of this study indicate that auditing activities in Ukraine under martial law have undergone complex and interrelated regulatory and practical transformations. Regulatory adaptation has been characterized by a combination of temporary flexibility and strengthened institutional oversight, while audit practice has been marked by increased professional risk, constrained access to evidence, and a heightened reliance on professional judgment.

The experience accumulated during the period of martial law provides a foundation for the future modernization of auditing in Ukraine. In particular, it creates opportunities for the advancement of risk-oriented audit approaches, the accelerated digitalization of audit processes, and the strengthening of the role of auditing in supporting post-war economic recovery and European integration initiatives.

Literature:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII (зі змін. і допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення: 20.11.2025).

2. Зміни до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» в умовах воєнного стану // Дебет-Кредит: бухгалтерські новини. URL: https://news.dtkt.ua/accounting/reposts/89148 (дата звернення: 15.11.2025).

3. Аудиторська палата України: офіційний вебсайт. URL: https://apu.com.ua (дата звернення: 18.11.2025).

4. International Standard on Auditing 500 (Revised 2025) Audit Evidence. URL: https://media.frc.org.uk/documents/ISA_UK_500_Updated_September_2025.pdf (accessed November 15, 2025).

5. International Standard on Auditing 570 (Revised 2024) Going Concern. URL: https://www.iaasb.org/publications/isa-570-revised-2024-going-concern (accessed November 21, 2025).

6. Code of Ethics for Professional Accountants / International Federation of Accountants (IFAC). URL: https://www.ifac.org (accessed November 22, 2025).

Гончарова В. Г.
кандидат наук з державного управління, доцент
Запорізький національний університет
Коновалова А. В.
головний бухгалтер
ТОВ НМЦ «ГЛОБАЛ АККАУН АУДИТ»
м. Запоріжжя, Україна

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МСФЗ В УМОВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Імплементація МСФЗ у секторі малого та середнього бізнесу України є не просто технічною зміною облікової політики, а елементом глибшої трансформації економіки в бік європейської інтеграції, посилення довіри інвесторів та післявоєнного відновлення. Малі та середні підприємства (МСП) формують понад 99 % підприємств України, забезпечують більшу частину зайнятості та суттєву частку створеної доданої вартості, а в окремих оцінках – понад дві третини робочих місць і понад половину доданої вартості у бізнес-секторі. У воєнних умовах саме МСП виявляють відчутну стійкість і здатність до адаптації, що підсилює вимоги до якості їх фінансової звітності як основи для діалогу з банками, донорами та інвесторами. На цьому тлі питання імплементації МСФЗ у сегменті МСП виходить за межі вузько професійної площини й стає інструментом економічної політики.

Нормативно-правову основу застосування МСФЗ в Україні задає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV [3], де в статті 12-1 визначено коло підприємств, для яких складання фінансової звітності за МСФЗ є обов’язковим: підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб’єкти у видобувних галузях, а також підприємства окремих видів діяльності, визначених КМУ. Для всіх інших

суб'єктів, включно з більшістю МСП, застосування МСФЗ дозволено на добровільних засадах: закон прямо передбачає можливість прийняти рішення про складання звітності за міжнародними стандартами, що фіксується в обліковій політиці підприємства. При цьому поняття «міжнародні стандарти» в українському правовому полі охоплює МСФЗ, МСБО, тлумачення КТМФЗ та ПКТ, а також МСФЗ для МСП, що відображено у відповідних переліках і перекладах, погоджених Радою з МСФЗ при Мінфіні.

Інституційно впровадження МСФЗ в Україні відбувається через систему офіційних перекладів, які публікує Міністерство фінансів на своєму вебсайті на підставі угоди з Фондом МСФЗ: доступ до текстів стандартизовано, а їх актуалізація пов'язана із затвердженням оновлених редакцій [2]. Окремий вимір – розвиток XBRL-таксономій для МСФЗ та МСФЗ для МСП, що використовується насамперед для звітності підприємств, які становлять суспільний інтерес, але формує загальний вектор цифровізації обліку. У наукових та професійних публікаціях підкреслюється, що саме поєднання правової визначеності, методичного супроводу та цифрової інфраструктури визначає реальну спроможність бізнесу переходити на МСФЗ, а не формальне право на їх застосування.

Особливо дискусійним є питання МСФЗ для МСП. Україна має офіційний переклад МСФЗ для малих та середніх підприємств, розміщений як окремий документ у складі міжнародних стандартів [5]. Академічні дослідження показують, що ще на початку 2010-х років МСФЗ для МСП розглядалися як потенційна «місткова» модель між національними П(С)БО та повними МСФЗ, з акцентом на спрощені розкриття та адаптовані вимоги до оцінки. Водночас правозастосовна практика тривалий час залишалася неоднозначною: бракувало чітких критеріїв, які саме підприємства можуть/повинні застосовувати МСФЗ для МСП; у професійних виданнях фіксувалися затримки з публікацією оновлених перекладів стандарту та навіть обговорювався проєкт скасування можливості його використання на законодавчому рівні. На цьому тлі

дослідження V. Kostyuchenko та A. Kovalova [1] показують, що для низки українських підприємств саме МСФЗ для МСП розглядається як більш реалістична модель переходу: законодавство дозволяє таким суб'єктам обрати МСФЗ для МСП за умови відсутності публічної підзвітності та наявності зовнішніх користувачів загальної фінансової звітності, але відсутні кількісні порогові значення, що створює нормативну невизначеність.

З погляду реальної практики, у сегменті МСП можна виокремити кілька типових мотивацій переходу на МСФЗ (повні чи МСФЗ для МСП). По-перше, це вимоги зовнішніх стейкхолдерів: банків, фондів прямого інвестування, міжнародних фінансових організацій, донорських програм, які нерідко прямо вимагають фінансову звітність, підготовлену за МСФЗ. По-друге, це належність підприємства до міжнародної групи, де консолідація відбувається за МСФЗ і «дочка» вимушена вести або принаймні трансформувати звітність відповідно до вимог материнської компанії. По-третє, стратегічні плани розвитку: підготовка до M&A-угод, виходу на біржу, участі в довгострокових програмах постачання для транснаціональних корпорацій. У всіх цих випадках МСФЗ виступають не стільки формальною вимогою, скільки «мовою спілкування» з глобальними ринками капіталу.

Разом з тим дослідження показують, що більшість українських МСП, особливо у торгівлі та сфері послуг, залишаються в межах національних П(С)БО, не вбачаючи достатньої віддачі від переходу на МСФЗ щодо понесених витрат.

У роботах, присвячених SME-сектору, підкреслюється, що характерною проблемою МСП є обмежені фінансові та кадрові ресурси: ті ж фахівці одночасно закривають бухгалтерський, податковий і управлінський облік, що суттєво ускладнює впровадження комплексних міжнародних стандартів [2].

Таким чином, імплементація МСФЗ у МСП – це, по суті, завжди компроміс між бажаною якістю звітності та реальною спроможністю підприємства організувати облік на відповідному рівні.

Методологічно перехід МСП на МСФЗ класифікується за кількома моделями: повна трансформація (разове перетворення звітності з П(С)БО у формат МСФЗ), конверсія (покрокове наближення національної звітності до вимог МСФЗ), паралельний облік (ведення двох баз – за П(С)БО та за МСФЗ) і аутсорсинг (передача функції трансформації зовнішньому консультанту) [1].

Кожна з моделей має різний профіль витрат, ризиків і швидкості отримання результатів: паралельний облік забезпечує найвищу якість та оперативність, але є найдорожчим; трансформація дешевша, але ризик суб'єктивності та помилок вищий, особливо за недостатнього досвіду; аутсорсинг зменшує внутрішні вимоги до компетенцій, проте створює залежність від зовнішніх провайдерів та збільшує інформаційні ризики. Для МСП, як правило, більш реалістичними є моделі конверсії та трансформації, тоді як паралельний облік під силу лише середнім і наближеним до великих підприємствам із потужною фінансовою службою.

На рівні економічного змісту впровадження МСФЗ у МСП дає низку ефектів, які окремі автори трактують як складові «якісної фінансової звітності»: орієнтація на економічну, а не формально-правову сутність операцій; узгодженість принципів визнання, оцінки та розкриття; посилення прогностичної цінності звітності для інвесторів і кредиторів [2].

Для МСП це, зокрема, означає:

1. можливість аргументовано демонструвати реальну рентабельність та структуру ризиків бізнесу;

2. підвищення довіри з боку партнерів у міжнародних ланцюгах доданої вартості;

3 кращу інтеграцію управлінського та фінансового обліку завдяки використанню єдиних підходів до оцінки активів, зобов'язань і доходів.

Однак реалізація цих потенційних переваг прямо залежить від того, чи вдається підприємству сформувати стійку облікову практику, а не обмежитися формальною «разовою трансформацією» звітності для банку чи донора.

Європейський контекст задає додаткові орієнтири. Директива 2013/34/ЄС [6] встановлює диференційований підхід до фінансової звітності малих, середніх та великих підприємств, передбачаючи спрощення для малого бізнесу та водночас зберігаючи базові вимоги до достовірності й порівнянності.

Українське законодавство щодо критеріїв віднесення до МСП (Комерційний кодекс, інші акти) у цілому наближене до європейських порогів за чисельністю працівників і обсягами доходів, однак імплементація логіки «пропорційного регулювання» у сфері обліку й звітності ще далека від завершення.

У цьому сенсі МСФЗ для МСП можуть розглядатися як інструмент гармонізації: вони поєднують міжнародно визнані принципи із суттєвим скороченням обсягу розкриттів і спрощенням низки вимог, що є критичним для малого бізнесу.

Разом з тим дослідження українських та зарубіжних авторів демонструють, що впровадження МСФЗ (включно з МСФЗ для МСП) стикається з типовими бар'єрами, характерними для країн з перехідною економікою: нестабільність законодавства, низька інституційна спроможність регуляторів, обмежена присутність МСФЗ в освітніх програмах, недостатня кількість практичних посібників та галузевих кейсів.

В українських реаліях до цього додаються наслідки війни: міграція кваліфікованих кадрів, руйнування бізнес-інфраструктури, зміщення фокусу підприємств на виживання та оперативну ліквідність, що об'єктивно відсуває «тонкі налаштування» звітності на другий план.

Тому реалістична стратегія імплементації МСФЗ у МСП передбачає не одномоментний «масовий перехід», а поетапне розширення кола підприємств, для яких застосування МСФЗ дійсно створює додану вартість.

Узагальнюючи, імплементацію МСФЗ у секторі МСП України доцільно розглядати як багаторівневий процес:

1. на рівні держави – як продовження гармонізації із правом ЄС і розвитку інфраструктури (переклади, таксономії, методичні рекомендації);

2. на рівні професійної спільноти – як формування критичної маси фахівців із компетенціями в галузі МСФЗ і МСФЗ для МСП;

3. на рівні окремих підприємств – як стратегічне рішення, пов'язане з моделлю фінансування, участю в глобальних ланцюгах створення вартості та довгостроковими планами розвитку.

Узагальнюючи, імплементація МСФЗ у секторі малого та середнього бізнесу в Україні є складним, але необхідним процесом, що поєднує нормативні, інституційні та практичні аспекти розвитку бізнес-середовища. Впровадження МСФЗ, у тому числі адаптованого стандарту МСФЗ для МСП, слід розглядати як стратегічний напрям модернізації національної системи фінансової звітності. Такий підхід сприятиме інтеграції України до європейського економічного простору та зміцненню довіри до українського бізнесу на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Kostyuchenko V., Kovalova A. Adoption of IFRS for SME in Ukraine. Journal of Economics and Economic Education Research. 2020. Vol. 21, Issue 6. URL: https://www.abacademies.org/articles/adoption-of-ifrs-for-sme-in-ukraine-9840.html (дата звернення: 03.12.2025).

2. Pozniakovska N. Financial statements for small and medium-sized enterprises in the context of Directive 2013/34/EU. Вісник НУВГП. 2020. № 4. DOI: https://doi.org/10.31713/vfi2020.04. (дата звернення: 04.12.2025).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 04.12.2025).

4. Міністерство фінансів України. Міжнародні стандарти фінансової звітності (офіційний переклад). URL: https://mof.gov.ua/uk/msfz (дата звернення: 03.12.2025).

5. IFRS Foundation. IFRS for SMEs Standard. London, 2023. URL: https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-for-smes/ (дата звернення: 03.12.2025).

6. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034 (дата звернення: 03.12.2025).

Мельничук І. В.
кандидат економічних наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БАЛАНСОВОГО УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ФОРМА ЗВІТНОСТІ

Бухгалтерський облік та звітність є базовою функцією управління, оскільки прийняті на цій основі управлінські рішення надають достовірну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Облікова інформація охоплює певні етапи, проходячи через систему первинних документів до синтетичних та аналітичних регістрів, і в кінцевому результаті – до фінансової звітності для представлення (передачі) її користувачам з метою прийняття управлінських рішень, планування, контролю та аналізу. Це випливає безпосередньо із змісту Закону України «Про бухгалтерський обік та фінансову звітність в Україні» та поданого в ньому визначення мети обліку: «метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [1]. Таким чином, якісна система обліку та звітності є універсальною інформаційною системою підприємства, що збирає, обробляє, зберігає та передає дані про господарську діяльність, без якої ефективне управління неможливе.

Саме баланс, як результат балансового узагальнення, концентрує всю фінансову інформацію про господарську одиницю в систематизованому та логічно впорядкованому вигляді. Прийом балансового узагальнення використовують для того, щоб можна було перевірити правильність відображення операцій на рахунках за допомогою подвійного запису та

узагальнювати дані щодо складу майна суб'єкта господарювання за видами та джерелами його утворення. Таку інформацію, узагальнену і згруповану таким чином, використовують для встановлення рівноваги та збалансування фінансового стану бізнес-одиниці. Таким чином, сутність прийому балансового узагальнення полягає в узагальненні даних поточного бухгалтерського обліку шляхом групування інформації в декілька етапів (вимірювання, реєстрація, узагальнення) про активи, зобов'язання і власний капітал за економічним змістом та строками використання з метою передачі даних користувачам звітності. Такий прийом дає змогу відобразити фінансовий стан підприємства на конкретну звітну дату, забезпечити контроль за наявністю та джерелами формування майна, а також оцінити рівень платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Особливе значення використання балансового узагальнення має в умовах конкуренції, що вимагає від управлінського персоналу постійної оцінки переваг, аналізу економічного потенціалу та шляхів інноваційного росту, підтримання фінансового стану та інвестиційної привабливості підприємства з метою залучення коштів зі сторони від інвесторів, акціонерів, нових партнерів тощо.

Крім того, прийом балансового узагальнення забезпечує взаємозв'язок між усіма формами фінансової звітності, оскільки показники балансу є відправною точкою для аналізу фінансових результатів, руху грошових коштів та змін у власному капіталі. У цьому контексті баланс виконує не лише інформаційну, а й аналітичну функцію, що є особливо важливим для прийняття управлінських, інвестиційних і кредитних рішень.

Насправді, управлінню балансовою вартістю підприємства на сьогодні приділяється велика увага. В сучасних умовах управління балансом фактично ототожнюється з управлінням вартістю підприємства, оскільки структура активів і пасивів безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість, кредитоспроможність та довгострокову стійкість бізнесу. Це зумовлює

необхідність для управлінського персоналу глибокого розуміння форми балансу, економічного змісту його статей, відповідно до вимог НП(С)БО та МСФЗ.

З позицій національних положень обліку прийом балансового узагальнення згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] реалізується через складання форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» [2], форма і структура якого законодавчо визначені та спрямовані на забезпечення єдності облікової інформації і порівнюваності показників. Чинна назва балансу «Звіт про фінансовий стан» [2] не повинна викликати двозначного розуміння, оскільки не суперечить економічному змісту звітної форми, а лише підкреслює важливість поданих у ній фінансових показників.

В міжнародних стандартах не визначено типової форми, тобто формат подання звіту не є строго регламентований, однак обов'язковими складовими будуть три компоненти: активи, зобов'язання і власний капітал. Поняття пасив у системі МСФЗ зазвичай не використовується. Ця категорія подається як капітал і зобов'язання.

В МСФЗ коректно вживати «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» [3], оскільки у 2007 році Рада з МСБО внесла зміни у МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [3], змінивши назву «Баланс» на «Звіт про фінансовий стан», обґрунтовуючи це тим, що така назва більш точно розкриває суть звіту. Відтак, міжнародні стандарти надають перевагу термінології, що відповідає міжнародній практиці, де цей звіт називається «Statement of Financial Position» (IAS 1), а дефініція «баланс» є його усталеною українською синонімічною назвою, яку використовують в національних стандартах. Разом з тим, в діючому МСБО 1 є припис, що суб'єкт звітування може використовувати інші назви для звітів. Згідно з МСБО 1 назва балансу може бути іншою, наприклад «Балансовий звіт» (Balance Sheet), «Звіт про фінансове становище», «Звіт про фінансову позицію» (Statement of Financial Position) [3].

Більше того, крім неоднозначного підходу у визначенні назви, є відсутність чіткого встановлення форми. Відповідно до п. 3 розділу II НП(С)БО

1: «форма і склад статей фінансової звітності визначаються цим положенням і наводяться у додатках 1 і 2 до нього» [2]. Водночас, міжнародні стандарти, зокрема МСБО 1, також базуються на балансовому підході, хоча й допускають більшу гнучкість у формі подання статей. Відтак, підприємства мають право обирати горизонтальну або вертикальну форму подання, за умови забезпечення повноти, доречності та зрозумілості інформації для користувачів. МСБО 1 «не визначає порядок чи формат, у якому суб'єкт господарювання подає статті, які достатньо різні за своїм характером чи функцією і тому заслуговують окремого подання у звіті про фінансовий стан» [4].

Варто відзначити, що горизонтальна форма звіту має двохсторонню побудову:

Актив = Пасив (Власний капітал + Зобов'язання).

Саме така економічна логіка рівності лежить в основі:

- балансового методу;
- подвійного запису;
- контролю тотожності активів і джерел їх фінансування.

Це і є горизонтальна форма з позиції теорії бухгалтерського обліку, незалежно від зовнішнього вигляду таблиці.

Вертикальна форма будується як послідовний фінансовий звіт, де:

Активи – Зобов'язання = Власний капітал.

Тобто, пасив не подається як окрема сторона, а є результатом розрахунку. Отже, відсутня двосторонність, і саме це визначає вертикальну форму в теорії.

Таким чином, незважаючи на те, що форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за НП(С)БО 1 подається у вертикальному табличному вигляді, – технічне рішення для уніфікації звітності, зручності електронного подання, аналізу, консолідації тощо, за своєю економічною сутністю – вона відповідає горизонтальній формі балансу, оскільки зберігає двосторонню побудову, рівність активу і пасиву та реалізує балансовий метод узагальнення облікової інформації. Проте саме вертикальна форма є більш поширеною у країнах з англо-

американською моделлю обліку (США, Велика Британія) та у фінансовій звітності за МСФЗ.

Різниця між формами балансів України та країн з англо-американською моделлю обліку, а також форми звіту, що базується на практиці, заснованій на МСФЗ (IFRS), полягає не у формі подання, а у концептуальній і аналітичній логіці побудови (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика форм звіту про фінансовий стан (балансу) за горизонтальною та вертикальною формами

КРИТЕРІЙ ПОРІВНЯННЯ	**УКРАЇНА (НП(С)БО 1, форма № 1)**	**США, Велика Британія та ін. (US GAAP, IFRS)**
1	*2*	*3*
Нормативна база	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1	US GAAP (FASB), практика МСФЗ для публічних компаній
Назва звіту	Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Statement of Financial Position (Balance Sheet)
Зовнішній вигляд форми	Вертикальний (табличне подання зверху вниз)	Вертикальний (послідовне подання статей)
Теоретична форма балансу	Горизонтальна за економічним змістом	Вертикальна за економічним змістом
Логіка побудови	Активи ↔ Пасиви (Власний капітал + Зобов'язання, як джерела формування активів)	Активи → Зобов'язання → Власний капітал
Відображення балансового рівняння	Активи = Власний капітал + Зобов'язання	Власний капітал = Активи – Зобов'язання
Основний аналітичний акцент	Структура майна та джерел його формування	Чиста вартість бізнес-одиниці (equity)
Роль власного капіталу	Частина пасиву, власні джерела фінансування активів	Результат вирахування зобов'язань з активів
Традиція бухгалтерського мислення	Континентальна (баланс як «рівновага»)	Англо-американська (баланс як «оцінка бізнесу»)
Зручність для аналізу інвестором	Обмежена без додаткових розрахунків	Висока, оскільки одразу видно чисті активи

Отже, горизонтальна форма балансу є традиційною для національної системи бухгалтерського обліку України, тоді як вертикальна форма широко

застосовується в міжнародній практиці. Обидві форми відображають однакову економічну сутність балансу, проте вертикальна форма є більш адаптованою до потреб сучасного фінансового аналізу та узгоджується з концептуальними підходами МСФЗ, де основний акцент зроблено не на формі, а на змісті та економічній сутності показників.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 01.12.2025).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення: 01.12.2025).
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» : IASB; Стандарт, Міжнародний документ [переклад МСФЗ 2024 року] URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2024.pdf (дата звернення: 01.12.2025).
4. Міжнародні стандарти обліку та звітності : підруч. / А. І. Крисоватий, В. М. Панасюк, І. В. Мельничук, Т. Г. Бурденюк ; за заг. ред. А. І. Крисоватого, В. М. Панасюк. Тернопіль : Економічна думка, 2021. 580 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42590 (дата звернення: 01.12.2025).

Шершенюк О. М.
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В АУДИТІ

У сучасних умовах розвитку економіки та інформаційних технологій аудит переживає суттєву трансформацію, яка обумовлена необхідністю підвищення точності, швидкості та ефективності перевірок фінансової та операційної діяльності організацій. Цифрові інструменти в аудиті стають ключовим елементом цієї трансформації, дозволяючи аудиторам оперувати великими обсягами даних, автоматизувати рутинні процеси та підвищувати достовірність отриманих результатів [1, 2, 4]. Використання сучасних технологій, таких як аналітичне програмне забезпечення, алгоритми штучного інтелекту, системи машинного навчання та платформи для обробки великих даних, відкриває нові можливості для проведення комплексного аудиту в реальному часі.

Цифрові інструменти не лише оптимізують процес збору та обробки інформації, але й забезпечують глибокий аналіз фінансових показників, виявлення аномалій та потенційних ризиків, що традиційними методами було складно ідентифікувати [4]. Вони дозволяють аудиторам не обмежуватися лише формальною перевіркою документів, а здійснювати оцінку ефективності внутрішніх контролів, дотримання корпоративних стандартів і правових норм, що значно підвищує стратегічну цінність аудиторської діяльності для організації (табл. 1).

Таблиця 1

Цифрові інструменти

№	Цифровий інструмент	Функції та призначення	Практичне значення для аудиту
1	Програмне забезпечення для автоматизації аудиторських процесів	Автоматизація обробки бухгалтерських записів, узгодження транзакцій, складання звітів	Підвищує швидкість перевірок, зменшує людські помилки, звільняє ресурси для аналітичної роботи
2	Аналітичні платформи та інструменти візуалізації даних	Створення дашбордів, графіків, інтерактивних звітів	Допомагають швидко ідентифікувати критичні ділянки та підвищують прозорість фінансової інформації
3	Алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання	Виявлення аномалій, прогнозування ризиків, аналіз історичних даних	Дозволяють ідентифікувати потенційне шахрайство, помилки в обліку та підвищують точність аудиту
4	Системи для роботи з великими даними (Big Data Analytics)	Інтеграція даних з ERP, CRM, банківських і державних систем	Дає змогу отримати повну картину фінансового стану підприємства та виявляти приховані закономірності
5	Технології безперервного аудиту (Continuous Auditing)	Моніторинг фінансових операцій у реальному часі	Забезпечує своєчасне виявлення порушень, оперативність управлінських рішень
6	Інтеграційні платформи	Зв’язок із ERP, бухгалтерськими системами, хмарними сервісами	Підвищують узгодженість аудиторських процедур і забезпечують доступ до актуальної інформації
7	Інструменти комплаєнсу та контролю нормативної відповідності	Перевірка дотримання законодавства та корпоративних стандартів	Дозволяють аудиторам швидко ідентифікувати ризикові ділянки щодо законності та нормативних порушень
8	Інструменти прогнозного аналізу та оцінки ризиків	Моделювання сценаріїв, прогноз фінансових показників	Перетворюють аудит на стратегічний інструмент управління ризиками та прийняття рішень

Джерело: сформовано на основі [1, 2, 3,4]

Таким чином, цифрові інструменти виступають не лише технологічним ресурсом, а й стратегічним механізмом підвищення ефективності аудиту. Їх комплексне застосування забезпечує:

підвищення точності та прозорості аудиторських процедур;

зменшення впливу людського фактору та ризику помилок;

оперативне виявлення порушень та аномалій;

інтеграцію аудиту з системами управління ризиками та комплаєнсом;

підтримку стратегічного прийняття управлінських рішень.

Отже, впровадження цифрових інструментів у аудит перетворює його з формальної перевірки на ефективний, аналітичний та стратегічно значущий процес, що відповідає вимогам сучасної цифрової економіки та підвищує загальну фінансову та юридичну безпеку підприємства.

Список використаних джерел

1. Гулей, А. І., Язлюк, Б. О. та Гулей, С. А., 2018. Формування нової цифрової ери на межіреального та віртуального соціально-економічного простору взаємодії. *Український журнал прикладної економіки,* 3 (2), с. 17-26.

2. Долбнєва, Д. В. та Сподарик, Т. І., 2020. Стан та перспективи використання комп'ютерних технологій в обліково-аналітичній роботі вітчизняних підприємств. *Облік і фінанси,* 3 (89), с. 22-29. DOI: 10.33146/2307-9878-2020-3(89)-22-29.

3. Концепція розвитку цифрових компетентностей. Розпорядження Кабміну від 3 березня 2021 р. № 167-р. [online] Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text

4. Спіцина, Н. В., & Угоднікова, О. І. (2025). Цифрові інструменти в аудиті консолідованої звітності: нові можливості для обліку та фінансового менеджменту. *Актуальні питання економічних наук,* (13). https://doi.org/10.5281/zenodo.16737170

Бобрівець В. В.
PhD, доцент кафедри аудиту,
Західноукраїнський національний університет
Іванечко Ю. М.
к.е.н, старший викладач кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ АУДИТУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ ТА РОЗПОДІЛЕНИХ РЕЄСТРІВ

Стрімка еволюція цифрової економіки та поширення децентралізованих фінансових інструментів ставлять перед системою фінансового контролю виклики екзистенційного характеру. Архітектурна перебудова бізнес-процесів, що відбувається під впливом технологій розподіленого реєстру, вимагає від аудиторської теорії та практики виходу за межі традиційної парадигми. Якщо на попередніх етапах розвитку IT-аудиту ключовим завданням була автоматизація рутинних процедур обробки даних, то сучасний етап характеризується зміною самої філософії довіри. Сьогодні мова йде вже не про вдосконалення існуючих методів, а про глибинну трансформацію сутності бухгалтерського обліку та аудиту, на чому, зокрема, акцентують увагу Н. Кудлаєва, Т. Косташ та А. Михалків [2]. Впровадження криптографічних методів захисту інформації змінює природу аудиторського доказу, що робить класичні методи вибіркової перевірки історичних даних недостатньо ефективними та актуалізує потребу в розробці нових стандартів контролю.

Вплив технології блокчейн на обліково-аналітичні процеси має системний та незворотний характер. Як зазначають дослідники М. Гузь, Л. Соколенко та Я. Ткаль, інноваційний потенціал цієї технології полягає у створенні середовища

«абсолютної довіри», де достовірність інформації гарантується математичним алгоритмом консенсусу, а не авторитетом посередника. Це створює передумови для переходу від моделі «постаудиту», коли перевірка здійснюється ретроспективно, до моделі «безперервного аудиту. У такій системі кожна транзакція верифікується мережею в момент її здійснення, що нівелює часовий лаг між виникненням помилки та її виявленням [1].

Особливого значення у цьому процесі набуває інструментарій смарт-контрактів – самовиконуваних програмних кодів, імплементованих у блокчейн. В. Панасюк, С. Смерека та В. Шухманн підкреслюють, що фінансовий інструментарій блокчейну дозволяє автоматизувати найскладніші ділянки обліку та оподаткування. Смарт-контракт виступає універсальним інструментом, що поєднує функції первинного документа, регістру обліку та механізму виконання зобов'язань. Для аудитора це означає зміну об'єкта перевірки: фокус зміщується зі звірки сальдо розрахунків на тестування логіки програмного коду, який генерує ці розрахунки [5].

Глобальний контекст цих змін ґрунтовно розкриває О. Смагло, вказуючи на перспективи розвитку блокчейн-технологій у сфері світового фінансового ринку. Інтеграція українського бізнесу у транскордонні ланцюги постачання вимагає прозорості, яку здатна забезпечити технологія розподіленого реєстру. Аудитори стикаються з появою нових класів активів – токенізованої нерухомості, цифрових валют та інших віртуальних активів, верифікація яких неможлива без застосування спеціалізованого програмного забезпечення [6].

Правовим фундаментом для впровадження нової методології в Україні став Закон «Про віртуальні активи». Цей нормативний акт створив легальне поле для використання токенів та криптовалют, що зобов'язує аудиторів застосовувати нові процедури перевірки прав власності (зокрема, контроль приватних ключів) та оцінки вартості таких активів. Закон чітко розмежовує види віртуальних активів, що дозволяє аудиторам коректно класифікувати їх у фінансовій звітності та оцінювати пов'язані з ними ризики [6].

Окремим вектором трансформації є податковий аудит. Дослідники О. Роєва, Є. Цікало та М. Яцко довели, що інтеграція блокчейн-технологій у процеси податкового аудиту дозволяє ефективно вирішувати проблеми адміністрування податків, зокрема ПДВ. Використання розподілених реєстрів забезпечує фіскальним органам та аудиторам доступ до єдиної, захищеної від фальсифікацій бази даних транзакцій. Це робить технічно неможливими маніпуляції зі звітністю та змінює роль аудитора з контролера на експерта з налаштування прозорих алгоритмів оподаткування [7].

Узагальнюючи зміни в методології, доцільно виділити ключові відмінності традиційного та інноваційного підходів (табл. 1).

Таблиця 1

Трансформація аудиторських процедур під впливом смарт-контрактів

Етап аудиту	Традиційна методологія	Методологія на базі блокчейну та смарт-контрактів
Планування	Оцінка ризиків системи внутрішнього контролю (акцент на людському факторі).	Оцінка технологічних ризиків: вразливості коду, надійність «оракулів», безпека приватних ключів.
Збір доказів	Запити третім особам (зовнішні підтвердження), інвентаризація активів.	Прямий доступ до блокчейн-ноди (Read-only). Доказом є криптографічний хеш транзакції.
Тестування	Вибіркова перевірка документів (Sample testing).	Суцільний автоматизований аналіз 100% популяції даних за допомогою ШІ.
Завершення	Формування думки про достовірність історичної інформації.	Надання впевненості щодо надійності алгоритмів та систем безпеки в реальному часі.

Джерело: складено на основі [3; 8]

Попри очевидні переваги, перехід до нової методології супроводжується низкою специфічних викликів, які вимагають додаткової уваги аудитора. Насамперед, це проблема достовірності вхідних даних, відома як принцип «Garbage In, Garbage Out» («сміття на вході – сміття на виході»). Блокчейн гарантує незмінність запису після його внесення до реєстру, проте не може

гарантувати, що інформація, яка надійшла з фізичного світу, була правдивою. Наприклад, якщо IoT-датчик на складі був пошкоджений або скомпрометований і передав смарт-контракту хибний сигнал про надходження товару, транзакція буде виконана та записана як легітимна. У зв'язку з цим, методологія аудиту зміщується з перевірки самих записів на перевірку точок входу інформації («оракулів») та надійності інтерфейсів між фізичним та цифровим світом.

Іншим критичним аспектом є зміна підходу до тестування засобів внутрішнього контролю. У середовищі смарт-контрактів реалізується концепція «Control by Design» – контроль, вбудований у дизайн системи. Аудитор більше не перевіряє вибірково, чи дотримувався персонал інструкцій, а тестує програмний код на предмет логічних помилок та вразливостей до кібератак. Це вимагає від аудитора принципово нових компетенцій: розуміння основ криптографії, вміння читати програмний код (наприклад, мовою Solidity) та навичок IT-аудиту. Відповідно, аудиторські фірми змушені будуть переглянути кадрову політику, залучаючи до команд розробників та експертів з кібербезпеки, або інвестувати у перекваліфікацію існуючого персоналу.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що імплементація смарт-контрактів та технологій розподіленого реєстру у господарську діяльність українських підприємств зумовлює не просто автоматизацію облікових процесів, а фундаментальну зміну парадигми аудиту. Відбувається еволюційний перехід від дискретного, ретроспективного підтвердження звітності до моделі безперервного аудиту, що базується на криптографічній верифікації транзакцій у момент їх здійснення. Така трансформація вимагає від аудиторської спільноти виходу за межі традиційних фінансових компетенцій та опанування інструментарію IT-аудиту. Враховуючи законодавчі ініціативи щодо легалізації віртуальних активів, адаптація національних стандартів контролю до специфіки децентралізованих систем є критичною умовою для забезпечення інвестиційної привабливості та прозорості економіки України.

Список використаних джерел

1. Гузь М. М., Соколенко Л. Ф., Ткаль Я. С. Інноваційний потенціал технології блокчейн у бухгалтерському обліку. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid.* 2023. № 2. С. 19–25. URL: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.2.19.
2. Кудлаєва Н. В., Косташ Т. В., Михалків А. А. Вплив цифрових технологій на трансформацію системи бухгалтерського обліку в Україні. 2025. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.14635426.
3. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 258–266.
4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
5. Панасюк В., Смерека С., Шухманн В. Фінансовий інструментарій технології блокчейн: перспективи обліку та оподаткування. *InterConf*. 2021. С. 116–125. URL: https://doi.org/10.51582/interconf.21-22.04.2021.013.
6. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX: станом на 15 листоп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text.
7. Роєва О. С., Цікало Є. І., Яцко, М. В. Інтеграція блокчейн-технологій у процеси фінансового обліку та податкового аудиту. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. Вип. 3-4. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.13934604.
8. Смагло О. Перспективи розвитку блокчейн технологій у сфері глобального фінансового ринку. Економіка та суспільство. 2024. № 60. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-69.

Пунда А. В.
кандидат наук з державного управління, доцент
Західноукраїнський національний університет
Гуляк А. В.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК: СУТНІСТЬ, ОЦІНКА ТА МЕТОДИ ЗНИЖЕННЯ

У сучасній системі економічних відносин аудиторська діяльність відіграє роль фундаментального гаранта довіри між власниками капіталу та управлінським персоналом підприємств. Однак специфіка цієї професії полягає в тому, що аудитор не може надати абсолютну гарантію відсутності помилок у фінансовій звітності. Це зумовлено використанням вибіркових методів дослідження, обмеженнями систем внутрішнього контролю клієнта та необхідністю застосування професійного судження. Саме тому категорія «аудиторський ризик» займає центральне місце в методології та організації аудиту. Згідно з Міжнародним стандартом аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту», аудиторський ризик визначається як ризик того, що аудитор висловить невідповідну (немодифіковану) думку в разі, якщо фінансова звітність містить суттєві викривлення. Стандарт чітко регламентує, що метою аудитора є зниження цього ризику до прийнятно низького рівня, що дозволяє досягти обґрунтованої, але не абсолютної впевненості [3].

Глибинне розуміння сутності аудиторського ризику вимагає його декомпозиції та аналізу взаємозв'язків між його складовими. Традиційна модель аудиторського ризику розглядає його як функцію від ризику суттєвого

викривлення та ризику невиявлення. Ризик суттєвого викривлення, у свою чергу, складається з притаманного ризику та ризику контролю. В. Ю. Фабіянська у своїх працях акцентує увагу на тому, що методика оцінки цих компонентів є критично важливою для побудови ефективної стратегії аудиту. Науковець зазначає, що притаманний ризик та ризик контролю існують незалежно від аудитора і є характеристикою клієнта. Притаманний ризик пов'язаний зі схильністю залишків на рахунках до викривлень через характер бізнесу (наприклад, складні розрахунки, висока ліквідність активів, суб'єктивні оцінки), тоді як ризик контролю відображає нездатність системи внутрішнього контролю підприємства своєчасно запобігати або виявляти такі викривлення. Аудитор не може знизити ці ризики, але зобов'язаний їх коректно оцінити для визначення необхідного обсягу роботи [7].

Процес оцінки аудиторського ризику не є статичним і одномоментним актом – це динамічний процес, що пронизує всі етапи перевірки. Р. Костирко підкреслює необхідність застосування комплексної оцінки ризику в аудиті фінансової звітності. Автор аргументує, що суто математичні підходи до розрахунку ризику є недостатніми в сучасних умовах. Забезпечення якості аудиту вимагає інтегрованого підходу, який враховує не лише кількісні фінансові показники, але й якісні аспекти: стратегічні цілі підприємства, чесність та компетентність управлінського персоналу, тиск зовнішнього середовища та галузеву специфіку. Методичні аспекти такої комплексної оцінки передбачають використання аналітичних процедур, тестування наскрізних процесів та постійний моніторинг змін у бізнес-середовищі клієнта протягом усього періоду аудиту [1].

Особливої уваги в контексті управління аудиторським ризиком заслуговує аналіз факторів, що впливають на ризик невиявлення. Цей компонент є єдиним, який знаходиться під безпосереднім контролем аудитора і залежить від якості планування та виконання аудиторських процедур. Проте, ризик невиявлення формується не лише обраною методикою вибірки, але й людським фактором. О.

Кривда, Н. Кузьмінська та Т. Драбенко у своєму дослідженні піднімають вкрай актуальну проблему кадрових ризиків аудиторських компаній. Науковці доводять, що навіть за умови ідеально розробленої програми аудиту, ризик невиявлення може зрости до неприпустимого рівня через недостатню компетентність персоналу, професійне вигорання, високу плинність кадрів або неефективну систему контролю якості всередині аудиторської фірми. Якщо аудитор втомлений, демотивований або не має достатнього досвіду для перевірки складної ділянки обліку, ймовірність пропуску суттєвої помилки зростає в рази. Тому зниження аудиторського ризику неможливе без інвестицій у людський капітал, постійного підвищення кваліфікації працівників та впровадження жорстких стандартів внутрішнього контролю якості аудиторських послуг [2].

Безпосереднім механізмом зниження аудиторського ризику є збір достатніх та прийнятних аудиторських доказів. Чим вище оцінений ризик суттєвого викривлення, тим більше переконливих доказів має отримати аудитор для зниження ризику невиявлення. Н. Стойка, М. Стойка та Л. Новіченко детально досліджували методи та процедури збору аудиторських доказів, виокремлюючи їх сутність та особливості застосування в умовах ризик-орієнтованого аудиту. Автори зазначають, що арсенал аудитора включає такі процедури як інспектування, спостереження, зовнішні підтвердження, перерахунок, повторне виконання та аналітичні процедури. Ефективність зниження ризику залежить від правильної комбінації цих методів. Наприклад, в умовах високого ризику контролю аудитор повинен віддати перевагу процедурам перевірки по суті (детальному тестуванню операцій), а не покладатися на аналітичні процедури. Крім того, науковці акцентують увагу на тому, що в цифрову епоху методи збору доказів трансформуються: використання комп'ютерних технологій дозволяє перевіряти суцільні масиви даних, що суттєво знижує ризик вибірки та підвищує надійність аудиторського висновку [6].

Варто також зазначити, що процес зниження аудиторського ризику має свої економічні межі. Аудитор повинен дотримуватися балансу між вартістю отримання доказів та їх корисністю. Однак МСА 200 чітко вказує, що складність або висока вартість процедури не є виправданням для відмови від її проведення, якщо немає альтернативних способів отримати докази. Якщо аудитор не може знизити ризик до прийнятного рівня через обмеження в обсязі інформації або неможливість доступу до даних, він зобов'язаний модифікувати свою думку або відмовитися від виконання завдання, що є крайньою формою реагування на високий аудиторський ризик [3].

Підсумовуючи проведене дослідження, можна стверджувати, що аудиторський ризик є багатогранною категорією, яка інтегрує в собі об'єктивні ризики бізнес-середовища клієнта та суб'єктивні ризики професійної діяльності аудитора. Ефективне управління цим ризиком вимагає системного підходу, що включає: глибоку ідентифікацію та оцінку ризиків суттєвого викривлення на основі розуміння бізнесу клієнта; мінімізацію внутрішніх кадрових ризиків аудиторської фірми через розвиток професійних компетенцій; та застосування адекватних методів збору аудиторських доказів у відповідь на оцінені ризики. Лише за умови дотримання цих принципів аудитор може виконати своє головне призначення – надати суспільству достовірну інформацію про фінансовий стан суб'єктів господарювання, сприяючи тим самим стабільності економічної системи.

Список використаних джерел

1. Костирко Р. Комплексна оцінка ризику в аудиті фінансової звітності: методичні аспекти та забезпечення якості. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип.76. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-47.
2. Кривда О., Кузьмінська Н., Драбенко Т. Аналіз кадрових ризиків аудиторських компаній. *Економіка та суспільство.* 2024. № 61. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-115.

3. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu.
4. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266.
5. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
6. Стойка Н., Стойка М., Новіченко Л. Методи та процедури збору аудиторських доказів: сутність та особливості застосування. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences.* 2025. Т. 346, № 5. С. 560–565. URL: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-79.
7. Фабіянська В. Ю. Аудиторський ризик: сутність, методика оцінки та шляхи зниження. *Вісник Хмельницького національного університету*. *Економічні науки.* 2020. № 1. С. 110–121.

Панасюк В. М.
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту,
Західноукраїнський національний університет
Кирдель І. М.
здобувачка другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Глобальні трансформаційні процеси, що відбуваються в сучасній світовій економіці під впливом четвертої промислової революції, докорінно змінюють парадигму функціонування господарюючих суб'єктів. В умовах тотальної інформатизації суспільства та переходу бізнесу в цифровий простір, традиційні підходи до управління, обліку та контролю стають не лише неефективними, але й такими, що гальмують розвиток підприємства. Особливої гостроти ці питання набувають у сфері аудиту та фінансового аналізу, які виступають гарантами довіри стейкхолдерів до результатів діяльності компаній. Якщо ще десятиліття тому аудиторська діяльність асоціювалася переважно з роботою над паперовими носіями інформації та вибірковою перевіркою первинних документів, то сьогодні професія перебуває на етапі глибокої методологічної та технологічної революції. Цифровізація процесів аудиту та аналізу фінансової звітності перестала бути простою оптимізацією робочого часу, перетворившись на безальтернативну умову забезпечення якості та релевантності аудиторських послуг. Це підтверджується численними науковими дослідженнями, зокрема В. Панасюк та Г. Монастирський акцентують увагу на тому, що цифровізація економічних процесів сьогодні виступає ключовим драйвером розвитку регіонального бізнесу, оскільки вона забезпечує прозорість фінансових потоків

та підвищує інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання в очах міжнародних партнерів [4].

Як слушно зазначає Л. Шевців, цифровізація виступає вектором трансформації самої філософії бухгалтерського обліку, змінюючи його роль від пасивного реєстратора господарських фактів до активного інструменту управління даними в режимі реального часу. Впровадження на підприємствах інтегрованих ERP-систем, використання хмарних технологій для зберігання баз даних та перехід на електронний документообіг призводять до того, що традиційний «аудиторський слід» стає віртуальним. Достовірність фінансової звітності в таких умовах залежить вже не стільки від правильності арифметичних розрахунків бухгалтера, скільки від надійності архітектури інформаційних систем, коректності налаштування алгоритмів обробки даних та ефективності засобів захисту інформації [3]. Це вимагає від аудитора зміни фокусу уваги: від перевірки окремих транзакцій до тестування IT-контролів та оцінки загального комп'ютерного середовища клієнта.

Зміни в технологіях обліку неминуче тягнуть за собою перебудову всіх бізнес-процесів підприємства, що є об'єктом аудиторського дослідження. У своїй праці В. Панасюк та Н. Мужевич детально розкривають особливості впливу цифровізації обліку на бізнес-процеси, наголошуючи на автоматизації системи внутрішнього контролю. Автоматизовані контрольні процедури, вбудовані в програмне забезпечення (наприклад, автоматичне блокування відвантаження товару клієнту з простроченою дебіторською заборгованістю або заборона проведення платежу понад встановлений ліміт без додаткової авторизації), значно знижують ризик помилок, спричинених людським фактором. Однак, вони створюють нові категорії ризиків, пов'язані з програмними збоями, помилками в коді або несанкціонованим втручанням у роботу системи. Відповідно, методологія аудиту має адаптуватися до цих змін, включаючи в себе процедури аналізу лог-файлів, перевірки прав доступу та тестування на проникнення [5].

І. Парасій-Вергуненко та О. Соловйова доводять, що використання спеціалізованого аналітичного програмного забезпечення дозволяє проводити глибоку декомпозицію собівартості, здійснювати багатофакторний аналіз витрат та виявляти приховані резерви підвищення ефективності діяльності. Інструменти інтелектуального аналізу даних здатні виявляти нелінійні взаємозв'язки між різними показниками діяльності, моделювати сценарії розвитку подій та надавати менеджменту обґрунтовані прогнози щодо впливу управлінських рішень на фінансовий результат [1].

Однією з найбільш революційних змін, яку приносить цифровізація в аудит, є можливість переходу від вибіркових методів перевірки до суцільного покриття генеральної сукупності даних. Традиційна методологія аудиту завжди базувалася на концепції суттєвості та аудиторського ризику, що передбачало перевірку лише частини операцій з екстраполяцією результатів на весь масив. Такий підхід завжди залишав ймовірність того, що суттєва помилка або шахрайство в транзакції, яка не потрапила до вибірки, залишаться невиявленими. Використання сучасних скриптів автоматизованого аналізу даних (наприклад, мовами Python або SQL, а також спеціалізованих програм типу CaseWare IDEA) дозволяє аудитору за лічені хвилини просканувати 100% записів у регістрах бухгалтерського обліку. Це дає змогу виявляти аномалії, дублювання записів, операції у неробочий час або транзакції з пов'язаними особами з абсолютною точністю, що суттєво підвищує якість аудиторського висновку та впевненість користувачів звітності.

Доцільно систематизувати виклики та можливості, що відкриваються перед цифровізацією процесів аудиту та аналізу фінансової звітності (табл. 1).

Першочерговим викликом є проблема професійної компетентності та кадрового забезпечення. Ринок аудиторських послуг стикається з гострим дефіцитом фахівців, які володіли б так званими «гібридними» навичками: глибоким розумінням методології обліку та аудиту (МСФЗ, МСА) у поєднанні з просунутими IT-компетенціями. Існуюча система вищої освіти часто не встигає

адаптуватися до швидких технологічних змін, продовжуючи готувати фахівців за застарілими програмами, що створює розрив між потребами ринку та кваліфікацією випускників [1].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика викликів та перспектив цифровізації процесів аудиту

Сфера впливу	Ключові виклики	Стратегічні перспективи
Методологічна	–необхідність адаптації МСА до цифрових реалій; –ризик покладання на «чорну скриньку» алгоритмів.	–перехід до концепції безперервного аудиту; –можливість 100% покриття даних.
Технологічна	–залежність від надійності IT-інфраструктури; –загрози кібератак та втрати даних.	–автоматизація рутинних процедур через RPA; –використання блокчейну для верифікації транзакцій.
Кадрова	–дефіцит фахівців з крос-функціональними компетенціями; –висока вартість навчання.	–трансформація ролі аудитора в бізнес-аналітика; –зростання інтелектуальної складової праці.
Економічна	–значні капітальні інвестиції у ПЗ та обладнання на початковому етапі.	–зниження трудомісткості перевірок у довгостроковій перспективі; –підвищення доданої вартості послуг.

Джерело: складено автором на основі [1-5]

Другим критичним викликом є питання інформаційної безпеки та кіберзахисту. Консолідація великих обсягів конфіденційної фінансової інформації в електронному вигляді, її передача каналами зв'язку та зберігання у хмарних сховищах робить аудиторські компанії привабливою мішенню для кібератак. В умовах сучасних загроз витік даних клієнта може призвести до катастрофічних репутаційних втрат та юридичної відповідальності. Тому аудиторські фірми змушені інвестувати значні ресурси у побудову надійних систем захисту інформації, шифрування даних та забезпечення безперервності бізнесу, що призводить до зростання собівартості аудиторських послуг. Третім аспектом є висока вартість впровадження новітніх технологій. Придбання ліцензійного програмного забезпечення, потужного апаратного забезпечення та

навчання персоналу є значним фінансовим навантаженням, особливо для малих та середніх аудиторських фірм, що може призвести до подальшої концентрації ринку навколо великих міжнародних мереж.

Перспективи подальшого розвитку аудиту та аналізу фінансової звітності нерозривно пов'язані з поглибленням інтеграції цифрових рішень у професійну практику. Найбільш вірогідним сценарієм є поступовий перехід від періодичного аудиту, який проводиться раз на рік, до безперервного аудиту. Ця концепція передбачає, що аудиторські процедури виконуються автоматично в момент здійснення господарської операції або з мінімальною затримкою у часі. Це дозволить виявляти помилки та викривлення миттєво, надаючи стейкхолдерам доступ до верифікованої фінансової інформації в режимі on-demand. Крім того, розвиток технології блокчейн має потенціал повністю вирішити проблему підтвердження існування та незмінності транзакцій, що дозволить аудиторам зосередитися на більш складних аспектах роботи, таких як оцінка професійних суджень менеджменту та аналіз прогнозної інформації.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що цифровізація є незворотним еволюційним етапом розвитку аудиту та фінансового аналізу. Вона створює унікальні можливості для підвищення якості, оперативності та цінності аудиторських послуг, перетворюючи їх з формальної процедури підтвердження звітності на потужний інструмент забезпечення економічної безпеки бізнесу. Водночас, успішна адаптація до цифрових реалій вимагає від аудиторської спільноти, регуляторних органів та закладів освіти консолідованих зусиль, спрямованих на вирішення проблем кадрового забезпечення, удосконалення нормативно-правової бази та посилення кіберзахисту. Майбутнє професії належить тим фахівцям, які зможуть ефективно поєднати глибоку фінансову експертизу з можливостями передових інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Парасій-Вергуненко І. М., Соловйов О. А. Діджитал технології аналізу та аудиту витрат підприємства. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 7. С. 32–39. URL: https://doi.org/10.60022/2(7)-4s.
2. Рябчук О. Г., Лінива К. М. Діджиталізація аудиту фінансової звітності підприємств. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки.* 2025. № 2 (78). С. 75–81. URL: https://doi.org/10.32689/2523-4536/78-11.
3. Шевців Л. Цифровізація – вектор трансформації бухгалтерського обліку. *Фінансово-економічна система національної економіки: стан та перспективи розвитку.* 2024. URL: https://doi.org/10.36059/978-966-397-392-0-20.
4. Panasyuk V., Monastyrsky G. Digitalization of economic processes as a driver of regional business development. *Ukrainian journal of applied economics and technology*. 2025. Vol. 2025, no. 2. P. 205–208. URL: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-2-40.
5. Panasyuk V., Muzhevych N. Features of the impact of digitalization of accounting on the business processes of enterprises. *Galician economic journal.* 2024. Vol. 89, no. 4. P. 42–48. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.042.

Сохацький О. Ю.
PhD, доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Західноукраїнський національний університет
Шухманн В. А.
аспірант кафедри економічної кібернетики та інформатики
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВИКОРИСТАННЯ АЛГОРИТМІВ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИЯВЛЕННЯ ШАХРАЙСТВА В АУДИТІ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується безпрецедентною швидкістю цифрових трансформацій, що охоплюють усі сфери суспільного життя. Традиційні моделі ведення бізнесу поступаються місцем високотехнологічним екосистемам, де ключовим активом стають дані. У цьому новому середовищі суттєво змінюється і природа економічних правопорушень: шахрайські схеми стають складнішими, глибше інтегрованими у бізнес-процеси та замаскованими у величезних масивах транзакцій. Це створює ситуацію, коли класичні методи аудиту, засновані на вибіркових перевірках та ручному аналізі документації, втрачають свою ефективність і не можуть гарантувати надання достатньої впевненості стейкхолдерам.

Саме тому питання технологічного переозброєння професії аудитора виходить на перший план. Як зазначають у своїх дослідженнях В. Панасюк та Г. Монастирський, цифровізація економічних процесів є ключовим драйвером розвитку бізнесу, що вимагає відповідної адаптації систем контролю [4]. Аудитори змушені шукати нові інструменти, здатні обробляти великі дані (Big Data) та виявляти приховані аномалії. Одним із найбільш перспективних напрямів у цій сфері є використання алгоритмів машинного навчання (Machine Learning, ML) для виявлення шахрайства.

Необхідність таких змін підтверджується і думкою Н. Приймак, яка вказує, що адаптація обліку та аудиту до викликів цифрової економіки є незворотним процесом, де штучний інтелект відіграє роль каталізатора якісних змін [2]. Актуальність теми посилюється вимогами до посилення внутрішнього фінансового контролю. О. Петрушка підкреслює, що дієва система запобігання та протидії шахрайству повинна базуватися на сучасних превентивних механізмах [1], які дозволяють реагувати на загрози в режимі реального часу, а не постфактум.

Нормативним підґрунтям для впровадження цих технологій в Україні є Концепція розвитку штучного інтелекту [3], яка визначає фінансовий сектор та сферу кібербезпеки пріоритетними для застосування ШІ. Крім того, Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 240 зобов'язує аудитора ідентифікувати ризики суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, що в умовах цифрової економіки неможливо зробити якісно без відповідного програмного забезпечення.

Метою дослідження є аналіз практичних аспектів застосування інструментів машинного навчання для автоматизованого пошуку індикаторів шахрайства у фінансовій звітності та підвищення ефективності процедур форензік-аудиту.

На відміну від традиційного підходу, що базується на жорстких правилах («якщо сума > X, то перевірити»), машинне навчання пропонує підхід, заснований на виявленні патернів. Система не просто слідує інструкціям, а самостійно навчається на історичних даних, виявляючи приховані зв'язки та відхилення.

Одним із найпотужніших інструментів у арсеналі сучасного аудитора є методи навчання без вчителя. Їхня цінність полягає в тому, що вони не потребують заздалегідь відомих прикладів шахрайства для навчання моделі. Алгоритм аналізує повний масив бухгалтерських проводок і здійснює їх кластеризацію – групування за схожими ознаками (сума, час, контрагент,

рахунок, користувач). Операції, які не вписуються в жоден із типових кластерів (аномалії або outliers), автоматично позначаються як підозрілі. Це дозволяє виявляти такі складні схеми, як:

- «Split payments» – дроблення великих сум на дрібні транзакції для уникнення фінансового моніторингу, які алгоритм здатний об'єднати та ідентифікувати;
- змови з контрагентами – виявлення нетипових зв'язків, наприклад, коли різні постачальники використовують одну IP-адресу або мають схожі патерни виставлення рахунків;
- Маніпуляції з виручкою – виявлення проводок, зроблених у неробочий час або вихідні дні, що часто свідчить про спроби штучного завищення фінансових результатів перед закриттям періоду.

Ефективним доповненням до ML-моделей є математичні методи, зокрема аналіз за законом Бенфорда. Цей закон описує природний розподіл перших цифр у масивах числових даних. Штучний інтелект може автоматично перевіряти тисячі рахунків-фактур на відповідність цьому розподілу. Якщо бухгалтер вручну фальсифікує суми, він несвідомо порушує цей закон, намагаючись зробити цифри «випадковими». Алгоритм миттєво фіксує такі відхилення, вказуючи аудитору на конкретні ділянки обліку, де висока ймовірність маніпуляцій.

Окремої уваги заслуговує застосування обробки природної мови (NLP). Н. Шишкова та О. Усатенко зазначають, що сучасні виклики вимагають використання ШІ навіть при аутсорсингу облікових функцій [5].

NLP дозволяє аудиторам аналізувати неструктуровані текстові дані: призначення платежів, коментарі в ERP-системах, електронну переписку. Часто сліди шахрайства криються саме в текстових описах (наприклад, розмиті формулювання «за послуги», «згідно договору» без номера, «інші витрати»).

ML-моделі здатні зіставляти текстові описи з кодами бухгалтерських рахунків та типами контрагентів, виявляючи невідповідності (наприклад, оплата за «ремонт офісу» на рахунок компанії, що займається IT-консалтингом).

Важливою перевагою використання машинного навчання є перехід до безперервного аудиту. Замість дискретних перевірок раз на рік, інтелектуальні системи здійснюють моніторинг транзакцій у режимі 24/7. Це дозволяє реалізувати концепцію превентивного контролю, про яку говорить О. В. Петрушка [1], коли система блокує підозрілу транзакцію ще до моменту списання коштів.

Водночас, впровадження ML в аудит пов'язане з певними викликами:

1. Хибнопозитивні результати. Алгоритм може прийняти нестандартну, але легальну операцію за шахрайство. Це вимагає участі аудитора для верифікації сигналів та подальшого навчання моделі.

2. Якість даних. Для коректної роботи алгоритмів необхідні чисті, структуровані дані. Хаотичний стан облікових баз багатьох підприємств є перешкодою для швидкого старту.

3. Інтерпретація («чорна скринька»). Аудитор повинен розуміти, чому ШІ прийняв те чи інше рішення, щоб обґрунтувати свою думку. Тому зростає попит на технології «пояснюваного ШІ».

Підсумовуючи, можна стверджувати, що машинне навчання відкриває нову еру в аудиті. Воно дозволяє перейти від вибіркових перевірок до суцільного аналізу даних, значно підвищуючи ймовірність виявлення шахрайства. Майбутнє професії аудитора – у синергії професійного судження людини та обчислювальної потужності алгоритмів, що дозволить забезпечити якісно новий рівень фінансової безпеки бізнесу та держави.

Список використаних джерел

1. Петрушка О. В. Внутрішній фінансовий контроль у системі запобігання та протидії шахрайству. *Електронний журнал «Ефективна економіка».* 2025. № 11. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.91.

2. Приймак Н. Адаптація обліку та аудиту до викликів цифрової економіки: вплив штучного інтелекту. *Acta academiae beregsasiensis. economics.* 2025. № 10. С. 500–515. URL: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-10-500-515.

3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р: станом на 29 груд. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р#Text.

4. Panasyuk V., Monastyrsky G. Digitalization of economic processes as a driver of regional business development. *Ukrainian journal of applied economics and technology*. 2025. Т. 2025, № 2. С. 205–208. URL: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-2-40.

5. Shyshkova N. L., Usatenko O. V. Accounting and audit outsourcing: modern challenges and artificial intelligence tools for effective enterprise management. *Scientific news of Dahl university.* 2024. Vol. 26. URL: https://doi.org/10.33216/2222-3428-2024-26-16.

Булавинець О. В.
кандидат економічних наук, докторант кафедри фінансів ім. С.Юрія
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В АУДИТІ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Система соціальних трансфертів є ключовим механізмом забезпечення соціальної справедливості та підтримки економічно вразливих категорій населення. Її ефективність залежить від точності, своєчасності та прозорості розподілу коштів, а також від здатності органів влади та відповідних установ контролювати дотримання встановлених норм і правил. У сучасних умовах збільшення обсягів інформації, ускладнення процесів нарахування виплат та високий рівень автоматизації соціальних програм потребують інтеграції сучасних цифрових інструментів у систему аудиту.

Цифрові технології у аудиті соціальних трансфертів відкривають нові можливості для підвищення ефективності контролю та управління ризиками. Використання програмних платформ для обробки великих даних, автоматизованих систем перевірки операцій та алгоритмів аналітики дозволяє аудиторам швидко ідентифікувати аномалії, оцінювати ефективність внутрішніх контролів і прогнозувати потенційні порушення. Це особливо важливо в умовах динамічного розвитку соціально-економічного середовища та зростання очікувань суспільства щодо прозорості державних витрат.

Інтеграція технологій штучного інтелекту та машинного навчання у аудит соціальних трансфертів забезпечує можливість автоматичного виявлення нетипових операцій і формування сценаріїв для прийняття управлінських рішень. Такий підхід дозволяє перейти від традиційного контролю до проактивного управління ризиками, зменшуючи ймовірність зловживань та

підвищуючи ефективність використання державних ресурсів [2].

Крім того, цифровізація аудиту створює умови для підвищення комплаєнсу та відповідності законодавчим нормам, забезпечує прозорість процесів для громадськості та органів нагляду, а також сприяє формуванню довіри до системи соціальних трансфертів. Впровадження цифрових інструментів у аудит не лише оптимізує роботу фахівців, але й створює стратегічну цінність, перетворюючи контрольні процеси на ключовий елемент управління соціальною політикою держави.

Аудит соціальних трансфертів є важливим елементом системи державного контролю, оскільки забезпечує прозорість і ефективність використання коштів, спрямованих на підтримку соціально незахищених груп населення. У сучасних умовах традиційні методи аудиту, що базуються на ручній обробці документів та аналізі обмежених обсягів даних, стають недостатньо ефективними через масштабність та складність інформації. Впровадження цифрових інструментів суттєво трансформує аудит соціальних трансфертів, підвищуючи точність, оперативність та аналітичну глибину перевірок.

До сучасних цифрових інструментів в аудиті соціальних трансфертів належать [1-3]:

автоматизовані платформи обробки фінансових даних (дозволяють інтегрувати інформацію з різних джерел, швидко обробляти великі обсяги даних і формувати звіти у стандартизованому вигляді);

системи аналітики великих даних (дає можливість виявляти закономірності, аномалії та потенційні ризики в системі нарахування та розподілу трансфертів);

інструменти візуалізації та інтерактивні дашборди (забезпечують наочне представлення фінансових показників і дозволяють аудиторам швидко аналізувати великі обсяги інформації, виявляти критичні точки та ухвалювати оперативні рішення);

штучний інтелект і машинне навчання (перетворює аудит на проактивний

процес, орієнтований на запобігання проблемам, а не лише на їхнє виявлення після факту);

хмарні платформи та цифрові реєстри (дозволяє створювати прозору систему контролю та зменшує ймовірність зловживань).

Застосування цифрових технологій в аудиті соціальних трансфертів має кілька ключових особливостей:

системи дозволяють одночасно аналізувати тисячі операцій, що є критично важливим для великих соціальних програм;

використання алгоритмів машинного навчання дозволяє аудиторам прогнозувати фінансові ризики та оцінювати ймовірність порушень до їхнього виникнення;

підвищена точність і достовірність перевірок;

цифрові інструменти допомагають забезпечити відповідність законодавству, внутрішнім політикам та міжнародним стандартам обліку, одночасно підвищуючи прозорість системи для громадськості та регуляторів;

сучасні платформи дозволяють швидко адаптувати процеси аудиту до змін у законодавстві, внутрішніх політиках або структурі соціальних трансфертів.

Впровадження цифрових інструментів у аудит соціальних трансфертів забезпечує не лише контроль минулих операцій, а й створює можливості для стратегічного управління ризиками. Це дозволяє державним органам та установам ефективно планувати витрати, запобігати зловживанням та оптимізувати процеси нарахування і розподілу коштів, забезпечуючи соціальну ефективність програм та довіру суспільства.

Список використаних джерел

1. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713

2. *Аудит в умовах сталого розвитку*: колективна монографія / за заг. ред.

проф. О. А. Петрик / О. А. Петрик, Н. В. Гойло, І. І. Матієнко-Зубенко, І. О. Мариніч, Ю. Б. Слободяник ін. Київ : КНЕУ, 2021. 231 с.

3. Спіцина, Н. В., & Угоднікова, О. І. (2025). Цифрові інструменти в аудиті консолідованої звітності: нові можливості для обліку та фінансового менеджменту. *Актуальні питання економічних наук,* (13). https://doi.org/10.5281/zenodo.16737170

Гайдучок Т. С.
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ У КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В умовах трансформації економіки, посилення конкурентного тиску, євроінтеграційних процесів та зростання ролі принципів сталого розвитку відбувається суттєве переосмислення функціонального призначення бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Сталий розвиток підприємств дедалі частіше розглядається як соціально-екологічна складова корпоративної відповідальності, стратегічний чинник забезпечення довгострокової конкурентоспроможності, фінансової стійкості та адаптивності бізнесу до змін зовнішнього середовища. У цьому контексті особливого значення набуває обліково-аналітичне забезпечення стратегій сталого розвитку, яке формує інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у конкурентному середовищі.

Сучасні наукові дослідження свідчать, що система облікового забезпечення є одним із базових детермінантів сталого розвитку підприємств, оскільки через систему бухгалтерського обліку та аналітичні процедури здійснюється ідентифікація, вимірювання та узагальнення економічних, екологічних і соціальних параметрів діяльності. Так, Н. В. Овчарова обґрунтовує, що ефективно організована система облікового забезпечення дозволяє інтегрувати принципи сталого розвитку у процес стратегічного управління підприємством, забезпечуючи зв’язок між результатами діяльності та ефективністю використання ресурсів [1]. Авторка підкреслює, що в умовах конкурентного

середовища саме аналітична складова обліку створює передумови для оцінювання довгострокових наслідків управлінських рішень.

Реалізація стратегій сталого розвитку зумовлює необхідність розширення традиційних меж бухгалтерського обліку шляхом включення до системи управління нефінансових показників. Поряд із фінансовими результатами дедалі більшої ваги набувають показники, що характеризують екологічні витрати, соціальні інвестиції, якість корпоративного управління, рівень ризиків та стійкість бізнес-моделей. Як зазначають Н. С. Струк і Р. Р. Демко, формування звітності зі сталого розвитку неможливе без належного обліково-аналітичного забезпечення, яке має забезпечити достовірність, повноту та аналітичну придатність нефінансової інформації для стратегічного управління підприємством [3].

У конкурентному середовищі обліково-аналітична інформація виступає не лише засобом контролю, а й стратегічним ресурсом формування конкурентних переваг. Дослідження, присвячені обліково-аналітичному забезпеченню управління діяльністю підприємств, свідчать, що інтеграція облікових і аналітичних процедур у систему стратегічного управління сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, зниженню рівня стратегічних ризиків та адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища [2]. Це особливо актуально в умовах нестабільності, зростання невизначеності та посилення вимог з боку інвесторів і партнерів.

Важливим чинником розвитку обліково-аналітичного забезпечення стратегій сталого розвитку є впровадження нормативних і методологічних підходів до нефінансової та інтегрованої звітності. Українські науковці наголошують, що стратегія запровадження обліку і звітності зі сталого розвитку має базуватися на гармонізації національної облікової системи з європейськими вимогами, що підвищує прозорість та порівнянність інформації в міжнародному економічному просторі [4]. Це вимагає удосконалення методів аналітичного обліку та розвитку внутрішніх систем збору й обробки нефінансових даних.

Окремої уваги потребує проблема прозорості та аналітичної інтерпретації інформації у звітності зі сталого розвитку. Як зазначає Г. Скиба, формальний підхід до розкриття показників сталого розвитку, відсутність належного аналітичного супроводу та недостатня узгодженість фінансової й нефінансової інформації знижують управлінську цінність звітності та ускладнюють її використання у стратегічному аналізі [5]. Це актуалізує необхідність посилення аналітичної функції бухгалтерського обліку в системі стратегічного управління.

Сучасні тенденції розвитку обліково-аналітичних систем тісно пов’язані з цифровізацією бізнес-процесів. Використання автоматизованих облікових систем, цифрових платформ і аналітичних інструментів розширює можливості формування стратегічної інформації, підвищує оперативність аналізу та дозволяє моделювати альтернативні сценарії розвитку підприємства. Водночас, як зазначається у концептуальних дослідженнях, цифровізація обліку потребує методологічного переосмислення підходів до організації обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком, **що має реалізовуватися через конкретні організаційно-методичні дії**, зокрема **впровадження інтегрованих цифрових облікових платформ**, які поєднують фінансові та нефінансові показники, **перегляд облікової політики підприємства з урахуванням ESG-індикаторів**, а також **розширення аналітичного обліку за центрами відповідальності та напрямами сталого розвитку**.

Практична реалізація такого підходу, за нашим переконанням, передбачає **стандартизацію збору нефінансових даних**, автоматизацію їх обробки в межах ERP-систем і використання аналітичних інструментів для оцінювання впливу управлінських рішень на довгострокову економічну, екологічну та соціальну результативність підприємства, що безпосередньо підвищує обґрунтованість стратегічних рішень у конкурентному середовищі..

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що обліково-аналітичне забезпечення стратегій сталого розвитку підприємств у конкурентному середовищі є комплексною системою, яка поєднує фінансові та нефінансові

аспекти діяльності, аналітичні інструменти стратегічного управління та вимоги сучасного нормативного середовища. Його розвиток сприяє підвищенню якості управлінських рішень, формуванню довгострокових конкурентних переваг і забезпеченню економічної стійкості підприємств. Для українських підприємств удосконалення обліково-аналітичного забезпечення стратегій сталого розвитку є важливою передумовою підвищення конкурентоспроможності та інтеграції у європейський економічний простір.

Список використаних джерел

1. Овчарова Н. В. Система облікового забезпечення як детермінанта сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 65. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-70
2. Кучерява М., Лісовий С. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю ІТ-підприємств у контексті сталого розвитку: сучасні підходи та перспективи. *Фінанси України*. 2024. № 12. С. 114–128. DOI: https://doi.org/10.33763/finukr2024.12.114
3. Струк Н. С., Демко Р. Р. Обліково-аналітичне забезпечення формування звітності зі сталого розвитку підприємств. *Український економічний часопис*. 2025. № 10. С. 110–116. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-17
4. Ганусич В., Шімон В. Стратегія запровадження обліку і звітності зі сталого розвитку в Україні. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 10. С. 28-34.
5. Скиба Г., Каліна І., Беженар І. Сталий розвиток обліку в Україні: виклики, прозорість та інтегрована звітність. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 595–602. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-84

Питель С. В.
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет
Романчук І. Б.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЧИСТИХ АКТИВІВ ТА АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ КАПІТАЛУ В УМОВАХ КРИЗИ

В умовах перманентної економічної кризи, спричиненої воєнним станом, власний капітал підприємства трансформується з формальної облікової категорії в ключовий індикатор фінансової безпеки бізнесу. Для зовнішніх користувачів звітності – інвесторів, кредиторів та фіскальних органів – власний капітал виступає гарантією покриття збитків та забезпечення безперервності діяльності. Однак на практиці аудитори все частіше стикаються з проблемою «паперового капіталу», коли високі показники в балансі не підкріплені реальними ліквідними активами. Н. Іщенко слушно зауважує, що теоретичні аспекти управління капіталом часто розходяться з практичними реаліями, де пріоритетом стає не максимізація вартості, а фізичне виживання бізнесу [1]. Це зумовлює необхідність зміни парадигми аудиту: перехід від перевірки арифметичної точності до глибинного аналізу якості чистих активів.

Аудит власного капіталу в сучасних умовах базується на перевірці дотримання принципу безперервності діяльності. Критичним індикатором тут виступає показник вартості чистих активів. Згідно з Цивільним кодексом України, якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від визначеного законом мінімального розміру статутного капіталу, товариство підлягає ліквідації [6]. Більше того, якщо чисті активи стають меншими за статутний

капітал (навіть якщо вони вищі за мінімальний поріг), підприємство зобов'язане оголосити про зменшення статутного капіталу.

В умовах війни, коли ринкова вартість активів суттєво знизилася, а зобов'язання (зокрема валютні) зросли, багато українських підприємств опинилися в зоні від'ємних чистих активів.

Намагаючись уникнути процедури ліквідації або зменшення капіталу, менеджмент підприємств часто вдається до маніпуляцій з обліковою політикою. Найпоширенішим інструментом є необґрунтована дооцінка основних засобів (Дт 10 – Кт 41 «Капітал у дооцінках»).

Завдання аудитора у даній ситуації критично оцінити такі операції. Формально підприємство має право на дооцінку, якщо справедлива вартість суттєво відрізняється від балансової. Проте, згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» (МСБО 36), актив не повинен обліковуватися за вартістю, що перевищує суму його очікуваного відшкодування [2].

Аудиторська методика повинна включати:

1. Аналіз звітів незалежних оцінювачів на предмет реалістичності припущень (особливо щодо активів, які знаходяться в прифронтових зонах або не генерують грошових потоків).

2. Проведення тесту на знецінення. Якщо балансова вартість активу вища за його цінність використання або справедливу вартість за вирахуванням витрат на продаж, аудитор повинен вимагати визнання втрат від знецінення. Це призведе до зменшення власного капіталу, але відобразить реальний фінансовий стан.

Ще одним проблемним питанням є аудит розподілу прибутку та дивідендної політики. Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» є найбільш динамічною статтею капіталу. В умовах інфляції номінальний прибуток може бути високим, але він часто сформований за рахунок курсових

різниць або переоцінок (нереалізований дохід). Виплата дивідендів з такого прибутку призводить до вимивання обігових коштів.

Аудитор повинен керуватися вимогами Закону України «Про акціонерні товариства», який забороняє виплату дивідендів, якщо власний капітал товариства є меншим (або стане меншим внаслідок виплати) за суму статутного, резервного та додаткового капіталу [5]. Аудитор зобов'язаний провести тест на платоспроможність перед підтвердженням розподілу прибутку.

Традиційний показник рентабельності власного капіталу (ROE) в умовах кризи втрачає свою інформативність. Високий ROE може свідчити не про ефективність, а про надмірний ризик.

Для якісного аналізу пропонується використовувати трифакторну модель Дюпона, яка дозволяє аудитору розкласти ROE на складові та виявити джерела його формування:

$$ROE = ROS \times AT \times FL \quad (1)$$

де:

- ROS – рентабельність продажів (операційна ефективність);
- AT – оборотність активів (ділова активність);
- FL – фінансовий важіль (коефіцієнт залежності).

Якщо факторний аналіз показує, що зростання рентабельності капіталу відбувається виключно за рахунок зростання фінансового важеля (тобто нарощування боргів при незмінній або спадній операційній ефективності), аудитор має кваліфікувати такий стан як фінансово нестійкий. Це так зване «токсичне» зростання рентабельності, яке часто передує неплатоспроможності.

Окрему увагу в аудиті слід приділити перевірці неоплаченого капіталу (рахунок 46). У кризові періоди засновники часто не мають можливості вчасно вносити вклади до статутного капіталу. Аудитор повинен контролювати дотримання річного терміну погашення заборгованості учасниками (або 6-місячного для ТОВ). Наявність значних сум неоплаченого капіталу штучно завищує валюту балансу і вимагає коригування при розрахунку чистих активів.

Отже, аудит власного капіталу в умовах кризи вимагає від аудитора професійного скептицизму та відходу від формальних процедур. Ключовим завданням стає верифікація реальної вартості чистих активів через призму вимог МСБО 36 та Цивільного кодексу України. Виявлення фактів необґрунтованої дооцінки активів та ігнорування знецінення дозволяє попередити користувачів звітності про ризики «паперового капіталу» та уникнути помилкових інвестиційних рішень. Водночас, аналіз ефективності капіталу має базуватися на факторних моделях (Дюпона), що дозволяє відділити реальну операційну ефективність від інфляційних доходів та впливу фінансового левериджу. Тільки комплексний підхід до аудиту та аналізу дозволить забезпечити прозорість фінансової інформації та захистити інтереси власників і кредиторів у нестабільному економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Іщенко Н. Управління капіталом підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Економіка та суспільство.* 2024. № 70. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-108.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 (МСБО 36). Зменшення корисності активів: Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text.

3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.

4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

5. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20.

6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

Федорович І. М.
кандидат економічних наук, кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнський національний університет
Захарків І. В.
здобувач першого (бакалаврського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ МІЖНАРОДНИХ ДОНОРІВ НА ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Масштабна відбудова України в умовах триваючої військової агресії та повоєнного періоду вимагає консолідації безпрецедентних обсягів фінансових ресурсів. З огляду на критичний дефіцит державного бюджету, спричинений необхідністю фінансування оборонного сектору, основний тягар відновлення зруйнованої інфраструктури лягає на плечі міжнародних партнерів. Проте, як свідчить світовий досвід, наявність фінансування сама по собі не гарантує успішного відновлення. Ключовим фактором успіху є здатність держави забезпечити прозоре, цільове та ефективне використання наданих ресурсів. У цьому контексті державний фінансовий контроль трансформується з адміністративної процедури у стратегічний інструмент збереження міжнародної довіри та забезпечення національної стійкості.

Сучасні умови вимагають корінного перегляду підходів до організації контрольної діяльності. Традиційна модель, орієнтована на ретроспективну фіксацію порушень (ревізії постфактум), виявляється малоефективною в динамічних умовах відбудови, коли рішення потрібно приймати швидко, а ризики змінюються щодня.

М. Василюк та Т. Гайдучок у своєму дослідженні аргументують необхідність запровадження адаптивних механізмів державного фінансового контролю [1]. Автори зазначають, що адаптивність системи має проявлятися через такі ключові елементи.

- гнучкість методології, тобто здатність аудиторів швидко змінювати процедури перевірки залежно від типу донора (грант, кредит, технічна допомога) та специфіки об'єкта інфраструктури;
- ризик-орієнтованість, що передбачає концентрацію ресурсів контролюючих органів (ДАСУ, Рахункова палата) на найбільш ризикових етапах життєвого циклу проєкту (тендерні процедури, приймання виконаних робіт);
- цифровізація, яка через використання інструментів дистанційного моніторингу та аналізу великих даних дозволяє виявляти аномалії у режимі реального часу, що дає змогу реагувати на порушення ще до того, як кошти будуть безповоротно втрачені [1].

Використання коштів міжнародних донорів не можна розглядати виключно як господарську операцію. А. Дикий та співавтори розглядають механізм державного фінансового контролю за міжнародною технічною допомогою як прямий інструмент забезпечення бюджетної безпеки України:

- нецільове використання або розкрадання донорських коштів створює «дірки» в бюджеті відновлення, які держава не зможе перекрити власними силами;
- корупційні скандали навколо відбудови можуть призвести до заморожування програм допомоги (так звана «донорська втома» – спрацювання умов призупинення фінансування);
- тому система державного фінансового контролю повинна бути інтегрована в систему національної безпеки, забезпечуючи наскрізний контроль за проходженням коштів від донора до казначейських рахунків, далі до генпідрядника і до кінцевого бенефіціара (громади) [3, с. 98].

Однією з найбільших перешкод на шляху ефективного використання допомоги є неузгодженість законодавчого поля. А. Овчаренко та Л. Товкун детально аналізують правові аспекти контролю і вказують на наявність системних проблем [4, с. 152]. По-перше, існують розбіжності між нормами Бюджетного кодексу України та вимогами міжнародних угод, ратифікованих Верховною Радою. Хоча міжнародні договори мають пріоритет, на практиці розпорядники коштів на місцях часто керуються підзаконними актами та інструкціями Держказначейства, що суперечать умовам донорів. По-друге, різне тлумачення понять «нецільове використання» та «неефективне використання». Для міжнародних аудиторів акцент стоїть на досягненні результату, тоді як українське законодавство часто фокусується на формальному дотриманні процедур. Автори наголошують, що без гармонізації національної нормативної бази з європейськими стандартами процес відбудови буде гальмуватися постійними бюрократичними суперечками [4, с. 155].

С. Сирцева звертає увагу, що якісний контроль неможливий без прозорого обліку грантів. Складність полягає в тому, що грантові кошти мають специфічний характер визнання: вони не є кредитом (не треба повертати), але й не є класичним бюджетним фінансуванням (мають жорсткі умови використання) [5, с. 235]. Основні облікові проблеми, що ускладнюють контроль, охоплюють кілька аспектів.

- курсові різниці, оскільки допомога надходить у валюті, а витрати здійснюються у гривні. Некоректне відображення курсових різниць може викривити звітність про вартість проєкту;
- капіталізація витрат, яка передбачає визначення того, які саме витрати за рахунок гранту збільшують первісну вартість відновленого об'єкта інфраструктури, а які є поточними витратами періоду.

О. Колісник та А. Купріянова пропонують запровадження спеціальних аналітичних рахунків для кожного окремого донорського проєкту. Це дозволить аудиторам швидко формувати звітність у розрізі джерел фінансування

(наприклад, «Кошти Світового банку», «Кошти USAID») та автоматизувати процес звітування перед донорами, що мінімізує ризик технічних помилок [6, с. 108].

Відбудова інфраструктури не обмежується лише прямими державними закупівлями. Значна частина проєктів реалізовуватиметься через механізми публічно-приватного партнерства (концесії, спільні підприємства). Контроль тут має дуалістичну природу і реалізується за двома напрямами.

1. Контроль за використанням державних/донорських коштів, вкладених у спільний проєкт.
2. Контроль за виконанням інвестиційних зобов'язань приватним партнером.

Держава повинна мати ефективні важелі впливу на приватного партнера, щоб уникнути ситуації, коли ризики перекладаються на бюджет (донорів), а прибутки приватизуються. Система контролю має включати моніторинг індикаторів результативності проєкту на кожному етапі його життєвого циклу [2].

Державний фінансовий контроль за використанням коштів міжнародних донорів є складним, багатовекторним механізмом, від ефективності якого залежить майбутнє відновлення України. На основі проведеного аналізу можна сформулювати ключові напрями вдосконалення системи.

- інституційна адаптація – перехід від каральних методів до ризик-орієнтованого моніторингу та консультування розпорядників коштів;
- законодавча уніфікація – усунення колізій між бюджетним законодавством та міжнародними угодами для спрощення процедур реалізації проєктів;
- методологічна стандартизація – розробка та затвердження Мінфіном уніфікованих методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку грантів та міжнародної допомоги для забезпечення порівнянності даних;

– інтеграція безпекового підходу – розгляд системи фінансового контролю як невід'ємної складової національної безпеки, що вимагає жорсткої реакції на будь-які прояви нецільового використання коштів;

– розвиток компетенцій у сфері державно-приватного партнерства – посилення спроможності контролюючих органів здійснювати аудит складних інфраструктурних проєктів, що реалізуються спільно з приватним бізнесом.

Список використаних джерел

1. Василюк М. М., Гайдучок Т. С. Теоретико-методологічні та методичні засади державного фінансового контролю й визначення адаптивних напрямів удосконалення його механізмів. *Актуальні питання економічних наук.* 2025 № 16. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.17405714.

2. Ковбас І. В. Механізми державного контролю та нагляду у сфері публічно-приватного партнерства. *Академічні візії.* 2024. № 47. URL: https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2435/2299.

3. Механізм державного фінансового контролю використання міжнародної технічної допомоги як інструмент забезпечення бюджетної безпеки України / А. Дикий та ін. *Society and security.* 2025. № 2(8). С. 94–102. URL: https://doi.org/10.26642/sas-2025-2(8)-94-102.

4. Овчаренко А. С., Товкун Л. В. Правові аспекти фінансового контролю за використанням коштів публічних фондів та міжнародної допомоги: досвід України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична).* 2024. № 3. С. 151–157. URL: https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-3-17.

5. Сирцева С. В. Облік надходження та використання грантів суб’єктами державного сектору України: організаційно-методичні аспекти. M*odern Economics.* 2025. № 53. С. 234–240.

6. Kolisnyk O. P., Kupriianova A. O. Accounting for donor funds and funding from international organizations. *Modern economics.* 2025. Vol. 49, no. 1. P. 104–110. URL: https://doi.org/10.31521/modecon.v49(2025)-14.

Кириленко С. В.
кандидат економічних наук, старший викладач кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ В АГРОСФЕРІ

Активне впровадження цифрових технологій істотно змінює організацію управління та контролю в агросфері. Автоматизовані системи обліку, цифрові платформи управління виробничими процесами, аналітичні інструменти обробки великих масивів даних створюють нові можливості для підвищення точності, своєчасності та комплексності контрольних заходів. У таких умовах контроль поступово трансформується з формальної процедури перевірки в динамічний інструмент моніторингу, здатний забезпечити безперервне спостереження за фінансовими й операційними процесами.

Особливість аграрного сектору полягає в тісному переплетенні фінансових, виробничих і біологічних чинників, що ускладнює оцінку результатів діяльності та підвищує вимоги до якості контрольної інформації. Цифрові технології дозволяють інтегрувати дані з різних джерел, мінімізувати вплив людського фактора та своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників. Водночас їх застосування потребує переосмислення методів контролю, адаптації існуючих підходів і розвитку нових компетенцій у фахівців, відповідальних за контрольні функції [1].

Особлива роль цифрових технологій проявляється у підвищенні прозорості та підзвітності підприємств. Системи електронного обліку та блокчейн-технології забезпечують надійність і незмінність даних, що значно полегшує аудит та внутрішній контроль. Інструменти аналітики та штучного інтелекту

дозволяють прогнозувати потенційні проблеми, формувати адаптивні контрольні процедури та зменшувати затрати на ручні перевірки, що особливо важливо для аграрного сектору, де операції часто залежать від зовнішніх умов, а фінансові та матеріальні потоки мають складну структуру [1-4].

Однією з ключових ролей цифрових технологій є моніторинг стану ґрунту та рослин. Сенсори та автоматизовані системи дозволяють відстежувати рівень вологості, кислотність ґрунту, температуру та наявність поживних речовин. Це дає змогу своєчасно реагувати на проблеми та оптимізувати внесення добрив, що зменшує витрати та підвищує врожайність.

Другим важливим аспектом є контроль за станом посівів через дистанційне зондування та дрони. Використання супутникових знімків, а також дронів із камерами високої роздільної здатності дозволяє аграріям отримувати детальні карти стану полів, виявляти ураження шкідниками чи хворобами на ранніх стадіях та планувати обробку ділянок більш ефективно [4].

Також цифрові технології значно покращують системи управління агропідприємствами. Програмні комплекси дозволяють збирати та обробляти великі обсяги даних про врожай, витрати на ресурси, роботу техніки та персоналу, що допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення, знижувати ризики та оптимізувати виробничі процеси. Крім того, цифровізація контролю сприяє підвищенню ефективності взаємодії між різними підрозділами підприємств та державними органами. Завдяки інтегрованим платформам управління можна швидко отримувати достовірну інформацію для прийняття рішень щодо фінансування, страхування, податкового обліку та регулювання ресурсів. Таким чином, цифрові технології не лише автоматизують процеси контролю, а й створюють передумови для стратегічного планування, зменшення ризиків та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств [3, 4].

Не менш важливою є роль штучного інтелекту та машинного навчання у контролі агросфери. Аналітичні алгоритми здатні прогнозувати захворювання рослин або тварин, оцінювати вплив погодних умов на врожай та визначати

оптимальні строки проведення сільськогосподарських робіт, що значно знижує ризик втрат та підвищує загальну ефективність господарювання.

Отже, роль цифрових технологій у підвищенні ефективності контролю в агросфері виходить далеко за межі технічного вдосконалення процедур. Вони формують нову парадигму контролю, орієнтовану на прозорість, превентивність та інтегровану аналітику даних. Впровадження таких технологій забезпечує своєчасне виявлення ризиків, підвищує достовірність облікових даних і сприяє сталому розвитку аграрного сектору в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713, https://ajaronline.com/index.php/AJAR/article/view/713/441
2. Коваль О.В., Лишак О.М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. No 2. DOI: http://doi.org/10.32702/23072105.2024.2.67
3. Космідайло І. В., Маковійчук О. В. Можливості використання цифрових платформ в управлінні сільським господарством в Україні на основі передового зарубіжного досвіду. *Вісник академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління*. 2025. № 3. DOI: https://doi.org/10.54929/30412390-2025-03-01-03
4. Саулко Д. П. Трансформаційний потенціал смарт-промисловості в аграрному секторі економіки України. *Ефективна економіка*. 2024. № 11. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.102

Семенюк О. В.
головний спеціаліст Департаменту внутрішнього моніторингу,
магістр з публічного управління та адміністрування, магістр з обліку та аудиту
Рибойчук І. І.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Забезпечення фінансової безпеки держави в умовах затяжної воєнної та економічної кризи вимагає кардинального перегляду підходів до управління публічними ресурсами. Якщо раніше ключовим завданням контрольних органів була фіксація фактів нецільового використання коштів, то нині акцент зміщується на превентивну діяльність та аналіз доцільності управлінських рішень. Аудит ефективності публічного управління перестав бути факультативною опцією і трансформувався у критично важливий механізм виявлення системних диспропорцій у функціонуванні державного сектору економіки [5, с. 183].

Підприємства державного сектору традиційно відіграють стратегічну роль у національній економіці, забезпечуючи надання суспільно значущих послуг та формуючи значну частину ВВП. Водночас, їхня діяльність часто характеризується нижчою результативністю порівняно з приватними аналогами, хронічною збитковістю та високими корупційними ризиками. Існуюча модель фінансового контролю, регламентована Законом України «Про аудиторську діяльність» [3], фокусується переважно на ретроспективному підтвердженні

достовірності фінансової звітності. Такий підхід, безумовно, важливий для забезпечення прозорості, проте він є недостатнім для оцінки якості управління. Проста констатація того, що кошти витрачено відповідно до кошторису, не дає відповіді на питання, чи було досягнуто запланованої мети найоптимальнішим шляхом. У цьому контексті аудит має еволюціонувати від суто фіскального інструменту до невід'ємної складової системи стратегічного менеджменту, що здатна генерувати додану вартість для підприємства та держави [2, с. 373].

Фундаментальною відмінністю аудиту ефективності від традиційного фінансового аудиту є його спрямованість на майбутнє та орієнтація на результат. Методологічним підґрунтям для впровадження цього інструменту в Україні виступає міжнародний стандарт вищих органів аудиту ISSAI 300 «Основні принципи аудиту ефективності». Згідно з цим документом, архітектура аудиту будується навколо трьох ключових елементів, відомих як концепція «трьох Е»: економність (economy), продуктивність (efficiency) та результативність (effectiveness) [4].

Принцип економності передбачає мінімізацію витрат ресурсів, необхідних для виконання певної діяльності, при збереженні належної якості. Аудитор, досліджуючи цей аспект, має з'ясувати, чи придбаває підприємство ресурси (сировину, обладнання, людський капітал) за найвигіднішими умовами, чи існують можливості для скорочення накладних витрат без шкоди для операційної діяльності.

Принцип продуктивності стосується співвідношення між випущеною продукцією (наданими послугами) та використаними ресурсами. Ключове питання тут – максимізація віддачі від кожної вкладеної гривні. Аудитор аналізує бізнес-процеси на предмет наявності «вузьких місць», дублювання функцій, простоїв обладнання або неефективного використання робочого часу персоналу.

Принцип результативності є найбільш складним для оцінки, оскільки він вимірює ступінь досягнення стратегічних цілей підприємства та вплив його діяльності на суспільство. Для державних підприємств це часто означає

балансування між отриманням прибутку та виконанням соціальних функцій. Оцінка результативності вимагає аналізу того, чи досягнуто запланованих результатів і чи є ці результати наслідком діяльності менеджменту, а не впливу зовнішніх факторів.

Практична імплементація зазначених принципів в діяльність українських держпідприємств наштовхується на низку системних перешкод. Однією з головних проблем є відсутність уніфікованих методологічних підходів до визначення критеріїв ефективності. Як зазначають С. Бардаш та С. Свірко, складність полягає у багатовимірності діяльності суб'єктів державного сектору, де економічний ефект тісно переплітається із соціальним [1].

Наприклад, збитковість пасажирських перевезень державної залізничної компанії з точки зору фінансового аудиту є негативним явищем. Однак з позиції аудиту ефективності, якщо ці перевезення забезпечують мобільність трудових ресурсів та соціальну стабільність у регіонах, такий результат може бути прийнятним за умови, що збитки мінімізовані, а рівень дотування є обґрунтованим. Відсутність чітко затверджених нефінансових показників результативності (KPI) у стратегічних планах багатьох держпідприємств робить оцінку їхньої ефективності суб'єктивною та залежною від професійного судження аудитора.

Крім того, значним викликом залишається якість інформаційного забезпечення. Аудит ефективності потребує опрацювання великих масивів нефінансових даних (натуральні показники виробництва, статистика завантаженості потужностей, показники задоволеності споживачів тощо). На багатьох державних підприємствах системи управлінського обліку є застарілими, неінтегрованими та фрагментарними, що ускладнює збір достовірної інформації та підвищує трудомісткість аудиторських процедур.

Окремої уваги в контексті аудиту ефективності потребує сфера публічних закупівель, яка традиційно залишається однією з найбільш корупціогенних та ризикових зон управління державними фінансами. Формальне дотримання

процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», не гарантує ефективності витрачання коштів. Часто підприємства закуповують товари чи послуги за завищеними цінами або сумнівної якості, формально не порушуючи тендерного законодавства.

Сучасні підходи до аудиту закупівель, які пропонують застосовувати Н. Шмиголь та О. Гальцова, передбачають перехід від перевірки тендерної документації до комплексного аналізу всього життєвого циклу закупівлі [6]. Цей цикл включає етап планування (обґрунтування потреби), етап проведення процедури (конкурентність та прозорість вибору постачальника) та етап виконання договору (контроль якості та повноти виконання зобов'язань). Практика свідчить, що найбільші втрати ефективності виникають саме на етапі планування, коли штучно завищуються обсяги закупівлі або формуються дискримінаційні технічні вимоги під конкретного постачальника, а також на етапі виконання, коли відбувається прийняття неякісних робіт або безпідставне збільшення ціни договору. Аудит ефективності дозволяє виявити ці приховані втрати через аналіз ринкових цін, бенчмаркінг та перевірку фактичного використання придбаних активів.

Для того, щоб аудит ефективності став дієвим інструментом підвищення результативності діяльності підприємств державного сектору, необхідно реалізувати комплекс заходів на законодавчому, методологічному та організаційному рівнях.

По-перше, доцільно впровадити ризик-орієнтований підхід до планування аудиторської діяльності. Ресурси органів державного фінансового контролю та служб внутрішнього аудиту є обмеженими, тому вони мають бути сконцентровані на тих напрямах діяльності та бізнес-процесах, де ризики неефективності та зловживань є найвищими. Це вимагає розробки матриць ризиків для кожного конкретного підприємства, що враховують специфіку галузі, обсяги фінансування та попередню історію порушень.

По-друге, критично важливою є розробка галузевих систем індикаторів ефективності (KPI). Аудиторам потрібні об'єктивні критерії для порівняння. Створення баз даних бенчмарків (середньогалузевих показників продуктивності праці, енергоємності, рентабельності активів тощо) дозволить нівелювати суб'єктивність оцінок. Порівняння результатів конкретного держпідприємства з показниками лідерів ринку або аналогічних компаній приватного сектору дасть змогу виявити резерви для зростання.

По-третє, необхідно посилити аналітичну складову аудиту через впровадження сучасних IT-інструментів. Використання методів аналізу великих даних та автоматизованого моніторингу транзакцій дозволить виявляти аномалії та індикатори шахрайства в режимі реального часу.

По-четверте, варто змінити парадигму взаємодії між аудиторами та менеджментом державних підприємств. Результатом аудиту ефективності має бути не лише звіт про виявлені недоліки, а й конструктивна програма дій – «дорожня карта» змін. Аудитори повинні надавати рекомендації щодо оптимізації організаційної структури, перегляду інвестиційних програм, вдосконалення системи внутрішнього контролю. Тільки за умови партнерської взаємодії та розуміння менеджментом цінності аудиторських рекомендацій можливе реальне підвищення ефективності.

Отже, можна стверджувати, що впровадження та розвиток аудиту ефективності є безальтернативним шляхом для реформування державного сектору економіки України. Цей інструмент дозволяє вийти за межі формального контролю та зосередитися на суті економічних процесів – створенні цінності. Трансформація системи державного фінансового контролю на засадах стандартів ISSAI, посилення уваги до сфери публічних закупівель та застосування ризик-орієнтованого підходу дозволять підвищити інвестиційну привабливість державних активів, забезпечити раціональне використання обмежених бюджетних ресурсів та зміцнити фінансову безпеку держави.

Список використаних джерел

1. Бардаш С. В., Свірко С. В. Ефективність державного фінансового контролю: підходи до оцінювання та умови підвищення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2024. №2(58). С. 3–11.

2. Мелень О. Роль і місце аудиту в системі державного фінансового контролю. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 1 (52). С. 372–376. URL: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-52.

3. Про аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19.

4. Стандарт ISSAI 300 – Основні принципи аудиту ефективності. International Organization of Supreme Audit Institutions. URL: https://www.issai.org.

5. Штанцель С. Е. Аудит ефективності публічного управління у забезпеченні фінансової безпеки держави. *Український економічний часопис.* 2024. № 6. С. 182–189.

6. Shmygol N., Galtsova O. Modern approaches to public procurement efficiency audit. *Pryazovskyi economic herald.* 2022. № 1(30). URL: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-22.

Шестерняк М. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Данькових Н.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЦИФРОВІЗАЦІЯ, ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗМІЦНЕННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ESG-ПІДХОДІВ

У сучасних умовах цифрової трансформації та глобалізації фінансових ринків питання модернізації аудиторської діяльності України набуває особливої актуальності. Ефективний аудит виступає ключовим інструментом забезпечення прозорості, підзвітності та довіри до системи управління публічними фінансами. Міжнародний досвід показує, що технологічні інновації – від аналітики великих даних до штучного інтелекту – істотно посилюють якість аудиторських процедур, а інтеграція принципів сталого розвитку розширює функціональні межі аудиту та підвищує його стратегічну значущість.

В Україні упродовж останніх років спостерігається поступова модернізація аудиторської сфери: гармонізація законодавства з нормами Європейського Союзу, впровадження Міжнародних стандартів аудиту (ISA), розвиток інфраструктури нагляду та сертифікації, запуск формату XBRL для фінансової звітності [1]. Разом з тим, за оцінкою Європейської комісії, галузь і надалі потребує суттєвого підсилення інституційної незалежності, цифровізації процесів, підвищення прозорості та модернізації механізмів державного нагляду [2].

Останніми роками Україна здійснила значні кроки у напрямі формування сучасного правового середовища аудиторської діяльності. Упровадження Міжнародних стандартів аудиту [3], створення органів нагляду за якістю аудиторських послуг та поступова гармонізація законодавства з Директивами ЄС створюють фундамент для подальшого розвитку галузі.

Однак, зберігаються проблеми, що стримують повну відповідність європейським практикам. До них належать:

– обмежена фінансова й інституційна незалежність аудиторських органів;

– фрагментарність законодавчої бази;

– повільна інтеграція цифрових стандартів у нормативні вимоги.

Вирішення цих проблем потребує постійного оновлення Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [4], закріплення гарантій незалежності Рахункової палати України та Державної аудиторської служби України, а також подальшої гармонізації з міжнародними стандартами INTOSAI [5] та вимогами Європейського Союзу. Такі зміни сприятимуть підвищенню об’єктивності перевірок і зменшенню ризику політичного впливу.

Цифрова трансформація є ключовим вектором розвитку аудиту у світі. У провідних країнах успішно функціонують системи e-audit, автоматизовані інструменти аналітики великих даних, алгоритми машинного навчання для виявлення аномалій у фінансовій звітності та системи з високим рівнем кіберзахисту.

В Україні фундаментом для цифрового аудиту стало запровадження єдиного електронного формату подання звітності XBRL [1], що забезпечує структурованість та уніфікованість даних. Однак, подальший розвиток потребує:

– впровадження національної системи електронного аудиту;

– розширення застосування аналітичних платформ та модулів прогнозування ризиків;

– автоматизації процесів збору й обробки фінансової інформації;

– цифровізації процедур державного фінансового контролю.

Створення таких інструментів дозволить підвищити точність перевірок, знизити трудомісткість процедур, прискорити формування аудиторських висновків та мінімізувати людський фактор.

Якість аудиторського процесу значною мірою залежить від рівня підготовки та професійної етики аудиторів. Наразі в Україні спостерігається дефіцит висококваліфікованих спеціалістів, що обмежує впровадження новітніх технологій та сучасних методик аналізу.

Підвищення конкурентоспроможності аудиторської професії передбачає:

– розширення програм міжнародної сертифікації;

– інтеграцію навчальних модулів IFAC, NIK, JICPA;

– створення національної платформи безперервного професійного розвитку;

– упровадження STEM- та digital-компетенцій у програми підготовки аудиторів.

Такі заходи сприятимуть формуванню інноваційного кадрового потенціалу, здатного працювати в умовах цифрової економіки.

Прозорість і відкритість є ключовими характеристиками ефективної системи аудиту. У країнах ЄС поширеною є практика оприлюднення результатів державних аудитів, регулярні звіти перед суспільством і незалежними інституціями, що значно підвищує довіру громадськості.

Для України важливими напрямами є:

– упровадження обов’язкової публікації результатів державних аудитів;

– забезпечення доступу громадськості до аудиторських звітів;

– розвиток механізмів громадського контролю;

– формування культури підзвітності у сфері публічних фінансів.

Підвищення рівня прозорості сприятиме зміцненню довіри до системи державного аудиту та ефективнішому контролю за використанням публічних коштів.

У світі стрімко зростає значення нефінансової звітності, зокрема екологічних, соціальних та управлінських показників (ESG). Європейські стандарти ESRS, вимоги Директиви CSRD та рамкові рекомендації GRI стають обов'язковими для значної кількості компаній.

Україна, зважаючи на курс на євроінтеграцію, має забезпечити впровадження ESG-аудиту, який включатиме:

– оцінку впливу діяльності підприємств на екологічні та соціальні фактори;

– аналіз ефективності корпоративного управління;

– перевірку нефінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів;

– формування рекомендацій щодо підвищення стійкості бізнес-практик.

ESG-аудит здатен стати визначальним інструментом оцінки стратегічної ефективності підприємств, особливо у контексті відбудови України.

Синергія між державними та приватними аудиторами є важливою умовою формування якісного та інноваційного ринку аудиторських послуг. Обмін найкращими практиками, спільні навчальні програми, професійні дискусійні платформи та методичні розробки сприятимуть підвищенню рівня компетентності фахівців та якості перевірок.

На міжнародному рівні активно функціонують моделі публічно-приватного партнерства в аудиті, що забезпечують ефективний баланс державного контролю та ринкових механізмів. Україна також має потенціал для розвитку подібних форматів співпраці.

Модернізація аудиторської діяльності України є стратегічною передумовою для підвищення ефективності державного фінансового контролю, зміцнення інституційної спроможності та забезпечення прозорості управління публічними ресурсами.

Інституційне посилення контролюючих органів, оновлення нормативно-правової бази, цифровізація аудиторських процесів, розвиток кадрового

потенціалу, інтеграція ESG-підходів та розширення публічності аудитів формують комплексну модель реформування галузі. Реалізація цих напрямів забезпечить відповідність української системи аудиту міжнародним стандартам ISSAI та сприятиме інтеграції у світовий професійний простір.

Таким чином, інноваційна трансформація аудиту стає невід'ємним елементом створення прозорої, стійкої та ефективної системи державного та корпоративного управління, що відповідає сучасним глобальним викликам і європейським вимогам.

Список використаних джерел

1. Press and information team of the Delegation to UKRAINE. EU-project supports the implementation of EU practices for accounting, financial reporting and audit in Ukraine. Delegation of the European Union to Ukraine. Kyiv, June 10, 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-project-supports-implementation-eu-practices-accounting-financial-reporting-and-audit-ukraine_en?utm_source=chatgpt.com
2. Commission Staff Working Document. *Ukraine 2024 Report. Accompanying the document: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2024 Communication on EU enlargement policy.* European Commission. Brussels, 30.10.2024. SWD (2024) 699 final. URL: https://me.gov.ua/file/26b46d87-bbab-4c21-bcba-d66ea4015493
3. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2021 року. Частина I, Частина II, Частина III.* URL: https://mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення 12.11.2025 р.)

4. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 20.06.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
5. INTOSAI. *Офіційний сайт.* URL: https://www.intosai.org/ru/index.html

Шестерняк М. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Зіник Ю.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВНУТРІШІЙ АУДИТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Виробничо-збутова діяльність підприємства становить комплекс взаємопов'язаних процесів, які забезпечують формування основних фінансових результатів та створюють конкурентні переваги на ринку. Від ефективності організації виробництва, логістики, маркетингу та каналів збуту залежить економічна стійкість підприємства, його позиції на ринку та динаміка розвитку.

В умовах зростання конкуренції та технологічних трансформацій важливого значення набуває внутрішній аудит, що формує інформаційно-аналітичну базу для управлінських рішень. Він не лише забезпечує контроль дотримання встановлених норм, а й виконує консультативну функцію, спрямовану на оптимізацію ресурсів та процесів виробництва і реалізації продукції. Наукові дослідження у сфері аудиту виробничих процесів [1; 2; 3; 4; 5; 6] підкреслюють необхідність посилення системності та комплексності внутрішнього контролю, що зумовлює актуальність теми.

Внутрішній аудит зосереджений на дослідженні об'єктів, що генерують основні економічні результати: виробництво, постачання, управління запасами, реалізація продукції, договірні відносини та управлінські рішення. Особливу

увагу приділяють процесам виробництва і збуту як найбільш ризиковим, матеріаломістким і економічно значущим зонам діяльності підприємства.

До основних об’єктів внутрішнього аудиту належать:

- виробничий процес (підготовчий, основний, допоміжний етапи);
- забезпечення ресурсами;
- витрати на виробництво та калькулювання собівартості;
- облік і управління запасами;
- збут продукції та формування доходів;
- управлінські рішення щодо ефективності виробничо-збутової діяльності.

Процеси виробництва і реалізації мають високу інтегрованість: порушення на будь-якому етапі здатні призвести до фінансових втрат, зниження рентабельності, збільшення дебіторської заборгованості та втрати ринкових позицій.

Виробничий процес охоплює комплекс дій, що починаються з забезпечення підприємства сировиною та матеріалами, проходять через технологічні стадії виготовлення та завершуються формуванням готової продукції.

Основні завдання внутрішнього аудиту включають:

- перевірку обґрунтованості планів постачання та якості ресурсного забезпечення;
- оцінювання дотримання технологічної дисципліни;
- контроль втрат, браку та непродуктивних витрат;
- аналіз ефективності використання обладнання;
- перевірку правильності формування виробничої собівартості.

Значна частина інформації формується не лише бухгалтерським, а й статистичним та технологічним обліком, що потребує міждисциплінарних компетенцій аудитора. Важливою особливістю є матеріаломісткість

виробництва, що зумовлює необхідність посиленого контролю за рухом матеріальних ресурсів та дотриманням норм витрат.

До найбільш поширених виробничих ризиків належать: перевитрати матеріалів; порушення технологічних регламентів; зростання частки браку; неефективне використання обладнання; маніпуляції у відображенні витрат.

У контексті цих ризиків внутрішній аудит виступає важливим інструментом запобігання втратам та підвищення продуктивності.

Процеси збуту перетворюють виготовлену продукцію у фінансові результати. Вони охоплюють маркетингові, логістичні та договірні аспекти діяльності.

Внутрішній аудит реалізації продукції передбачає:

- перевірку обліку готової продукції на складах;
- контроль своєчасності відвантажень;
- оцінку правильності формування доходів і витрат;
- перевірку дотримання податкових і договірних зобов’язань;
- аналіз дебіторської заборгованості;
- оцінку ефективності цінової політики.

Збут є одним із найбільш ризикових процесів через залежність від ринкової кон’юнктури, наявність кредитних продажів та логістичних обмежень.

Аудитори мають не лише фіксувати порушення, а й аналізувати причини виникнення ризиків, напрацьовувати рекомендації щодо оптимізації збутової політики, підвищення рентабельності окремих видів продукції та покращення взаємодії з клієнтами.

Комплексність виробничо-збутової діяльності потребує системного підходу до аудиту. Ефективність виробництва прямо впливає на можливості реалізації, а логістичні та маркетингові рішення визначають обсяги та рентабельність виробництва.

В таблиці 1 представлено основні напрями внутрішнього аудиту виробничо-збутових процесів підприємства, серед яких: аудит забезпечення

ресурсами; аудит технологічного процесу; аудит витрат і собівартості; аудит реалізації продукції; аудит ефективності управління.

Таблиця 1

Основні напрями внутрішнього аудиту виробничо-збутових процесів підприємства

Напрям внутрішнього аудиту	Зміст перевірки	Очікуваний результат
Аудит забезпечення ресурсами	Перевірка обґрунтованості планів постачання, вибору постачальників, своєчасності та якості поставок, дотримання нормативів запасів	Оптимізація рівня запасів, мінімізація перебоїв у виробництві
Аудит технологічного процесу	Оцінювання дотримання технологічної дисципліни, ефективності використання обладнання, рівня браку, відповідності фактичних витрат установленим нормам	Зниження виробничих втрат, підвищення якості продукції
Аудит витрат та собівартості	Перевірка правильності віднесення витрат, повноти відображення виробничих витрат, обґрунтованості калькулювання собівартості	Формування достовірної собівартості, контроль за ефективністю витрат
Аудит реалізації продукції	Контроль обліку готової продукції, своєчасності відвантаження, правильності визначення доходів і витрат, дотримання цінової та податкової політики	Підвищення ефективності збуту, зменшення ризиків втрат доходів
Аудит ефективності управління	Оцінка рентабельності виробництва, ефективності збутових каналів, маржинального доходу, маркетингової стратегії	Підвищення результативності управлінських рішень, стратегічна стабільність підприємства

Завдяки внутрішньому аудиту підприємства отримують:

- оптимізацію рівня запасів;
- зниження рівня браку та втрат;

- формування достовірної собівартості;
- підвищення ефективності збуту;
- поліпшення стратегічних управлінських рішень.

Проведені дослідження свідчать про вагому увагу до питань аудиту витрат, технологічної дисципліни та внутрішнього контролю. Водночас окремі аспекти залишаються недостатньо розкритими: інтеграція аудиту з ризик-менеджментом, автоматизація аудиторських процедур, застосування цифрових інструментів контролю.

Перспективними є такі напрями удосконалення як: впровадження процесно-орієнтованого підходу до аудиту; використання Business Intelligence у контролі виробництва і збуту; цифрова трансформація систем внутрішнього контролю; розробка галузевих стандартів внутрішнього аудиту виробничих процесів.

Внутрішній аудит виробничо-збутових процесів відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності діяльності підприємства. Його функції виходять за межі контролю та охоплюють аналітичну, методологічну та консультативну складові. Системність аудиторських процедур дозволяє виявляти ризики, запобігати втратам, підвищувати економічну результативність і забезпечувати стратегічну стабільність підприємства.

Комплексний підхід до аудиту виробництва та реалізації продукції формує основу для підвищення конкурентоспроможності підприємства, оптимізації ресурсного забезпечення та зміцнення позицій на ринку.

Список використаних джерел

1. Гамова О.В., Головань В.А. Проведення аудиту витрат на виробництво: теоретичні аспекти. *Економічний вісник Донбасу*, № 1. 2014. С. 126-130. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_1_22

2. Жидєєва Л. І., Колісник О. П., Салямон-Міхєєва К. Д. Аудит : навч. посіб. Ірпінь, 2019. 312 с.

3. Макаренко А.П. Розробка програми аудиту витрат на виробництво продукції з метою підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід № 1,* 2017. С. 68-75. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2017/15.pdf

4. Рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок. *Затверджено Рішенням Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю від 27 жовтня 2023 року № 3/9/63.* 41 с. URL: https://surl.li/enefmr

5. Фабіянська В.Ю., Пацар О.Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти. *Ефективна економіка № 4*, 2017. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5546\

6. Яремик М.І. Особливості тестування системи внутрішнього контролю в аудиті кредиторської заборгованості. *Економіка та суспільство*. Випуск 52, 2023. URL: surl.li/mxxpon

Шестерняк М. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Копець М.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

Шестерняк М. М., Копець М.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ефективна система державного фінансового контролю є ключовим елементом забезпечення фінансової безпеки держави, прозорості управління публічними фінансами та результативності бюджетної політики. В умовах трансформаційних процесів, реформування публічного управління та інтеграції України до європейського фінансового простору актуалізується потреба у зміцненні нормативно-правових механізмів і вдосконаленні інституційних засад контролю. Саме поєднання якісного правового регулювання та ефективної діяльності контрольних інституцій формує комплексну модель фінансового нагляду, що відповідає принципам доброго врядування, відкритості та підзвітності.

Нормативно-правова база державного фінансового контролю складається з багаторівневої системи актів, що визначають принципи, механізми та порядок здійснення фінансового нагляду. Її фундамент формують конституційні норми, спеціальні закони, бюджетне та податкове законодавство, підзаконні акти, методичні документи суб’єктів контролю.

Відповідно до Конституції України [1], парламент як єдиний орган законодавчої влади уповноважений здійснювати контроль за формуванням і

виконанням Державного бюджету. Конституційні норми визначають принцип розподілу влади, верховенства права, відкритості органів державної влади та підзвітності, що становить основоположне підґрунтя для побудови системи державного фінансового контролю.

Базовим нормативним документом є Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [2], який визначає:

- види фінансового контролю (державний аудит, інспектування, ревізії);
- принципи діяльності контрольних органів;
- порядок проведення контрольних заходів;
- механізми взаємодії між суб'єктами контролю.

Він виступає фундаментом, що поєднує загальні норми бюджетного законодавства з практичними інструментами фінансового контролю.

Бюджетний кодекс України [3] регламентує порядок складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів усіх рівнів, визначає правила фінансової дисципліни, відповідальності та механізми контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Норми Бюджетного кодексу мають прямий вплив на організацію контролю, оскільки вони комплексно охоплюють бюджетний процес у всіх його складових.

До важливих актів належать: Закон України «Про публічні закупівлі» [4], який визначає регулювання, моніторинг та процедури контролю у сфері закупівель; нормативи з оподаткування, аудиту, внутрішнього контролю в державних органах; відомчі положення та регламенти, що регулюють діяльність контрольних органів.

Контрольні інституції, зокрема Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України, розробляють власні стандарти, методики аудиту, інспектування та звітування, що деталізують процедури, підходи й критерії оцінювання ефективності використання державних ресурсів.

Отже, нормативно-правова база забезпечує узгодженість контрольних процедур, формує загальні правила функціонування системи фінансового нагляду та гарантує правові засади її діяльності.

Інституційна структура державного фінансового контролю охоплює систему органів, які здійснюють нагляд за формуванням, розподілом і використанням публічних фінансів. Кожен суб'єкт має визначені законом функції, повноваження та зону відповідальності.

Рахункова палата України є органом зовнішнього державного аудиту, що діє від імені Верховної Ради України. Вона здійснює: аудит виконання Державного бюджету; аналіз надходжень і видатків; оцінювання ефективності та результативності бюджетних програм; підготовку звітів для парламенту [5].

Закон України «Про Рахункову палату» [6] регламентує її статус, повноваження, порядок взаємодії з урядом і парламентськими комітетами. Особливістю діяльності Рахункової палати є її незалежність від виконавчої влади, що забезпечує об'єктивність здійснюваного контролю.

Державна аудиторська служба України – центральний орган виконавчої влади, який відповідає за внутрішній державний аудит, інспектування, ревізії та аналіз фінансових операцій [7]. Вона виконує такі функції: проведення планових і позапланових контрольних заходів; моніторинг бюджетної дисципліни; оцінювання ефективності використання бюджетних коштів; розроблення методичних документів у сфері державного аудиту.

Регламент її діяльності встановлюється актами Кабінету Міністрів України та власними внутрішніми положеннями.

До системи контролю також входять: Державна казначейська служба України [8], яка здійснює попередній контроль за проведенням платежів, веде облік бюджетних операцій; Міністерство фінансів України [9], яке координує внутрішній контроль у системі виконавчої влади; правоохоронні органи – реагують на виявлені порушення з ознаками кримінальних правопорушень;

органи місцевого самоврядування – контролюють виконання місцевих бюджетів; незалежні аудитори – залучаються у випадках, передбачених законодавством.

Таким чином, інституційне забезпечення формує мережеву, багаторівневу систему взаємодії органів, що забезпечують нагляд за використанням фінансових ресурсів держави.

У практичному вимірі державний фінансовий контроль реалізується через систему механізмів, які забезпечують виявлення порушень, оцінювання ефективності та запобігання фінансовим ризикам.

У цьому контексті ключовими є конкретні інструменти та процедури, що застосовуються органами державного фінансового контролю при виконанні своїх функцій. До основних із них належать:

1. Зовнішній аудит Рахункової палати України. Основні інструменти зовнішнього аудиту включають: аналіз виконання бюджету; аудит ефективності; оцінювання ризиків бюджетних програм; підготовку звітів, обов'язкових до розгляду парламентом.

2. Інспектування та ревізії Державної аудиторської служби України. Вони включають: перевірку фінансово-господарської діяльності; виявлення нецільового використання коштів; зупинення операцій у разі порушень; аналіз причин і наслідків фінансових порушень.

3. Контроль у сфері публічних закупівель. Завдяки електронній системі закупівель запроваджено: моніторинг тендерних процедур; аналіз ризикових операцій; оцінку дотримання підзвітності учасників.

4. Фінансова та бюджетна звітність. Важливим інструментом є стандартизована бюджетна звітність, яка підлягає внутрішньому і зовнішньому аудиту та слугує основою для прийняття управлінських рішень.

На основі аналізу чинного законодавства та проведених наукових досліджень можна визначити основні завдання системи контролю, серед яких:

1) забезпечення реалізації фінансової політики держави;
2) підтримання збалансованості бюджетної системи;

3) виявлення внутрішніх резервів зростання фінансових ресурсів;
4) підвищення ефективності використання державного майна і коштів;
5) контроль за виконанням бюджетів усіх рівнів;
6) моніторинг дотримання законодавства у сфері публічних фінансів;
7) оцінювання результативності бюджетних програм;
8) профілактика фінансових порушень;
9) забезпечення якості бухгалтерського обліку та звітності;
10) підвищення фінансової дисципліни та відповідальності посадових осіб.

Ці завдання відображають сучасний комплексний підхід до фінансового контролю, який орієнтований не лише на виявлення порушень, а й на превенцію, аналітичну оцінку ефективності та стратегічну підтримку державного управління.

Нормативно-правове та інституційне забезпечення державного фінансового контролю в Україні створює системну основу для ефективного управління та нагляду у сфері публічних фінансів. Українська модель фінансового контролю ґрунтується на поєднанні чітко сформульованого законодавства та діяльності спеціалізованих інституцій, що забезпечують комплексний підхід до оцінювання бюджетних процесів та використання державних ресурсів.

Підвищення ефективності контролю потребує подальшого вдосконалення законодавства, модернізації інструментів аудиту, цифровізації процедур та зміцнення інституційної спроможності контрольних органів. У сучасних умовах фінансовий контроль стає не лише інструментом забезпечення законності, а й важливим чинником зміцнення демократичного врядування, підзвітності держави та довіри громадян до публічних фінансів.

Список використаних джерел

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141), редакція від 01.01.2020 р. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?utm_source=chatgpt.com#Text

2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993 р., № 13, ст. 110, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 14.06.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text
3. Бюджетний кодекс України *(*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст. 572), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 04.07.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text
4. Закон України «Про публічні закупівлі» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст.89), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 31.10.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text
5. Рахункова палата України. *Офіційний сайт.* URL: https://rp.gov.ua/home/
6. Закон України «Про рахункову палату» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 36, ст.360), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2055 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text
7. Державна аудиторська служба України *Офіційний сайт.* URL: https://dasu.gov.ua/
8. Державна казначейська служба України. *Офіційний сайт.* URL: https://mof.gov.ua/uk/state-treasury
9. Міністерство фінансів України. *Офіційний сайт.* URL: https://www.mof.gov.ua/uk/

Булкот Г. В.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Київ, Україна
Булкот М. М.
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в рамках освітньо-професійної програми «Облік і аудит» кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
заочна форма навчання
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОГОГІЙ

Власний капітал виступає ключовим елементом фінансової стійкості підприємства та важливим показником для внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової звітності. При цьому, синтетичний облік власного капіталу здійснюється на рахунках класу 4 Плану рахунків бухгалтерського обліку [2] та забезпечує узагальнену інформацію про його склад і зміни. В свою чергу, аналітичний облік власного капіталу ведеться за видами капіталу (статутний, додатковий, резервний, нерозподілений прибуток тощо), засновниками, джерелами формування та напрямами використання.

Використання цифрових технологій (ERP-систем, хмарних сервісів, бухгалтерських програм) забезпечує автоматизацію синтетичного й аналітичного обліку, зменшує ризик помилок і підвищує оперативність обробки даних [3].

Інтеграція бухгалтерських інформаційних систем з управлінськими та

фінансовими модулями сприяє підвищенню прозорості обліку власного капіталу. В табл. 1 представлено порівняння M.E.Doc та SAP.

Таблиця 1

Порівняння M.E.Doc та SAP як прикладів програмного забезпечення для обліку власного капіталу з точки зору синтетичного й аналітичного обліку, автоматизації та цифровізації

Критерій	M.E.Doc	SAP (ERP-система)
Тип системи	Спеціалізована бухгалтерсько-звітна програма	Повнофункціональна ERP-система корпоративного рівня
Основне призначення	Ведення бухобліку, податків та звітності	Повний корпоративний облік, планування ресурсів, аналітика
Синтетичний облік	Так, базовий за планом рахунків	Так, потужний, з гнучкими обліковими політиками
Аналітичний облік	Обмежений: за довільними показниками в межах функціоналу	Дуже детальний: за підрозділами, проектами, статтями, центрами відповідальності
Облік власного капіталу	Представлений у балансі та звітності	Глибоко інтегрований по модулях (GL, FI, CO)
Автоматичне формування фінзвітності	Так (звітність, декларації)	Так (будь-які звіти, самостійно модифіковані)
Інтеграція з іншими системами	Часткова (звітність, банкінг)	Повна (CRM, HR, SCM, BI, аналітика)
Цифрові технології	Основні (електронна звітність, обмін даними)	Сучасні (хмарні рішення, AI-аналітика, великі дані)
Складність впровадження	Низька	Висока (проектна реалізація)
Цільова аудиторія	Малі та середні підприємства	Середні та великі підприємства
Вартість	Помірна	Висока (ліцензії + впровадження)
Приклади модулів впливу на облік капіталу	Фінансовий облік	FI (Financial Accounting), CO (Controlling), BI (Business Intelligence)
Переваги	Простота, податкова звітність, доступність	Гнучкість, масштабованість, розвиток аналітики
Недоліки	Обмежена аналітика	Складність, дорожнеча

Джерело: сформовано автором

Як видно з табл. 1 M.E.Doc – ефективний інструмент для автоматизації

національного бухгалтерського обліку та звітності, зручний для малих і середніх підприємств з обмеженими аналітичними вимогами. SAP – корпоративна платформа, що дозволяє глибоко автоматизувати облік власного капіталу, поєднавши синтетичні та аналітичні дані в єдиній системі з розширеною аналітикою [4].

Цифрові технології дозволяють формувати аналітичні розрізи обліку власного капіталу в режимі реального часу, що підвищує якість управлінських рішень.

Дані синтетичного та аналітичного обліку власного капіталу автоматично узагальнюються у фінансовій звітності, зокрема у Балансі (Звіті про фінансовий стан) та Звіті про власний капітал.

Автоматизоване формування фінансової звітності забезпечує відповідність національним стандартам бухгалтерського обліку та МСФЗ [1].

Отже, узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що використання цифрових інструментів підвищує рівень контролю за змінами власного капіталу, забезпечує збереження даних та можливість їх аудиторської перевірки, тому цифровізація обліку власного капіталу сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації та адаптації підприємств до сучасних вимог цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Yarmoliuk O., Abramov A., Mulyk T., Smirnova N., Ponomarova N. Digital technologies in accounting and reporting: benefits, limitations, and possible risks. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, No. 68. URL: https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2688 (дата звернення: 14.11.2025).

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (зі змінами і допов.). Київ: Міністерство

фінансів України, 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text (дата звернення: 14.11.2025).

3. Полятикіна Л. І. Аналітичні основи реалізації концепції збереження власного капіталу при оподаткуванні підприємств. *Економіка і суспільство*. 2024. № 54. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3604 (дата звернення: 14.11.2025).

4. Чудовець В. В. Облік і звітність власного капіталу: практична складова. *Економіка і суспільство*. 2024. № 58. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5487 (дата звернення: 14.11.2025).

Булкот Г. В.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна
Курачик В. Ю.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти в рамках освітньо-професійної програми «Облік і аудит» кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
заочна форма здобуття освіти
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифровізація економічних процесів виступає важливим чинником модернізації системи бухгалтерського обліку підприємств. Вона пов’язана із впровадженням сучасних інформаційних технологій у процеси накопичення, обробки та аналізу облікової інформації, що відповідно має вплив на формування даних про доходи, витрати, а також результати фінансової діяльності. У сучасному бізнес-середовищі цифрові інструменти впроваджуються не тільки з метою автоматизації обліку, але й для забезпечення високої якості інформації, необхідної для управлінських рішень [1].

Запровадження ERP-систем, електронного документообігу та хмарних технологій зумовлює відмову від традиційних паперових носіїв і перехід до цифрових форматів облікової інформації. Це дозволяє швидше обробляти первинні документи, зменшує ймовірність помилок та забезпечує своєчасне відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. Як наслідок відбувається підвищення оперативного формування показників доходів, витрат та фінансових результатів підприємства [1].

Цифровізація особливо помітно впливає на облік доходів у підприємствах торгівлі та сфері послуг. Зростання електронної комерції, онлайн-розрахунків та цифрових каналів збуту створює необхідність постійного оновлення інформації про обсяги продажів і структуру доходів. Взаємодія облікових систем із торговельними платформами дозволяє автоматизувати процес визнання доходів і підвищити прозорість фінансових результатів, водночас потребуючи посиленого контролю за дотриманням принципів бухгалтерського обліку [2].

У цифровій економіці змінюються також і підходи до обліку витрат. Використання автоматизованих облікових систем забезпечує більш детальне групування витрат за центрами відповідальності, видами діяльності та бізнес-процесами. Це сприяє точнішому формуванню собівартості продукції та створює інформаційну основу для аналізу ефективності використання ресурсів. У результаті зростає значення обліку витрат у формуванні фінансових результатів і управлінні прибутковістю підприємства [3].

Для узагальнення впливу цифровізації на ключові об’єкти бухгалтерського обліку доцільно виділити основні трансформаційні зміни, які відбуваються в обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства. (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив цифровізації на витрат, доходів, і фінансових результатів підприємства

Об’єкт обліку	Традиційний підхід	Особливості в умовах цифровізації
Доходи	Відображення на підставі паперових первинних документів	Автоматизоване визнання доходів на основі електронних даних і інтеграції з платіжними системами
Витрати	Узагальнення витрат з обмеженою аналітикою	Деталізація витрат за центрами відповідальності та бізнес-процесами
Фінансові результати	Переважно підсумковий показник звітного періоду	Інструмент оперативного контролю та прогнозування результатів

Джерело: сформовано автором

Управлінський облік в умовах цифровізації набуває особливої ролі, оскільки забезпечує керівництво підприємства аналітичною інформацією з високим рівнем оперативності. Застосування фінансових дашбордів, аналітичних панелей і прогнозних моделей дає змогу оцінювати фінансові результати, виявляти відхилення та формувати альтернативні сценарії розвитку підприємства [1]. Водночас поряд із позитивними ефектами цифровізації виникають і певні проблеми, зокрема ризики кібербезпеки, залежність від інформаційних систем і недостатній рівень нормативно-правового регулювання електронного документообігу. Такі чинники ускладнюють практичне впровадження цифрових технологій у систему бухгалтерського обліку та потребують комплексного підходу до їх мінімізації [4].

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку також зумовлює зростання вимог до професійних компетенцій бухгалтерів. Сучасний спеціаліст має вміти працювати з інформаційними системами, цифровими платформами та аналітичними інструментами, що визначає необхідність постійного професійного розвитку та адаптації до умов цифрової економіки [5].

Отже, цифровізація істотно трансформує підходи до обліку доходів, витрат та фінансових результатів підприємства, підвищуючи його аналітичну цінність і роль у системі управління. Водночас ефективне впровадження цифрових технологій можливе лише за умови поєднання автоматизації з дотриманням принципів бухгалтерського обліку, розвитком системи внутрішнього контролю та удосконаленням нормативного забезпечення облікової діяльності.

Список використаних джерел

1. Пушкарь І.В., Гладчук Г.Г., Храпач К.Г. Диджиталізація як інструмент оптимізації управлінського обліку на підприємствах України. *Економіка та суспільство.* 2024. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5159?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.11.2025)

2. Демченко Т. Особливості та проблеми обліку торгівельних підприємств в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство.* 2025. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5754?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.11.2025)

3. Королюк Т. М. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44097/2/GEJ_2023v85n6_Korolyuk_T-Accounting_in_enterprise_88-96.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.11.2025)

4. Пелех У., Тенюх З. Вплив цифровізації на облік та звітність підприємства: переваги, виклики та стратегії впровадження. *Вісник Хмельницького НУ.* 2024. URL: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes (дата звернення: 16.11.2025)

5. Руденко С.В., Погрібняк Д.С. Бухгалтерський облік в умовах цифровізації. *Вісник ХНУ.* 2021. URL: https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25654?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.11.2025)

Куничик Т. О.
здобувач магістерського рівня вищої освіти»
спеціальності D1 Облік і оподаткування
Науковий керівник – **Цегельник Н. І.**, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

ОБЛІК, АНАЛІТИКА ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан підприємства значною мірою визначається рівнем організації його взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, зокрема з постачальниками та підрядниками. Раціональне управління кредиторською заборгованістю безпосередньо впливає на ліквідність, платоспроможність та загальну фінансову стійкість підприємства. В умовах активної конкуренції та постійних змін законодавства особливої актуальності набуває потреба у формуванні достовірної, оперативної та структурованої інформації про стан розрахунків, що забезпечується системою бухгалтерського обліку.

Методологічні засади визнання та відображення зобов'язань в Україні регламентовані НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [1], тоді як у міжнародній практиці застосовуються вимоги МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [2]. На підприємствах зростає потреба посилення внутрішнього контролю, удосконалення аналітичних інструментів та підвищення рівня прозорості розрахункових операцій.

У зв'язку з цим постає завдання не лише забезпечити правильність обліку розрахунків із постачальниками, але й удосконалити їх аналітичний супровід, а

також розробити ефективні підходи до аудиту й оцінки ризиків, що супроводжують ці операції.

Облік розрахунків із постачальниками та підрядниками здійснюється на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який використовується для узагальнення інформації про поточні зобов'язання підприємства за отримані товари, роботи та послуги. З метою підвищення аналітичності обліку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» доцільно відкривати аналітичні субрахунки, зо дозволяють деталізувати заборгованість за строками її погашення, категоріями постачальників, що відповідає вимогам чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку [3].

Аналітика розрахунків із постачальниками та підрядниками є ключовим інструментом для забезпечення фінансової стійкості підприємства та ефективного управління його грошовими потоками. Вона дозволяє не лише відслідковувати наявні зобов'язання, а й прогнозувати фінансові ризики, своєчасно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища і оптимізувати використання оборотних коштів.

Основними напрямами розширеної аналітики є:

1. Аналіз кредитоспроможності та ризиків контрагентів – оцінка фінансового стану постачальників і підрядників, історії виконання зобов'язань та надійності бізнес-партнерів дозволяє прогнозувати й запобігати простроченню платежів і зниженню ліквідності підприємства.

2. Прогнозування грошових потоків і планування платежів – аналітичні дані про структуру та строки заборгованості інтегруються з бюджетуванням і плануванням фінансових ресурсів, що забезпечує оптимізацію грошових потоків і підвищення платоспроможності підприємства.

3. Деталізація розрахунків за категоріями – використання аналітичних субрахунків та додаткових ознак (терміни оплати, вид послуг або товарів, проєктні бюджети) дозволяє більш глибоко контролювати структуру

заборгованості, виявляти пріоритетні платежі та оптимізувати фінансові рішення.

4. Сегментація та профілювання операцій – розподіл розрахунків за категоріями контрагентів (ключові партнери, нові постачальники, високоризикові постачальники) дозволяє визначати стратегічні напрями взаємодії та встановлювати пріоритети щодо контрольних процедур і моніторингу.

5. Виявлення аномалій та контроль відхилень – завдяки аналітичним інструментам можна оперативно виявляти нетипові або ризикові операції, прострочену заборгованість, перевищення бюджетних лімітів і порушення договірних умов.

6. Інтеграція з цифровими системами обліку – аналітика значно ефективніша при використанні ERP-систем, автоматизованих звітів та електронного документообігу, які забезпечують своєчасний доступ до даних і формування аналітичних звітів у режимі реального часу.

7. Оцінка впливу на фінансову стійкість – розширена аналітика дозволяє визначати, як структура та строки погашення кредиторської заборгованості впливають на ліквідність, оборотність оборотних коштів і загальну фінансову стабільність підприємства.

Розширення аналітики дозволяє: запобігати виникненню прострочених зобов’язань; своєчасно виявляти ризики невиконання договірних умов; покращувати планування грошових потоків; забезпечувати деталізований контроль за дотриманням графіка платежів.

Важливим елементом внутрішнього контролю є впровадження аналітичної таблиці розрахунків, що відображає ключові параметри співпраці з кожним контрагентом (строки поставки, фактичну дату отримання товарів, ціну, умови оплати, штрафні санкції тощо). Такий інструмент сприяє оперативному прийняттю управлінських рішень і підвищує прозорість розрахункової діяльності.

Аудит розрахунків із постачальниками та підрядниками забезпечує перевірку правильності та достовірності інформації про заборгованість підприємства. Його головна мета – підтвердити реальність зобов'язань, правильність їх відображення в обліку та відповідність умовам договорів. Під час аудиту аналізуються договори з контрагентами, а також первинні документи, що підтверджують отримання товарів чи виконання робіт. Аудитор оцінює строки оплати, повноту документального оформлення та відповідність операцій встановленим правилам. Важливим елементом є застосування аналітичних процедур, які допомагають виявити відхилення, прострочену заборгованість або нетипову динаміку розрахунків. У разі сумнівів проводяться додаткові перевірки та звірки з постачальниками.

Також аудит включає оцінку системи внутрішнього контролю, яка має забезпечувати своєчасне й коректне відображення операцій. Ненадійна система контролю потребує розширення аудиторських процедур. Загалом аудит розрахунків сприяє виявленню помилок, підвищує прозорість обліку та забезпечує дотримання договірної дисципліни підприємством.

Таким чином, облік, аналітика та аудит розрахунків із постачальниками та підрядниками є невід'ємними складовими управління фінансовими ресурсами підприємства. Від їх належної організації залежить своєчасність виконання зобов'язань, платоспроможність, оптимізація грошових потоків та зниження фінансових ризиків. Комплексний підхід до обліку, аналізу й аудиту розрахунків забезпечує ефективне управління зобов'язаннями, підвищує фінансову стійкість підприємства та створює основу для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ М-ва фінансів України від 31 січ. 2000 р. № 20. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0085-00 (дата звернення: 01.12.2025)

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU17028 (дата звернення: 01.12.2025)

3. Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». URL: https://oblikbudget.com.ua/article/1027-rahunok-63-rozrahunki-z-postachalnikami-ta-pdryadnikami?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.12.2025)

Макарчук Л. О.
здобувач магістерського рівня вищої освіти
спеціальності D1 Облік і оподаткування
Науковий керівник – **Малюга Н. М.**, доктор економічних наук, професор
професор кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Оплата праці посідає ключове місце в системі соціально-економічних відносин, адже є головним джерелом доходів для працівників та одним із найголовніших елементів витрат для підприємств. Вона виконує не лише компенсаційну, а й мотиваційну функцію, формуючи рівень добробуту та сприяючи стабільному розвитку трудових ресурсів. Значна частка витрат на персонал зумовлює потребу у високій якості контролю за операціями, пов’язаними з оплатою праці, що підвищує актуальність аудиту у цій сфері

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» [1] заробітна плата розглядається як грошова винагорода, яку роботодавець надає працівникові за виконання обумовлених трудовим договором функцій. Розмір трудових виплат визначається складністю роботи, умовами праці, професійним рівнем працівника й результатами діяльності підприємства. Таке законодавче формулювання підкреслює необхідність точного відображення всіх операцій із нарахування та виплати заробітної плати у бухгалтерському обліку.

У сучасних наукових дослідженнях значна увага приділяється питанням аудиту розрахунків з оплати праці як важливій складовій системи фінансового контролю підприємства. Наголошується, що такий аудит спрямований на

перевірку правильності та законності нарахування заробітної плати, повноти відображення операцій в обліку й відповідальності показників вимогам фінансової звітності. У цьому контексті Гуменюк А. та Цимбалюк Г. акцентують увагу на необхідності комплексного підходу до аудиту розрахунків з оплати праці, який передбачає оцінку обґрунтованості нарахованих сум, ефективності системи внутрішнього контролю та коректності їх відображення у відповідних облікових періодах. Автори підкреслюють важливість документального підтвердження всіх операцій, пов'язаних із трудовими виплатами, а також застосування сучасних методів перевірки в умовах автоматизованого обліку [2].

Практика аудиту свідчить, що найбільш поширеними порушеннями у сфері оплати праці є неточності при оформленні трудових відносин, помилки в обчисленні виплат та відрахувань, несвоєчасність подання звітності, некоректне застосування податкових пільг, неправильне відображення нарахувань у бухгалтерських регістрах, а також використання фіктивних осіб для формування штучних витрат. Часто аудитор виявляє і порушення в оподаткуванні матеріальної допомоги, у нарахуванні лікарняних та відпускних, або у строках розрахунків із працівниками. Наявність таких недоліків може суттєво вплинути на достовірність фінансової інформації підприємства.

Окремої уваги потребує перевірка правильності обчислення утримань – податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного соціального внеску. Аудитор має керуватися чинною нормативною базою перевіряти відповідність розрахунків первинним документам, звітам, даним бухгалтерських регістрів та головної книги. Важливим етапом є аналіз результатів попередніх перевірок і внутрішніх наказів підприємства, що регламентують порядок оплати праці.

У сучасних умовах цифрової трансформації бухгалтерського обліку та контролю автоматизація аудиту операцій з оплати праці набуває все більшого значення, оскільки саме ця ділянка характеризується значним обсягом розрахункових операцій, складністю нормативного регулювання та підвищеним

рівнем ризиків помилок і порушень. Використання спеціалізованого програмного забезпечення в аудиті заробітної плати дає змогу істотно прискорити аудиторські процедури, забезпечити перевірку значно більшого масиву даних у порівнянні з традиційними методами та мінімізувати вплив людського фактора на результати перевірки.

Програми комплексної автоматизації аудиту дозволяють переходити від вибіркового контролю до суцільної перевірки операцій, що є особливо актуальним для нарахування заробітної плати, премій, доплат, відпускних і лікарняних. За допомогою цифрових інструментів аудитори можуть оперативно зіставляти дані кадрового обліку, табелів робочого часу, розрахунково-платіжних відомостей і бухгалтерських регістрів, а також автоматично виявляти відхилення від установлених норм, тарифів і внутрішніх положень про оплату праці. Такий підхід підвищує рівень достовірності аудиторських висновків і сприяє своєчасному виявленню системних помилок у розрахунках із персоналом.

Водночас впровадження автоматизованого аудиту потребує обов’язкового врахування ризиків, пов’язаних із використанням ІТ-технологій. До них належать ризики некоректного налаштування програмного забезпечення, помилки в алгоритмах розрахунків, обмеження доступу до даних або, навпаки, надмірні права користувачів, що може призводити до спотворення інформації. У цьому контексті роль аудитора трансформується: поряд із перевіркою фінансових показників він має оцінювати надійність інформаційної системи, коректність її налаштування та ефективність вбудованих контрольних механізмів.

Попри активний розвиток цифрових рішень, автоматизований аудит операцій з оплати праці в Україні поки що не набув широкого практичного застосування, що зумовлено обмеженими фінансовими можливостями підприємств, недостатнім рівнем цифрових компетентностей персоналу та відсутністю уніфікованих методичних рекомендацій. Разом із тим потенціал

такого підходу є значним, оскільки він дозволяє підвищити якість аудиту, забезпечити прозорість розрахунків із працівниками та посилити внутрішній контроль за використанням фонду оплати праці. У перспективі автоматизований аудит може стати важливим інструментом підвищення фінансової дисципліни та довіри до системи оплати праці як з боку керівництва підприємства, так і з боку працівників та контролюючих органів.

Узагальнюючи викладене, можна зазначити, що аудит розрахунків з оплати праці спрямований на підтвердження точності та законності нарахувань працівникам, правильності відображення операцій у бухгалтерському обліку та їх достовірного представлення у фінансовій звітності. Своєчасна та якісна аудиторська перевірка дозволяє виявити порушення, усунути недоліки у системі розрахунків з персоналом і забезпечити підприємство повною, коректною інформацією, необхідною для ефективного управління. Для підвищення результативності аудиту доцільно застосовувати робочі документи, що деталізують порядок перевірки окладів, преміювання, надбавок, нарахувань і кореспонденції рахунків, а також використовувати сучасні програмні рішення у сфері контролю.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці: Закон України від 24 берез.1995р. №108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80/stru2

2. Гуменюк А. Ф., Цимбалюк Г. С. Методологічні основи проведення аудиту розрахунків з оплати праці. *Управління змінами та інновації*. 2024 р. № 12. URL: https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/170/163

Булкот Г. В.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна
Мазуркевич А. О.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти в рамках освітньо-професійної програми «Облік і аудит» кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
заочна форма здобуття освіти
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних умовах цифровізації економічних процесів автоматизація облікових процесів набуває статусу не просто інструменту оптимізації, а перетворюється на фундаментальний фактор забезпечення достовірності, прозорості та оперативності інформаційного забезпечення для управлінської ланки. Особливе місце в цій системі займає облік операцій з розрахунків за працею з персоналом, оскільки він поєднує фінансові, податкові, соціальні та кадрові аспекти діяльності підприємства [4].

Оплата праці є однією з найбільш складних і чутливих ділянок бухгалтерського обліку. Вона характеризується значною кількістю первинних документів, різноманіттям форм і систем оплати праці, необхідністю дотримання трудового та податкового законодавства, а також високим рівнем відповідальності перед працівниками і державою. За таких умов використання автоматизованих систем обліку стає об’єктивною необхідністю [1; 3].

Процес автоматизації обліку виплат працівникам за їхню працю вимагає

впровадження спеціалізованих програмних комплексів, які здатні охопити весь ланцюжок опрацювання інформації. Цей ланцюжок починається з первинного внесення даних про фактично відпрацьований час та розрахунку заробітної плати, і завершується генеруванням необхідних бухгалтерських проводок, підготовкою фіскальної документації та виведенням детальних аналітичних звітів. Найбільш поширеними функціональними можливостями таких систем є автоматизований розрахунок основних і додаткових видів винагороди, компенсацій (зокрема, відпускних та лікарняних), премій, утримань податків і зборів, а також інтеграція з кадровими та фінансовими модулями [2].

Серед ключових особливостей автоматизації обліку оплати праці слід виокремити адаптивність програмних продуктів до змін законодавства. Сучасні інформаційні системи дозволяють оперативно оновлювати алгоритми розрахунку податків і внесків, що значно знижує ймовірність помилок та, як наслідок, ризик фінансових санкцій. Крім того, впровадження автоматизованих рішень мінімізує ймовірність похибок, спричинених людським чинником, забезпечує значне зростання достовірності всіх обчислень та суттєво скорочує час на обробку даних.

На практиці підприємства використовують як універсальні ERP-системи, так і спеціалізовані бухгалтерські програми, функціонал яких орієнтований на автоматизацію обліку оплати праці. Основні можливості найбільш поширених програмних продуктів узагальнено в таблиці 1.

Застосування автоматизованих систем обліку оплати праці створює якісну інформаційну базу для аналізу фонду оплати праці, структури нарахувань і динаміки витрат на персонал [2]. Це є необхідною умовою для прийняття зважених управлінських рішень у сферах мотивації співробітників, бюджетного планування та стратегічного розвитку підприємства.

Разом із тим, впровадження автоматизованих систем супроводжується певними труднощами, серед яких значні початкові первинні інвестиції на придбання та налаштування програмного забезпечення, необхідність навчання

персоналу, а також ризики інформаційної безпеки. Тому успішність автоматизації прямо залежить від рівня цифрової зрілості організації та якості налагодженого внутрішнього контролю [4].

Таблиця 1

Порівняння функціоналу інформаційних систем для автоматизації процесів

Програмний продукт	Функції обліку оплати праці	Управлінські та аналітичні можливості
BAS Бухгалтерія / BAS ERP	Нарахування заробітної плати, відпускних, лікарняних, премій; автоматичний розрахунок ПДФО, ЄСВ, військового збору; формування бухгалтерських проведень	Аналіз фонду оплати праці, контроль витрат за підрозділами, формування управлінської звітності
M.E.Doc	Формування та подання звітності з ЄСВ і ПДФО, інтеграція з бухгалтерськими програмами	Контроль податкових зобов'язань, зниження ризику штрафних санкцій
SAP HCM / SAP SuccessFactors	Комплексний облік оплати праці, автоматизація складних розрахунків, кадрове адміністрування	Стратегічна HR-аналітика, прогнозування витрат на персонал
Хмарні фінансові сервіси	Базові розрахунки заробітної плати та податків, онлайн-доступ до даних	Оперативний фінансовий контроль та підтримка управлінських рішень

Джерело: сформовано автором

Отже, запровадження автоматизованих рішень у сфері обліку розрахунків із працівниками щодо нарахування заробітної плати є одним із ключових чинників удосконалення сучасної бухгалтерської системи. Такі підходи дозволяють оптимізувати облікові операції, забезпечити вищий рівень надійності фінансових даних та створити більш відкриті й упорядковані трудові взаємовідносини в умовах цифрової трансформації економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата

звернення: 16.11.2025).

2. Овсюк Н. В., Ковбасюк І. С. Облік розрахунків з оплати праці в контексті сучасних економічних та соціальних викликів. *Економіка та суспільство.* 2024. № 62. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-75. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3956 (дата звернення: 14.11.2025).

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 16.11.2025).

4. Скорнякова Ю., Лапшункова О. Організація обліку розрахунків з персоналом щодо оплати праці. *Економіка та суспільство.* 2023. № 56. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-25. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2967 (дата звернення: 16.11.2025).

Гуменюк К. М.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
Голоюха Г. Б.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ АУДИТОРСЬКИХ РИЗИКІВ ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ

Професійна діяльність аудитора за своєю природою є імовірнісною, що апріорі передбачає наявність ризику. В умовах глобальної цифровізації, змін податкового законодавства та нестабільності економічного середовища, здатність аудитора правильно ідентифікувати, класифікувати та мінімізувати ризики стає ключовим індикатором якості його роботи. Як зазначає Л. Гевлич, ризик у незалежному аудиті є не просто статистичною категорією, а комплексною величиною, що відображає ймовірність невиявлення суттєвих викривлень та настання негативних наслідків для репутації аудиторської фірми [2, с. 74].

Фундаментальною основою для розуміння природи аудиторського ризику є Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення». Дослідники О. Любенченко та М. Корінько наголошують, що ефективне застосування цього стандарту вимагає від аудитора глибокого розуміння не лише фінансових показників, а й середовища, в якому функціонує суб’єкт господарювання, включаючи систему внутрішнього контролю [7, с. 52]. Саме розуміння середовища дозволяє коректно класифікувати ризики та обрати адекватну стратегію аудиту.

Традиційна модель аудиторського ризику включає властивий ризик, ризик контролю та ризик невиявлення. Проте сучасна практика вимагає деталізації цих компонентів з урахуванням нових викликів.

1. Ризики, пов'язані з обліковою політикою та внутрішнім контролем. Т. Шепель у своїх працях акцентує увагу на ризик-орієнтованому підході в бухгалтерському обліку, зазначаючи, що якість вхідної інформації для аудиту напряму залежить від того, наскільки ефективно підприємство саме управляє своїми обліковими ризиками [6]. Якщо система бухобліку не адаптована до виявлення загроз, автоматично зростає ризик контролю для аудитора.

2. Податкові ризики. Окремою групою, що потребує пильної уваги, є ризики, пов'язані з оподаткуванням. М. Лучко та А. Зінкевич підкреслюють, що мотиви аудитора щодо мінімізації ризиків часто перетинаються з потребою клієнта уникнути штрафних санкцій. Неправильна оцінка податкових різниць або трансфертного ціноутворення може призвести до того, що аудитор підтвердить звітність, яка містить суттєві приховані зобов’язання перед бюджетом [8].

3. Ризики е-аудиту та ІТ-середовища. Це найбільш динамічна група ризиків у сучасній практиці. К. Безверхий, І. Парасій-Вергуненко та В. Гордополов виділяють специфічні ризики е-аудиту: ризик втрати даних при передачі, ризик некоректної роботи програмних алгоритмів, кіберризики та ризик несумісності форматів даних (наприклад, SAF-T файлів) [1, с. 5].

Мінімізація ризику до прийнятного низького рівня є головною метою планування аудиту. Базуючись на проаналізованих джерелах, можна виділити три ключові стратегії:

1. Поглиблений аналіз середовища та бізнес-моделі. Як вказують О. Любенченко та М. Корінько, формальний підхід до оцінки ризиків є неприпустимим. Аудитор повинен застосовувати аналітичні процедури ще на етапі прийняття клієнта, оцінюючи доброчесність управлінського персоналу та

специфіку галузі [4, с. 60]. Це дозволяє уникнути співпраці з клієнтами, чий властивий ризик перевищує допустимі межі (стратегія уникнення ризику).

2. Інтеграція ІТ-інструментарію та захист даних. В умовах цифровізації, мінімізація ризиків неможлива без використання спеціалізованого програмного забезпечення. К. Безверхий та співавтори пропонують для мінімізації ризиків е-аудиту використовувати захищені канали зв'язку, блокчейн-технології для підтвердження транзакцій та автоматизовані скрипти для перевірки великих масивів даних [1, с. 8]. Це знижує вплив людського фактора та мінімізує ризик невиявлення.

3. Фокус на податковому комплаєнсі. Враховуючи фіскальну спрямованість вітчизняної економіки, аудитори повинні приділяти особливу увагу перевірці податкових розрахунків. Згідно з дослідженнями М. Лучка та А. Зінкевич, мінімізація податкових ризиків досягається шляхом детального тестування нетипових операцій та аналізу судової практики, що дозволяє аудитору надати клієнту рекомендації щодо виправлення помилок до моменту податкової перевірки [8].

Отже, класифікація аудиторських ризиків у сучасній практиці трансформується під впливом технологічного прогресу та ускладнення нормативного регулювання. На перший план виходять ризики інформаційних систем (е-аудит) та податкові ризики. Відповідно, стратегія їх мінімізації має бути комплексною: від застосування ризик-орієнтованого підходу згідно з МСА 315 до використання новітніх цифрових інструментів аналізу даних. Тільки такий підхід забезпечує надання якісних аудиторських послуг та збереження професійної репутації.

Список використаних джерел

1. Безверхий К., Парасій-Вергуненко І., Гордополов В. Ризики в межах е-аудиту та напрямки їх мінімізації. *Збірник наукових праць Державного податкового університету.* 2025. № 1. С. 3–10.

2. Гевлич Л. Л. Місце ризику в процесі незалежного аудиту. *Herald of lviv university of trade and economics economic sciences.* 2023. № 73. С. 73–78.

3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.

4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

5. Panasyuk, V. Cloud Technologies and Blockchain in Auditing: A New Stage in the Development of Control Systems. *JoFFL* **2025**, *1*, 25-38.

6. Шепель Т. Ризик-орієнтований підхід у бухгалтерському обліку: теоретичні засади та практичне застосування. *Економіка та суспільство*. 2025. № 80. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-107

7. Lubenchenko O., Korinko M. Using the international standard of auditing 315 «Identifying and assessing the risks of material misstatement through understanding the entity and its environment» in the auditing practice. *Scientific bulletin of the national academy of statistics, accounting and audit.* 2021. No. 3-4. P. 51–63. URL: https://doi.org/10.31767/nasoa.3-4-2021.06.

8. Luchko M., Zinkevych A. The auditor's motives for minimizing risks in taxation of enterprises. *State and regions. series: economics and business.* 2019. No. 5 (110). URL: https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-5-43.

Пилипчук А. Л.
аспірант кафедри обліку та оподаткування
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – **Фоміна О. В.**
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна

ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВА АРХІТЕКТУРА ОПЕРАЦІЙ З ФІНАНСОВОЮ ДОПОМОГОЮ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА

В умовах перманентної економічної нестабільності та воєнного стану фінансова допомога трансформувалася з ситуативного явища в системний інструмент підтримки ліквідності та перерозподілу ресурсів у корпоративному секторі. Ефективність таких операцій визначається не лише номінальним обсягом залучених коштів, а передусім якістю побудованої обліково-податкової архітектури, яка має забезпечувати прозорість фінансових потоків, відповідність міжнародним стандартам та мінімізацію фіскальних ризиків.

Ключова проблема сьогодення полягає у розриві між задекларованою орієнтацією на прозорість та фактичною практикою бізнесу, де часто домінують фрагментарні рішення, а оцінка ефективності обмежується касовим методом без урахування вартості грошей у часі та довгострокових податкових наслідків. Економічна сутність фінансової допомоги полягає у цілеспрямованому перерозподілі грошових ресурсів поза логікою звичайного товарного обміну. Це відрізняє її від класичного банківського кредитування, яке передбачає еквівалентний обмін ризику на ринкову ціну, та від дивідендів, які є розподілом вже створеного прибутку.

Для побудови цілісної моделі обліку доцільно використовувати матричний

підхід класифікації за векторами «повернення – винагорода». За ознакою повернення розрізняють поворотну допомогу (позики, фінансові гарантії) та безповоротну (гранти, субсидії, цільові трансферти). За ознакою винагороди допомога поділяється на ринкову та неринкову (пільгову), залежно від того, чи компенсує встановлена ціна інструмента фактичний кредитний ризик і вартість грошей у часі. Такий поділ не є суто теоретичним – він безпосередньо визначає момент визнання у звітності: для безповоротних трансфертів ключовим є співвідношення доходу з понесеними витратами або амортизацією активів; для пільгових позик – розрахунок теперішньої вартості зобов'язання.

Організація обліку операцій з фінансовою допомогою на рівні підприємства має базуватися на чітко регламентованій послідовності дій: від ініціації операції та перевірки її ділової мети до фінального розкриття у примітках до звітності. Критичним етапом є первісне визнання інструменту. Згідно з вимогами МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», фінансові активи та зобов'язання первісно оцінюються за справедливою вартістю. Якщо допомога надана на неринкових умовах (наприклад, безвідсоткова позика від материнської компанії або пільговий кредит у рамках державної програми), різниця між номінальною сумою та справедливою вартістю повинна ідентифікуватися як окремий економічний ефект. Залежно від суті транзакції, цей ефект може визнаватися як дохід від державної підтримки (згідно з IAS 20) або як внесок до власного капіталу (у випадку фінансування від бенефіціарів) [1]. Надалі такі зобов'язання обліковуються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної ставки відсотка, що забезпечує коректне відображення вартості користування ресурсами у часі та «розгортання» дисконту до моменту погашення.

Особливої уваги та ретельного контролю потребують внутрішньогрупові операції фінансової допомоги, де виникають підвищені ризики гібридних невідповідностей та питань трансфертного ціноутворення. Міжнародні рекомендації ОЕСР (План дій BEPS) та директиви ЄС (зокрема ATAD)

вимагають нейтралізації схем, що призводять до асиметрії в оподаткуванні – подвійного вирахування витрат або «вирахування без включення» в дохід. Для українських підприємств, інтегрованих у міжнародні групи, це означає необхідність документального підтвердження ринковості умов (відповідність принципу «витягнутої руки») та прозорого розкриття кінцевого бенефіціарного власника доходу при здійсненні транскордонних виплат. Недотримання цих вимог може призвести до перекваліфікації операцій податковими органами та значних донарахувань. Емпіричний аналіз, проведений на матеріалах публічної звітності АТ «Укрнафта» за 2020–2024 роки, підтверджує, що коректна класифікація та оцінка інструментів дозволяють валідувати фінансові результати та забезпечити довіру стейкхолдерів. Показовим кейсом є врегулювання значного податкового боргу у грудні 2020 року через пакет взаємопов'язаних угод з НАК «Нафтогаз України».

Ця ситуація продемонструвала важливість чіткого розмежування різних джерел фінансування: короткострокових позик (фінансові інструменти за МСФЗ 9), комерційних передплат за продукцію (зобов'язання за IFRS 15, що можуть містити значний компонент фінансування) та цільових бюджетних платежів. Аналіз діяльності компанії у 2023–2024 роках демонструє стійку кореляцію між фінансовими результатами та податковим навантаженням. Чистий прибуток у 2023 році на рівні 23,6 млрд грн та 16,38 млрд грн у 2024 році супроводжувався відповідними обсягами сплачених податків (25,7 млрд грн та 20,0 млрд грн відповідно) і стабільними дивідендними виплатами. Це свідчить про узгодженість облікових рішень із фактичними грошовими потоками та відсутність агресивних податкових оптимізацій через механізми фінансової допомоги [2]. Стабільність виробничих показників (зростання видобутку нафти на 0,6% та газу на 6,5% у 2024 році) додатково підтверджує обґрунтованість припущень щодо здатності компанії виконувати свої зобов'язання. Податкові наслідки операцій з фінансовою допомогою формуються через складну систему податкових різниць, регламентовану Податковим кодексом України.

Поворотна фінансова допомога, як правило, створює тимчасові різниці, що виникають через розбіжності у правилах дисконтування та визнання процентних витрат у бухгалтерському та податковому обліку. Безповоротна допомога найчастіше призводить до виникнення постійних різниць. Якість фінансової звітності в цьому контексті безпосередньо залежить від повноти та деталізації розкриттів у примітках. Згідно з вимогами IAS 24 «Розкриття інформації про пов'язані сторони» та IFRS 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації», підприємство має надавати вичерпну інформацію про характер фінансових інструментів, застосовані ставки дисконту, аналіз чутливості оцінок до зміни припущень та деталі транзакцій з афілійованими особами.

Отже, результативність залучення фінансової допомоги визначається не лише її обсягом, а передусім якістю побудованої обліково-податкової архітектури. Дисципліна договірних відносин, коректне застосування процедур дисконтування, постійна оцінка кредитного ризику (модель нарахування очікуваних крдитних збитків (expected credit losses - ECL) та суворе дотримання вимог комплаєнсу дозволяють перетворити фінансову допомогу на керований та прозорий інвестиційний ресурс. Такий підхід мінімізує конфлікти між даними бухгалтерського та податкового обліку, забезпечує інвестиційну привабливість підприємства та його фіскальну стійкість у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Ministry of Finance of Ukraine. International Financial Reporting Standard 9: Financial instruments. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf (дата звернення: 10.02.2025).

2. Ukrnafta. Ukrnafta's 2023 Net Profit Reaches UAH 23.6 Billion Following International Audit. URL: https://www.ukrnafta.com/en (дата звернення: 12.02.2025).

3. Фоміна О. В., Пилипчук А. Л. Концептуальні передумови обліку та оподаткування фінансової допомоги. Ефективна економіка. 2025. № 2. DOI: 10.32702/2307-2105.2025.2.5.

Мельничук І. І.
аспірант, факультет обліку та податкового менеджменту, 2 курс,
спеціальність облік і оподаткування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТАНДАРТУ ISSA 5000 ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ ОСНОВИ ДЛЯ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Світова архітектура корпоративної звітності зазнає тектонічних зрушень, переходячи від добровільного розкриття нефінансової інформації до обов'язкового режиму звітування. Центральним елементом цієї трансформації став Міжнародний стандарт надання впевненості щодо сталого розвитку 5000 (ISSA 5000) «Загальні вимоги до завдань з надання впевненості щодо сталого розвитку». Затверджений Радою з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (IAASB) у вересні 2024 року та опублікований у листопаді 2024 року, цей стандарт набуває чинності для звітних періодів, що починаються 15 грудня 2026 року або після цієї дати. Цей документ представляє аналітичні тези, що розкривають сутність, методологію та виклики імплементації ISSA 5000 як уніфікованої глобальної платформи [1].

ISSA 5000 розроблено як всеосяжний, автономний стандарт, що має на меті замінити існуючу роздрібнену практику застосування ISAE 3000 та ISAE 3410 для цілей сталого розвитку. Після набуття чинності ISSA 5000, стандарт ISAE 3410 буде відкликано, а сфера застосування ISAE 3000 буде обмежена завданнями, що не стосуються сталого розвитку [2].

Архітектура стандарту базується на двох фундаментальних принципах, що забезпечують його глобальну застосовність:

1. **Нейтральність щодо фреймворків:** Стандарт не прив'язаний до жодної конкретної системи звітності, тобто він розроблений для забезпечення

впевненості щодо інформації, підготовленої за будь-якими прийнятними критеріями, включаючи стандарти IFRS S1/S2, Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS), стандарти GRI, ISO або національне законодавство. Це дозволяє використовувати єдину методологію аудиту для транснаціональних корпорацій, які звітують за різними юрисдикційними вимогами.

2. **Нейтральність щодо професії:** Визнаючи мультидисциплінарну природу ESG-даних, ISSA 5000 дозволяє виконання завдань як професійними бухгалтерами-аудиторами, так і іншими незалежними провайдерами послуг (наприклад, екологічними консультантами). Однак стандарт встановлює жорсткий бар'єр входу: всі практикуючі фахівці зобов'язані дотримуватися етичних вимог та стандартів незалежності, які є принаймні такими ж вимогливими, як Кодекс етики IESBA, а також впроваджувати систему управління якістю на рівні фірми, еквівалентну стандарту ISQM 1 [3].

Структурно стандарт складається з чітко розмежованих розділів "Вимоги" та "Матеріали для застосування та інші пояснювальні матеріали", що охоплюють повний цикл завдання: від прийняття клієнта та етичного оцінювання до планування, отримання доказів та формування висновку [4].

Однією з ключових інновацій ISSA 5000 є інтегрований підхід до двох рівнів впевненості, що відображає еволюційний характер впровадження вимог до аудиту (наприклад, поетапний перехід від обмеженої до розумної впевненості в ЄС згідно з CSRD). Стандарт детально регламентує відмінності в глибині процедур та характері висновків [5].

Ця диференціація дозволяє масштабувати стандарт - від перевірки базових показників до комплексного аудиту ланцюгів постачання глобальних корпорацій. При цьому стандарт наголошує, що "обмежена впевненість" не означає "відсутність процедур". Це чітко регламентований процес, який вимагає достатніх доказів для формування обґрунтованого висновку.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика рівнів впевненості в ISSA 5000 [6]

Параметр	Обмежена впевненість	Розумна впевненість
Цільовий рівень довіри	Значущий, але суттєво нижчий за розумну впевненість.	Високий, але не абсолютний (аналог фінансового аудиту).
Оцінка ризиків	Аудитор ідентифікує сфери можливих викривлень, але не проводить повну оцінку системи внутрішнього контролю.	Вимагається глибоке розуміння та тестування дизайну і впровадження системи внутрішнього контролю.
Процедури збору доказів	Переважно аналітичні процедури та запити. Детальне тестування обмежене.	Комплексний підхід: інспектування, спостереження, підтвердження, перерахунок, аналітичні процедури.
Відповідь на ризики	Процедури звужені до тих сфер, де ідентифіковано ризики.	Процедури розробляються для отримання переконливих доказів щодо всіх суттєвих тверджень.

ISSA 5000 позиціонується як глобальна базова лінія, що покликана запобігти фрагментації ринку аудиторських послуг. Стандарт демонструє високий рівень сумісності з провідними системами звітності.

Європейська комісія та органи нагляду розглядають ISSA 5000 як основу для майбутнього європейського стандарту надання впевненості. Враховуючи вимоги Директиви CSRD щодо обов'язкового аудиту, ISSA 5000 надає необхідний інструментарій для перевірки звітів, складених за стандартами ESRS, зокрема в аспектах подвійної суттєвості.

Завдяки тісній співпраці IAASB та ISSB, стандарт повністю синхронізований з концепціями фінансової суттєвості та розкриття кліматичних ризиків, закладеними в стандартах IFRS Sustainability Disclosure Standards.

Взаємодія з Global Reporting Initiative забезпечила врахування специфіки звітності про вплив, що є критичним для стейкхолдер-орієнтованих моделей [7].

Географія впровадження стандарту вже підтверджує його глобальний статус. Австралія затвердила обов'язкове застосування еквівалента стандарту (ASSA 5000) з 1 січня 2025 року. Мексика та Пакистан також оголосили про прийняття стандарту з датами набуття чинності у 2026 році. Низка юрисдикцій,

включаючи Велику Британію, Гонконг, Малайзію та Замбію, схвалили стандарт для добровільного застосування. Це створює прецедент для швидкої гармонізації практик ще до офіційної міжнародної дати набрання чинності.

ISSA 5000 адресує найбільш складні аспекти сучасної ESG-звітності, які відрізняють її від фінансового аудиту.

Стандарт надає детальну настанову щодо перевірки цілей та сценарних аналізів. Аудитор не підтверджує досягнення майбутніх результатів, а верифікує обґрунтованість припущень, методології та узгодженість даних. Це вимагає від аудиторів оцінки невизначеності вимірювань та адекватності розкриття інформації про припущення [8].

Враховуючи, що значна частина впливів знаходиться поза межами прямого контролю компанії, ISSA 5000 запроваджує механізми оцінки інформації від третіх сторін. Аудитор повинен оцінити, чи має компанія процеси для збору надійних даних від постачальників, і за необхідності отримати докази безпосередньо або через роботу іншого аудитора [9].

Для України імплементація ISSA 5000 є невід'ємною частиною процесу євроінтеграції та забезпечення доступу до міжнародних ринків капіталу. Аудиторська палата України (АПУ) займає проактивну позицію в цьому процесі.

Станом на 4 квартал 2025 року АПУ здійснила офіційний переклад проєкту стандарту та супровідних матеріалів українською мовою, що забезпечує методологічну базу для національних практиків.

АПУ спільно з міжнародними партнерами проводить серію заходів для підвищення кваліфікації аудиторів, фокусуючись на практичних аспектах застосування стандарту, зокрема для малого та середнього бізнесу.

В умовах повоєнного відновлення українські компанії будуть змушені демонструвати прозорість не лише у фінансових питаннях, а й у питаннях ESG для залучення коштів фондів ЄС та приватних інвесторів. Застосування ISSA 5000 дозволить українським аудиторським звітам бути визнаними на рівні ЄС, знижуючи бар'єри довіри.

Список використаних джерел

1. AASB ISSA 5000 FAQ. URL: https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2025-01/IAASB-ISSA-5000-Sustainability-Assurance-Frequently-Asked-Questions.pdf (дата звернення: 24.12.2025).
2. IAASB Staff publication – ISSA 5000 FAQ. URL: https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2025-08/IAASB-ISSA-5000-FAQ-Applicability-ISAE-3000-3410.pdf (дата звернення: 24.12.2025).
3. International Standard on Sustainability Assurance 5000. URL: https://icap.org.pk/aseb/files/sustainability_assurance_standard/iaasb_international_standard_on_sustainability_Assurance_issa_5000.pdf (дата звернення: 24.12.2025).
4. Charluet C. ISSA 5000 for CSRD: Everything you need to know (Updated Mar 2025). URL: https://www.coolset.com/academy/issa-5000-csrd-guide (дата звернення: 24.12.2025).
5. Кучерява М. В., Швагер А. В. Аудит звітності підприємств про сталий розвиток: досвід регулювання в Європейському союзі. Наукові праці НДФІ. 2023. № 4 (105). С. 110–124. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_23_04_110_uk.pdf.
6. Limited Assurance vs. Reasonable Assurance. Workiva Blog. URL: https://www.workiva.com/blog/limited-assurance-vs-reasonable-assurance (дата звернення: 24.12.2025).
7. Molnar P., Lukacs B., Toth A. Toward Social Disclosure Alignment: Evaluating the Interoperability of ISSB S2 with ESRS and GRI Standards. Societies. 2025. Vol. 15, No. 10. Art. 273. URL: https://www.mdpi.com/2075-4698/15/10/273.
8. Are you ready for ISSA 5000? KPMG. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/2025/01/issa-5000-talkbook.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

9. Kamp-Roelands N. ISSA 5000: key features of the International Sustainability Assurance Standard. Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie. 2025. Vol. 99, No. 2. P. 85–96. URL: https://www.researchgate.net/publication/392261500_ISSA_5000_key_features_of_the_International_Sustainability_Assurance_Standard.

Чайковська В.
студентка кафедри обліку та оподаткування
Зарудна Н.
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО РИНКУ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ

Сучасний бізнес у світі неможливо уявити без ефективної системи обліку, яка забезпечує своєчасне та достовірне отримання інформації для прийняття управлінських рішень. У контексті глобалізації та посилення конкуренції компанії стикаються з потребою інтеграції фінансового та управлінського обліку. Таке поєднання дозволяє не лише забезпечити фінансову звітність відповідно до національних та міжнародних стандартів, але й отримати інструменти для планування, контролю та аналізу операційної діяльності підприємства. Інтеграція обох систем обліку створює єдину інформаційну базу, яка використовується для стратегічного планування, бюджетування та прогнозування фінансових показників.

У світовій практиці інтеграція управлінського та фінансового обліку реалізується на основі комплексного підходу до збору, обробки та аналізу даних, що охоплює всі рівні управління підприємством. Одним із найпоширеніших інструментів для цього є впровадження сучасних інформаційних систем класу ERP (Enterprise Resource Planning) [2, с. 31-40]. Такі системи об’єднують у собі модулі для обліку виробництва, управління запасами, постачанням, продажами, фінансами, кадрами та іншими ресурсами компанії, створюючи єдину платформу, яка забезпечує централізоване зберігання та обробку інформації.

Керівництво та менеджери підприємства отримують доступ до актуальної та достовірної аналітичної інформації в режимі реального часу, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, коригувати виробничі плани та оптимізувати фінансові потоки.

Ключовим елементом інтеграції є стандартизований підхід до обліку витрат та оцінки ефективності бізнес-процесів. Світові компанії широко застосовують методику activity-based costing (ABC), яка дозволяє детально аналізувати витрати на кожну діяльність або процес, визначати їх вплив на кінцеву собівартість продукції та приймати рішення щодо оптимізації ресурсів. Крім того, використовується target costing, що передбачає встановлення цільової собівартості продукції на основі ринкових умов та планованої прибутковості, що сприяє ефективному управлінню витратами та підвищенню конкурентоспроможності [1, с. 67-79].

Інтеграція обліку у світовій практиці також забезпечує взаємозв'язок між фінансовими даними та інформацією для управлінських рішень. Це дозволяє керівництву отримувати повну картину діяльності підприємства, оцінювати рентабельність окремих підрозділів та продуктів, прогнозувати фінансові результати та визначати пріоритетні напрями розвитку. Наявність єдиної платформи з інтегрованими даними зменшує ризики помилок у плануванні та звітності, підвищує прозорість діяльності компанії та забезпечує більшу довіру з боку інвесторів, партнерів і контролюючих органів.

Крім того, інтеграція управлінського та фінансового обліку у світовій практиці часто доповнюється використанням сучасних аналітичних інструментів, таких як бізнес-аналітика (BI), моделювання сценаріїв та прогнозування, що дозволяє здійснювати комплексну оцінку ризиків, ефективності інвестицій та фінансової стійкості підприємства. Таким чином, інтегрований підхід не обмежується веденням обліку як рутинної операції, а стає стратегічним інструментом управління, який дозволяє компаніям підвищувати

свою адаптивність до змін ринкових умов і зберігати конкурентні переваги на глобальному ринку.

В Україні, на відміну від розвинених економік, процес інтеграції управлінського та фінансового обліку знаходиться на стадії розвитку. Традиційно фінансовий облік в українських підприємствах акцентується на зовнішній звітності відповідно до вимог Податкового кодексу та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а управлінський облік розвинений значно слабше і часто носить фрагментарний характер. Багато компаній використовують окремі програмні продукти для ведення фінансового та управлінського обліку, що ускладнює інтеграцію даних та прийняття обґрунтованих рішень. Однак останніми роками українські підприємства все активніше впроваджують сучасні системи ERP, автоматизовані рішення для бюджетування та контролю витрат, що наближає практику до світових стандартів [4, с.359-368].

Однією з головних проблем інтеграції в Україні є недостатня стандартизація управлінського обліку та обмежений доступ до сучасних методик оцінки ефективності бізнес-процесів. Багато підприємств ще не використовують інструменти стратегічного управління, такі як balanced scorecard чи KPI, що широко застосовуються у світі. Це зумовлено як історично сформованою системою обліку в умовах планової економіки, так і економічною нестабільністю та обмеженими ресурсами для впровадження сучасних інформаційних технологій.

У світовій практиці інтеграція управлінського та фінансового обліку тісно пов’язана з корпоративним управлінням, де фінансова прозорість та наявність достовірної аналітичної інформації є ключовими чинниками для залучення інвесторів та забезпечення конкурентоспроможності. Сучасні компанії застосовують системи контролінгу, що дозволяють оцінювати ефективність кожного підрозділу, прогнозувати прибутковість та виявляти вузькі місця у виробничих процесах. Управлінський облік у світі спрямований не лише на

внутрішній контроль, але й на підтримку стратегічних рішень, управління ризиками та оптимізацію капітальних витрат.

В українських умовах інтеграція обліку часто обмежується автоматизацією фінансових процесів та веденням внутрішньої звітності для керівництва. Водночас, компанії, що прагнуть бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку, змушені адаптувати міжнародні методики управлінського обліку та впроваджувати сучасні підходи до планування та контролю. Це включає використання сучасних систем калькуляції собівартості, аналізу рентабельності та управління витратами на основі ключових показників ефективності.

Інтеграція обліку у світовій практиці також передбачає активне використання цифрових технологій, аналітики великих даних та автоматизованих систем звітності. Завдяки цьому компанії можуть оперативно реагувати на зміни ринкових умов, коригувати стратегії продажів, оптимізувати витрати та прогнозувати фінансові результати [3, с. 1-6]. В Україні цифровізація облікових процесів перебуває на стадії поступового розвитку, однак тенденції свідчать про те, що автоматизація та інтеграція систем обліку стають пріоритетом для великих та середніх підприємств, особливо тих, що працюють у сферах виробництва, торгівлі та послуг.

Не менш важливою складовою інтеграції є підготовка фахівців. У світі існує висока вимога до кваліфікації бухгалтерів та фінансових аналітиків, які повинні володіти знаннями як фінансового, так і управлінського обліку, розуміти сучасні інформаційні системи та аналітичні методи. В Україні, з огляду на специфіку освіти та практичний досвід, інтеграція фахових компетенцій відбувається поступово, проте спостерігається зростання попиту на спеціалістів з універсальними знаннями в обліку та фінансах.

Інтеграція управлінського та фінансового обліку також сприяє підвищенню прозорості та підзвітності бізнесу, що є важливим фактором для залучення інвестицій та розвитку економіки в цілому [5]. Компанії, які успішно

поєднують ці види обліку, можуть не лише оптимізувати витрати, а й ефективно планувати стратегічний розвиток, оцінювати ризики та приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. У сучасних умовах глобальної конкуренції саме інтегрований підхід до обліку стає ключовим елементом стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Порівняльний аналіз української та світової практики інтеграції управлінського та фінансового обліку свідчить про наявність низки суттєвих відмінностей, які визначають ефективність використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Однією з ключових відмінностей є рівень автоматизації облікових процесів. У світовій практиці підприємства активно впроваджують сучасні інформаційні системи, що дозволяють централізовано обробляти дані про виробництво, фінанси, продажі, постачання та людські ресурси, інтегруючи їх у єдину платформу. Завдяки цьому керівництво отримує оперативний доступ до аналітичної інформації в реальному часі, може швидко реагувати на зміни ринку, коригувати виробничі та фінансові плани, прогнозувати результати та приймати стратегічні рішення.

В Україні, на відміну від цього, більшість підприємств перебуває на стадії поступового впровадження автоматизованих рішень. Переважна кількість компаній веде фінансовий облік відповідно до національних стандартів і податкових вимог, проте управлінський облік часто носить фрагментарний характер і не охоплює всі аспекти бізнес-процесів. Це зумовлює необхідність одночасного використання різних програмних продуктів для фінансового та управлінського обліку, що ускладнює інтеграцію даних, підвищує ймовірність помилок і знижує ефективність прийняття рішень.

Ще однією важливою відмінністю є стандартизація методик обліку. У світовій практиці застосовуються уніфіковані методи калькуляції витрат, оцінки ефективності та контролю бізнес-процесів, такі як activity-based costing, target costing, balanced scorecard, KPI, що дозволяє забезпечити високу точність аналізу та порівнянність даних між різними підрозділами компанії або навіть між

підприємствами різних країн [4, с.359-368]. В Україні методики управлінського обліку часто адаптовані до конкретних потреб підприємства і не завжди відповідають міжнародним стандартам, що створює додаткові бар'єри для інтеграції та ускладнює доступ до зовнішніх інвестицій.

Також важливою є інтеграція управлінських інструментів у стратегічне управління. Світові компанії використовують інтегрований облік не лише для ведення звітності та контролю, але й для стратегічного планування, прогнозування фінансових результатів, оцінки рентабельності окремих продуктів, підрозділів чи проектів. Це дозволяє ухвалювати рішення, які базуються на достовірних даних, зменшувати ризики та підвищувати конкурентоспроможність. Українські підприємства ще перебувають на етапі адаптації таких підходів, адже впровадження інтегрованого управлінського та фінансового обліку вимагає значних фінансових і кадрових ресурсів, а також зміни корпоративної культури та організаційних процесів.

Загалом, порівняльний аналіз свідчить, що світова практика інтеграції обліку характеризується високим рівнем автоматизації, уніфікацією методик і глибоким впровадженням аналітичних інструментів у систему стратегічного управління, тоді як українські підприємства поступово рухаються в напрямку інтеграції, намагаючись адаптувати сучасні технології та методики до національних економічних та організаційних умов. Цей процес є складним, але надзвичайно важливим для підвищення прозорості бізнесу, ефективності управління та формування конкурентних переваг на внутрішньому та міжнародному ринках.

У майбутньому розвиток інтеграції управлінського та фінансового обліку в Україні залежатиме від впровадження цифрових технологій, стандартизації облікових процесів, підвищення кваліфікації фахівців та адаптації міжнародних практик до національних умов. Для підприємств, які прагнуть до стійкого розвитку та виходу на міжнародні ринки, інтеграція обліку стає не лише технічним завданням, а стратегічною необхідністю, що дозволяє забезпечити

конкурентні переваги, підвищити ефективність управління та фінансову стабільність.

Таким чином, інтеграція управлінського та фінансового обліку виступає ключовим фактором ефективності сучасного бізнесу. Світова практика демонструє високий рівень автоматизації, використання аналітичних методів та стратегічну спрямованість обліку, тоді як українська практика поступово адаптується до цих стандартів. Інтеграція обліку в умовах конкурентного ринку забезпечує підприємствам комплексну інформаційну підтримку для прийняття оперативних та стратегічних рішень, підвищує прозорість діяльності та створює передумови для стійкого розвитку в умовах глобальної економіки.

Список використаних джерел

1. Гавриленко В., Чиж В., Демиденко С., Камишний Є. Інтегрування управлінського обліку в механізми організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. №3.* Том 26. 2025. С. 67-79. URL: https://ven.chdtu.edu.ua/article/download/340907/329081

2. Оксамитна Л. ., Пряха Р. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. *Управління розвитком складних систем*, (51), 2022. С. 31–40. URL: http://mdcs.knuba.edu.ua/article/view/273713/269053

3. Хоменко Л., Циган,Р. Становлення управлінського та фінансового обліку як інструментів управління витратами. *Економіка та суспільство*, (72). 2025. С. 1-6. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5652/5593

4. Шкромида В.В., Максимів Ю.В., Гнатюк Т.М. Цифрова інтеграція фінансової та управлінської звітності в інтересах стейкхолдерів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.* №21. 2024. С. 359-368. URL: https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/24078/1/ЦИФРОВА%2BІНТЕГРАЦІЯ%2B

ФІНАНСОВОЇ%2BТА%2BУПРАВЛІНСЬКОЇ%2BЗВІТНОСТІ%2BВ%2BІНТЕРЕСАХ%2BСТЕЙКХОЛДЕРІВ.pdf

5. Пугаченко О.Б., Зарудна Н.Я. Базові, специфічні, глобальні принципи управлінського обліку: склад і кількість. *Економічний простір: Збірник наукових праць.* 2021. № 172. С. 73-80

Счастний В. О.
аспірант
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АНАЛІТИЧНІ ПЛАТФОРМИ БІЗНЕС-ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ЦИФРОВОГО ОБЛІКУ

Оподаткування і контроль поступово виходять за межі традиційної ретроспективної фіксації господарських операцій та набувають рис динамічної інформаційно-аналітичної системи, здатної забезпечувати управлінські рішення в режимі, наближеному до реального часу, при цьому ключову роль у цьому процесі відіграють інструменти візуальної аналітики та бізнес-інтелекту, зокрема платформи Tableau та Power BI, які дозволяють інтегрувати дані фінансового, податкового та управлінського обліку в єдиний цифровий простір контролю. Використання таких інструментів змінює логіку контролю з формально-перевірочної на аналітично-прогностичну, оскільки дашборди забезпечують не лише агрегування великих масивів даних, але й виявлення закономірностей, аномалій і ризикових зон, що мають значення для податкового комплаєнсу, внутрішнього контролю та фінансового моніторингу. Tableau та Power BI дають змогу формувати багаторівневі інформаційні панелі, які поєднують фінансові показники, податкові зобов'язання, часові лаги між нарахуванням і сплатою податків, відхилення від планових значень та поведінкові патерни витрат, що в сукупності створює підґрунтя для більш прозорого й обґрунтованого контролю в умовах цифрової економіки. Особливої ваги ці інструменти набувають у контексті підвищення якості обліково-інформаційного забезпечення контролю, оскільки вони знижують ризики маніпуляцій з даними, мінімізують людський фактор у процесах перевірки та підвищують оперативність реагування на відхилення, що є критично важливим

для сучасних систем оподаткування та фінансового нагляду [3, с.344]. Інтеграція Tableau та Power BI з ERP- і CRM-системами дозволяє сформувати наскрізну модель цифрового контролю, у якій облікові дані перетворюються на інструмент аналітичного впливу, а не лише на результат регламентованої звітності, що відповідає сучасним вимогам до ефективності, прозорості та адаптивності обліку, оподаткування і контролю в умовах активного використання цифрових технологій.

Подальший розвиток цифрових технологій у сфері обліку, оподаткування і контролю посилює роль аналітичних платформ як інфраструктурного елементу управління даними, оскільки саме через Tableau та Power BI відбувається трансформація первинної облікової інформації у структурований аналітичний продукт, придатний для інтерпретації на різних рівнях управління. У практичному вимірі це означає зміщення акценту з формального дотримання процедур контролю на постійний моніторинг фінансових і податкових потоків, що реалізується через дашборди, здатні відображати як поточний стан, так і динаміку ключових показників у часовому розрізі. В умовах зростання обсягів даних та ускладнення податкового середовища інтеграція Power BI і Tableau з базами даних, що працюють на основі SQL, дозволяє автоматизувати процеси збору, очищення та агрегації інформації, що істотно підвищує надійність облікових даних і створює передумови для більш об’єктивного контролю. Через використання інтерактивних візуалізацій стає можливим швидке виявлення невідповідностей між бухгалтерським і податковим обліком, аналіз податкового навантаження за сегментами діяльності, а також оцінка ефективності внутрішніх контрольних процедур без необхідності залучення трудомістких ручних перевірок [1, с.240]. У цьому контексті цифрові інструменти аналітики виступають не просто як засоби візуалізації, а як елемент нової парадигми обліково-контрольної діяльності, у якій дані розглядаються як стратегічний ресурс, а прозорість і оперативність контролю стають конкурентною перевагою суб’єктів господарювання в цифровій економіці.

Подальше впровадження аналітичних інструментів у сфері обліку, оподаткування і контролю доцільно розглядати крізь призму їх прикладного функціоналу, оскільки саме порівняння можливостей Tableau та Power BI дозволяє оцінити їх роль у формуванні сучасної цифрової архітектури контролю, де облікова інформація перестає бути статичною і набуває властивостей гнучкого аналітичного ресурсу; у цьому контексті показовим є зіставлення ключових характеристик зазначених платформ, що визначають їх застосовність для обліково-контрольних задач.

Таблиця 1

Порівняння показників платформ

Критерій порівняння	Tableau	Power BI
Робота з великими масивами даних	Висока продуктивність при обробці Big Data, орієнтація на складні аналітичні моделі	Оптимізований для корпоративних баз даних і хмарних сервісів
Візуалізація облікових і податкових показників	Розширені можливості кастомізації дашбордів і візуальних сценаріїв	Стандартизовані інтерактивні дашборди з глибокою інтеграцією в екосистему Microsoft
Інтеграція з ERP та бухгалтерськими системами	Гнучка інтеграція через конектори та API	Тісна інтеграція з Dynamics, Excel, SQL Server
Використання в контролі та аудиті	Орієнтація на аналітичний і дослідницький контроль	Орієнтація на операційний та управлінський контроль

Аналітична інтерпретація таких інструментів у межах цифрового обліку дозволяє говорити про формування нової логіки контролю, де ключовим стає не лише факт відповідності облікових і податкових даних нормативним вимогам, а й здатність системи оперативно виявляти відхилення, тренди та потенційні зони ризику [3, с.262]. Використання Tableau у поєднанні з Power BI створює умови для багаторівневого контролю, у межах якого стратегічні дашборди відображають загальну картину фінансово-податкового стану суб’єкта господарювання, тоді як деталізовані аналітичні панелі дозволяють занурюватися в окремі сегменти обліку, аналізувати часові розриви між нарахуванням і сплатою податків, структуру витрат та динаміку податкового

навантаження. Такий підхід істотно підвищує якість обліково-інформаційного забезпечення контролю, знижує ймовірність суб'єктивних помилок і створює підґрунтя для переходу від вибіркових перевірок до безперервного цифрового моніторингу, що відповідає сучасним вимогам до ефективності та прозорості фінансового управління в умовах активного використання цифрових технологій.

Узагальнюючи логіку цифрової трансформації обліку, оподаткування і контролю в межах використання аналітичних платформ, доцільно розглядати Tableau та Power BI не як окремі інструменти візуалізації, а як елементи цілісної інформаційно-аналітичної екосистеми, що забезпечує якісно новий рівень прозорості, керованості та адаптивності облікових процесів у цифровому середовищі. Їх застосування дозволяє сформувати безперервний контур контролю, у якому дані фінансового та податкового обліку трансформуються в аналітичні сигнали, здатні підтримувати управлінські рішення в умовах високої невизначеності та регуляторної складності. Через інтеграцію з корпоративними інформаційними системами такі інструменти сприяють мінімізації інформаційних розривів, підвищенню достовірності облікових даних і зміщенню акценту з постфактум-контролю на превентивний аналіз, що особливо актуально в контексті цифровізації економіки [2, с.304]. У цьому вимірі використання Tableau та Power BI формує підґрунтя для подальшого розвитку інтелектуальних систем обліку і контролю, де аналітика, візуалізація та автоматизований моніторинг стають базовими інструментами забезпечення ефективності та стійкості фінансово-податкових процесів.

Список використаних джерел

1. Давенпорт Т. Г., Гарріс Дж. Г. Конкуренція на основі аналітики: нова наука перемоги в бізнесі. Бостон: Harvard Business School Press, 2017. 240 с.
2. Лаурсен Г. Х. Н., Торлунд Й. Бізнес-аналітика для менеджерів: вихід бізнес-інтелекту за межі звітності. Хобокен: John Wiley & Sons, 2016. 304 с.

3. Марр Б. Стратегія даних: як отримати прибуток у світі великих даних, аналітики та штучного інтелекту. Лондон: Kogan Page, 2017. 344 с.
4. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266.
5. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
6. Пауер Д. Дж. Системи підтримки прийняття рішень, аналітика та бізнес-інтелект. Нью-Йорк: Business Expert Press, 2018. 262 с.

Лещенко Д. К.
аспірант
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана
м. Київ, Україна

ОЦІНКА НЕФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У ВНУТРІШНЬОМУ АУДИТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

У сучасних умовах суспільних трансформацій, зумовлених цифровізацією, зростанням використання штучного інтелекту, глобалізаційними процесами, воєнними загрозами та посиленням регуляторних вимог, зростає значення нефінансових ризиків у діяльності суб'єктів господарювання. До таких ризиків належать репутаційні, операційні, комплаєнс-ризики, кіберризики, соціальні та екологічні ризики, які безпосередньо впливають на стабільність і сталий розвиток організацій.

Внутрішній аудит відіграє ключову роль у виявленні, оцінюванні та мінімізації нефінансових ризиків шляхом системного аналізу внутрішніх процесів, систем контролю та корпоративного управління. Застосування ризик-орієнтованого підходу дозволяє внутрішньому аудиту зосередити увагу на найбільш вразливих ділянках діяльності організації в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Глобальні стандарти внутрішнього аудиту роблять особливий акцент на стратегічному вирівнюванні аудиту з цілями організації та оцінці етичного середовища. А саме стандарт 9.5 вказує на необхідність враховувати нефінансові ризики та динамічний характер бізнес-середовища. Аудит має переходити від «перевірки минулого» до «прогнозування майбутнього» [4].

Звіт «Risk in Focus 2025» як щорічне дослідження Європейської конфедерації інститутів внутрішнього аудиту, яке визначає головні загрози для

бізнесу. На 2-му місці – людський капітал (таланти, вигорання, зміна демографії), на 3-му – цифрова трансформація та AI[2].

У статті Rao S.S., Zambrana Roman C.E., Juma N. досліджується роль аудиту нефінансової інформації в контексті підвищення якості звітності та зниження нефінансових ризиків. Автори акцентують увагу на репутаційних, управлінських та ESG-ризиках, які дедалі частіше стають об'єктом уваги внутрішнього аудиту, особливо в умовах зростання суспільних очікувань щодо прозорості та відповідальності бізнесу[3].

Особливої актуальності набуває використання сучасних аналітичних інструментів, зокрема якісних методів оцінки ризиків, сценарного аналізу, ключових індикаторів ризику, а також цифрових технологій для моніторингу нефінансових загроз у реальному часі.

Оцінка нефінансових ризиків у внутрішньому аудиті базується на поєднанні якісних та кількісних методів, зокрема експертних оцінок, індикативного аналізу, сценарного підходу та використання нефінансових показників ефективності. Важливим елементом є врахування зовнішнього середовища та очікувань зацікавлених сторін, що відповідає сучасним концепціям сталого розвитку та ESG.

Концепція COSO ERM розширює підхід до ідентифікації та оцінки нефінансових ризиків, пов'язуючи їх із досягненням стратегічних цілей та стійкістю бізнесу. Особливий акцент робиться на інтеграції ризик-менеджменту та внутрішнього аудиту в умовах нестабільного зовнішнього середовища[1].

В умовах суспільних змін ефективна оцінка нефінансових ризиків неможлива без використання нефінансових показників, які відображають соціальні, поведінкові, репутаційні та технологічні аспекти діяльності організації. Проте їх інтеграція у систему внутрішнього контролю супроводжується низкою концептуальних, методичних та організаційних проблем.

По-перше, суттєвою проблемою є відсутність уніфікованих підходів до формування та вимірювання нефінансових показників. На відміну від фінансових індикаторів, нефінансові показники часто мають якісний або змішаний характер, що ускладнює їх стандартизацію, порівнянність та використання в контрольних процедурах. Це знижує можливість формування єдиного інформаційного поля для потреб внутрішнього аудиту.

По-друге, нефінансові показники характеризуються високим рівнем суб'єктивності, оскільки значною мірою ґрунтуються на експертних оцінках, опитуваннях персоналу або судженнях менеджменту. У системі внутрішнього контролю це підвищує ризик викривлення інформації та зменшує надійність контрольних висновків, особливо за відсутності належних процедур верифікації даних.

По-третє, проблемною залишається інтеграція нефінансових показників у діючі контрольні процедури, які історично орієнтовані на фінансові результати та дотримання формальних регламентів. У багатьох організаціях нефінансові індикатори використовуються фрагментарно та не пов'язані зі стратегічними цілями, що обмежує їх роль у системі управління ризиками та внутрішнього контролю.

По-четверте, суттєвим бар'єром є недостатній рівень компетенцій персоналу, зокрема внутрішніх аудиторів, у сфері аналізу нефінансових даних, ESG-показників та поведінкових ризиків. Це призводить до формального підходу до оцінки нефінансових аспектів та знижує цінність результатів внутрішнього аудиту для керівництва.

По-п'яте, інтеграція нефінансових показників ускладнюється обмеженістю інформаційних систем, які часто не адаптовані до збору, обробки та аналізу нефінансових даних. Відсутність належної цифрової підтримки внутрішнього контролю знижує оперативність моніторингу нефінансових ризиків та унеможливлює їх своєчасне реагування.

Подолання викликів інтеграції нефінансових показників у систему внутрішнього контролю в умовах суспільних змін потребує комплексного та системного підходу. Насамперед важливим є формування єдиної методологічної основи оцінки нефінансових показників, яка має бути узгоджена зі стратегічними цілями організації та системою управління ризиками. Чітке визначення переліку ключових нефінансових індикаторів і їх зв'язку з ризиками дозволяє підвищити прозорість контрольних процедур і забезпечити релевантність отриманої інформації для потреб внутрішнього аудиту.

Водночас суттєвого значення набуває проблема зниження суб'єктивності нефінансових показників. Її вирішення можливе шляхом поєднання якісних експертних оцінок із кількісними індикаторами, а також упровадження процедур перевірки достовірності нефінансових даних. У цьому контексті внутрішній аудит виконує роль незалежного оцінювача надійності інформації, що використовується в системі внутрішнього контролю.

Ефективна інтеграція нефінансових показників також потребує трансформації самої системи внутрішнього контролю з акцентом на ризик-орієнтований підхід. Нефінансові індикатори мають бути вбудовані у ключові бізнес-процеси та контрольні точки, а не функціонувати ізольовано. Це сприяє своєчасному виявленню нефінансових ризиків і підвищує адаптивність організації до зовнішніх та внутрішніх змін.

Важливим напрямком вирішення зазначених викликів є розвиток професійних компетенцій персоналу, зокрема внутрішніх аудиторів, у сфері аналізу нефінансових ризиків, ESG-показників та поведінкових аспектів управління. Підвищення кваліфікації та міждисциплінарна підготовка сприяють переходу від формального контролю до аналітичної оцінки нефінансових чинників, що визначають стійкість організації.

Окремої уваги потребує цифрова підтримка системи внутрішнього контролю. Використання сучасних інформаційних систем і аналітичних інструментів для збору та обробки нефінансових показників забезпечує

оперативність моніторингу, підвищує якість управлінських рішень та зменшує вплив людського фактору. У сукупності це створює передумови для підвищення ефективності інтеграції нефінансових показників у систему внутрішнього контролю та посилює роль внутрішнього аудиту як стратегічного елементу корпоративного управління в умовах суспільних трансформацій.

Отже, ефективна оцінка нефінансових ризиків внутрішнім аудитом є важливою передумовою забезпечення прозорості, довіри стейкхолдерів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень у процесі суспільних трансформацій.

В умовах суспільних змін внутрішній аудит трансформується у стратегічний інструмент управління, спрямований на своєчасне виявлення, оцінку та мінімізацію нефінансових ризиків. Це сприяє підвищенню адаптивності організацій та зміцненню довіри до системи корпоративного управління.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що проблеми інтеграції нефінансових показників у систему внутрішнього контролю мають системний характер і пов’язані не лише з методикою оцінки, а й із загальним рівнем зрілості корпоративного управління. У цьому контексті внутрішній аудит відіграє ключову роль як інструмент узгодження нефінансових показників зі стратегією розвитку організації та підвищення ефективності системи внутрішнього контролю в умовах суспільних змін.

Список використаних джерел

1. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance. New York : COSO, 2017. 395 p.

2. European Confederation of Institutes of Internal Auditing. Risk in Focus 2025: Hot topics for internal auditors. Brussels : ECIIA, 2024. Режим доступу: https://www.eciia.eu/wp-content/uploads/2024/09/Risk-in-Focus-2025-FINAL.pdf

3. Rao S. S., Zambrana Roman C. E., Juma N. Voluntary audits of nonfinancial disclosure and earnings quality // *Journal of Risk and Financial Management*. 2025. Vol. 18, no. 5. Art. 256. DOI https://doi.org/10.3390/jrfm18050256

4. The Institute of Internal Auditors. Global Internal Audit Standards. Altamonte Springs, FL : The Institute of Internal Auditors, 2024. Режим доступу: https://www.theiia.org/en/standards/global-internal-audit-standards/

5. Левицька С. О., Шиманська К. В. Ризик-орієнтований підхід у системі внутрішнього аудиту. *Міжнародний науковий журнал з економіки та фінансів*. 2022. Т. 6, № 2. С. 45–52.

Кучабський Н.
аспірант кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС

Процес інтеграції України до Європейського Союзу вимагає трансформації системи бухгалтерського обліку та аудиту відповідно до вимог європейського законодавства та міжнародних стандартів. Одним із ключових аспектів цього процесу є вдосконалення обліку і аудиту заробітної плати, який є основою соціальної справедливості, стабільності на ринку праці та економічного розвитку в цілому. Враховуючи значущість теми, важливо виявити ключові напрями модернізації системи, спираючись як на вітчизняну практику, так і на досвід країн ЄС.

1. Гармонізація законодавчої бази

Першим етапом вдосконалення обліку і аудиту заробітної плати є узгодження національного законодавства із нормами Європейського Союзу, зокрема:

- адаптація до вимог Директиви 2013/34/ЄС про щорічну фінансову звітність, зокрема положень щодо обліку витрат на персонал та розкриття інформації щодо винагород управлінському персоналу;
- врахування положень Директиви 2006/43/ЄС щодо вимог до зовнішнього аудиту фінансової звітності, яка передбачає ретельну перевірку витрат на оплату праці, включаючи повноту розкриття, достовірність та відповідність обліку;

- імплементація принципів Європейської соціальної хартії, зокрема в частині гарантій оплати праці, захисту від дискримінації у винагороді, забезпечення рівності між чоловіками і жінками в оплаті праці.

Україна вже зробила перші кроки, ухваливши Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" та адаптуючи Положення (стандарти) бухгалтерського обліку до міжнародних норм, однак повноцінне запровадження європейського підходу вимагає:

- створення єдиного реєстру політик оплати праці на підприємствах;
- обов'язкового розкриття в річній звітності інформації про середню заробітну плату, динаміку її зміни та співвідношення з ринковими умовами [1].

2. Вдосконалення системи внутрішнього контролю.

У країнах ЄС широко використовуються механізми внутрішнього аудиту оплати праці, які діють на постійній основі та дозволяють оперативно виявляти помилки або зловживання. Успішні практики передбачають:

- регулярний аналіз відповідності виплат нормативним актам, колективному договору та політикам компанії;
- запровадження систем попереджувального контролю, які автоматично фіксують спроби подвійного нарахування або перевищення встановлених лімітів премій;
- використання аналітики на основі великих даних для виявлення атипових розбіжностей у системі оплати.

В українській практиці внутрішній контроль обмежується, як правило, бухгалтерськими перевірками на рівні первинної документації.

3. Аутсорсинг аудиту заробітної плати

Поширеною в європейських країнах є практика делегування функцій аудиту зовнішнім спеціалізованим компаніям, які мають відповідну ліцензію та сертифікацію. Це дозволяє забезпечити:

- незалежність перевірки, що важливо при конфліктах інтересів всередині організації;
- доступ до сучасних аналітичних інструментів та методик;
- зменшення навантаження на внутрішні підрозділи компанії [4].

У країнах, як-от Польща, Чехія, Німеччина, компанії щороку залучають зовнішніх аудиторів не лише для перевірки фінансової звітності, а й окремо для аудиту заробітної плати, розрахунків з працівниками, дотримання трудового законодавства.

Для України перспективним є запровадження:

- програми пілотного аутсорсингу аудиту заробітної плати в державних підприємствах;
- розширення функціоналу Державної аудиторської служби, зокрема у сфері аудиту витрат на оплату праці.

4. Цифровізація обліку та аудиту заробітної плати

Цифрова трансформація – ще один важливий напрям, який активно реалізується в країнах ЄС. Основними інструментами цифровізації виступають:

- електронний документообіг між роботодавцем, працівником та контролюючими органами;
- автоматизовані системи обліку заробітної плати, інтегровані з HRM-системами та системами обліку робочого часу;
- блокчейн-технології для захисту від несанкціонованих змін у даних про нарахування [3].

В Україні поки що лише окремі великі компанії застосовують подібні системи, переважна більшість підприємств використовує застаріле програмне забезпечення.

5. Професійна підготовка аудиторів і бухгалтерів

Однією з проблем у сфері аудиту зарплати в Україні є недостатній рівень підготовки фахівців до роботи з міжнародними стандартами. У країнах ЄС існують такі інструменти:

- сертифікаційні програми, які передбачають обов'язкове навчання аспектам аудиту виплат персоналу;
- постійне професійне навчання аудиторів відповідно до змін у законодавстві ЄС;
- створення професійних мереж та інститутів, які займаються стандартизацією та поширенням кращих практик [6].

В Україні варто впровадити:

- обов'язкові модулі з аудиту зарплати в навчальних програмах економічних та бухгалтерських спеціальностей;
- стимулювати підвищення кваліфікації чинних аудиторів, які спеціалізуються на питаннях праці [2].

6. Формування єдиного реєстру порушень у сфері оплати праці

В Європі діють системи моніторингу порушень трудового законодавства, включаючи:

- реєстри порушень з боку роботодавців;
- системи рейтингування компаній за рівнем дотримання соціальних стандартів;
- електронні скарги працівників щодо порушень у розрахунках.

В Україні ця практика відсутня, що унеможливлює формування якісної аналітики та перешкоджає виявленню системних порушень.

7. Впровадження ризик-орієнтованого підходу в аудит заробітної плати

Одним із найактуальніших напрямів, що широко застосовується у країнах ЄС, є ризик-орієнтований підхід до аудиту, зокрема в частині перевірки операцій із заробітною платою. Це означає, що замість повного аналізу всіх документів, аудитор фокусує увагу на ділянках, які мають високий потенціал порушень чи суттєвих викривлень.

В українських умовах така практика лише починає формуватися, і для її повноцінного запровадження доцільно:

- забезпечити навчання аудиторів щодо оцінки ризиків нарахування та виплати зарплати на основі практик ЄС.

8. Вдосконалення контролю за неофіційною зайнятістю

Європейська практика у сфері протидії "тіньовій" зайнятості включає:

- автоматичну перевірку відповідності зарплат до галузевих мінімумів;
- електронні реєстри зайнятих осіб, які інтегровані з податковими та соціальними реєстрами;
- платформи для анонімного інформування про факти порушень.

Для України актуальним є:

- розвиток реєстрів трудових договорів;
- посилення відповідальності за порушення у сфері оплати праці, особливо щодо неофіційного працевлаштування;
- впровадження індикаторів оцінки тінізації ринку праці, з подальшою перевіркою роботодавців із підвищеним ризиком.

Це дозволить знизити рівень "тіньових" зарплат, забезпечити соціальний захист працівників і підвищити прозорість обліку.

9. Роль міжнародних організацій та донорських програм

Інтеграція в європейський простір вимагає співпраці з міжнародними організаціями, такими як:

- Міжнародна організація праці (МОП);
- Європейський Союз через програми технічної допомоги;
- Світовий банк та OECD, які розробляють звіти щодо ефективності ринку праці;
- USAID, GIZ, ILO та інші донори, які фінансують модернізацію трудового законодавства.

Україна вже бере участь у ряді проєктів, але ці ініціативи потрібно масштабувати:

- активніше залучати міжнародну технічну допомогу до реформування аудиту праці;

- адаптувати європейські моделі оцінки якості аудиту для українських умов;
- інституціоналізувати партнерство між українськими органами державного контролю та відповідними структурами ЄС.

Узагальнюючи вищевикладене, варто зазначити, що напрямів вдосконалення системи обліку та аудиту заробітної плати в Україні багато, але всі вони мають бути логічно пов’язані із європейськими практиками, забезпечуючи поступове, але впевнене зближення нормативного, методологічного та організаційного середовища.

Список використаних джерел

1. Ананьєва Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія і практика. К.: Центр учбової літератури, 2021. 612 с.
2. Давиденко Н.М. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Харків, 2021. 386 с.
3. Дем’яненко Т.С. Організація внутрішнього аудиту зарплати. Актуальні проблеми економіки. 2022. № 3. С. 45–51.
4. Іванова О.С. Облік і аудит заробітної плати в Україні: дис. … PhD. Київ, 2021. 210 с.
5. Чернишенко Л.О. Методика аудиту розрахунків із заробітної плати. Харків, 2021. 198 с.
6. OECD. Wages and wage share in the EU. Paris: OECD Publishing, 2022.

Боберський О.
аспірант (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії)
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОМПЛАЄНС-СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У сьогоденні комплаєнс на підприємстві це система політик, процедур і контрольних механізмів, що забезпечує дотримання законодавства, регуляторних вимог і внутрішніх стандартів у всіх бізнес-процесах. Його впровадження є критично важливим для зниження юридичних і фінансових ризиків, запобігання шахрайству та корупції, а також для підвищення довіри партнерів, інвесторів і контролюючих органів.

Т. Кобєлєва зазначає, що інтегральний рівень комплаєнс-безпеки країни найбільшою мірою формується чотирма ключовими складовими економічної безпеки: енергетичною, фінансовою, соціальною та інноваційно-інвестиційною. Саме в зазначених напрямах зосереджуються основні «важелі» підвищення комплаєнс-стійкості на макрорівні [1]. Енергетична безпека визначає надійність постачань і стабільність критичної інфраструктури, від чого залежить виконання регуляторних вимог і безперервність функціонування держави та бізнесу. Фінансова безпека пов’язана зі стійкістю бюджетної та банківської системи, платіжною дисципліною, якістю фінансового контролю, а отже зі здатністю запобігати порушенням, шахрайству та зловживанням. Соціальна безпека відображає рівень соціальної напруги, довіри до інституцій, зайнятості та якості життя, що впливає на схильність до тіньових практик і загальну “культуру дотримання правил”. Інноваційно-інвестиційна безпека характеризує технологічний розвиток і інвестиційну активність, які підсилюють прозорість та

контрольованість процесів (через цифровізацію, аналітику даних, автоматизацію контролів) і зменшують простір для комплаєнс-порушень.

Водночас внесок інших складових економічної безпеки у межах проведеного аналізу є статистично та/або практично менш значущим, тому для формування інтегральної оцінки його можна розглядати як другорядний. Це не означає, що ці компоненти не мають значення взагалі, однак у запропонованій моделі їхній вплив є порівняно малим і не змінює підсумкових висновків, тоді як фокус на чотирьох домінантних чинниках дозволяє підвищити керованість оцінювання та чіткіше визначити пріоритети державної політики у сфері комплаєнс-безпеки [2].

Аналіз системи комплаєнс підприємства є важливим елементом управління ризиками та корпоративного контролю, спрямованим на оцінювання того, наскільки діяльність компанії відповідає вимогам законодавства, регуляторним нормам, внутрішнім політикам, етичним стандартам і договірним зобов'язанням. Метою такого аналізу виступає не лише виявлення порушень, а й визначення причин їх виникнення, оцінка рівня зрілості комплаєнс-функції та формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності запобігання, виявлення і реагування на ризики невідповідності.

У межах аналізу, насамперед, оцінюється комплаєнс-побудова підприємства і наявність формалізованої політики комплаєнсу, кодексу етики, процедур щодо конфлікту інтересів, подарунків та представницьких витрат, антикорупційних правил, регламентів взаємодії з контрагентами та державними органами. Окремо вивчається організаційна модель: хто відповідає за комплаєнс, підзвітність, незалежність функції та її ресурсне забезпечення (бюджет, персонал, повноваження) [3].

Ключовим етапом є оцінка комплаєнс-ризиків та визначення «ризикових зон» закупівлі, продажі, логістика, фінанси, робота з посередникам, аналіз типових сценаріїв порушень хабарництво, шахрайство, ухилення від податків, порушення санкційних режимів, відмивання коштів, порушення конкуренції,

витоки персональних даних, а також встановлення ймовірності та наслідків кожного ризику. На цій основі перевіряється, чи побудовані контрольні процедури та чи є вони достатніми: due diligence контрагентів, контроль платежів, ліміти повноважень, погодження нетипових операцій, документування рішень, сегрегація обов'язків.

Окрему увагу приділяють каналам повідомлень і реагуванню та наявності «гарячої лінії», механізмів захисту, процедур внутрішніх розслідувань, дисциплінарних заходів і коригувальних дій. Аналіз також охоплює навчання персоналу, а також моніторинг і аудит комплаєнс-програм. Результатом аналізу системи комплаєнс підприємства має стати узагальнена оцінка її ефективності й зрілості, виявлення прогалин (політики, процедури, контрольні точки, IT-підтримка, культура), визначення пріоритетів удосконалення та дорожня карта впровадження змін. Практично це забезпечує зниження регуляторних і фінансових ризиків, підвищення довіри партнерів та інвесторів, а також посилення прозорості та керованості бізнес-процесів.

Список використаних джерел:

1. Кобєлєва Т. Концептуальні положення аналізу рівня комплаєнс-безпеки країни та підприємства. Економічний аналіз. 2019. Т. 29, № 3. С. 107-115
2. Колодізєв О. М., Коцюба О. В. Морфологічний аналіз сутності поняття "комплаєнс" як основа фінансової стабільності банку. Бізнес Інформ. 2018. № 12. С. 365-373
3. Лучко М. Р. Криптовалюти в контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Ефективна економіка. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6455/6538

Носатий Д.
аспірант кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження ресурсного потенціалу підприємства в умовах війни та макроекономічної нестабільності зумовлена різким зростанням невизначеності щодо доступності, вартості й безперервності використання фінансових, матеріально-технічних, трудових, інформаційних і енергетичних ресурсів. Воєнні ризики, порушення логістики, міграція робочої сили, інфляційні та курсові коливання, дефіцит капіталу й енергетичні обмеження трансформують ресурси з відносно стабільного фактору виробництва у критичний об'єкт управління та контролю. За таких умов здатність підприємства зберігати та відновлювати ресурсний потенціал безпосередньо визначає його життєздатність, конкурентоспроможність і спроможність виконувати договірні зобов'язання [1].

Додатково значущість дослідження посилюється потребою переходу від традиційної оцінки ресурсів до підходів, орієнтованих на стійкість і адаптивність: диверсифікацію постачальників, формування резервів, гнучке бюджетування, переорієнтацію виробничих програм, релокацію потужностей, забезпечення кіберзахисту та підтримання критичних компетенцій персоналу. Ресурсний потенціал у воєнний період слід розглядати не лише як суму наявних активів, а як здатність системи підприємства швидко мобілізувати ресурси, заміщувати дефіцитні складові та відновлювати втрачені можливості в обмежених умовах [3].

Важливим аспектом є також зростання ролі аналітичного та контрольного забезпечення: оцінювання ресурсних ризиків, виявлення вузьких місць,

розрахунок запасу фінансової міцності, аналіз продуктивності ресурсів і ефективності їх використання, а також обґрунтування пріоритетів інвестицій у критичні ресурси. Це формує науково-практичний запит на розроблення методик інтегральної оцінки ресурсного потенціалу та моделей сценарного прогнозування, які враховують воєнні загрози, шоки попиту й пропозиції та обмеження інфраструктури.

З. О. Коваль стверджує, що стратегічне оцінювання кадрового потенціалу як складової ресурсного забезпечення підприємства передбачає системний аналіз наявних трудових ресурсів (чисельності, компетентностей, продуктивності, вікової структури, критичних ролей) та визначення їх здатності підтримувати ключові бізнес-процеси й стратегічні цілі. Паралельно необхідним є довгострокове прогнозування потреби в персоналі з урахуванням планів розвитку, технологічних змін, можливого розширення чи скорочення діяльності, ризиків ринку праці та сценаріїв зовнішнього середовища. Такий підхід дозволяє заздалегідь виявити дефіцит або надлишок компетенцій, сформувати кадровий резерв, спланувати навчання, перекваліфікацію та залучення фахівців [2].

У результаті підприємство отримує інструмент зниження так званого стратегічного розриву невідповідності між тим кадровим ресурсом, який потрібен для реалізації стратегії, і тим, який фактично є в наявності. Скорочення цього розриву досягається через комплекс рішень у сфері ресурсного забезпечення, підвищення кваліфікації та розвиток компетенцій, оптимізацію структури зайнятості, посилення мотивації та утримання ключових працівників, а також використання гнучких форм залучення персоналу. Відтак кадрове планування перетворюється на елемент забезпечення стійкості підприємства, оскільки дає змогу підтримувати безперервність діяльності та реалізовувати стратегічні зміни навіть за умов обмеженості ресурсів і підвищеної невизначеності.

Н. С. Скопенко, В. В. Левченко та І. А. Зоренко Оцінювання ресурсного потенціалу для забезпечення економічної безпеки підприємства може

здійснюватися різними групами методів: критеріальні спираються на звітні та/або планові дані й дають доволі точні результати завдяки визначеності вихідної інформації, тоді як експертні базуються на судженнях фахівців і є ймовірнісними. Для представлення та опрацювання результатів застосовують графічні і математичні підходи, а коли формалізація ускладнена – методи логічного аналізу [4].

За способом виконання поширені індикаторні методи, що використовують систему ключових показників за напрямами аналізу, та матричні методи, які структурують елементи системи й зв'язки між ними у статиці та динаміці. Окремо виділяють статичні методи, які оцінюють поточний стан без урахування впливу минулих періодів і придатні для оперативних тактичних рішень, але менш ефективні для довгострокового планування.

Отже, дослідження ресурсного потенціалу підприємства в умовах війни та нестабільної економіки є актуальним, оскільки воно створює методичну основу для підвищення стійкості бізнесу, забезпечення безперервності діяльності та прийняття управлінських рішень щодо збереження, мобілізації й відновлення ресурсів за умов підвищених ризиків.

Список використаних джерел

1. Донець О. В. Дослідження ресурсного потенціалу для визначення безпекових заходів на підприємстві. Економіка і управління. 2024. Вип. 4. С. 104-109
2. Коваль З. О. Стратегічний аналіз кадрового потенціалу як основної складової ресурсного забезпечення розвитку підприємств. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2025. № 90. С. 231-238
3. Лучко М. Р. Криптовалюти в контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Ефективна економіка. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6455/6538

4. Скопенко Н. С., Левченко В. В., Зоренко І. А. Методичні підходи до оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств. Агросвіт. 2025. № 6. С. 56-64

Білий А. Т.
аспірант кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні аграрні підприємства функціонують в умовах підвищеної мінливості: коливання вартості ресурсів, зростання ролі технологій, непередбачуваність погодних умов та загальна економічна нестабільність впливають на результати операційної діяльності. У таких умовах керівникам потрібна своєчасна, деталізована та аналітично опрацьована інформація. Управлінський облік стає ключовим інструментом, який дозволяє оцінювати витрати, контролювати процеси та забезпечувати обґрунтованість управлінських рішень.

Хоча національне законодавство не встановлює єдиних правил організації управлінського обліку, його методичне підґрунтя спирається на вимоги **Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]**, а також норми Н**П(С)БО 16 «Витрати» [2]**, Н**П(С)БО 30 «Біологічні активи» [3]** і положення Податкового кодексу України **[4]**. Ці документи визначають загальні принципи обліку та формують структурні орієнтири для підприємств.

Організація управлінського обліку в аграрних підприємствах має враховувати специфіку галузі, пов’язану із сезонністю, тривалими виробничими циклами та наявністю різнорідних підрозділів. Тому важливим етапом є виокремлення **центрів відповідальності** – підрозділів чи ділянок, відповідальних за ресурси, витрати і результати. Такий підхід підвищує прозорість управління та забезпечує можливість поглибленого аналізу ефективності окремих виробничих напрямів.

Класифікація витрат посідає центральне місце в системі управлінського обліку. Підприємства спираються на вимоги НП(С)БО 16, але для внутрішніх потреб деталізують витрати за поведінкою, технологічними етапами та об'єктами калькулювання **[2]**. Це особливо важливо в рослинництві, де витрати розподіляються за технологічними операціями, а також у тваринництві, де значну частку займають витрати на корми, утримання і ветеринарні заходи. Окрему складність становить облік біологічних активів, який регламентується НП(С)БО 30 і передбачає їх оцінку за справедливою вартістю **[3]**. Це впливає як на фінансову звітність, так і на структуру управлінської інформації, яку використовують менеджери.

Важливою складовою системи є **бюджетування**. У сільському господарстві воно здійснюється з урахуванням сезонності та циклічності виробництва: окремі бюджети складають для культур, полів, ферм чи технологічних напрямів. Це дозволяє порівнювати заплановані та фактичні витрати і своєчасно реагувати на відхилення.

Система **внутрішнього контролю** також є невід'ємною частиною управлінського обліку. Вона охоплює контроль за рухом матеріальних ресурсів (насіння, добрив, кормів, пального), облік виконаних робіт, використання техніки, персоналу та енергоресурсів. Сучасні аграрні підприємства дедалі активніше використовують GPS-моніторинг, системи обліку польових робіт, датчики для моніторингу врожайності та автоматизовані програми (зокрема BAS АГРО чи SAP). Це підвищує точність облікових даних та оперативність управлінських рішень.

Окремо варто відзначити вплив цифровізації та вимог європейських стандартів корпоративної звітності, які стимулюють підприємства розширювати облік екологічних і ресурсних показників. Це формує новий напрям розвитку управлінського обліку – облік сталого розвитку.

Управлінський облік в операційній діяльності аграрних підприємств виконує інформаційну, контрольну та аналітичну функції. Його ефективна

організація вимагає урахування галузевих особливостей, нормативних вимог, технологічного рівня підприємства та потреб керівництва. Добре побудована система управлінського обліку дає змогу своєчасно оцінювати витрати, планувати діяльність, контролювати використання ресурсів і підвищувати результативність виробництва. В умовах цифрової трансформації та змін у нормативно-правовому полі цей інструмент стає ключовим чинником забезпечення стабільності та конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text

4. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-V (зі змінами і доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

Сушицька Т. М.
здобувач магістерського рівня вищої освіти
спеціальності D1 Облік і оподаткування
Науковий керівник – **Гайдучок Т. С.**
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ОБЛІКОВО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД

Бухгалтерський облік основних засобів в Україні ґрунтується на вимогах НП(С)БО 7, де одиницею обліку виступає інвентарний об’єкт, а інформація про первісну вартість, амортизацію, ремонти, модернізацію та вибуття формує основу достовірного відображення необоротних активів у фінансовій звітності [5]. Проте цифровізація змінює саму «архітектуру» цієї ділянки: облік поступово переходить від фіксації операцій до управління даними про актив у реальному часі та під потреби менеджменту [4; 6].

Сучасні дослідження з цифрової трансформації бухгалтерського обліку підкреслюють, що автоматизація, електронний документообіг, хмарні технології та аналітичні платформи підвищують швидкість і точність обробки даних, а також зміщують акцент роботи бухгалтера в бік контролю й аналітики [4]. Для основних засобів це означає, що «аналітика» має охоплювати не тільки бухгалтерські виміри (вартість, амортизація), але й управлінські: завантаженість, простої, витрати на ТО/ремонт, енергоспоживання, ризики втрат, відповідальність підрозділів, окупність інвестицій [1; 3].

Отже, у цифровому середовищі аналітичний облік основних засобів доцільно трактувати як систему деталізованих даних про актив, інтегровану з бізнес-процесами, яка забезпечує:

✓ ідентифікацію активу (інвентарний номер/QR/RFID/геомітка);

✓ можливість відстеження операцій протягом життєвого циклу (надходження → введення в експлуатацію → ремонти/модернізації → переоцінка/знецінення → вибуття);

✓ контроль відповідальності (МВО, центр витрат, підрозділ, проєкт);

✓ управлінську аналітику (визначення економічної віддачі капіталізованих активів, «вартість володіння» тощо).

У практиці підприємств облік операцій із надходження, ремонту, амортизації, переоцінки та вибуття основних засобів створює найбільше ризиків помилок, що посилює потребу в якісному внутрішньому контролі [1; 3]. Цифрове середовище дає інструменти, щоб «вбудувати» контроль у сам процес формування аналітичних даних, але для цього необхідно правильно налаштувати розрізи аналітики [3].

Практично значущими є такі розрізи аналітичного обліку основних засобів (як у ERP, так і в регламентованих системах):

1. Об’єктний рівень: інвентарний об’єкт + паспорт активу (модель, серійний номер, дата введення, строк корисного використання, метод амортизації, місце експлуатації).

2. Організаційний рівень: МВО, підрозділ, центр відповідальності/центр витрат.

3. Процесний рівень: події життєвого циклу (ремонт поточний/капітальний, модернізація, переміщення між підрозділами, консервація).

4. Фінансово-управлінський рівень: джерело фінансування/інвестиційний проєкт, бюджет активу, план-факт витрат на утримання.

5. Ризиковий рівень: «контрольні точки» (ліміти ремонтів, пороги капіталізації, критерії суттєвості, ознаки зловживань, доступи/ролі).

Такі розрізи важливо не просто «завести» в довідниках, а прив'язати до електронних первинних документів (акти введення/переміщення/ремонту/списання, дефектні відомості, акти інвентаризації). У такій логічній послідовності аналітичний облік стає спільною мовою для бухгалтерії, технічних служб і менеджменту: технічні параметри й фактичні події одразу формують фінансовий результат та управлінські звіти.

Дослідження внутрішнього контролю в умовах цифровізації наголошують, що ефективні моделі поєднують ризикоорієнтований підхід, визначення контрольних точок, автоматизацію контролю в інформаційних системах та постійний моніторинг показників [3; 4]. Для ділянки основних засобів, на нашу думку, це перехід від епізодичних перевірок до контролю в режимі близькому до реального часу, коли система сигналізує про відхилення ще до закриття періоду.

На практиці контроль основних засобів доцільно вибудовувати за логікою «ризик → контроль → доказ»:

✓ ризик невірної оцінки первісної вартості: автоматизовані правила включення витрат у капітальні інвестиції; контроль обов'язкових реквізитів документа; звірка з договорами та оплатами;

✓ ризик помилок амортизації: системні перевірки методу, строку, групи основних засобів; блокування ручних змін без погодження; аудит-трейл змін параметрів;

✓ ризик «розмивання» витрат ремонтів: чіткі критерії капіталізації/витрат періоду; погодження дефектних відомостей; ліміти та маршрути узгодження;

✓ ризик втрат/неіснування активу: цифрова інвентаризація (QR/RFID), фото- та відеофіксація, геоприв'язка; аналітика «актив без руху/без відповідального/без місця»;

✓ ризик шахрайства під час вибуття: розмежування доступів (ініціатор–погоджувач–виконавець), контроль підстав списання, звірка з реалізацією/демонтажем/утилізацією.

У підсумку цифровий внутрішній контроль основних засобів має бути не «надбудовою», а частиною процесу: контрольні правила вбудовуються у маршрути документів і права доступу, а контрольні звіти формуються автоматично.

Окремим викликом для українських підприємств стали й інвентаризаційні процедури в умовах воєнного стану та обмеженого доступу до активів. Наукові дослідження обґрунтовують необхідність адаптації традиційних інвентаризаційних процедур і розширення застосування цифрових інструментів, зокрема фото- та відеофіксації, електронних описів, хмарних платформ і дистанційних засобів підтвердження наявності та стану активів [2]. У цьому контексті інвентаризація основних засобів перетворюється на складову управління ризиками активів і забезпечення доказовості фінансової інформації [2; 1].

Для обліку основних засобів це принципово з двох причин. По-перше, інвентаризація є головним доказом існування активу, що прямо впливає на якість фінансової звітності. По-друге, саме основні засоби мають значну вартість, а отже ризики знецінення, втрат чи пошкоджень є суттєвими для управління. У цифровому середовищі інвентаризаційний блок варто розглядати як частину управління ризиками активів, де процес документування (електронні описи, акти, медіафайли, електронні підписи, лог доступів) формує «цифровий слід» і підсилює контрольну функцію обліку.

Обліково-управлінський підхід передбачає, що дані аналітичного обліку основних засобів повинні «працювати» в управлінні. У межах сучасних моделей внутрішнього контролю важливо оцінювати результати контролю через показники (KPI) та моніторинг відхилень, а цифрові системи дають змогу робити це системно. На рівні основних засобів доцільними є KPI: коефіцієнт

завантаженості, простої, частота аварій/ремонтів, витрати на ТО на одиницю виробітку, частка «застарілих» основних засобів, співвідношення витрат на ремонти до балансової/відновної вартості, фактичний строк експлуатації проти нормативного.

Саме така аналітика дозволяє пов'язати бухгалтерські рішення (метод амортизації, капіталізація витрат, переоцінка, облікові оцінки) з управлінськими:

✓ коли модернізація економічно доцільна (і має бути відображена як поліпшення/збільшення майбутніх вигід);

✓ коли ремонт перетворюється на «хронічну витрату» і доцільніше планувати заміну;

✓ які підрозділи формують найбільшу вартість простоїв і як це впливає на собівартість та фінансовий результат.

Цифрове середовище радикально підсилює потенціал аналітичного обліку основних засобів: воно забезпечує деталізацію, простежуваність операцій і доказовість даних, а також створює основу для ризикоорієнтованого внутрішнього контролю. Практична цінність підходу полягає у поєднанні:

1) коректної аналітичної моделі основних засобів (паспорт активу + центри відповідальності + події життєвого циклу);

2) автоматизованих контрольних правил у системі;

3) управлінських KPI, що перетворюють облік основних засобів на інструмент управління активами.

У сучасних українських умовах додаткову роль відіграє цифрова підтримка інвентаризації та відновлення доказової бази щодо стану активів, зокрема за обмеженого доступу.

Таким чином, у ході дослідження встановлено, що в умовах цифровізації аналітичний облік основних засобів трансформується з інструменту фіксації вартості та амортизації у комплексну обліково-управлінську систему, орієнтовану на підтримку управлінських рішень і внутрішнього контролю. Обґрунтовано, що цифрові технології забезпечують багатовимірну аналітику

основних засобів за об’єктними, організаційними, процесними та ризиковими розрізами, підвищуючи простежуваність життєвого циклу активів і доказовість облікових даних.

Доведено, що вбудований ризикоорієнтований внутрішній контроль у цифрових облікових системах дозволяє своєчасно виявляти відхилення в оцінці, амортизації, ремонтах та вибутті основних засобів, зменшуючи ймовірність помилок і зловживань.

Практична цінність обліково-управлінського підходу полягає у використанні даних аналітичного обліку для оцінювання ефективності використання активів, обґрунтування рішень щодо модернізації чи заміни основних засобів та підвищення прозорості управління необоротними активами підприємств у сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Даценко Г. В., Кудирко О. М., Лобачева І. Ф. Особливості обліку та внутрішнього контролю операцій з основними засобами підприємства. *Таврійський науковий вісник. Сер. Економіка*. 2023. Вип. 15. С. 278–287. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.35

2. Колісник О. П., Агафонцева А. А., Купріянова А. О. Особливості проведення інвентаризації активів в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 73. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-9

3. Винницький Т. І. Внутрішній контроль бізнес-процесів дистрибуційної компанії: методичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 79. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-134

4. Мороз А. О. Трансформація бухгалтерського обліку під впливом розвитку цифрових технологій. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. Т. 9, № 2. С. 413–419. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-71

5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ М-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text

6. Про продовження строку реалізації Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами… : Розпорядження КМУ від 13 трав. 2025 р. № 464-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-2025-%D1%80#Text

Бєкєтов О. В.
здобувач освіти ступеня доктор філософії кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ХЕДЖУВАННЯ

У сучасних умовах глобальної економіки підприємства та фінансові установи постійно стикаються з ціновими, валютними та процентними ризиками, які можуть істотно впливати на їх фінансову стабільність. Для зменшення негативного впливу таких ризиків широко застосовуються фінансові інструменти хеджування, включаючи деривативи, опціони, ф'ючерси та свопи. Ефективне використання цих інструментів потребує не лише належного розуміння їх економічної сутності, але й правильного відображення в обліку та суворого контролю, що забезпечує достовірність фінансової звітності та відповідність міжнародним стандартам [3].

Облік фінансових інструментів хеджування є складним процесом, оскільки вимагає визначення об'єкта хеджування, оцінки справедливої вартості інструментів, коригування результатів операцій відповідно до стандартів МСФЗ та національних норм [1]. Контроль у цьому процесі передбачає не лише перевірку правильності облікових записів, але й оцінку ефективності хеджування, моніторинг ризиків та забезпечення прозорості інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів фінансової звітності.

Отже, фінансові інструменти хеджування є ключовим засобом управління ризиками, які виникають у процесі господарської діяльності підприємств. До них належать форвардні контракти, ф'ючерси, опціони, свопи та інші деривативи, які дозволяють зменшити вплив коливань цін на товари, валютні курси, процентні ставки та інші економічні показники. Ефективне використання цих інструментів потребує не лише стратегічного планування, але й дотримання високих

стандартів обліку та контролю, що забезпечує точність фінансової звітності та прозорість інформації для зацікавлених сторін.

Облік хеджувальних інструментів є одним з найскладніших напрямів бухгалтерського обліку, оскільки він передбачає визначення як об'єкта хеджування, так і економічного ефекту від операцій. Основні завдання обліку включають [Зб 4]:

облік операцій може здійснюватися як хеджування справедливої вартості (fair value hedge), грошових потоків (cash flow hedge) або інвестицій у закордонні підприємства (net investment hedge);

визначення справедливої вартості деривативів відповідно до ринкових умов є ключовим для точного відображення результатів хеджування;

бухгалтерський облік повинен коригувати фінансові результати компанії залежно від того, наскільки хеджувальні інструменти компенсують ризики основних активів або зобов'язань.

При цьому важливим аспектом є відповідність обліку міжнародним стандартам фінансової звітності, зокрема МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», які регламентують класифікацію, оцінку і розкриття інформації про хеджувальні операції [3].

Контроль у сфері хеджування включає декілька ключових напрямів [1]:

аудит операцій, ведення детальних реєстрів та перевірка узгодженості даних із первинними документами$

контроль дозволяє визначити, наскільки хеджувальні інструменти компенсують цінові, валютні чи процентні ризики та чи відповідає облік ефективності хеджування міжнародним стандартам.

сучасні системи контролю забезпечують відстеження зміни ринкових умов, що впливають на вартість деривативів, та своєчасне реагування на ризикові фактори.

контроль гарантує дотримання нормативних та законодавчих вимог, а також внутрішніх політик організації щодо управління ризиками.

Комплексне застосування обліку та контролю хеджувальних інструментів дозволяє підприємствам не лише забезпечити відповідність фінансової звітності міжнародним стандартам, але й створює фундамент для стратегічного управління ризиками. Такі інструменти підвищують фінансову стійкість підприємства, дозволяють прогнозувати потенційні втрати та формувати оптимальні управлінські рішення щодо хеджування ризиків.

Незважаючи на очевидні переваги, облік і контроль фінансових інструментів хеджування пов'язані з низкою складнощів: складність оцінки справедливої вартості інструментів на волатильних ринках; необхідність адаптації до різних міжнародних стандартів обліку та національного законодавства; потреба у висококваліфікованих фахівцях, здатних здійснювати аналітичну оцінку ефективності хеджування.

Отже, розвиток цифрових технологій та автоматизованих систем обліку значно спрощує процес контролю та підвищує точність оцінки хеджувальних операцій.

Список використаних джерел

1. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 258–266.
2. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
3. Примостка, Л., Краснова, І., Охрименко, І., Щеглюк, М., & Примостка, А. (2024). ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ХЕДЖУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(54), 68–82. https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4251
4. Пуцентейло П. Р., Довбуш А. В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3–4 (87). С. 140–151.

Сороколіт М. В.
здобувач наукового ступеня доктора Phd
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Загальновідомо, що оцифрування економіки актуалізує питання переоцінки значущості бухгалтерського обліку. Автоматизація облікових процедур, заснована на застосуванні штучного інтелекту (ШІ), виступає важливим каталізатором підвищення дієвості управління господарськими суб'єктами. Це призводить до формування нової концепції, згідно з якою облік трансформується з інструменту реєстрації транзакцій на засіб стратегічного аналізу та передбачення.

Актуальні тенденції цифровізації економічної діяльності викликають потребу в переосмисленні призначення бухгалтерського обліку. Впровадження автоматизованих систем обліку, що використовують ШІ, є важливим елементом покращення управлінської ефективності на підприємствах. ШІ не тільки спрощує стандартні операції, але й ініціює формування принципово нових підходів до ведення обліку, з акцентом на аналітичну обробку інформації, прогнозування та стратегічне керівництво.

В Україні навіть у період широкомасштабної війни відбувається інтенсивна дискусія стосовно застосування штучного інтелекту. Це зумовлено перш значною актуальністю цього питання. Це дуже актуальна тема, адже ми живемо в епоху глобальної цифровізації всього – від за стосунку «Дія» до електронних черг, рецептів, направлень до будь-яких електронних контактів з державними адміністративними органами. Тому цифровізація не може оминути таку сферу людської праці – роботу бухгалтерів.

Прийнято вважати, що сучасна економіка, її стрімкий розвиток в значній мірі характеризується швидким піднесенням штучного інтелекту, нових технологій на його базі, які докорінно та у значній мірі змінюють підходи до управління підприємствами в цілому, й зокрема до бухгалтерського обліку. Тому, як вважають багато науковців, одним із основних напрямків цифрової трансформації сучасної економіки, в якому Україна досягнула значних результатів, є автоматизація бухгалтерського обліку. Дослідження цієї проблеми в різні часи показало, що традиційні методи ведення обліку, що базувалися на ручному введенні даних та використанні стандартних програмних продуктів, поступово втрачають ефективність не тільки економічну, але й управлінську. Загальновідомо, що зростання обсягів економічної інформації, нагальна необхідність її оперативної обробки та аналітичного осмислення для управлінських дій зумовлюють потребу у впровадженні інтелектуальних систем. Відповіддю на це є застосування ШІ в управлінській діяльності.

Є підстави вважати, що ШІ стає тим потужним інструментом, який дозволяє не лише автоматизувати рутинні процеси, а й забезпечити якісно новий рівень аналітики та прогнозування й моделювання управлінських дій та їх симуляції.. Однією з найважливіших особливостей його використання у бухгалтерському обліку й аналізі є те, що він відкриває можливості для інтеграції фінансової інформації у систему стратегічного управління підприємством. Відповідно до цього, він стає незамінними інструментом сучасного процесу управління.

Однією з ключових переваг використання ШІ є можливість автоматизації рутинних завдань. Традиційно бухгалтерський облік передбачає значні витрати часу на введення первинних документів, перевірку правильності записів, формування звітності. Інтелектуальні системи здатні виконувати ці функції автоматично.

Наприклад, технології OCR (оптичне розпізнавання символів) та NLP (обробка природної мови) дозволяють швидко обробляти рахунки-фактури,

контракти та інші документи, перетворюючи їх у структуровані дані. Це зменшує ризик похибок, пов'язаних із людським чинником, та забезпечує високу швидкість обробки інформації.

Автоматичне формування звітності у реальному часі дозволяє керівникам отримувати оперативну інформацію, що значно покращує фінансовий стан любого підприємства. Таким чином, сучасний бухгалтерський облік перестає бути лише ретроспективним інструментом і стає основою для оперативного управління.

ШІ розкриває модерні можливості для аналітичної функції бухгалтерського обліку. Алгоритми машинного навчання спроможні аналізувати значні масиви даних, розкривати приховані закономірності та формувати передбачення їх наслідків. Наприклад, на основі історичних даних можна прогнозувати доходи та витрати підприємства, оцінювати ліквідність та фінансову стійкість. Нейронні мережі спроможні моделювати різноманітні сценарії розвитку бізнесу, враховуючи фактори як зовнішні так і внутрішні. Наслідком цього, бухгалтерський облік перетворюється з інструменту фіксації фактів на засіб стратегічного планування.

Інтелектуальні системи забезпечують інтеграцію бухгалтерського обліку в загальну систему управління підприємством. ERP-системи, доповнені ШІ, дозволяють об'єднувати фінансову інформацію з даними про виробництво, маркетинг, логістику. Це продукує умови для загального аналізу діяльності підприємства й прийняття переконливих адміністративних рішень. Наприклад, автоматичне формування KPI (ключових показників ефективності) на основі облікових даних дозволяє керівникам оперативно оцінювати результати роботи та коригувати стратегію розвитку.

Впровадження ШІ змінює роль бухгалтера у системі управління підприємством. Якщо раніше основним завданням бухгалтера було ведення облікових записів та складання звітності, то сьогодні він стає аналітиком та консультантом. Бухгалтер має володіти новими компетенціями: знаннями у

сфері ІТ, аналітики, управління даними. Це дозволяє йому не лише працювати з інтелектуальними системами, а й інтерпретувати результати їх роботи, формувати рекомендації для керівництва. Таким чином, бухгалтер перетворюється на бізнес-партнера, який бере участь у стратегічному управлінні підприємством.

У майбутньому можливе створення інтелектуальних систем обліку, які самостійно формуватимуть управлінські рекомендації. Це дозволить підприємствам швидше реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та забезпечить їх конкурентоспроможність.

Автоматизація обліку на основі ШІ формує нову концептуальну основу бухгалтерської діяльності. Вона полягає у переході від механічної фіксації даних до інтелектуальної аналітики та прогнозування. Це забезпечує стратегічну цінність обліку для бізнесу та створює умови для інтеграції фінансової інформації у систему управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Попівняк Ю. М., Раделицький Ю. О. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку малих і середніх підприємств Львівської області під впливом пандемії Covid-19. Економіка та підприємництво. 2022. № 2. С. 25–30

2. Головчак Ю. В., Головчак Г. В. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту через хмарні рішення. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 20. С. 137–142.

3. Лучко М. Р. Пізнання в розвитку теорії бухгалтерського обліку. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2015. № 1 (45). С. 33-38.

Роговенко Б. Д.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
Радчук В. І.
студент ФКЕПІТ
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА СТРАТЕГІЧНА РОЛЬ

Ефективне функціонування бюджетних установ є визначальним фактором реалізації фінансової політики держави, оскільки саме через ці установи забезпечується виконання її ключових соціально-економічних функцій, зокрема у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та культури. У контексті сучасного реформування публічних фінансів, активного впровадження децентралізаційних процесів та застосування програмно-цільового підходу особливої ваги набуває оптимізація кошторисного фінансування, яке виступає базовим механізмом забезпечення ефективного розподілу та контролю бюджетних ресурсів. Раціональне планування, обґрунтоване формування видатків та суворий контроль за їх використанням сприяють підвищенню фінансової дисципліни, прозорості бюджетного процесу та забезпеченню відповідності видатків стратегічним цілям держави.

Сутність кошторисного планування бюджетних установ визначається у законодавчих та нормативно-правових актах України, а також у методичних документах, що регламентують бюджетний процес і фінансове забезпечення публічного сектору. Можемо виділити такі основні джерела:

1. Бюджетний кодекс України (Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI) [1] – встановлює загальні засади бюджетного процесу, включно з плануванням

доходів і видатків бюджетних установ, визначає структуру кошторисів та порядок їх затвердження.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» [6] – регламентує процедури складання та виконання кошторисів, встановлює вимоги до обліку, планування та контролю видатків.

3. Науково-методичні рекомендації Мінфіну України та Державної казначейської служби [5] – уточнюють порядок складання кошторисів, підходи до планування видатків, контролю за їх цільовим використанням та аналітичного супроводу бюджетного процесу.

Згідно з цими документами, кошторисне планування бюджетних установ є процесом формування, розподілу та контролю бюджетних ресурсів, що забезпечує ефективне та цільове використання коштів для виконання функцій установи у межах затверджених бюджетних призначень.

Як зазначає Середа О. [7], кошторис виступає основним фінансовим документом установи, який визначає обсяг прав на отримання бюджетних асигнувань і встановлює ліміти видатків за окремими напрямами діяльності. Саме через нього реалізується принцип цільового, економного та ефективного використання бюджетних ресурсів.

Отже, можемо визначити, що кошторисне фінансування – це форма організації бюджетного процесу, що передбачає планування, розподіл і контроль за використанням бюджетних коштів відповідно до затвердженого кошторису доходів і видатків.

Принципи кошторисного планування та фінансування мають нормативне закріплення у Бюджетному кодексі України [1] та в Порядку складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 228 від 28 лютого 2002 року [6]. Серед них ключовими є такі:

- **принцип цільового використання коштів** – передбачає, що бюджетні ресурси повинні витрачатися виключно за напрямами та на завдання, визначені кошторисом. Це забезпечує цільову спрямованість фінансування та мінімізує ризики нецільового використання коштів.
- **принцип плановості та обґрунтованості видатків** – полягає у формуванні фінансових планів на основі реальних потреб установ та прогнозних розрахунків, що дає змогу ефективно розподіляти обмежені ресурси і забезпечує узгодженість бюджетних призначень із завданнями державної політики.
- **принцип економності й ефективності** – передбачає оптимізацію витрат та досягнення максимальної результативності при мінімальних бюджетних ресурсах. Дотримання цього принципу сприяє підвищенню ефективності функціонування установ і раціональному використанню державних коштів.
- **принцип контрольованості та підзвітності** – визначає необхідність організації фінансового нагляду та внутрішнього контролю за дотриманням бюджетної дисципліни. Забезпечення прозорості виконання кошторисів дозволяє своєчасно виявляти порушення та приймати відповідні управлінські рішення.
- **принцип єдності бюджетної системи** – гарантує взаємозв'язок між усіма рівнями бюджетів, забезпечує відповідність видатків стратегічним пріоритетам держави та сприяє координації фінансових потоків між центральними та місцевими установами.

Дотримання цих принципів створює основу для формування ефективного механізму фінансового забезпечення бюджетних установ, підвищує фінансову дисципліну та сприяє прозорості використання публічних коштів. Водночас, у сучасних умовах цифровізації та децентралізації все більшої ваги набуває **інформаційно-аналітичне забезпечення планування та виконання кошторисів**, яке дозволяє оперативно моніторити витрати, оцінювати ефективність використання ресурсів і адаптувати фінансові рішення до змін економічного середовища.

На думку Мушникової С. А. та співавт. [8], в умовах зростаючої невизначеності та воєнних ризиків особливого значення набуває гнучкість системи кошторисного фінансування, яка має ґрунтуватися на аналітичному прогнозуванні, цифровізації процесів і підвищенні прозорості управлінських рішень. Схожу позицію підтримує Крамаренко К. М. [2], підкреслюючи необхідність формування дієвого фінансового механізму бюджетних установ, орієнтованого на результативність і соціальну ефективність.

Інтеграція цифрових технологій у кошторисний процес (системи «Є-Data», «Prozorro», казначейські модулі) створює нові можливості для автоматизації планування, моніторингу та контролю за використанням публічних коштів. Це сприяє зміцненню довіри до бюджетної системи, підвищенню фінансової дисципліни та мінімізації корупційних ризиків. Як зауважують Хомутенко В. П. та Хомутенко А. В. [9], цифровізація є необхідною умовою модернізації фінансового управління у сфері публічних послуг.

У стратегічному вимірі кошторисне фінансування виконує не лише розподільчу, а й регулятивну функцію, забезпечуючи узгодження між ресурсними можливостями бюджету та соціально-економічними пріоритетами держави. Воно виступає інструментом державного впливу на ефективність використання публічних коштів, сприяє підвищенню результативності бюджетних програм і формуванню сталого фінансового середовища.

Таким чином, кошторисне фінансування виступає ключовим механізмом реалізації фінансової політики держави у сфері публічних послуг. Воно забезпечує баланс між централізованим контролем і фінансовою автономією установ, сприяє зміцненню фінансової дисципліни та формуванню ефективного бюджетного середовища. Його подальший розвиток потребує удосконалення аналітичних підходів, цифровізації процедур і підвищення професійної спроможності працівників фінансових служб.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 (дата звернення: 19.10.2025).
2. Крамаренко К. М. Фінансовий механізм бюджетних установ в сучасних умовах. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 5 (05). С. 33–36. URL: https://doi.org/10.32782/dees.5-5 (дата звернення: 19.10.2025).
3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.
5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо визначення органами державної влади та органами місцевого самоврядування потреб у фахівцях у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції : Наказ Голов. упр. держ. служби України від 23.02.2005 № 57/120/20/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0057351-05#Text (дата звернення: 19.10.2025).
6. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 : станом на 21 лип. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-п#Text (дата звернення: 19.10.2025).
7. Середа О. Фінансування бюджетних установ: проблеми і перспективи. *Економіка та суспільство.* 2021. № 34. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-53 (дата звернення: 19.10.2025).
8. Фінансування та власні надходження бюджетних установ в умовах невизначеності / С. А. Мушникова та ін. *Електронний журнал*

«Ефективна економіка». 2025. № 1. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.16 (дата звернення: 19.10.2025).

9. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Концептуальні засади фінансового забезпечення судово-експертної діяльності в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. № 34. С. 102–110. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.7116296 (дата звернення: 19.10.2025).

Бербека М.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Тернопіль, Україна

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Грошові потоки є ключовим елементом фінансової системи підприємства та визначають його платоспроможність, інвестиційну активність і здатність до стабільного розвитку. Ефективність управління рухом грошових коштів набуває особливого значення в сучасних умовах економічної невизначеності, трансформації ринкових відносин та посилення фінансових ризиків. Воєнний стан, нестійкість економічного середовища та обмеженість ресурсної бази посилюють потребу в удосконаленні інструментів управління, аналізу та аудиту грошових потоків, що підтверджують актуальність цього дослідження.

Як відомо, управління грошовими потоками розглядається як безперервний процес забезпечення ліквідності підприємства, оптимізації надходжень і витрат, синхронізації фінансових потоків та підтримання фінансової рівноваги. Воно поєднує стратегічні й оперативні аспекти фінансового менеджменту, спираючись на інтеграцію економічних категорій, методів планування, контролю та аналітичного забезпечення.

У науковій літературі основними принципами управління грошовими потоками визначаються:

- інформативна достовірність – забезпечення підприємства повною, об’єктивною та верифікованою інформацією щодо руху грошових коштів;
- збалансованість – оптимізація обсягів надходжень та витрат у розрізі видів діяльності та часових інтервалів;

– ефективність – орієнтація на раціональне використання ресурсів та формування інвестиційного потенціалу;

– ліквідність – підтримання рівня платоспроможності через синхронізацію позитивних і негативних потоків [2] .

Реалізація цих принципів формує поетапну систему управління грошовими потоками, що включає:

1) облік та формування звітності;
2) аналіз попередніх періодів;
3) оптимізацію структури потоків;
4) планування руху коштів;
5) контроль і моніторинг їх динаміки.

Такий підхід забезпечує підприємству можливість адаптації до змін зовнішнього середовища та мінімізації ризиків втрати платоспроможності.

Аналітичне дослідження грошових потоків ґрунтується на поєднанні кількісних, якісних, структурних та динамічних методів оцінювання, що дозволяє комплексно виявляти тенденції, закономірності та диспропорції у їхньому формуванні [1].

Головними завданнями аналізу грошових потоків є:

1) ідентифікація тенденцій зміни грошових потоків у часі;
2) оцінювання раціональності використання грошових ресурсів;
3) виявлення ризиків фінансової нестабільності та загрози банкрутства;
4) дослідження збалансованості та синхронності позитивних і негативних потоків;
5) пошук резервів підвищення ефективності використання ресурсів у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [8].

Результати аналізу формують інформаційну основу управлінських рішень, дозволяючи ідентифікувати слабкі місця у фінансовій політиці, визначати можливості для інвестування та самофінансування, а також прогнозувати майбутню ліквідність.

Одночасно аналітика грошових потоків є важливим елементом підготовки до аудиту, забезпечуючи попередню оцінку достовірності фінансових даних та виявлення потенційних ризиків їх викривлення.

Аудит грошових потоків відіграє ключову роль у підтвердженні достовірності бухгалтерських записів, оцінці законності фінансових операцій та виявленні можливих ризиків, що загрожують стабільності підприємства. Його значущість посилюється в умовах воєнного стану, коли ризики втрати фінансової стійкості та зниження платоспроможності різко зростають.

Як наголошують О. Г. Рябчук і Є. О. Мосійчук, саме аудит фінансової стабільності дозволяє комплексно оцінити рівень використання ресурсів, структуру капіталу та здатність підприємства адаптуватися до кризових впливів [6].

Основні функції аудиту грошових потоків включають:

- підтвердження достовірності інформації про надходження та витрачання коштів;
- перевірку повноти й правильності відображення руху грошових коштів у звітності;
- оцінювання стійкості фінансових процесів;
- виявлення порушень, помилок і шахрайських схем;
- формування рекомендацій з підвищення ефективності управління грошовими потоками [5].

У сучасних умовах особливого значення набувають ризик-орієнтовані підходи, цифровізація аудиту, використання дистанційних технологій контролю та інтеграція фінансового й операційного аудиту. Це дозволяє забезпечити безперервність контролю, підвищити точність оцінювання та знизити ризики втрати інформації.

Якість управлінських рішень прямо залежить від достовірності та повноти інформації про рух коштів. Інформаційна база має формуватися на основі даних бухгалтерського обліку, результатів фінансового аналізу, аудиторських звітів, а

також даних зовнішніх джерел (макроекономічна статистика, нормативно-правові акти, ринкова інформація).

Ефективна інформаційна система повинна забезпечувати:

- своєчасність оновлення даних;
- повноту охоплення операцій;
- прозорість та структурування показників;
- можливість інтеграції з цифровими системами моніторингу;
- доступність для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів, державних органів).

Стандартизовані дані про рух грошових коштів стають важливим інструментом моніторингу економічної активності та прогнозування бюджетних надходжень, особливо в умовах ресурсних обмежень [8].

Управління, аналіз та аудит грошових потоків формують єдину інституціонально-аналітичну систему, спрямовану на забезпечення фінансової рівноваги, стійкості та стратегічного розвитку підприємства. Їх взаємодія дозволяє своєчасно виявляти ризики, коригувати фінансову політику, забезпечувати прозорість і достовірність фінансових процесів.

Поглиблення методичного забезпечення оцінювання грошових потоків є необхідним у сучасних умовах воєнних і економічних викликів. Найперспективнішими напрямами подальших досліджень є:

- впровадження адаптивних систем управління рухом коштів;
- застосування цифрових технологій у бухгалтерському обліку та аудиті;
- розвиток ризик-орієнтованих методів аналізу;
- формування методики оцінювання впливу грошових потоків на фіскальну стабільність і безпеку держави.

Таким чином, забезпечення ефективності управління грошовими потоками та посилення аудиторського контролю є ключовими детермінантами фінансової стійкості підприємств і макрофінансової стабільності держави загалом.

Список використаних джерел

1. Лігоненко Л. О., Ситник Г. В. Управління грошовими потоками: навч. посібник. Київ, 2005. 255 с.
2. Мулик Т. О. Організація аналізу грошових потоків на підприємстві. *Економіка та суспільство*, Випуск 40. 2022. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1442/1387
3. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266.
4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
5. Рябчук О. Г., Коротаєва І. Р. Особливості та проблеми аудиту грошових коштів у касі та на рахунках суб'єкта господарювання у банку. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*. Том 2, № 29. 2018. С. 181-184.
6. Рябчук О. Г., Мосійчук Є. О. Аудит фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* Випуск 73. 2025. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5791
7. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. *Економічний простір*, № 16. 2008. С. 123-131.
8. Ясишена В. Облік, аналіз і аудит як підсистеми формування інформації щодо грошових потоків підприємств. *Галицький економічний вісник*, № 5(20). 2008. С. 148-153.

Грабчак Т.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВА

Податки є одним із засобів регулювання економічних процесів господарського життя держави. Вони складають основу фінансової системи та основне джерело доходів до державного бюджету. Податковий аудит є невід'ємною частиною єдиного податкового механізму Державної податкової служби України, основною метою якого є організація системи ефективного контролю за точністю нарахування податків.

Необхідність проведення аудиту доведена часом. Як свідчить міжнародний та вітчизняний досвід, рівень добровільного дотримання податкового законодавства платниками податків зростає зі зростанням ризику викриття та сплати значних штрафів. Сьогодні, розгляд цієї теми є дуже актуальним, оскільки керівники часто дізнаються про помилки у веденні та реєстрації своєї господарської діяльності зі звіту податкового органу, виданого за результатами податкової перевірки, або рішення про накладення відповідальності.

Податковий аудит дозволяє виправити помилки у податковій та бухгалтерській звітності ще до прибуття податкових органів на перевірку. За чинної податкової системи в Україні багато підприємств стикаються зі значним податковим тягарем. Часті зміни податкового законодавства та суперечливі положення в окремих нормативних актах створюють можливість випадкових помилок у податкових розрахунках.

Податковий аудит доцільно проводити у таких випадках:

- до перевірки податковими органами (для переконання у відсутності претензій з їхнього боку);
- після перевірки податковими органами, для отримання доказів, що спростовують їхні претензії щодо діяльності підприємства, та правильного складання претензії;
- якщо на підприємстві змінюється головний бухгалтер;
- коли підприємство займається кількома видами діяльності.

Під час податкової перевірки вирішуються такі завдання:

- перевірка податкових зобов'язань на відповідність нарахованих та сплачених податків податковому законодавству;
- оптимізація та планування податків;
- діагностика податкових проблем у фінансово-господарській діяльності підприємства;
- аналіз методології розрахунку податкових платежів та використання податкових пільг з урахуванням корпоративної структури та правовідносин з контрагентами;
- перевірка точності декларацій та розрахунків підприємства за всіма або окремими видами податків, сплачених підприємством.

За результатами податкової перевірки підприємство отримує:

- звіт про правильність розрахунку бази оподаткування за перевірений період;
- рекомендації щодо порядку забезпечення точності нарахування та сплати податків і зборів;
- рекомендації щодо внесення змін або перегляду схем оптимізації оподаткування, що застосовуються на підприємстві;
- аналітична записка для керівництва клієнта, в якій окремо висвітлюються питання, що потребують уваги керівництва організації.

Отже, ефективна організація податкового аудиту передбачає чітку послідовність процедур, спрямованих на виявлення, оцінювання та мінімізацію податкових ризиків у діяльності підприємства. Побудова процесу аудиторської перевірки ґрунтується на системному підході, що включає планування, оцінку внутрішнього контролю, проведення аналітичних та деталізованих процедур, формування аудиторського висновку та розробку рекомендацій щодо підвищення податкової дисципліни. Узагальнена модель податкової аудиторської перевірки наведена на рисунку 1.

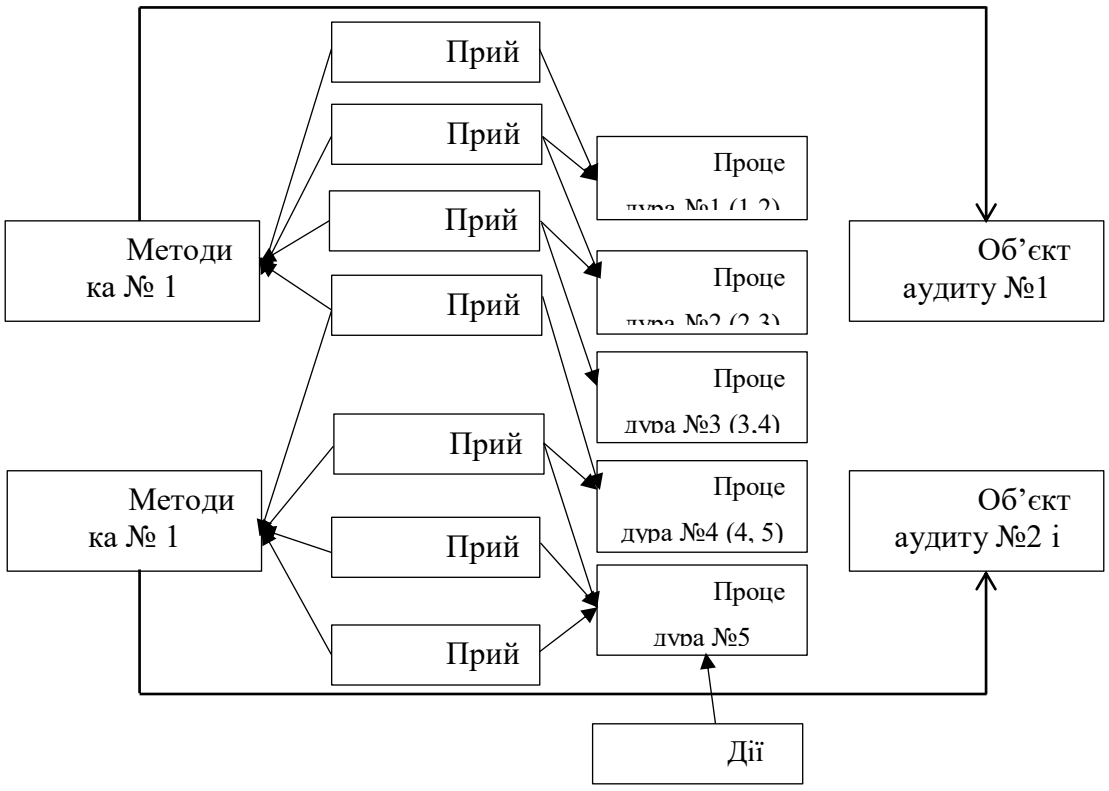

Рис. 1. Модель процесу податкового аудиту

Податковий аудит базується на принципах Міжнародних стандартів аудиту [1], які визначають концептуальні засади здійснення аудиторської діяльності та забезпечують її об’єктивність, якість і надійність. Ці принципи є фундаментом усіх міжнародних стандартів аудиту й мають застосовуватися під час проведення будь-якого аудиту, у тому числі й податкового. Дотримання таких вимог гарантує прозорість аудиторських процедур, достатність зібраних

доказів, належний рівень професійного судження та формування обґрунтованих висновків щодо податкових зобов'язань підприємства.

Основні принципи аудиту:

• чесність, об'єктивність та незалежність;

• конфіденційність;

• навички та компетентність;

• документація;

• планування;

• отримання аудиторських доказів;

• перевірка системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;

• значущість;

• висновки та звітність аудиту.

У процесі податкового аудиту застосовується широкий спектр спеціальних прийомів та процедур, спрямованих на отримання достатніх і доречних аудиторських доказів. Кожен із цих методів використовується залежно від етапу проведення аудиту та специфіки перевірюваних операцій. Узагальнена структура застосування спеціальних прийомів аудиторського контролю на різних стадіях податкового аудиту подана в таблиці 1.

Як видно з даних таблиці 1, першим кроком на початковому етапі аудиту є вибір суб'єкта перевірки та ознайомлення з особливостями його діяльності, організаційною структурою, системою бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Саме на цьому етапі аудитор формує загальне уявлення про підприємство, визначає можливі зони ризику та обирає необхідні прийоми і процедури для подальшої роботи. Для вітчизняної практики характерно, що ініціатором вибору аудиторської компанії часто є самі аудитори або аудиторські фірми, які застосовують різні способи просування своїх послуг – рекламу, оголошення у засобах масової інформації, електронні ресурси. В іноземній практиці поширеним є використання листів-зобов'язань (engagement letters), у яких фірма формально пропонує свої послуги потенційному клієнту.

Таблиця 1

Використання спеціальних прийомів аудиторського контролю по стадіях процесу аудиту

Вивчення (інспекція)
Спостереження (суцільні, вибіркові)
Опитування
Підтвердження
Підрахунок
Аналітичний огляд (аналіз)
Сканування
Інвентаризація
Контрольні обміри
Технологічний контроль
Експертиза
Експеримент
Анкетування
Тестування
Оцінка
Групування
Узагальнення тощо
Початкова стадія
Стадія дослідження
Завершальна стадія аудиту

На стадії дослідження акцент робиться на застосуванні таких методів, як інспекція, опитування, підтвердження, аналітичний огляд, інвентаризація, тестування та інші прийоми, що забезпечують отримання фактичних доказів щодо правильності формування податкових зобов’язань, повноти обліку операцій та реальності відображених податкових показників. Саме ці процедури дозволяють аудитору виявити помилки, невідповідності, порушення або потенційні ризики, які можуть вплинути на податкову звітність підприємства.

Завершальна стадія аудиту передбачає систематизацію, групування та узагальнення отриманої інформації, оцінювання всіх доказів і формування професійного судження щодо достовірності податкової інформації. На цьому етапі аудитор готує підсумкові висновки, рекомендації для підприємства та

пропозиції щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю і податкового планування.

Правова основа проведення аудиту, який забезпечує створення незалежної системи фінансового контролю та спрямований на захист інтересів власників і інших користувачів фінансової інформації, визначається Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2], Міжнародними стандартами аудиту [1], Міжнародним кодексом етики професійних бухгалтерів [3], Податковим кодексом України [4], а також іншими нормативно-правовими актами, що регулюють аудиторську діяльність. Норми зазначеного законодавства поширюються на всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на території України, незалежно від форми власності, організаційно-правового статусу чи виду економічної діяльності.

Організація податкового аудиту є важливим інструментом забезпечення прозорості фінансово-господарської діяльності підприємства, попередження податкових ризиків та підвищення рівня податкової дисципліни. Ефективність податкового аудиту залежить від дотримання принципів Міжнародних стандартів аудиту, застосування раціональних методів і прийомів контролю, а також від належної організації кожного етапу аудиторського процесу – від попереднього планування до формування аудиторського висновку. Системний підхід до проведення податкового аудиту дозволяє своєчасно виявляти помилки, мінімізувати ризики фінансових санкцій, оптимізувати податкові зобов'язання та забезпечити підвищення ефективності діяльності підприємства. Таким чином, податковий аудит виступає важливою складовою сучасної системи управління і є дієвим механізмом забезпечення стабільності та прозорості бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2021 року. Частина I, Частина II, Частина III.* URL:

https://mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення 18.11.2025 р.)

2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 20.06.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
3. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (Включаючи Міжнародні стандарти незалежності), видання 2023 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/international_code_of_professional_ethics_accountants_including_international_independence_standards-780 (дата звернення 20.08.2025 р.)
4. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 04.09.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

Грабчак Т.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Ефективне функціонування податкової системи держави значною мірою залежить від прозорості механізмів контролю та достовірності даних, що формують податкові зобов'язання підприємств. У цьому контексті податковий аудит виступає важливим інструментом забезпечення фінансової дисципліни, попередження податкових ризиків і підвищення відповідальності суб'єктів господарювання за результати своєї діяльності. Його організація та методичне забезпечення ґрунтуються на поєднанні норм національного законодавства, міжнародних стандартів аудиту та професійних вимог до аудиторів. Саме тому дослідження особливостей здійснення податкового аудиту, визначення його організаційних і методичних аспектів, а також виявлення обмежень та регуляторних вимог є актуальним у сучасних умовах реформування фінансового контролю в Україні.

Для забезпечення ефективного функціонування аудиторської діяльності, впровадження міжнародних та національних стандартів, а також дотримання основоположних принципів аудиту, податковий аудит організовується як комплекс заходів з перевірки бухгалтерських даних та фінансової звітності суб'єктів господарювання. Основною метою такого аудиту є формування незалежної та обґрунтованої думки аудитора щодо відповідності податкової та фінансової звітності вимогам нормативних актів і стандартів, зокрема положень Податкового кодексу України [1], що дозволяє забезпечити достовірність

податкових даних, мінімізувати податкові ризики та оптимізувати організаційно-методичні процедури проведення аудиторської перевірки.

Доречно зазначити, що аудиторські послуги можуть надаватися виключно суб'єктом аудиторської діяльності, якому такі повноваження делеговано відповідно до вимог чинного законодавства та професійних стандартів. Важливим аспектом організації аудиторської діяльності є дотримання обмежень щодо сумісності аудиту з іншими видами підприємницької чи професійної діяльності. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2] чітко регламентує перелік послуг, які не можуть поєднуватися з проведенням обов'язкового аудиту, особливо для суб'єктів господарювання, що становлять суспільний інтерес. Такі обмеження спрямовані на забезпечення незалежності аудитора, мінімізацію конфлікту інтересів та підвищення довіри до результатів аудиторської перевірки. На рисунку 1 представлено систематизацію послуг, несумісних із здійсненням аудиту підприємств, що належать до категорії суб'єктів суспільного інтересу.

Як показано на рисунку 1, встановлені законодавством обмеження щодо поєднання аудиторських та неаудиторських послуг відіграють ключову роль у забезпеченні незалежності аудитора та об'єктивності результатів перевірки. Заборона на виконання певних послуг для суб'єктів господарювання, що становлять суспільний інтерес, спрямована на запобігання конфлікту інтересів, мінімізацію можливого впливу аудитора на формування фінансової та податкової звітності клієнта та підвищення довіри користувачів до аудиторського висновку. Такий підхід узгоджується з вимогами Міжнародних стандартів аудиту [3] та міжнародною практикою регулювання аудиторської діяльності, що передбачає чітке розмежування функцій аудиту і консалтингу. Отже, дотримання вимог щодо несумісності послуг є необхідною умовою якісної організації податкового аудиту та гарантією його професійної незалежності.

Рис. 1. Систематизація послуг, які не поєднуються з аудитом підприємств, що становлять суспільний інтерес

Методичні аспекти проведення податкового аудиту охоплюють сукупність прийомів, процедур і підходів, які використовуються аудитором для отримання достатніх і достовірних доказів щодо правильності формування податкових зобов'язань підприємства. Методика податкового аудиту визначає послідовність робіт на всіх його стадіях – від планування та оцінки внутрішнього контролю до виконання аналітичних і деталізованих перевірок та формування висновків. Особливу увагу приділено визначенню об'єктів перевірки, вибору оптимальних методів контролю, ідентифікації податкових ризиків, застосуванню аналітичних процедур та документуванню результатів аудиторських дій. Саме методичне забезпечення визначає якість аудиту, повноту виявлення порушень та обґрунтованість рекомендацій, які надаються суб'єкту господарювання.

Податковий аудит, як складова аудиторської діяльності, здійснюється в умовах комплексного регулювання, яке включає не лише законодавчі вимоги, але й етичні стандарти професії. Проте українське законодавство встановлює

низку обмежень щодо сумісності аудиту з іншими видами діяльності. Однак, це не створює загрозу незалежності аудитора, за умови що вони не впливають на об'єктивність професійного судження та не перетинаються з інтересами суб'єктів, яких перевіряють.

Важливою складовою нормативно-етичного забезпечення податкового аудиту є Кодекс етики професійних бухгалтерів [4], розроблений Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAC). Він визначає концептуальну основу, спрямовану на задоволення сучасних потреб професійної спільноти, що працює у корпоративному, державному та академічному секторах.

У процесі організації податкового аудиту аудитор повинен ураховувати специфіку діяльності суб'єкта господарювання, що значною мірою визначає зміст і обсяг контрольних процедур. Зокрема, під час планування та попереднього оцінювання ризиків аудитор аналізує такі аспекти:

1) правовий статус суб'єкта перевірки – юридична особа, фізична особа – підприємець чи інший суб'єкт господарювання;

2) податковий режим, у межах якого здійснюється діяльність;

3) наявність реєстрації платником податку на додану вартість;

4) здійснення зовнішньоекономічних операцій та їх характер;

5) чисельність персоналу, наявність відокремлених підрозділів та їх структура;

6) використовуване програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку;

7) осіб, відповідальних за формування і подання податкової звітності, а також порядок організації цих процедур;

8) використання податкових пільг і стимулів;

9) наявність попередніх податкових перевірок і перелік питань, які порушувалися контролюючими органами;

10) існування непогашеної податкової заборгованості та інших фінансових зобов'язань перед бюджетом.

Ці питання є базою для формування ризик-орієнтованого підходу до аудиту, визначення суттєвості окремих операцій, вибору необхідних процедур і обсягу аудиторських доказів.

У процесі податкового аудиту важливе значення має також дотримання міжнародних стандартів аудиту, зокрема ISA 700 «Формування думки та звітності щодо фінансової звітності» [3]. Відповідно до цього стандарту аудитор формує професійну думку щодо того, чи відображає фінансова звітність діяльність підприємства у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності. Для цього оцінюються достатність і доречність отриманих аудиторських доказів, обґрунтованість облікових оцінок, правильність застосування облікової політики, повнота розкриття інформації та її достовірність для користувачів фінансової звітності. Аудиторський висновок оформлюється у письмовій формі як звіт незалежного аудитора та є підсумком усіх проведених процедур, рекомендацій та висновків щодо податкової дисципліни підприємства.

Таким чином, організаційні та методичні аспекти проведення податкового аудиту передбачають поєднання законодавчих норм, етичних стандартів та професійних методик аудиту для забезпечення об’єктивності, достовірності та прозорості перевірок. Дотримання етичних принципів, правильне визначення об’єктів і суб’єктів аудиту, ризик-орієнтований підхід до планування та застосування системи спеціальних процедур дозволяють не лише виявляти помилки та невідповідності у податкових розрахунках, а й надавати керівництву підприємства практичні рекомендації щодо оптимізації податкових процесів. Такий підхід є ключовим для формування надійної системи податкового контролю, мінімізації податкових ризиків та підвищення рівня довіри до фінансової звітності в умовах сучасної економічної та правової системи України.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 04.09.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 27.11.2025 р.)
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 20.06.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text (дата звернення 27.11.2025 р.)
3. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2021 року. Частина I, Частина II, Частина III.* URL: https://mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення 27.11.2025 р.)
4. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (Включаючи Міжнародні стандарти незалежності), видання 2023 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/international_code_of_professional_ethics_accountants_including_international_independence_standards-780 (дата звернення 27.11.2025 р.)
5. Барановський В. В. Податковий аудит: навч. посібник. К., 2022. 312 с.

Королішин М.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Аудит фінансових результатів є важливим інструментом забезпечення достовірності фінансової інформації, об'єктивності оцінки діяльності підприємства та формування обґрунтованих управлінських рішень. В умовах зростаючої економічної турбулентності, посилення регуляторних вимог та цифровізації бізнес-середовища актуалізується потреба у вдосконаленні методології аудиту фінансових результатів. Саме тому питання вибору сучасних підходів, виявлення проблем практичного застосування та окреслення перспективних шляхів удосконалення постає одним із пріоритетних для науковців і практиків.

Варто зауважити, що методологічна база аудиту суттєво оновилася після ухвалення Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1], який узгодив національні процедури із міжнародними вимогами.

Сучасні тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні значною мірою визначаються реформою у сфері фінансової звітності та впровадженням Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Це сприяє гармонізації національної практики із світовою, однак водночас вимагає від аудиторів глибокої адаптації методів і процедур до підвищених вимог щодо професійного скептицизму, оцінки ризиків суттєвого викривлення та документування аудиторських доказів.

Одним з основних напрямів сучасного аудиту є впровадження ризик-орієнтованого підходу, що передбачений Міжнародним стандартом аудиту 315

(переглянутим в 2019 році) «Ідентифікація та оцінювання суттєвого викривлення» [2]. Аудитор повинен приділяти найбільшу увагу тим ділянкам обліку, де існує високий ризик викривлення фінансових результатів, зокрема формуванню доходів, оцінці витрат, створенню резервів та іншим операціям, що впливають на прибуток. У практиці українських підприємств саме ці ділянки найчастіше містять помилки через недосконаліть облікової політики, недостатність внутрішнього контролю або навмисні спотворення.

Відповідно, одним із першочергових завдань аудиту фінансових результатів є оцінка правильності формування доходів, витрат та фінансового результату до і після оподаткування. У цьому контексті вирішальним є аналіз облікової політики підприємства, її відповідності МСФЗ або НП(С)БО, а також оцінка застосування методів визнання доходів і витрат, які безпосередньо впливають на чистий прибуток. Недостатня деталізація облікової політики, відсутність внутрішніх регламентів та методик, непослідовність у застосуванні процедур – це ті проблеми, які ускладнюють аудиторську перевірку та знижують якість фінансової звітності.

Попри масштабне реформування аудиторської сфери та поступове наближення національної практики до вимог МСФЗ і міжнародних стандартів аудиту, в Україні й надалі зберігається низка системних проблем, що істотно ускладнюють проведення якісної перевірки фінансових результатів підприємств. До найбільш поширених недоліків належать: невідповідність облікової політики вимогам МСФЗ або НП(С)БО та непослідовність її застосування; недостатність документального підтвердження окремих господарських операцій; низький рівень автоматизації обліково-аналітичних процесів; обмежений спектр і недостатня глибина аналітичних процедур, які використовуються підприємствами. Значний вплив справляють і зовнішні чинники макроекономічного характеру – різкі коливання цін, нестабільність ринкового середовища, воєнні ризики та порушення логістичних ланцюгів, що

ускладнюють визначення рівня суттєвості, підвищують аудиторський ризик і знижують точність прогнозування майбутніх грошових потоків.

Методологія аудиту фінансових результатів потребує подальшої модернізації в напрямі посилення аналітичної складової та підвищення якості оцінювання ризиків суттєвого викривлення. Особливої уваги вимагає розширення спектра аналітичних процедур, методичні засади яких визначено МСА 520 «Аналітичні процедури». Використання трендового, факторного, кореляційного та інших видів аналітичного аналізу забезпечує більш глибоке розуміння динаміки фінансових показників, сприяє виявленню латентних відхилень і дозволяє аудитору обґрунтованіше формувати висновки щодо достовірності фінансових результатів. Водночас важливою передумовою якісної перевірки є дотримання високого рівня професійного скептицизму на всіх етапах аудиторського процесу, що регламентовано МСА 700 (переглянутим) «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності» [2]. Саме поєднання розширеного аналітичного інструментарію та професійної критичності дозволяє забезпечити об’єктивність, повноту й методологічну обґрунтованість аудиторської думки.

Узагальнення наявних теоретичних напрацювань і результатів практичних спостережень засвідчує, що попри вдосконалення нормативно-методичного забезпечення та поступове розширення аналітичного інструментарію, аудит фінансових результатів залишається сферою з підвищеним рівнем ризиків та методичних викликів. Сучасні умови господарювання висувають до аудиторів нові вимоги щодо глибини аналітики, точності оцінювання облікових даних та здатності своєчасно ідентифікувати потенційні загрози достовірності фінансової звітності. У цьому контексті актуалізується необхідність чіткого окреслення основних проблем, що стримують ефективний розвиток аудиторської практики та впливають на якість перевірки фінансових результатів підприємств.

Серед основних **проблем сучасного аудиту фінансових результатів** слід виокремити:

1. **Високий рівень ризику викривлення доходів і витрат**, пов'язаний із можливістю маніпулювання моментом визнання та оцінки операцій.

2. **Низький рівень цифрової зрілості підприємств**, що ускладнює застосування сучасних інструментів аналізу даних та автоматизації перевірок.

3. **Недостатній розвиток внутрішнього контролю**, що підвищує аудиторський ризик та потребує розширення обсягів вибірки.

4. **Складність оцінки суттєвості** в умовах нестабільного економічного середовища та різких коливань цін.

5. **Дефіцит кваліфікованих кадрів** у сфері аудиту та потреба у підготовці фахівців, здатних працювати з великими масивами даних і цифровими платформами.

Вищенаведені проблеми демонструють, що сучасна система аудиту фінансових результатів потребує комплексного оновлення та методичного переосмислення. Зростання ризиків викривлення, посилення цифрових трансформацій у сфері обліку, а також ускладнення економічного середовища вимагають від аудиторів не лише формального дотримання стандартів, а й застосування більш гнучких, технологічно орієнтованих та аналітично поглиблених підходів. За таких умов важливим завданням є визначення пріоритетних напрямів удосконалення аудиторської практики, здатних забезпечити підвищення її ефективності, достовірності висновків і відповідність сучасним вимогам міжнародного професійного середовища.

З метою підвищення якості та ефективності аудиту фінансових результатів необхідним є впровадження **інноваційних підходів і сучасних методів аудиторської діяльності**, серед яких:

- застосування **ризик-орієнтованого підходу**, що передбачає концентрацію уваги аудитора на ділянках із найбільшою ймовірністю викривлень;

- використання **цифрових технологій** – аналітичних платформ, систем обробки великих даних, автоматизованих інструментів тестування господарських операцій;
- розвиток процедур **безперервного аудиту**, що дозволяє оперативно реагувати на зміни у фінансових показниках підприємства;
- вдосконалення системи **внутрішнього контролю** з метою зменшення ризику суттєвих викривлень;
- поглиблення застосування **аналітичних процедур**, у тому числі трендових, кореляційних, факторних методів, що дозволяють підвищити обґрунтованість аудиторських висновків.

Окреслені підходи свідчать, що сучасний аудит фінансових результатів повинен бути інтегрованим, технологічним і гнучким, здатним адаптуватися до швидких змін економічного середовища. Підвищення якості аудиторських перевірок сприятиме формуванню достовірної фінансової інформації, зміцненню довіри інвесторів, кредиторів та інших користувачів звітності, а також загальному підвищенню рівня фінансової прозорості суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 20.06.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
2. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2021 року. Частина I, Частина II, Частина III.* URL: https://mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-779 (дата звернення 10.11.2025 р.)

3. Рудницький В. С., Куцик П. О. Аудит : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 312 с.
4. Arens A.A., Elder R.J., Beasley M.S. Auditing and Assurance Services. 18th Edition. Pearson, 2019.
5. International Auditing and Assurance Standards Board. *The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) sets high-quality international standards for auditing, assurance, and quality management that strengthen public confidence in the global audit and assurance profession*. URL: https://www.iaasb.org/

Буковський М. М.
здобувач освітнього ступеня доктор філософії
Західноукраїнського національного університету
м. Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Сучасний період державного управління в Україні ознаменований пошуком шляхів забезпечення **інституціональної стійкості** держави в умовах **гібридної війни, яка п**оєднує пряму військову агресію, кібератаки, інформаційну дезінформацію та економічний тиск, створює безпрецедентні виклики для податкової системи.

Комплексний характер загроз створює подвійний, взаємопідсилюючий вплив на податкову систему держави: з одного боку, має місце фізичне скорочення податкової бази внаслідок атак на енергетичну інфраструктуру, логістичні аби та виробничий потенціал, що зумовлює колапс джерел податкових надходжень; з іншого, несилові, гібридні фактори впливу використовуються як зброя для підриву довіри до державних інститутів та цілеспрямованого зниження фіскальної стійкості системи. Виходячи з цього, існує гостра необхідність обґрунтування податкової стратегії держави, не як елементу податкового планування на визначений період часу, а як активного інструменту антикризового управління в умовах існуючих викликів і загроз.

Традиційне розуміння податкової стратегії, орієнтоване переважно на максимізацію доходів та оптимізацію адміністративних процедур у мирний час, виявляється неадекватним. В умовах дестабілізації державних інститутів, браку фінансових ресурсів, та необхідності швидкої адаптації до стандартів ЄС, виникає критична потреба у **концептуалізації сутності податкової стратегії держави** як інструменту не лише фінансової, а й **безпекової стійкості та**

фінансової самостійності. Підтвердженням даних міркувань, є те що у структурі доходів Державного бюджету України в довоєнні 2020-2021 роки домінував ПДВ, акцизний податок з вироблених та ввезених на територію України товарів, податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток, див. таб. 1.

Проте, повномасштабне вторгнення змінило структуру доходів, яких виявилось безумовно недостатньо для протидії військовій агресії, тому майже третину доходів Державного бюджету (26.9%) становили фінансові кошти отримані від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ.

За підсумками 2024 року надходження цього виду склали 15.2%, проте, Україна досі гостро потребує фінансової допомоги від партнерів. Усвідомлення того факту, що допомога країн-партнерів буде поступово зменшуватись і Україна лицем до лиця зіткнеться з гострою необхідністю пошуку стабільних надходжень фінансових ресурсів, достатніх для виконання безпекових, оборонних, соціальних та економічних завдань держави. В цьому контексті особливої гостроти і актуальності набувають питання окреслення векторів стратегічного розвитку української держави в царині фіску, побудови безпеко орієнтованої податкової стратегії держави.

Необхідність окреслення податкової стратегії держави є об'єктивно обумовленою потребою посилення економічної стійкості країни, пошуку стійких інструментів опору агресору на військовому, політичному та економічному фронтах. Означені завдання зумовлюються виконанням ними важливих завдань:

1) забезпечення фінансової резильєнтності та обороноздатності;

Формування податкової стратегії є передумовою безперервного та постійного фінансування оборонного сектору України, виконання критично важливих соціальних зобов'язань держави в умовах дефіциту ресурсів, енергоносіїв, людей та виробничих потужностей.

Таблиця 1

Питома вага основних податків у загальній сумі доходів державного бюджету

Питома вага основних податків у загальній сумі доходів державного бюджету	2020		2021		2022		2023		2024	
	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%
ПДВ з ввезених на територію України товарів	274.1	*25.5*	380.7	*29.4*	253.1	*14.2*	366.2	*13.7*	425.5	*13.6*
ПДВ з вироблених в Україні товарів, робіт і послуг	269.6	*25*	315.5	*24.3*	298.5	*16.7*	347.0	*13.0*	466.1	*14.9*
Акцизний податок з вироблених в україні та ввезених в Україну товарів	138.3	*12.9*	162.5	*12.5*	102.4	*5.7*	167.3	*6.3*	210.4	*6.7*
Податок на доходи фізичних осіб	117.3	*10.9*	137.6	*10.6*	148.4	*8.3*	206.9	*7.7.*	326.1	*10.4*
Податок на прибуток підприємств	108.7	*10.1*	137.8	*11.4*	117.0	*6.5*	143.8	*5.4*	271.1	*8.7*
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	52.5	*4.9*	80.7	*6.2*	85.4	*4.8*				
Інші доходи			70.9	*5.5.*	301.2	*16.9*	194.9	*7.3*	170.9	*5.5*
Доходи від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ			1.3	*0.1*	481.1	*26.9*	434.0	*16.2*	473.9	*15.2*
Власні надходження бюджетних установ							812.3	*30.4*	779.4	*25*

Джерело: складено автором за даними ДКСУ

Означені завдання вимагають не просто тактичного перерозподілу коштів, а формування багатоаспектного, різновимірного сценарного плану наповнення бюджету та створення механізмів податкового маневрування, які дозволять оперативно корегувати податкові потоки у відповідь на екзо- та ендогенні виклики і загрози.

2) *інституційної протидії гібридним атакам;*

Податкова стратегія має стати ключовим інструментом для боротьби з екстрактивними інститутами (за термінологією Д. Аджемоглу), які нав'язуються агресором та посилення інклюзивних інститутів з одночасним посиленням механізмів податкового адміністрування в частині: цифровізації процесів оподаткування, вдосконалення податкових сервісів, мінімізації корупційних ризиків з посиленням контролю за міжнародними операціями та запобігання розмиванню податкової бази. Лише через зміцнення інклюзивних податкових інститутів держава може протидіяти тіньовій економіці та анти фіскальній поведінці платників податків.

3) *збереження економічного потенціалу та підтримка економічного розвитку держави;*

Стратегічне оподаткування дозволяє державі здійснити вибіркове стимулювання критично важливих галузей, підтримку релокованого бізнесу та збереження робочих місць через цільові податкові стимули. Це не лише зберігає економічне ядро країни, але й зміцнює соціальну стійкість та довіру платників, що є вирішальним фактором легітимності влади у воєнний час.

4) *формування базових засад для післявоєнної відбудови держави.*

Всі тактичні рішення, що приймаються на сьогоднішній день у сфері оподаткування та податкового адміністрування, повинні бути синхронізовані з довгостроковою візією післявоєнного відновлення. Податкова стратегія має містити чіткі індикатори переходу від кризових пільг до стабільних, прогнозованих та привабливих податкових режимів, які здатні залучити необхідні іноземні інвестиції для масштабної відбудови України.

Таким чином, розробка податкових стратегій є об'єктивною потребою, що перетворює податкову систему з пасивного джерела доходів на активний інструмент національної оборони, резилєнтності та стратегічного управління у відповідь на гібридні виклики.

Список використаних джерел

1. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty / D. Acemoglu, J. A. Robinson. New York: Crown Business, 2012. 544 p.

2. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]: офіційний вебпортал. Київ, [Б.д.]. Режим доступу: https://www.treasury.gov.ua/ (Дата звернення: 01.12.2025).

Папірняк Т.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ

Впровадження діджиталізації відбувається на всіх рівнях економіки. На центральному рівні це означає створення державних е-сервісів, розвиток базових реєстрів, уніфікацію правил обміну даними між органами влади, електронний документообіг, цифрову ідентифікацію та стандарти даних. Окремо діджиталізація реалізується за галузями: у податковому й митному адмініструванні, соціальному захисті, медицині, освіті, судовій системі, державних фінансах та контролі. Її практичний ефект визначає скорочення строків і вартості процедур, зменшення людського фактору та корупційних ризиків, підвищення якості даних і прогнозованості управління. Для бізнесу це означає менше бюрократії та зрозуміліші правила, для громадян доступність послуг 24/7 і зручні канали взаємодії [4, с. 47].

Впровадження сучасних систем обліку та контролю суттєво підвищує ефективність роботи підприємства, оскільки забезпечує своєчасне формування достовірної інформації для управлінських рішень, зменшує частку ручних операцій і кількість помилок у документах та звітності. Автоматизація облікових процесів і контрольних процедур підсилює прозорість руху ресурсів і витрат, прискорює узгодження операцій, покращує платіжну дисципліну та дає змогу оперативно виявляти відхилення, зловживання й неефективні ділянки бізнес-процесів [3]. У результаті знижується рівень ризиків, оптимізуються витрати, підвищується керованість і стійкість підприємства в умовах нестабільності [2].

Під час пошуку кваліфікованих кадрів у сфері обліку та автоматизації бізнес найчастіше стикається з поєднанням кадрового дефіциту й зростання вимог до компетенцій. На практиці особливо бракує фахівців, які одночасно глибоко розуміють бухгалтерський і податковий облік та здатні працювати з цифровими інструментами – електронним документообігом, аналітикою, інтеграціями та автоматизацією рутинних операцій. При цьому рівень цифрових навичок у кандидатів нерівномірний, адже сильні обліковці не завжди готові до трансформації процесів і переходу на нові системи, а спеціалісти з автоматизації інколи не мають достатнього розуміння облікової логіки й вимог регуляторного середовища.

Ситуацію ускладнює висока конкуренція за працівників та зростання зарплатних очікувань. Додатковим бар'єром стає розрив між освітою та практикою: формальна підготовка або досвід не гарантують уміння налаштовувати процеси, формувати технічні завдання, будувати контрольні точки та забезпечувати якість даних. Через це роботодавцям складно швидко й об'єктивно оцінити рівень кандидата та відрізнити реальні компетенції з впровадження й оптимізації від поверхневих знань [1, с. 112].

Окремою проблемою є те, що автоматизація підсилює наслідки помилок: якщо некоректно налаштовані довідники, правила проведення документів або контрольні процедури, то система починає масштабувати помилки в обліку, звітності та управлінській аналітиці. Водночас впровадження цифрових рішень часто викликає опір змінам у колективі, і важливо, щоб фахівець умів комунікувати, навчати, супроводжувати перехід і підтримувати команду в період перебудови процесів [5].

На фоні війни та економічної нестабільності додаються організаційні фактори: міграція кадрів, дистанційний формат, вигорання, перерви в кар'єрі, що ускладнює і найм, і утримання працівників. У підсумку ринок формує запит не просто на бухгалтера або ІТ-фахівця, а на компетентного інтегратора обліку,

процесів і технологій, здатного забезпечити і ефективність, і контрольованість, і відповідність вимогам.

Список використаних джерел

1. Герасименко О. М. Порівняльний аналіз методів та програмних методик ідентифікації, аналізу та оцінки ризиків у забезпеченні економічної безпеки підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. 6. С. 109-113
2. Лобас А. О. Використання штучного інтелекту в аудиті: досвід великої четвірки. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . 2025. № 2. С. 26-31
3. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11–21.
4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48
5. Черешнюк О. М. Застосування штучного інтелекту для ризик-орієнтованої практики аудиту. Матеріали II Всеукр. Науково-практичної конференції «Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки IADTE 2025». Свалява. ЗУНУ. 2025. С. 382-384.

Аляпушкін Є.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження логістики в умовах воєнного стану зумовлена тим, що логістичні ланцюги стають критично вразливими до ризиків безпеки, руйнування інфраструктури, обмежень пересування, дефіциту ресурсів і різких коливань попиту. У таких умовах порушення постачання сировини, пального, комплектуючих і готової продукції безпосередньо впливає на безперервність виробництва, виконання договірних зобов'язань і фінансову стійкість підприємств, а також на забезпечення населення товарами першої необхідності. Тому логістика перетворюється з допоміжної функції на стратегічний фактор виживання та відновлення економіки.

Додаткову значущість проблематиці надає необхідність швидкої адаптації логістичних систем до диверсифікації маршрутів і постачальників, формування резервів, зміни складської мережі, використання альтернативних видів транспорту, посилення контролю за ризиками та витратами. В умовах невизначеності зростає роль оперативного планування, координації з контрагентами, прозорості інформаційних потоків і цифрових інструментів моніторингу, які дозволяють своєчасно виявляти відхилення та приймати рішення в режимі близькому до реального часу [1].

Логістичні системи мають ключове значення для підприємства, оскільки забезпечують узгоджену організацію постачання, транспортування, складування, виробництва та збуту як єдиного процесу. Завдяки цьому підприємство отримує потрібні ресурси й доставляє продукцію клієнтам у

необхідній кількості, належної якості, у визначені строки та з мінімальними витратами. Ефективна логістика скорочує час обороту запасів, зменшує втрати від простоїв, надлишкових запасів і затримок, підвищує прозорість руху матеріальних потоків і дає змогу швидко реагувати на відхилення.

Логістична система виступає базовою ланкою логістичної концепції та охоплює взаємопов'язані процеси й елементи, через які організовується та аналізується рух матеріальних і супровідних інформаційних потоків. За своєю природою вона є складною економічною системою, що характеризується здатністю швидко пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, реагувати на нові умови та зберігати керованість завдяки притаманним їй специфічним ознакам (рис. 1).

Рис. 1. Складові логістичної системи [2]

Логістична система як цілісна управлінська конструкція охоплює сукупність взаємопов'язаних функцій, мету та властивості, що визначають її роботу. Її функціональне наповнення включає постачання, транспортування, виробництво, збут і складування. Постачання забезпечує підприємство необхідними ресурсами через організацію закупівель і взаємодію з контрагентами, транспортування відповідає за переміщення матеріальних потоків і своєчасну доставку, виробництво узгоджує потреби в матеріалах із виробничими планами, збут забезпечує доведення готової продукції до

споживача, а складування підтримує процеси приймання, зберігання, комплектації та обліку запасів.

Метою логістичної системи є організація постачання потрібної кількості товару або ресурсів із визначеними якісними параметрами у встановлений час і конкретне місце, а також нормування ключових елементів і параметрів логістики в певному проміжку часу. Реалізація цієї мети здійснюється з урахуванням властивостей логістичної системи, зокрема її ієрархічності, цілісності та складності, що відображають багаторівневу структуру й взаємозалежність елементів. Водночас система є динамічною та структурованою, оскільки функціонує в умовах постійних змін і водночас підлягає регламентації, вимірюванню та управлінню. Її орієнтація на оптимальність передбачає досягнення найкращого співвідношення витрат, часу та якості, а адаптивність забезпечує здатність швидко реагувати на відхилення, збої та зміни зовнішнього середовища [3].

Крім економічного ефекту, логістична система впливає на конкурентоспроможність: стабільність поставок і прогнозованість термінів доставки формують довіру клієнтів, підвищують рівень сервісу та зміцнюють ринкові позиції. В умовах нестабільності зовнішнього середовища (коливання попиту, дефіцит ресурсів, логістичні ризики) саме логістична система визначає здатність підприємства підтримувати безперервність діяльності, швидко адаптуватися до змін і зберігати стійкість. Таким чином, логістика є не лише допоміжною функцією, а стратегічним інструментом управління витратами, ризиками та якістю обслуговування.

Список використаних джерел

1. Ковбаса О. М., Холохоленко Д. С., Чалий Д. Р. Аспекти визначення ефективності логістичної діяльності підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Випуск 3 (20). С. 242-248.
2. Лихолат С. М., Ковальчук І. С. Характеристика матеріальних потоків у

логістичній системі підприємства. Ефективна економіка. 2025. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2025_5_113

3. Лучко М. Р. Вплив зовнішньої фінансової допомоги на макроекономічну стабільність України: окремі питання аудиту. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45.

Аляпушкін Є.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Сучасна логістика у світі розвивається в напрямі цифровізації та управління на основі даних, а саме підприємства впроваджують електронний документообіг, GPS-трекери та IoT-моніторинг і аналітику для оперативного планування та контролю. Паралельно зростає автоматизація складів і операцій, що підвищує швидкість і зменшує помилки, а також посилюється фокус на стійкості ланцюгів постачання через диверсифікацію постачальників, резервні маршрути й сценарне планування. Важливими трендами залишаються розвиток e-commerce, регіоналізація постачань, «зелена» логістика й декарбонізація, а також підвищення прозорості, простежуваності та комплаєнсу. Окремо зростає роль платформних рішень, а штучний інтелект дедалі активніше застосовується для прогнозування попиту, оптимізації маршрутів і управління запасами.

С. М. Колонтай, С. В. Плетос, А. Д. Петрашевська, О. О. Бондаренко зазначають, що розвиток транспортної логістики в Україні відбувається в умовах значних труднощів, пов’язаних із недостатньою пропускною спроможністю інфраструктури, регуляторними обмеженнями, наслідками воєнних дій та потребою глибшої інтеграції у міжнародні логістичні ланцюги. Водночас ці фактори не лише стримують галузь, а й формують потенціал для її модернізації та структурних змін. З огляду на поточний стан логістичної системи доцільно орієнтуватися на комплекс заходів, що посилюють конкурентоспроможність і стійкість сектору [3]. На рисунку 1 подано дані про стан логістичних перевезень в Україні протягом 2025 року.

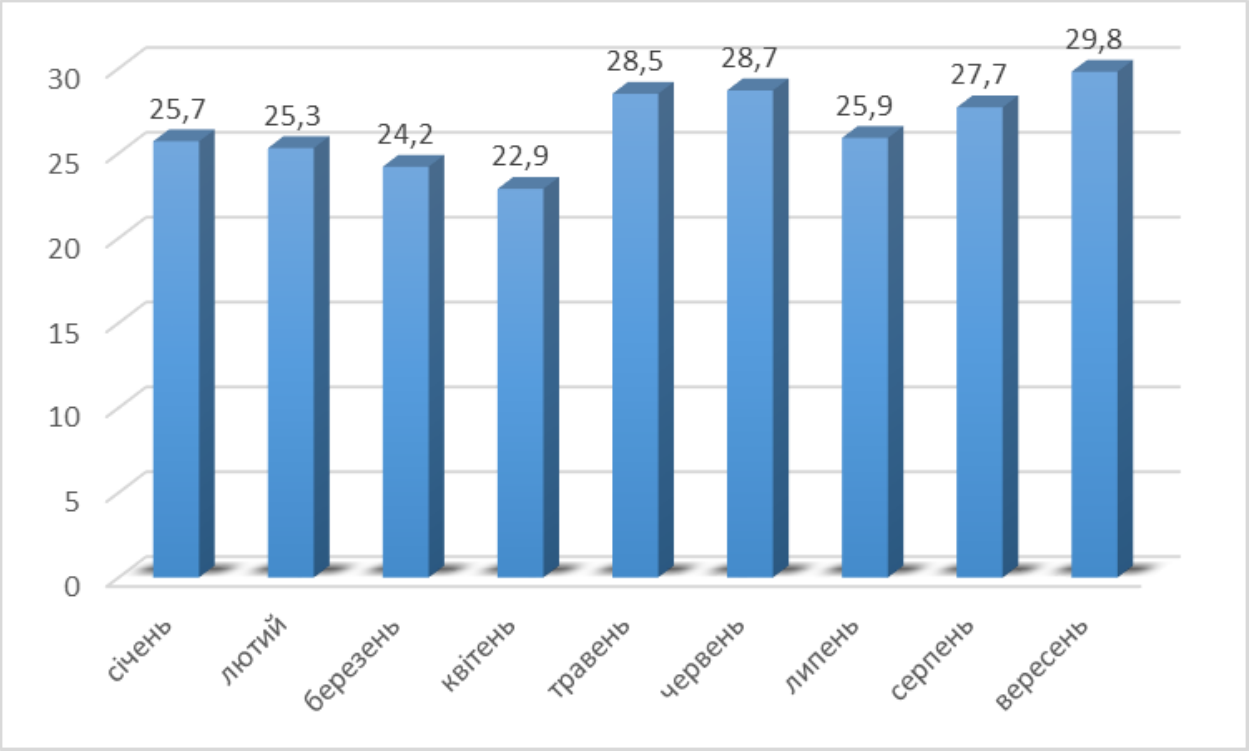

Рис. 1. Стан логістичних перевезень у 2025 році

Джерело: складено автором на основі [2]

На рисунку 1 відображено, що впродовж 2025 року, а саме протягом досліджуваного періоду з січня по вересень, динаміка логістичних перевезень має хвилеподібний характер із чіткими фазами спаду та подальшого зростання. На початку року спостерігається поступове зниження: із 25,7 у січні до 25,3 у лютому, 24,2 у березні та мінімального значення 22,9 у квітні (загальне падіння від січня до квітня близько 10,9 %). Починаючи з травня, фіксується різке відновлення обсягів перевезень до 28,5, а в червні до 28,7, що свідчить про активізацію логістичної діяльності. У липні показник тимчасово знижується до 25,9, однак уже в серпні знову зростає до 27,7, а у вересні досягає максимуму 29,8. Загалом за період із січня до вересня обсяг перевезень зріс на 4,1 одиниці (приблизно додатково на 16 %), що вказує на посилення логістичної активності у другій половині року після весняного спаду.

Насамперед пріоритетом має бути оновлення та розширення транспортної інфраструктури і автомобільних доріг, залізничних напрямів із ширшим використанням механізмів приватного фінансування та підтримки міжнародних

партнерів. Паралельно важливо спростити адміністративні процедури: скоротити бюрократичні бар'єри, оптимізувати митне оформлення та забезпечити прозорі правила роботи для учасників ринку. Окремого акценту потребує безпека логістичних маршрутів, зокрема через впровадження систем моніторингу, сучасних засобів контролю та технологій управління ризиками [1].

Суттєвий ефект може забезпечити активніше застосування цифрових рішень і автоматизованих систем управління перевезеннями та складами, що підвищує оперативність, точність і керованість логістичних процесів. Важливою умовою подальшого розвитку є також розширення міжнародної співпраці, двосторонні та багатосторонні домовленості з країнами й організаціями сприятимуть доступу до нових ринків і кращій інтеграції України у глобальну логістику. Додатково перспективним напрямом є впровадження екологічних стандартів у транспортно-логістичні операції, що дозволяє зменшувати вуглецевий слід і підвищувати довгострокову екологічну стійкість галузі.

Список використаних джерел:

1. Лучко М. Р. Вплив зовнішньої фінансової допомоги на макроекономічну стабільність України: окремі питання аудиту. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45.
2. Обсяги перевезених вантажів за видами транспорту. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/opv/arh_opv_u.htm
3. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М., Плетос С. В., Бондаренко О. О. Тенденції розвитку транспортної логістики в Україні. Економіка і регіон. 2024. № 2. С. 92-98

Дупак Н.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Облік і публічні закупівлі тісно пов’язані, оскільки саме бухгалтерська система забезпечує документальне підтвердження, відображення та контроль усіх етапів закупівельного процесу від планування потреби й формування очікуваної вартості до оплати, отримання товарів/робіт/послуг і їх подальшого використання. Через облік фіксуються ключові об’єкти закупівель: замовник як розпорядник коштів, постачальник як контрагент, предмет закупівлі як актив або витрати, а також джерела фінансування (загальний/спеціальний фонд) і рух грошових коштів.

Бухгалтерський облік виконує контрольну функцію в закупівлях: забезпечує дотримання бюджетних асигнувань і лімітів, правильність класифікації видатків, відповідність платежів умовам договорів, наявність первинних документів і своєчасне відображення зобов’язань та розрахунків. Саме завдяки обліковим даним можна перевірити, чи відповідають фактичні поставки умовам контракту (кількість, ціна, якість, строки), чи не допущено подвійного відображення витрат, завищення вартості, нецільового використання коштів або порушення процедур [1].

Крім того, облікова інформація є базою для аналітики закупівель: порівняння цін і постачальників, оцінювання економії, ефективності та результативності використання ресурсів, виявлення ризикових операцій і підготовки управлінських рішень. Відтак публічні закупівлі формують значну

частину господарських операцій бюджетних установ, а облік забезпечує їх прозорість, підзвітність і доказовість, що є необхідною умовою фінансової дисципліни та довіри до системи публічних фінансів. На рисунку 1 подано зв'язок публічних закупівель з бухгалтерським обліком, який запропоновано вітчизняним вченим Псьота В. О.

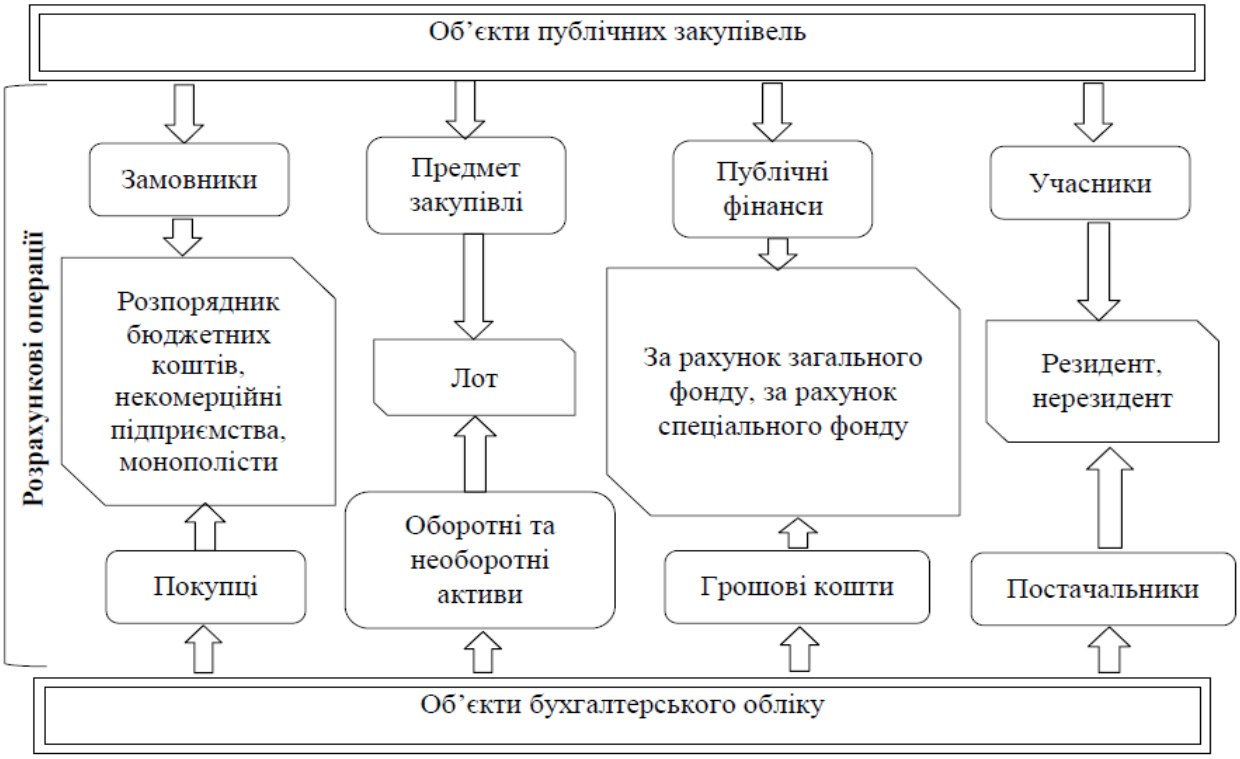

Рис. 1. Зв'язок публічних закупівель з бухгалтерським обліком [3]

У межах публічних закупівель виділено чотири ключові складові: замовники, предмет закупівлі, публічні фінанси та учасники. До замовників віднесено розпорядників бюджетних коштів, некомерційні підприємства та суб'єктів-монополістів, які у процесі закупівлі фактично виступають покупцями. Предмет закупівлі конкретизується через лот і в обліковому вимірі трансформується у відповідні оборотні або необоротні активи, тобто ресурси, які надходять у результаті придбання. Фінансування закупівель здійснюється за рахунок коштів загального або спеціального фонду, що в бухгалтерському обліку відображається як рух грошових коштів. Учасниками закупівель виступають резиденти та нерезиденти, які виконують роль постачальників товарів, робіт або послуг. Уся взаємодія між замовниками, постачальниками,

предметом закупівлі та джерелами фінансування реалізується через розрахункові операції, що потребують належного документування, відображення в обліку та контролю.

Список використаних джерел

1. Бондарчук М. К., Талатура Б. І. Фінансовий контроль у виявленні корупційних схем публічних закупівель: виклики та перспективи для України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки. 2025. № 7(2). С. 129-136
2. Денисова А. В., Баранов С. О. Адміністративно-правове регулювання здійснення державного контролю у сфері публічних закупівель. Південноукраїнський правничий часопис. 2024. № 3. С. 75-79.
3. Псьота В.О. Обліково-аналітичне забезпечення публічних закупівель в закладах освіти державного сектору: дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування (Галузь знань 07 – Управління та адміністрування). Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2021. 255 с.
4. Черешнюк О. М. Аудит реалізації проектів в умовах публічного адміністрування: сучасні виклики та підходи. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45

Дупак Н.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Регулювання публічних закупівель має ключове значення для ефективного управління публічними фінансами, оскільки саме через закупівлі держава та громади реалізують значну частину видатків на товари, роботи й послуги для забезпечення суспільних потреб. Чіткі правила закупівель формують прозорий порядок витрачання бюджетних коштів, зменшують простір для зловживань і підвищують довіру до державних інституцій, адже встановлюють вимоги до конкуренції, відкритості інформації та обґрунтованості рішень замовника.

Регулювання публічних закупівель безпосередньо впливає на економію бюджету та ефективність витрат, оскільки конкурентні процедури дозволяють отримувати кращу ціну й якість, а стандартизовані підходи уникати нераціональних витрат. Воно також визначає якість і своєчасність публічних послуг: від закупівель залежать постачання медикаментів, харчування в школах, ремонти доріг, енергозабезпечення, оборонні потреби та інші критичні напрями. Крім того, належне регулювання сприяє розвитку ринку та підтримці бізнесу, адже забезпечує рівний доступ постачальників до участі, стимулює конкуренцію, інновації та підвищення стандартів якості.

Окремим важливим ефектом є вплив на антикорупційну політику та комплаєнс, оскільки прозорі процедури, контроль і відповідальність зменшують ризики змови, завищення цін, дискримінаційних умов і конфлікту інтересів. У підсумку регулювання публічних закупівель виступає не лише технічним набором правил, а системним інструментом, який формує бюджетну дисципліну,

підвищує результативність державних витрат і забезпечує соціально-економічну стабільність. На рисунку 1 показано обсяги публічних закупівель протягом 2021-2024 років в Україні.

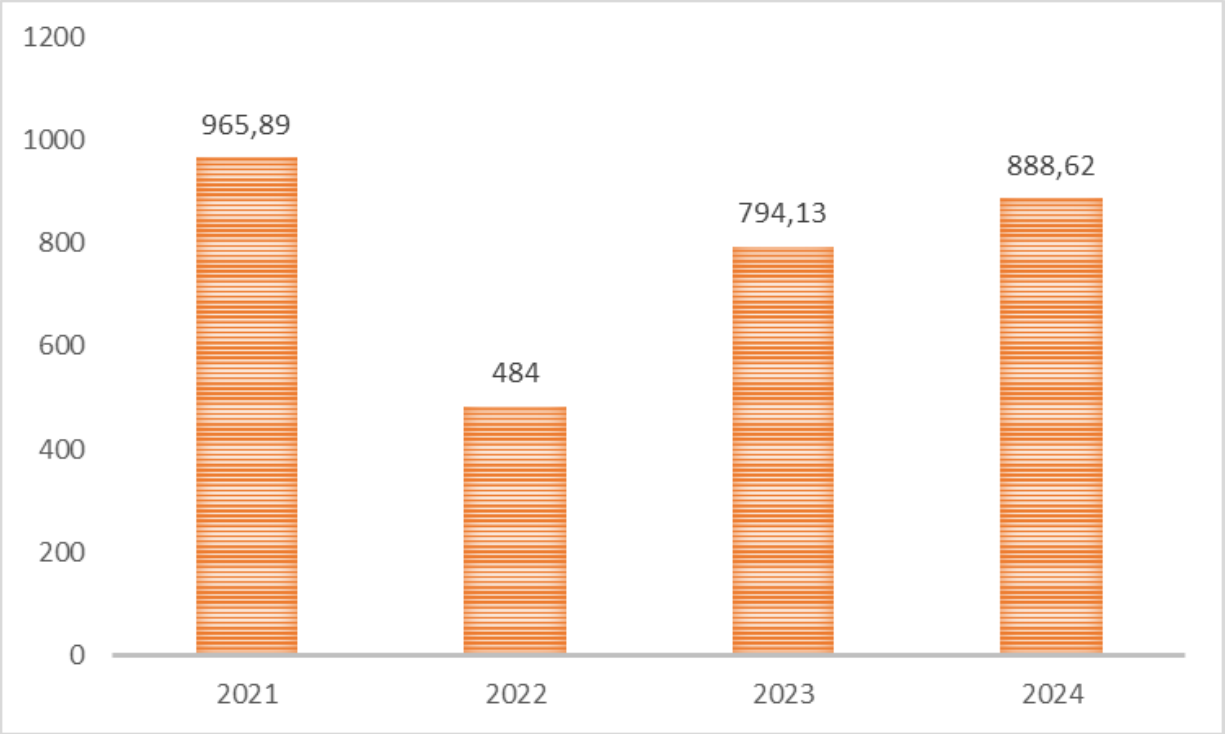

Рис. 1. Обсяг публічних закупівель в Україні протягом 2021-2024 років

Джерело: складено автором на основі [2]

У 2021 році значення становило 965,89, після чого у 2022 році відбулося різке зниження до 484 (майже удвічі). Починаючи з 2023 року спостерігається відновлення: показник зріс до 794,13, а у 2024 році продовжив зростати й досяг 888,62. Отже, після суттєвого падіння у 2022 році відбулася поступова стабілізація та нарощення значень у 2023-2024 роках, хоча рівень 2021 року у 2024 році ще повністю не відновлено.

Дослідження і контроль за публічними закупівлями є критично важливими, оскільки через ці процедури реалізується значна частина бюджетних видатків і забезпечуються базові публічні послуги. Належний контроль підвищує прозорість витрачання коштів, запобігає завищенню цін, змовам і конфлікту інтересів, зменшуючи корупційні ризики. Аналітичне вивчення закупівель дозволяє оцінювати ефективність використання ресурсів, порівнювати ціни й

якість та виявляти системні порушення або неефективні практики. Це також сприяє вдосконаленню нормативної бази й процедур, забезпечуючи справедливу конкуренцію та рівний доступ постачальників. У підсумку посилення дослідження й контролю закупівель підвищує бюджетну дисципліну, довіру суспільства та результативність державної політики.

Список використаних джерел

1. Бондарчук М. К., Талатура Б. І. Фінансовий контроль у виявленні корупційних схем публічних закупівель: виклики та перспективи для України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки. 2025. № 7(2). С. 129-136
2. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2024 рік. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/view/632a35ed-58d0-42a1-9408-d21096fe64ed
3. Лучко М. Р. Криптовалюти в контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Ефективна економіка. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6455/6538

Ладика В. І.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет

Черешнюк О. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Ризики інвестиційних проектів це ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих цілей проекту через невизначеність умов його реалізації, що може призвести як до втрат, так і до недоотримання очікуваного ефекту. Їх доцільно розглядати комплексно, оскільки вони виникають на всіх етапах життєвого циклу проекту від обґрунтування та фінансування до будівництва, введення в експлуатацію й операційної діяльності.

Найпоширенішими є фінансові ризики, пов’язані з браком фінансування, зростанням вартості капіталу, процентними ставками, інфляцією, валютними коливаннями та погіршенням ліквідності. Вони часто проявляються у перевищенні бюджету, порушенні графіка фінансування або зниженні порівняно з очікуваннями. Ринкові ризики стосуються попиту, цін, зміни поведінки споживачів, появи конкурентів і загальної кон’юнктури: навіть технічно успішний проект може бути економічно слабким, якщо ринок не забезпечить необхідні обсяги продажів [5].

Важливу групу складають операційні та виробничі ризики збої в постачанні, дефіцит ресурсів, логістичні затримки, зниження продуктивності, брак персоналу, помилки в управлінні процесами. Для капіталомістких проектів

критичними є проектні та будівельно-монтажні ризики недоліки проектування, зриви графіка робіт, невиконання підрядниками зобов'язань, зростання цін на матеріали, проблеми з підключенням до інфраструктури. Окремо виділяють технологічні ризики, коли обрана технологія виявляється недосконалою, застаріває швидше, ніж очікувалося, або потребує складнішої інтеграції та обслуговування [6].

Не менш значущими є регуляторні та правові ризики: зміни законодавства, податкових правил, ліцензування, екологічних вимог, санкційних обмежень, судові спори, ризики невідповідності комплаєнс-вимогам. У нестабільному середовищі зростають політичні та безпекові ризики, включно з форс-мажорами, воєнними загрозами, обмеженнями пересування, пошкодженням активів та ризиком зупинки діяльності. Також важливі екологічні та соціальні ризики: вплив на довкілля, репутаційні втрати [1].

Управління ризиками інвестиційних проектів передбачає їх ідентифікацію, оцінювання ймовірності та наслідків, визначення критичних точок проекту та впровадження заходів реагування: диверсифікації постачань, страхування, резервів бюджету й часу, контрактного розподілу ризиків із підрядниками, хеджування валютних/процентних ризиків, сценарного планування та постійного моніторингу ключових індикаторів. Такий підхід підвищує прогнозованість реалізації проекту, зменшує втрати та збільшує шанси досягнення запланованих економічних результатів.

Управління ризиками інвестиційних проектів є критично важливим, оскільки інвестиції завжди здійснюються в умовах невизначеності, а будь-які відхилення за строками, бюджетом або якістю безпосередньо впливають на прибутковість і окупність проекту. Системний ризик-менеджмент дає змогу завчасно ідентифікувати ключові загрози, а саме фінансові, ринкові, технологічні, регуляторні, операційні, оцінити їх імовірність та наслідки, визначити проблемні контрольні точки [2]. Це підвищує обґрунтованість управлінських рішень і дозволяє вибудувати ефективні заходи реагування:

резерви бюджету і часу, страхування, диверсифікацію постачальників, контрактний розподіл ризиків із підрядниками, хеджування валютних та процентних коливань [4].

Крім зниження втрат, управління ризиками підсилює керованість проекту впродовж усього життєвого циклу від передінвестиційної оцінки до введення в експлуатацію та операційної фази. Постійний моніторинг ризик-індикаторів забезпечує раннє виявлення відхилень і дає можливість швидко коригувати план, не доводячи ситуацію до зриву термінів або перевищення кошторису. Для інвесторів і кредиторів наявність зрілої системи управління ризиками є показником надійності, що підвищує довіру, полегшує залучення фінансування та зменшує вартість капіталу. У підсумку ризик-менеджмент виступає не додатковою опцією, а необхідною умовою досягнення стратегічних цілей, фінансової стійкості та результативності інвестиційного проекту.

Список використаних джерел

1. Галазюк Н. М., Зелінська О. М., Кравчук О. Я. Сутність та структура міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12(1). С. 69-72
2. Кулик Р. Р. Цифровізація обліку фінансових інструментів страхування цінових ризиків. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій, 2025. № 3(17). С. 617-625
3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

5. Саченко С. І., Огінська О. Комплексний аналіз необоротних активів суб'єкта господарювання. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 1 груд. 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 141-144.
6. Черешнюк О. М., Саченко С. І. Концепція обліку інноваційної діяльності. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. № 6 (17). С. 740-745

Ладика В. І.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет

Черешнюк О. М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Аналіз інвестиційних проектів має низку особливостей, зумовлених їх довгостроковістю, капіталомісткістю та високою невизначеністю результатів. Передусім він завжди ґрунтується на прогнозних даних, тому ключовим об’єктом оцінювання є майбутні грошові потоки, а не поточні бухгалтерські показники. Через різночасність витрат і надходжень застосовується дисконтування, що дозволяє порівнювати альтернативні рішення та строки окупності, враховуючи вартість капіталу і ризик.

Важливою рисою є необхідність чіткого розмежування етапів проекту передінвестиційної підготовки, інвестиційної фази та операційної експлуатації. Для кожної фази аналізуються свої фактори: точність кошторису й графіка, надійність підрядників, доступність ресурсів і фінансування, потенціал ринку, технологічні параметри, витрати на експлуатацію та обслуговування. Окрему увагу приділяють структурі фінансування, впливу процентних ставок і валютних коливань, а також вимогам кредиторів до показників покриття боргу [3].

Ще одна особливість полягає в обов’язковому врахуванні ризиків і невизначеності. Тому поряд із базовим сценарієм використовують аналіз чутливості, аналіз сценаріїв, стрес-тести, а інколи імовірнісні підходи,

наприклад, Монте-Карло. Це дозволяє оцінити, як зміни цін, обсягів продажу, строків реалізації чи капітальних витрат впливають на економічну ефективність і чи має проект запас фінансової міцності.

Також аналіз інвестиційних проектів потребує врахування зовнішніх обмежень і регуляторних умов: податкових правил, ліцензій, екологічних вимог, доступності інфраструктури та логістики. Для багатьох проектів суттєвими стають нефінансові критерії, такі як соціальний ефект, вплив на довкілля, репутаційні наслідки та відповідність стандартам. Отже, аналіз інвестиційних проектів є комплексним: він поєднує фінансово-економічну оцінку, ризик-менеджмент, перевірку припущень і врахування регуляторних та операційних факторів, що визначають реалістичність і стійкість проекту [4].

Вітчизняна дослідниця-економіст Ю. Микитюк зазначає, що під час аналізу ризиків управління ними в інноваційних проектах доцільно розглядати як упорядкований, поетапний процес. Такий процес має чітку структуровану послідовність дій, яку узагальнено та відображено на рис. 1.

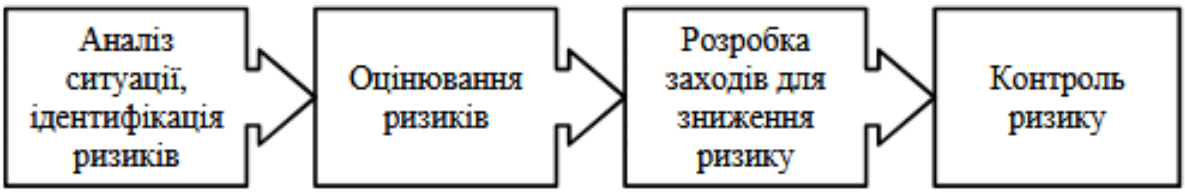

Рис. 1. Основні етапи оцінювання ризиків інвестиційного проекту [2, с. 91]

Перспективи розвитку інвестиційної діяльності визначаються поєднанням макроекономічних умов, доступності капіталу та темпів технологічної модернізації. У найближчі роки зростатиме роль інвестицій у відновлення та оновлення інфраструктури, енергетики й виробничих потужностей, оскільки саме ці напрями формують базу для підвищення конкурентоспроможності та стійкості економіки. Паралельно посилюватиметься інтерес до проектів, що забезпечують енергоефективність, альтернативну енергетику та ресурсозбереження, адже вони знижують витрати й залежність від зовнішніх ризиків.

Важливою тенденцією стане цифровізація інвестиційних процесів: ширше застосування фінансового моделювання, аналітики даних, автоматизованого моніторингу проектів і прозорого контролю використання коштів, що підвищує довіру інвесторів та якість управлінських рішень. Зростатиме значення інвестицій у людський капітал, інновації, розвиток ІТ-рішень та автоматизацію бізнес-процесів, оскільки саме ці вкладення формують довгострокову продуктивність і здатність компаній адаптуватися до змін ринку. Окремо перспективним напрямом залишаються проєкти, орієнтовані на інтеграцію до міжнародних ринків і логістичних ланцюгів, включно з модернізацією транспорту, складів і сервісної інфраструктури [1].

Водночас розвиток інвестиційної діяльності дедалі більше залежатиме від якості інституційного середовища: стабільності правил, захисту прав власності, ефективності судової системи, антикорупційних механізмів і прозорості державних процедур. З огляду на підвищену невизначеність, компанії активніше використовуватимуть ризик-орієнтоване планування, сценарні моделі та страхові інструменти, а інвестори надаватимуть перевагу проектам із чіткими показниками окупності та зрозумілою системою управління ризиками. Отже, перспективи інвестиційної діяльності пов’язані з модернізацією економіки, розвитком технологій і посиленням прозорості, що в сукупності створює умови для відновлення та довгострокового зростання.

Список використаних джерел

1. Кулик Р.Р., Новак Ю. Р. Вплив цифровізації облікових процесів і цифрового аудиту на ефективність фінансових інструментів страхування. 2025. Бізнес Інформ, № 10. С. 217-225.
2. Микитюк Ю. Аналіз впливу чинників ризику на ефективність інноваційно-інвестиційних проектів в будівництві. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2019. Вип. 3. С. 87-97

3. Панасюк В. М., Жуковська І. Ю. Агломерації як драйвери просторового розвитку в повоєнній україні. International scientific journal «Grail of Science». 2025. №53. С. 252-260
4. Черешнюк О. М. Оцінка ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств. Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2014. Том 15. № 3. С. 218–224
5. Черешнюк О. М. Планування інноваційної діяльності на основі витратного підходу. Економіка та суспільство. 2021. № 30. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/30

Мазур Д.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Актуальність дослідження концепції та структури системи внутрішнього контролю зумовлена її критичною роллю у забезпеченні стійкого функціонування суб'єктів господарювання в умовах високої невизначеності та динамічних змін. Сучасна практика вимагає від системи внутрішнього контролю переходу від реактивної функції, спрямованої на констатацію доконаних фактів, до проактивного механізму управління ризиками. Це обумовлює необхідність впровадження інтегрованих міжнародних концепцій, насамперед моделі COSO Enterprise Risk Management, та адаптації цифрових технологій.

В Україні необхідність модернізації внутрішнього контролю посилюється завданнями приведення Державного Внутрішнього Фінансового Контролю у відповідність до стандартів Європейського Союзу, де COSO-ERM виступає референтною моделлю.

Метою дослідження є обґрунтування концептуальних засад та визначення ключових принципів побудови структури сучасної системи внутрішнього контролю на основі інтеграції міжнародних стандартів та цифрових інструментів. Теоретико-методологічною основою є аналіз, синтез, системний і логічний методи, що дозволяють дослідити підходи до організації структури внутрішнього контролю з урахуванням принципів COSO-ERM.

Внутрішній контроль являє собою систему заходів та сукупність контрольних дій, інтегровану до системи управління підприємством, що

забезпечує кваліфіковане виконання обов'язків працівниками. Еволюція функціонального наповнення внутрішнього контролю відображена у переході від моделі COSO IC IF, історично орієнтованої на підвищення достовірності корпоративної звітності, до інтегрованої моделі COSO-ERM, яка є інструментом керівництва та аудиторів для досягнення цілей організації у найбільш безпечний спосіб.

Головним завданням COSO ERM є забезпечення досягнення чотирьох категорій цілей компанії:

- стратегічні – цілі найвищого рівня, пов'язані з місією компанії.
- операційні – ефективне використання ресурсів, наприклад, контроль собівартості продукції у сільськогосподарському виробництві.
- звітність – досягнення повної достовірності звітності.
- законність – дотримання законодавчих та регуляторних вимог.

Цей розширений цілівий профіль необхідний, оскільки надмірне захоплення технологіями фінансового ризик-менеджменту може призвести до недооцінки операційних та репутаційних ризиків, які інколи несуть значно більшу загрозу для фінансового стану та вартості бізнесу. Таким чином, сучасна концепція внутрішнього контролю трансформує його у комплексний інструмент управління ризиками.

Раціональна побудова системи внутрішнього контролю неможлива без чіткого визначення структури та відповідальності, що встановлюється на рівні корпоративного управління.

Сучасна структура внутрішнього контролю повністю змінює підхід завдяки комп'ютерним технологіям. Концепція безперервного аудиту- передбачає здійснення контрольних процедур безперервно, синхронно з виконанням транзакцій в інформаційних системах. Ця технологія дозволяє перехоплювати підозрілі операції ще на етапі їх ініціювання, реалізуючи превентивні заходи.

Слід зазначити, що ефективність впровадження СА та АІ критично залежить від якості даних, які обробляються в автоматичному режимі. Тому структурні вимоги до внутрішнього контролю мають включати надійні ІТ-контролі.

Впровадження моделі COSO-ERM є стратегічно важливим інструментом для уніфікації контрольних практик в Україні. Ця модель використовується у контексті реформи Державному Внутрішньому Фінансовому Контролю, забезпечуючи керівництво, внутрішніх аудиторів та правління спільною мовою стосовно внутрішнього контролю. Дослідження підтверджують можливість успішної адаптації зарубіжного досвіду, зокрема щодо організації системи внутрішнього контролю з урахуванням принципів COSO-ERM на українських підприємствах, наприклад, у сільськогосподарському секторі для контролю собівартості. Однак, необхідна гнучкість системи, оскільки пандемія продемонструвала, що звичні методи управління ризиками можуть бути застарілими.

Сучасна система внутрішнього контролю є інтегрованою, ризик-орієнтованою структурою (COSO-ERM), що охоплює стратегічні та операційні цілі. Її архітектоніка ґрунтується на принципах раціональності, чіткому підпорядкуванні та підзвітності (COSO Принципи 3 та 5), визначених вищим керівництвом.

Цифрова трансформація, зокрема впровадження безперервного аудиту та використання AI/RPA, змінює характер контролю на проактивний та безперервний, забезпечуючи завчасну оцінку ризиків та превентивне реагування. Практична цінність результатів полягає в обґрунтуванні моделі переходу від традиційного до технологічно посиленого контролю, що є необхідною умовою для забезпечення стійкості бізнесу та відповідності міжнародним вимогам, зокрема у сфері ДВФК.

Перспективи подальших досліджень доцільно спрямувати на розробку практичних методик забезпечення якості даних як критичної передумови

ефективності СА та на деталізацію національних рекомендацій щодо імплементації структурних COSO Принципів 3 та 5 у вітчизняному корпоративному секторі.

Список використаних джерел

1. Засаднюк В. О., Гавриленко І. С. Управління ризиками та внутрішній контроль у контексті моделі COSO ERM 2017: монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 250 с.
2. COSO Enterprise Risk Management – Applying Enterprise Risk Management to Environmental, Social and Governance (ESG)-Related Risks. *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)*, 2023. URL:*[https://www.google.com/search?q=https://www.coso.org/site/assets/files/Publications/COSO_ERM_ESG_related_risks_final.pdf]*
3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.
5. Петренко В. П., Панасюк І. І. Безперервний аудит (Continuous Auditing) як інструмент проактивного управління ризиками. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 66. С. 27–32.

Мазур Д.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

У сучасних умовах невизначеності та динамічного розвитку ринку ефективне корпоративне управління стає ключовим фактором стійкості бізнесу. Внутрішній аудит і внутрішній контроль є взаємопов'язаними складовими єдиної екосистеми управління, які мають спільну мету – забезпечення стабільності, прозорості та ефективності діяльності підприємства. Вони функціонують як комплементарні інструменти, що взаємно підсилюють один одного: внутрішній контроль забезпечує дотримання процедур і попередження ризиків на щоденній основі, а внутрішній аудит оцінює ефективність цього контролю та надає незалежні рекомендації щодо його вдосконалення.

Система внутрішнього контролю створює фундамент для стабільного функціонування підприємства. Вона передбачає наявність чітко визначених політик, процедур і механізмів, які гарантують належну якість управлінських процесів [4]. Згідно з порівняльним аналізом сутності цих двох систем, внутрішній контроль є сукупністю методів, спрямованих на запобігання ризикам, і носить превентивний характер. Його суб'єктами виступають керівники структурних підрозділів та відповідальні особи, а сама діяльність здійснюється безперервно, у режимі реального часу.

Проте навіть найрозвиненіша система контролю не може бути повністю самодостатньою – необхідний постійний незалежний моніторинг її ефективності. Саме таку функцію виконує внутрішній аудит. На відміну від

контролю, аудит є періодичною діяльністю, що здійснюється за затвердженим планом. Його основна функція – діагностична та аналітична: виявлення недоліків, аналіз причин та розроблення рекомендацій. Внутрішній аудит виступає «надбудовою» над системою контролю, оцінюючи її адекватність та дієвість.

Взаємозв'язок між внутрішнім аудитом і контролем проявляється на всіх рівнях управління підприємством:

- ✓ на стратегічному рівні внутрішній аудит бере участь у розробці політики контролю, оцінює відповідність системи корпоративним цілям і стратегічним ризикам.
- ✓ на тактичному рівні аудит перевіряє ефективність виконання контрольних процедур, надає рекомендації щодо оптимізації ресурсів.
- ✓ на операційному рівні аудитори аналізують конкретні бізнес-процеси (закупівлі, виробництво, збут тощо), виявляють дублювання функцій або перевищення повноважень.

Спільною методологічною основою для обох систем є ризик-орієнтований підхід. Внутрішній контроль ідентифікує ризики, що можуть вплинути на досягнення цілей, тоді як внутрішній аудит здійснює незалежну оцінку правильності цієї ідентифікації та адекватності заходів реагування. Цей процес можна описати як цикл: визначення цілей → ідентифікація ризиків → розробка контрольних процедур → аудиторська перевірка ефективності → вдосконалення.

Інформаційна взаємодія між системами має двосторонній характер. Система контролю генерує первинні дані (звіти, реєстри, індикатори ризиків), які стають базою для аудиту. У свою чергу, внутрішній аудит генерує аналітичні висновки та звіти, які стають підґрунтям для управлінських рішень щодо зміни контрольних процедур.

Для забезпечення ефективної взаємодії необхідна чітка формалізація процесів через:

- Положення про систему внутрішнього контролю та Положення про внутрішній аудит;
- Єдину Карту ризиків і бізнес-процесів;
- Регламент взаємодії, що визначає порядок обміну інформацією та координації дій

Взаємодію доцільно розглядати через призму циклічної моделі «постійного вдосконалення» (PDCA), де етап «Планування» та «Виконання» забезпечується системою контролю, етап «Перевірка» реалізується через аудит, а етап «Дія» (удосконалення) є спільним результатом їхньої роботи.

Отже, взаємозв'язок внутрішнього аудиту та системи внутрішнього контролю бізнес-процесів є системним, глибоким та взаємозалежним. Контроль забезпечує операційну надійність і дисципліну виконання процедур, тоді як аудит надає незалежну оцінку їх доцільності та результативності. Внутрішній аудит не підміняє контроль, а є необхідним елементом зворотного зв'язку, що перетворює систему управління підприємством на адаптивний механізм саморегулювання. Така синергія сприяє підвищенню якості управлінських рішень, мінімізації ризиків, оптимізації витрат та забезпеченню сталого розвитку компанії в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію внутрішнього контролю в системі корпоративного управління : затверджено рішенням НКЦПФР від 21.05.2020 № 284. URL: https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-20.
2. Загородня В. В., Боярська-Ганська Л. С. Організація та методика внутрішнього аудиту бізнес-процесів. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 60. С. 222–226.

3. Козіна Н. С., Овсяннікова Л. І. Ризик-орієнтований підхід у плануванні внутрішнього аудиту. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. № 58. С. 131–136.
4. Кужельний В. В., Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку та аудиту : підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 412 с.
5. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
6. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

Комісарчук Д.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Аудит фінансової звітності виступає одним із базових інструментів забезпечення прозорості, надійності та правомірності фінансової інформації підприємства. Його теоретичні засади формуються на перетині наукових підходів, нормативно-правових вимог і професійних стандартів, які визначають спільні принципи, цілі та методичні прийоми аудиторської роботи. У контексті євроінтеграції України та посилення вимог до корпоративної звітності значення якісно-го аудиту зростає, адже саме він підсилює довіру інвесторів, кредиторів, органів влади й суспільства до оприлюднених фінансових показників.

Концептуально аудит розглядається як незалежна, об’єктивна та професійна перевірка фінансових даних, спрямована на підтвердження їх повноти, точності, неупередженості та відповідності вимогам стандартів обліку і звітності. Визначальною передумовою такої перевірки є незалежність аудитора, яка забезпечує неупереджене професійне судження та гарантує, що висновки ґрунтують-ся на фактах і достатніх аудиторських доказах. За цією логікою аудит виконує не тільки контрольну, а й превентивну та аналітичну роль, інформуючи користувачів про реальний фінансовий стан підприємства та потенційні проблемні зони [1].

Важливою теоретичною основою аудиту є концепція обґрунтованої впевненості рівня переконаності, достатнього для формулювання професійної думки щодо достовірності фінансової звітності. Вона означає, що аудитор не може забезпечити абсолютної безпомилковості кожного показника, однак

завдяки виконаним процедурам здатен підтвердити, що звітність не містить суттєвих викривлень.

У працях українських науковців підкреслюється, що зміст концепції аудиту виходить за межі суто технічних прийомів перевірки та охоплює також етичні, економічні й соціальні виміри: зміцнення довіри, підвищення інвестиційної привабливості, формування належної фінансової дисципліни та відповідальної поведінки учасників ринку.

Нормативно-правові засади аудиторської діяльності в Україні визначаються Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [4] в редакції 2025 р., положення якого узгоджуються з Директивою 2014/56/ЄС та Регламентом ЄС № 537/2014, що сприяє наближенню національної практики до європейських і міжнародних підходів [2].

Завдання аудитора полягає в тому, щоб знизити сукупний аудиторський ризик до прийнятно низького рівня завдяки якісному плануванню процедур, правильному визначенню пріоритетних зон перевірки та оцінюванню ефективності системи внутрішнього контролю. Такий підхід дозволяє оптимально роз-поділяти час і ресурси аудиту та зосереджувати роботу на ділянках фінансової звітності, де ймовірність суттєвих викривлень є найбільшою.

Поряд із ризик-орієнтованістю, концептуальні засади аудиту спираються на низку фундаментальних принципів: незалежність аудитора, професійний скептицизм, належне документування аудиторських доказів, а також врахування припущення про безперервність діяльності підприємства. Саме поєднання цих принципів створює основу для формування аргументованої та якісної аудиторської думки [3].

Загалом концепція аудиту фінансової звітності є системою наукових, методичних і нормативних положень, спрямованих на забезпечення прозорості та достовірності фінансових даних підприємства. Аудит, базуючись на незалежності, професійному скептицизмі, обґрунтованій впевненості та

належній доказовій базі, виконує важливу роль у зміцненні довіри до звітності з боку інвесторів, кредиторів, держави та суспільства. Використання ризик-орієнтованого підходу у поєднанні з перевіркою контрольного середовища підвищує результативність аудиту та забезпечує раціональність аудиторських процедур на найбільш значущих напрямах. Гармонізація національного регулювання з європейськими вимогами підсилює інтеграцію української аудиторської практики у міжнародний простір і закріплює аудит як інструмент фінансової дисципліни, стабільності та інвестиційної привабливості бізнесу.

Список використаних джерел

1. Бобрович О. Б. Проблемні аспекти методики здійснення аудиту фінансової звітності страхових компаній. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.15. С. 176-185
2. Дубинська О., Фокін О. Методичні засади аудиту фінансової звітності як складника фінансової та економічної безпеки в умовах воєнного стану. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2024.Вип. 6. С. 281-299
3. Назаренко Т. П. Франчук І. Б., Вітер С. А. Методичні аспекти обліку та управління витратами на виробництво продукції. *Економіка та держава.* 2021. № 7. С. 83-89
4. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII в редакції від 20.06.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
6. Черешнюк О. М. Моделювання системи оподаткування вітчизняних підприємств. Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки IADTE 2024. Свалява. ЗУНУ, 2024. С. 372-374

Комісарчук Д.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Організація аудиту фінансової звітності охоплює комплекс дій із підготовки, планування та реалізації аудиторських процедур, спрямованих на досягнення головної мети перевірки отримання достатніх підстав для формування незалежної думки щодо достовірності фінансової звітності підприємства. Такий процес включає послідовні підготовчі, аналітичні, контрольні та завершальні роботи аудитора й здійснюється відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту, зокрема МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора», МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» та МСА 230 «Документування аудиту» [3]. В українських умовах організаційні засади проведення аудиту визначаються Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2], який трактує аудит як незалежну професійну перевірку фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою надання аудиторського висновку та підвищення довіри користувачів до фінансової інформації. Отже, організація аудиту повинна забезпечити не лише виконання формальних вимог, а й результативність аудиторського процесу в частині виявлення ризиків суттєвих викривлень, отримання доказів та належного документування висновків.

Логіка організації аудиту ґрунтується на узгодженні двох взаємопов'язаних складових зовнішнього нормативного регулювання та внутрішнього методичного забезпечення. Нормативна складова охоплює законодавство, професійні стандарти й етичні вимоги, які задають загальні правила здійснення

аудиторської діяльності. Внутрішня складова представлена методиками та регламентами аудиторської фірми, що визначають порядок планування і виконання процедур, підготовки робочої документації, а також механізми внутрішнього контролю якості. Фахова література наголошує, що належна організація аудиту забезпечує не тільки відповідність стандартам, а й раціональне використання ресурсів, оптимізацію трудових витрат та зниження ймовірності пропуску суттєвих помилок у звітності. До базових принципів організації аудиту відносять незалежність аудитора, обґрунтоване планування та чітке розмежування ролей у команді, збирання достатніх і належних аудиторських доказів, дотримання професійної етики та відповідальності, а також функціонування ефективної системи контролю якості виконаних процедур.

Таким чином, ефективно вибудувана організація аудиту виступає необхідною передумовою підготовки аргументованого аудиторського висновку, оскільки забезпечує узгодження міжнародних і національних вимог із внутрішніми методичними підходами аудиторської фірми. Поєднання належного планування, документування та контролю якості дозволяє підвищити об’єктивність перевірки, мінімізувати ризики суттєвих викривлень і, як наслідок, посилити довіру користувачів до фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел

1. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII в редакції від 20.06.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (Видання 2016-2017 років); пер.з анг. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, АПУ, 2018, частина 1. 1142 с.

Бельзецька М.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ

Нормативне врегулювання структури, формату та строків подання фінансової звітності убезпечує перетворення первинної облікової інформації у юридично значущі відомості, обов'язкові для застосування органами державної влади та учасниками ринкових відносин. Суворе визначення часових меж і вимога публічного розкриття звітних даних засвідчують домінування суспільного інтересу у сфері фінансової відкритості.

Звітність посідає ключове місце як завершальний компонент законодавчого механізму врегулювання бухгалтерського й статистичного обліку, оскільки саме вона узагальнює результати облікового процесу. Фінансова звітність є невід'ємною складовою облікової системи, що характеризує майновий стан суб'єкта господарювання та підсумки його діяльності. Порядок її формування і подання детально визначений нормативно-правовими актами, що гарантує уніфікованість і зіставність фінансової інформації.

Перелік форм й склад фінансової звітності визначається розміром та статусом суб'єкта господарювання. Підприємства великого й середнього сегментів зобов'язані складати розширений пакет звітних форм, який охоплює звіт про фінансовий стан, звіт про сукупний дохід, звіт про рух грошових потоків, звіт про зміни у власному капіталі та пояснювальні матеріали. Суб'єкти мікро- і

малого бізнесу подають обмежений набір звітів, що включає лише звіт про фінансовий стан і звіт про результати діяльності.

Річні звітні дані подаються до органів державної статистики у строк до 28 лютого року, що постає за звітним, а до контролюючих органів – одночасно з декларацією платника податків з податку на прибуток, не пізніше шістдесяти календарних днів після завершення звітного періоду.

Структура фінансової звітності варіюється залежно від категорії підприємства та застосовуваної системи стандартів (національних або міжнародних), проте її базовий склад закріплений у Законі України про бухгалтерський облік (стаття 11).

Для підприємств середнього та великого масштабу, а також суб'єктів, що становлять суспільний інтерес і застосовують МСФЗ або НС(П)О, фінансова звітність формується у розширеному складі, який охоплює такі елементи:

Звіт про фінансовий стан - характеризує структуру активів, обсяг зобов'язань і величину власних джерел фінансування на визначену дату.

Звіт про сукупний фінансовий результат - узагальнює показники доходів, витрат і фінансового результату за відповідний звітний проміжок часу.

Звіт про рух коштів - відображає надходження та використання грошових ресурсів.

Звіт про власний капітал - розкриває динаміку складових капіталу підприємства.

Примітки до фінансової звітності - містять опис облікових підходів і деталізацію показників фінансових форм.

Суб'єкти малого бізнесу та мікрорівня наділені можливістю складати фінансову звітність у скороченому форматі, яка, як правило, обмежується звітом про фінансовий стан (форми № 1-м або № 1-мс) і звітом про результати діяльності (форми № 2-м або № 2-мс).

Параметри структури та інформаційного наповнення звітних форм визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері фінансової політики, що гарантує їх стандартизацію та однаковість застосування.

Фінансовій звітності притаманна нормативна єдність форм, оскільки типові зразки звітних документів затверджуються відповідними розпорядчими актами Міністерства фінансів України. Для прикладу, Наказ Мінфіну № 419 «Про затвердження форм фінансової звітності» визначає обов'язкову структуру, коди та найменування статей. Застосування офіційно затверджених шаблонів фінансової звітності має обов’язковий характер, що уможливлює зіставлення показників різних суб’єктів господарювання та спрощує здійснення податкового й статистичного нагляду.

Нормами чинного законодавства визначено якісні вимоги до інформаційного наповнення звітних документів, зокрема вимогу достовірного відображення даних. Інформаційна складова звітності формується відповідно до засад бухгалтерського обліку, закріплених у статті 4 Закону України про бухгалтерський облік. До них належать принцип повного розкриття суттєвої інформації, а також вимоги об’єктивності та неупередженості, що забезпечують надання користувачам вичерпних і правдивих відомостей про фінансовий стан підприємства, що відповідає інформаційній меті обліку, визначеній статтею 3 зазначеного Закону.

Окрім змістовних аспектів, нормативно встановлено порядок і часові межі подання фінансової звітності. Строки та коло отримувачів звітної інформації мають обов’язкову юридичну силу, а їх недотримання веде за собою вживання до вживання заходів адміністративної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Лучко М. Р. Криптовалюти в контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Ефективна економіка. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6455/6538

2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 9. ст. 50.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996- XIV в редакції від 03.09.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

Бельзецька М.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Прийнято вважати, що в умовах поглиблення глобалізаційних процесів, зростання транскордонної економічної взаємодії та посилення інвестиційної активності, гармонізація й порівнянність облікових стандартів набувають визначального значення для функціонування світової економічної системи. Наявність великої кількості національних моделей бухгалтерського регулювання формує суттєві перешкоди для міжнародного переміщення капіталу, що, своєю чергою, стримує темпи економічного зростання.

Україна як країна з трансформаційною економікою не може залишатися осторонь зазначених процесів, оскільки ефективний розвиток національного ринку капіталу прямо пов’язаний із інтеграцією у глобальний фінансовий простір. Історично формування вітчизняних ринкових інститутів значною мірою відбувалося за участі іноземного капіталу, що зумовило необхідність узгодження інвестиційних умов та процедур розкриття фінансової інформації з міжнародно визнаними вимогами.

Попри те, що національні стандарти бухгалтерського обліку були сформовані з урахуванням положень міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності, між ними зберігаються принципові відмінності, які унеможливлюють їх повне ототожнення. Подальші редакційні зміни, запроваджені Радою з міжнародних стандартів, зокрема у 2003 році та в наступні

періоди, ще більше посилили наявні розбіжності між зазначеними нормативними підходами.

За таких умов особливої актуальності набуває питання узгодження та зближення національної системи бухгалтерського обліку і фінансового звітування з міжнародною моделлю з метою забезпечення повноцінної інтеграції українського фінансового ринку у глобальне економічне середовище.

У сучасних умовах фінансова звітність суб'єктів господарювання істотно варіюється залежно від економічних, соціальних та політичних особливостей окремих держав. Такі відмінності у підходах до формування звітних показників значно ускладнюють порівняльний аналіз та обґрунтування управлінських рішень, особливо з огляду на розвиток транснаціонального бізнесу, інтернаціоналізацію фінансових ринків і розширення міжнародної торгівлі.

З метою досягнення узгодженості у сфері фінансового звітування 29 червня 1973 року було створено Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Його утворення стало результатом домовленостей між професійними бухгалтерськими інституціями десяти держав-засновниць, зокрема Австралії, Сполученого Королівства, Ірландії, Канади, Мексики, Нідерландів, Федеративної Республіки Німеччина, Сполучених Штатів Америки, Франції та Японії. Починаючи з 1983 року, до складу Комітету приєдналися всі професійні об'єднання бухгалтерів, що є членами Міжнародної федерації бухгалтерів.

У 2000 році зазначений орган завершив реалізацію основної програми зі створення стандартів. У цей же період Міжнародна організація комісій з цінних паперів рекомендувала своїм учасникам надати транснаціональним корпораціям можливість застосовувати тридцять стандартів КМСБО під час здійснення міжнародних операцій з розміщення та обігу цінних паперів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності визначають загальні підходи до оцінювання та розкриття показників у фінансових звітах, не встановлюючи при цьому процедур ведення бухгалтерського обліку як такого. Окремі

стандарти допускають використання кількох допустимих методів облікового відображення ідентичних господарських операцій, зокрема базового та альтернативного варіантів.

Важливе значення для тлумачення та практичної реалізації міжнародних стандартів має Концептуальна основа, яка формує систему фундаментальних положень, що лежать в основі фінансової звітності загального призначення. Водночас зазначений документ не входить до складу самих стандартів. У разі виникнення невідповідності між положеннями Концептуальної основи та вимогами окремого стандарту пріоритет надається нормам відповідного стандарту.

Ключова відмінність між Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та Міжнародними стандартами фінансової звітності полягає у джерелах їх формування та колі обов'язкового застосування в Україні. Національні стандарти розробляються і затверджуються Міністерством фінансів України на виконання положень Закону України про бухгалтерський облік і є обов'язковими для складання фінансової звітності більшістю вітчизняних суб'єктів господарювання, які не підпадають під вимогу застосування міжнародних стандартів. НП(С)БО мають статус нормативно-правових актів та характеризуються високим рівнем деталізації щодо структури і порядку заповнення звітних форм.

Натомість МСФЗ є результатом діяльності Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та набувають чинності в Україні після офіційного оприлюднення державною мовою відповідно до визначеної процедури. Застосування міжнародних стандартів є обов'язковим для публічних акціонерних товариств, банківських установ, страхових організацій, недержавних пенсійних фондів, підприємств видобувної галузі загальнодержавного значення, а також для великих суб'єктів господарювання і середніх підприємств, які добровільно обрали такий формат звітування.

Міжнародні стандарти визнаються в Україні як офіційна основа фінансового звітування для визначених категорій підприємств і мають безпосередню юридичну дію у межах складання їх фінансової звітності. Вони орієнтовані переважно на принциповий підхід, передбачають застосування професійного судження та спрямовані на забезпечення прозорості й порівнюваності фінансової інформації у міжнародному вимірі.

Список використаних джерел

1. Лучко М. Р. Фінансовий моніторинг у контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*. 2022. Вип. 4. С. 45-52
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 9. ст. 50.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996- XIV в редакції від 03.09.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

Хрущик Р. Б.
здобувач другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
Грегоращук А. Б.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ: ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

В умовах макроекономічної нестабільності та високої турбулентності бізнес-середовища, спричиненої тривалим воєнним станом в Україні, методологічні підходи до оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання зазнають суттєвих змін. Пріоритети фінансового менеджменту та зовнішнього аудиту зміщуються від аналізу показників рентабельності, які формуються за принципом нарахування, до оцінки абсолютної ліквідності та здатності бізнесу генерувати чисті грошові потоки. Як слушно зазначають О. Рябчук та Є. Мосійчук, в умовах воєнного стану забезпечення фінансової стійкості стає критичною умовою функціонування суб'єкта господарювання, а методологія аудиту має фокусуватися на підтвердженні здатності підприємства безперервно продовжувати свою діяльність в осяжному майбутньому [7]. У цьому контексті Звіт про рух грошових коштів стає ключовим джерелом інформації для прийняття управлінських рішень, а застосування аналітичних процедур під час його аудиту – необхідним інструментом діагностики ризиків втрати платоспроможності.

Метою дослідження є обґрунтування методики застосування комплексних аналітичних процедур в аудиті грошових потоків для виявлення ознак фінансової кризи та оцінки достатності ліквідності бізнесу в умовах невизначеності.

Аудит грошових коштів традиційно характеризується низьким рівнем ризику непідтвердження залишків, оскільки їх наявність верифікується шляхом отримання зовнішніх підтверджень від банківських установ. Проте, найбільш суттєвий аудиторський ризик на сучасному етапі полягає не у підтвердженні залишку на звітну дату, а в оцінці структури грошових потоків та їх достатності для покриття поточних та майбутніх зобов'язань. Нормативною основою для проведення таких процедур виступає Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 520 «Аналітичні процедури», який зобов'язує аудитора здійснювати оцінку фінансової інформації шляхом аналізу вірогідних взаємозв’язків між фінансовими та нефінансовими даними [2]. Стосовно аудиту грошових потоків це передбачає перехід від констатації факту руху коштів до глибокого аналізу джерел їх надходження, ритмічності та ефективності використання.

Дослідники Р. Бойко та Я. Ілів, розглядаючи методичні аспекти аудиту торговельних компаній, підкреслюють необхідність детальної оцінки системи внутрішнього контролю за рухом грошових ресурсів [1]. В умовах воєнного стану ефективність контрольних процедур може знижуватися через об'єктивні фактори (дистанційний режим роботи, зміна персоналу, порушення логістики), що створює передумови для викривлення звітності. Аудитор повинен пересвідчитися, що фінансова звітність складена у повній відповідності до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6] та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» [5], зокрема в частині коректної класифікації потоків на операційні, інвестиційні та фінансові.

Однією з ключових проблем, яку дозволяють ідентифікувати аналітичні процедури, є викривлення показника чистого руху коштів від операційної діяльності (Operating Cash Flow - OCF). Менеджмент підприємств може намагатися покращити показники операційної ефективності шляхом некоректної класифікації витрат (відображення операційних видатків у складі інвестиційної діяльності) або включення до операційних надходжень сум, які за своєю

економічною сутністю є фінансуванням (поворотна фінансова допомога, короткострокові позики). І. Ясіновська та Р. Кольба наголошують, що ефективність управління грошовими потоками в умовах війни залежить від своєчасного виявлення касових розривів та диспропорцій у структурі надходжень [8].

Для об'єктивної оцінки платоспроможності аудитору доцільно використовувати динамічні коефіцієнти, розраховані на базі грошового потоку, які є більш репрезентативними порівняно зі статичними показниками ліквідності.

Першим важливим індикатором є коефіцієнт бізнес-платоспроможності (Operating Cash Flow Ratio), який розраховується за формулою:

$$K_{OCF} = OCF / CL \qquad (1)$$

де:

- OCF – чистий рух коштів від операційної діяльності;
- CL – середньорічна сума поточних зобов'язань.

Цей показник демонструє спроможність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання саме за рахунок основної операційної діяльності, без необхідності відчуження активів чи залучення додаткового позикового капіталу. Значення K_{OC} менше за 0.4 є індикатором високого ризику дефолту, оскільки свідчить про те, що операційний цикл підприємства не генерує достатнього обсягу ліквідності для обслуговування боргів.

Другим важливим інструментом аналітичних процедур є розрахунок коефіцієнта якості доходів:

$$Q = OCF / NI \qquad (2)$$

де:

- NI – чистий прибуток (збиток) згідно зі Звітом про фінансові результати.

Співставлення чистого прибутку з чистим операційним грошовим потоком дозволяє оцінити реальне наповнення фінансового результату. У стабільно

функціонуючому бізнесі цей коефіцієнт має наближатися до 1.0 або перевищувати його (враховуючи амортизаційні відрахування). Якщо підприємство декларує значний чистий прибуток, але коефіцієнт Q наближається до нуля або стає від'ємним, це свідчить про низьку якість прибутку. Така ситуація виникає, коли фінансовий результат сформовано переважно за рахунок нарахувань (зростання дебіторської заборгованості без надходження коштів), переоцінки активів або курсових різниць, що не створюють реального грошового потоку.

Третім вектором аналізу є оцінка здатності підприємства до самофінансування та інвестиційного розвитку. Для цього аудитор розраховує вільний грошовий потік (Free Cash Flow – FCF):

$$FCF = OCF - CAPEX \qquad (3)$$

де:

- CAPEX – капітальні витрати на придбання та модернізацію необоротних активів.

Від'ємне значення FCF протягом декількох звітних періодів є тривожним сигналом, що свідчить про вичерпання внутрішніх резервів та залежність від зовнішнього фінансування. В умовах обмеженого доступу до кредитних ресурсів під час воєнного стану хронічний дефіцит вільного грошового потоку створює загрозу порушення принципу безперервності діяльності. У такому випадку, згідно з вимогами НП(С)БО 1 [4], аудитор повинен оцінити наявність суттєвої невизначеності та розглянути необхідність модифікації аудиторського звіту.

Додатково в умовах кризи доцільно застосовувати показник «швидкості витрачання коштів» (Cash Burn Rate):

$$\text{Burn Rate} = \text{Залишок грошових коштів} / \text{Щомісячні операційні витрати} \qquad (4)$$

Цей показник дозволяє аудитору визначити часовий горизонт (у місяцях), протягом якого підприємство зможе фінансувати свою діяльність за рахунок наявних грошових залишків за відсутності нових надходжень. Критично низьке

значення цього показника (менше 3 місяців) вимагає від аудитора додаткової перевірки планів керівництва щодо стабілізації фінансового стану.

Отже, методика аудиту грошових потоків в умовах невизначеності повинна еволюціонувати від процедур підтвердження залишків до комплексного фінансового аналізу природи грошових потоків. Використання запропонованих аналітичних процедур та системи коефіцієнтів дозволяє аудитору виявити приховані ризики ліквідності, оцінити реальне наповнення задекларованого прибутку та сформувати обґрунтоване професійне судження щодо платоспроможності клієнта. Інтеграція методичних підходів сприятиме підвищенню якості аудиторських висновків та забезпеченню прозорості фінансової звітності, що є необхідною умовою для відновлення довіри інвесторів та кредиторів.

Список використаних джерел

1. Бойко Р. В., Ілів Я. В. Аудит грошових ресурсів торговельних компаній: методичний аспект. *Herald of lviv university of trade and economics economic sciences.* 2024. № 80. С. 100–106. URL: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-12

2. Міжнародний стандарт аудиту 520 «Аналітичні процедури» : Видання МФБ. 2016. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/ISA_520_Ukr_2016.pdf.

3. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 258–266.

4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» (Форма N 3) : Положення М-ва фінансів України від

31.03.1999 № 87 : станом на 19 берез. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99#Text.

6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 6 берез. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text.

7. Рябчук О., Мосійчук Є. Аудит фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* 2025. № 73. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-11.

8. Ясіновська І., Кольба Р. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни. *Молодий вчений.* 2023. № 11 (123). С. 168–174. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-34.

Радчук І. З.
здобувачка другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
Сіліч Т. М.
здобувачка другого (магістерського) рівня
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ГОЛОВНИМИ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Сучасний етап розвитку системи управління державними фінансами в Україні характеризується підвищеними вимогами до якості, прозорості та достовірності інформації, що розкривається суб'єктами державного сектору. Ключовим інструментом, що дозволяє отримати цілісну картину про майновий стан та результати діяльності бюджетних установ, є консолідована фінансова звітність. Процес її формування головними розпорядниками бюджетних коштів є складною аналітичною процедурою, яка вимагає не лише механічного зведення показників підвідомчих установ, а й застосування професійного судження для усунення розбіжностей та елімінування внутрішніх оборотів.

Ю. Слободяник зазначає, що аудит консолідованої фінансової звітності уряду виступає фундаментальним інструментом забезпечення державної прозорості (state transparency). Без достовірної консолідованої звітності неможливо оцінити ефективність використання публічних ресурсів, що є критично важливим для довіри з боку міжнародних партнерів та громадськості [7, с. 37]. Однак на практиці головні розпорядники стикаються з низкою методологічних, організаційних та технічних проблем, які ускладнюють процес консолідації та створюють ризики суттєвих викривлень.

Процедура консолідації регламентується Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 102 «Консолідована фінансова звітність». Згідно з цим стандартом, консолідована фінансова звітність – це звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів контролюючого суб'єкта та контрольованих суб'єктів як єдиної економічної одиниці [3]. Для головного розпорядника це означає необхідність об'єднання фінансових звітів усіх установ своєї мережі (розпорядників нижчого рівня) шляхом додавання подібних статей активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів та витрат.

Аналізуючи методичні та організаційні засади складання консолідованої звітності, виділяють ключові етапи цього процесу: визначення периметра консолідації (групи установ), уніфікацію облікових політик, перерахунок показників у єдину валюту звітності (що є актуальним для закордонних дипломатичних установ) та безпосереднє зведення даних [5, с. 170]. В. Пелех, З. Тенюх та Н. Хоча наголошують, що основною проблемою на цьому шляху є забезпечення зіставності облікових даних, оскільки навіть незначні відхилення в облікових підходах підвідомчих установ можуть призвести до неможливості коректного зведення балансу. Однією з найбільш гострих проблем є відсутність єдиного підходу до відображення господарських операцій у межах відомства. О. Чоплак вказує, що проблематика складання консолідованої звітності часто криється у низькій кваліфікації персоналу на місцях та різному тлумаченні норм національних стандартів [4]. Наприклад, установи, що входять до сфери управління одного міністерства, можуть використовувати різні вартісні критерії для визнання основних засобів, різні методи нарахування амортизації або по-різному класифікувати дебіторську заборгованість. При консолідації головний розпорядник бюджетних коштів змушений проводити процедури коригування, щоб привести звіти до єдиного знаменника. Це вимагає значних часових витрат та створює ризик механічних помилок. Вирішенням цієї проблеми має стати розробка та жорсткий контроль за дотриманням Єдиної облікової політики для

всієї мережі підвідомчих установ, що є прямим обов'язком головного розпорядника. Введення воєнного стану в Україні створило безпрецедентні виклики для бюджетної системи. Критичні фактори впливу на особливості складання фінансової звітності в цей період виділила Т. Ларікова:

1. Проблема інвентаризації. Достовірність звітності має підтверджуватися інвентаризацією. Однак для установ, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях або в зонах бойових дій, проведення інвентаризації є неможливим через загрозу життю працівників.

2. Оцінка активів. Значна частина майна бюджетних установ була знищена або пошкоджена. Головні розпорядники бюджетних коштів стикаються з проблемою коректного відображення знецінення таких активів у консолідованій звітності, оскільки часто відсутній доступ до об'єктів для оцінки збитків.

3. Втрата первинних документів. Евакуація установ часто відбувалася в екстрених умовах, що призвело до втрати паперових носіїв інформації та серверного обладнання [2, с. 105].

В таких умовах головні розпорядники змушені консолідувати звітність на основі наявних даних, які можуть бути неповними. Законодавство дозволяє подавати звітність з урахуванням результатів інвентаризації, проведеної після завершення воєнного стану, проте це тимчасово знижує інформативну цінність консолідованих даних для користувачів [2, с. 110].

Найскладнішим етапом консолідації є виключення сальдо та операцій між установами в межах однієї групи консолідації. Це стосується операцій з безоплатної передачі активів, внутрішніх розрахунків та фінансування. Згідно з НП(С)БОДС 102, такі операції повинні бути виключені в повному обсязі, щоб уникнути подвійного рахунку та штучного завищення валюти балансу [3]. На практиці виникають ситуації «розриву» даних: коли установа А відобразила передачу активів у звітному періоді, а установа Б (отримувач) – ще ні або відобразила за іншою вартістю. Автоматизована система «Є-Звітність», яка

використовується для подання звітів до Казначейства, має вбудовані контролі, проте вони не завжди здатні ідентифікувати складні помилки в сутності операцій. Головний розпорядник змушений в ручному режимі проводити звірку внутрішньовідомчих оборотів, що є трудомістким процесом.

Важливим механізмом мінімізації помилок при консолідації є внутрішній аудит. Аудитори повинні фокусуватися не лише на перевірці законності витрат, а й на оцінці надійності системи внутрішнього контролю за процесом складання звітності. Автори пропонують впроваджувати ризик-орієнтований підхід, коли перевірки плануються в тих установах мережі, де є найвищий ризик суттєвих викривлень (великі обсяги капітальних видатків, складна організаційна структура, часта зміна головних бухгалтерів) [1, с. 45]. Ефективний внутрішній аудит дозволяє виявити та виправити помилки на рівні розпорядників нижчого рівня ще до моменту подання їхніх звітів на консолідацію.

Отже, можна стверджувати, що консолідація фінансової звітності головними розпорядниками бюджетних коштів є складним процесом, який ускладнюється відсутністю уніфікованих облікових практик, технічними обмеженнями програмного забезпечення та наслідками воєнних дій. Для вирішення окреслених проблем необхідно:

1. Посилити методологічну роботу головних розпорядників бюджетних коштів. Розробити деталізовані інструкції та уніфіковану облікову політику для всіх установ мережі, що мінімізує різночитання стандартів.

2. Удосконалити ІТ-інструментарій. Розширити функціонал автоматизованої системи «Є-Звітність» модулями автоматичного елімінування внутрішньовідомчих розрахунків, що зменшить вплив людського фактора.

3. Адаптувати процедури до умов війни. Розробити чіткі методичні рекомендації щодо відображення у консолідованій звітності активів, які знаходяться на окупованих територіях.

4. Розвивати внутрішній аудит. Забезпечити перехід від формального контролю до аудиту процесів підготовки звітності.

Тільки комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить забезпечити формування якісної консолідованої звітності, яка стане надійним підґрунтям для прийняття управлінських рішень на державному рівні.

Список використаних джерел

1. Зюман С., Яковлєва Т. Методичні підходи проведення внутрішнього аудиту в державному секторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки*. 2022. Т. 86, № 4. С. 36–51. URL: https://doi.org/10.32453/3.v86i4.862.

2. Ларікова Т.В. Особливості складання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів у період воєнного стану. Фінанси України. 2022. №10. 103–114. URL: https://doi.org/10.33763/finukr2022.10.103.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 102 «Консолідована фінансова звітність»: наказ МФУ від 24.12.2010 № 1629. URL: https://zakon.rada.gov.ua.

4. Чоплак О. Складання консолідованої фінансової звітності: проблематика та шляхи її удосконалення. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and it context* / chair A. Михалків. 2020. URL: https://doi.org/10.36074/15.05.2020.v1.39.

5. Panasyuk, V. Cloud Technologies and Blockchain in Auditing: A New Stage in the Development of Control Systems. *JoFFL* 2025, *1*, 25-38.

6. Pelekh U. V., Tenyukh Z. I., Khocha N. V. Analyzing the methods and organizational bases of preparing the consolidated financial statements. *Business inform*. 2021. Vol. 4, no. 519. P. 168–175. URL: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-168-175.

7. Slobodianyk Y. Audit of consolidated financial statements of the government as a tool for ensuring state transparency. *Scientific bulletin of the Odessa national economic university*. 2024. Vol. 10, no. 323. P. 36–44. URL: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-36-44.

Булашенко А. Є.
здобувач освіти другого (магістерського) рівня,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова безпека підприємства є однією з ключових умов його стабільного функціонування та розвитку в умовах нестабільного економічного середовища. Вона формується під впливом багатьох чинників, серед яких особливе місце посідає стан розрахунків із контрагентами. Дебіторська заборгованість, будучи невід'ємною складовою оборотних активів, одночасно виконує подвійну роль: з одного боку, вона забезпечує безперервність господарської діяльності, а з іншого боку за відсутності належного контролю може стати джерелом фінансових ризиків і загроз платоспроможності підприємства.

Зростання обсягів дебіторської заборгованості, її прострочення або низька ймовірність погашення негативно впливають на ліквідність, фінансову стійкість і загальний рівень фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Аудит дебіторської заборгованості не обмежується перевіркою правильності бухгалтерських записів чи формального дотримання облікових стандартів. Його зміст полягає у комплексному аналізі структури заборгованості, оцінці її якості, виявленні сумнівних і безнадійних боргів, а також у перевірці адекватності створення резервів. Саме завдяки аудиту з'являється можливість своєчасно ідентифікувати приховані фінансові загрози, пов'язані з ризиком неповернення коштів, та запобігти викривленню фінансової звітності [1, 6] (табл. 1).

В умовах зростання економічної невизначеності, посилення конкуренції та ускладнення договірних відносин аудит дебіторської заборгованості набуває

стратегічного значення для системи фінансової безпеки підприємства. Він сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, зміцненню платіжної дисципліни контрагентів і формуванню обґрунтованих управлінських рішень щодо кредитної політики підприємства.

Таблиця 1

Особливості аудиту дебіторської заборгованості як складової фінансової безпеки підприємства

Ознака	Характеристика
Цільова спрямованість	Забезпечення своєчасного виявлення ризиків неповернення дебіторської заборгованості та мінімізація фінансових втрат
Превентивна функція	Виявлення проблемних боргів до виникнення критичних наслідків для ліквідності підприємства
Об’єкт контролю	Дебіторська заборгованість, її структура, строки погашення, обґрунтованість резервів під сумнівні борги
Методи	Документальна перевірка, аналітичний аналіз, тестування внутрішніх процедур, оцінка кредитної політики
Суб’єкти здійснення	Внутрішні аудитори, незалежні аудиторські фірми
Аналітична спрямованість	Оцінка якості дебіторської заборгованості, виявлення безнадійних і сумнівних боргів
Взаємозв’язок із фінансовою безпекою	Контроль дебіторської заборгованості дозволяє зберегти ліквідність, стабільність грошових потоків та фінансову стійкість підприємства
Консультативна функція	Надання рекомендацій щодо оптимізації кредитної політики та управління дебіторською заборгованістю
Регулярність проведення	Планова та позапланова, залежно від фінансового стану та внутрішніх ризиків підприємства

Очікуваний результат	Підвищення прозорості фінансової інформації, зміцнення платіжної дисципліни контрагентів, мінімізація фінансових ризиків

Джерело: сформовано на основі [1, 2, 5, 6]

Аудит дебіторської заборгованості виступає одним із ключових інструментів забезпечення фінансової безпеки підприємства, оскільки дозволяє не лише перевіряти достовірність облікових даних, а й оцінювати якість управління кредитними ресурсами та ризики неповернення коштів. У процесі аудиту формуються комплексні висновки щодо стану дебіторської заборгованості, структури заборгованості за строками, ефективності наявних резервів і дотримання внутрішніх процедур контролю, що створює передумови для своєчасного прийняття управлінських рішень і мінімізації фінансових втрат.

Таким чином, аудит дебіторської заборгованості слугує не лише процедурою контролю, а й стратегічним інструментом управління фінансовими ризиками. Його впровадження та систематичне застосування підвищує прозорість фінансової інформації, зміцнює платіжну дисципліну контрагентів і сприяє формуванню надійної системи фінансової безпеки підприємства. Це підтверджує актуальність дослідження аудиту дебіторської заборгованості як складової стратегії забезпечення стабільності та розвитку економічного суб’єкта.

Список використаних джерел

1. Булат Г.В. Аналіз дебіторської заборгованості та напрями удосконалення управління нею. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. С. 222–226.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" : затв. наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237.

3. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. Бізнес Інформ. 2024. №1. С. 258–266.
4. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.
5. Пуцентейло П. Р., Довбуш А. В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3–4 (87). С. 140–151. DOI: https://doi.org/10.37332/23091533.2021.3-4.
6. Яременко Л.М. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні дебіторською заборгованістю підприємства. *Економічний вісник університету: збірник наукових праць учених та аспірантів.* 2017. Вип. 32/1. С. 123–130.

Дорош Л. В.
здобувач освіти другого (магістерського) рівня,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК АУДИТУ

Розвиток цифрових технологій став одним із визначальних чинників трансформації економічних процесів, що безпосередньо вплинуло на організацію та зміст контрольних функцій у фінансовій сфері. Аудит, як важливий елемент системи фінансового контролю, зазнає суттєвих змін під впливом цифровізації, що зумовлює переосмислення його методів, інструментарію та професійної ролі аудитора. Традиційні підходи до аудиторських перевірок дедалі частіше виявляються недостатніми в умовах автоматизованих облікових систем, значних масивів даних та високої швидкості обробки інформації [1-4].

Цифрові технології змінюють саму природу аудиторської діяльності, переходячи від вибіркової перевірки операцій до комплексного аналізу даних у режимі, близькому до реального часу. Використання спеціалізованого програмного забезпечення, аналітичних платформ, технологій обробки великих даних та елементів штучного інтелекту розширює можливості аудитора щодо виявлення ризиків, аномалій і потенційних порушень [3]. У результаті аудит поступово трансформується з ретроспективного інструменту контролю на проактивний механізм оцінки фінансової інформації та управлінських рішень.

Особливої актуальності питання впливу цифрових технологій на розвиток аудиту набуває в умовах цифровізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Автоматизація облікових процесів, поширення хмарних сервісів і електронного документообігу суттєво змінюють об’єкти аудиторської перевірки, а також вимоги до професійної компетентності аудиторів [1]. Зростає значення

навичок роботи з інформаційними системами, розуміння алгоритмів обробки даних і здатності оцінювати надійність цифрового середовища, у якому формується фінансова інформація.

Процес цифровізації аудиту має комплексний і багатовимірний характер, оскільки охоплює не лише зміну технічних інструментів перевірки, а й трансформацію самої логіки аудиторської діяльності. Його першою ключовою особливістю є перехід від традиційних вибіркових методів до суцільного аналізу даних. Завдяки використанню цифрових платформ та аналітичного програмного забезпечення аудитори отримують можливість опрацьовувати повні масиви фінансової інформації, що підвищує точність висновків і зменшує ризик невиявлених помилок.

Другою важливою особливістю є зміна часових меж аудиторського контролю. Цифрові технології дозволяють здійснювати перевірки не лише після завершення звітного періоду, а й у процесі здійснення господарських операцій. У результаті аудит поступово набуває безперервного характеру, що сприяє своєчасному виявленню відхилень і підвищує превентивну роль аудиторської діяльності.

Наступною характерною рисою є зростання ролі професійного судження аудитора в умовах автоматизації [4]. Хоча значна частина рутинних операцій передається цифровим системам, інтерпретація результатів аналізу, оцінка суттєвості виявлених відхилень та формування аудиторського висновку залишаються зоною відповідальності фахівця. Це змінює акценти в професійній діяльності аудитора, підвищуючи значення аналітичних і стратегічних компетенцій.

Окремою особливістю процесу цифровізації аудиту є посилення взаємозв’язку між аудитом та інформаційними системами бухгалтерського обліку. Об’єктом аудиторської перевірки дедалі частіше стає не лише фінансова інформація, а й надійність програмного середовища, коректність алгоритмів

обробки даних і ефективність внутрішніх контрольних механізмів у цифровому форматі [3].

Водночас цифрові технології формують нові ризики аудиторської діяльності, зокрема ризики кібербезпеки, втрати або викривлення даних, залежності від програмних рішень і обмеженої прозорості автоматизованих алгоритмів. Це зумовлює необхідність адаптації методик аудиту та розширення інструментарію оцінки ризиків з урахуванням цифрового середовища.

Таким чином, процес впливу цифрових технологій на розвиток аудиту характеризується глибинними структурними змінами, що охоплюють методи перевірки, організацію аудиторської роботи та професійну роль аудитора. Його особливості свідчать про перехід аудиту на якісно новий рівень, орієнтований на аналітичність, превентивність і інтеграцію з цифровими системами управління.

Список використаних джерел

1. Бардаш С. В., Грабчук І. Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.18.

2. Гевлич Л. Л. Професія бухгалтера у цифровій економіці. *Економіка і організація управління*. 2021. № 3 (43). С. 138–146. DOI: https://doi.org/10.31558/23072318.2021.3.13.

3. Іонін Є. Обліково-аналітичне забезпечення бізнес-процесів в умовах цифрової економіки. *Економічний аналіз.* 2023. Том 33, № 1. С. 172–191. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2023.01.172.

4. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Савченко В. М. Організація обліку та аудиту у контексті використання новітніх цифрових технологій: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2025. № 18. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-09-03

5. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 258–266.

6. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 89. № 4. С. 42-48.

7. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.

Дорош М. І.
здобувач освіти другого (магістерського) рівня,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО КОМПЛАЄНСУ

Податкова система будь-якої держави функціонує не лише через сукупність законодавчих норм і контрольних повноважень фіскальних органів, а й завдяки здатності платників податків усвідомлено виконувати свої податкові зобов'язання. У цьому сенсі податковий комплаєнс слід розглядати як складний соціально-економічний феномен, що формується на перетині правового регулювання, управлінських рішень і внутрішньої культури ведення бізнесу. Його ефективність значною мірою залежить від наявності дієвих механізмів внутрішнього контролю, серед яких аудиторський контроль посідає особливе місце [1-2].

На відміну від суто фіскального нагляду, аудит у системі податкового комплаєнсу орієнтований передусім на попередження порушень, а не на їх формальне виявлення постфактум. Він дає змогу оцінити не лише правильність відображення податкових операцій у звітності, а й логіку прийняття управлінських рішень, що впливають на формування податкових зобов'язань [3]. Саме тому аудиторський контроль поступово трансформується з інструменту перевірки у складову стратегічного управління податковими ризиками підприємства.

Важливо підкреслити, що аудиторський контроль у системі податкового комплаєнсу не обмежується технічною перевіркою податкових розрахунків. Його функціональне призначення значно ширше і охоплює аналіз ефективності внутрішніх контрольних процедур, оцінку відповідності податкової політики

підприємства чинному законодавству та формування рекомендацій щодо вдосконалення системи податкового управління. Такий підхід сприяє підвищенню рівня прозорості фінансово-господарської діяльності та формуванню довіри між бізнесом і державою (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості аудиторського контролю в системі податкового комплаєнсу

Ознака	Характеристика
Цільове спрямування	Забезпечення дотримання податкового законодавства та зниження ймовірності податкових порушень
Превентивний характер	Орієнтація на попередження помилок і ризиків до моменту застосування фіскальних санкцій
Об’єкт контролю	Податкові зобов’язання, податкова звітність, внутрішні процедури податкового обліку
Суб’єкти здійснення	Внутрішні аудитори або незалежні аудиторські фірми
Інформаційна база	Дані бухгалтерського та податкового обліку, первинні документи, внутрішні регламенти
Аналітична спрямованість	Оцінка податкових ризиків і виявлення потенційних зон порушень
Консультативна функція	Формування рекомендацій щодо вдосконалення податкової політики підприємства
Регулярність проведення	Здійснюється на системній основі відповідно до внутрішніх процедур
Рівень інтеграції	Є складовою загальної системи корпоративного управління та внутрішнього контролю
Очікуваний результат	Підвищення рівня податкового комплаєнсу та фінансової прозорості діяльності

Джерело: сформовано на основі [1-7]

Особливе значення аудиторського контролю в системі податкового комплаєнсу проявляється в умовах нестабільності податкового законодавства та ускладнення механізмів податкового адміністрування в Україні. За таких обставин аудит виступає ефективним інструментом адаптації суб'єктів господарювання до змін регуляторного середовища та сприяє формуванню обґрунтованої податкової поведінки, заснованої на принципах прозорості та відповідальності.

Отже, аудиторський контроль у системі податкового комплаєнсу слід розглядати як стратегічний елемент сучасного податкового управління, що забезпечує баланс між фіскальними інтересами держави та економічною безпекою платників податків. Подальший розвиток і вдосконалення аудиторських практик у цьому напрямі є важливою умовою підвищення ефективності податкової системи України та запобігання ухиленню від оподаткування в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

8. Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. Теоретична архітектоніка податкового комплаєнсу платників податків. *Ефективна економіка*. 2023. №11. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2524

9. Коломієць П. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. *Право і суспільство*. 2020. №2. С. 258-263

10. Олендій О., Назарова К., Нежива М., Мисюк В., Міщенко В., Русин-Гриник Р. Податковий аудит для забезпечення процвітання бізнесу: тенденції та перспективи. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 4(51). С. 80–90. URL: https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4069

11. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. С. 47-64.

12. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

13. Податковий комплаєнс та основні елементи управління комплаєнс-ризиками: бачення ОЕСР та МВФ. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/228168_podatkoviy-komplans-ta-osnovn-elementi-upravlnnya-komplans-rizikami-bachennya-oesr-ta-mvf

14. Податковий комплаєнс: Шлях до європейської податкової системи згідно з Національною стратегією доходів. URL: https://sumy.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/908056.html

Басін А. О.
здобувач освітньо-наукового рівня доктор філософії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ЦИФРОВИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ERP-СИСТЕМ В IT-ІНДУСТРІЇ

Трансформація IT-сектору зумовила перехід від локальних облікових рішень до глобальних хмарних екосистем. Платформи класу SaaS сьогодні виконують роль інтелектуального ядра бізнесу, проте цей стрибок створив методологічний розрив коли традиційні стандарти аудиту все ще значною мірою спираються на ретроспективну перевірку документів та динамічним цифровим середовищем індустрії.

Вивчення переходу від пасивного підтвердження звітності до безперервного цифрового аудиту підтверджує актуальність цієї роботи. Цифровий аудит, інтегруючи алгоритми штучного інтелекту (AI) та блокчейн, дозволяє перетворити процес перевірки у безперервний цикл верифікації, що відповідає вимогам оновленого стандарту ISA 315 [1, с. 14–16]. У досліджені обґрунтовано роль цифрового аудиту як головного гаранта достовірності інформації в умовах тотальної цифровізації активів IT-компаній.

Цифровий аудит в хмарному середовищі базується на використанні хмарних ERP, які забезпечують швидкість обробки даних, але роблять обліковий процес «прозорим» лише за умови можливості доступу до метаданих. У розподілених системах дані не мають єдиного фізичного місця зберігання, що вимагає від аудитора аналізу системних логів замість паперових носіїв. Цілком допустимо вважати, що «цифровий слід» транзакції є повноцінним аудиторським доказом, це корелює з нормами Закону України «Про аудит фінансової звітності та

аудиторську діяльність», де вказано, що робочі документи аудитора можуть створюватися в електронній формі [2, с. 3].

Основним елементом достовірності в хмарних ERP є створення надійного аудиторського сліду, тобто хронологічного ланцюга системних подій, який дозволяє відновити історію будь-якої операції - від первинної події до відображення у фінансовій звітності.

В ІТ-індустрії аудиторський слід повинен включати не лише фінансові записи, а й метадані-IP-адреси, часові мітки (timestamps) та ідентифікатори API Застосування технології блокчейн, для фіксації хеш-сум системних логів у розподіленому реєстрі набуває особливого значення [3, с. 125], для створення «цифрового замка», для унеможливлення непомітної ретроспективної зміни даних, забезпечуючи виконання вимог щодо цілісності інформації [4, с. 8].

Для ІТ-індустрії нематеріальні активи (НМА) це стратегічний ресурс, але їх правильний облік згідно з МСБО (IAS) 38 та НП(С)БО 8 є найскладнішою ділянкою контролю. Поряд із складностями обліку прав інтелектуальної власності, визначенням їх ідентифікації існує проблема у суб'єктивності розмежування витрат на дослідження (research) та розробку (development). В цьому випадку, класичні методи опитування персоналу не дають достатньої впевненості у достовірності капіталізованих сум [5, с. 18]. Для вирішення цієї проблеми Цифровий аудит пропонує пряму інтеграцію ERP із середовищами розробки (GitHub, Jira).Такий підхід дозволяє аудитору бачити зв'язок між витратами та конкретними результатами кодування, що мінімізує ризик маніпуляцій з активами, тобто завищення їх вартості [6, с. 72].

Ще одним із найгостріших викликів цифрового аудиту є феномен «чорної скриньки». Він виникає при впроваджені алгоритмів Штучного інтелекту (ШІ) в Обліково контрольне середовище (ОКС) підприємства і на нього покладені функції класифікації ризиків та оцінки активів. Алгоритми ШІ приймають рішення, але логіка цих рішень залишається непрозорою і незрозумілою для

контролера і це створює критичну загрозу для професійного скептицизму аудитора [7, с. 123].

Аудитор не повинен покладається на висновки системи без розуміння її внутрішньої логіки, тому, що таким чином він порушує вимоги щодо обґрунтованості суджень. Для вирішення цієї проблеми доцільно впроваджувати концепцію пояснюваного штучного інтелекту (Explainable AI (XAI). Моделі XAI не лише ідентифікують аномалії, а й візуалізують фактори впливу, що дозволяє аудитору зберегти контроль над процесом прийняття рішень [8, с. 52].

В цілому, для забезпечення ефективного використання Цифровий аудиту для підвищення достовірності облікової інформації в ІТ-індустрії необхідно створення ОКС. В таких умовах ефективність цифрового аудиту в хмарних ERP-середовищах залежить від синергії між платформою управління ресурсами та спеціалізованими інструментами аналізу. Узагальнену оцінку щодо впливу технологічної інтеграції на ключові рівні контролю наведено в Таблиці 1.

Наведена в Таблиці 1 інтеграція хмарних ERP-систем із сучасними інструментами цифрового аудиту демонструє, наскільки глибоко технології трансформують не лише механіку контролю, а й саму природу аудиторської діяльності. Від суцільного аналізу даних до незмінних записів у блокчейні. В такій єдності кожен рівень контролю опирається на автоматизовану, прозору та постійно доступну інформаційну інфраструктуру. Однак технічна досконалість не гарантує достовірності сама по собі. Саме тому фінальна оцінка ризиків і прийняття професійних суджень залишаються за людиною. Це й визначає стратегічну роль цифрового аудиту у сучасній ІТ-індустрії.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що Цифровий аудит є стратегічно необхідним інструментом забезпечення достовірності облікової інформації в ІТ-індустрії, де активи і операції існують виключно в цифровій формі.

Таблиця 1

Вплив хмарних ERP та інноваційних технологій на процес аудиту

Рівень контролю	**Роль хмарної ERP (SaaS)**	**Інструментарій цифрового аудиту**	**Оцінка автора щодо впливу на ризик**
Збір даних	Агрегація інформації в реальному часі [9, с. 45]	Технології ETL та CAATs (суцільний аналіз усього масиву даних) [3, с. 49]	Зниження ризику вибірки; виявлення прихованих аномалій.
Верифікація активів	Автоматичний розрахунок амортизації НМА [1, с. 5]	Блокчейн-реєстри для фіксації авторських прав та історії змін [7, с. 125]	Виключення можливості ретроспективного коригування вартості.
Контроль доступу	Система ролей (RBAC) у хмарі [11, с. 8]	AI-моніторинг нетипової поведінки користувачів (User Behavior Analytics) [11, с. 12]	Захист від внутрішнього фроду, несанкціонованого доступу та витоку даних.
Звітність	Гнучке формування пакетів звітності [4, с. 6]	NLP-аналіз текстових приміток до звітів (виявлення ризикованих формулювань) [8, с. 74]	Підвищення якості якісної інформації та раннє виявлення потенційних викривлень.

Джерело: розроблено автором.

Хмарні ERP-системи, інтегровані з інструментами ШІ, блокчейну та аналітики великих масивів даних, дозволяють реалізувати безперервний аудит, що значно підвищує швидкість, повноту та точність контролю. Однак ефективність такого підходу залежить від двох ключових чинників: інтеграції технічних систем (ERP, системи розробки, блокчейн-реєстри) та збереження професійного скептицизму через використання пояснюваного ШІ (XAI) та людського нагляду.

Список використаних джерел

1. *Supriyati S., Solikhah K., Suwintari A.* Digital Competencies for a FinTech-Driven Accounting Profession: A Systematic Literature Review. *Informatics*. 2025. Vol. 12, no. 4. Art. 121. DOI: 10.3390/informatics12040121.
2. *Гуцаленко Л., Альошин В.* Напрями діджиталізації аудиту безперервності діяльності підприємств – передумова підвищення його ефективності.

Вісник економіки. 2024. № 2. С. 92–105. URL: https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1613 (дата звернення: 20.11.2025).

3. *Kokina J., Davenport T. H.* The Emergence of Artificial Intelligence in the Audit Process: Applications, Consequences, and Challenges. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*. 2021. Vol. 18, no. 1. P. 43–57. DOI: 10.2308/jeta-10768.
4. *Torkura K. A. et al.* Continuous auditing and threat detection in multi-cloud infrastructure. *Computers & Security*. 2021. Vol. 102. Art. 102155. DOI: 10.1016/j.cose.2020.102155.
5. *Gupta A., Lobo G. J., Ma S.* How Does Digital Transformation Affect Audit Effort and Audit Fees? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 2022. Vol. 41, no. 4. P. 1–25. DOI: 10.2308/AJPT-2021-013.
6. *Lehner O. M. et al.* Artificial intelligence based decision-making in accounting and auditing: ethical challenges and normative thinking. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2022. Vol. 35, no. 1. P. 109–135. DOI: 10.1108/AAAJ-02-2020-4368.
7. *International Standard on Auditing (ISA) 315 (Revised 2019): Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement*. New York : International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), 2019. 73 p. URL: https://www.iaasb.org/publications/isa-315-revised-2019-identifying-and-assessing-risks-material-misstatement.
8. *Alotaibi E.* Cloud Computing to Audit Quality–Evidence From the Kingdom of Saudi Arabia. *SSRN Electronic Journal*. 2023. 32 p. DOI: 10.2139/ssrn.4697897.

Сивак А. П.
студентка групи ОО-21
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник – **Біла Ю. А.**
кандидат економічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Малий бізнес відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні ринкової економіки держави. Саме такі компанії створюють нові робочі місця, впроваджують свіжі ідеї та допомагають економіці швидко реагувати на зміни, що надзвичайно актуально сьогодні. Відкриття невеликих компаній має низку плюсів порівняно з великим бізнесом. Насамперед, вони змінюють економічну картину країни. Малі фірми допомагають розвивати ринок та роблять його менш залежним від декількох потужних індустрій. Крім того, невеликі підприємства активно створюють вакансії. Сьогодні саме вони є одним із головних роботодавців, що допомагає людям знайти заробіток, покращити своє життя та знизити соціальне напруження в суспільстві. Ще один важливий момент – малий бізнес протидіє монополіям. Невеликі компанії пропонують покупцям широкий вибір різних товарів і послуг, швидко підлаштовуються під зміни на ринку та завдяки цьому роблять економіку більш стійкою та збалансованою.

На сьогоднішній день малий бізнес стикається з багатьма перешкодами у своєму розвитку. Серед основних труднощів варто виділити недоліки у системі оподаткування. Українські невеликі компанії регулярно зустрічаються з

проблемами у вигляді значного податкового тягаря та заплутаних правил сплати податків. Через це бізнес розвивається повільніше, а деякі підприємці вимушено йдуть у тінь, адже бачать у цьому єдину можливість утримати свою справу на плаву. Також варто згадати про дорогі банківські позики. Фінансові установи пропонують кредити для бізнесу під надто високі проценти, через що скористатися ними можуть лише одиниці. Така ситуація обмежує можливості для зростання малих фірм і робить їх слабшими у конкурентній боротьбі на ринку.

Чергове ускладнення – це брак доступних механізмів підтримки малого підприємництва в Україні. Якщо подивитися на економічно розвинені держави, то там фінансова допомога у формі дотацій, безповоротної допомоги чи навчальних ініціатив є невід'ємною складовою державної стратегії. Коли таких інструментів немає, невеликі фірми змушені працювати самотужки, не маючи достатніх навичок або коштів для ефективного ведення справи. Усі ці перешкоди, про які йшлося вище, змушують частину бізнесменів до роботи поза правовим полем, щоб уникнути надмірного податкового навантаження. Це призводить до збільшення нелегального бізнесу в економіці, що зменшує податкові надходження до бюджету та створює несправедливі умови для тих підприємців, які ведуть чесний бізнес.

Початок повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року кардинально вплинув на роботу всіх українських підприємств. Особливо важкі наслідки відчули на собі невеликі компанії, проте влада швидко відреагувала та запровадила ряд підтримуючих ініціатив. Ключовим рішенням стала можливість для фірм, які працювали за загальною системою оподаткування, перейти на спрощену систему – третю групу єдиного податку, це дозволило їм платити лише 2% податків [1].

Також держава зробила важливий крок щодо паливної галузі – знизила ПДВ на паливо з 20% до 7% та скасувала акцизні збори на його виробництво та завезення. За урядовою постановою 2022 року ці пільгові ставки діяли до

середини 2023 року, після чого повернулися до попередніх показників [1]. Однак практика свідчить, що вартість пального для споживачів залишилася на тому ж рівні, а єдиним результатом стало скорочення грошових надходжень до державної скарбниці.

Уряд прагне підтримувати малі підприємства, оскільки саме вони забезпечують економічну стабільність та закладають основу для створення економічно потужної держави. Звісно, такий результат можливий лише за умови ефективної взаємодії між владою та представниками бізнес-спільноти.

Необхідно переосмислити систему оподаткування малих підприємств з урахуванням специфіки їхньої діяльності. Також владі варто розширити фінансовий інструментарій для підприємців – забезпечити доступ до кредитів на вигідних умовах, невеликих позик, інвестицій від венчурних фондів тощо [2]. Зрозумівши це дасть можливість компаніям отримувати кошти для розвитку, оновлення обладнання та впровадження нових рішень. Розширення фінансових можливостей стимулюватиме появу нових гравців у секторі малого підприємництва.

Важливо спростити ведення обліку та подання звітності для невеликих компаній, це означає скорочення переліку обов'язкових документів для фіксації прибутків і видатків, а також зменшення складності податкових форм [3]. Такі зміни зменшать бюрократичний тягар на підприємців та будуть сприятливіші умови для їхнього зростання.

У найближчі роки малий бізнес в Україні має всі шанси стати потужним двигуном економіки за умови реалізації запропонованих змін. Цифровізація, інтеграція з європейським ринком та залучення іноземних інвестицій створять нові можливості для підприємців. Розвиток стартап-екосистеми, збільшення експортного потенціалу малих фірм та створення інноваційних кластерів можуть вивести український бізнес на новий рівень.

Таким чином, невеликі підприємства відіграють ключову роль у економічному зростанні України. Аналіз ситуації у цій сфері виявив численні

виклики, з якими стикаються підприємці під час ведення справи. Серед них – нестабільність суспільно-політичного та економічного становища в державі, труднощі з пошуком фінансування для запуску та розширення бізнесу. Дослідження показують, що без активної участі держави чесний та ефективний розвиток малого підприємництва практично неможливий.

Порівняно з багатьма країнами Європейського Союзу, Україна все ще значно відстає за рівнем розвитку малого бізнесу. Водночас наша держава володіє усіма необхідними ресурсами для створення сильного бізнес-середовища. Для досягнення цієї мети потрібно запровадити системні реформи та продовжувати наукові дослідження, що спрямовані на формування комфортних умов для ведення підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України № 2173-IX від 01.04.2022. Верховна рада України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text

2. Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб’єктам мікропідприємництва та малого підприємництва: Постанова Кабінету міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 28. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text

3. Спрощена система оподаткування. Головбух. 2023. Режим доступу:https://www.golovbukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatkuvannya

Малінка І. Л.
здобувач освіти другого (магістерського) рівня,
Західноукраїнський національний університет

Дедушко О. І.
здобувач освіти другого (магістерського) рівня,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АУДИТУ У ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПАНІЯХ

Сучасний розвиток високотехнологічних компаній характеризується високою динамікою ринкового середовища, складністю виробничих процесів та масштабним обсягом фінансово-операційних даних. У таких умовах традиційні методи аудиту, що базуються на ручній обробці документів та класичних аналітичних процедурах, стають недостатньо ефективними та не здатні своєчасно реагувати на потенційні ризики. Цифровізація аудиту виступає стратегічним інструментом підвищення точності, оперативності та прозорості контролю, дозволяючи компаніям більш ефективно управляти фінансовою інформацією та мінімізувати ризики [1, 2].

Високотехнологічні підприємства оперують великими обсягами даних, що включають інформацію про фінансові операції, виробничі процеси, інтелектуальну власність і інноваційні проєкти. Використання сучасних цифрових рішень, таких як автоматизовані системи обробки даних, аналітичні платформи та алгоритми штучного інтелекту, дозволяє аудиторам швидко інтегрувати інформацію з різних джерел, виявляти аномалії, оцінювати ефективність внутрішніх контролів і прогнозувати потенційні ризики.

Особливе значення цифровізація має у підвищенні прозорості та комплаєнсу. Автоматизовані платформи аудиту забезпечують відповідність

внутрішнім політикам та законодавчим вимогам, знижують ймовірність помилок і зловживань, а також сприяють формуванню довіри інвесторів, партнерів і регуляторних органів [1]. Крім того, цифровізація перетворює аудит із процедурного інструменту контролю на проактивний механізм управління, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, оптимізувати витрати та підвищувати ефективність бізнес-процесів.

Таким чином, цифровізація аудиту у високотехнологічних компаніях є не лише засобом підвищення точності перевірок, а й стратегічним інструментом управління фінансовими та операційними ризиками, що забезпечує конкурентоспроможність і стійкий розвиток підприємств у сучасних умовах цифрової економіки.

Сучасні високотехнологічні компанії функціонують у середовищі, що характеризується швидкими змінами технологій, високою конкуренцією та великим обсягом фінансово-операційних даних. У такому контексті традиційні методи аудиту, що базуються на ручній перевірці документів та класичних аналітичних процедурах, стають недостатньо ефективними. Цифровізація аудиту забезпечує можливість обробки великих обсягів інформації, підвищує точність контролю та дозволяє аудиторам оперативно реагувати на ризики.

До цифрових інструментів аудиту високотехнологічних компаній належать [1, 2]:

автоматизовані платформи обробки даних;

аналітичні системи та інструменти Big Data;

алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання;

хмарні платформи та цифрові реєстри;

інструменти візуалізації та інтерактивні дашборди.

Цифровізація аудиту високотехнологічних компаній має кілька ключових особливостей [2]:

цифрові системи дозволяють одночасно перевіряти тисячі транзакцій та фінансових операцій;

алгоритми аналітики та машинного навчання дозволяють передбачати потенційні порушення та моделювати ризикові сценарії;

автоматизація зменшує людський фактор та забезпечує більш об'єктивну оцінку даних;

цифрові інструменти забезпечують відповідність внутрішнім політикам і законодавству та підвищують довіру інвесторів і регуляторів;

сучасні платформи швидко адаптуються до змін у структурі компанії, законодавстві або бізнес-процесах.

Використання автоматизованих платформ, аналітичних систем, алгоритмів штучного інтелекту та інструментів візуалізації дозволяє аудиторам обробляти великі обсяги даних у режимі реального часу, виявляти аномалії та прогнозувати ризики ще на ранніх стадіях. Цифрові інструменти забезпечують підвищення прозорості фінансових процесів, дотримання комплаєнсу та законодавчих норм, що зміцнює довіру інвесторів, партнерів і регуляторних органів.

Отже, цифровізація аудиту у високотехнологічних компаніях не лише підвищує точність і швидкість перевірок, а й формує стратегічну цінність для підприємства, перетворюючи аудит на інструмент ефективного управління фінансовими та операційними ризиками, що забезпечує конкурентоспроможність і стійкий розвиток у сучасних умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Бардаш С. В., Грабчук І. Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.18.
2. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Савченко В. М. Організація обліку та аудиту у контексті використання новітніх цифрових технологій: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія:*

економіка та управління. 2025. № 18. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-09-03

3. Панасюк В. М. Штучний інтелект як інструмент підвищення ефективності аудиторських перевірок в Україні. Ефективна економіка. 2025. № 11. С. 47-64.
4. Панасюк В., Кулик Р. Інтеграція штучного інтелекту у систему аудиту України: національні особливості та європейський вектор. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 3. С. 11-21.

Розумний О. М.
здобувач освіти ступеня доктор філософії, кафедри економічної кібернетики та інформатики
Західноукраїнський національний університет

Алієв Е.Ш.
здобувач освіти ступеня доктор філософії, кафедри економічної кібернетики та інформатики
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ АУДИТУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна економіка стрімко змінюється під впливом цифровізації та розвитку високих технологій, що значною мірою трансформує діяльність підприємств у сфері виробництва, послуг та наукових досліджень. Високотехнологічні компанії характеризуються складними виробничими процесами, значними обсягами інтелектуальної власності та інноваційними продуктами, що робить управління фінансовими та операційними ризиками особливо актуальним. У цьому контексті аудит виступає не лише засобом перевірки достовірності фінансової інформації, а й інструментом стратегічного контролю, який забезпечує прозорість та ефективність управлінських рішень.

Інформаційні технології відіграють вирішальну роль у підвищенні ефективності аудиту високотехнологічних підприємств. Використання сучасних цифрових платформ, аналітичного програмного забезпечення та автоматизованих систем обробки даних дозволяє аудиторам обробляти великі обсяги інформації, швидко виявляти аномалії та ризикові операції, а також

оцінювати ефективність внутрішніх контролів у реальному часі [1-4]. Завдяки інтеграції інформаційних технологій аудит стає більш гнучким, оперативним і точним, що особливо важливо для компаній, діяльність яких пов'язана з високою динамікою ринку та значними технологічними ризиками.

Таким чином, впровадження інформаційних технологій у практику аудиту високотехнологічних підприємств не лише оптимізує процес перевірки, але й перетворює аудит на стратегічний інструмент управління ризиками, сприяє підвищенню прозорості діяльності та забезпечує конкурентоспроможність компаній на глобальному ринку.

У цьому контексті інтеграція інформаційних технологій (ІТ) у аудиторські процеси є стратегічно важливою, оскільки вона дозволяє оптимізувати обробку великих обсягів даних, автоматизувати рутинні процедури та підвищити якість аналізу фінансових та операційних показників.

Так інформаційні технології забезпечують автоматизацію рутинних операцій, таких як перевірка первинних документів, узгодження транзакцій і формування проміжної звітності. Це дозволяє аудиторам зосереджуватися на більш складних аналітичних завданнях, зменшуючи вплив людського фактора і підвищуючи точність перевірок. Автоматизовані системи також скорочують час на виконання аудиторських процедур і знижують ризик пропуску важливої інформації.

Високотехнологічні підприємства часто оперують великими обсягами фінансової, операційної та ринкової інформації. Використання ІТ-рішень для аналізу великих даних дозволяє аудиторам ефективно інтегрувати дані з різних джерел, виявляти закономірності та аномалії, а також прогнозувати потенційні ризики. Системи аналітики дозволяють формувати інтерактивні дашборди та звіти, які підвищують наочність фінансових показників і забезпечують оперативне прийняття управлінських рішень [2].

Зауважимо, що ІТ-технології дають змогу застосовувати алгоритми штучного інтелекту для автоматичного виявлення аномалій у фінансових

потоках, прогнозування фінансових результатів та оцінки ефективності внутрішніх контролів. Машинне навчання дозволяє системам «навчатися» на історичних даних і підвищувати точність виявлення нетипових операцій, що особливо важливо для високотехнологічних підприємств з високим рівнем інноваційної активності.

При цьому, інформаційні технології забезпечують аудиторам можливість контролювати дотримання внутрішніх політик та законодавчих вимог у режимі реального часу. Це дозволяє своєчасно виявляти порушення, оцінювати ризики та формувати рекомендації щодо їх мінімізації. Впровадження ІТ-систем підвищує рівень прозорості фінансової та операційної діяльності підприємства, що зміцнює довіру інвесторів, партнерів і регуляторних органів. Сучасні інформаційні технології перетворюють аудит з контрольної процедури на інструмент стратегічного управління. Завдяки ІТ, аудитори можуть не лише оцінювати минулі операції, а й прогнозувати фінансові результати, моделювати ризикові сценарії та надавати керівництву рекомендації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [4]. Це робить аудит високотехнологічних підприємств більш ефективним, гнучким і адаптивним до змін ринкового середовища.

Незважаючи на численні переваги, інтеграція ІТ у аудит високотехнологічних підприємств пов’язана з рядом викликів: необхідністю висококваліфікованих фахівців, складністю оцінки даних у реальному часі, потребою у забезпеченні кібербезпеки та сумісності систем. Водночас розвиток цифрових технологій, включно з аналітикою даних, хмарними платформами та інструментами штучного інтелекту, створює нові можливості для підвищення ефективності та якості аудиторських процесів.

Таким чином, аналіз впливу інформаційних технологій на аудит високотехнологічних підприємств демонструє, що ІТ стають невід’ємною складовою сучасного аудиторського процесу. Їх застосування забезпечує автоматизацію рутинних процедур, зменшує вплив людського фактора,

підвищує точність обліку та швидкість обробки великих обсягів фінансових і операційних даних. Аналітичні системи та інструменти для роботи з великими даними дозволяють аудиторам виявляти аномалії, оцінювати ефективність внутрішніх контролів і прогнозувати ризики, що сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень.

Інтеграція алгоритмів штучного інтелекту та машинного навчання перетворює аудит на проактивний інструмент управління ризиками, здатний передбачати потенційні загрози та моделювати наслідки стратегічних рішень. Крім того, використання ІТ підвищує прозорість фінансової діяльності, забезпечує відповідність законодавчим і корпоративним стандартам, а також зміцнює довіру інвесторів та партнерів.

Список використаних джерел

1. Desyatnyuk, O., Krysovatyy, A., Ptashchenko, O. and Kyrylenko, O. (2024). Financial Security in the Conditions of Globalization: Strategies and Mechanisms for the Protection of National Interests. *Econ. Aff.*, 69(Special Issue): 261-268, https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1z1.pdf

2. Krysovatyy, A., Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713

3. *Аудит в умовах сталого розвитку*: колективна монографія / за заг. ред. проф. О. А. Петрик / О. А. Петрик, Н. В. Гойло, І. І. Матієнко-Зубенко, І. О. Мариніч, Ю. Б. Слободяник ін. Київ : КНЕУ, 2021. 231 с.

4. Пуцентейло П. Р., Довбуш А. В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3–4 (87). С. 140–151. DOI: https://doi.org/10.37332/23091533.2021.3-4.

Shchyrba M.
PhD Student at the Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University

ACCOUNTING POLICY OF AN ENTERPRISE AS AN OBJECT OF AUDIT UNDER MARITAL WAR

The imposition of martial law in Ukraine as a result of armed aggression has generated profound institutional and economic disruptions, thereby substantially reshaping the environment within which accounting systems, financial reporting processes, and audit engagements are conducted. Under such extraordinary circumstances, the accounting policy of an enterprise acquires heightened analytical and regulatory relevance, as it simultaneously serves as a fundamental mechanism for the preparation of general-purpose financial statements and a critical object of audit within the framework of financial statement assurance.

Accounting policy may be conceptualized as an integrated set of principles, measurement bases, conventions, and procedures applied in the recognition, measurement, and presentation of financial information [1]. In the context of martial law, its functional significance is markedly amplified, insofar as entities are compelled to recalibrate accounting judgments in response to severe economic dislocation, regulatory uncertainty, and organizational instability. The destruction or impairment of assets, forced relocation of operations, disruption of supply chains, and escalation of solvency and liquidity risks exert a direct and material influence on management's selection of valuation techniques, recognition criteria, and disclosure practices.

From an auditing perspective, accounting policy constitutes the methodological foundation underpinning the preparation of financial statements, while its appropriateness, internal coherence, and consistency of application are essential determinants of faithful representation and decision-usefulness of reported information. Under martial law conditions, the audit of accounting policy extends

beyond a formal assessment of compliance with statutory and regulatory requirements and increasingly assumes the character of a substantive evaluation of management judgment exercised under conditions of heightened uncertainty and risk.

One of the most critical dimensions of auditing accounting policy in wartime conditions concerns the assessment of the going concern assumption. Military hostilities significantly constrain entities' ability to generate reliable forward-looking information, thereby necessitating an enhanced application of professional skepticism when evaluating management's use of the going concern basis of accounting and the adequacy of related disclosures in the financial statements [2]. In this context, auditors are required to assess whether accounting policies remain consistent with the entity's actual operating circumstances and whether their application gives rise to a heightened risk of material misstatement at the financial statement level.

A further essential aspect of the audit process involves the evaluation of changes in accounting policies introduced during the period of martial law. Such changes may relate to depreciation methods, inventory valuation techniques, expected credit loss models, impairment assessment procedures, or the accounting treatment of assets damaged or destroyed as a consequence of military actions. The auditor's responsibility is to assess the economic justification for such changes, their conformity with the applicable financial reporting framework, and their implications for the comparability and consistency of financial reporting across reporting periods [3].

Available empirical evidence suggests that, under crisis conditions, accounting policy may be strategically employed by management to attenuate adverse financial outcomes. While such flexibility is permissible within the boundaries of accounting standards, it simultaneously increases exposure to management bias and the risk of opportunistic behavior manifested through accounting estimates. Accordingly, the audit of accounting policy under martial law should be firmly anchored in a risk-based approach, with particular emphasis placed on accounting areas subject to significant estimation uncertainty and heightened susceptibility to misstatement [4].

Specific attention should be directed toward accounting policies governing the recognition and measurement of provisions, allowances, and impairment losses, as martial law substantially amplifies credit risk, liquidity risk, and asset impairment risk. In this regard, auditors must evaluate whether the adopted accounting policies adequately reflect these elevated risks and whether the resulting estimates are reasonable, unbiased, and consistent with prevailing economic conditions.

The methodology of documentary support for auditing accounting policy also undergoes substantive transformation under wartime conditions. Restricted access to physical documentation, combined with the extensive use of electronic records and remote audit procedures, necessitates increased reliance on professional judgment and a rigorous assessment of the consistency between formally documented accounting policies and the entity's actual business processes [5].

A critical methodological component of the audit involves the systematic documentation of accounting policy changes implemented during the martial law period. Auditors are required to document the rationale for such changes, evaluate their compliance with the applicable financial reporting framework, and assess their quantitative and qualitative impact on financial statements and inter-period comparability. The incorporation of comparative analyses of prior and current accounting treatments within audit working papers enhances the transparency and robustness of audit conclusions [6].

Moreover, the growing reliance on electronic audit evidence necessitates the documentation of procedures designed to assess the integrity, authenticity, and reliability of digital information, as well as the effectiveness of information technology controls. In this context, internal audit firm policies governing data security, documentation retention, and audit file archiving assume increased importance in safeguarding audit quality.

Overall, the audit of an enterprise's accounting policy under martial law conditions should be grounded in the principles of sufficiency, appropriateness, and systematic organization of audit evidence. Adherence to these principles strengthens

audit quality control mechanisms, enhances stakeholder confidence in audit opinions, and supports the maintenance of professional credibility within highly volatile economic environments.

Thus, under martial law conditions, accounting policy functions not merely as a technical instrument of accounting organization but as a substantive object of audit that reflects an entity's adaptive capacity in response to crisis-induced disruptions. Auditing accounting policy in such circumstances requires an elevated level of professional competence, independence, and ethical integrity, while the insights derived from this experience may serve as a conceptual basis for the further development of audit methodologies applicable in both crisis and post-crisis contexts.

Literature:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змін. і допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 27.11.2025).

2. International Standard on Auditing 570 (Revised 2024) Going Concern. URL: https://www.iaasb.org/publications/isa-570-revised-2024-going-concern (accessed November 28, 2025).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом МФУ від 07.02.2013 № 73 (зі змін. і допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17 (дата звернення: 20.11.2025).

4. International Standard on Auditing 315 (Revised 2019) Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement. URL: https://www.iaasb.org/publications/isa-315-revised-2019-identifying-and-assessing-risks-material-misstatement (accessed November 22, 2025).

5. Code of Ethics for Professional Accountants / International Federation of Accountants (IFAC). URL: https://www.ifac.org (accessed November 20, 2025).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 № 137 (зі змін. і допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text (дата звернення: 27.11.2025).

Задніпровський О. Г.
кандидат економічних наук, доцент, докторант,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ХЕДЖУВАННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКУ РОЗРИВУ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ

Оцінювання в обліку і звітності справедливої вартості активів із високою волатильністю створює підвищені ризики її «розриву» – тобто ситуацій, коли їх ринкова ціна раптово змінюється настільки суттєво, що раніш застосовувані припущення й вхідні дані щодо її експозиції вже перестають бути репрезентативними, а відтак і вимірювання справедливої вартості для обліку таких активів стає істотно невизначеним, по суті - беззмістовним.

Однією зі стратегій управління ризиком, викликаними цим розривом, є хеджування ризику розриву справедливої вартості. Його треба розуміти як систему заходів, спрямованих на зниження або цілковиите усунення негативного впливу коливань вартості таких активів на ринках шляхом укладання протилежних (хеджувальних) операцій, для того щоб максимально збалансувати прибутки та збитки від змін у справедливій вартості. Відбувається це часто через фінансові похідні інструменти, такі як ф’ючерси, форварди, свопи чи опціони, для того, щоб захистити прибуток чи капітал від ринкових «розривів» - різких стрибків вартості. Згідно з визначенням у МСБО 39 [1] ефективність хеджування – це ступінь, до якого зміни справедливої вартості об’єкту хеджування компенсуються змінами вартості хеджувального інструменту.

Це положення безпосередньо стосується оцінки ризику розриву справедливої вартості, оскільки без хеджування зміни в ринкових умовах (під впливом відсоткових ставок, валютних курсів чи ціни товарів) можуть створити значну розбіжність між балансовою вартістю активу (чи зобов’язання) та його

реальною справедливою вартістю, що принципово спотворює фінансову картину.

Використання хеджування для оцінки такого ризику в сучасній системі бухгалтерського обліку є не просто бажаним, але часто і обов'язковим елементом відповідно до міжнародних стандартів, таких як МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [2], проте досі мало поширеними у вітчизняній практиці.

У сучасному бухгалтерського обліку ризик розриву справедливої вартості (fair value gap risk) виникає як ключова проблема, пов'язана з невідповідністю між економічною сутністю хеджування та його бухгалтерським відображенням. Цей розрив проявляється у волатильності прибутків, спричиненій змінами ринкових котирувань, особливо суттєвих для високо волатильних фінансових активів, таких як деривативи, облігації з фіксованою ставкою чи акції, а також криптоактиви, де коливання ставок відсотка, валютних курсів чи товарних цін можуть призводити до значних нереалізованих збитків або прибутків, з відображенням у звіті про прибутки та збитки. Сучасні дослідження показують [3, 48-50] що застосування хеджування щодо справедливої вартості дозволяє дієво оптимізувати цей ризик, узгоджуючи зміни справедливої вартості хеджувального інструменту (наприклад, свопів чи ф'ючерсів) з відповідними змінами вартості хеджованого елемента, тим самим зменшуючи волатильність звітності.

У традиційному обліку без хеджування похідні фінансові інструменти оцінюються за справедливою вартістю з визнанням змін у прибутках (збитках) одразу – метод mark-to-market, тоді як хеджований елемент (наприклад, фіксована облігація) може обліковуватися за амортизованою вартістю без негайного відображення змін. Це створює також «розрив» у звіті про прибутки та збитки: прибутки від деривативу можуть з'являтися в одному звітному періоді, а збитки від активу - в іншому («розсинхронізація таймінгу визнання»), що суттєво спотворюватиме реальну економічну ефективність [4].

Хеджування дозволяє вирішити цю проблему, даючи змогу коригувати балансову вартість хеджованого елемента на суму змін справедливої вартості, пов'язаних з ризиком. Це узгоджує таймінг визнання, таким чином зменшуючи штучну волатильність прибутків. Наприклад, якщо компанія хеджує фіксовану відсоткову ставку боргу свопом, зміни в справедливій вартості боргу через ставки відображаються вже синхронно з змінами свопу. Оцінка ризику розриву тут є критичною: якщо ефективність інструменту низька, хедж припиняється, і компанія повинна визнати накопичені коригування, що запобігає приховуванню ризиків. За даними досліджень аудиторської компанії Deloitte, таке узгодження прискорює визнання впливу на звіт про прибутки, роблячи звітність більш релевантною і транспарентною прозорою для інвесторів і усіх стейкголдерів [4].

Хеджування не просто виконує захисну функцію, а й вимагає систематичної оцінки ризику розриву. Згідно з МСФЗ 9, для кваліфікації як хедж компанія повинна:

- визначити ризик (наприклад, відсотковий чи валютний);
- задокументувати стратегію хеджування (ввівши відповідний пункт до своєї облікової політики);
- регулярно здійснювати як прогностичну, так і ретроспективну оцінку ефективності хеджування шляхом тестуваня.

Ці заходи безпосередньо слугуватимуть для оцінки ризику розриву справедливої вартості, оскільки тестування ефективності вимірює, наскільки хедж усуватиме цей самий розрив. Наприклад, якщо зміни справедливої вартості хеджованого елемента становлять -100 грн, а хеджувального – відповідно +90 грн, ефективність хеджування складатиме 90%, а залишковий ризик розриву – як різниця - дорівнюватиме 10 грн. В тих же випадках, коли ефективність хеджування падає нижче припустимого порогу, хедж дискваліфікується, змушуючи компанію переоцінити ризик і відповідно скоригувати звітність[5].

Систематичне хеджування доцільне у випадках, коли специфіка бізнесу і зонвіншні впливи з значною ймовірністю передбачають можливість (а скоріш –

невідворотність) ризику розриву; воно вимагає ресурсного забезпечення на оплату праці виконавців, документацію та власне тестування, а якщо його ефективність буде низькою, це може призвести до додаткової волатильності. Однак ми думаємо, що це аргумент саме на користь хеджування: оцінка ризику розриву запобігає використанню неефективних стратегій, змушуючи компанії оптимізувати хедж (наприклад, обирати інструменти з високою кореляцією). Без цього ризик розриву справедливої вартості міг би накопичуватися тривалий час непомітно, як у випадку сумнозвісної корпорації Enron [6], де маніпуляції з деривативами призвели до краху цього енергетичного гіганту. Також сучасні реалії бізнесу в Україні під час широкомасштабної війни підтверджують потребу в хеджуванні через волатильність курсу та ризики постачань. Так, Українські аграрні компанії (Kernel, МХП) активно використовують ф'ючерси на CBOT (біржа в Чикаго) або форварди на зерно через міжнародні трейдерів (Cargill, Bunge) [7]. Вони активно продають ф'ючерсні контракти на пшеницю / кукурудзу, щоб зафіксувати ціну продажу врожаю.

Отже, використання хеджування в сучасному бухгалтерському обліку для оцінки ризику розриву справедливої вартості є критично важливим для забезпечення точності, прозорості та стабільності фінансової звітності. Воно не тільки захищає від ринкових коливань, але й надає надійні інструменти для кількісної оцінки ризиків, роблячи облік і звітність більш достовірними, релевантними і прозорими.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39) «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU17053
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf

3. Захарова О. Л. Хеджування підприємницьких ризиків на прикладі українського підприємства-експортера. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Запорізький національний університет. Запоріжжя. 2020. URL: https://phd.znu.edu.ua/page/dis/08_2020/Zakharova_dis.pdf
4. Deloitte Perspective. What you should know about hedge accounting. On the Radar: ASC 815 fair value and cash flow hedges. 22 Okt. 2025. URL: https://www.deloitte.com/us/en/services/audit-assurance/articles/derivatives-hedge.html
5. Joseph Archer. Hedging arrangements under IFRS 9 – a Natural Resources perspective. PKF. 14 May 2025. URL: https://www.pkf-l.com/insights/ifrs-9-hedge-accounting-natural-resources/
6. Robert G. Haldeman, Jr. Fact, Fiction, and Fair Value Accounting at Enron.The CPA Journal.Nov. 2006. URL: http://archives.cpajournal.com/2006/1106/infocus/p14.htm
7. Ус Г. О., Суліменко О. С. Особливості управління ринковими ризиками аграрних підприємств. Агросвіт № 22. 2023.с. 35-41. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.22.35

Білобровко О. О.
аспірант, викладач кафедри економічної кібернетики та інформатики
Науковий керівник – к.е.н., доц. **Башуцька О. С.**
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

МОДУЛЬ FI В СУЧАСНІЙ ERP-СИСТЕМІ SAP S/4HANA: ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ЙОГО ПІДСИСТЕМ

В сучасному бізнес-середовищі фінансовий облік функціонує в умовах підвищеної динамічності господарських процесів, зростання обсягів даних та посилення вимог до прозорості, контрольованості й своєчасності інформації. Підприємства змушені забезпечувати відповідність обліку нормативним вимогам, що передбачає оперативне отримання узагальнених і деталізованих показників у розрізі різних ділянок діяльності. У такому випадку ключовою потребою стає формування єдиного інформаційного середовища, де облік не існує відокремлено, а інтегрується з операційними процесами постачання, виробництва, продажів, логістики та управління грошовими потоками. Саме тому сучасні ERP-системи розглядаються як основа побудови інтегрованого фінансового контуру підприємства.

В межах SAP S/4HANA (сучасної інтелектуальної ERP-системи від компанії SAP) автоматизація фінансового обліку реалізується модулем FI (Financial Accounting), який забезпечує фіксацію фінансових транзакцій та формування стандартної фінансової звітності у відповідності до прийнятих принципів бухгалтерського обліку [1]. Важливою особливістю підходу SAP є те, що фінансовий облік розглядається не лише як інструмент формування зовнішньої звітності, а загалом як ключовий елемент управління фінансовими потоками підприємства.

Для розуміння принципів організації фінансового обліку в SAP FI доцільно виділити його ключові поняття та структурні елементи. Бухгалтерський рахунок виступає базовою сутністю, що відображає наявність і рух активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат у грошовому вимірі. Запис журналу господарських операцій є формою фіксації фінансової транзакції, тобто будь-якої зміни фінансового стану підприємства, яка потребує відображення в системі рахунків. При цьому принцип подвійного запису залишається визначальним: сума проведень за дебетом повинна дорівнювати сумі проведень за кредитом, що забезпечує балансування запису та контроль правильності відображення операції. У SAP ці принципи реалізуються через структуру бухгалтерського документа, який складається із заголовка, що відображає загальні характеристики транзакції, та лінійних позицій, де фіксується віднесення сум на конкретні рахунки із зазначенням дебету/кредиту. Важливо зазначити, що запис журналу господарських операцій може формуватися як вручну (через введення бухгалтерських документів), так і автоматично – як наслідок проведення первинних документів з інших модулів, що відображає інтеграційний характер ERP-підходу.

Центральним рівнем фінансового обліку в SAP S/4HANA виступає облік на рахунках головної бухгалтерської книги (General Ledger, FI-GL). Саме головна книга забезпечує узагальнене відображення всіх фінансових транзакцій у розрізі плану рахунків та організаційної структури підприємства. У такому разі FI-GL виконує роль ядра, в якому акумулюються результати обліку різних ділянок і підсистем, а також формується основа для отримання агрегованих показників фінансового стану і результатів діяльності. Головна книга розглядається як синтетичний рівень обліку: вона забезпечує стандартизовану картину фінансових потоків, дозволяє виконувати контрольні процедури та слугує базою для формування звітності в межах визначених звітних періодів.

Поряд із головною книгою в SAP FI реалізовано облік на субрахунках (subledgers), що забезпечують деталізацію та аналітичне відображення руху

вартості за конкретними сутностями діяльності підприємства. Субрахунки дозволяють простежити взаєморозрахунки з контрагентами, рух вартості основних засобів, операції з грошовими коштами та інші аспекти, які потребують детального аналізу на рівні об'єктів обліку. Відповідно, в межах FI виокремлюють підмодулі, що відповідають за ключові ділянки: FI-AP (Accounts Payable) – облік кредиторської заборгованості та розрахунків із постачальниками; FI-AR (Accounts Receivable) – облік дебіторської заборгованості та розрахунків із клієнтами; FI-AA (Asset Accounting) – облік основних засобів; FI-BL (Bank Accounting) – облік банківських операцій і руху грошових коштів [2]. Таким чином, subledgers виконують функцію аналітичного контуру: вони забезпечують деталізацію, необхідну для управління, контролю та операційних потреб, не руйнуючи при цьому узгодженості із синтетичним рівнем обліку.

Ключовим принципом архітектури SAP FI є інтеграція головної книги та субрахунків через узгоджувальні рахунки (reconciliation accounts). Узгоджувальний рахунок у головній книзі пов'язує субрахунок конкретної сутності (наприклад, постачальника чи клієнта) із відповідним синтетичним рахунком, забезпечуючи автоматичне відображення змін у FI-GL. У такому разі облік на субрахунках і в головній книзі не існують паралельно як незалежні системи, а формують єдине узгоджене середовище: кожна операція, що впливає на дебіторську чи кредиторську заборгованість, на облік основних засобів або на банківські операції, одночасно має відображення і на рівні деталізації, і на рівні агрегованого узагальнення. Це забезпечує цілісність фінансових даних, мінімізує ризики розривів між аналітичними та синтетичними показниками, а також створює підґрунтя для контрольованості й аудиторської простежуваності фінансових операцій.

Завдяки такій організації фінансового обліку підприємство отримує можливість формувати ключові форми фінансової звітності на основі єдиного узгодженого набору даних. Зокрема, баланс (Balance Sheet) забезпечує

відображення активів і пасивів на певний момент часу, тоді як звіт про фінансові результати (P&L Statement) узагальнює доходи, витрати та фінансовий результат у межах звітного періоду. Таким чином впровадження FI дозволяє підвищити прозорість облікових даних, скоротити часові витрати на закриття періодів, забезпечити узгодженість інформації між різними ділянками обліку та відповідно підсилити якість управлінських рішень. У підсумку, модуль FI виступає не лише як набір функціональних інструментів, а як концептуальна архітектура організації фінансового обліку на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Мозгова Г., Заіка О., Коваленко А. Застосування програмного забезпечення SAP ERP в інформаційно-аналітичному забезпеченні управління підприємством. *Економіка та суспільство.* №26. 2021. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-54

2. Офіційний сайт SAP. URL: https://www.sap.com (Дата звернення: 07.11.2025)

dr Jurczak D.
Akademia Finansów i Biznesu Vistula,
Olsztyn, Polska

GEOPOLITYCZNE I STRATEGICZNE UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO

Sytuacja geopolityczna zarysowana na mapie współczesnego świata niesie za sobą zróżnicowane podejście do kwestii bezpieczeństwa. Geostrategiczne podejście do bezpieczeństwa światowego i europejskiego przynosi wiele wyzwań dla dla przywódców państw, narodów czy społeczeństw. Można powiedzieć, konflikt stanowi immanentną cechę funkcjonowania systemów społecznych. Przykład jednego z nich, wojna rosyjsko – ukraińska w samym sercu Europy, niesie ze sobą zagrożenia, brak stabilności i poczucia bezpieczeństwa dla krajów sąsiadujących z tymi państwami. Europa stanęła przed wielką próbą zacieśnienia więzów bezpieczeństwa w kierunku zażegnania owego konfliktu. Nie bez znaczenia pozostaje wobec konfliktu zbrojnego reakcja poszczególnych państw świata, w tym Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Relacje budowane pomiędzy przywódcami poszczególnych państw świata i Europy, tym samym pomiędzy społeczeństwami stanowią budulec bytu społecznego, są gwarancją stabilizacji, gwarantują bezpieczeństwo w życiu społecznym, politycznym, ekonomicznym, kulturowym czy militarnym. Bezpieczeństwo podane jako dialog człowieka z człowiekiem, staje się spoiwem nabierającym relacyjnego charakteru.

Wspólnie zmienne te nadają systemowi bezpieczeństwa międzynarodowego państwa określoną postać i tożsamość, które w czasie ulegają zmianie.

Relacje mogą być rozumiane w nawiązaniu do zasięgu bezpieczeństwa rozumianego jako stan i proces jednocześnie, przedstawione w ujęciu Bogdana M. Szulca, w pracy Bezpieczeństwo a nauki o bezpieczeństwie, gdzie autor pokazuje bezpieczeństwo Podzielając pogląd tego znakomitego znawcy problematyki

bezpieczeństwa, można odnieść do wyżej przytoczonych słów, powiedzieć, iż bezpieczeństwo jako cel i następstwo jest geostrategicznym celem o zróżnicowanym podejściu w przyszłości zależnym od sytuacji geopolitycznej w poszczególnych regionach świata czy Europy.

Nie bez znaczenia, wywierające wpływ na kształtowanie geopolitycznego i strategicznego podejścia do problematyki bezpieczeństwa mają słowa znawcy problematyki bezpieczeństwa międzynarodowego, a szczególnie polityki bezpieczeństwa i obrony Federacji Rosyjskiej oraz rosyjskich służb specjalnych Mirosława Minkiny, iż skierowane przeciwko Zachodowi działania nękające Rosji, były próbą sprawdzenia systemu jego reagowania na rosyjskie awanturnictwo oraz określenie poziomu tolerancji na wrogie akty w sposób oczywisty skierowane przeciwko bezpieczeństwu państw członkowskich NATO i UE. Polem konfrontacji z Zachodem stała się Ukraina, nieuznawana przez Rosję jako suwerenne państwo w pełnym znaczeniu tego słowa, określana jako jej historyczna część bez prawa do samodzielnego wyboru swojej polityki i orientacji strategicznej, w tym przypadku zachodniej.

Autor zwraca uwagę na prowokacyjną wobec Zachodu postawę Rosji, wywołującą nieustanny stan napięcia, w następstwie zmierzający do nieuniknionej konfrontacji. Nieuznawanie Ukrainy jako państwa bez prawa do samostanowienia staje się punktem zaczepienia, a w geostrategii i geopolityce ogniskiem zapalnym prowadzącym obecnie do konfliktu zbrojnego. Podążając słowami Mirosława Minkiny, Ukraina pozostawiona sama sobie, staje przed historyczną konfrontacją militarną w starciu z kilkakrotnie silniejszym przeciwnikiem, Rosją.

W erze zmieniającej się dynamiki władzy, globalne wyzwania, konflikty regionalne, światowy krajobraz geopolityczny przechodzi przez znaczącą transformację. Obecny krajobraz geopolityczny świata został od dawna ukształtowany przez siły geoekonomii i globalizacji, obecnie porusza się w obszarze podwyższonego ryzyka geopolitycznego. Trwałe wstrząsy, takie jak długotrwała pandemia COVID-19

i trwający konflikt rosyjsko – ukraiński, odcisnęły już trwałe piętno na globalnym obrazie świata.

Globalna gospodarka znajduje się na niepewnym gruncie, z oznakami zbliżającego się spowolnienia w USA i w Europie. Napięcia geopolityczne gotują się pośród odpowiedzialnej konkurencji. Energia i zmiany klimatyczne nadal dzielą, ale agresja Rosji na Ukrainę wywołuje pilna potrzebę dekarbonizacji – procesu redukcji lub eliminacji emisji CO2 i dążenia do zrównoważonego rozwoju. Ustawa o redukcji inflacji w USA daje nadzieję na inwestycje w odnawialne źródła energii. Reakcja na CIVID-19 podzieliła państwa, skłaniając do ponownej oceny wzajemnych powiązań. Nasilające się cyberataki zagrażają infrastrukturze cyfrowej, a rosnące poziomy długu państwowego budzą obawy o niewypłacalność. Zbliżający się kryzys zadłużeniowy i spadający eksport w głównych gospodarkach potęgują obawy o glabalną fragmentację gospodarczą. Źródłem zagrożeń staje się postępująca fragmentacja geoekonomiczna.

Siły państwa umożliwiającej projekcję polityki i strategii bezpieczeństwa państwa

w czasie i przestrzeni poprzez określona potęgę w nim identyfikowaną oraz wpływ, który ono wywira na system bezpieczeństwa międzynarodowego,

- zdarzeń, zjawisk, procesów, trendów dla bezpieczeństwa państwa, jego polityki

i strategii, działań oraz ich skuteczności poddawanych weryfikacji w czasie

Badacz problematyki bezpieczeństwa międzynarodowego Jacek Czaputowicz wskazuje na racjonalną teorię strategicznego wyboru, która wyjaśnia oddziaływanie trzech zmiennych: 1) motywów, a zwłaszcza czy państwa dążą do bezpieczeństwa, czy do nowych zdobyczy, 2) czynników materialnych, w tym relacji atak – obrona, która determinuje siłę militarną, oraz 3) informacji, szczególnie postrzegania motywów i intencji przeciwnika. Jeżeli państwa są niepewne, czy adwersarzem jest państwo „chciwe" i żądne nowych zdobyczy, jego zdolności ofensywne mogą budzić poczucie zagrożenia, jeśli zaś jest nim państwo poszukujące bezpieczeństwa, wówczas zwiększenie zdolności ofensywnych nie musi budzić poczucia zagrożenia.

Prezentując strategię bezpieczeństwa narodowego, warto odnieść się do Słownika terminów z zakresu bezpieczeństwa, gdzie autorzy tego opracowania tak ją przedstawiają. zagrożeniom jego bytu i rozwoju, sprostania wyzwaniom, wykorzystania szans oraz ograniczenia ryzyka, ujmowana ogólnie.

Strategia bezpieczeństwa europejskiego a przy tym i polskiego nabiera szczególnego wymiaru jak spojrzymy na priorytety polityki bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiego, prezentowane przez Bogusława Packa. Rosyjska doktryna bezpieczeństwa narodowego opiera się na fundamencie konfrontacji z szeroko rozumianym Zachodem. W praktyce oznacza to, że Kreml definiuje własne interesy poprzez pryzmat rywalizacji, a wręcz otwartego zwalczania wpływów USA i ich sojuszników. Z perspektywy Moskwy, struktury takie jak NATO czy Unia Europejska przechodzą proces systemowej erozji, stając się podmiotami niezdolnymi do realnej stabilizacji europejskiego ładu bezpieczeństwa. Narracja ta jest wzmocniona oskarżeniami pod adresem Waszyngtonu i Brukseli o rzekome zainspirowanie „niekonstytucyjnego przewrotu" na Ukrainie, co w rosyjskiej interpretacji stało się bezpośrednią przyczyną wewnętrznej polaryzacji ukraińskiego społeczeństwa oraz wybuchu działań wojennych.

Władze Federacji Rosyjskiej systematycznie podnoszą zarzut, jakoby państwa zachodnie dążyły do destabilizacji obszaru postradzieckiego poprzez wymianę tamtejszych elit władzy i kreowanie nowych ognisk napięć w bezpośrednim sąsiedztwie Rosji. Tym samym, priorytetem rosyjskiej polityki pozostaje wyparcie wpływów amerykańskich i atlantyckich z Europy przy jednoczesnym zabezpieczeniu własnej hegemonii w regionie. Kluczowym elementem tej strategii jest stworzenie tzw. „kordonu bezpieczeństwa" wokół granic państwa; wszelka niestabilność w tej strefie postrzegana jest jako zagrożenie egzystencjalne, ustępujące rangą jedynie bezpośredniej obecności wojskowej NATO. Fundamentem tak pojętego bezpieczeństwa pozostaje jednak absolutny monolit wewnętrzny — pełna kontrola administracyjna nad terytorium kraju oraz całkowita subordynacja procesów polityczno-gospodarczych ośrodkowi centralnemu.

Rozpatrując kwestie podejścia strategicznego do bezpieczeństwa trzeba wspomnieć również o kwestii bezpieczeństwa energetycznego i ocieplenia klimatycznego. Otóż, problem globalnego ocieplenia ma niezwykłe znaczenie dla kwestii bezpieczeństwa energetycznego, gdyż paryskie porozumienie klimatyczne oraz inne działania w tym zakresie prowadzą do radykalnej transformacji systemów energetycznych i przyjęcia nowego paradygmatu energetycznego Biorąc pod uwagę związek między bezpieczeństwem energetycznym a polityką klimatyczna, należałoby odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na energię, a jednocześnie ograniczyć wpływ na globalne ocieplenie. Stąd działania podejmowane w ramach strategii bezpieczeństwa energetycznego dotyczą między innymi oszczędzania energii i zwiększenia jej efektywnego wykorzystania oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Bibliografia

1. Czaputowicz, J., *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*, wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012
2. Charles L. Glaser, *Regional Theory of International Politics: The logic of Competition and Cooperation*, Princeton: Princeton University Press 2010
3. Dekret Prezydenta Federacji Rosyjskiej o Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Federacji Rosyjskiej z 31 grudnia 2015 r. wraz ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego Federacji Rosyjskiej, www.poland.mid.ru/web/polska_pl/koncepcja-polityki-zagranicznej-federacji-rosyjskiej/-/asset_publisher/x9WG6FhjehkG/content/strategia-bezpieczeństwa-narodowego-federacji-rosyjskiej?in
4. Gierszewski, J., *Wokół uniwersum nauk o bezpieczeństwie,* Wydawnicto Difin, Warszawa 2022
5. Gryz J., *Bezpieczeństwo państwa. Władza – Polityka – Strategia*, Warszawa 2013
6. Kamiński M, A., *Obrona Narodowa Republiki Estonii*, Toruń 2019

7. Kaplan M., *System end Proces in International Politics*, New York 1957
8. S. Koziej, *Między piekłem a rajem. Szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006
9. Minkina M., *Rosyjskie instrumentarium wpływu, nękania i prowokacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2023
10. Pacek B., Polityka bezpieczeństwa Rosji w obszarze bałtycko – czarnomorskim na przykładzie Ukrainy, [w:] *Jednoczenie wiedzy w naukach o bezpieczeństwie*, redakcja naukowa Andrzej Glen, Siedlce 2020
11. *Podstawy bezpieczeństwa współczesnego państwa (podmiotu). Implikacje*, redakcja naukowa Jacek Pawłowski, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2015
12. Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa, redakcja naukowa Jacek Pawłowski, Bogdan Zdrodowski, Marian Kuliczkowski, Wydawnictwo Adam Marszalek, Toruń 2020
13. Scholl E., Westphal, K., *European Energy Security Reimagined Mapping the Risks, Challenges and Opportunities of Changing Energy Geographies*, Stiftung Wissenschaft und Politik, Berlin 2017.
14. Szulc B, M., *Bezpieczeństwo a nauki o bezpieczeństwie*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2024

Lominskyi V. I.
PhD student
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine

ACCOUNTING FOR COSTS OF THE IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES

The performance of organisational activities involving the use of information technologies in accounting and analysis requires significant expenditures. This creates the need to properly recognise the costs of acquisition and operation of software and hardware within the accounting system. A particularly challenging issue in accounting practice is the identification of relevant accounting objects, their objective valuation, and the differentiation of such costs from other operating expenses of trading activities in order to determine the effectiveness of information technology implementation.

In particular, the accounting objects related to the implementation and use of information technologies in trade enterprises that may be recognised as separate assets include technical components (classified as property, plant and equipment), software (intangible assets), costs associated with organisational activities such as delivery and installation of hardware and software (capital expenditures), as well as costs of maintenance, support, consulting, repair, and improvement of automated accounting systems (period expenses). The practical implementation of automated accounting and analysis of turnover at an enterprise is possible only when software, technical equipment, and personnel involvement are simultaneously available.

It should also be noted that hardware and software components underlying radio-frequency identification technologies, e-commerce, and global positioning systems in trade enterprises are used jointly to automate both trading and accounting-analytical processes. Therefore, isolating information technologies that are applied exclusively to sales activities or solely to accounting and analysis of turnover is not expedient.

In addition, the problem of accounting for costs related to the implementation and use of software and hardware is exacerbated by the absence of explicit references to data processing technologies in current regulatory and legal documents. As a result, accounting for costs associated with organising accounting and analysis of turnover using information technologies, in accordance with national accounting standards on property, plant and equipment, intangible assets, and expenses, is currently reflected across numerous unrelated accounting accounts.

Accounting for costs of technical (hardware) support of information technologies does not cause significant controversy, since acquisition, installation, and testing are treated as the acquisition of non-current assets. Such costs are capitalised and recognised in expenses of the reporting periods through depreciation based on established rates.

The key issue in this context is the correct choice of the depreciation method. Typically, when defining accounting policies, a single depreciation method is selected for all groups of non-current assets of the enterprise. Consequently, depreciation of technical means used for radio-frequency identification, global positioning, and e-commerce (as items of property, plant and equipment) is calculated using the same methods as for other fixed assets. However, it is essential to establish optimal useful lives for such assets, taking into account regulatory periods of physical and technological obsolescence.

The greatest number of complexities and contradictions arise in accounting for software. Treating intangible assets as inventories or classifying them as royalties is inappropriate, as such practices contradict existing accounting regulations. Royalties arise only when the use of an intangible asset requires explicit permission from its owner. However, the acquisition of a software copy for the automation of accounting and turnover analysis inherently implies the right of ownership or use without the need for additional authorisation.

The recognition of computer software as inventories is sometimes justified by the fact that, at the moment of acquisition, it is recorded on a physical data carrier, which

itself qualifies as inventory for a trading enterprise. However, the value of the software product is not comparable to the value of the data carrier on which it is recorded. Moreover, when software for automating accounting and turnover analysis is obtained via the Internet or after installation on a computer, physical data carriers are no longer used. Consequently, the intangible nature of computer software cannot be associated with inventories.

Classifying intangible assets as property, plant and equipment is possible only when hardware and software components of accounting and turnover analysis are inseparable. In particular, for taxation purposes, both the computer program and the technical device used to automate accounting and turnover analysis may be classified within the same group of fixed assets without separation into individual components. In accordance with international accounting standards, software that is integral to the operation of computer-controlled equipment and cannot function independently is treated as part of the related hardware and recognised as property, plant and equipment; otherwise, it is recognised as an intangible asset. In practice, the non-recognition of software as an intangible asset remains common in many jurisdictions oriented toward harmonisation with international accounting standards.

At the same time, recognition of computer software as an intangible asset requires the absence of physical substance, identifiability, and reliable measurement of cost. In practice, development companies that supply technical components of accounting and turnover analysis systems and provide programming services often indicate the project cost as a single amount without separating individual components. When the cost of organising or reorganising the accounting and analytical function of a trade enterprise is presented without detailed breakdown, it becomes impossible to separately identify the cost of the software product and recognise it as an intangible asset. An exception arises when the accounting software is developed by a subcontractor who determines its cost separately, allowing it to be recognised as an intangible asset.

A similar situation applies to internally developed software supporting radio-frequency identification, e-commerce, and global positioning technologies. Although

the cost of software developed by in-house programmers can be reliably measured, it is often impossible to separate it from the installed technical equipment for use at another enterprise. Only universal software products with a clearly specified contractual price can be unequivocally recognised as long-term intangible assets. Universal software used to automate accounting and turnover analysis should therefore be classified as an intangible asset, while custom-developed or internally created software may, in certain cases, be recognised as part of property, plant and equipment.

Since it is proposed to account for technical and software components of automated accounting and turnover analysis systems jointly within a single account, a problem arises regarding the preliminary accumulation of costs associated with the reorganisation of accounting and analytical activities. Such costs are typically accumulated in separate subaccounts for the acquisition or creation of property, plant and equipment and intangible assets. The current methodology of recording information technology implementation costs across different subaccounts alongside other capital investments complicates the formation of information necessary for managing IT projects.

To summarise capital expenditures related to information technologies that differ in economic substance, it is advisable to introduce a dedicated subaccount for information technology implementation with analytical accounts for acquisition or creation of hardware, acquisition or creation of software, and organisational activities. If it is impossible to separately identify investments in organisational activities, hardware, or software components of the automated accounting and turnover analysis system, total reorganisation costs should be accumulated directly within this subaccount without further analytical breakdown. Current costs of maintaining automated accounting and turnover analysis systems should be recognised as expenses of the period in which they are incurred.

A necessary condition for using a single account to record capital expenditures related to information technology implementation is the proper organisation of primary documentation for transactions associated with the acquisition, creation, and

implementation of hardware and software. Documentation of organisational activities should be maintained using a unified cost card for information technology implementation in the operations of a trade enterprise. This cost card should include all data from primary documents related to the organisation of automated accounting and turnover analysis.

Слободяник Ю. Б.
доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ І АУДИТОРІВ ДЛЯ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ

В умовах трансформації системи публічного управління та фінансів акцентується роль прозорості, яка розглядається як ключовий принцип доброчесного управління, що забезпечує відкритість діяльності органів державної влади, їх підзвітність громадськості та раціональне використання суспільних ресурсів. Обмеженість бюджетних коштів на фоні зростання соціальних потреб обумовлює запит суспільства на підвищення ефективності управлінських рішень на рівні держави. Не менш важливим аспектом є необхідність запобігання корупційним ризикам і зловживанням у сфері управління публічними фінансами. Відкритість інформації щодо формування, розподілу та використання бюджетних ресурсів створює умови для суспільного контролю, знижує можливості непрозорих управлінських рішень та сприяє дотриманню принципу законності. Прозорість також підвищує відповідальність посадових осіб за прийняті рішення та результати їх реалізації, що в цілому перетворює її на інструмент, який забезпечує довіру громадян до влади.

Важливим чинником актуалізації прозорості є євроінтеграційний курс України та необхідність гармонізації національної системи управління публічними фінансами з міжнародними та європейськими стандартами. Вимоги щодо відкритості бюджетної інформації, фінансової та нефінансової звітності, а також результатів державного аудиту є невід'ємною складовою стандартів ЄС і таких інституцій, як МВФ, Світовий банк, INTOSAI тощо. Їх дотримання є

передумовою отримання міжнародної фінансової підтримки та інтеграції України у європейський та світовий економічний простір.

Посилення вимог до прозорості є актуальним і в контексті переходу від контролю законності до оцінки результативності та ефективності використання публічних коштів. Суспільство дедалі більше потребує не лише інформації про те, як витрачаються бюджетні ресурси, а й про те, яких соціально-економічних результатів досягнуто та чи відповідають вони стратегічним цілям суспільства. Це обумовлює необхідність розвитку нефінансової звітності, звітності про досягнення цілей бюджетних програм та розширення доступу до результатів державного аудиту.

Слід зауважити, що цифровізація публічного управління суттєво підвищує очікування суспільства щодо прозорості. Впровадження електронних бюджетів, відкритих реєстрів, систем електронних закупівель і електронного документообігу формує нові стандарти відкритості та доступності інформації. У цих умовах посилення вимог до прозорості стає не лише нормативною вимогою, а й об’єктивною потребою сучасного демократичного суспільства, спрямованою на підвищення якості публічного управління та довіри громадян до інститутів влади.

Ефективне функціонування системи управління фінансами на рівні держави значною мірою залежить від рівня професійної підготовки бухгалтерів і аудиторів публічного сектору. В умовах євроінтеграційних процесів, реформування бюджетної системи та впровадження міжнародних стандартів обліку і аудиту для публічного сектору актуалізується потреба у фахівцях нового покоління, здатних забезпечити прозорість, підзвітність і результативність використання публічних коштів. Водночас сучасна система підготовки таких фахівців стикається з низкою системних проблем.

Однією з ключових проблем є невідповідність освітніх програм реальним потребам публічного сектору. Навчальні плани спеціальності «Облік і оподаткування» здебільшого орієнтовані на приватний сектор, тоді як специфіка

бюджетних установ, державних органів та органів місцевого самоврядування розглядається фрагментарно. Недостатня увага приділяється питанням бюджетного обліку, застосування програмно-цільового методу, середньострокового бюджетного планування, управління державними фінансовими активами та зобов'язаннями, а також внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. Кількість специфічних освітніх програм, спрямованих на цільову підготовку бухгалтерів і аудиторів для публічного сектору, залишається критично малою. Крім того, такі освітні програми стосуються лише другого (магістерського) рівня вищої освіти, в рамках якого неможливо охопити всю сферу доречних компетентностей і результатів навчання.

Попри офіційний курс України на гармонізацію з міжнародними стандартами у сфері обліку та аудиту, а також доволі глибоке вивчення МСФЗ та МСА на освітніх програмах спеціальності, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору (IPSAS), а також Концептуальна основа стандартів INTOSAI часто взагалі не охоплені освітніми компонентами або вивчаються поверхнево і лише на теоретичному рівні. Внаслідок цього випускники по суті не набувають практичних навичок застосування відповідних стандартів у діяльності суб'єктів публічного сектору.

Окремої уваги потребує проблема практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Навчальний процес переважно зорієнтований на засвоєння теоретичного матеріалу, тоді як практичні кейси, симуляційні завдання, аналіз реальних бюджетних програм, фінансової та нефінансової звітності органів державної влади використовуються обмежено. Не менш важливою проблемою є дефіцит викладачів з актуальним практичним досвідом роботи у публічному секторі. Насамперед, це пов'язано зі складністю поєднання роботи на державній службі з викладацькою діяльністю. Крім того, часті зміни нормативно-правового регулювання у сфері публічних фінансів, реформування системи внутрішнього контролю та аудиту, диджиталізація бюджетних процесів вимагають постійного оновлення знань. Проте можливості підвищення кваліфікації науково-

педагогічних працівників, особливо у сфері державного аудиту та фінансового контролю, залишаються обмеженими.

Ще однією проблемою є недостатній розвиток компетентнісного підходу у підготовці бухгалтерів і аудиторів для публічного сектору. Освітні програми здебільшого зосереджені на формуванні знань, тоді як розвиток професійного судження, етичної відповідальності, аналітичного мислення, комунікаційних навичок і здатності працювати з нефінансовою інформацією залишається поза належною увагою. Утім здатність застосовувати професійне судження є надважливою в умовах інтенсифікації процесів відновлення, забезпечення сталого розвитку, зокрема у повоєнний час. Особливо критично це для аудиторів публічного сектору, діяльність яких безпосередньо пов'язана з оцінкою законності, економічності, ефективності та результативності використання суспільних ресурсів.

В умовах цифрової трансформації державного управління актуалізується проблема недостатньої підготовки у сфері диджитал-технологій. Майбутні фахівці мають володіти навичками роботи з інформаційними системами публічного сектору, електронними реєстрами, системами електронного документообігу, а також базовими інструментами аналізу великих масивів даних. Проте ці питання поки що ще не набули системного відображення в освітніх програмах.

Підводячи підсумок, зауважимо, що подолання проблем підготовки бухгалтерів і аудиторів для публічного сектору потребує комплексного підходу, який передбачає оновлення змісту освітніх програм з урахуванням міжнародних стандартів, посилення практичної складової навчання, розвиток партнерства з органами публічної влади, підвищення кваліфікації викладачів і впровадження компетентнісної та цифрової орієнтації підготовки. Реалізація цих заходів сприятиме формуванню професійних кадрів, здатних забезпечити якісне управління публічними фінансами та зміцнення довіри суспільства до інститутів державної влади.

Результати перевірки на плагіат матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

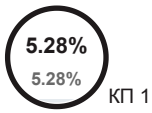
Заголовок
44_Роговенко Б_Тези (2)1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Роговенко Б	**---**

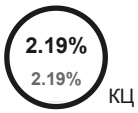
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
777	**6750**	**12/31/2025**	**---**	**333017142**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

777
Кількість слів

6750
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://nadoest.com/yevtushevseka-o-a-finansovij-kontrole-za-koshtami-specialenogo	18 2.32 %
2	https://gazeta.vobu.ua/archives/59543	16 2.06 %
3	https://nadoest.com/yevtushevseka-o-a-finansovij-kontrole-za-koshtami-specialenogo	7 0.90 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

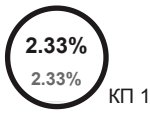
Заголовок
45_Романчук_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Романчук	**---**

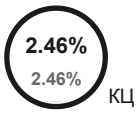
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
731	**6014**	**12/30/2025**	**---**	**333013746**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

731
Кількість слів

6014
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	1
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://westudents.com.ua/glavy/73622-peretvorennyam-yuridichno-osobi-zmna-organzatsyno-pravovo-formi.html	12 1.64 %
2	http://um.co.ua/4/4-17/4-179047.html	5 0.68 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

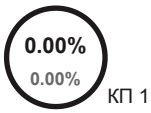
Заголовок
38_Семенюк_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Семенюк	**---**

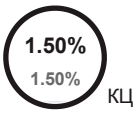
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1065	**9163**	**12/30/2025**	**---**	**333013756**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1065
Кількість слів

9163
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

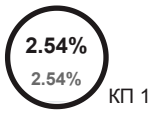
Заголовок
20_Сивак_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Сивак	**---**

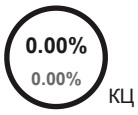
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
788	**6042**	**12/30/2025**	**---**	**333013347**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

788
Кількість слів

6042
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.investplan.com.ua/?n=15&y=2021	8 1.02 %
2	Організація контейнерних перевезень у змішаному автомобільно-морському сполученні [redacted] 10/27/2024 University of Customs and Finance course papers (University of Customs and Finance course papers)	6 0.76 %
3	https://ev.vue.gov.ua/publications/rosiysko-ukrainska-viyna/voienno-istorychnyy-opys-rosiysko-ukrainskoi-viyny-v63-vyp-1-liutyy-berezen-2022-roku-ministerstvo-oborony-ukrainy-aparat-holovnokomanduvacha-zbroynykh-syl-ukrainy-heneralnyy-shtab-zbroynykh-syl-ukra/	6 0.76 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

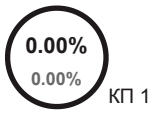
Заголовок
70_Сороколіт М тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Сороколіт М	**---**

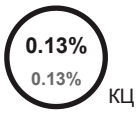
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
757	**6359**	**12/30/2025**	**---**	**333014013**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

757
Кількість слів

6359
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

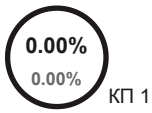
Заголовок
33_Сохацька

Автор	Науковий керівник / Експерт
Сохацька	**---**

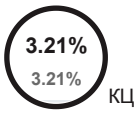
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
810	**6278**	**12/30/2025**	**---**	**333013704**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

810
Кількість слів

6278
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

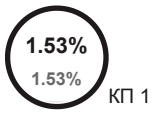
Заголовок
75_Сушицька Т_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Сушицька Т	**---**

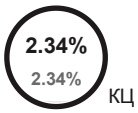
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1113	**9092**	**12/30/2025**	**---**	**333014117**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1113
Кількість слів

9092
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9281	17 1.53 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

StrikePlagiarism.com

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

Метадані

Назва організації
West Ukrainian National University

підрозділ
West Ukrainian National University

Заголовок
59_Сушко_Тези

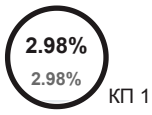
Автор
Сушко

Науковий керівник / Експерт

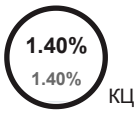
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
570	**4915**	**12/30/2025**	**---**	**333013933**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

570
Кількість слів

4915
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/216169a2-f2b4-4d8d-a3ea-3aa7bed46d55/download	17 2.98 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

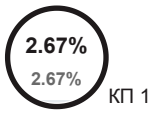
Заголовок
32_Счастний_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Счастний	**---**

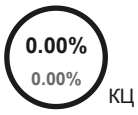
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
898	**7281**	**12/30/2025**	**---**	**333013705**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

898
Кількість слів

7281
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://mapiea.kntu.kr.ua/archive/38_II/38_II_Popovych2.html	7 0.78 %
2	https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/20751	6 0.67 %
3	https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/20751	6 0.67 %
4	https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/973/931/	5 0.56 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

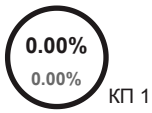
Заголовок
49_Федорович_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Федорович	**---**

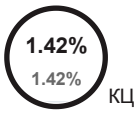
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
848	**7105**	**12/30/2025**	**---**	**333013861**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

848
Кількість слів

7105
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

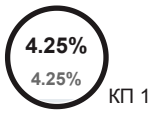
Заголовок
37_Хрущик_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Хрущик	**---**

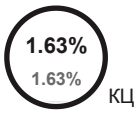
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
918	**7778**	**12/30/2025**	**---**	**333013758**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

918
Кількість слів

7778
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://emitinfo.com/doc/Publication_32015.pdf	11 1.20 %
2	https://docplayer.net/83827805-Ministerstvo-osviti-i-nauki-ukrayini-dvnz-uzhgorodskiy-nacionalniy-universitet-i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-internet-konferenciya.html	6 0.65 %
3	http://emitinfo.com/doc/Publication_32015.pdf	6 0.65 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

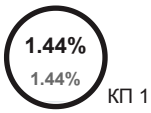
Заголовок
18_Чайковська_Зарудна Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Чайковська_Зарудна	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1455	**12104**	**12/30/2025**	**---**	**333013351**

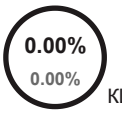
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

1455
Кількість слів

КЦ

12104
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://audit.kntu.kr.ua/files/2022_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97.pdf	9 0.62 %
2	https://learn.ztu.edu.ua/course/view.php?id=6376	6 0.41 %
3	https://audit.kntu.kr.ua/files/2022_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97.pdf	6 0.41 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

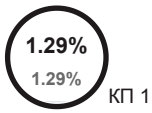
Заголовок
11_Черешнюк Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Черешнюк	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
775	**6415**	**12/30/2025**	**---**	**333013303**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

775
Кількість слів

6415
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.economy.nayka.com.ua/?n=3&y=2015	5 0.65 %
2	https://allref.com.ua/uk/skachaty/Sistemy_opticheskogo_raspoznavaniya_tekstov_i_ih_programmnoe_i_tehnicheskoe_obespechenie?page=3	5 0.65 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

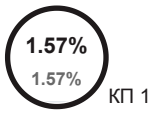
27_Шевчук Олег_ Тези- Секція 8

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шевчук Олег	**---**

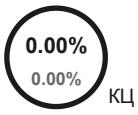
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1207	**9536**	**12/30/2025**	**---**	**333013718**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1207
Кількість слів

9536
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://globaljournals.org/GJMBR_Volume12/6-The-Roles-and-Responsibilities-of-Management-Accountants-in.pdf	9 0.75 %
2	https://bibliotekanauki.pl/articles/642791.pdf	5 0.41 %
3	http://globaljournals.org/GJMBR_Volume12/6-The-Roles-and-Responsibilities-of-Management-Accountants-in.pdf	5 0.41 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

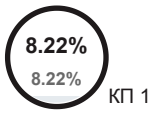
Заголовок
16_Тези Бельзецька1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бельзецька1	**---**

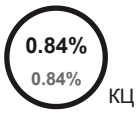
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
596	**4741**	**12/31/2025**	**---**	**333017740**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

596
Кількість слів

4741
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Бельзецька М.В. 1 [redacted] 11/20/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	16 2.68 %
2	http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/2893/1/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2.pdf	8 1.34 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

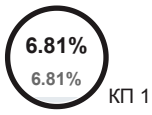
17_Тези Бельзецька2

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бельзецька2	**---**

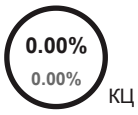
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
661	**5713**	**12/31/2025**	**---**	**333017739**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

661
Кількість слів

5713
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.kpi.kharkov.ua/archive/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0/vestnik/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%B0/2014/33/%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86%20%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%86%D0%9A%D0%A3%20%D0%A2%D0%90%20%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9D%D0%9A%D0%98%20%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2.pdf	13 1.97 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

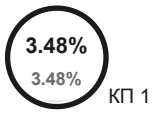
Заголовок
78_Пилипчук

Автор	Науковий керівник / Експерт
Пилипчук	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
863	**7192**	**12/30/2025**	**---**	**333014114**

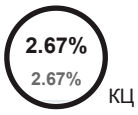
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

863
Кількість слів

КЦ

7192
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://uk.wikipedia.org/wiki/Scientia_fructuosa	17 1.97 %
2	https://uk.wikipedia.org/wiki/Scientia_fructuosa	8 0.93 %
3	https://uk.wikipedia.org/wiki/Scientia_fructuosa	5 0.58 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

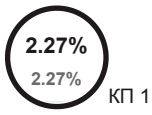
Заголовок
88_Пилипчук_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Пилипчук	**---**

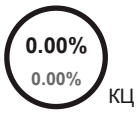
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
924	**7096**	**12/31/2025**	**---**	**333016634**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

924
Кількість слів

7096
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://accountinginsights.org/enhancing-audit-quality-key-practices-and-principles/	6 0.65 %
2	https://www.openaccessjournals.com/articles/developing-a-quality-control-program-for-digital-mammography-achievements-so-far-and-challenges-to-come.pdf	5 0.54 %
3	https://bibliotekanauki.pl/articles/2037002.pdf	5 0.54 %
4	https://www.openaccessjournals.com/articles/developing-a-quality-control-program-for-digital-mammography-achievements-so-far-and-challenges-to-come.pdf	5 0.54 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

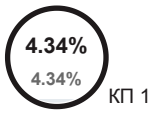
Заголовок
64_Попович_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Попович	**---**

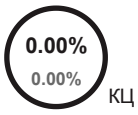
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
899	**8034**	**12/30/2025**	**---**	**333014029**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

899
Кількість слів

8034
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.wunu.edu.ua/pdf/ntz/2023/Plan%20kafedral%CA%B9noyi%20tematyky.pdf	12 1.33 %
2	http://www.confcontact.com/2025-ekonomika-i-menedzhment/3_semencha_bilyavska.pdf	6 0.67 %
3	https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/6078/6565657409	6 0.67 %
4	https://zenodo.org/records/7443295/files/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA2022-125-132.pdf	5 0.56 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

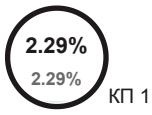
Заголовок
60_Птащенко_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Птащенко	**---**

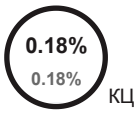
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
567	**4784**	**12/30/2025**	**---**	**333013931**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

567
Кількість слів

4784
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://ed.pdatu.edu.ua/article/download/287683/281452	7 1.23 %
2	http://ed.pdatu.edu.ua/article/download/287683/281452	6 1.06 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

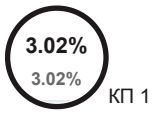
Заголовок
42_Пунда_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Пунда	**---**

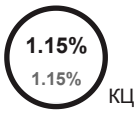
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
695	**5662**	**12/30/2025**	**---**	**333013752**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

695
Кількість слів

5662
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/184/3649/8254-1	11 1.58 %
2	Стаття_Заставнюк_Котис_Чикало.docx [redacted] 11/15/2021 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	10 1.44 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

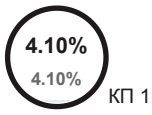
Заголовок
48_Радчук

Автор	Науковий керівник / Експерт
Радчук	**---**

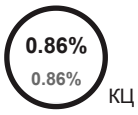
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
926	**7663**	**12/30/2025**	**---**	**333013862**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

926
Кількість слів

7663
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%9E%D0%A0%D0%86%D0%92%D0%9D%D0%AF%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%90%20%D0%A2%D0%90%D0%91%D0%9B%D0%98%D0%A6%D0%AF%20%D0%B4%D0%BE%20101,%20102.docx	21 2.27 %
2	http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/3871/1/2703_IR.PDF	11 1.19 %
3	http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/3871/1/2703_IR.PDF	6 0.65 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

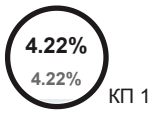
Заголовок
46_Репко_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Репко	**---**

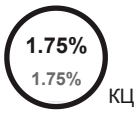
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
971	**8139**	**12/30/2025**	**---**	**333013864**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

971
Кількість слів

8139
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/11/17-4.pdf	12 1.24 %
2	Бринзело [redacted] 4/30/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	11 1.13 %
3	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8409/3/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84.pdf	7 0.72 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

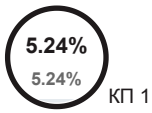
Заголовок
101_Шершенюк_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шершенюк	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
458	**3926**	**12/31/2025**	**---**	**333017097**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

458
Кількість слів

3926
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://modecon.mnau.edu.ua/ua/marketing-components-of-enterprise-potential/	12 2.62 %
2	https://essuir.sumdu.edu.ua/items/e4232243-99fd-4b4c-bb61-c5065d1e2b2b/full	7 1.53 %
3	https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/ca3d48f2-f414-45ec-ac0a-85b60b6cf937/download	5 1.09 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

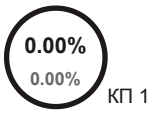
Заголовок
6_Шестерняк_Данькових_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шестерняк_Данькових	**---**

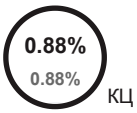
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
798	**7044**	**12/30/2025**	**---**	**333011340**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

798
Кількість слів

7044
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

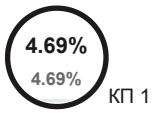
Заголовок
7_Шестерняк_Зіник_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шестерняк_Зіник	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
832	**7477**	**12/30/2025**	**---**	**333011338**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

832
Кількість слів

7477
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	+Зіник Ю.І. ОАДФКзм-21_doc [redacted] 11/26/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	11 1.32 %
2	+Зіник Ю.І. ОАДФКзм-21_doc [redacted] 11/26/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	8 0.96 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

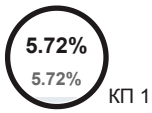
Заголовок
8_Шестерняк_Копець_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шестерняк_Копець	**---**

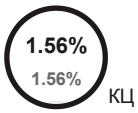
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
962	**8410**	**12/30/2025**	**---**	**333011336**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

962
Кількість слів

8410
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	+Копець М.В. ОАДФКзм-21_doc (1) [redacted] 11/24/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	11 1.14 %
2	https://revolution.allbest.ru/law/01055035_0.html	9 0.94 %
3	https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/404/control.pdf	9 0.94 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

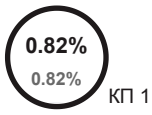
Заголовок
102_Шмітка Artykul (1)

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шмітка	**---**

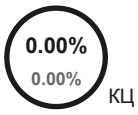
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
2812	**23241**	**12/31/2025**	**---**	**333017735**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

2812
Кількість слів

23241
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://bibliotekanauki.pl/articles/237383.pdf	7 0.25 %
2	https://bibliotekanauki.pl/articles/109111.pdf	6 0.21 %
3	https://nflo.pl/baza-wiedzy/kluczowe-wymagania-dyrektywy-nis2-dzialania-proces-obowiazki-przygotowania-termin-wdrozenia-i-zglaszanie-incydentow/	5 0.18 %
4	https://nflo.pl/baza-wiedzy/kluczowe-wymagania-dyrektywy-nis2-dzialania-proces-obowiazki-przygotowania-termin-wdrozenia-i-zglaszanie-incydentow/	5 0.18 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

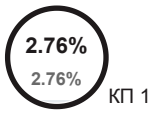
Заголовок
43_Шухманн_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Шухманн	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
834	**6663**	**12/30/2025**	**---**	**333013749**

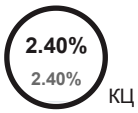
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

834
Кількість слів

КЦ

6663
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	ВИКОРИСТАННЯ СУПУТНИКОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ НЕЛЕГАЛЬНОГО СПАЛЕННЯ РОСЛИННОСТІ [redacted] 5/4/2025 Uzhhorod National University (UzhNU)	10 1.20 %
2	Тези конференції перевірка на антиплагиат.pdf [redacted] 5/18/2021 V. N. Karazin Kharkiv National University (KKNU) (ННІ" Каразінський банківський інститут")	7 0.84 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

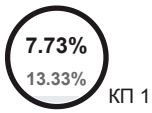
Заголовок
15_Юзова_Єршова_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Юзова_Єршова	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
375	**3130**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333013299**

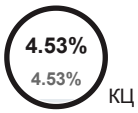
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

375
Кількість слів

КЦ

3130
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://studfile.net/preview/5706016/page:13/	29 7.73 %
2	https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/3a7a4f35-c626-4a35-bf5e-3030196314ca/content	13 3.47 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

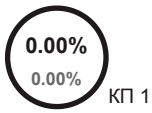
Заголовок
69_Лучко М.Р.

Автор	Науковий керівник / Експерт
Лучко М.Р.	**---**

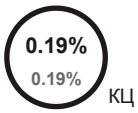
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1075	**8111**	**12/30/2025**	**---**	**333014014**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1075
Кількість слів

8111
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

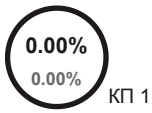
Заголовок
31_Ляхович, Саченко_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Ляхович-Саченко	**---**

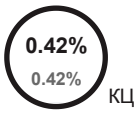
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
481	**4206**	**12/30/2025**	**---**	**333013712**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

481
Кількість слів

4206
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

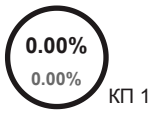
Заголовок
84_МАЗУР теза 1

Автор	Науковий керівник / Експерт
МАЗУР 1	**---**

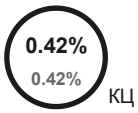
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
706	**5908**	**12/31/2025**	**---**	**333016640**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

706
Кількість слів

5908
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

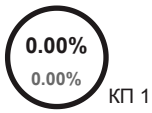
Заголовок
85_Мазур теза 2

Автор	Науковий керівник / Експерт
Мазур 2	**---**

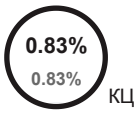
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
600	**4937**	**12/31/2025**	**---**	**333016638**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

600
Кількість слів

4937
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

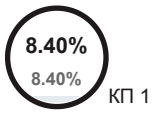
Заголовок
73_Макарчук Л_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Макарчук Л	**---**

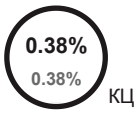
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
798	**6633**	**12/30/2025**	**---**	**333014119**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

798
Кількість слів

6633
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/34942/Oaao_20_12_42.pdf?sequence=1	17 2.13 %
2	Коваль Н.І._Коваль А.В. [redacted] 7/22/2024 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	11 1.38 %
3	КР Купчик [redacted] 6/5/2024 Lesya Ukrainka Volyn National University (Кафедра менеджменту)	10 1.25 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

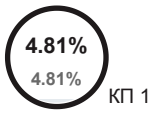
Заголовок
98_Малінка_Дедушко_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Малінка_Дедушко	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
499	**4404**	**12/31/2025**	**---**	**333017123**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

499
Кількість слів

4404
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreams/00524ee5-faf6-46fc-9757-247fea8f7089/download	11 2.20 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

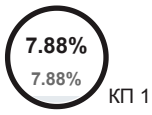
Заголовок
77_Малкіна_Тези_122025

Автор	Науковий керівник / Експерт
Малкіна	**---**

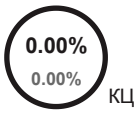
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
736	**4938**	**12/30/2025**	**---**	**333014115**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

736
Кількість слів

4938
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	7
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	5

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://silenswework.com/budget-transformation-digitale/	25 3.40 %
2	https://www.francoismuller.net/post/la-mise-en-r%C3%A9seau-des-%C3%A9tablissements-scolaires-en-france-vecteur-de-transformation-de-l-%C3%A9cole	14 1.90 %
3	TF_1748304024723_WTsNbYol_s223253.txt [redacted] 6/2/2025 University of Liege (University of Liege)	9 1.22 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

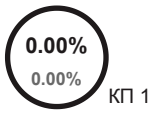
Заголовок
74_Малюга Н_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Малюга Н	**---**

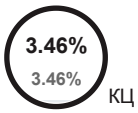
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1328	**10892**	**12/30/2025**	**---**	**333014118**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1328
Кількість слів

10892
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

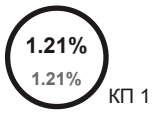
Заголовок
9_Мельничук _тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Мельничук	**---**

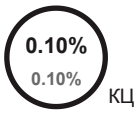
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
995	**7937**	**12/30/2025**	**---**	**333011332**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

995
Кількість слів

7937
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35959/uk_world_18-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y	12 1.21 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

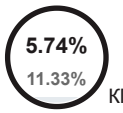
79_Мельничук_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Мельничук	**---**

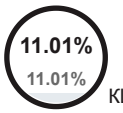
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1271	**9657**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333014112**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

1271
Кількість слів

9657
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	3
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз	Колір тексту	
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.vtei.com.ua/doc/27_03_19zb2.pdf	26 2.05 %
2	Вартісно-орієнтоване управління страховою компанією [redacted] 11/15/2018 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (відділ координації та моніторингу періодичних фахових видань)	14 1.10 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

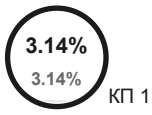
Заголовок
90_Мельничук_Тези(1)

Автор	Науковий керівник / Експерт
Мельничук	**---**

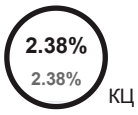
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
925	**7444**	**12/31/2025**	**---**	**333016632**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

925
Кількість слів

7444
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://elar.khmnu.edu.ua/bitstreams/03ccf58f-c816-4509-8459-5169dcd09884/download	10 1.08 %
2	https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf	8 0.86 %
3	https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf	6 0.65 %
4	https://elar.khmnu.edu.ua/bitstreams/03ccf58f-c816-4509-8459-5169dcd09884/download	5 0.54 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

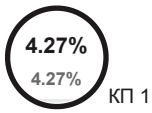
65_Москалюк_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Москалюк	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
796	**6845**	**12/30/2025**	**---**	**333014018**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

796
Кількість слів

6845
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://pp-ss.pro/events/2021-12-21/	13 1.63 %
2	https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/34739/1/%D0%9C%D0%92-3-2024-%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D0%BE.pdf	6 0.75 %
3	http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fu_2014_8_6.pdf	5 0.63 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

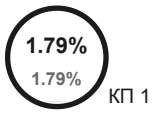
Заголовок
82_Носатий

Автор	Науковий керівник / Експерт
Носатий	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
558	**4775**	**12/31/2025**	**---**	**333016642**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

558
Кількість слів

4775
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://otherreferats.allbest.ru/economy/00888257_0.html	5 0.90 %
2	https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/6419/6565657704	5 0.90 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

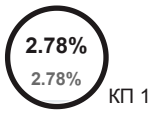
Заголовок
50_Островерхов_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Островерхов	**---**

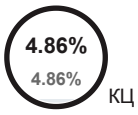
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
720	**6029**	**12/30/2025**	**---**	**333013860**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

720
Кількість слів

6029
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ukrajini-minfin/nakaz-vid-27092024-476-pro-zatverdjennya-2024-112448.html	15 2.08 %
2	https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ukrajini-minfin/nakaz-vid-27092024-476-pro-zatverdjennya-2024-112448.html	5 0.69 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

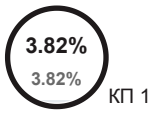
Заголовок
83_Папірняк

Автор	Науковий керівник / Експерт
Папірняк	**---**

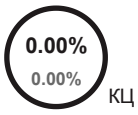
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
445	**3626**	**12/31/2025**	**---**	**333016641**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

445
Кількість слів

3626
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://sno.udpu.edu.ua/images/2023/10/program.pdf	7 1.57 %
2	https://otherreferats.allbest.ru/economy/01003034_0.html	5 1.12 %
3	https://docplayer.net/70746369-Zbirnik-naukovih-prac.html	5 1.12 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

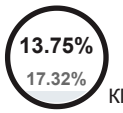
Заголовок
91_Петрик_Тернопіль 2025

Автор	Науковий керівник / Експерт
Петрик	**---**

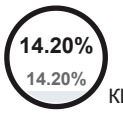
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1120	**8984**	**12/31/2025**	**12/31/2025**	**333017140**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

1120
Кількість слів

8984
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	4

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз	Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ukraine-oss.com/audytor-zi-stalogo-rozvytku-vyznachennya-statusu-ta-povnovazhen/	25 2.23 %
2	https://news.dtkt.ua/state/laws-and-regulations/96739-do-uvagi-auditoriv-ta-subjektiv-auditorskoyi-diialnosti-zakon-pro-audit-zaznaje-zmin	21 1.88 %
3	https://ukraine-oss.com/audytor-zi-stalogo-rozvytku-vyznachennya-statusu-ta-povnovazhen/	18 1.61 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

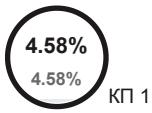
Заголовок
57_Кириленко С_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кириленко С	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
502	**4190**	**12/30/2025**	**---**	**333013936**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

502
Кількість слів

4190
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Кириленко О.П., Кириленко С.В. [redacted] 10/17/2024 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	12 2.39 %
2	https://rni.com.ua/index.php/ri/article/download/28/26/103	6 1.20 %
3	http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1538_39897835.pdf	5 1.00 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

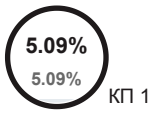
Заголовок
94_Кізима Т_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кізима Т_	**---**

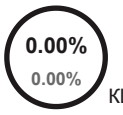
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
570	**4979**	**12/31/2025**	**---**	**333017132**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

570
Кількість слів

4979
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36264/1/Monogr_Fin_forum.pdf	11 1.93 %
2	http://www.finalearn.com/lifers-197-2.html	7 1.23 %
3	https://referat.co/referat/100289-voennaya-kafedra-kozatstvo-livoberezhnoyi-ukrayini-i-rosiysko-turetska-viyna-1735-1739-rr/read	6 1.05 %
4	http://pravoisuspilstvo.org.ua/index.php/archiv?id=125	5 0.88 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

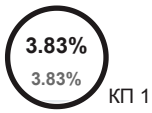
Заголовок
93_Кізима_А_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кізима_А	**---**

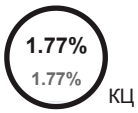
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1017	**8333**	**12/31/2025**	**---**	**333017136**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1017
Кількість слів

8333
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Керування ризиками в системах управління податкового адміністрування на прикладі системи моніторингу ризиків ПДВ [redacted] 2/25/2021 International Institute of Management (ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР)	12 1.18 %
2	https://knute.edu.ua/file/NDE2MQ==/812d810c77dddea5c34ac532f6dd4a2c.pdf	11 1.08 %
3	https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4405/1/Pr_0105.pdf	9 0.88 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

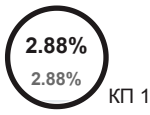
Заголовок
66_Кізима_Бутнарь_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кізима_Бутнарь	**---**

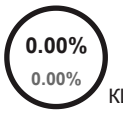
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
798	**6748**	**12/30/2025**	**---**	**333014017**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

798
Кількість слів

6748
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50276/1/O_Ivashchenko_Konf_2024_FEU.pdf	12 1.50 %
2	http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/6811/1/MR_Tykhovod.pdf	6 0.75 %
3	https://arhivinfo.ru/2-89867.html	5 0.63 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

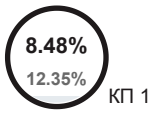
Заголовок
14_Ковальова_Єршова_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Ковальова_Єршова	**---**

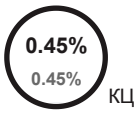
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
672	**5487**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333013300**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

672
Кількість слів

5487
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	3
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	071_Свинаренко А М_Керівник Чепець О.Г.docx [redacted] 12/21/2023 Dnipro State Agrarian and Economic University (Відділ внутрішнього аудиту і контролю якості освітньої діяльності)	15 2.23 %
2	https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/51204/1/Upravlinnia%20rozvytkom%20sotsialno-ekonomichnych%20system_Ch%202_%202024_594-597.pdf	13 1.93 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

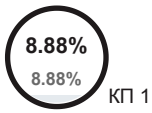
Заголовок
109_КОМІСАРЧУК 1

Автор	Науковий керівник / Експерт
КОМІСАРЧУК 1	**---**

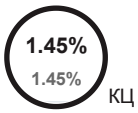
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
484	**4105**	**12/31/2025**	**---**	**333017725**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

484
Кількість слів

4105
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	1
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	5

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Комісарчук [redacted] 12/10/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	28 5.79 %
2	Комісарчук [redacted] 12/10/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	9 1.86 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

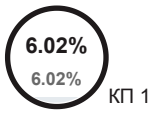
Заголовок
110_КОМІСАРЧУК 2

Автор	Науковий керівник / Експерт
КОМІСАРЧУК 2	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
332	**2939**	**12/31/2025**	**---**	**333017724**

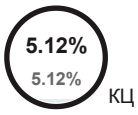
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

332
Кількість слів

КЦ

2939
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://docplayer.net/72059284-Rozvitok-buhgalterskogo-obliku-kontrolyu-analizu-ta-opodatkuvannya-v-suchasnomu-informaciynomu-seredovishchi.html	8 2.41 %
2	https://docplayer.net/72059284-Rozvitok-buhgalterskogo-obliku-kontrolyu-analizu-ta-opodatkuvannya-v-suchasnomu-informaciynomu-seredovishchi.html	6 1.81 %
3	https://docplayer.net/72059284-Rozvitok-buhgalterskogo-obliku-kontrolyu-analizu-ta-opodatkuvannya-v-suchasnomu-informaciynomu-seredovishchi.html	6 1.81 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

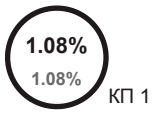
Заголовок
5_Королішин М_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Королішин М	**---**

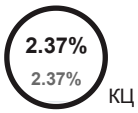
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
929	**8152**	**12/30/2025**	**---**	**333011343**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

929
Кількість слів

8152
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА [redacted] 3/24/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра підприємницького та корпоративного права)	10 1.08 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

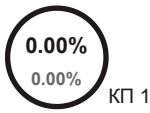
Заголовок
1_Крисько

Автор	Науковий керівник / Експерт
Крисько	**---**

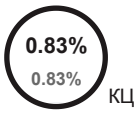
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
969	**8167**	**12/30/2025**	**---**	**333011367**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

969
Кількість слів

8167
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	1
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	10
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

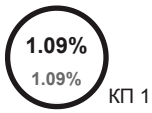
Заголовок
51_Кулик_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кулик	**---**

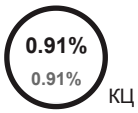
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1097	**8586**	**12/30/2025**	**---**	**333013943**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1097
Кількість слів

8586
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/transfertne-cinoutvorennya--suchasni-aspekti-zastosuvannya.html	12 1.09 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

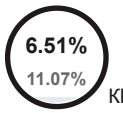
72_Куничик Т_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Куничик Т	**---**

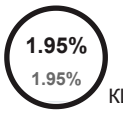
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
768	**6638**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333014120**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

768
Кількість слів

6638
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A⟶	0
Мікропробіли	·	2
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз	Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9281	18 2.34 %
2	Тихонюк В.Ф.2025.КР [redacted] 5/13/2025 Boyarka Professional College of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Boyarka Professional College of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)	10 1.30 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

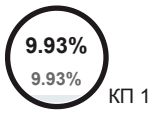
Заголовок
96_Курцев О.Ю_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Курцев О.Ю	**---**

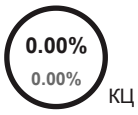
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
715	**5051**	**12/31/2025**	**---**	**333017127**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

715
Кількість слів

5051
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	2
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://economics.net.ua/files/archive/2023/No6/62.pdf	11 1.54 %
2	http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/sveta%2021.03.2014/pdf/2_2016/pdf/3_2020/pdf/1_2022/pdf/8_2020/16.pdf?n=8&y=2021	10 1.40 %
3	https://cyberleninka.ru/article/n/o-protivodeystvii-korruptsii-v-usloviyah-tsifrovoy-transformatsii	10 1.40 %
4	http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/sveta%2021.03.2014/pdf/2_2016/pdf/3_2020/pdf/1_2022/pdf/8_2020/16.pdf?n=8&y=2021	9 1.26 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

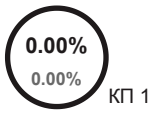
Заголовок
21_Кучабський Н. Тези 1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кучабський Н	**---**

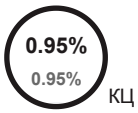
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
945	**7838**	**12/30/2025**	**---**	**333013346**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

945
Кількість слів

7838
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	2
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	48
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

StrikePlagiarism.com ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

Метадані

Назва організації
West Ukrainian National University

підрозділ
West Ukrainian National University

Заголовок
107_Ладика Тези 1

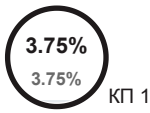
Автор
Ладика1

Науковий керівник / Експерт

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
506	**4318**	**12/31/2025**	**---**	**333017727**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

506
Кількість слів

4318
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B016-17.03.2023.pdf	7 1.38 %
2	https://mydisser.com/ru/catalog/view/investiciyne-zabezpechennya-rozvitku-pidpri-mstv-v-umovah-obmezhenosti-resursiv.html	7 1.38 %
3	https://sppdevelopment.com.ua/uk/career-ua/	5 0.99 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

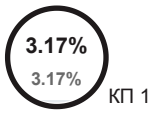
Заголовок
108_Ладика Тези 2

Автор	Науковий керівник / Експерт
Ладика2	**---**

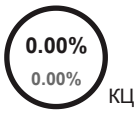
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
536	**4595**	**12/31/2025**	**---**	**333017726**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

536
Кількість слів

4595
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	1
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.ndu.edu.ua/storage/2024/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97.pdf	6 1.12 %
2	http://www.er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/16752/1/20.pdf	6 1.12 %
3	http://ni.biz.ua/1/1_9/1_95600_metodi-analiza-i-otsenki-ekonomicheskogo-riska.html	5 0.93 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

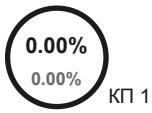
Заголовок
89_Лещенко_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Лещенко	**---**

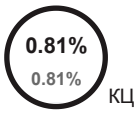
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
986	**8354**	**12/31/2025**	**---**	**333016633**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

986
Кількість слів

8354
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

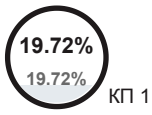
3_Грабчак Т_Тези_1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Грабчак Т1	**---**

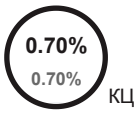
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
999	**8568**	**12/30/2025**	**---**	**333011352**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

999
Кількість слів

8568
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	7
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	20

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://studfile.net/preview/5413022/page:5/	24 2.40 %
2	https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/8164/1/%D0%A7%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%9D.%D0%93.%20%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0%9D%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%9F%D0%9E%D0%94%D0%90%D0%A2%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%90%D0%A3%D0%94%D0%98%D0%A2%D0%A3%20%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%86.pdf	21 2.10 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

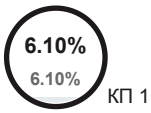
Заголовок
4_Грабчак Т_Тези_2

Автор	Науковий керівник / Експерт
Грабчак Т2	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
967	**8167**	**12/30/2025**	**---**	**333011346**

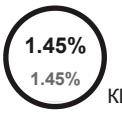
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

967
Кількість слів

КЦ

8167
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://skaz.com.ua/finansi/8843/index.html	17 1.76 %
2	http://inneco.org/index.php/innecoua/article/download/34/34	14 1.45 %
3	http://inneco.org/index.php/innecoua/article/download/34/34	13 1.34 %
4	http://inneco.org/index.php/innecoua/article/download/34/34	10 1.03 %
5	http://inneco.org/index.php/innecoua/article/download/34/34	5 0.52 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

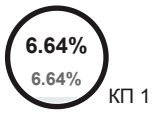
Заголовок
40_Гуляк_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Гуляк	**---**

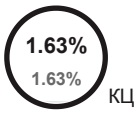
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
858	**6906**	**12/30/2025**	**---**	**333013754**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

858
Кількість слів

6906
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/35438/1/disertacja-fesenko-v_v.pdf	16 1.86 %
2	https://jetiq.vntu.edu.ua/fdb/1023/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0_3_%D0%90%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82.pdf	10 1.17 %
3	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/35438/1/disertacja-fesenko-v_v.pdf	8 0.93 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

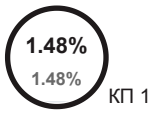
Заголовок
36_Гуменюк_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Гуменюк	**---**

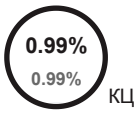
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
607	**4857**	**12/30/2025**	**---**	**333013759**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

607
Кількість слів

4857
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://megalektsii.ru/s25725t5.html	9 1.48 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

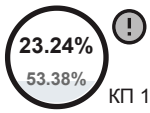
Заголовок
23_Демянишин_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Демянишин	**---**

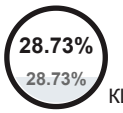
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
710	**6219**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333013342**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

710
Кількість слів

6219
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	14

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз	Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://zakononline.com.ua/documents/show/501817___785669	94 13.24 %
2	https://zakononline.com.ua/documents/show/501817___785669	70 9.86 %
3	https://zakononline.com.ua/documents/show/501817___785669	38 5.35 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

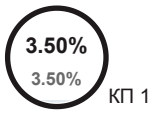
Заголовок
52_Десятнюк

Автор	Науковий керівник / Експерт
Десятнюк	**---**

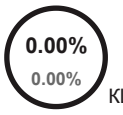
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
628	**5169**	**12/30/2025**	**---**	**333013942**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

628
Кількість слів

5169
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	3
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ki.wunu.edu.ua/conference/program_committee.html	11 1.75 %
2	http://repository.lnup.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2882/1/Valyornyi_mag.pdf	6 0.96 %
3	http://dspace.oneu.edu.ua/bitstream/123456789/16310/1/59-64.pdf	5 0.80 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

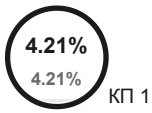
Заголовок
55_Дорош Лідія_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Дорош Л	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
499	**4277**	**12/30/2025**	**---**	**333013939**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

499
Кількість слів

4277
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-44.pdf	6 1.20 %
2	https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/28753	5 1.00 %
3	https://otherreferats.allbest.ru/audit/00805190_2.html	5 1.00 %
4	https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/28753	5 1.00 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

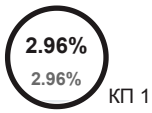
Заголовок
56_Дорош Максим_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Дорош М	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
439	**3802**	**12/30/2025**	**---**	**333013938**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

439
Кількість слів

3802
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17529/1/%D0%84%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf	7 1.59 %
2	https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14488/	6 1.37 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

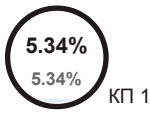
Заголовок
105_Дупак тези 1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Дупак1	**---**

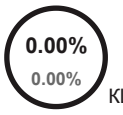
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
393	**3157**	**12/31/2025**	**---**	**333017732**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

393
Кількість слів

3157
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://jqbthe.donnu.edu.ua/article/download/18579/18477	10 2.54 %
2	https://pedagogical.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2024/03/prohrama-zvitnoi-konferentsii_studenty_2024.pdf	6 1.53 %
3	https://kelmczasopisma.com/public/downloadfile/12899	5 1.27 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

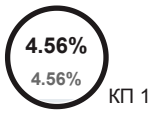
Заголовок
106_Дупак тези 2

Автор	Науковий керівник / Експерт
Дупак2	**---**

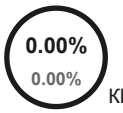
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
351	**2914**	**12/31/2025**	**---**	**333017731**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

351
Кількість слів

2914
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://moz.gov.ua/uploads/6/30527-dn_735_15_04_2021_dod.pdf	6 1.71 %
2	http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/113681/108956.pdf	5 1.42 %
3	https://moz.gov.ua/uploads/6/30527-dn_735_15_04_2021_dod.pdf	5 1.42 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

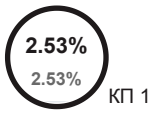
Заголовок
63_Желюк Тетяна Леонтіївна

Автор	Науковий керівник / Експерт
Желюк Т	**---**

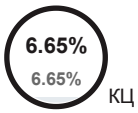
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1263	**10539**	**12/30/2025**	**---**	**333014032**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1263
Кількість слів

10539
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	1
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	7
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/447/12069/25213-1	17 1.35 %
2	https://www.apteka.ua/article/536248	10 0.79 %
3	Дмитрук СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ [redacted] 5/9/2025 I. Horbachevsky Ternopil State Medical University (TSMU)	5 0.40 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

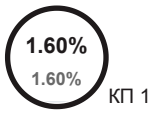
Заголовок
62_Жуковська А

Автор	Науковий керівник / Експерт
Жуковська А	**---**

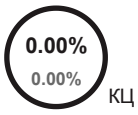
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
814	**7077**	**12/30/2025**	**---**	**333014041**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

814
Кількість слів

7077
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/11294/1/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D1%83%D0%BC%202022.pdf	8 0.98 %
2	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/87307/1/Diakonova_corporate_culture.pdf	5 0.61 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

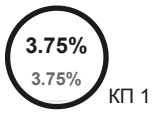
Заголовок
53_Калаур_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Калаур	**---**

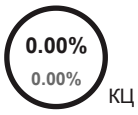
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
613	**5205**	**12/30/2025**	**---**	**333013941**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

613
Кількість слів

5205
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://sumdu.edu.ua/uk/science/science-info/scientific-infrastructure/specialized-council/permanent-specialized-council/70-archive-55-051-07.html	12 1.96 %
2	https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/download/swj13-02-006/2060/1338	6 0.98 %
3	http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/01okt13/62.pdf	5 0.82 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

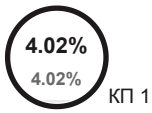
13_Квасовський_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Квасовський	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
647	**5391**	**12/30/2025**	**---**	**333013301**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

647
Кількість слів

5391
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	5
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://monography.wunu.edu.ua/index.php/ed/catalog/download/4/3/62?inline=1	10 1.55 %
2	https://eujem.cz/wp-content/uploads/2022/eujem_2022_8_4/03.pdf	6 0.93 %
3	https://gov.gg/CARF	5 0.77 %
4	https://eujem.cz/wp-content/uploads/2022/eujem_2022_8_4/03.pdf	5 0.77 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

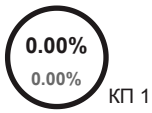
Заголовок
41_Кирдель_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кирдель	**---**

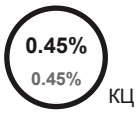
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1108	**9346**	**12/30/2025**	**---**	**333013753**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1108
Кількість слів

9346
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

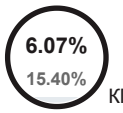
Заголовок
67_Кириленко О._Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Кириленко О	**---**

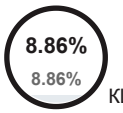
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
643	**5381**	**12/30/2025**	**12/30/2025**	**333014016**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

643
Кількість слів

5381
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	2
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://snb.newsmk.info/actual/9940-26193-nformujut-ale-ne-zaluchajut-msta-lderi-ta-autsajderi-ndeksu-prozorost-bjudzhetv-stanom-na-3-veresnja-2025-roku.html	23 3.58 %
2	https://snb.newsmk.info/actual/9940-26193-nformujut-ale-ne-zaluchajut-msta-lderi-ta-autsajderi-ndeksu-prozorost-bjudzhetv-stanom-na-3-veresnja-2025-roku.html	13 2.02 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

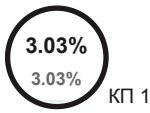
Заголовок
2_Бербека М_Тези_doc

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бербека М	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
726	**6375**	**12/30/2025**	**---**	**333011360**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

726
Кількість слів

6375
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	+Бербека М. ОАДФКм-21_doc [redacted] 11/24/2025 West Ukrainian National University (West Ukrainian National University)	11 1.52 %
2	http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/846/1/47.pdf	6 0.83 %
3	https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/65b734c4-c5f0-4692-8425-d4facc8249cc/content	5 0.69 %

з домашньої бази даних (1.52 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

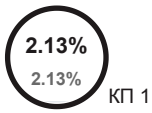
Заголовок
61_Бєкєтов_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бєкєтов	**---**

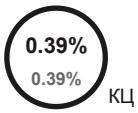
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
517	**4375**	**12/30/2025**	**---**	**333014042**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

517
Кількість слів

4375
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Міненкова [redacted] 11/27/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	11 2.13 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (2.13 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

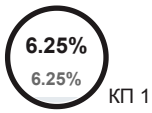
Заголовок
22_Білий_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Білий	**---**

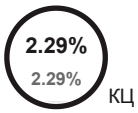
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
480	**4030**	**12/30/2025**	**---**	**333013345**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

480
Кількість слів

4030
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Матеріали конференції 2025.docx [redacted] 11/24/2025 National University of Water and Environmental Engineering (National University of Water and Environmental Engineering)	10 2.08 %
2	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/87d68c94-b2ce-4496-a123-c0fda12e805e/content	9 1.88 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

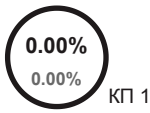
Заголовок
81_Боберський

Автор	Науковий керівник / Експерт
Боберський	**---**

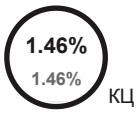
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
549	**4634**	**12/31/2025**	**---**	**333016643**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

549
Кількість слів

4634
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

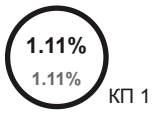
Заголовок
39_Бобрівець_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бобрівець	**---**

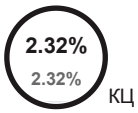
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
904	**7439**	**12/30/2025**	**---**	**333013755**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

904
Кількість слів

7439
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Застосування методів машинного навчання для прогнозування відтоку клієнтів у банківській сфері [redacted] 6/3/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра економіко-математичного моделювання)	10 1.11 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

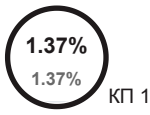
Заголовок
25_Бречко О.В.

Автор	Науковий керівник / Експерт
Бречко О.В.	**---**

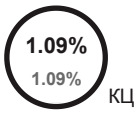
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
732	**5865**	**12/30/2025**	**---**	**333013329**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

732
Кількість слів

5865
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.melnychuk-partners.com/2025/04/02/yurydychni-aspekty-daruvannya-mayna/	10 1.37 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

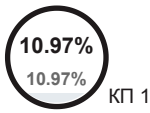
Заголовок
12_Буковський М.М._тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Буковський М.М	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
848	**6757**	**12/30/2025**	**---**	**333013302**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

848
Кількість слів

6757
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.treasury.gov.ua/storage/app/sites/1/old_article_image/2018.pdf	11 1.30 %
2	https://www.treasury.gov.ua/storage/app/sites/1/old_article_image/2018.pdf	10 1.18 %
3	https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/5006/Sybirianska_1-303.pdf?sequence=3&isAllowed=y	10 1.18 %
4	https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/35.pdf	9 1.06 %
5	https://www.treasury.gov.ua/storage/app/sites/1/old_article_image/2018.pdf	8 0.94 %

StrikePlagiarism.com ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

Метадані

Назва організації
West Ukrainian National University

підрозділ
West Ukrainian National University

Заголовок
99_Булавинець_Тези

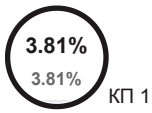
Автор
Булавинець

Науковий керівник / Експерт

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
551	**4772**	**12/31/2025**	**---**	**333017116**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

551
Кількість слів

4772
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://free-lance.ua/media/2021-01/5gdInHp7.pdf	6 1.09 %
2	https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/9805/1/%281%29%2029-37.pdf	5 0.91 %
3	http://iaeam.onaft.edu.ua/wp-content/uploads/sites/23/2016/02/Zbirnik16.pdf	5 0.91 %
4	https://dspace.wunu.edu.ua/bitstreams/366416d8-739d-404d-8f45-855d39311160/download	5 0.91 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

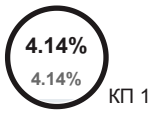
Заголовок
54_Булашенко_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Булашенко	**---**

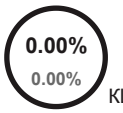
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
483	**4357**	**12/30/2025**	**---**	**333013940**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

483
Кількість слів

4357
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Романов_на_плагіат [redacted] 7/11/2024 Ukrainian national aviation university (Ukrainian national aviation university)	14 2.90 %
2	http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5312	6 1.24 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

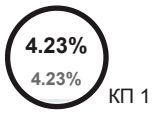
Заголовок
29_Булкот_Курачик_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Булкот_Курачик	**---**

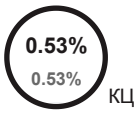
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
567	**4894**	**12/30/2025**	**---**	**333013716**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

567
Кількість слів

4894
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	40
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/CV-SU_Materialy_2016.pdf	7 1.23 %
2	https://docplayer.net/70894286-Krimskiy-ekonomichniy-visnik.html	7 1.23 %
3	http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/CV-SU_Materialy_2016.pdf	5 0.88 %
4	https://docplayer.net/70894286-Krimskiy-ekonomichniy-visnik.html	5 0.88 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

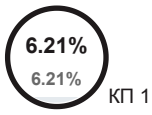
Заголовок
30_Булкот_Мазуркевич_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Булкот_Мазуркевич	**---**

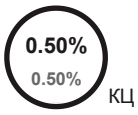
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
596	**5048**	**12/30/2025**	**---**	**333013715**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

596
Кількість слів

5048
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.mzedp.nau.edu.ua/storage/2024/11/Prohrama-XX-Mizhnarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-Suchasni-problemy-menedzhmentu-2024.pdf	7 1.17 %
2	https://core.ac.uk/download/pdf/162019815.pdf	7 1.17 %
3	https://core.ac.uk/download/pdf/162019815.pdf	7 1.17 %
4	https://www.mzedp.nau.edu.ua/storage/2024/11/Prohrama-XX-Mizhnarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-Suchasni-problemy-menedzhmentu-2024.pdf	6 1.01 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

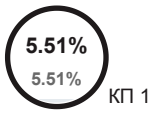
Заголовок
26_Булкот_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Булкот	**---**

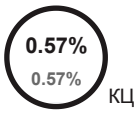
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
526	**4380**	**12/30/2025**	**---**	**333013719**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

526
Кількість слів

4380
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/5239/3/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%91%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B9_%D0%9F%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BA.pdf	10 1.90 %
2	https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/5239/3/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%91%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B9_%D0%9F%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BA.pdf	9 1.71 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

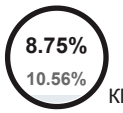
104_Васьчишин_тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Васьчишин	**---**

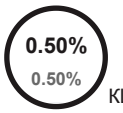
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
994	**8066**	**1/3/2026**	**1/3/2026**	**333026291**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

Цитати, виділені в тексті лапками, були виключені з поточного значення Коефіцієнта Подібності.

994
Кількість слів

8066
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A⟶	0
Мікропробіли	·	2
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	12

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз	Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://dpartners.com.ua/byuro-ekonomichnoi-bezpeki-chim-zaymatimetysya-nastupnik-podatkovoi-militsii/	28 2.82 %
2	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52007/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_04-05.03.2024_%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2.pdf	13 1.31 %
3	https://zakon.rada.gov.ua/go/347/2021	10 1.01 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

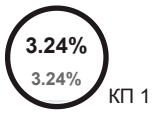
Заголовок
71_Гайдучок Т_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Гайдучок Т	**---**

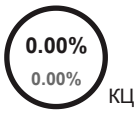
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
680	**6178**	**12/30/2025**	**---**	**333014122**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

680
Кількість слів

6178
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://reicst.com.ua/pmt/article/download/2025-19-09-02/2025-19-09-02/1767	17 2.50 %
2	http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/7848/1/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%20%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf	5 0.74 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

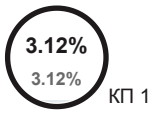
Заголовок
10_Гончарова, Коновалова_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Гончарова, Коновалова	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1315	**10027**	**12/30/2025**	**---**	**333011331**

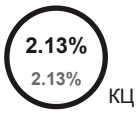
Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

1315
Кількість слів

КЦ

10027
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	6
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://opendatabot.ua/court/101567570-afc07032521fee3516ef849317d69802	14 1.06 %
2	https://opendatabot.ua/court/101567570-afc07032521fee3516ef849317d69802	10 0.76 %
3	http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1802/Ekonomiko-upravlinski-aspekty-funktsionuvannia-ta-rozvytku-subiektiv-hospodariuvannia.-Tom-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y	6 0.46 %
4	https://opendatabot.ua/court/101567570-afc07032521fee3516ef849317d69802	6 0.46 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

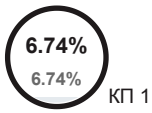
Заголовок
58_Крисоватий І_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Крисоватий І	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
519	**4545**	**12/30/2025**	**---**	**333013935**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

519
Кількість слів

4545
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/b6c77750-fc78-4aed-aa5f-4743d483ac3e/content	10 1.93 %
2	https://ema.ztu.edu.ua/article/view/341486/329615	8 1.54 %
3	https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/b6c77750-fc78-4aed-aa5f-4743d483ac3e/content	7 1.35 %
4	https://ema.ztu.edu.ua/article/view/341486/329615	5 0.96 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

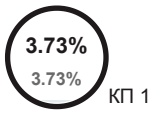
Заголовок
95_Крисоватий А.І._Птащенко О_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Крисоватий А.І._Птащенко О	**---**

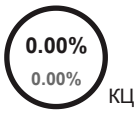
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
751	**5371**	**12/31/2025**	**---**	**333017128**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

751
Кількість слів

5371
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.jisem-journal.com/index.php/journal/article/download/328/88/525	10 1.33 %
2	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52382/1/Muravskyi.PDF	10 1.33 %
3	https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/2715/2751	8 1.07 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

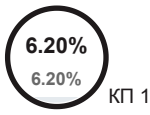
92_Крисоватий А.І._Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Крисоватий А.І.	**---**

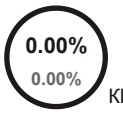
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1258	**8812**	**12/31/2025**	**---**	**333017137**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1258
Кількість слів

8812
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://theasu.ca/blog/revolutionizing-education-the-impact-of-ai-on-the-learning-process	11 0.87 %
2	http://www.economy.in.ua/pdf/8_2021/9.pdf	11 0.87 %
3	https://futurity-education.com/index.php/fed/article/view/220	10 0.79 %
4	https://www.actalogistica.eu/issues/2024/IV_2024_15_Al-Ababneh_Al-Olimat_Alrhaimi_Muala_Popova_Khrapkina.pdf	10 0.79 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

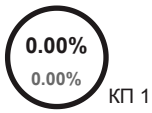
Заголовок
100_Розумний_Алієв_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Розумний_Алієв	**---**

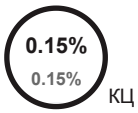
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
680	**5953**	**12/31/2025**	**---**	**333017109**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

680
Кількість слів

5953
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

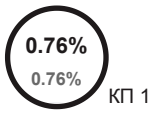
Заголовок
68_Brodovska

Автор	Науковий керівник / Експерт
Brodovska	**---**

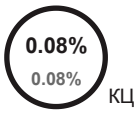
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1192	**9398**	**12/30/2025**	**---**	**333014015**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1192
Кількість слів

9398
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.iosrjournals.org/iosr-jbm/papers/Vol26-issue10/Ser-9/D2610092430.pdf	9 0.76 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

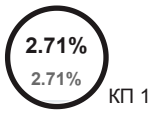
Заголовок
111_Cwiakala

Автор	Науковий керівник / Експерт
Cwiakala	**---**

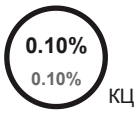
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
996	**6618**	**1/3/2026**	**---**	**333026290**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

996
Кількість слів

6618
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	5
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en	11 1.10 %
2	https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en	10 1.00 %
3	http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/l60032_en.htm	6 0.60 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

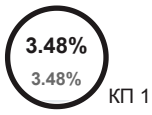
Заголовок
35_Diemich_theses

Автор	Науковий керівник / Експерт
Diemich	**---**

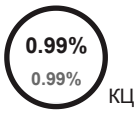
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
805	**5485**	**12/30/2025**	**---**	**333013702**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

805
Кількість слів

5485
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	SIW 8 Kuckovskaya Viktoria.docx [redacted] 10/27/2020 University of International Business (UIB) (University of International Business)	12 1.49 %
2	https://cyberleninka.ru/article/n/protection-of-winter-spelt-against-fungal-diseases-under-organic-production-of-phyto-products-in-the-ukrainian-polissia	8 0.99 %
3	https://cyberleninka.ru/article/n/methods-of-analysis-of-the-effectiveness-of-public-sector-projects-features-and-constraints	8 0.99 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

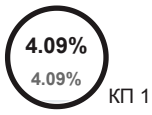
24_Levchyk_german_income_taxes_draft_1

Автор	Науковий керівник / Експерт
Levchyk	**---**

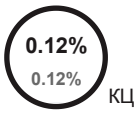
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1686	**10827**	**12/30/2025**	**---**	**333013335**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1686
Кількість слів

10827
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	6

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-worldwide-corporate-tax-guide-2019/$FILE/ey-worldwide-corporate-tax-guide-2019.pdf	10 0.59 %
2	https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-worldwide-corporate-tax-guide-2019/$FILE/ey-worldwide-corporate-tax-guide-2019.pdf	8 0.47 %
3	https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/na/Documents/tax/na-Deloitte-Key-Economies-in-Africa-Fiscal-Guide-2017.pdf	7 0.42 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

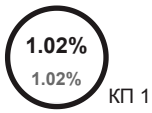
Заголовок
47_Panasyuk_teses

Автор	Науковий керівник / Експерт
Panasyuk	**---**

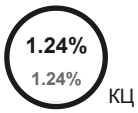
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1376	**9808**	**12/30/2025**	**---**	**333013863**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1376
Кількість слів

9808
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.theethicalfuturists.com/the-international-sustainability-standards-board-issb/	7 0.51 %
2	https://www.theethicalfuturists.com/the-international-sustainability-standards-board-issb/	7 0.51 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

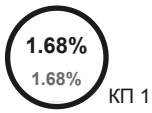
Заголовок
80_Szmitka Stanislaw

Автор	Науковий керівник / Експерт
Szmitka S	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1192	**10228**	**12/30/2025**	**---**	**333014110**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1192
Кількість слів

10228
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://sciaga.pl/tekst/38709-39-podstawy_zarzadzania_sem_i	8 0.67 %
2	https://www.ue.katowice.pl/fileadmin/user_upload/wydawnictwo/SE_Artyku%c5%82y_251_270/SE_267/12.pdf	7 0.59 %
3	https://smodin.io/blog/pl/how-does-generative-ai-work/	5 0.42 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

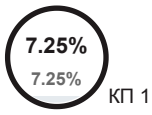
97_Wysocka Magdalena artykul_Ukraincy-RP_ MW_2026(1)

Автор	Науковий керівник / Експерт
Wysocka M	**---**

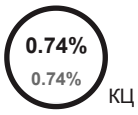
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
952	**6985**	**12/31/2025**	**---**	**333017125**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

952
Кількість слів

6985
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	5

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://publisherspanel.com/api/files/view/2576500.pdf	18 1.89 %
2	https://serwisy.gazetaprawna.pl/ekologia/artykuly/8379776,gminy-nie-moga-zwolnic-ukraincow-z-oplaty-smieciowej-ale-moga-ja-umorzyc.html	17 1.79 %
3	https://publisherspanel.com/api/files/view/2576500.pdf	16 1.68 %
4	https://publisherspanel.com/api/files/view/2576500.pdf	12 1.26 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

Заголовок

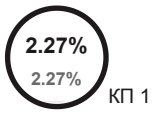
28_Алексеєнко_Артеменко_тези УТОЧНЕНО

Автор	Науковий керівник / Експерт
Алексеєнко_Артеменко	**---**

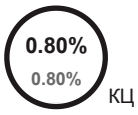
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
748	**6177**	**12/30/2025**	**---**	**333013717**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

748
Кількість слів

6177
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	1
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/sveta%2021.03.2014/user/downloads/pdf/9_2021/pdf/2_2022/pdf/3_2019/pdf/6_2020/68.pdf?op=1&z=9154	12 1.60 %
2	Кирич, Мосій, Машлій, Горбатюк [redacted] 4/8/2024 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	5 0.67 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

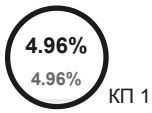
Заголовок
86_АЛЯПУШКІН Тези 1

Автор	Науковий керівник / Експерт
АЛЯПУШКІН1	**---**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
524	**4487**	**12/31/2025**	**---**	**333016636**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

524
Кількість слів

4487
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://oip-journal.org/index.php/oip/article/download/363/268/1232	7 1.34 %
2	Лавриненко, Зелінська, Тарасович... [redacted] 5/7/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	7 1.34 %
3	https://megapredmet.ru/1-85009.html	6 1.15 %

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

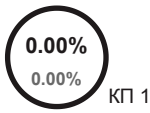
Заголовок
87_АЛЯПУШКІН тези 2

Автор	Науковий керівник / Експерт
АЛЯПУШКІН2	**---**

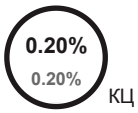
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
495	**3875**	**12/31/2025**	**---**	**333016635**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

495
Кількість слів

3875
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	0

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

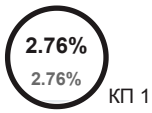
Заголовок
76_Басін_Тези

Автор	Науковий керівник / Експерт
Басін	**---**

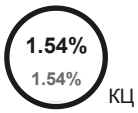
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
907	**6936**	**12/30/2025**	**---**	**333014116**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

907
Кількість слів

6936
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	7
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Богун М М [redacted] 1/10/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	13 1.43 %
2	Пугаченко_стаття_Аудит.doc [redacted] 9/29/2021 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	12 1.32 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
West Ukrainian National University	**West Ukrainian National University**

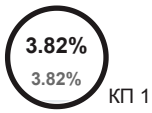
Заголовок
34_Semaniuk

Автор	Науковий керівник / Експерт
Semaniuk	**---**

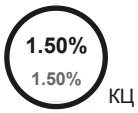
Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
1336	**8994**	**12/30/2025**	**---**	**333013703**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

1336
Кількість слів

8994
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	0
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://parlament.org.ua/upload/docs/Party%20Report%20Ukraine.pdf	10 0.75 %
2	http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7518/Kovalchuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y	9 0.67 %
3	http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7518/Kovalchuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y	8 0.60 %
4	https://boi.org.ua/media/uploads/system_aug2019/2_2019_sytem_en.pdf	8 0.60 %

XIV Міжнародна науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
5 грудня 2025 року, м. Тернопіль

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

XIV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ДИСТАНЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І КОНТРОЛЬ: ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ»

5 грудня 2025 р.
м. Тернопіль

Видавець та виготовлювач
Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

2025

- ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
- КОНТРОЛЬ
- АУДИТ

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та обліку

Кафедра аудиту ФФО ЗУНУ